

Euroopan unionin virallinen lehti

C 271

Suomenkielinen laitos

Tiedonantoja ja ilmoituksia

56. vuosikerta
19. syyskuuta 2013Ilmoitusnumero

Sisältö

Sivu

I Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot

LAUSUNNOT

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

490. täysistunto 22. ja 23. toukokuuta 2013

2013/C 271/01	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Euroopan talous- ja rahaliiton sosiaalinen ulottuvuus" (valmisteleva lausunto)	1
2013/C 271/02	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Kymmenen vuotta käyttöönotosta: mihin suuntaan euro on kehittymässä? EU:n taloudellinen ja poliittinen tulevaisuus ja uusi sopimus" (oma-aloitteinen lausunto)	8
2013/C 271/03	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vihreä talous – kestävän kehityksen edistäminen Euroopassa" (oma-aloitteinen lausunto)	18

FI

Hinta:
8 EUR

(jatkuu kääntöpuolella)

III Valmistavat säädökset

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

490. täysistunto 22. ja 23. toukokuuta 2013

2013/C 271/04	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto – Hahmotelma tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton luomiseksi – Keskustelunavaus" COM(2012) 777/2 final 23	23
2013/C 271/05	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana" COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD) ja "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen" COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD) 31	31
2013/C 271/06	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston direktiiviksi tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta finanssitransaktioveron alalla" COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS) 36	36
2013/C 271/07	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi euron ja muiden valuuttojen suojelusta väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäättöksen 2000/383/YOS korvaamisesta" COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD) 42	42
2013/C 271/08	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kohti tiivistä ja aitoa talous- ja rahaliittoa – Lähentymis- ja kilpailukykyvälineen käyttöönotto" COM(2013) 165 final ja "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kohti tiivistä ja aitoa talous- ja rahaliittoa – Merkittävien talouspolitiikan uudistussuunnitelmien ennalta yhteensovittaminen" COM(2013) 166 final 45	45
2013/C 271/09	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti sähköisesti välitettävien rahapeliä kattavaa eurooppalaista kehystä" COM(2012) 596 final 48	48
2013/C 271/10	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Uusi eurooppalainen lähestymistapa liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen" COM(2012) 742 final ja "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 muuttamisesta" COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD) 55	55
2013/C 271/11	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yritysten suojaaminen harhaanjohtavilta markkinointikäytännöiltä ja direktiivin tehokas täytäntöönpano – Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annetun direktiivin 2006/114/EY tarkistaminen" COM(2012) 702 final 61	61

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

490. TÄYSISTUNTO 22. JA 23. TOUKOKUUTA 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Euroopan talous- ja rahaliiton sosiaalinen ulottuvuus" (valmisteleva lausunto)

(2013/C 271/01)

Esittelijä: **Luca JAHIER**Toinen esittelijä: **Georgios DASSIS**

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja päätti 24. tammikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Euroopan talous- ja rahaliiton sosiaalinen ulottuvuus

(valmisteleva lausunto).

Asian valmistelusta vastannut "Euroopan talous- ja rahaliiton sosiaalinen ulottuvuus" –alakomitea hyväksyi lausuntonsa 23. huhtikuuta 2013 enemmistön äänin yhden äänestäessä vastaan.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 161 ääntä puolesta ja 50 vastaan 47:n pidättyessä äänestämästä.

1. Tiivistelmä ehdotuksista

1.1 Euroopan taloudellinen, sosiaalinen ja poliittinen liitto on vielä saavuttamatta. Rahaliitto pantiin alulle ottamatta taloudellista ja sosiaalista ulottuvuutta riittävästi huomioon, mutta sen taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset ovat olleet huomattavat. Ollaan etenemässä kohti rahoitus-, vero- ja pankkiunionia, mutta EU:lla ei ole talouskasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tukevaa politiikkaa varten tarvittavia budjettivaroja. Edistyminen kohti sosiaalista ja poliittista liittoa on samanaikaisesti pysähdyksissä. Sekä talous-, raha- että sosiaaliasioita koskevassa liitossa kaikki osa-alueet ovat kuitenkin keskinäisessä riippuvuussuhteessa. Ne ylläpitävät ja voimistavat toinen toisiaan. Yhdessä niiden tulisi tarjota konkreettisempi, todellisesta elämästä rakentuva Eurooppa, jonka kansalaiset pystyvät käsittelemään ja johon sijoittajat, tuottajat, työntekijät ja kuluttajat voivat luottaa ja jonka he voivat tuntea omakseen. Niiden olisi myös tarjottava elinvoimaisempi Eurooppa, joka luo kilpailukykyä, älykästä ja osallistavaa kasvua, taloudellisia mahdollisuuksia

sekä työllisyyttä, ja jossa voi tosiasiallisesti nauttia kaikista yhteiskunnallisista oikeuksista. Ilman tällaista tasapainoa ei poliittisella liitolla ole tulevaisuutta.

1.2 Vuoden 2008 ja helmikuun 2013 välillä työttömyysaste on noussut 27 jäsenvaltion EU:ssa 7 prosentista 10,9 prosenttiin, mikä merkitsee yhteensä 26,4 miljoonaa työtöntä. Euroalueella työttömyys on kohonnut jopa 12 prosenttiin. Se on noussut 19 maassa ja laskenut 8:ssa. 27 jäsenvaltion EU:ssa on nyt työttömänä 5,7 miljoonaa nuorta (23,5 prosenttia nuorista), kun vuoden 2013 alussa kokonaistyöttömyysaste oli

Yhdysvalloissa 7,7 prosenttia ja Japanissa 4,2 prosenttia⁽¹⁾. Tämä luvut ovat täysin päinvastaisia Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden kanssa, ja ETSK katsookin, että kilpailukyvyyn taantumisen torjuminen, kasvun lisääminen, uusien työpaikkojen luominen ja köyhyyden vähentäminen on asetettava kaikkein tärkeimmiksi painopisteiksi. On tärkeää perustaa vahvistettu valvontamekanismi, jonka avulla voidaan valvoa, miten talous- ja rahapoliittiset toimet vaikuttavat jäsenvaltioiden yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja työmarkkinoihin. On myös tärkeää lisätä sosiaali- ja työllisyyspoliittiset käytänteet talouspolitiikan EU-ohjauksjaksoon sisältyviin jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen valvontaa koskeviin säännöksiin. ETSK:n mielestä tällainen lähestymistapa on kiireellinen jo kyseisten dramaattisten lukujen valossa, mutta se on myös täysin SEUTin 9 artiklassa mainittujen unionin sosiaalista ja kestävä kehitystä koskevien tavoitteiden mukainen. EMUn sosiaalinen ulottuvuus edellyttää selkeitä välineitä, osoittimia sekä laadullisia että määrällisiä tavoitteita, jotka vaikuttavat yhtä tehokkaasti kuin EMUn talous- ja rahoitusvelvoitteet. EU:n johtohenkilöiden on ennen muuta tuotava Eurooppa-aate takaisin kansan pariin.

1.3 Uusi **eurooppalainen sosiaalipoliittinen toiminta-ohjelma** olisi käynnistettävä tukemaan etenemistä kohti tiiviimpää unionia rahoitus-, pankki- ja veroasioissa. Ohjelmassa olisi esitettävä selkeitä **konkreettisia** laadullisia ja määrällisiä **päämääriä**, jotka perustuvat **Eurooppa 2020 -strategian** tavoitteisiin ja täsmäntävät niitä. Niillä olisi erityisesti tarkoitus tukea pyrkimyksiä palauttaa teollisuus Eurooppaan, **vähentää suuryöttömyyttä ja varmistaa sosiaaliset perusoikeudet, edistää yrittäjyyttä ja uusia työpaikkoja, taistella köyhyyttä vastaan, ylläpitää sosiaalista osallisuutta, helpottaa sosiaalisia investointeja, edistää korkeakoulutusta ja ammatillista jatkokoulutusta sekä kehittää sosiaalipolitiikan hallintoa ja Eurooppa-hankkeeseen sitoutumista**. Uuteen eurooppalaiseen sosiaalipoliittiseen toimintaohjelmaan pitäisi sisällyttää mahdollisimman tehokkaasti toimivia oikeudellisia ja muita toimia, joita toteutetaan kaikkialla EU:ssa tai valtioiden tehostetussa yhteistyössä. Sen olisi sisällettävä **Euroopan talouden elvytys suunnitelma, Euroopan sosiaalisten investointien paketti, eurooppalaiset sosiaalisten vaikutusten arvioinnit, eurooppalainen nuorisotakuu ja yhtenäinen eurooppalainen osaamispassi**. Samalla sen avulla olisi varmistettava, että **horisontaalista sosiaalilauseketta, sosiaalisia perusoikeuksia ja kansalaisvaikuttamisen periaatetta** noudatetaan. Ohjelmassa olisi myös tutkittava ja edistettävä Euroopan kansalaisten oikeutta taattuun vähimmäistoimeentuloon.

1.4 ETSK ehdottaa **kahta uutta alustavaa aloitetta**: 1) taloudellisesti toteuttamiskelpoisia sosiaalisia investointihankkeita varten toteutettavaa **eurooppalaisten sosiaalipoliittisen joukkovelkakirjojen** liikkeellelaskua, joka kanavoitaisiin **Euroopan sosiaalisen toiminnan rahaston** kautta, jonka toimintaa asianomaiset EU:n viranomaiset tukisivat, mutta jonka kansalaisyhteiskunnan (yksityiset, yhteistoiminnalliset ja julkiset)

sidosryhmät rahoittaisivat, omistaisivat, jota ne hallinnoisivat ja jonka toimintaa ne valvoisivat, ja 2) **Euroopan työttömien työntekijöiden koulutusverkoston** perustamista. Kyseinen verkosto tarjoaisi pitkäaikaisia, tehokkaita ja laadukkaita koulutusmahdollisuuksia, jotka vastaisivat työmarkkinoiden tarpeisiin. Se toteutettaisiin laskemalla liikkeelle **maasta riippumatta kelpaavia koulutusseteleitä** ja käynnistämällä Erasmus-tyyppisiä opintosuoritusten vaihtohankkeita, joiden avulla työttömiä työntekijöitä autettaisiin suuntaamaan kohti uusia koulutusväyliä, kehittämään uusia tiedollisia ja ammatillisia taitoja ja avaamaan uusia uranäkymiä ja palaamaan takaisin unionin työmarkkinoille. Samaan aikaan vapaan liikkuvuuden Eurooppa edellyttää varmempaa ja nykyaikaista liikkuvuusperustaa (esimerkiksi asianmukaisia oikeuksia tietoon ja tukeen muissa jäsenvaltioissa työkenteleville) helpottamaan yhteisön väestön liikkumista työn luokse kaikkialla EU:n alueella ja takaamaan tasapuoliset toimintaedellytykset rehdin kilpailun sekä sosiaalisten perusoikeuksien ja työehtosopimusten noudattamisen suhteen.

2. Talouden ohjaus ja hallinta edellyttää sosiaalista ulottuvuutta

2.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea toteaa julkisesti kannattavansa kokonaisvaltaista pyrkimystä kohti **Euroopan taloudellista, sosiaalista ja poliittista liittoa**.

2.2 **Taloudellinen liitto** sisältäisi **rahoitus- ja pankkiunionin** yhteisine talletussuojajärjestelmineen, yhteisine kriisinratkaisurahastoineen ja EU:n laajuisine valvontamenettelyineen. Se sisältäisi myös **verouunionin**, joka perustuisi yhteisiin luottoinstumentteihin. Niihin turvaututtaisiin budjetitkurin, julkisen talouden vakauttamisen ja **elinvoimaisemman eurooppalaisen kasvumallin** kehityksessä, johon kansalaiset voivat samastua ja johon sijoittajat, tuottajat, työntekijät ja kuluttajat voivat luottaa. Euroalueen yhtenäisyyttä vaivaava jatkuva epävarmuus olisi hälvennettävä, sillä se haittaa ihmisten ja yritysten luottamusta tulevaisuuteen. Kesäkuussa 2012 pidetty huippukokous, mukaan lukien **kasvu- ja työllisyys sopimus** ja sitä varten kaavailtu 180 miljardin euron lisämääräraha, yhdessä EKP:n aikomusten kanssa tehdä kaikki voitava heikkojen pankkien, julkisen velan ja kestäättömän rahoitusmarginaalin noidankehän murtamiseksi, ovat omiaan kasvattamaan luottamusta kehittyviin eurooppalaisiin talouden puitteisiin. Eurooppa tarvitsee uutta investointiohjelmaa⁽²⁾, jolla kyetään luomaan lisää resursseja uudelleenteollistamisen, kasvun palauttamisen ja työttömyyden torjumisen tukemiseksi.

⁽²⁾ Eräänlainen uusi Marshall-suunnitelma; ks. ETSK:n lausunto aiheesta "Taloukasvu ja valtionvelka EU:ssa: kaksi innovatiivista ehdotusta", EUVL C 143, 22.5.2012, kohdat 2.8 ja 2.13 ja komission "Vihreä kirja – Euroopan talouden pitkäaikainen rahoitus", COM(2013) 150 final/2, 9.4.2013.

⁽¹⁾ Eurostatin tietoja, <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators>

2.3 Mutta tämä on vasta yksi puoli kokonaisuudesta. Julkisen talouden säästötoimenpiteiden vaikutukset ilmenevät samanaikaisesti tuhoisina seurauksina, jotka näkyvät sosiaalisessa yhteenkuuluvuudessa, sosiaaliturvassa, osallistavilla työmarkkinoilla ja köyhyysasteissa. EU:ssa on tällä hetkellä 26 miljoonaa työttöntä ja 120 miljoonaa ihmistä, jotka kärsivät köyhyydestä tai sosiaalisesta syrjäytymisestä. Talouden elpymisen, vakaan rahatalouden, kestäväen kasvun ja kilpailukyyn tavoitteita ei saavuteta uudistamatta sosiaalista ulottuvuutta. **Eurooppa-neuvoston kokouksessa 14.–15. maaliskuuta 2013** tunnustettiin lopulta tämä realiteetti ja kehoitettiin jäsenvaltioita **lukemaan sosiaalipoliittiset toimet talouden ohjauksen ja hallinnan voimakeijöiden joukkoon etenkin muuttamalla EU-ohjausjakson painopistettä** siihen suuntaan, että se edistää työllisyyden tukemista, sosiaalisia investointeja, sosiaalista osallisuutta ja sosiaalisten tavoitteiden valtavirtaistamista⁽³⁾. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea panee merkille jäsenvaltiotason sosiaalipoliittikan uudenlainen korostamisen, mutta katsoo, että EU-tason johtajuutta tarvitaan myös sosiaalipoliittisten toimien, sosiaalisten investointien ja sosiaalisen vertailevan arvioinnin (benchmarking) aloilla.

2.4 Siksi on aika muodostaa sosiaalisen Euroopan puitteisiin **EMUn sosiaalinen pilari**, jota ilman kansalaisten sitoutuminen Eurooppa-hankkeeseen jää epävarmaksi. Euroopan yhteiskunnallisen epätasapainotilanteen jakautumisen nykyiset erot heikentävät kestäviä ratkaisuja talouskasvun ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden saavuttamiseksi ja ne muodostavat myös suuren haasteen tulevissa vuonna 2014 järjestettävissä Euroopan parlamentin vaaleissa yhtäältä niiden välille, jotka elpymisen toivossa kohdistavat katseensa unionin suuntaan, ja toisaalta niiden, jotka pitäytyvät kansallisissa vaihtoehtoissa. Euroopan parlamentin vaaleissa mielipiteet ja äänet keskittyvät. On olennaisen tärkeää, että kyseiset vaalit toimivat kimmokkeena ajattelulle, jossa korostetaan tarvittavan **enemmän Eurooppaa, lähempänä kansalaisiaan, perheitä ja liikeyrityksiä olevaa Eurooppaa, sosiaalisempaa Eurooppaa**, eivätkä jarruta sitä.

2.5 **Sosiaalisia perusoikeuksia** ei voi erottaa kansalaisuuteen liittyvistä tai poliittisista oikeuksista, koska perusoikeuskirja velvoittaa pitämään niitä yllä ja edistämään niitä. Troikkaan kuuluvilla komissiolla ja EKP:llä on velvoite toteuttaa sosiaalisia perusoikeuksia kaikissa toimissaan. EMUn sosiaalisen ulottuvuuden puitteissa komission tulisi tehokkaasti valvoa ja arvioida sosiaalisten perusoikeuksien täysimääräistä noudattamista ja varmistaa se.

3. Kohti uutta eurooppalaista sosiaalipoliittista toimintaohjelmaa ja sosiaalipoliittista investointisopimusta

3.1 Vuonna 2008 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi puheenjohtajavaltio Ranskan pyynnöstä valmistelevan lausunnon, jossa ehdotettiin **yhteisön uuden sosiaalipoliittisen toimintaohjelman** käynnistämistä. Lausunnossa viitattiin komitean tekemään pioneerityöhön, jonka myötä pantiin alulle työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskeva yhteisön peruskirja,

vuonna 1989 eurooppalainen sosiaalipoliittinen toimintaohjelma ja siitä seurannut sisämarkkinoihin, perussopimuksiin ja EU:n toimintaan yleensä liittyvä sosiaalialan säännöstö. Lausunnon mukaan uutta sosiaalipoliittista toimintaohjelmaa tarvitaan, **”jotta sosiaalinen kehitys EU:ssa pysyy mukana talouden ja markkinoiden kehityksessä”**. Ranskan puheenjohtajakaudella järjestetyssä epävirallisessa työ- ja sosiaaliasioiden ministerikokouksessa ilmaistusta tuesta huolimatta komitean ehdotus jäi valitettavasti pian talouskriisin varjoon, jolloin viiden vuoden ajan yritettiin kuumeisesti pelastaa EMU ja lisätä taloudellista yhteenkuuluvuutta euroalueella. Nyt on varmasti jo tullut aika käsitellä jälleen ajatusta uudesta eurooppalaisesta sosiaalipoliittisesta toimintaohjelmasta, joka vastaa uudenlaisia talouden ohjauksen ja hallinnan muotoja ja tukee niitä vastaavin sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja sosiaalipoliittikan toimin.

3.2 Vuonna 2008 antamassaan lausunnossa komitea peräänkuulutti **”monitasoista hallintoa”** uuteen yhteisön sosiaalipoliittiseen toimintaohjelmaan, joka perustuu lainsäädäntään, työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun, kansalaiskeskusteluun, yhteis- ja itsesääntelyyn, avoimeen koordinointiin, sosiaalipoliittikan sisällyttämiseen muihin politiikan aloihin, tiiviimpään yhteistyöhön ja kansalaisten aloiteoikeuteen. Siinä ei toimintamuodoille esitetty hierarkiaa, tärkeintä oli yksinomaan toimivuus, **yhteisömenetelmän** säilyttäminen ja uuden horisontaalisen **sosiaalilausekkeen** (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 9 artikla) noudattaminen. Siinä kehoitettiin myös sitoutumaan rahoittamiseen, esimerkiksi kohdentamalla ja helpottamalla pääsyä osalliseksi Euroopan sosiaalirahastosta, tukemalla uusia, kokeiluluontoisia aloitteita mahdollisesta sosiaalisten innovaatioiden rahastosta ja pohtimalla, olisiko ”sosiaalisten perusrakenteiden kehittämiseen mahdollista käyttää Euroopan laajuista lainajärjestelyä”.

3.3 Tällä välin komitea on kehottanut yhä uudelleen soveltamaan **yhteisömenettelyä** ja noudattamaan luonteeltaan sitovaa horisontaalista **sosiaalilauseketta**. Se on myös nimenomaisesti ehdottanut, että **solmitaan Euroopan sosiaalinen investointisopimus**, jonka avulla varmistetaan, että talouden ohjauksen ja hallinnan puitteissa ja EU-ohjausjakson toimeenpanossa toteutettavat julkisen talouden säästötoimet ja puoliautomaattiset seuraamukset saavat vastapainokseen sosiaalisten vaikutusten arviointia, sosiaalisten perusoikeuksien noudattamisen, tosiasiallisen sitoutumisen Eurooppa 2020 -strategian köyhydentorjunnan tavoitteiden saavuttamiseen ja unionin **”työ- ja sosiaalipoliittista ohjausjärjestelmää”** yleiseen kehittämiseen.

3.4 Komiteaa kannustaa se, että Euroopan parlamentti on äskettäin korostanut, että **tarvitaan ”eurooppalaista yhteiskuntasopimusta”**, ”työllisyyttä ja sosiaalisia kysymyksiä koskevia viitearvoja” ”talousarvioiden kurinalaisuuden sitovassa valvonnassa”, vuotuista kasvuselvitystä, jossa otetaan huomioon

⁽³⁾ Eurooppa-neuvoston päätelmät, 14.–15. maaliskuuta 2013, EUCO 23/13.

"sosiaalisen mallin kestävyys", ja **"yhdenmukaisuutta työllisyys- ja sosiaalipolitiikan kehystävä"** EMUn etenemissuunnitelman **"viidenneksi lohkoksi"** ⁽⁴⁾. Se on myös tyytyväinen Eurooppa-neuvoston tavoitteeseen esittää toimenpiteitä ja aikataulutetun etenemissuunnitelman "EMUn sosiaalisesta ulottuvuudesta" kokouksessaan kesäkuussa 2013 ⁽⁵⁾. Komission jäsen László Andor on vastaavasti vastikään korostanut, että tarvitaan "ihmiskasvojen rahaliitto", ja että hänen mielestään "EMUn sosiaalisella ulottuvuudella tarkoitetaan EMUn sääntöjen, hallintomekanismin, rahoituskapasiteetin ja muiden poliittisten välineiden sopivuutta **varmistamaan, että samanaikaisesti tavoitellaan sekä tehokasta taloutta että sosiaalista tasapuolisuutta**" ⁽⁶⁾. Komitea rohkaisevat myös puheenjohtaja Herman Van Rompuy huomiot työ- ja sosiaalipoliittisessa kolmikantahuippukokouksessa 14. maaliskuuta 2013. Niiden mukaan "Euroopan sosiaalinen malli on edelleen tärkeä voimavara ja maailmanlaajuinen kilpailuetu" ja **"meidän on löydettävä mekanismeja, joilla sosiaalisia eroavuuksia voidaan vähentää unionissa"** ⁽⁷⁾. Komission julkaisemassa sosiaalisia investointeja koskevassa paketissa, jossa annetaan jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten tukea sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta ⁽⁸⁾, edetään sosiaalisen ulottuvuuden indikaattoreiden kehittämisen suuntaan. Komitea katsoo, että EU:n työllisyyden ja sosiaalisen epätasa-arvon "tuloslaulu" vaatii myös unioninlaajuisia toimintaa varten tiiviimpää sitoutumista edellyttävän kehyksen. Siksi se muistuttaa jälleen, että tarvitaan kokonaisvaltainen, aloitteellinen eurooppalainen sosiaalipoliittinen toimintaohjelma, jolla on monitasoinen hallinto. Siihen on otettava mukaan toimivaltaiset unionin viranomaiset, elimet ja sidosryhmät, joita on sekä lainsäädännön että muun toiminnan aloilla, ja joiden tehtävänä on vähintäänkin tavoittaa ja mieluiten ohittaa Eurooppa 2020 -strategiassa esitetyt sosiaaliset tavoitteet.

4. Erityisiä ehdotuksia

ETSK tukee Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita korostaen, että kilpailukykyimme taantumisen torjunta on tärkeää kasvun lisäämisen, työpaikkojen luomisen ja köyhyyden vähentämisen kannalta. Mitä tulee SEUTin 9 artiklaan eli "korkean työllisyyden edistämiseen, riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseen, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen sekä korkeatasoiseen koulutukseen ja ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun",

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin mietintö suosituksista komissiolle Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan, komission puheenjohtajan, euroryhmän puheenjohtajan ja EKP:n pääjohtajan esittämästä selvityksestä "Kohti todellista talous- ja rahaliittoa" (2012/2151 (INI)), s. 29, ja sen liitteenä oleva Euroopan parlamentin työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan lausunto, J ehdotus ja 6 suositus.

⁽⁵⁾ Eurooppa-neuvoston päätelmät aiheesta Etenemissuunnitelma EMUn toteuttamiseksi, hyväksytty 14. joulukuuta 2012, kohta 12 b.

⁽⁶⁾ Työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioista vastaavan komission jäsenen László Andorin puhe Euroopan ammatilliselle yhteisjärjestölle Madridissa 28.1.2013.

⁽⁷⁾ "Talous- ja rahaliiton sosiaalista ulottuvuus oli tämänpäiväisen kokouksen keskeinen aihe. Euroopan sosiaalinen malli on edelleen tärkeä voimavara ja maailmanlaajuinen kilpailuetu." Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Herman Van Rompuyn huomioita sosiaalialan kolmikantahuippukokouksen jälkeen, Bryssel 14.3.2012, EUCO 68/13.

⁽⁸⁾ Kasvua ja yhteenkuuluvuutta tukevat sosiaaliset investoinnit, mukaan luettuna Euroopan sosiaalirahaston täytäntöönpano vuosina 2014–2020, COM(2013) 83 final.

komitea edellyttää velvoittavampaa ja riittävästi rahoitettua EU:n laajuisia sosiaalipoliittista toimintaohjelmaa, jossa sitoudutaan mm. seuraaviin erityistavoitteisiin.

4.1 EU-ohjausjaksoihin on sisällytettävä työllisyyttä ja sosiaalisia kysymyksiä koskevia viitearvoja, jotka kuuluvat samaan valvontakehykseen vallitsevan talouspolitiikan koordinoinnin ja rakenneuudistusten kanssa. **Mitattavissa olevien eurooppalaisten työllisyyttä ja sosiaaliasiota koskevien tavoitteiden** on pysyttävä vakaus- ja kasvusopimuksessa asetettujen velkaa ja alijäämää koskevien tavoitteiden rajoissa. Tarkoituksenmukaisiin vakautusmekanismeihin olisi turvaututtava sekä makrotaloudellisen että **sosiaalisen epätasapainon** vähentämiseksi, kun tavoitteena on edistää älykästä ja kestävä kasvua, korkeatasoisia työpaikkoja, laadukkaiden ja kohtuuhintaisten yleishyödyllisten palveluiden hyödyntämismahdollisuuksia ja vähentää sosiaalista eriarvoisuutta kaikkialla EU:ssa. Lyhytaikaista taloudellista tehokkuutta ei tule tavoitella **sosiaaliseen pääomaan tehtävien** pidentämiä **investointien** kustannuksella. Julkisen talouden vakauttamistoimia tulee arvioida sen perusteella, miten ne vaikuttavat kasvuun, työllisyyteen ja sosiaaliseen osallisuuteen. Rakenneuudistuksiin pitäisi yhdistää **eurooppalaisia yhteisvastuumekanismeja**. Sen varmistamiseksi, että EU:n kansalliset tukevat tosiasiallista talous- ja rahaliittoa, jäsenvaltioiden uudistusohjelmia on **tuettava asianmukaisella työmarkkina- ja kansalaisvuoropuhelulla, jotka ovat osa unionin sosiaalisen ulottuvuuden dynaamisuutta**. Tavoitteena on olla laukaisematta käänneistä **kilpajuoksua**, joka ilmenisi alentamiskilpailuna, palkkojen deflaationa ja alhaisempana kokonaiskysyntänä. **Vapaat ja riippumattomat työehtosopimusneuvottelut täytyy taata. Työmarkkinaosapuolten eurooppalaisella vuoropuhelulla** pitäisi olla olennainen rooli talouden uuden ohjausjärjestelmän kehittämisessä ja soveltamisessa. **EU:n laajuisia sosiaalisia perusoikeuksia on valvottava ja noudatettava tarkemmin.**

4.2 **Euroopan sosiaalirahasto ja Euroopan globalisaatio-rahasto** on kohotettava vastaamaan sitä tasoa, jota puheenjohtaja Herman Van Rompuy kutsui Euroopan työllisyys- ja yhteiskuntatilanteen "inhimilliseksi tragediaksi ja sosiaalseksi hätätiläksi" ⁽⁹⁾. Se edellyttää ilmeisesti "monivuotisen rahoituskehyksen pakollista ja kattavaa tarkistusta", jota Euroopan parlamentti vaatii 13. maaliskuuta 2013 antamassaan päätöslauselmassa ⁽¹⁰⁾. Siinä mainittujen joustovälineiden, Euroopan parlamentin ja neuvoston parhaillaan käymien neuvottelujen ja hartaasti toivottavan monivuotisen rahoituskehyksen rakenneuudistuksen yhteydessä on Euroopan komission alkuperäisessä ehdotuksessa

⁽⁹⁾ Tuloksena on, että yhä useampi yksinkertaisesti jättää työmarkkinat taakseen hyljäten kaikki koulutusmahdollisuudet ja on vaarassa syrjäytyä (osuus voi olla jopa 13 prosenttia 15–24-vuotiaista). Tämä on inhimillinen tragedia ja yhteiskunnallinen hätätila." Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Herman Van Rompuyin puhe ETSK:ssa, Brysselissä, 17.1.2013, EUCO 13/13.

⁽¹⁰⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma 13. maaliskuuta 2013 Eurooppa-neuvoston 7.–8. helmikuuta antamista monivuotista rahoituskehystä koskevista päätelmistä (2012/2803 (RSP)), kohta 9.

esitetty summat ainakin määritettävä uudelleen. Sama koskee EU:n omien, tähän tarkoitukseen varattujen varojen tarkoituksenmukaisempaa käyttöä. Lisäksi varoja on samassa yhteydessä osoitettava huomattavasti nykyistä enemmän alueelliseen koheesiorahastoon, sosiaalirahastoon, yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen sekä globalisaatorahastoon.

4.3 EU:n tulisi samanaikaisesti **edistää yhteiskunnallisesti vastuullista investoimista** ja avittaa **yhteisötalouden** tukiroolia, erityisesti tekemällä uuden ehdotuksen eurooppalaisten yhdistysten ja keskinäisten yhtiöiden säännöiksi, ottamalla toimintaansa aloittavat ja kehitysvaiheessa olevat yhteiskunnalliset yritykset nimenomaisesti mukaan rakennerahasto-ohjelmien suunnitteluun, ja edistämällä sosiaalista merkintätoimintaa, kompensatiotoimia ja julkisia hankintoja koskevia menettelyjä yrityksille, joiden sosiaalinen arvo on tunnustettu. Olisi myös luotava **Euroopan sosiaalisten innovaatioiden rahasto**, jonka turvin saadaan uudelleen käyttöön arvokkaat, valtiolliset rajat ylittävät kokeiluhankkeet syrjinnän ja epäkohtien poistamiseksi työmarkkinoilta. Niiden mahdollisuudet heikkenivät, kun Euroopan komissio luopui *Equal*-ohjelmasta.

4.4 On myös ratkaisevan tärkeää ryhtyä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin ja työllistämistoimiin Euroopan **teollistamiseksi uudelleen** ja 20 prosentin BKT-tavoitteen saavuttamiseksi teollisuudessa vuoteen 2020 mennessä. ETSK tähdentää, että **kilpailukyky** on yrityksille tärkeää. Se on saavutettava johdonmukaisten **eurooppalaisten puitteiden turvin**.

4.5 EU:n täytyy tarttua **toimeen nuorten auttamiseksi** tai se on vaarassa vieraannuttaa nuoret pysyvästi koko Eurooppa-hankkeesta. Mittasuhteiltaan hätkähdyttävä Euroopan **nuorten työttömyyskriisi** edellyttää EU:lta uskottavampaa budjettia kuin ne riittämättömät 6 miljardia euroa, mitä on esitetty Euroopan nuorisotyöllisyyspakettia ja nuorisotakuuta varten. Summan avulla on määrä taata työllistyminen, ammatillinen tai yleissivistävä koulutus työttömille nuorille etenkin siellä, missä tarve on suurin. Ilman riittävää rahoitusta Euroopan nuorisotakuuta saatetaan pitää huiputuksena. **Yhtenäinen eurooppalainen osaamispassi** tarvitsee myös lisää EU-vetoisuutta, kun eurooppalaisten tutkintojen viitekehykseen yhdistetään kaikki virallisessa koulutuksessa, arkioppimisessa ja epävirallisesta koulutuksessa hankitut pätevyudet ja taidot. **Eurooppalainen koulujen, yritysten ja työmarkkinaosapuolten välinen kumppanuuskehys** on ilmeisen tarpeellinen yhdessä vastaavien strategisten synergioiden kanssa. Niissä korkeakoulutus ja elinikäinen oppiminen asemoidaan työpaikkojen luomisen, osaamiskysynnän ja -tarjonnan epätasapainon ratkaisemisen sekä työllistettävyyden, innovoinnin ja yrittäjyyden edistämisen polttopisteeseen. EU-ohjausjakson yhteydessä on taattava, ettei jäsenvaltioiden velan ja

valtiontalouden alijäämän leikkaustoimin haitata julkisia investointeja yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen ja jatkokoulutukseen.

4.6 **Kunnon työpaikkojen, ihmisarvoisen työn ja sosiaaliturvaoikeuksien siirrettävyyden on oltava Euroopan talouden kestäväälle pohjalle vievän elvytysohjelman ydinasi-
oita.** Euroopan sosiaalinen malli on voimavara houkuteltaessa toimijoita unioniin suuntautuviin investointeihin ja yritystoiminnan kehittämiseen Euroopassa. Se tulisi nostaa arvoonsa kannustamalla tukemaan julkistalouden keinoin työpaikkoja luovaa toimintaa, mikroyritykset ja aito itsensä työllistäminen mukaan lukien. **Taatut sosiaaliset standardit** on säilytettävä EU:n laajuisissa työllisyys- ja työmarkkinapolitiikoissa. Kilpailukyvyn ja joustavuuden on edettävä rinnakkain ihmisarvoisen työn ja köyhyysrajan yläpuolelle määritettävien palkkojen kanssa. **Eurooppalaisilla työmarkkinaosapuolilla on erityinen vastuu** tarttua työohjelmassaan **köyhyydessä elävien työntekijöiden ongelmaan**.

4.7 **EU:n täytyy sitoutua vakavammin ja konkreettisemmin köyhyyden vähentämiseen ja sen poistamiseen.** Köyhyyden aktiivisesta vähentämisestä Euroopalle kertyvä taloudellinen ja yhteiskunnallinen hyöty on kustannustehokkaampaa kuin pysyvät taloudelliset ja yhteiskunnalliset vauriot, joita toiminnan puutteesta tai köyhyyttä tosiasiallisesti pahentavista toimista aiheutuu. Vähintä mitä pitää tehdä, on toteuttaa EU-ohjausjakson yhteydessä aktiivisesti **Eurooppa 2020 -strategian "lippulaivasitoumuksia" saada 20 miljoonaa ihmistä pois köyhyydestä.** Niistä ei saa peräännyä alijäämän vähentämistömiin verukkeella. Tämä edellyttää ensisijaisesti parempia, EU:n laajuisia indikaattoreita, joiden avulla pystytään mittaamaan köyhyyden vaikutuksia ja varmistamaan kansallisten uudistusohjelmien asianmukaisen seuranta ja niiden mahdollinen tarkistaminen. Viimeksi mainittu koskee myös julkisen talouden säästötoimia, jotka voivat itse asiassa pahentaa köyhyyttä ja jarruttaa elpymistä. Parhaillaan ETSK tarkastelee **taatun vähimmäistulon** tasoa jäsenvaltioissa. Komitean tavoitteena on yksilöidä hyviä käytänteitä kaikkialta EU:sta ja edistää niitä. Se on myös tukenut Euroopan parlamentin esittämää kehoitusta selvittää ja valmistella säädösehdotusta sellaisen asianmukaisen vähimmäistulon käyttöönotosta, joka olisi vähintään 60 prosenttia kunkin jäsenvaltion mediaanituloista⁽¹⁾. Voitaisiin perustaa erityinen **Euroopan köyhyydenvastainen solidaarisuusrahasto** helpottamaan EU-ohjausjakson sosiaalisen vakautusmekanismin kaltaisia tulotukitoimia. Komitea toistaa myös jälleen ehdotuksensa, jonka mukaan 20 prosenttia kaikista ESR:n varoista pitäisi varata sosiaalisen osallisuuden ja köyhyydentorjunnan tarkoituksiin.

⁽¹⁾ ETSK kehottaa laatimaan yksityiskohtaisen etenemissuunnitelman aktiivisen osallisuuden strategioiden toteuttamiseksi paikallistasolla. Komitea tukee Euroopan parlamentin komissiolle esittämää kehoitusta selvittää, mitä vaikutuksia sellaisella säädösehdotuksella olisi, jolla otettaisiin käyttöön asianmukainen vähimmäistulo, joka olisi vähintään 60 prosenttia kunkin jäsenvaltion mediaanituloista (EUVL C 248, 25.8.2011, s. 130).

4.8 Olennaisessa asemassa on saavutettavuutta koskeva eurooppalainen säädösaloite, jolla taataan vammaisten liikkumisvapaus sekä tavaroiden, palveluiden ja rakennetun ympäristön esteettömyys. Eurooppalainen liikkuvuuskortti olisi siihen konkreettinen ja tehokas väline. Komission olisi myös kehitettävä **Yhdistyneiden kansakuntien vammaisyleis-sopimukseen pohjautuva vaikutustenarviointiväline** ja sisällytettävä se EU-ohjausjakson prosessiin.

4.9 EU-ohjausjaksoon kuuluvia jäsenvaltioiden tilannetarkastuksia varten olisi vastaavasti laadittava **terveydensuojelua ja terveyteen liittyvän eriarvoisuuden vähentämistä varten käytettäviä, vertailtavissa ja mitattavissa olevia indikaattoreita** koskeva EU:n metodologia ja kehys.

4.10 EU-ohjausjakson sosiaaliseen ulottuvuuteen olisi myös sisällytettävä **EU:n laajuisia sosiaalisia vertailukohtia** ja ohjeita hyviksi käytänteiksi, jotka koskevat työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista, lastenhoitopalvelujen saatavuutta, aktiivista ikääntymistä, vapaaehtoistoimintaa, oikeutta asuntoon ja asunnottomuuden torjuntaa.

4.11 Maahanmuuttajatyöntekijät vaikuttavat myönteisesti Euroopan talouskehitykseen ja hyvinvointiin. Työperäistä maahanmuuttoa koskevien EU:n menettelyiden tulee olla lainsäädäntöön perustuvia ja avoimia. Maahanmuuttolainsäädännön tulee kunnioittaa ihmisoikeuksia ja taata tasavertainen kohtelu. ETSK:n mielestä EU:n tulee vahvistaa kotouttamispolitiikkoja sekä rasismien, muukalaisvihan että maahanmuuttajien ja vähemmistöjen syrjinnän torjuntaa.

4.12 Pysyvä elpyminen edellyttää enemmän talous- ja rahapoliittista symmetriaa sekä enemmän sosiaalista yhteenkuuluvuutta kaikkialla EU:n alueella. Edellä luetellut erityistavoitteet sisältävä eurooppalainen sosiaalipoliittinen toimintaohjelma auttaisi muodostamaan yhtenäisemmän sosiaalisen perustan, mistä käsin EU olisi jälleen saatettavissa yhteyteen kansalaistensa kanssa. Siksi sekä EU:n että EMUn kaksitahoinen sosiaalinen tasapainottaminen on suositeltavinta, sillä siten kunnioitetaan tois-sijaisuusperiaatteen dynaamisuutta. Mikäli tämänkaltaiseen EU:n sosiaalisen ulottuvuuden elvyttämiseen on liian vähän yksimielisyyttä tai poliittista tahtoa, ETSK ehdottaa, että tiivistetään EMU-yhteistyötä, jota varten varataan omaa rahoitusta, täydentävä sosiaalirahasto, Euroopan sosiaalista edistystä koskeva sopimus, jotka perustuvat samoihin demokraattisesti vastuunalais-taviin ja tarkkoihin sopimusjärjestelyihin kuin talouden ja raha-asia-ain alalla tapahtuneen lähentymisen hallinnointi. Tiiviiseen EMU-yhteistyöhön liittyisivät myös sosiaaliset standardit, tavoitteet ja vakautusmekanismit (työmarkkinaosapuolten ja kansalais-yhteiskunnan kanssa olisi keskusteltava komission jäsen László Andorin vastikään ehdottaman EMUn työttömyysvakuutuksen tai työttömyyskorvausjärjestelmän hyödyllisyydestä), jotka sopivat yhteen tiiviimmän talous- ja rahaliiton – EMUn, vastaavine sosiaalisine ulottuvuuksineen – verotus-, budjetti- ja raha-asioita koskevien vakautusmekanismien kanssa.

4.13 EU:n huippukokouksessa joulukuussa 2012 käsiteltyjen ”kilpailukykyä ja kasvua koskevien sopimusvelvoitteiden” suhteen täytyy vallita **demokraattinen vastuunalaisuus** eivätkä ne saa heikentää SEUn 3 artiklan 3 kohdan määräyksiä sosiaalisesta markkinataloudesta. On myös tarpeen määritellä **solidaarisuusmekanismit** tarkemmin ja säätää niitä valtioiden pyrkimysten **tukemiseksi**. Ne voivat muotoutua asteittain tosiasiallisiksi varainsiirroiksi, jotka rahoitetaan Euroopan vakausmekanismien (EVM) kaltaisilla mekanismeilla. Tähän tarkoitukseen tarvittava budjetti on aluksi 50–100 miljardia euroa.

4.14 Tämän selvemmän tasapainon ja vastaavuuden saavuttamiseksi perussopimukseen kirjatun sosiaalisen markkinatalouden kanssa on tärkeää, että talous- ja raha-asioista vastaavan komission jäsenen aseman korostamista komission kollegiossa seuraa **työllisyydestä ja sosiaalisista vastaavan komission jäsenen aseman vahvistaminen**. ECOFIN-neuvoston kasvavaa roolia olisi siis tasapainotettava **lujittamalla vastaavalla tavalla EPSCO-neuvostoa**.

4.15 EU:n taloudellisen ja sosiaalisen ohjausjärjestelmän yhteydessä, kun ajatellaan erityisesti EU-ohjausjaksoa ja Eurooppa 2020 -strategiaa, on myös kiireellistä vahvistaa sekä **Euroopan parlamentin että jäsenvaltioiden parlamenttien** asemaa sekä laajentaa **työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden** osallisuutta kaikkentasoisin poliittisiin neuvotteluihin ja taata se.

5. Alustavat ehdotukset

5.1 Euroopan sosiaaliset joukkovelkakirjat

5.1.1 Edellä mainittujen ehdotusten rinnalla voitaisiin ehkä pohtia lisäkeinoja Euroopan kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan ja yritysten sidosryhmien sitouttamiseksi unionin sosiaalipoliittikan uudelleenkäynnistämiseen. Tämä toteutettaisiin laskemalla liikkeelle **Euroopan sosiaalisia joukkovelkakirjoja**. Julkistalouden niukkuuden aikana tämä mahdollistaisi myös lisäresurssien mobilisoinnin merkittävistä, käyttämättömien yksityissästöjen varannoista tarkasti määriteltäviin tarkoituksiin.

5.1.2 Tämä aloite olisi erillään käynnissä olevista keskusteluista EU:n vakausjoukkolainojen liikkeelle laskemisesta (velan keskinäiseksi tasaamiseksi) ja elvytys- ja kasvujoukkolainoista (osana EU:n taloudellista elvytyspakettia). **Euroopan sosiaalisia joukkovelkakirjoja** ei sen sijaan maksettaisi jäsenmaiden valtiotarkastuksesta tai yhteisrahoitettaisiin EU:n budjettimekanismeilla. Niitä hankkisivat ja niihin sijoittaisivat yksityiset kansalaiset, yritykset, ammattiliitot ja kansalaisyhteiskunnan eturyhmät, jotka haluavat toteuttaa yksityistä tai yhteisöllistä sosiaalista vastuuta.

Se tapahtuisi osallistumalla **eurooppalaiseen sosiaalipoliittiseen toimintarahastoon**, jonka nämä itse rahoittavat, jota nämä itse hallinnoivat, jolla on kohtuullinen korkotaso ja joka ei tavoittele voittoa. Toimivaltaiset EU:n viranomaiset valvoisivat ja säätelisivät sen toimintaa avoimesti, edistäisivät sitä ja takaisivat toiminnan tarkoituksenmukaiseksi katsottuun varojen määrään asti.

5.1.3 Toimivaltaisten EU:n viranomaisten pitäisi logistisesti helpottaa joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskua, jonka järjestelmään halutessaan osallistuvat ja eurooppalaisesta sosiaalipoliittisesta toimintarahastosta vastuuta **kantavat yksityiset tahot, sekä yritysten ja julkisen sektorin sidosryhmät järjestäisivät demokraattisesti ja keskinäisesti hallinnoiden**. Ne ostaisivat, keräisivät ja investoisivat joukkovelkakirjoja valitsemiinsa sosiaalialan ohjelmiin, mieluiten **ehdotetun eurooppalaisen sosiaalipoliittisen toimintaohjelman yhteydessä**. Ohjelmien taloudellisen toteuttamiskelpoisuuden ja potentiaalisen sosiaalisen vaikutuksen tarkistamiseen ne saisivat teknistä apua asiaankuuluvilta EU:n toimielimiltä ja neuvoa-antavilta elimiltä. **Tällaisten sosiaalisten investointien kohteina voisivat olla:** yhteiskunnan tukema asuminen, osuustoiminnalliset ja yhteiskunnalliset yritykset, itseapuryhmien tukeminen, keskinäiset yhtiöt, yhteisölähtöiset sosiaali- ja terveyspalvelut, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä uudelleen koulutuksen verkostot, sosiaalinen innovointi, tutkimus ja kehittäminen, infrastruktuurin kehittämiseen kohdennetut lainat ja kumppanuudet, maatilamatkailu, vastavuoroiset vierailut, kulttuuritoiminta, hyväntekeväisyystoiminta, yms.

5.1.4 Seuraavaksi voitaisiin tarkastella järjestelmällisemmin suunnitellen näiden Euroopan sosiaalisten joukkovelkakirjojen kehittämistä, esimerkiksi kehittämällä valikoima tämäntyyppisiä joukkovelkakirjoja, joita edellä mainitut toimijat edistäisivät ja hallinnoisivat paikallisella ja/tai valtiollisella tasolla. Nämä joukkovelkakirjat, mikäli ne täyttävät sekä tavoitteita että hallintomenetelmiä koskevat yleisen eurooppalaisen järjestelmän kriteerit, saisivat asianmukaisen eurooppalaisen sertifioinnin osallistumisesta yleiseen järjestelmään ja niiden merkitsijät sen pohjalta myös mahdollisen verohuojennuksen.

5.1.5 Eurooppalaisen sosiaalipoliittisen toimintarahaston hallintoneuvosto olisi muodostettava järjestelmän toiminnassa mukana olevista sidosryhmistä, niiden Euroopan sosiaaliin joukkovelkakirjoihin tekemien investointien perusteella

suhteellisesti edustettuina. EU:n elimet (ETSK mukaan lukien) avustaisivat kyseistä hallintoneuvostoa logistisesti ja neuvoja antaen.

5.2 Euroopan työttömien työntekijöiden koulutusverkosto

5.2.1 Euroopan joukkotyöttömyyttä ei ratkaista lyhyellä eikä keskipitkällä aikavälillä, vaikka kasvuennusteet vaikuttavatkin paranevan vuoteen 2014 tultaessa ja vaikka eurooppaanlaajuinen elvytys alkaisikin vaikuttaa. Euroopan työmarkkinoiden on toimittava työvoimallamme tarkoituksenmukaisemmin kenttänä, missä voi liikkua vapaasti, missä ammattitaitoa voi viedä sinne, missä sitä tarvitaan, ja missä voi oppia taitoja palauttaakseen sitten niitä mieleen ja kehittääkseen niitä. Olennaista on, että työvoimamme pysyy aktiivisena ja on mieluiten työssä, mahdollisesti osa-aikatyössä tai yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa tai uudelleen koulutuksessa. On tärkeää varmistaa, että koulutus on tehokasta, eteenpäin suuntautuvaa, innovatiivista ja työmarkkinoiden tarpeita vastaavaa. Monet yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelyt ovat useasti lyhytaikaisia, eivätkä ne aina johda pysyvään työpaikkaan. Työttömiksi jäävät iäkkäämmät työntekijät eivät todennäköisesti osallistu sellaisiin järjestelyihin. Voitaisiin tutkia pitkähkön aikavälin toimintamallia, jossa on eurooppalainen näkökulma, ja joka sisältää hyväksi osoittautuneita eurooppalaisia käytänteitä, kuten Ruotsissa vuosina 1997–2002 toteutettu aikuiskoulutusohjelma tai Saksassa ja Itävallassa käytössä oleva dualikoulutusjärjestelmä. EU voisi ehkä auttaa perustamaan **Euroopan työttömien työntekijöiden koulutusverkoston**, jossa voidaan tarjota kokonaisvaltainen, kaksivuotinen koulutusmahdollisuus työuran muuttamista varten, jossa voi tehdä työtä tai osallistua jatkokoulutukseen tai vaihto-opiskeluohjelmiin toisissa jäsenvaltioissa liikkeelle lasketavien, opintosuoritusten hyväksilukemisen sisältävien, **maasta riippumatta kelpaavien koulutussetelien** avulla, ja saada lopulta osapuolten keskinäisesti tunnustaman ammattipätevyyden.

5.2.2 Mikäli tätä järjestelmää varten myönnetään riittävästi varoja ja jäsenvaltiot hyväksyvät sen laajalti, järjestelmä voi sen ohjelmiin vapaaehtoisesti osallistuvien työntekijöiden kanssa solmittavien tarkkojen sopimusten ansiosta auttaa pitämään laadukkaissa työpaikoissa huomattavan määrän sellaisia pitkäaikaisyöttömiä, jotka eivät varmastikaan olisi muuten löytäneet työmahdollisuuksia. Tämä vaikuttaisi myönteisesti sekä asianomaisiin itseensä että Euroopan maiden sosiaaliseen pääomaan ylipäätään.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kymmenen vuotta käyttöönotosta: mihin suuntaan euro on kehittymässä? EU:n taloudellinen ja poliittinen tulevaisuus ja uusi sopimus” (oma-aloitteinen lausunto)

(2013/C 271/02)

Esittelijä: **Carmelo CEDRONE**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 12. heinäkuuta 2012 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Kymmenen vuotta käyttöönotosta: mihin suuntaan euro on kehittymässä? EU:n taloudellinen ja poliittinen tulevaisuus ja uusi sopimus.

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 4. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 134 ääntä puolesta ja 27 vastaan 22:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja euron tulevaisuutta koskevat ehdotukset

1.1 ETSK pitää euron ja talous- ja rahaliiton (Emu) luomista Euroopan yhdentymisen tärkeimpänä virstanpylväänä. Se liittyi unionia koskevaan strategiseen suunnitelmaan, joka on osa EHTY:n ja Rooman sopimuksen taustalla ollutta visiota. Euron ja Emun luominen oli suuri ja rohkea teko, tulevaisuuden puolesta lyöty veto, joka nostatti niin paljon toiveita, että kaikki vakuutuivat siitä, että yhteisen rahan voimalla voidaan pyyhkäistä pois jäljelle jäänyt vastarinta, joka oli estänyt toteuttamasta Emun ja poliittisen unionin täysimittaisina niin kuin olisi ollut tarpeen. Euro on kuitenkin edelleen kaiken tämän lähtökohta.

1.2 Pitkän ajan – 20 vuoden – jälkeen on kuitenkin myönnettävä, että näin ei käynyt. Tämä johtuu ehkä siitä, että euroon ei kohdistunut vakavia iskuja sisältä eikä ulkoa, tai Euroopassa sitkeästi jatkuvasta velkoja- ja velallismaiden välisestä luottamusvajeesta, joka on merkki yhteenkuuluvuuden puutteesta ja vähäisestä luottamuksesta hallitseviin tahoihin. Näin ollen kaikki jäivät mieluummin lepäämään laakereilleen ja nauttimaan saavutetusta hyvinvoinnista; kaikki tuntui sujuvan kitkattomasti, mutta pinnan alla kyti. EU:hun levinnyt kansainvälinen talous- ja finanssikriisi laukaisi hälytyskellot ja nosti rajusti esiin **Emun rakenteeseen liittyvät** rajoitukset ja **ristiriidat** ja poisti euroilta vetovoiman. Alun perin uskottiin, että muutama taloudenpitoa koskeva sääntö, kuten vakaussopimus, riittäisi pitämään Emun toiminnassa, mutta ongelma ei ollutkaan tekninen vaan taloudellinen ja poliittinen.

1.3 ETSK panee merkille vakauden tärkeyden. Vakauden tulee kuitenkin koskea hintojen ja talous- ja rahoitusalan laitosten lisäksi myös politiikkaa ja sosiaalisia oloja. Kansalaisilla on syystäkin se vaikutelma, että juuri he eivät käänne pankit, joilla on ollut ratkaiseva osa kriisissä, joutuvat maksamaan kovemman hinnan kriisistä – maksamaan velan takaisin – ja että tämä on epäoikeudenmukaista. ETSK:n vakaa näkemys on, että säästöpolitiikkaa ei voi jatkaa kestäväällä tavalla kovin pitkään. Eräissä maissa on rajat jo ylitetty.

1.4 ETSK katsoo, että yhteinen raha on kestäväällä pohjalla vain siinä tapauksessa, että euroalueen maiden taloudellisia valmiuksia onnistutaan lähentämään ja kokonaiskilpailukykyä pysyttään parantamaan. Nämä tavoitteet edellyttävät sekä taloudellista että poliittista sitoutumista, eivätkä tilapäiset korjaustoimet riitä. On tehtävä laadullinen harppaus ja yhdistettävä valuutan ja talouden lisäksi myös politiikka, suvereenius, ihmiset ja kyky käydä keskustelua Euroopan kansojen välillä. Tarvitaan entistä tiiviimpää politiikan yhdentämistä ja vähemmän käskytyä sekä sosiaalista markkinataloutta, jotta kasvu ja työllisyys saadaan jälleen nousuun ja euro nähdään taas etuna eikä haittana.

1.5 Lausunnotta ilmenee selvästi, että ETSK:n ehdotukset ovat ennakoivia, kun taas komission ja neuvoston vastaukset kriisiin ovat olleet enimmäkseen korjaavia. Esimerkiksi sopimuksessa talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta painotetaan vakautta ehdottamatta kuitenkaan yhteisiä rahoitusvälineitä talouden elvyttämiseksi ja työllisyyden edistämiseksi. Sopimus yhteisestä valvontamekanismista on silti merkittävä edistysaskel, vaikkei poliittiselle unionille olekaan uskottavaa ja konkreettista etenemissuunnitelmaa. Euroopan on kuitenkin ryhdyttävä jälleen tuottamaan hyvinvointia, jotta sitä voidaan jakaa tasapuolisesti. Tämä on paras tapa vähentää tyytymättömyyttä. Pelkkä säästöihin pakottaminen ei tule kysymykseen.

1.6 ETSK vaatii tämän sijasta – kuten se on jo useaan otteeseen pyrkinyt korostamaan – operaatiota, jossa kartoitetaan euron ja Euroopan unionin TODELLINEN tilanne niiden pelastamiseksi sekä niihin liittyvät poliittiset ja taloudelliset rajoitukset, edut ja tappiot sekä vastuut, jotka ovat johtaneet meidän nykyiseen tilanteeseen. On toimittava nopeasti – enää ei ole aikaa puheisiin, valheisiin ja satujen sepittämiseen. Tämä on ainoa tapa välttää hajaannus Euroopan unionissa, joka on ollut laskusuunnassa jo pitkään. Jotta tavoitteeseen päästäisiin, olisi parempi, ettei pakkosäästöjä vastaan protestoivia tahoja syytetä populistiksi. Unionin on opittava kuuntelemaan sortumatta ylimielisyyteen. Se ei voi enää sulkea korviaan.

Ehdotukset Emun täydentämiseksi – puuttuvat lenkit

Talousasiat

1.7 ETSK on sitä mieltä, että paras tapa täydentää Emua, välttää taantuma, vähentää maiden velkaa ja vakauttaa taloustilanne on muuttaa EU:n talouskulttuurin nykyistä peruseriaa-tetta (kasvua edistävä vakaus). On otettava lähtökohdaksi tiukkojen säästötoimien sijasta kasvu ja asetettava se EU:n tärkeimmäksi tavoitteeksi, jotta saadaan aikaan uusi **sopimus, jolla edistetään (kaikkien kesken) kasvua, työllisyyttä ja vakautta**, myös työmarkkinaosapuolten osallistumisen kautta (vakautta edistävä kasvu). Komitea on vakuuttunut seuraavista seikoista:

- i) Talouden elpymistä ei voi pyrkiä saavuttamaan yksinomaan rahapoliittisin toimin (kuten runsaan likviditeetin antaminen pankkijärjestelmälle, alhaiset korot) ja veropolitiikalla (jossa on tällä hetkellä vähäinen liikkumavara useiden maiden julkisen talouden vakauttamistarpeen vuoksi), vaan sitä on edistettävä myös lisäämällä vaihtoehtoisen energian alan ja ympäristöalan investointeja sekä **sosiaalisia investointeja** ja luomalla siten investointihyödykkeiden ja palvelujen kysyntää yksityisellä sektorilla ottaen huomioon myös kotitalouksien vaatimukset.
- ii) Tällaisen mallin avulla on mahdollista **alentaa** hyvin korkeaa **työttömyysastetta** ja **luoda verotuloja, joita tarvitaan** julkisen velan ja kansallisten alijäämien pienentämiseksi.
- iii) Tällaisia investointeja ei pidä rahoittaa pelkästään ”enemmän veroja, enemmän julkisia menoja” -menetelmällä vaan **obligatioin, jotka vetäisivät puoleensa globaaleja säästöyli-jäämiä, joille ei ole investointikohteita**. Niiden avulla edistettäisiin kasvua sekä Euroopan unionissa että maailmanlaajuisesti ja tuettaisiin sitä rahoitusta saaneista hankkeista ker-tyvillä tuotoilla eikä jäsenvaltioiden kesken tehtävillä varainsiirroilla.
- iv) Ensisijaisesti olisi **vahvistettava yritysten taloudellista valmiutta**. Tämä koskee erityisesti pk-yrityksiä, joista monia uhkaa nyt toiminnan lopettaminen, koska ne eivät saa pankeilta riittävästi luottoa, jonka turvin ne voisivat hankkia tarvikkeita ja materiaaleja – osittain sen vuoksi, että keskuspankit edellyttävät liikaa takuita pk-yrityksille lainoja myön-täviltä pankeilta.
- v) Olisi edistettävä välittömästi julkisia investointeja kasvun hyväksi pitämällä ne taseen ulkopuolella noudattaen ”kultai-sia sääntöjä”, toisin sanoen sellaista yhteistä sääntöjärjestel-mää, jossa otetaan huomioon myös eri maiden yksityisen velan taso, kunnes euro-obligaatioita lasketaan liikkee-seen ⁽¹⁾.

1.8 Tulee toteuttaa **keskenään tasapainoisia poliittisia toi-mia**, jotta **euro** saadaan **kestävälle pohjalle**, ja vähentää mai-den välisiä talouseroja laatimalla yhteisvastuuohjelma, jonka avulla siirretään varoja taloudeltaan kaikkein heikoimmissa maissa tehtäviin investointeihin kohdennetuin hankkein – tar-peen mukaan varainsiirtoin – sekä työmarkkinoiden ja sosiaa-lipoliittikan yhdentämisen keinoin. On siis ryhdyttävä toimiin keskenään tasapainoisten mukautusten avulla: tarvitaan yhteisiä rahastoja kaatuvien pankkien pelastamiseksi, unionin talletusva-kuusjärjestelmä, unionin obligatioita, euro-obligaatioita, yhteisiä toimia EU:n ulkoisen alijäämän kaventamiseksi jne. (on luotava yhteinen korvaus- tai sopeutustoimirahasto).

1.9 **Tulee muodostaa EU:n taloushallinto** siirtymällä eteen-päin nykyisestä politiikkojen koordinoitimenetelmästä, jolla ei ole päästy hyviin tuloksiin, ja muuttamalla euroryhmä enemmistö-päätöksiä tekeväksi, euroa edustavaksi elimeksi. Rahaliittoa ja pankkiunionia ei enää voida pitää yllä ilman talouspolitiikkojen yhdentämistä. Talous- ja finanssipoliittikkaa voidaan kääntää kas-vua, työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta edistävään suuntaan luomalla yhteinen makro- ja mikrotason ohjausjärjestelmä (ku-ten tehtiin finanssipoliittisella sopimuksella, *fiscal compact*; lisäksi tulee solmia teollisuuspoliittinen sopimus, *industrial compact*).

1.10 Tulee ottaa tavoitteeksi euroalueen **yhteinen talous-arvio**, jolla on tietysti yhteiset säännöt, ja yhdentää kauppapo-litiikka ja maksutase, joissa on nykyään suuria eroja. Lisäksi tulee pyrkiä vakauttamaan julkinen talous vaikuttamalla kerroin-ten rakenteeseen, jotta voidaan vapauttaa resursseja kasvun ja työllisyyden edistämiseen, sekä toteuttaa uudistuksia, joiden avulla voidaan lisätä tuottavuutta kaikkein köyhimmissä mais-sa ⁽²⁾.

1.10.1 Kaikkein velkaantuneimmissa maissa toteutettavia säästötoimia voidaan kuitenkin vähentää tai lieventää edistä-mällä kysynnän kasvua velkojamaissa. Tarvitaan samanaikaisia jäsenvaltioiden toimia velan vähentämiseksi ja rakenneuudistus-ten tekemiseksi sekä EU:n toimia kasvun edistämiseksi konkreet-tisen yhteisvastuuohjelman avulla, jotta työllisyys ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus paransivat. Taantuman päälle ei saa kasata ankaria säästötoimia, kuten EU parhaillaan tekee, sillä velan supistaminen luotonsaannin ollessa hankalaa on vahingollista taloudelle.

Raha- ja finanssipoliittikka

1.11 Tarvitaan uudistusprosessiin nivoutuva järjestelmä, jonka avulla voidaan reagoida yksittäisten maiden tekemiin vir-heisiin ja niiden heikkouksiin sekä vähentää euroalueen maiden välisiä talouseroja ja epätasapainoa mm. rahapolitiikan keinoin.

⁽¹⁾ EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10.

⁽²⁾ EUVL C 133, 9.5.2013, s. 44.

1.12 Myös **EKP** on kärsinyt Emun rajoituksista. Sen on ollut perussopimusten mukaisesti pakko harjoittaa **yhtenäistä, miltei federatiivista rahapolitiikkaa, vaikka eri maiden talousjärjestelmät olivat ja ovat erilaisia** ja niiden välillä on vakavaa epätasapainoa. Tämän vuoksi EU:lta olisi tarvittu ja tarvittaisiin korjaavia toimia. Näin vältettäisiin liiallista altistumista riskeille ja tehostettaisiin ja tasapuolistettaisiin EKP:n toimintaa, jonka tavoitteena on vakauttaa hintoja ja vähentää nykyisiä vääristymiä ja epätasapainotilanteita, joiden jatkuminen saattaa kyseenalaistaa yhteisen rahan olemassaolon, kuten valtionvelkakriisin viimeisin vaihe on osoittanut. Se onnistuttiin turvaamaan ainoastaan EKP:n pääjohtajan päättävien toimien ansiosta. Tällaisia toimia on toteutettava, jotta edistettäisiin rahatalouden yhdentymisestä jäljessä olevaa taloudellista yhdentymistä ainakin siihen asti, kun EKP:n mandaattiin liittyvä nykyinen vaje ja EU:n poliittinen vaje on saatu kurottua umpeen.

1.12.1 EKP:llä on nykyisin liian riskialtis asema. Jotta se voisi hoitaa tehtävänsä mahdollisimman hyvin ja toimia tasavertaisista lähtökohdista, sillä olisi oltava samat tehtävät ja sama mandaatti kuin Yhdysvaltain keskuspankillä, mukaan luettuna toimiminen hätärahoittajana velan korkoerojen pienentämiseksi. EKP:llä tulee siis olla täydellinen mandaatti, jonka ansiosta se voi tarvittaessa myös elvyttää kasvua.

1.12.2 Keskuspankit käyvät paraikaa laajaa keskustelua siitä, millaisten strategioiden avulla kasvua pitäisi pyrkiä elvyttämään. Esillä on äänikuinen kysymys säästötoimien ja kasvun suhteesta eli inflaation ja kasvun sekä kasvun ja työllisyyden suhteesta. Mainittakoon vain, että voidakseen hoitaa saamansa tehtävän – saada työttömyysasteen laskemaan 6 prosenttiin – Yhdysvaltain keskuspankki pumppaa markkinoille joka kuukausi 85 miljardia dollaria (Yhdistyneen kuningaskunnan keskuspankin kerrotaan valmistautuvan samanlaisiin toimiin). Tällaisessa tilanteessa EKP on kaikkiin muihin keskuspankkeihin nähden heikossa asemassa, koska sillä ei ole takanaan hallitusta eikä talousarviota. Tämä vaikuttaa myös valuuttojen keskinäisen suhteen valvontaan. EKP:n olisi lisäksi vastattava valuuttakurssipolitiikasta vain sillä varauksella, että neuvostolla on perussopimusten nojalla oikeus tehdä muodollisia sopimuksia valuuttakurssijärjestelmästä, joka koskee euron suhdetta kolmansien valtioiden valuuttoihin.

1.12.3 **Velka** on toinen tärkeä Emuun liittyvä kysymys. ETSK on jo esittänyt sitä koskevan täsmällisen ehdotuksen, jonka mukaan markkinoilta olisi poistettava 60 prosenttia valtioiden veloista, jotta vältettäisiin spekulatiiviset vaikutukset euroalueen markkinoihin⁽³⁾. On selvää, että jos Emu olisi täysimittainen ja euroalueella olisi yhteinen talousarvio, voitaisiin myös harkita erilaisten yhteisten obligaatioiden liikkeeseenlaskua (luonnollisesti euroalueen yhteisen talousarvion puitteissa).

1.13 Kun tarkastellaan koko finanssi- ja pankkijärjestelmää, ETSK katsoo, että EU:n käynnistämät toimet tulee saattaa kaikilta osin valmiiksi nopeasti, niin pian kuin suinkin mahdollista⁽⁴⁾. Ne ovat erittäin tehokkaita ja tärkeitä välineitä Emun

täydentämiseksi sekä sen vakauden ja sisämarkkinoiden edistämiseksi.

Poliittiset ja institutionaaliset kysymykset

1.14 ETSK katsoo, että EU:n ja sen institutionaalisen järjestelmän tulevaisuutta pohdittaessa tulee irtautua nk. ideologisista malleista – ”federatiivinen malli” on tosin komitean mielestä sopivin – ja kiinnittää huomio toiminnallisiin ja sisällöllisiin näkökohtiin, jotta itse Eurooppa-aatetta voidaan pitää yllä. Tällaisessa Euroopassa ihmiset ja yhteisvastuu ovat ensisijaisen tavoitteen ytimessä ja talous pyörii tämän ympärillä eikä päinvastoin. Nyt on korkea aika käynnistää rakennustoimet **poliittisen, sosiaalisen ja taloudellisen unionin** toteuttamiseksi. Neuvoston varovaiset ja riittämättömät pyrkimykset ovat komitean mielestä kuitenkin aivan liian vaatimattomia, vaikka ne ansaitsevatkin arvostusta. On tehtävä loppu itsekkyydestä ja etujen utopiasta, joka näyttää päässeen vallalle Euroopassa, ja edistettävä yhteisvastuuta sekä keskeytettävä säästöpolitiikat tai lievennettävä niitä, jotta kärsimys vähenisi, ja palautettava työ ja kasvu unionin aloitteiden ytimeen.

1.15 Tuleekin pyrkiä luomaan **poliittinen** ja sosiaalinen **unioni**, jonka avulla täydennetään Emua edellä esitettyjen ehdotusten mukaisesti. Lisäksi tulee lisätä päätöksentekoprosessin demokraattisuutta (enemmistöäänestys) ja avoimuutta, jotta mahdollistetaan onnistunut ja tasapainoisempi yhdentymisen ja suvereniteettien yhteinen hallinta ja vähennetään siten yhdentymisprosessiin liittyviä eroavuuksia. Näin EU voisi esiintyä yhtenäisesti myös kansainvälisissä elimissä.

1.16 **Perussopimusten uusiminen:** ETSK katsoo, että suurin osa lausunnossa esitetyistä taloutta koskevista ehdotuksista voidaan toteuttaa ilman perussopimusten muuttamista. Tarvittaessa voidaan soveltaa tiiviimpää yhteistyötä ehdotuksia kannattavien maiden välillä (kuten finanssipoliittisen sopimuksen yhteydessä) mm. siinä tarkoituksessa, että voidaan ryhtyä nopeammin toimiin ja välttää se riski, että EU hajaantuisi uusien ulkoisten hyökkäysten ja tiukkojen säästöpolitiikkojen jatkamisen takia. Toinen, integraatiota syventävä vaihtoehto olisi antaa Euroopan parlamentille seuraavalla vaalikaudella perussopimuksia koskeva toimikanto. Parlamentin laatimasta ehdotuksesta voitaisiin myös järjestää kansanäänestys samanaikaisesti kaikissa asianomaisissa maissa.

Kansainvälinen taso

1.17 Sillä, mitä Euroopassa parhaillaan tapahtuu, on **myös kansainvälisiä seurauksia** ja päinvastoin. Tarvittaisiinkin nykyistä tehokkaampia kansainvälisiä elimiä, joilla olisi nykyistä paremmat päätöksentekovalmiudet, jotta voidaan varmistaa entistä parempi **maailmanlaajuinen hallinto**. EU:lla – ainakin euroalueella – tulisi olla yhtenäinen edustus näissä yhteyksissä. Erityisen tärkeää olisi, että G20-maat voisivat perustaa maailmanlaajuisen kehityksen edistämiseksi eräänlaisen talous- ja sosiaalikomitean. Tässä yhteydessä olisi toimittava verokannustimien pohjalta.

⁽³⁾ EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10.

⁽⁴⁾ EUVL C 44, 15.2.2013, s. 68 ja EUVL C 11, 15.1.2013, s. 34.

1.18 Jotta ulkoista hallintoa voidaan tehostaa ja unioni voi esiintyä yhtenäisesti kansainvälisellä tasolla, EU:n poliittista rakennetta tulee kuitenkin muuttaa entistä johdonmukaisemmaksi ja demokraattisemmaksi ja sen sisäistä hallintoa tulee parantaa. Erityishuomiota tulee kiinnittää valuuttojen väliseen suhteeseen, jotta EU:n taloudelle ei koituisi vahinkoa, sekä maailman kansantalouksien väliseen suhteeseen etenkin kehitysmaiden osalta.

1.19 Yhteenvetona voidaan esittää seuraavat **neljä ehdotusta** euron puitteiden täydentämiseksi:

- i) EU:n taloushallinto (kasvun, työllisyyden sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi), euroalueen yhteinen talousarvio ja euroalueen maiden välisten talousestrojen vähentäminen
- ii) raha- ja finanssipoliittinen hallinto: EKP:n mandaatin vahvistaminen sekä finanssi- ja pankkialan sisämarkkinoiden valmiiksi saattaminen
- iii) poliittinen ja sosiaalinen unioni
- iv) EU:n kansainvälisen roolin ja maailmanlaajuisen hallinnon vahvistaminen.

2. Johdanto

2.1 EU on nyt erityisen vaikeassa ja vaarallisessa vaiheessa, jolla saattaa olla muitakin kielteisiä vaikutuksia kuin jo nähtävissä olevat taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset. Tässä omaloitteisessa lausunnossa käsitellään lukuisia kysymyksiä, kuten tarvetta noudattaa perussopimuksiin liittyviä taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevia sitoumuksia, harjoittaa uutta talous- ja rahapolitiikkaa kasvun ja työllisyyden edistämiseksi sekä ryhtyä nykyistä ennakoivampiin innovatiivisiin toimiin, perustaa eurooppalainen riskipääomarahasto pienten ja keskisuurten yritysten tarpeisiin ja tehdä työtä EU:n tulevaisuuden hyväksi ⁽⁵⁾.

2.2 Myös EU:ssa ollaan nyt tekemisissä sellaisten suurten taloudellisten intressien kanssa, jotka eivät lähenny toisiaan vaan ovat keskenään ristiriidassa. Euro ei ole mitenkään vastuussa siitä, mitä nyt tapahtuu ⁽⁶⁾. Euro on valuutta, joka jätettiin pitkään yksin ja joka vieläkin odottaa, että "vastapuoli" (hallitukset) päättäisi, mitä tehdään.

2.3 ETSK:n velvollisuus on vastata näihin haasteisiin suoriin ja selkein sanoin ja hyvin kaukonäköisesti tietäen, mitä on

pelissä ja millaisesta vastakkainasettelusta on kyse, ja todellisuutta peittelemättä. ETSK haluaa antaa tällä lausunnolla aktiivisen ja vilpittömän panoksensa Emun täydentämiseen ja kriisin ratkaisemiseen niin työntekijöiden, yritysten kuin kansalaisten eduksi EU:n alueella ja erityisesti euroalueella, joka kärsii kaikin eniten meneillään olevasta kriisistä.

3. Maastrichtin sopimus: rahapolitiikka ja yhteenkuuluvuus

3.1 Rahaliitto

3.1.1 Yhteisen rahan käyttöönotto olisi ollut optimaalista valtioille, jotka ovat alttiita symmetrisille šokeille tai joilla on mekanismeja epäsymmetristen šokkien käsittelemiseksi. Empiiriset tutkimukset osoittavat, että epäsymmetriset šokit ovat Euroopassa todennäköisempiä kuin Yhdysvalloissa. EKP:n yhteisellä rahapolitiikalla, jonka päätavoitteena on hintavakaus rahaliitossa, ei selvästikään voida reagoida yksittäisissä euroalueen valtioissa ilmeneviin epäsymmetrisiin šokeihin. Siitä syystä tarvitaan toista, tarpeeksi tehokasta mekanismia kyseisten šokkien käsittelemiseksi. Mitä vähemmän tuotannon tekijät liikkuvat, mitä suljetumpia jäsenvaltioiden taloudet ovat, mitä vähemmän talouden syklejä synkronoidaan, tuotantoa monipuolistetaan ja rahoitusmarkkinoita integroidaan, mitä vähemmän käydään keskinäistä kauppaa, mitä jäykempiä työmarkkinat ovat ja mitä suurempia ovat jäsenvaltioiden inflaatioerot, sitä huonommin EKP:n yhteinen rahapolitiikka sopii euroalueen jäsenvaltioille. Mitä huonommin sopeutumismekanismi lievittää epäsymmetristen šokkien haittoja (hintojen ja palkkojen joustavuus, työttömyys ja pääoman liikkuvuus jäsenvaltioiden rajojen yli tai verofederalismi), sitä vaikeampi jäsenvaltioiden on reagoida oman rahapolitiikan menettämiseen.

3.1.2 Emu on Maastrichtin sopimuksen kenties tärkein mutta ei ainoa pilari. Taustavaikuttimet olivat taloudellisia ja Berliinin muurin murtumisen jälkeen lähinnä poliittisia. Monet maat seurasivat yllättyneinä ja välinpitämättöminä sivusta uusia toimia, kuten Itä-Saksan miltei yhtäkkistä sulauttamista ja Saksan keskuspankin kahdelle Saksan markalle vahvistaman samanarvoisuuden (1 = 1) soveltamista. Päätöstä täysimittaisen Emun toteuttamisesta mieluummin lykättiin, mikä loi yhteisiä – nyttemmin harhaluuloksi osoittautuneita – odotuksia siitä, että rahaliitto toisi mukanaan myös poliittisen liiton ja että eurosta tulisi federatiivisen Euroopan moottori. Näin ei kuitenkaan käynyt.

3.1.3 Unionin olisi pitänyt antaa eurolle suojan ja yhtenäisyyden lisäksi kaikki se, mitä eurolta puuttui. Sen sijaan kuviteltiin, että kaiken sujumiseksi riittäisi muutama "sääntö", kuten vakaussopimus sattumanvaraisine ehtoineen ja pettämättömänä pidetty itse annettaviin viitetietoihin perustuva malli, joka ei kuitenkaan toiminut toivotulla tavalla. Lisäksi EKP:n mandaatti on yksisuuntainen ja muihin keskuspankkeihin verrattuna suppeampi. Nämä ristiriidat nousivat voimakkaasti esiin, kun puhkesi rahoituskriisi, johon EU havahtui pahasti myöhässä, ja sen jälkeen valtionvelkakriisi, joka poisti eurolta sädekehän ja ihmeitä tekevän voiman, jollainen sillä oli alusta lähtien esitetty olevan. Tämä laimensi euron vetoa jopa siinä määrin, että se nähdään nyt uhkana tai kavalana aseena, jolla yritetään perustella säästötoimia.

⁽⁵⁾ EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10.

⁽⁶⁾ Helmut Schmidt on todennut, että kaikki viimeaikaiset puheet ja kirjoitukset oletetusta eurokriisistä ovat pelkkää hölynpölyä.

3.2 Tällainen politiikka uhkaa nyt **taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta** eli Euroopan yhtenäisasiakirjan ja Maastrichtin sopimuksen toista pilaria, jonka mukaan EU:n tavoitteena on **korkea työllisyysaste ja korkea elintaso**. Nykyinen kriisi on hävittänyt juuri tämän tavoitteen EU:n asialistalta. Vaikka yhteenkuuluvuus on otettu jälleen esille ainakin sanojen muodossa, toimeenpanovälineet puuttuvat ja näin ollen käytännön vaikutukset reaalityöelämään ja työllisyyteen jäävät olemattomiksi.

4. Euron ensimmäiset kymmenen vuotta

4.1 Hyöty

4.1.1 Emu palveli vuoteen 2008 saakka rahataloudellisesti varsin hyvin kaikkia EU:n jäsenvaltioita: kaupankäynti yksinkertaistui, valuuttariskit poistuivat, kilpailusysteemit tehoivat devalvoimien sijaan, hinnat vakautuivat (inflaatio oli keskimäärin 2,03 prosenttia vuodessa, kun ei oteta huomioon suuria hyppäyksiä, joita eräissä maissa tapahtui siirryttäessä vanhasta järjestelmästä uuteen), lainakorot laskivat ja lähentyivät toisiaan (jopa vuoteen 2009 saakka), luotiin kasvua ja työllisyyttä (14,5 miljoonaa uutta työpaikkaa) (7), kaikkien vaihtotaseet olivat tasapainossa, julkisen velan suhde bkt:hen oli pienempi kuin Japanissa ja Yhdysvalloissa, ja vaihtokurssi dollariin nähden oli maltillinen (noin 30 prosenttia korkeampi) heikompien talouksien takia.

4.1.2 Tämä on kokonaistilanne. Tilanne on erilainen, kun sitä tarkastellaan maakohtaisesti. Eniten ovat hyötynneet pääasiassa ne maat, joiden talouden pohjalta euron luomiseen liittyvät ehdot määriteltiin. Tämä on vahvistanut kyseisten maiden kasvua ja tuottavuutta ja vauhdittanut ennennäkemättömällä tavalla vientiä (noin kaksi biljoonaa dollaria vuodesta 2000 nykypäivään asti pelkästään Saksassa) ja parantanut siihen liittyen maksutaseita (8), kun taas muissa maissa edut ovat olleet osittaisia ja/tai muille maille on ollut todellista haittaa lähinnä yhteisvaluuttaan liittyvän järjestelmän epäsymmetrisyydestä – jopa siinä määrin, että alijäämäiset maat joutuvat suorittamaan korjaustoimenpiteitä, kun taas ylijäämäiset maat eivät. On myös otettava huomioon maiden erilaiset reaktiot euron asettamiin ehtoihin.

4.2 Hinta

4.2.1 Huomioon tulee ottaa kustannukset, jotka liittyvät eri maiden kilpailukykyyn eroihin sekä suvereeniuden menettämiseen makrotalouspolitiikan, vaihtokurssin ja kilpailusysteemitte devalvoimien osalta jne.

(7) Tasot kuitenkin vaihtelivat (vuosina 2001–2006 kasvua oli keskimäärin 1,6 prosenttia), ja niissä kolmessa EU15-jäsenvaltiossa, jotka eivät ottaneet euroa käyttöön, kasvua oli 2,3 prosenttia. Samoin työttömyysaste jäi kyseisissä maissa miltei 3 prosenttia alhaisemmaksi muihin verrattuna.

(8) Helmut Schmidt on todennut, että kaikki Saksan ylijäämät ovat käytännössä muiden alijäämiä ja saatavat muiden velkoja.

4.2.2 Asianmukaisen ja täysimittaisen Emun puuttuessa kriisistä aiheutui muitakin kustannuksia, esimerkiksi kun pankkien velkoja siirrettiin julkisiin talousarvioihin, velka kasvoi ja kaikkien velkaantuneimpien maiden vaikeudet lisääntyivät. Tämä jakoi unionin kahtia: yhtäältä velkojamaihin ja toisaalta velallismaihin, jotka sitä paitsi muistuttavat yhä enemmän kolmannen maailman maita. Itse asiassa velkojamaat aiheuttavat kaiken kukkuraksi lisää köyhyyttä etelään ja karttavat pohjoisen vaurautta. Ajatellaanpa vaikka Saksan ylijäämää, joka ei ole karttanut niinkään euroalueen sisäisessä tilinpidossa (tällöin EU:n tase olisi tasapainossa!) vaan ylijäämillä suhteessa ulkomaihin. Ylijäämät ovat niin suuria, että ne saattavat ajan oloon altistaa saksalaiset maan taloutta vahingoittavalle rahoitusriskille.

4.3 Ongelmat

4.3.1 Valuutanhallintajärjestelmässä on erinäisiä rakenteellisia ongelmia ja puutteita: rajoitukset vakaus- ja kasvusopimuksessa, jota muutamit valtiot yrittivät murentaa, kun siitä aiheutui niille ongelmia (Saksa, Ranska ja Italia), sekä tuottavuusindikaattorien puutteellinen seuranta, kriisinhallintavälineiden puute, euron säilyttämiseen liittyvät kustannukset, järjestelmäriski, taloudellinen epätasapaino maiden välillä ja jäsenvaltioiden suvereeniuden säilyttäminen verotukseen ja talousarvioon liittyvissä kysymyksissä.

4.3.2 Valuuttakurssiriski ja kilpailusysteemitte devalvoimien sijaan eivät kuitenkaan päätyneet euroalueeseen kuuluvien ja sen ulkopuolisten jäsenvaltioiden – etenkin Yhdistyneen kuningaskunnan – välillä. Punnan ja euron vaihtokurssi saattaa heiketä merkittävästi varsin lyhyessä ajassa, mikä veisi pohjaa tasavertaisilta toimintaedellytyksiltä, jollaisten sisämarkkinoilla on määrä vallita.

4.3.3 Taloudellisesta näkökulmasta suurin ongelma on talouden epätasapaino, jota oli nähtävissä jo ennen vuotta 2000. Tämä haittasi kaikkein heikoimpia maita aiheuttamalla todellisia epäsymmetrisiä šokkeja, joita ruokki myös valtioiden pääomavirtojen suuntautuminen Saksaan. EKP ei kykene korjaamaan tällaisia epäsymmetrisiä šokkeja nyt käytössään olevilla välineillä. Toinen ongelma johtuu kansainvälisestä tilanteesta, joka tuli esiin vasta finanssikriisin myötä (9).

4.3.4 Suurin virhe oli kuitenkin uskoa, että yhteinen raha voitaisiin toteuttaa rajoittamatta mitenkään valtioiden suvereeniutta esim. julkiseen talouteen liittyvissä asioissa ja etenkin niin, että velkoja hallinnoidaan itsenäisesti ja pankki- ja rahoitusjärjestelmä sekä valvontajärjestelmä pidetään kansallisena.

(9) EUVL C 255, 22.9.2010, s. 10 ja EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10.

4.3.5 Kaikkein suurin poliittinen ongelma on se, että euro toteutettiin ilman yhteistä toimintaympäristöä ja antamatta sille yhteistä ääntä. EKP on kuitenkin pyrkinyt kerta toisensa jälkeen korjaamaan tätä puutetta ja irtautunut siten perussopimuksiin kirjatusta riippumattomuudesta ja siirtynyt korvaavaksi poliittiseksi toimijaksi, jotta yhteiselle rahalle ja EU:lle ei koituisi haittaa⁽¹⁰⁾. Samoin talouskasvu on nostanut esille kaikkein vahvimman maan aseman.

4.3.6 ETSK katsoo kuitenkin, että euro saadaan kestävämmälle pohjalle, jos euroalueen maiden taloudelliset valmiudet (*performance*) lähentyvät ja talouskasvusta tulee tämän ansiosta yhtenäisempää ja jos luodaan poliittinen unioni, jonka avulla nämä erot saadaan hyväksyttävälle tasolle. **Ongelma ei näet johdu taloudenpidosta vaan on luonteeltaan poliittinen** ja liittyy myös kysymykseen demokratiasta ja näin ollen siihen, että eri päätöksentekoeleimissä tulisi painottaa äänet nykyistä oikeudenmukaisemmin. Pelkästään taloudellisten seikkojen ja taloudenpidon painottaminen on harhaa ja virhe, jollaiseen ei ole enää varaa.

5. Kansainvälinen tausta

5.1 Euroopan tapahtumilla on seurauksia myös muuhun maailmaan ja päinvastoin. Kansantaloudet, velka, rahatalous, kauppa ja eri valuuttojen väliset suhteet kytkeytyvät hyvin vahvasti toisiinsa. Esimerkkinä voidaan mainita ainakin vuoteen 2009 asti vallinnut erityisen vahva side Euroopan ja Yhdysvaltojen talouksien välillä. Nyt kuitenkin Yhdysvaltojen talous elpyy ja Euroopan talous on taantumassa, mikä johtuu Yhdysvaltain keskuspankin ja EKP:n roolin erilaisuuden lisäksi osittain myös siitä, että käytössä on kaksi erilaista talousoppia.

5.2 Maailmantalouden kannalta olisi kuitenkin tärkeää tehostaa kansainvälisten elinten toimintaa ja lisätä niiden päätösvaltaa, jotta voidaan varmistaa nykyistä kattavampi **maailmanlaajuinen hallinto** (IMF, Maailmanpankki, ILO, WTO). G20-maiden olisi tehtävä rakenteellisia parannuksia, jotta ne voisivat tehdä sitovia päätöksiä. Niiden olisi esimerkiksi perustettava maailmanlaajuisen kehityksen edistämiseksi eräänlainen talous- ja sosiaalikomitea, toimittava verokannustimen pohjalta ja hoidettava valuuttojen keskinäisiä suhteita syrjinnän vähentämiseksi kaupan alalla. Olisi mm. parannettava EKP:n mahdollisuuksia toteuttaa tähän liittyviä toimia.

5.3 **Maailmanlaajuiset säästöylijäämät.** Talouskasvu on välttämätöntä myös muun maailman taloudelle. IMF:n varoitus, jonka mukaan Euroopan on velan ja alijäämän vähentämistojen ohella pyrittävä edistämään kasvua, on oikea-aikainen ja perusteltu. Maailmantaloudessa on säästöylijämiä, joille ei löydy investointikohteita. Lähes 2 000 miljardille Yhdysvaltain

dollarille pääomasijoitusrahastojen varoja on etsitty tuloksetta investointikohteita⁽¹¹⁾. Norjan merkittävin valtion sijoitusrahasto on vähentämässä Eurooppaan kohdistuvien investointien osuuksia yli puolesta kahteen viidennekseen⁽¹²⁾. Aasian merkittävin valtiollinen sijoitusrahasto *China Investment Corporation* kirjasi vuonna 2011 tappioita investoinneistaan pääomasijoitusvälineisiin. Se pienensi yksityistä arvopaperisalkkuaan puolesta neljännekseen ja etsii nyt pitkäaikaisia sijoituskohteita yksityisen sektorin sijasta julkiselta sektorilta⁽¹³⁾.

6. EU:ssa parhaillaan toteuttavat toimet

6.1 **ERVV/EVM:** Kun kriisi paheni entisestään ja johti ankaariin spekulatiivisiin hyökkäyksiin euroa kohtaan eikä keinottelijoita vastaan ryhdytty minkäänlaisiin toimiin, unioni on pyrkinyt reagoimaan erilaisissa yhteyksissä. Yksi esimerkki tästä on valtioiden pelastusrahaston vahvistaminen myöntämällä sille mahdollisesti pankkitoimilupa. Näin saataisiin tehokas – tosin suppea – väline, jonka avulla valtioita, jotka ovat vaarassa ajautua maksukyvyttömyyteen muusta kuin omasta syystä, voidaan auttaa suojautumaan pankkiosakkeisiin ja velkaan kohdistuvalta keinottelulta, vaikka tämä ei olekaan ratkaisu kriisiin.

6.2 **Pankkiunioni** on toinen tähän liittyvä pilari. On mahdollista ylläpitää pitkään aluetta, jossa on käytössä yhteinen raha ja kuitenkin 17 eri rahoitus- ja velkamarkkinaa, etenkin kansalaisten jakaantumista syventävän kriisin jälkeen. Pankkiunionista tulee näin ollen välttämätön ja keskeinen tekijä, jotta voidaan varmistaa riskin vastavuoroisuus, suojella tallettajia – mm. likvidaatiomenettelyn avulla – ja palauttaa luottamus järjestelmään, joka ei ole enää toimiva. Lisäksi sen avulla voidaan palauttaa kierto rahoitus, jotta sitä voivat saada kaikkien maiden yritykset väestöpohjan eikä pankkien koon mukaan. Näin voidaan välttää likviditeetin siirtyminen matalariskisiin pidettyihin maihin ja kaventaa korkoeroja. Unionin avulla voitaisiin myös pienentää järjestelmäriskiä ja purkaa julkisen velan ja pankkien välinen yhteys. Tässäkään yhteydessä ei pidä unohtaa, että kun euro luotiin, pankkijärjestelmät jätettiin erillisiksi, mikä on vakava puute. Tämä johtuu lähinnä siitä, että eräiden vahvojen maiden pankkijärjestelmät ovat suurelta osin julkisia.

6.3 **Euroopan pankkivalvonta** täydentää käynnissä olevia toimenpiteitä. EU-tasolla toimivaltaa käyttää suoraan yksi viranomainen. Jotta voidaan osoittaa, että unioni tarjoaa merkittävää lisäarvoa, on tärkeää edistää entistä suurempaa avoimuutta pankkitoiminnassa sekä estää eturistiriidat ja Libor-korkojen manipuloinnin kaltaiset asiattomat menettelyt. ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotukseen perustaa Euroopan keskuspankin alaisuuteen yhtenäinen valvontamekanismi, joka kattaa koko euroalueen ja on avoin kaikille jäsenvaltioille⁽¹⁴⁾.

⁽¹¹⁾ Bain & Company's Global Private Equity Report 2012.

⁽¹²⁾ Reuters (2012). Norjan valtion sijoitusrahasto, jonka arvo on 610 miljardia Yhdysvaltain dollaria, vähentää sijoituksiaan Eurooppaan, 30. maaliskuuta 2012.

⁽¹³⁾ http://www.upi.com/Business_News/2012/07/25/Chinas-sovereign-wealth-fund-reports-loss/UPI-38111343274421/#ixzz2AcHV3HNP

⁽¹⁴⁾ EUVL C 11, 15.1.2013, s. 34.

⁽¹⁰⁾ Martin Feldstein ja Milton Friedman ovat todenneet, että euro saat-
taa kärjistää rahaliiton jäsenvaltioiden välisiä poliittisia jännitteitä
siihen pisteeseen, että voi puhjeta uusia, jopa sotilaallisia konflikteja.

6.4 ETSK suhtautuu myönteisesti uuteen OMT-ohjelmaan (*Outright Monetary Transactions*, rahapoliittinen suora kauppa), joka antaa EKP:lle mahdollisuuden ostaa valtioiden joukkovelkakirjoja jälkimarkkinoilta keinottelun pysäyttämiseksi sekä valtionvelkaan ja siten euroon liittyvien erojen pienentämiseksi. Yhdessä muiden, rahoituskriisiin vastaamiseksi toteutettujen perinteisestä poikkeavien rahapoliittisten toimien kanssa (niitä on toteutettu aiemminkin) tämä merkitsee käännekohtaa EKP:n toiminnassa, vaikka toteutus onkin perussopimusten hengen mukaista ja oikeasuuntaista. Myös nämä välineet ovat kuitenkin luonteeltaan teknisiä, eivätkä ne ratkaise kaikkia ongelmia vaan antavat hallituksille ja EU:lle aikaa ryhtyä tarvittaviin toimiin.

6.5 EKP

6.5.1 EKP:n "tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta". Tehtävänsä täyttämiseksi sen on säilytettävä poliittinen riippumattomuus, eli se ei "pyydä eikä ota ohjeita" hallituksilta tai EU:lta. Tällainen asema on oikea, vaikka perussopimuksissa osoitetaan neuvoston tehtäväksi solmia sopimuksia euron ja kolmansien valtioiden valuuttojen välisistä valuuttakursseista (¹⁵). Mikäli tällaisia sopimuksia ei ole, EKP:n tulisi – kuten myös mahdollisten sopimusten väliaikoina – katsoa valuuttakurssipolitiikan kuuluvan omalle vastuulleen. EKP:llä on myös toissijaisia tavoitteita, kuten rahoitusjärjestelmän vakauden edistäminen, vaikka sen kriisinäikaiset toimet liittyvät ensisijaiseen tavoitteeseen, koska ne kytkeytyvät suurelta osin tarpeeseen palauttaa tehokas rahapolitiikan välitysmekanismi ja pitää siten yllä rahoitusjärjestelmän vakautta kaikissa euromaissa.

6.5.2 Hintakehityksen osalta tulee muistaa esiin nouseva kysymys siitä, onko oikein, että Maastrichtin inflaatiokriteeri perustuu EU:n eikä euroalueen kolmen menestyksekkäimmän maan keskimääräiseen inflaatioon.

6.5.3 Yleisesti ottaen EKP:n mandaatti on suppeampi muihin keskuspankkeihin verrattuna. Ensinnäkään EKP:n tehtäviin ei kuulu tukea kasvua ja työllisyyttä, kuten Yhdysvaltain keskuspankilla, vaikka niiden rahapolitiikat muistuttavat toisiaan. Yhdysvaltojen (jolla on keskitetty verotusjärjestelmä) ja EU:n välillä on kuitenkin merkittäviä eroja finanssipolitiikan toteuttamisessa. Lisäksi EKP:n rooli **hätärahoittajana** (*lender of last resort*) rajoittuu nykyisin pankkijärjestelmään eikä ulotu hallituksiin (EU:n hallintoon), kuten kansallisissa yhteyksissä. Tämä tulisi mahdollistaa täysimittaisen Emun yhteydessä. Lisäksi EKP:n harjoittamaa yhtenäistä rahapolitiikkaa vaikeuttavat talouden erot ja epätasapaino alueen eri maiden välillä, koska EU ei ole ryhtynyt korjaaviin toimenpiteisiin.

6.5.4 On kuitenkin myönteistä, että EKP on julistanut euron peruuttamattomaksi euroalueen "yhtenäisyyden" periaatteen

nojalla. Kuten olemme nähneet, se on saattanut tämän ansiosta tiukan vastakkainasettelun jälkeen ryhtyä toimiin eri maiden velkojen korkoerojen (*spread*) kaventamiseksi mahdollistamalla joukkovelkakirjojen ostamisen jälkimarkkinoilla. Tällainen toimenpide edellyttää talouskasvun elvyttämisen ohella ja yksittäisten maiden velkaohjelmien lisäksi myös eurooppalaista ohjelmaa velkaantumisen vähentämiseksi (¹⁶).

6.5.5 Näin voidaan ainakin vähentää kilpailun vääristymistä tiukan ja investointien rahoitukseen sovellettavien korkojen takia: vielä nykyään tästä aiheutuu rahoitukseen eroja, jotka lisäävät entisestään mm. maksutaseiden epätasapainoa.

6.5.6 ETSK katsoo myös, että on pohdittava uudelleen kysymystä **EKP:n** ja EU:n **asettamista ehdoista**. Ei ole hyväksyttävää antaa pankeille likviditeettiä hyvin alhaisin koroin asettamatta minkäänlaisia ehtoja esimerkiksi varojen kohdistamiselle. Ainakin osa varoista olisi ohjattava investointeihin. Sen sijaan valtioille asetetaan hyvin tiukkoja ehtoja EKP:n ostaessa julkiseen velkaan liittyviä joukkovelkakirjoja (OMT) – tosin kysymys on kahdesta eri asiasta. Ehtoja perustellaan lähinnä sillä, että on noudatettava "markkinoiden" logiikkaa. Nämä ovat turmeltuneet ja häikäilemättömät, anonyymit ja erittäin nopealiikkeiset ja muistuttavat hyvin vähän oikeita markkinoita (¹⁷). EU ei voi mennä mukaan tähän peliin, jossa kansalaisiin ja yrityksiin sovelletaan tiukkoja ja ankaria kriisitoimia kun taas sijoittajiin/keinottelijoihin, jotka piiloutuvat liikepankkien ja kansainvälisten sijoitusrahastojen taakse, suhtaudutaan neutraalisti. Ainoastaan EKP:n pääjohtaja on toiminut päättäväisesti ja puolustanut euroa hyökkäyksen kriittisimpinä hetkinä.

6.5.7 EKP:n olisi kuitenkin voitava tukea oikeudenmukaisesti eri maiden taloutta olemassa olevien vääristymien ja epätasapainotilanteiden vähentämiseksi jo nykyisten välineiden avulla, kunnes mandaattia laajennetaan nykyisestä ja EU:n poliittinen vaje saadaan kurottua umpeen. EKP voisi esimerkiksi piristää pankkien välisiä markkinoita eräissä euroalueen maissa soveltamalla negatiivisia korkoja yön yli -talletuksiin.

6.5.8 ETSK on kuitenkin vakuuttunut siitä, että **velkakysymys** tulee ratkaista välittömästi komitean tekemän ehdotuksen mukaisesti (¹⁸) ja että EKP:n ja neuvoston toimet ovat keskeisiä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

(¹⁶) EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10.

(¹⁷) Saksan liittokansleri Angela Merkel on todennut, että markkinat eivät palvele kansalaisia vaan ovat heitä vastaan ja että tehtävämme on tuoda markkinoille ja rahatalouteen yhteisötalouden solidaarista henkeä.

(¹⁸) EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10.

(¹⁵) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 219 artikla.

6.5.9 Komitea katsoo, että EKP:n päätöksenteon avoimuutta tulee lisätä. Voitaisiin esimerkiksi julkaista EKP:n neuvoston äänestystulokset, jotta rahaliiton jäsenvaltioiden keskuspankkien johtajien vastuuvollisuus korostuisi. Se rohkaisisi heitä tekemään päätöksiä enemmän euroalueen yleisen taloudellisen tilanteen perusteella kuin edustamansa kansantalouden tapahtumien perusteella.

6.5.10 Toinen ongelma, joka on syytä pitää mielessä, liittyy EKP:n neuvostossa sovellettavaan äänestysjärjestelmään⁽¹⁹⁾ ja erityisesti jäsenvaltioiden äänivallan ja rahoitusosuuden väliseen epäsuhtaan. Ongelma on jo noussut esiin Euroopan vakauseräilymekanismiin (EVM) sisältyvän maksujärjestelmän yhteydessä ja saattaa toistua tulevaisuudessa esimerkiksi pankkiunionin puitteissa.

7. EU:n talouden tulevaisuus: taloudellinen ja sosiaalinen unioni – kasvua ja työllisyyttä

7.1 ETSK:n mielestä nyt tarvitaan **ympäristömyönteisiin ja sosiaalisiin investointeihin perustuvaa talouden elvytystä**⁽²⁰⁾. Se on vakuuttunut, ettei pelkällä vakaudella voida taata elpymistä, sillä se riippuu sekä yritysten että kuluttajien luottamuksesta. Kun otetaan huomioon yksityisen sektorin vaatimat toimet odotukset ja käyttämättömät resurssit, yritykset eivät voi laskea nykyisistä investoinneista saatavien tulevien tuottojen varaan. Jos kansalaisilla ei puolestaan ole varmuutta työpaikan säilymisestä tai löytymisestä, he mieluiten säästävät tai pienentävät velkojaan rahan käyttämisen sijasta. Entistä korkeampi työttömyysaste vain lisää sellaisten ihmisten määrää, joilla ei ole mahdollisuutta kuluttaa.

7.2 Sen vuoksi yritysten ja kansalaisten luottamuksen edistämiseksi on toteutettava investointilähtöistä elvytystä Yhdysvaltojen toteuttamien lainsäädännöllisten uudistusten (*New Deal*) tapaan⁽²¹⁾. EIP:n asettamat ehdot ovat tässä asiassa keskeiset. Niitä on sovellettu jo Amsterdamin erityistoimintaohjelmasta (1997) lähtien tavoitteena edistää yhteenkuuluvuutta ja lähentymistä terveydenhoidon, koulutuksen, kaupunkialueiden uudistamisen, ympäristön sekä Euroopan laajuisten verkkojen aloilla.

7.3 Tämä tavoite voidaan saavuttaa palauttamalla **kiertoon maailmanlaajuiset säästöylijäämät**, kuten kohdassa 5.3 esitetään. Eräät sijoitusrahastot etsivätkin pitkäaikaisia sijoituskohteita muualla maailmassa kertyneille säästöylijäämille. Tästä on molemminpuolista etua unionin ulkopuolisten maiden sijoittajille ja Euroopan taloudelle. Molemmilla Euroopan investointipankki -ryhmän "sisarlaitoksilla" eli Euroopan investointipankilla ja Euroopan investointirahastolla (EIR) voi olla tässä yhteydessä keskeinen rooli.

⁽¹⁹⁾ Eurooppa-neuvoston päätös 21. maaliskuuta 2003.

⁽²⁰⁾ Ks. Amsterdamissa vuonna 1997 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät, kohta 9, ja samana vuonna Luxemburgissa pidetyn Eurooppa-neuvoston ylimääräisen kokouksen päätelmät, kohdat 37–40.

⁽²¹⁾ EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10.

7.4 Sen vuoksi EIP:n merkityn pääoman korottaminen on myönteinen aloite. Myös hankejoukkolainoilla voi olla tärkeä merkitys talouden elvyttämisessä. On kuitenkin hyvä kutsua maailmanlaajuisen ylijäämien hyödyntämistä EU:n investointeihin eurobondeiksi (*Eurobond*), vaikka markkinoilla todennäköisesti käytetään lyhennettyä muotoa *€ bond*. Eräiden maiden tiedetään vastustavan eurobondeja, mutta se johtuu virheellisestä oletuksesta, sillä kasvun tukemiselle välttämättömät eurobondit sekoitetaan unionibondeihin, jotka on tarkoitettu velan hoitoon⁽²²⁾.

7.5 EIR on alusta asti esittänyt, että se voisi laskea liikkeeseen eurooppalaisia joukkovelkakirjoja pitkäaikaisten sosiaalisten investointien rahoittamiseksi⁽²³⁾ korottamalla merkittyä pääomaansa nykyisestä melko alhaisesta tasosta (3 miljardia euroa), mikä ei edellyttäisi perussopimusten muuttamista⁽²⁴⁾. Yksikään euroalueen merkittävimmistä jäsenvaltioista ei sisällytä – kuten eivät muutkaan euroalueen jäsenvaltiot – EIP:ltä saatavaa rahoitusta valtionvelkaansa, ja saman pitäisi päteä myös EIR-rahoitukseen. EIR:n liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat voidaan EIP:n vastaavien velkakirjojen tavoin taata hankkeiden rahoituksesta saatavilla tuotoilla.

7.6 **Tuoteinnovointi ja markkinoiden luominen:** Komitea katsoo myös, että unionin tulee vähentää innovointipoliittikansa neutraaliutta. 1970-luvulla teollisuuspoliittiset toimet jäivät pois muodista sen vuoksi, että hallitukset eivät voineet suosia tiettyjä toimijoita tai kansallisia menestyjiä. Komitean mielestä nyt hyviä syitä tarkistaa tätä lähestymistapaa⁽²⁵⁾.

7.7 Ensinnäkään ei ole itsestään selvää, että puuttumattomuuspolitiikan harjoittaminen olisi hyvä asia. Se on itse asiassa johtanut virheinvestointeihin rahoitusallalla. Toiseksi on käynnistettävä entistään määrätietoisempia aloitteita ilmastomuutoksen torjumiseksi. Kolmanneksi puiteohjelmien yhteydessä torjutaan liian paljon teknologiahankkeita ei itse sisällön vaan omien

⁽²²⁾ Ks. edellinen alaviite.

⁽²³⁾ Stuart Holland (1993), *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s* ("Eurooppalainen välttämättömyys: taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus 1990-luvulla"), Jacques Delorsin esipuhe, Nottingham: Spokesman Press.

⁽²⁴⁾ Euroopan investointirahaston perussäännön 2 artiklan 2 kohdan mukaan "[r]ahasto voi harjoittaa myös ottolainatoimintaa". Euroopan investointirahasto on periaatteessa vahvistanut, että se voisi laskea liikkeeseen joukkolainoja pelkällä yhtiökokouksen päätöksellä ja merkityn pääoman korotuksen hyväksymisen jälkeen, kuten EIP:n tapauksessa hiljattain tehtiin. Jos EU kuitenkin päättää tunnustaa joukkolainojen liikkeeseenlaskun merkityksen sekä sosiaalisiin investointeihin perustuvan elvytyksen rahoittamisen että globaalien ylijäämien kiertoon palauttamisen kannalta, on ehdottoman tärkeää hyväksyä tällainen päätös selkeämmin. Periaatteessa hyväksynnän voisi antaa Eurooppa-neuvosto sillä perusteella, että kyseessä on unionin "yleinen talouspoliittinen toimi" elvytyksen rahoittamiseksi, eikä yksinomaan Ecofin-neuvosto, ja tarpeen mukaan hyväksynnän perusteella voitaisiin käynnistää tiiviimpi yhteistyö, kuten äskettäin ehdotettaessa finanssitransaktioveroa, jolla saataisiin olla myös makrotaloudellista merkitystä.

⁽²⁵⁾ Philippe Aghion, Julian Boulanger ja Elie Cohen, *Rethinking Industrial Policy* (Teollisuuspolitiikan uudelleentarkastelu), Bruegel Policy Brief, huhtikuu 2011.

resurssien puutteen vuoksi. Ongelma voitaisiin ratkaista hyödyntämällä joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskun avulla rahoitettavaa **eurooppalaista riskipääomarahastoa**. Neljäntenä mainittakoon, että nousevat taloudet ovat kyenneet tekemään tunnetuksi useita kansallisia menestyjiä yltaen tuloksiin, jotka ansaitsevat kaiken arvostuksen ⁽²⁶⁾.

7.8 Investointirahoituksen, joka toteutettaisiin siirtämällä ylimäämiä eurobondeihin, olisi oltava kaikkien jäsenvaltioiden saatavilla. Siitä saataisiin **kumulatiivisia etuja** makrotalouden, **yhteiskunnan, työllisyyden ja politiikan kannalta**, ja se osoittaisi tarpeen **edistää "vahvempaa Eurooppaa"**. Tämä lähestymistapa herättää nykyään yhä enemmän skeptisyyttä äänestäjien keskuudessa ja eräiden maiden hallituksissa.

7.9 **Kasvu voi myös edistää vakauden vahvistamista.** Noudattamalla elvytykseen tarkoitettujen eurobondien rahoituksessa EIP:n periaatetta, jonka mukaan joukkovelkakirjarahoitusta ei ole pakko ottaa huomioon valtionvelassa, helpotettaisiin valtionvelan pienentämistä ja vapautettaisiin kansallisia verotuloja alijäämien pienentämiseen tai ennallaan pitämiseen. Samalla varmistettaisiin sosiaalimenojen koskevien keskeisten budjettikohtien säilyminen. Jäsenmaiden ja Eurostatin olisi määritettävä tähän liittyen yhteiset ehdot ja kriteerit, jotta tietoja voitaisiin arvioida tasavertaisemmin ja paremmin.

7.10 Huomioon ei ole myöskään otettu, että mahdollinen syrjäyttäminen (*crowding out*) edellyttää **täystyöllisyyttä**. Kun otetaan huomioon, että työttömyysaste on nyt korkea useimmissa jäsenvaltioissa, EIP:n ja EIR:n hankejoukkolainojen rahoitus – toteutettiinpa se erikseen tai yhdessä – saattaa johtaa yksityisen sektorin investointien sekä tulojen ja työpaikkojen kumuloitumiseen (*crowding in*), niin että investoinneilla saadaan jopa kolmeen yltäviä kerroinvaikutuksia ja myönteisiä verotuksellisia vaikutuksia, sillä näin syntyy suoria ja välillisiä verotuloja ⁽²⁷⁾.

7.11 Eräiden maiden – etenkin Kreikan ja Kyproksen – vaikea tilanne huomioon ottaen ETSK ehdottaa, että tarkastellaan uudelleen troikan edellyttämiä lyhyen aikavälin rakenteellisia sopeutustoimia ja otetaan lukuun pitkän aikavälin näkymät, joita kyseisillä mailla on Välimeren itäosista löytyneiden

valtavien, suurelta osin vielä hyödyntämättömien öljy- ja kaasuvarantojen johdosta ⁽²⁸⁾.

8. EU:n poliittinen tulevaisuus

8.1 ETSK on edellä todetun perusteella vakuuttunut siitä, että pelkät silloin tällöin tehtävät korjaustoimet eivät riitä EU:ssa. Unioni ei voi pitkittää Maastrichtin ajoista jatkunutta tyhjiötä ja jättää vastaamatta euroon liittyvään haasteeseen, jonka kriisi toi rajusti esiin. Kriisi nosti samalla näkyviin unionin suuret sisäiset puutteet – etenkin demokratiavajeen ⁽²⁹⁾ – ja antoi Euroopan yhdentymisprosessille jälleen tarkoituksen: pitää yllä Eurooppa-aatetta.

8.2 ETSK katsoo, että yhteinen raha on kestäväällä pohjalla, jos euroalueen maiden taloudellisia valmiuksia (*performances*) onnistutaan lähentämään. Tämä edellyttää taloudellista ja poliittista sitoutumista. Tarvitaan siis poliittista unionia, jonka avulla erot saadaan hyväksyttävälle tasolle ja tarpeen tullen voidaan siirtää osa vauraudesta vahvoilta alueilta heikommille avoimen ja demokraattisen päätöksentekoprosessin ja maiden välisten uudenlaisen solidaarisuuden myötävaikutuksella ⁽³⁰⁾.

8.3 Vallitseva kriisi on nostamassa uudelleen esiin eurooppalaisten "vanhat erimielisyydet". Menneisyyteen katsomisen pahe on palannut, ja sen myötä vanhat kuvitelmat ja ennakkoluulot, joiden olisi luullut kadonneen, ovat nousseet jälleen esiin, aivan kuin tiukat säästötoimet ja velka olisivat tulosta jostakin viasta eivätkä hallitusten virheistä molemmissa asioissa. Vaikka näin on, vaikeuksissa olevat maat eivät voi sälyttää EU:lle (tai Saksalle) vastuuta niille kuuluvista asioista eivätkä kaikkein vauraimmat maat voi jättää huomiotta euron tuomia suurempia etuja, jotka ne ovat saaneet taloudellisen epätasapainon takia osin muiden kustannuksella. Sen vuoksi tarvitsemme **uutta poliittista ja kulttuurista kapasiteettia ja vuoropuhelua** Euroopan kansojen välillä, sillä niistä on kiistatta vastavuoroista etua, kuten saksalainen runoilija Friedrich Hölderlin ⁽³¹⁾ toi esiin jo kauan sitten, kun hän ammensi innoitusta kreikkalaisesta kulttuurista.

8.4 On tehtävä laadullinen harppaus ja **yhdistettävä** talouden lisäksi myös politiikka ja kaikkien **SUVEREENIUS**. Keskustelun aiheena ei tule olla niinkään toteutettava Euroopan "malli" vaan tarvitsemamme välineet, joiden tulee olla tehokkaita, demokraattisia ja avoimia, jotta voidaan päättää yhteisistä eduista ja saavuttaa ne sekä **yhdistää Euroopan kansa** eikä jakaa sitä.

⁽²⁶⁾ The Economist (2012), *The Rise of State Capitalism: The Emerging World's New Model* (Valtiokapitalismin synty: nousevan talouden maiden uusi malli), erikoisraportti 21.–27. tammikuuta 2012.

⁽²⁷⁾ Blanchard, Blot, Creel jne., tutkimuksia ranskalaiselle taloussuhdanteita tutkivalle laitokselle (*Observatoire Français des Conjonctures Économiques*).

⁽²⁸⁾ Komitea ei tämän perusteella pidä hyväksyttävänä, että troikka vaatii Kreikkaa myymään ulkomaisille yhtiöille kansallisen öljy-yhtiönsä enemmistöosakkuuden, mistä se saisi vain 50 miljardin euron tuoton. Kreikkalaiset ovat oikeassa todetessaan, että toimet hyödyttävät markkinoita mutteivät kansalaisia. ETSK ehdottaakin, että Eurooppa-neuvosto kehottaa komissiota tarkastelemaan uudelleen Kreikalta vaadittuja lyhyen aikavälin rakenteellisia sopeutustoimia ja ottamaan huomioon pitkällä aikavälillä odotettavissa olevat poikkeuksellisen suuret tulot.

⁽²⁹⁾ Jürgen Habermas on todennut, että ensimmäistä kertaa EU:n historiassa todistamme demokratian murenemista.

⁽³⁰⁾ Mario Draghi on todennut, että euroalueen maat eivät saa toimillaan vahingoittaa toisiaan.

⁽³¹⁾ Runoilija Friedrich Hölderlin (1770–1843) kirjoitti runossaan "Friedensfeier" (Rauhan juhla), että siitä lähtien, kun keskustelemme keskenämme, kuulemme toisiaamme.

8.5 Samoista syistä ETSK pitää kysymystä, onko **perussopimuksia** muutettava vai ei, väärin asetettuna. Se riippuu luonnollisesti siitä, mitä toimia Emun täydentämiseksi tarvitaan. Suurin osa komitean esittämistä ehdotuksista (kasvu, velka jne.) voidaan kuitenkin toteuttaa perussopimuksia muuttamatta, ja muihin toimiin saattaa riittää tiiviimpi yhteistyö. Tärkeää on tavoitteen saavuttaminen eli talouden, euron ja EU:n kansalaisten hyvinvoinnin varmistaminen. Perussopimukset ovat vain väline. Tämä tulee selostaa asianmukaisesti kansalaisille, ja heidän tulee voida osallistua päätöksentekoon suoraan tai Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien välityksellä.

8.6 ETSK katsoo, että euroalueella on voimavarat **suunnitella oma tulevaisuutensa**. Tarvitaan entistä tiiviimpää politiikan yhdistämistä ja vähemmän käskytyä sekä sosiaalista markkinataloutta, jotta kasvu ja työllisyys saadaan jälleen nousuun ja voidaan toteuttaa **poliittinen, taloudellinen ja sosiaalinen unioni**.

9. Yhdistyminen vai hajoaminen?

9.1 Ilman tällaista lisätointa kriisi – sellaisena kuin se on toistaiseksi koettu – saattaisi johtaa euroalueen ja näin ollen koko EU:n hajoamiseen. Ei voida harjoittaa pelkästään säästöpolitiikkaa ja esim. velan pienentämiseen tähtävää politiikkaa, vaikka ne olisivatkin tarpeellisia, vaan on käytettävä muitakin välineitä (lisättävä kysyntää velkojamaissa) ja toimittava yhteisvastuullisesti. On saatava asianomaisten maiden kansalaiset ymmärtämään, että maiden budjettijäämät ovat peräisin muiden velasta ja että euroon kohdistuvat hyökkäykset eivät riipu velan tasosta⁽³²⁾, vaikka velkaa tuleekin pienentää. Etelän maiden kansalaisten on puolestaan kehotettava hallituksiaan järjestelemään velkoja uudelleen, hoitamaan julkista taloutta aiempaa harkitummin, tekemään lopun tuhlauksesta ja veronkierrosta, alentamaan veroja sekä lisäämään kasvua, työllisyyttä, tuottavuutta ja kilpailukykyä kyseisten maiden järjestelmissä ei vain muutamien uudistusten vaan entistä laajemman yhteisvastuun ja EU:hun ja EKP:hen verrattuna erilaisen talouspolitiikan avulla⁽³³⁾.

9.2 Muuten yksikään maa ei kykene vähentämään velkaansa ja tervehdyttämään julkistalouttaan. On tarpeen **höllentää sääs-**

tötoimia ja muuttaa talouspolitiikkaa. Päinvastaisessa tapauksessa riskit saattavat kasvaa, minkä ymmärtämiseen saa apua historiasta⁽³⁴⁾. Tulee vahvistaa uudenlainen tulevaisuudenkuva, jossa **yhdistyminen** on **myönteistä** eikä kielteistä, vahingollista ja väkikäistä.

9.3 On otettava huomioon, että **Euroopassa ei ole nyt kukaan turvassa**, vaaran ulottumattomissa, vaikka on syntynyt poikkeuksellinen tilanne. Eräiden maiden talouskasvu, jota myös euro on edistänyt, ja EU:n toimielinten heikkous ovat saaneet kaikkein vahvimman maan Saksan omaksumaan Euroopassa keskeisen roolin, joka on usein ristiriidassa etenkin eteläisten "reuna-alueiden" kanssa, mutta ei pelkästään niiden. Tällainen ruokkii muiden levottomuutta (Helmut Schmidt) erityisesti Saksan roolin mieltämisen osalta. Tarvittaisiinkin toimenpiteitä käsityksen oikaisemiseksi⁽³⁵⁾.

9.4 ETSK:sta vaikuttaa siltä, että Euroopassa ovat vallalla itsekkyys ja kansalliset intressit; on kuin vallitsisi **"etujen utopia"**. Ekonomistinen lähestymistapa on saanut yliotteen ja sysännyt taka-alalle ne arvot, joille Eurooppa on rakennettu ja joihin sen olemassaolo perustuu; on syntymässä itsekäs Eurooppa, josta puuttuu solidaarisuus. Viimeaikaiset jännitteet ovat vaarassa johtaa kansalaisia ja hallituksia koskevaan ja vaaralliseen **EU:n "psykologiseen hajoamiseen"**. Tätä riskiä tulee torjua kuuntelemalla sortumatta ylimielisyyteen ja antamalla konkreettisia vastauksia.

9.5 **Olemme tienhaarassa**: ETSK ihmettelee, miten on mahdollista, että Euroopan unionin – maailman suurimman talouden – viivästykset ja epäilykset uhkaavat johtaa kuolemaan Kreikan, joka on eurooppalaisten periaatteiden äiti ja taloudeltaan pikkuruinen⁽³⁶⁾. Kansalaisilta ja yrityksiltä vaaditaan uhrauksia ilman, että samaan aikaan laadittaisiin tukisuunnitelma kasvun – velkojen takaisinmaksun ainoan takeen – edistämiseksi ja suunnitelma kreikkalaisten ja eurooppalaisten vakavien sosiaalisten kärsimysten lievittämiseksi. On syytä kysyä, mikä tämä tällainen Eurooppa on.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Esimerkiksi Espanja, jonka velka on alhaisempi (68,5 prosenttia bkt:stä) kuin Saksan (81,2 prosenttia bkt:stä), on osoitus tästä. Eurostatin tiedot vuodelta 2011.

⁽³³⁾ Vuonna 1956 laaditussa Spaakin raportissa todettiin, että tehokkuudeltaan erilaisten kansantalouksien yhdistäminen saattaa syventää rakenteellisia, sosiaalisia ja alueellisia eroja ja että vastapainoksi on toteutettava yhteisiä rakenne-, sosiaali- ja aluepoliittisia toimia.

⁽³⁴⁾ 1933: Saksan valtakunnankanslerin Heinrich Brüningin harjoittaman deflaatiopolitiikan seuraukset vuoden 1929 kriisin jälkeen.

⁽³⁵⁾ Helmut Kohl on todennut, ettemme tarvitse saksalaista Eurooppaa vaan eurooppalaista Saksaa.

⁽³⁶⁾ 2 prosenttia EU:n bkt:stä.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vihreä talous – kestävän kehityksen edistäminen Euroopassa" (oma-aloitteinen lausunto)

(2013/C 271/03)

Esittelijä: **Joana AGUDO I BATALLER**

Toinen esittelijä: **Pedro NARRO**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 15. marraskuuta 2012 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Vihreä talous – kestävän kehityksen edistäminen Euroopassa.

Asian valmistelusta vastannut "maalitus, maaseudun kehittäminen, ympäristö" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 26. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 108 puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suosituks

1.1 ETSK pitää osallistavan vihreän talouden kehittämistä merkittävimpänä haasteena, johon EU:n on vastattava lähivuosina, mikäli se haluaa olla globaali talousvalta. Rio+20-konferenssissa EU painotti vihreää taloutta yhtenä kestävän kehityksen muotona. Nyt EU:n on aika toimia. Siksi tarvitaan talouskehitysmalli, jossa priorisoidaan julkisia investointeja ja määritellään asianmukaisesti yksityisiä investointeja koskevat kannustimet, kun kyse on "vihreistä" infrastruktuureista sekä "vihreästä" tutkimus-, kehitys- ja innovointitoiminnasta. Tavoitteena on yhtäältä vauhdittaa tuotantotoimintaa, jotta nykyinen taantuma taltutettaisiin nopeasti, ja toisaalta toteuttaa taloudellisesta ja yhteiskunnallisesta johtoasemasta käsin siirtyminen kohti tätä kolmatta teollista vallankumousta.

1.2 ETSK:n mielestä tuotanto- ja kulutustapaan tehtävät syvälliset ja välttämättömät muutokset edellyttävät ensisijaisesti sitä, että kansalaisyhteiskunta otetaan mukaan tähän osallistavaan vihreään talouteen siirtymisen prosessiin kaikilla tasoilla, erityisesti sektori- ja alueellisella (unioni-, jäsenvaltio- ja alue-) tasolla. Tarvitaan osallistumista edistävää johtamista tämän muutoksen synnyttämän vastustuksen ja sen aiheuttamien kielteisten vaikutusten minimoimiseksi. Nimenomaan osallistuminen mahdollistaa edistymisen taloudellisissa, sosiaalisissa ja ekologisissa näkökohdissa kestäväällä tavalla.

1.3 ETSK toteaa huolestuneena, että ekologisia verokannustimia on vähennetty viime vuosina merkittävästi sellaisten finanssipoliittisten säästötoimien johdosta, joilla on dramaattinen taloudellista toimintaa supistava ja työpaikkoja vähentävä vaikutus. IMF on myöntänyt, että näiden politiikkojen todellinen

supistava vaikutus tuotannolliseen toimintaan on ollut paljon suurempi kuin mitä tähän mennessä on arvioitu.

1.4 ETSK painottaa, että osallistavaa vihreää taloutta kehittämällä mahdollisuudet työpaikkojen luomiseen lisääntyvät. Vihreiksi työpaikoiksi ei ymmärretä yksinomaan työpaikkoja, jotka liittyvät tiettyihin uusiin kehittyviin aloihin, vaan kaikki ne työpaikat, joita syntyy kaikilla aloilla tuotantoprosessien ja tuotteiden "vihertymisen" seurauksena. Asianmukainen siirtyminen kohti vihreää taloutta edellyttää aktiivisia työllisyystoimenpiteitä, joilla taataan kunnollisten työpaikkojen luominen, työssäkäyville työntekijöille suunnattu ammatillinen koulutus ja jatkokoulutus mukaan luettuina. Naisten ja nuorten työllistyminen näille aloille on tämäntyyppisen kasvun kannalta keskeinen tekijä.

1.5 ETSK pitää työmarkkinaosapuolten yhteisymmärrykseen perustuvaa teollisuuspolitiikkaa välttämättömänä toimenpiteiden koordinoimiseksi teknologisen innovoinnin alalla ja muutosten vauhdittamiseksi tuotantoinfrastruktuureissa monilla eurooppalaisilla aloilla, joihin vähähiilisen ja resurssitehokkaan talouden luominen vaikuttaa. Se edellyttää myös huomattavia investointitoimia yrityksiltä.

1.6 ETSK katsoo, että EU:n on sisällytettävä kestävän kehityksen strategian tavoitteet kaikkiin politiikkoihinsa, ennen kaikkea Eurooppa 2020 -strategiaan sekä sen seitsemään lippulaivahankkeeseen. EU:n eri strategioiden on oltava keskenään johdonmukaisia, ja komission jäsenten on puhuttava tästä aiheesta yhdellä äänellä. Aivan erityisesti komission pitää käyttää Eurooppa 2020 -strategian puolivälisarviointia hyväkseen lujittaakseen kestävän kehityksen elementtejä siinä ja yhdentääkseen sen

jäännöksettömästi kestävä kehitys koskevan Euroopan unionin strategian kanssa. On määriteltävä ja sovellettava indikaattoreita, jotka liittyvät kasvun laatuun ja mahdollistavan kasvun seurannan ja arvioinnin.

1.7 ETSK korostaa merkittävää roolia, joka EU-ohjausjaksolla ja vuosittaisella kasvuselvityksellä voi ja tulee olla kestävä kehityksen politiikkojen seurannan varmistamiseksi. ETSK katsoo, että ympäristön kannalta haitalliset tuet on poistettava, ja pitää ympäristöverotuksen lisäämistä koskevia jäsenvaltiokohtaisia suosituksia sekä jäte- ja vesihuoltoa ja kierrätyksen parantamista koskevia suosituksia välttämättöminä. Jäsenvaltioiden tulisi osoittaa näillä aloilla nykyistä suurempaa kunnianhimoa ja pyrkiä laaja-alaisempiin tavoitteisiin.

1.8 ETSK ilmaisee huolensa siitä, että EU:n monivuotiseen rahoituskehukseen 2014–2020 sisältyy merkittävä ristiriita: eniten hiilidioksidipäästöjä aiheuttavat talouden alat (asuminen, energia, teollisuus ja liikenne) eivät ole niitä, minne osoitetaan eniten EU:n varoja, jotta helpotettaisiin niiden vihreään talouteen siirtymisen prosessia. Siksi on erittäin tärkeää lisätä tätä rahoitusta huomattavasti ja varmistaa, että se käytetään vaikuttavalla ja tehokkaalla tavalla.

1.9 ETSK katsoo, että on erityisen tärkeää edetä ympäristöverotuksen alalla, mukaan lukien verokannustimet yrityksille, jotka perustavat uudelleeninvestointeihin tarkoitettuja rahastoja ilmastomuutoksen torjumista varten, edellyttäen, että niitä hallinnoidaan yhteisesti työntekijöiden kanssa.

1.10 EU:n kauppapolitiikan osalta ETSK katsoo, että teollisen toiminnan siirtymiseen liittyvien riskien välttämiseksi tulisi harvita hiilidioksidiverotusta vastaavien tuontitullien asettamista maille, jotka eivät hyväksy päästöjen vähentämistä koskevia kansainvälisiä sopimuksia.

2. Johdanto

2.1 Vuonna 2011 OECD ja UNEP laativat kumpikin kattavat raportit vihreästä taloudesta, ILO käynnisti ohjelman "Vihreät työpaikat", ja yksi vuonna 2012 järjestetyn Rio+20-konferenssin pääaiheista oli "Vihreä talous kestävä kehityksen ja köyhyyden poistamisen politiikkakehyksessä".

2.2 Vuonna 2006 EU:ssa uudistettiin kestävä kehityksen strategia, ja vuonna 2009 otettiin käyttöön EU:n ilmastomuutos- ja energiapaketti, jolla pyritään vähentämään kasvihuone-

kaasuja 20 prosenttia, nostamaan uusiutuvien energialähteiden osuus 20 prosenttiin ja parantamaan energiatehokkuutta 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä⁽¹⁾. EU:n tulee pyrkiä yhä merkittävämpiin vähennyksiin vuosiin 2025 ja 2030 mennessä. Vuonna 2011 komissio hyväksyi lippulaivahankkeet "Resurssitehokas Eurooppa"⁽²⁾, "Etenemissuunnitelma – siirtyminen kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050"⁽³⁾, "Luonnon monimuotoisuutta koskeva EU:n strategia vuoteen 2020" ja "Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa"⁽⁴⁾.

2.3 ETSK on aina kannattanut ajatusta talouden viherryttämisestä, joka on yksi keino edistää kestävä kehitys. Komitea katsoo, että kansalaisyhteiskunnan ehdotukset siirtymisestä kohti osallistavaa vihreää taloutta on asetettava etusijalle EU:n ja jäsenvaltioiden politiikassa, ja korostaa erityisesti, että kaikkien työmarkkinaosapuolten on tehtävä tiivistä yhteistyötä. Useissa komitean lausunnoissa onkin käsitelty tähän kysymykseen liittyviä eri näkökohtia ja komission esittämiä ehdotuksia. ETSK on korostanut, että vihreän talouden ja hallinnoinnin kehittäminen ei voida erottaa kestävä tuotannon, työllisyyden ja kulutuksen edistämisestä eikä naisten ja miesten tasa-arvoon tähtäävästä strategiasta tai EU:n ilmastomuutostoimien paketista.

3. Vihreä talous

3.1 Osallistavassa vihreässä taloudessa on löydettävä tasapaino taloudellisen vaurauden, tiiviimmän sosiaalisen yhteenkuuluvuuden sekä luonnonvarojen entistä paremman säästämisen ja järkevämmän käytön välillä nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin säilyttämiseksi. Siinä pyritään tuotannon dematerialistamiseen, toisin sanoen irrottamaan talouskasvu luonnonvarojen käytöstä, saastumisesta ja jätteiden syntymisestä.

3.2 ILO:n mukaan vihreät työpaikat ovat työpaikkoja, joiden avulla yritysten ja taloudenalojen ympäristövaikutukset voidaan vähentää kestäväpohjaiselle tasolle ja jotka osaltaan auttavat vähentämään energian, raaka-aineiden ja veden kulutusta, luopumaan hiilitaloudesta ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä. "Vihreän työpaikan" käsite on varsin dynaaminen, sillä "vihreitä työpaikkoja" ja "ei-vihreitä työpaikkoja" erottava jakolinja riippuu teknologisen innovoinnin prosesseista. Vihreitä työpaikkoja eivät näin ollen ole ainoastaan työpaikat, jotka liittyvät tiettyihin uusiin kehittyviin aloihin, vaan kaikki ne työpaikat, joita syntyy kaikilla aloilla tuotantoprosessien ja tuotteiden "vihertymisen" seurauksena.

⁽¹⁾ Ks. tiivistelmä asiakirjassa COM(2011) 21 final, liite 1, ja osoitteessa http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

⁽²⁾ COM(2011) 21 final.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:FIN:FI:PDF>

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0571:FIN:FI:PDF>

3.3 Vihreän talouden kehityksen määräävät kaksi keskeistä tekijää, joista toinen liittyy ilmastomuutoksen torjumiseen tähtääviin politiikkoihin ja toinen kehittyvien maiden käymään kovenemaan kilpailuun yhä niukemmista ja kalliimmista resursseista.

3.4 Vihreässä taloudessa ei ole kyse pelkästä kehittyvien alojen ja toisten, perinteisempien alojen välisestä alakohtaisesta mukauttamisesta (jossa lähtökohtana on teknologinen sysäys kohti vähähiilistä taloutta). Se käsittää myös tuotanto- ja kulutustapojen ekologisen nykyaikaistamisen niin, että yritysten lisäarvon kasvattamista ja niiden ekologisen kestävyuden parantamista – liittyen materiaalien säästämiseen, energiatehokkuuteen, työn organisointiin sekä työntekijöiden ja yrityksen välisiin suhteisiin – koskevat tavoitteet otetaan huomioon parannettaessa kaikkien tekijöiden tuottavuutta.

3.5 Viime vuosina maapallon kapasiteetin rajat ovat käyneet ilmeisiksi, kun ajatellaan sekä kasvavan kysynnän tyydyttämiseksi käytettävissä olevia luonnonvaroja että maapallon kykyä ottaa vastaan jätteitä ja saasteita.

3.6 Ei pidä unohtaa ilmastomuutoksen vaikutuksia terveyteen: äärimmäisten sääolosuhteiden yleistyminen, ilmakehän otsoni- ja hiukkaspitoisuuksien nousu ja toksisuuden lisääntyminen yhä korkeampien lämpötilojen johdosta sekä jo kertaalleen hävitettyjen tartuntatautien leviäminen uudelleen Euroopan mantereelle.

3.7 Merkittävimmissä kehittyneissä talouksissa ja suuressa osassa kehittyviä talouksia energia-, tuotanto- ja liikennetehokkuuden muutoksissa keskitytään lähivuosina siirtymiseen hiili-intensiivisestä taloudesta uudenlaiseen vähähiiliseen talouteen, jossa energiantuotannossa keskeinen asema on uusiutuvilla puhdalla energialähteillä, toisin sanoen energialähteillä, jotka eivät aiheuta kasvihuonekaasuja eivätkä muita vaarallisia jätteitä.

3.8 Tämä syväleikkävyä tuotantorakenteiden muutos, jota joutuvat kutsuvats kolmanneksi teolliseksi vallankumoukseksi, ei ole kansainvälisen kilpailukyyn kannalta neutraali etenään niitä maita ajatellen, jotka ovat energian ja raaka-aineiden nettotuojia, kuten valtaosa EU:n jäsenvaltioista. Siksi jo vuodesta 2009 lähtien monet OECD-maiden hallitukset ovat käynnistäneet kunnianhimoisia kannustussuunnitelmia, joissa investoinneilla vihreisiin infrastruktuureihin ja vihreään tutkimus-, kehitys- ja innovointitoimintaan on ollut keskeinen rooli. Tavoitteena on

yhtäältä vauhdittaa tuotantotoimintaa, jotta nykyinen taantuma taltutettaisiin nopeasti, ja toisaalta toteuttaa johtoasemasta käsin nykyinen tuotannollinen rakenneuudistus.

3.9 Monissa EU-maissa edellä mainittujen suunnitelmien rahoitusta on kuitenkin – unionin talousarvion tavoin – leikattu merkittävästi muiden muassa julkisen talouden säästötoimien johdosta. IMF:n pääekonomisti on myöntänyt, että näiden politiikkajen supistava vaikutus tuotannolliseen toimintaan on ollut paljon suurempi kuin mitä tähän saakka on arvioitu; 28 maassa toteutetun tutkimuksen mukaan vuonna 2008 alkaneesta kriisistä lähtien verokerroin on 0,8:n ja 1,7:n välillä ⁽⁵⁾.

3.10 Tämä vihreän talouden vauhdittamisen hidastuminen saattaa aiheuttaa valtavia ongelmia monille EU:n maille, sillä teknologinen ero kehittyneiden ja kehittyvien maiden välillä on nykyisin huomattavasti aiempaa kapeampi ja dynaamisempi. Ei ole taattua, että EU kokonaisuudessaan kuuluu kärkijoukkoon kehittyviä kansakuntia, joille on ominaista vähähiilinen talous. Tämä voi pitkällä aikavälillä synnyttää voimakkaita jännitteitä EU:ssa, sillä se kyseenalaistaisi kyvyn jatkaa taloudellisesti kehittyneemmän, sosiaalisesti yhtenäisemmän ja ympäristön kannalta kestävämmän yhteiskunnan rakentamista. On kuitenkin aiheellista korostaa, että EU:lla on vahva teknologinen ja tuotannollinen johtoasema useilla teollisuusaloilla, jotka ovat selkeästi suuntautuneet tulevaisuuteen.

3.11 Kehitettäessä vihreää taloutta tarvittavin investoinnein ja kannustimin lisääntyvät mahdollisuudet luoda työpaikkoja EU:ssa. Ei voida unohtaa nykyisiä tuotantoaloja, jotka ovat nykyisin EU-maiden talouden perusta. Monista työpaikoista teollisuudenaloilla, joita pidetään nykyisin hyvin saastuttavina, tulee vihreitä työpaikkoja, mikäli kyseisillä aloilla ryhdytään toimenpiteisiin, joiden avulla ne voivat parantaa energiatehokkuuttaan sekä vähentää raaka-aineiden kulutusta ja syntyviä saasteita. Muutamia esimerkkejä: maantieliikenteen alalla yritykset, jotka kehittävät ja valmistavat sähkö- ja hybridiajoneuvoja sekä julkiseen liikenteeseen tarkoitettuja ajoneuvoja; rakennustekniset alat, joilla rakennetaan suurnopeusjunaratoja, jotka mahdollistavat merkittävän energiasäästön matkustajaa kohti lentokoneeseen tai tavanomaiseen junaan verrattuna, sekä rakennusalan toimijat, jotka ovat erikoistuneet energiankulutukseltaan liian tehottomien asuntojen energiasaneerauksiin. Tämän on tapahduttava kehittämällä ja vahvistamalla työmarkkinavuoropuhelua ja työmarkkinaosapuolien välisiä yhteisneuvotteluja sekä työehtosopimusneuvotteluja siten, että lopputulos on myönteinen työpaikkojen (määrä ja laatu) ja tasapuolisuuden (työolot ja palkat) osalta. Kuitenkin vain kahdeksalla EU-maalla on virallinen määritelmä vihreille työpaikoille. Tämä johtaa toisistaan poikkeaviin arvioihin monenlaatuisten eri määritelmien ja menetelmien johdosta.

⁽⁵⁾ IMF Working Paper/13/1. Growth Forecast Errors and Fiscal Multipliers (laajat: Olivier Blanchard ja Daniel Leigh), tammikuu 2013.

4. Kansalaisyhteiskunnan yhteistyö asianmukaisessa siirtymisessä kohti vihreää taloutta, jossa teknologinen innovointi on yritysten kilpailukyvyn kannalta ratkaiseva tekijä

4.1 Tämän kolmannen teollisen vallankumouksen yksi ehdottomasti uusi ominaispiirre on tuotannon tekijöiden saavuttama kehitystaso sekä kansalaisyhteiskunnan huomattava valvutuneisuus ja aikaansaama paine kestävyysajattelua ja ympäristöä koskevissa kysymyksissä. Euroopassa nimenomaan ympäristö- ja kuluttajajärjestöjen, työntekijä- ja työnantajajärjestöjen sekä kansalaisyhteiskunnan muiden toimijoiden voimakas kehittyminen mahdollistaa sen, että edessä olevilla muutoksilla luodaan talous, joka palvelee paremmin hallinnoitavaa sekä sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävämpää kehitystä. Tämä ei tullut kyseeseen aiemmissa prosesseissa, joissa yksittäisten yritysten tasolla tehdyt päätökset määräisivät täysin teknologiset ja tuotannolliset muutokset.

4.2 Kesäkuussa 2009 hyväksytyssä kansainvälisessä työliisyyssopimuksessa ILO korostaa, että työmarkkinavuoropuhelu on mittaamattoman arvokas mekanismi, jonka avulla laaditaan kansallisiin painopisteisiin mukautettuja politiikkoja. Se tarjoaa vankan lähtökohdan työnantajien ja työntekijöiden sitouttamiseksi sellaisiin yhteisiin toimiin valtiovallan kanssa, jotka ovat välttämättömiä kriisin voittamiseksi ja kestäväpohjaisen elpymisen edistämiseksi. Työmarkkinaosapuolten yhteisymmärrykseen perustuva teollisuuspolitiikka on välttämätön toimien koordinoimiseksi teknologisen innovoinnin alalla ja tuotantoinfrastruktuurien muutosten vauhdittamiseksi monilla eurooppalaisilla aloilla, joihin siirtyminen kohti vähähiilistä ja entistä resurssitehokkaampaa eurooppalaista taloutta vaikuttaa.

4.3 Teknologinen innovointi on olennainen osa vihreää taloutta. Siksi talouden vihertämistä edistävät toimialat, yritykset ja teknologiat saavat enemmän julkista ja yksityistä rahoitustukea, sillä ne lisäävät Euroopan talouden yleistä kilpailukykyä. Tähän liittyen Deutsche Bank on yksityisten investointien kohdentamiseksi määritellyt seuraavat alat ensisijaisiksi ilmastomuutoksen kannalta:

- vähäsaasteisen ja uusiutuvan energian tuotanto
- energiatoimituksiin liittyvät infrastruktuurit ja hallinnointijärjestelmät
- liikennejärjestelmien osalta rautatie- ja meriliikenteen ja keskipitkällä aikavälillä hybridi-auton sekä sellaisten biopolttoaineiden tukeminen, jotka eivät maankäytön osalta johda kilpailuun elintarvikkeiden kanssa

— ympäristöystävällinen kemia ja uusien materiaalien tutkimus

— perusteellisuus, joka säästää enemmän energiaa ja on vähemmän riippuvainen raaka-aineista ja joka käyttää entistä enemmän uusia, vähemmän saastuttavia materiaaleja (mukaan luettuna rauta- ja terästeollisuus, vähähiilinen sementinvalmistus jne.)

— rakennustoimet, joilla parannetaan rakennusten energiatehokkuutta ja energiantuotantokapasiteettia

— jätehuolto

— maatalous (mm. ympäristöystävälliset lannoitteet ja torjunta-aineet)

— veden puhdistus-, dekontaminointi- ja suolanpoistojärjestelmät.

4.4 Erityistä huomiota tulisi kiinnittää eurooppalaisten pk-yritysten vaikeuksiin saada riittävää rahoitusta tarvittavien investointien tekemiseksi ekoinnovoinnin alalla.

4.5 Jotta innovoinnista tulisi todellinen kilpailutekijä, yritysten organisaatiomallissa on otettava huomioon käytännöt, joilla kannustetaan työntekijöiden osallistumiseen. Sen hyödyntäminen, että työntekijät osallistuvat työn organisointiin ja yritystoiminnan suunnitteluun, on tekijä, jolla selkeästi edistetään innovointia ja mahdollistetaan tuottavuuden lisääminen. Tältä osin haasteena on uudistaa työmarkkinasuhteiden ja työehtosopimusneuvotteluiden järjestelmä sekä niiden suhde yrityshallintoon.

4.6 Työntekijöiden osallistuminen yrityksissä on yksi keskeisistä osatekijöistä, jolla edistetään Euroopan teknologista johtosijaa monilla aloilla ja autetaan sitä säilyttämään vientikapasiteettinsa. Sitä ei voida tarkastella yksinomaan aikaansaadun vaurauden jakamisen näkökulmasta, sillä se on itsessään vaurauden luomisen kannalta ratkaiseva tekijä, minkä yritykset itse myöntävät⁽⁶⁾. Innovointivaikeudet johtuvat suurelta osin ennen kaikkea jäykistä organisaatiorakenteista, joissa työntekijä nähdään pelkkänä välineenä.

⁽⁶⁾ Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön EPOC-hanke.

5. Vihreä talous EU:n politiikoissa

5.1 Rio+20-konferenssissa EU ajoi sellaista osallistavaa vihreää taloutta, joka mahdollistaisi etenemisen kohti kestävästä kehitystä. Komission tavoitteena on edistää kestävästä ja osallistavaa kasvua sisällyttämällä talouden viherryttäminen keskeiselle sijalle Rio+20-prosessiin liittyviä jatkotoimia. Varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan ehdottoman tärkeän osallistumisen tähän prosessiin hallitusten on kehitettävä työmarkkinavuoropuhelua.

5.2 Auttaakseen resurssitehokasta Eurooppaa koskevan lipulaivahankkeen ja etenemissuunnitelman toteuttamisessa komissio perusti vuonna 2012 Euroopan energiatehokkuusfoorumin, joka laatii vihreään talouteen siirtymistä silmällä pitäen konkreettisia ehdotuksia seuraavilla aloilla: "uusiutuviin energialähteisiin investoinnin perusedellytykset", "tavoitteiden asettaminen ja edistymisen mittaaminen" – tältä osin on luotava luotettava indikaattorijärjestelmä, jossa bkt:n lisäksi otetaan huomioon muita tekijöitä ja joka osoittaa politiikkojen tulokset asianomaisilla aloilla ja koko yhteiskunnassa (kilpailukykyyn kehittyminen, työntekijöiden työolojen paraneminen, kierrätysprosentti, energiatehokkuus ja resurssien hyödyntäminen, uusiutuvien energialähteiden osuus, saastumisen vähentäminen) – sekä "kierrätystalous/talouden viherryttäminen". Foorumi esittelee välikertomuksen vuonna 2013 ja loppukertomuksen vuonna 2014.

5.3 Erityisen tärkeää on edetä ympäristöverotuksessa sekä monissa EU:n maissa fossiilisten polttoaineiden osalta myönnettävien tukien vähentämisessä, sillä monien tuotteiden ja palveluiden hinnat eivät heijasta asianmukaisesti tuotannon kokonaiskustannuksia siitä syystä, että saastumisen kustannukset on ulkoistettu. Vapaaehtoiset ympäristömerkintätoimenpiteet ovat osoittautuneet riittämättömiksi erityisesti nykyisenkaltaisessa kriisitilanteessa, jossa yhä useammille kuluttajille oleellista on tuotteen hinta eikä sen ekologinen laatu. Jotta ympäristöve-ropolitiikasta saavutettaisiin laaja-alainen yhteiskunnallinen yhteisymmärrys, on otettava huomioon sen vaikutukset yritysten

kilpailukykyyn sekä sen sosiaaliset seuraukset kansalaisten kannalta niin kutsuttua "energiaköyhyyttä" silmällä pitäen ja laadittava täydentäviä politiikkoja (teollisuus-, kauppa- sekä heikoimmassa asemassa oleville yhteiskuntaryhmille suunnattuja tukipolitiikkoja), joilla vaikutuksia lievitetään. Olisi niin ikään edistettävä verokannustimia, jotta yritysvotot investoidaan uudelleen hiilidioksidipäästöjen ja muiden haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseen (ilmastonmuutoksen torjuntaan tähtääviä uudelleeninvestointeja varten perustettujen rahastojen kautta), edellyttäen, että niitä hallinnoidaan yrityksissä yhteisesti työntekijöiden kanssa.

5.4 Komissio on hyväksynyt ehdotuksensa seitsemänneksi ympäristötoimintaohjelmaksi, jossa vahvistetaan ympäristöpolitiikan panos siirtymisessä kohti vihreää taloutta. Parlamentin ja neuvoston on hyväksyttävä ohjelma, ja ETSK on antanut oman panoksensa laatimalla asiasta erillisen lausunnon⁽⁷⁾. EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen 2014–2020 sisältyy kuitenkin merkittävä ristiriita: EU:n varoja ei investoida eniten niille talouden aloille, joilla hiilidioksidipäästöt ovat suurimmat (asuminen, energia, teollisuus ja liikenne).

5.5 EU:n kauppapolitiikan osalta on otettava huomioon, että hiiliverotuksen korottamisen tulisi velvoittaa – yritystoiminnan siirtymisen riskin vähentämiseksi – asettamaan vastaavanlaiset tuontitullit maille, jotka eivät hyväksy päästöjen vähentämistä koskevia kansainvälisiä sopimuksia. Vaikka hiilimaksut merkitsevät vapaakaupan rajoittamista, kansainvälinen yhteisö on sen jo hyväksynyt toisissa yhteyksissä. Esimerkiksi otsonikerroksen suojelemiseksi laadittuun Montrealin pöytäkirjaan sisältyy mahdollisuus ottaa käyttöön kaupan rajoituksia pöytäkirjan noudattamisen vahvistamiseksi, sillä vapaakauppa ei ole päämäärä sinänsä vaan keino luoda vaurautta kestäväällä tavalla. Ei ole epäilystäkään siitä, että on tärkeämpää estää ilmastonmuutoksesta aiheutuva globaali katastrofi kuin pitää maailmanmarkkinat avoinna tuotteille, jotka aiheuttavat merkittäviä kasvihuonekaasupäästöjä.

Bryssel 23. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

⁽⁷⁾ 20. maaliskuuta 2013 annettu ETSK:n lausunto aiheesta "EU:n 7. ympäristöalan toimintaohjelma", EUVL C 161, 6.6.2013, s. 77-81.

III

(Valmistavat säädökset)

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

490. TÄYSISTUNTO 22. JA 23. TOUKOKUUTA 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Hahmotelma tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton luomiseksi – Keskustelunavaus”

COM(2012) 777/2 final

(2013/C 271/04)

Esittelijä: **Carmelo CEDRONE**

Euroopan komissio päätti 19. helmikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto – Hahmotelma tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton luomiseksi – Keskustelunavaus

COM(2012) 777 final/2.

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 24. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 149 ääntä puolesta ja 12 vastaan 25:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja ehdotukset

1.1 Komission tiedonanto tarjoaa tärkeän panoksen EU:sta käytävän, äärimmäisen tärkeän keskustelun käynnistämistä varten ja merkitsee huomattavaa askelta eteenpäin verrattuna aikaisempiin Emuun liittyviin menettelyihin ja sisältöihin. Lisäksi se antaa ensimmäistä kertaa osviittaa unionin kansainvälisestä roolista ja poliittisesta tulevaisuudesta. ETSK suhtautuukin myönteisesti ehdotukseen, joka voi olla historiallinen käänne, mutta sillä ehdolla, että neuvosto löytää kahdenkymmenen vuoden odotuksen jälkeen tarvittavaa rohkeutta ja tahtoa hyväksyä ja panna täytäntöön asetettujen tavoitteiden saavuttamisen kannalta hyödyllisiä säännöksiä ja toteuttaa ehdotus nopeasti.

1.2 Kaudella 2011–2012 tekemillään ehdotuksilla Eurooppa-neuvosto on käynnistänyt merkittävän ja jäsenlleen eurooppalaisen hallintotavan uudistuksen liiallisen makrotaloudellisen epätasapainon valvonnan, finanssipoliittisten sääntöjen vahvistamisen sekä euromaiden talouspolitiikkojen koordinoinnin alalla. EKP:n äskettäin päättämät tavanomaisesta poikkeavat toimet,

jotka koskevat vaikeuksissa olevien valtioiden velkakirjojen ostamista tietyin ehdoin mutta rajoittamattomasti, yhteisen valvontamekanismin luominen, jonka tarkoituksena on varmistaa vakavaraisuuden tiukka ja puolueeton valvonta ja rikkoa valtioiden ja pankkien välinen yhteys, sekä pankkien likvidaatiota koskevat säännöt ovat tarpeellisia välineitä Emun vakauden varmistamiseksi.

1.3 ETSK kannattaa komission tiedonannossa esitettyä euroalueen vahvistamiseen tähtäävää strategiaa, jonka Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Van Rompuy vahvisti hiljattain (Kohti todellista raha- ja talousliittoa), mutta katsoo kuitenkin, ettei se riitä takaamaan sitä, että jäsenvaltiot, kansalaiset ja yritykset saavat täyden hyödyn Emusta, kuten viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden tapahtumat ovat osoittaneet. Neuvostolla on Maastrichtin sopimuksesta johtuvia poliittisia tehtäviä, jotka **rajoittivat** vakavasti kyseisellä sopimuksella luotua Emua. Sen vuoksi komissio esittääkin nyt hahmotelman **tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton** luomiseksi.

1.4 Jotta Emua voitaisiin vakauttaa ja euroalueen maiden talouden ja työllisyyden kasvu voitaisiin varmistaa, tarvitaan välittömästi ja samanaikaisesti – eikä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä – tehokkaampia toimia, kuten kasvusuunnitelma ja vahvemmat mekanismit taloudellista yhdentymistä varten, jotka neuvoston on toteutettava. Tarvitaan siis yhdistelmä mikro- ja makrotalouspolitiikkoja, vahvaa sitoutumista sekä solidaarisuutta, luottamusta ja osallisuuden tunnetta sekä jäsenvaltioissa että jäsenvaltioiden ja EU:n välillä. Ei pidä myöskään unohtaa, että kyseessä olevien toimenpiteiden ensisijaisena tavoitteena tulee olla kaikkien ihmisten hyvinvointi.

1.5 Vaikka ETSK arvostaa tiedonantoa, se toteaa, että siinäkin tapauksessa, että kaikki saataisiin toteutettua, merkittäviä vaikutuksia olisi vaikea saavuttaa erityisesti päätösmenettelyssä, koska ei ole olemassa konkreettista ehdotusta poliittisesta unionista asianmukaisen toimintaympäristön luomiseksi eurolle. Sama koskee velkaa, epäsymmetristen häiriöiden ratkaisemista, kasvua, kilpailukykyä, työllisyyttä (josta olisi aiheellista tehdä järjestelmällinen vaikutustenarviointi). Nämä kaikki ovat rajoituksia nykyisessä tilanteessa.

1.6 ETSK muistuttaa, että komitea on jo laatinut lausuntoja suurimmasta osasta Euroopan komission nykyisiä ehdotuksia ja esittänyt ratkaisuvaihtoehtoja koskien erityisesti ehdotuksia, jotka liittyvät Emun ja EKP:n rajoituksiin, kasvuun ja valtionvelkaan⁽¹⁾. Komission ja neuvoston tähän asti saavuttamat edistysaskeleet luovat hyvän pohjan työskentelyn jatkamiselle tällä alalla. ETSK pitääkin myönteisenä sitä, että Euroopan komissio on päättänyt antaa tulevaisuudessa ohjeistusta näistä asioista, ja toivoo tämän tarjoavan neuvostolle tilaisuuden ryhtyä kiireesti konkreettisiin toimenpiteisiin velan ja kasvun suhteen. Näin voitaisiin tehdä todellinen laadullinen harppaus.

1.7 Vaikka tiedonannossa esitetty EU:n viimeisimmät päätökset sopivat – ainakin osittain – makrotaloudelliseen kehykseen, mikrotason ehdotukset ovat riittämättömiä tuotantoaloille, jotka ainoana kykenevät elvyttämään kasvua. Komission asiakirjalla pyritään avaamaan keskustelu Emusta eli aiheesta, joka menee paljon julkisen talouden vakauttamista ja makrotalouspolitiikkoja pidemmälle. Tarvittaisiin myös makrotalouspolitiikkoja, esimerkiksi todellinen teollisuussopimus (*industrial compact*).

1.8 Lisäksi komission ehdotus voisi saada enemmän kannatusta, jos Emun vakauttamiseen ja toiminnan parantamiseen tarvittavien toimien toteuttamisen eri vaiheissa viitattaisiin selvemmin tarpeeseen toteuttaa unionin politiikkoja, jotka ovat tämän linjan mukaisia, ja määriteltäisiin toteutettavaksi aiottavat toimet ja tarvittavat uudistukset, jotta myös unionin menoja voitaisiin järkeistää ja tehostaa.

1.9 Komissio voi ja sen tulee osallistua kansallisten tuotanto- ja hallintojärjestelmien kilpailukyvyyn lisäämiseksi välttämättömiä uudistusten toteuttamiseen ottamalla käyttöön innovatiivisia toimintamenetelmiä ja kriteerejä sisämarkkinoilla, rakennerahastojen hallinnoinnissa ja tärkeimmissä yhteisissä politiikoissa. Lisäksi perustaksi tulisi ottaa EKP:n innovatiiviset toimet ja ehdottaa yhtä merkittäviä muutoksia niiden unionin politiikkojen toteuttamiseen, jotka koskevat EU:n haavoittuvimpia alueita ja aloja, kuten ETSK on usean otteeseen todennut.

1.10 EKP:n tulee toimia täysmääräisesti kasvun ja työllisyyden edistäjänä ja hätärahoittajana. Euro maiden aikomus kulkea tähän suuntaan vahvistaisi osaltaan luottamusta EKP:hen ja euroon ja torjuisi spekulatiivisia hyökkäyksiä erityisesti maissa, joilla on suurimpia budjettiongelmia.

1.11 Euron vakaudesta huolehtimista ei voida antaa vain EKP:n ja yhteisen rahapolitiikan vastuulle niin, että jäsenvaltioille jätetään täydellinen autonomia omien finanssi- ja budjettipoliittikkojen hoitamisessa. ETSK katsoo, että **euroalueen yhteiseen talousarvioon tähtäävää finanssivakausunionia** ei voida tiedonannossa esitettyyn tapaan käynnistää pitkällä aikavälillä, vaan siitä on tultava yhdessä yhteisen rahan ja yhtenäisen pankkivalvonnan kanssa toinen pilari, jolle Emun lyhyen ja keskipitkän aikavälin vakaus perustuu. Näin markkinat saadaan vakuutuneeksi Eurooppa-hankkeen johdonmukaisuudesta.

1.12 **Institutionaalisten ehdotusten** kohdalla Euroopan komissio on tehnyt merkittävää työtä. ETSK pitää hyödyllisenä, että asialistalle otetaan vihdoin institutionaaliset kysymykset, jotka ovat innovatiivisten ehdotusten, myös poliittisen unionin, perustana. Kyseessä on täysin uusi ehdotus. Komitea katsoo kuitenkin, että suurin osa ehdotuksista nojautuu nykyisiin puitteisiin ja edistys on varsin vaatimatonta, eli niillä ei ratkaista mitään, ellei neuvosto mene pidemmälle ja pidä niitä vain ylläkkeinä toimille.

⁽¹⁾ EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10.

1.13 Ehdotukset saattavat olla taas yksi välivaihe, mutta ETSK, jonka tulisi olla osa tätä prosessia, katsoo jo tehtyjen ja hyväksytyjen ehdotusten pohjalta, että tietyissä asioissa ei ole enää osittaisen etenemisen aika, vaan tarvitaan ennemminkin laadullista harppausta sekä politiikkojen sisällössä että niiden täytäntöönpanoon tähtäävässä päätöksentekoprosessissa. Ei voida enää teeskennellä ja päätyä taas toistamaan, että tarvitaan "oikeita" politiikkoja, "oikea" Emu, "oikea" poliittinen unioni jne. On **toimittava** päättäväisemmin ja nopeammin, **nyt** heti, jotta voidaan **katkaista** suuressa osaa EU:ta vallitseva **taantuma** ja jotta voidaan tarttua ratkaisematta jääneisiin ongelmiin, joita kansainvälinen finanssikriisi on pahentanut vielä entisestään.

1.14 ETSK kehottaa neuvostoa toimimaan komission ehdotusten pohjalta entistä rohkeammin ja selkeämmin kunnioittaen tehtyjä sopimuksia ja esittäen vastuullisesti hyväksyttäviä ja toteutettavia ehdotuksia. Neuvoston tulisi erityisesti laajentaa enemmistöpäätöksenteko koskemaan kaikkia aiheita aina talous- ja työllisyyspolitiikasta lähtien perussopimusten muuttamista silmällä pitäen.

1.15 ETSK:n ehdotukset tiivistettynä

1.15.1 ETSK katsoo, että todellisen Emun toteuttamiseksi on ryhdyttävä välittömästi (ilman perussopimusten muuttamista) seuraaviin toimiin:

- Käynnistetään eurooppalainen kasvualoite, sillä pelkillä säästötoimilla ei voida täyttää mitään unionin asettamia kriteerejä.
- Pyritään poistamaan maiden välinen taloudellinen epäsymmetria solidaarisella lähentymisellä. Voitaisiin toteuttaa mikrotaasolle tähdättyjä toimia kriisistä eniten kärsivien maiden hyväksi nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi (esimerkiksi maksamalla EU-tukea jokaista työhön otettua nuorta kohden) toimien näin positiivisten ehtojen pohjalta.
- Ratkaistaan velkakysymys, kuten komissio ja ETSK ovat vaatineet, jotta voidaan tarttua kaikkien nykyisten tai tulevien euromaiden ongelmiin.
- Toteutetaan pikaisesti pankkiunioni ja unionitason valvonta.
- Saatetaan sisämarkkinat päätökseen kaikilla aloilla (verotus, rahoitus, pankit, energia, palvelut, tutkimus ja innovointi jne.).

— Vähennetään luottomarkkinoiden hajanaisuutta niin, että luoton kustannukset olisivat yhtäläisin ehdoin samat kaikissa jäsenvaltioissa.

1.15.2 Keskipitkällä ja/tai pitkällä aikavälillä on toteutettava seuraavat toimenpiteet, joihin saatetaan tarvita perussopimusten muuttamista:

- Luodaan EU:lle todellinen talous-, raha-, finanssi- ja veroasioiden hallinto myös keskitettyjen ja hajautettujen politiikkojen johdonmukaisuuden parantamiseksi.
- Täydennetään EKP:n mandaattia.
- Lujitetaan päätöksentekomenettelyä ja rakenteita yhden tahon puitteissa, jotta eurolle voidaan antaa oma "hallinto". Täydennetään ja yhdenmukaistetaan nykyistä järjestelmää sekä toteutetaan finanssivakausunioni luomalla euroalueelle yhteinen talousarvio ja ottamalla myös käyttöön solidaarisuusmekanismi maiden välisen taloudellisen epätasapainon vähentämiseksi.
- Laaditaan sosiaaliselle unionille sosiaalinen sopimus yhdessä työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa.
- Luodaan poliittinen unioni tiiviimmän yhteistyön kautta, jotta voitaisiin myös antaa yhteinen ääni eurolle ja lisätä päätöksentekoprosessin demokraattisuutta ja avoimuutta. Tätä varten voisi olla aiheellista antaa seuraavalle Euroopan parlamentille yhdessä neuvoston kanssa perussopimuksia koskevaa valtaa.
- Annetaan unionille edustavampi rooli kansainvälisissä elimissä.

2. Yleisiä huomioita: kritiikkiä

2.1 Komitea on tietoinen, että keskustelun aiheena on yksi tämän hetken monimutkaisimmista kysymyksistä. Euroopan unioni on siirtymässä uuteen, tiiviimmän yhdentymisen vaiheeseen, ja tämä tarkoittaa rohkeita edistysaskeleita. ETSK on erittäin tyytyväinen keskustelun käynnistämiseen Emun tulevaisuudesta ensimmäisenä askeleena tähän suuntaan ja toteaa, että Emun makrotaloudellinen todellisuus on tulosta mikrotaloudellisista päätöksistä. Makro- ja mikrotalouspolitiikat olisivatkin suunnattava kohti samoja yleisiä tavoitteita.

2.2 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 9 artiklassa, jota on täydennetty 151 ja 153 artiklalla, todetaan ensisijaisesti, että unionin tulee ottaa politiikkansa ja toimintansa määrittelyssä huomioon korkean työllisyystason edistämiseen, elin- ja työolojen parantamiseen ja syrjäytymisen torjumiseen liittyvät vaatimukset. Komitea panee hämmästyneenä merkille, että tarkasteltavana olevassa tiedonannossa ei oteta huomioon mitään näistä parametreista käsiteltäessä tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton tavoitteita. ETSK kehottaa mainitsemaan nämä tavoitteet erikseen ja katsoo lisäksi, että on varmistettava talous- ja rahapolitiikkojen sosiaaliseen tilanteeseen ja työmarkkinoihin kohdistuvien vaikutusten parempi seuranta (vaikutustearvioinnit). Komitea pitää myös aiheellisena toteuttaa toimenpiteitä, joilla voitaisiin torjua näiden politiikkojen mahdollisesti aiheuttamat kielteiset taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset.

2.3 Mitään komission esittämistä ehdotuksista vakaamman ja uskottavamman Emun luomiseksi ei voida itse asiassa toteuttaa (ei lyhyellä eikä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä), jos jäsenvaltiot ja erityisesti eniten talous- ja finanssikriisistä kärsivät maat eivät pääse takaisin kasvu-uralle ja ratkaise työhön liittyviä ongelmia ja työttömyyttä, joka kasvaa suuresti etenkin nuorten keskuudessa, ja jos ei saada supistettua jäsenvaltioiden välillä edelleen olevia eroja. Mitään ei myöskään saada aikaan, jos neuvosto ja euroryhmä eivät ota huomioon Euroopan komission ehdotuksia viedä eteenpäin Emun loppuunsaattamiseksi tarvittavia uudistuksia, joita on odotettu 20 vuotta, ja jos jäsenvaltiot eivät pyri etenemään päättäväisesti tähän suuntaan, jotta ne voisivat hallinnoida yhdessä osaa suvereniteettiinsa kuuluvista asioista, mikä on välttämätöntä tavoitteen saavuttamiseksi.

2.4 Komission päähuolena on edelleenkin jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen koordinoinnin varmistaminen sellaisten toimien ja välineiden yhteensovitetun kokonaisuuden avulla, joilla vahvistetaan finanssipolitiikkojen ja valvontajärjestelmien lähentämistä. Näin voitaisiin helpottaa velkaantuneimpien maiden vaikeuksia rahoittaa valtionvelkaa ja noudattaa komission ehdottamia ja jäsenvaltioiden äskettäin hyväksymiä tiukkoja suunnitelmia, joilla tähdätään julkisen velan pienentämiseen ja velan saamiseen kestäväälle tasolle (*fiscal compact*). Kansalaisten ja markkinoiden luottamuksen palauttamiseksi kansallisella tasolla toteutettavien toimien tulee kuitenkin noudattaa yhteistä, eurooppalaista logiikkaa ja tuottaa kansalaisille ja yrityksille konkreettisia ja myönteisiä tuloksia. Makrotalouspolitiikkojen ja kansallisella tasolla toteutettavien mikrotalouspolitiikkojen (nuoret, työmarkkinat, sosiaaliturva jne.) tuleeekin olla keskenään entistä johdonmukaisempia.

2.5 Isossa osassa euromaista kasvu on ollut negatiivista viidettä vuotta, ja seuraavien vuosien ennusteet lupaavat vain erittäin pieniä parannuksia tärkeimmissä makrotalouden muuttujissa. Emun vahvistamiseen tähtäävien komission ehdotusten rinnalle tarvitaan muita kommentteja ja/tai toimenpiteitä, jotta

ehdotukset voisivat olla uskottavia ja jotta Emun tulevaisuudesta voitaisiin keskustella laajasti ja yhteisesti ei pelkästään asiantuntijoiden kesken, vaan Euroopan koko kansalaissyhteiskunnan kanssa.

2.6 Euromaita kehoitetaan noudattamaan EU:lle antamia sitoumuksia ja jatkamaan myös lähivuosina tiukkaa budjettipolitiikkaa, joka voitaisiin ensi alkuun varmistaa toteuttamalla uudistuksia kansallisten talousarvioiden rakenteen järjipperäistämiseksi sekä menojen että tulojen osalta huolehtien asianmukaisesti oikeudenmukaisesta jaosta ja fiskaalisten kertomien vaikutuksesta. Tämä mahdollistaisi sen, että saataisiin tehokkuushyötyjä, jotka eivät vaikuttaisi julkistalouden tuloksiin, supistamatta niiden alojen menoja, jotka ovat tärkeitä talouskasvun ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta, kuten terveydenhuolto, sosiaaliturvajärjestelmät, koulutus, tutkimus, innovointi ja perusrakenteet⁽²⁾.

2.7 Näihin luonteeltaan kansallisiin toimenpiteisiin on kuitenkin lisättävä unionitason toimia, jotka ovat välttämättömiä talouskasvun, työllisyyden ja investointien elvyttämisen kannalta. Esimerkkeinä voidaan mainita kansallisten työmarkkinoiden toiminnan parantaminen niiden integroimiseksi euroalueeseen muun muassa makrotaloudellisen vuoropuhelun avulla⁽³⁾; julkisen velan osittainen jakaminen spekuloinnin hillitsemiseksi; EIP:n ja EIR:n toteuttama eurooppalaisten joukkovelkakirjojen liikkeeseenlasku kasvun rahoittamiseksi ja globaalien säästöyliäämien houkuttelemiseksi⁽⁴⁾; mahdollisuus jättää julkisen velan ulkopuolelle joitain investointeja, joita tarvitaan suotuisan kasvukierteen käynnistämiseksi; hallitusten ja poliittisista päätöksistä unionin tasolla vastaavien tahojen entistä suurempi huomio teollisuuspolitiikkoihin.

2.8 Vastuu näiden politiikkojen toteuttamisesta kuuluu jäsenvaltioiden hallituksille. Komission tulee kuitenkin varmistaa niiden toteuttaminen institutionaalisten toimivaltuuksiensa ja hallinnoimiensa EU:n budjettivarojen puitteissa. Näin se hillitsee osaltaan alueilla vielä olevaa epätasapainoa ja eroja.

2.9 ETSK katsoo lisäksi, että komission analyysissä Emun historiallisista tekijöistä ei tuoda esille euron syntyyn liittyviä todellisia taloudellisia ja poliittisia rajoituksia, jotka ovat pääsyynä euron ja EU:n kriisiin. Vaikuttaa vähintään omituiselta, ettei Emua koskevassa analyysissä viitata Maastrichtin kriteereihin, rahapolitiikan "yhtenäisyyteen" tai maiden välisiin talouden

⁽²⁾ EUVL C 133, 9.5.2013, s. 44.

⁽³⁾ Sama kuin edellä.

⁽⁴⁾ Ks. alaviite 1.

eroihin eikä esitetä arvioita näistä seikoista. Lisäksi ajatus, jonka mukaan vuoden 2008 kriisi ”johtui” vain velasta eikä EU:n ja kansallisten hallitusten poliittisesta heikkoudesta, vaikuttaa kesämättömältä erityisesti, kun otetaan huomioon, että Emun alkuajoista lähtien jäsenvaltiot ovat systemaattisesti kieltäytyneet käynnistämästä keskustelua finanssi- ja budjettipolitiikkojen koordinoinnista.

2.10 Olisi tarpeen toteuttaa kiireellisesti talousunioni ja EU:n taloushallinto (samaa aikaan pankkiunionin kanssa tai ennen sitä). Komission tiedonanto luo tälle perustan.

3. Erityishuomioita ehdotuksista: vahvuuksia ja puutteita

3.1 **Lyhyellä aikavälillä** otetaan huomioon ja määritellään seitsemän ehdotusta, joista osa on jo tuttuja, sillä ne liittyvät EU:n hiljattain hyväksymiin toimiin: EU-ohjausjaksoon, six-pack-lainsäädäntöön, two-pack-lainsäädäntöön ja EKP:n suorittamaan pankkivalvontaan. Nämä kaikki ovat tärkeitä edistysaskeleita, jotka on toteutettava täysimääräisesti asiaankuuluvan unionilainsäädännön ja neuvoston hyväksymien maakohtaisten suositusten mukaisesti. ETSK pitää seuraavia komission ehdotuksia mielenkiintoisimpina:

3.1.1 Ensimmäinen on yhteisen valvontamekanismin käyttöönoton jälkeen hyväksyttävä yhteinen kriisinratkaisumekanismi vaikeuksissa olevien pankkien ongelmien ratkaisemiseksi. Innovatiivisin seikka tässä on se, että kriisinratkaisun kustannuksista vastaavat osakkeenomistajat ja velkojat: ”kaikki lisäresurssit, joita tarvitaan rakenneuudistuksen rahoittamiseen”, olisi otettava pankkialalta sen sijaan, että ne rahoitetaan veronmaksajien rahoina. ⁽⁵⁾

3.1.2 Toinen on **lähentymis- ja kilpailukykyvälineen** käyttöönotto rakenteellisten uudistusten tukemiseksi euroalueen maissa. Ehdotus on hyvin yksityiskohtainen (tiedonannon liite 1), ja siinä kuvaillaan, miten välineen edellyttämät sopimukset on tarkoitus ottaa käyttöön ja miten niitä on tarkoitus noudattaa. Osallistumisastetta ja jäsenvaltioiden mahdollisesti saaman taloudellisen tuen suuruutta ei määritellä. Nämä ovat molemmat ratkaisevia tekijöitä välineen toteuttamisen kannalta. Komissio varaa kuitenkin itselleen oikeuden esittää tarkemman ehdotuksen täytäntöönpanosäännöistä (tiedonannon s. 25). ETSK:n mielestä ennen välineen toteuttamista tai vähintään samaan aikaan sen kanssa olisi tehtävä rakenteellisia uudistuksia sen kielteisten vaikutusten lieventämiseksi. Lisäksi ETSK korostaa, että lähtymis- ja kilpailukykyväline voi olla tehokas vain siinä tapaukses-

sa, että sitä käytetään vaihteittain ja koordinoiden jäsenvaltiotalla toteutettavien toimien ja toimenpiteiden kanssa.

3.1.3 Näyttää myös siltä, että monivuotista rahoituskehystä koskevaa ehdotusta pidetään rangaistuksena niille, jotka eivät noudata jäsenvaltioiden ja Euroopan komission välistä sopimusta, sen sijaan, että sitä pidettäisiin kannustimena unionitasolla määriteltujen politiikkojen toteuttamiseen. Jäsenvaltioilta edellytettävien tiukkojen makrotaloudellisten ehtojen rinnalle tulisi laatia yhdessä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa kasvu- ja kehityssuunnitelma, joka tarjoaisi uusia työllistymismahdollisuuksia erityisesti nuorille.

3.1.4 EU:n ja euron roolin vahvistaminen kansainvälisten valuuttajärjestöjen ohjausjärjestelmässä ja euron ulkoisen edustuksen lujittaminen ovat komission esille tuomia tärkeitä seikkoja, jotka on mainittu myös useissa ETSK:n lausunnoissa, jotta EU:lle ja yhteiselle valuutalle voidaan antaa enemmän painoarvoa ja päätösvaltaa kansainvälisessä talouden ohjausjärjestelmässä. Komissio ei kuitenkaan erittele ehdotuksen ongelmia euroalueen sisällä ja sen ulkopuolella, kun otetaan huomioon Yhdysvaltojen (sekä Yhdistyneen kuningaskunnan) hallinnon nihkeä suhtautuminen euron painoarvon kasvattamiseen (ja vastaavasti dollarin painoarvon heikentämiseen) sekä euroalueen maiden välillä edelleen vallitsevat erot erityisten taloudellisten ja poliittisten etujen puolustamisessa monissa Kansainvälisen valuuttarahaston avustamissa kehitysmaissa.

3.2 **Keskipitkän aikavälin** tärkeimpiä ehdotuksia ovat velanlunastusrahoituksen luominen tiukoin ehdoin moraalikadon rajoittamiseksi sekä uuden valtionlainainstrumentin luominen euroalueelle (*eurobills*). Nämä ehdotukset ovat olleet jo pitkään esillä EU:n keskeisten toimielinten ja jäsenvaltioiden keskustelussa. Myös ETSK on korostanut useaan otteeseen lausunnoissaan tarvetta ottaa käyttöön eurooppalaisia joukkovelkakirjoja velan osittaiseksi jakamiseksi (unionibondit). Ne olisivat lisäväline, jolla voitaisiin helpottaa velkaantuneimpien maiden valtionvelkarahoituksen saamista ja vähentää velanhoidokustannuksia. ⁽⁶⁾

3.2.1 ETSK olisikin pitänyt parempana, että komissio olisi esittänyt oman ehdotuksensa ja/tai viitannut ETSK:n aiemmin tekemiin ehdotuksiin tai EU:n talousministereiden ja muiden tahojen tekemiin ehdotuksiin, vaikka komission asiakirjassa esitettyä saksalaisen talousasiantuntijoiden neuvoston (GCEE) ehdotusta voidaankin pitää ansiokkaana.

⁽⁵⁾ EUVL C 44, 15.2.2013, s. 68.

⁽⁶⁾ Ks. alaviite 1, EUVL C 299, 4.10.2012, s. 60.

3.2.2 Korostettaessa velanlunastusrahaa jätetään kuitenkin huomioimatta, että valtionvelan takaisinmaksupolitiikan onnistuminen riippuu suuresti ennen kaikkea tulojen kasvusta eikä niinkään julkisten menojen supistamisesta saavutetusta edistyksestä. Tämä on oikea etenemistapa, ja siihen tarvitaan keskipitkän aikavälin jaksoa paljon pidempi aika, jotta velan ja bkt:n suhde saadaan Maastrichtin sopimuksen edellyttämälle tasolle. Paras ehdotus on ehkä edelleenkin unionibondit, kuten komitea on jo yksityiskohtaisesti osoittanut ⁽⁷⁾. Ongelmana ei kuitenkaan selkeästi ole se, mitä teknistä välinettä käytetään, vaan ennemminkin se, mitä ratkaisua sovelletaan.

3.2.3 Ehdotus noudattaa lisäksi kokonaisuudessaan vakaussopimuksen logiikkaa jäsenvaltioille esitettyjen vaatimusten osalta, eikä siinä ole mitään innovatiivista, mikä osoittaisi muutosta näissä toimintapolitiikoissa, joita ei voida enää jatkaa samaan suuntaan.

3.3 **Pitkän aikavälin** näkymillä on heikompi osa komission asiakirjassa, ja niihin kuuluu Emun kehittäminen kohti täysimittaista pankki-, finanssi- ja talousunionia. ETSK kannattaa ilman muuta näitä tavoitteita sillä ehdolla, että määritellään tarvittavat keinot niiden toteuttamiseksi. ETSK kannattaa jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen täyttää integroimista etenkin finanssi- ja talousalalla sekä EU:n yhteistä talousarviota omine taloudellisine varoineen yhdessä unionin itsenäisen verotuskapasiteetin kanssa.

3.3.1 Tiedonannossa rajoitetaan vain kuvailemaan institutionaalisia näkökohtia ja viitataan siihen, miltä pohjalta voidaan luoda talous- ja rahaliitto, joka on vahvistettu oikeudelliselta ja pääasiallisten talouspolitiikkojen ohjaamisen kannalta. Siinä ei puhuta kuitenkaan mitään makro- ja mikrotaloudellisista ehdoista, joilla tulee varmistaa ehdotusten toteutettavuus pitkällä aikavälillä.

3.3.2 ETSK katsoo, että näin kunnianhimoinen tavoite voi onnistua, jos tehdään tiiviimpää yhteistyötä, joka tähtää poliittiseen unioniin. Prosessia voitaisiin helpottaa, jos kansainvälisessä makroekonomisessa ympäristössä saatettaisiin päätökseen vasta osittain toteutetut uudistukset, jotka koskevat luotto- ja rahoitusmarkkinoiden toimintasääntöjä, makro- ja mikrotason vakauden valvontamekanismeja ja finanssikriisiä ruokkineen makrotalouden epätasapainon vähentämistä (alkaen Yhdysvaltojen alijäämistä ja Kiinan ylijäämistä). Ilman huomattavaa edistymistä tähän suuntaan on vaikeaa välttää uusien talous- ja finanssikriisien syntymistä.

⁽⁷⁾ Sama kuin edellä.

4. Poliittinen unioni

4.1 Yleiset periaatteet

4.1.1 ETSK pitää kuitenkin myönteisenä, että Euroopan komissio pyrkii tarttumaan EU:n nykyiseen demokraatiavajeeseen ja katsoo suvereniteetin siirtämisen olevan tärkein ongelma. On siis käynnistettävä prosessi sellaisen poliittisen unionin kehittämiseksi, joka yhdistää ja hoitaa yhteisesti eräitä kansallisiksi jääneitä "suvereeneja" politiikkoja avoimemman ja demokraattisemman päätöksentekoprosessin avulla, jotta eurolle voitaisiin antaa yhteinen ääni ja hallinto. Tämä on Emun toinen, siltä vielä puuttuva pilari.

4.1.2 Tältä osin ETSK katsoo, että

— lyhyellä aikavälillä ei ole tarpeen muuttaa perussopimuksia, kuten ETSK on jo selittänyt selkeästi ehdotuksissaan; olisikin parempi keskittyä pitkän aikavälin ehdotuksiin

— voidaan oikeutetusti todeta, että ongelma on vakavampi euroalueelle, jolla ei voida missään nimessä enää jatkaa makro- ja mikrotalouspolitiikkojen "koordinoinnista" puhumista, vaan tarvitaan ennemminkin yhteisiä talouspolitiikkoja, kuten pankkiunionin, unionitason yhteisen valvonnan, rahapolitiikan jne. tapauksessa.

4.1.3 Kysymys ei siis ole vaikeuksista saada Euroopan parlamentti mukaan, vaan ennemminkin euroalueen maiden yhteisen päätöksentekoprosessin luomisesta ja Euroopan parlamentin saamisesta mukaan siihen. Ei voida enää jatkaa niin, että jokaisella valtiolla on omat itsenäiset talous- ja teollisuuspolitiikat, mutta rahapolitiikka on yhteistä ja aiheuttaa vahinkoa heikompien maiden taloudelle korvausvälineiden puuttuessa.

4.2 Vastuuvollisuuden optimointi

4.2.1 ETSK pitää myönteisenä sitä, että Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit otetaan mukaan keskusteluun kasvuun liittyvistä ehdotuksista. Näin pitäisi tehdä myös sopeutusohjelmien kohdalla niin, ettei pitäydytä pelkässä "tiedonantoroolissa". Olemme kuitenkin vasta muodollisessa alkuvaiheessa, kaukana siitä, mitä EU:n päätöksentekoprosessissa pitäisi tehdä.

4.2.2 Sen sijaan poliittisia puolueita koskevat ehdotukset vaikuttavat innovatiivisilta: niistä voisi tulla näennäisen eurooppalaisuuden sijasta konkreettisesti eurooppalaisia, jolloin ne voisivat toimia yhtenäisenä eurooppalaisena rakenteena eivätkä enää kansallisten erityispiirteiden summana samaan tapaan kuin yksittäiset valtiot tai muut organisaatiot (ammattiliitot, työnantajajärjestöt jne.) vielä toimivat.

4.2.3 Olisi aiheellista, että ei yksinomaan puolueet, kuten Euroopan komissio ehdottaa, vaan myös muut suuret euroopalaiset organisaatiot (esimerkiksi ammattiliitot, työnantajajärjestöt jne.) ainakin euroalueella järjestäytyisivät ja toimisivat yhteisen, ei kansallisen logiikan pohjalta jo vuoden 2014 vaaleissa. Tämä olisi merkittävä, vaikkakaan ei riittävä edistysaskel. Se olisi kuitenkin hyvä esimerkki kaikille.

4.2.4 Vaalien yhteydessä olisi tarpeen antaa Euroopan parlamentille (yhdessä neuvoston kanssa) perussopimuksia koskevaa valtaa, jolloin voitaisiin edetä poliittiseen unioniin ennalta asetetussa ajassa, laajentaa enemmistöpäätöksentekoa siten, että se kattaa kaikki aiheet, ja antaa Euroopan parlamentille äänestys-oikeus myös kasvua ja työllisyyttä koskevilla asioissa.

4.3 Perussopimusten muuttamiseen liittyvät kysymykset

4.3.1 ETSK pitää myönteisenä talouspolitiikkojen sulauttamista ja yhdistämistä työllisyyspolitiikkoihin, sillä kyseessä ovat saman mitalin eri puolet, vaikka ongelma onkin taloudellinen eikä oikeudellinen. Sen sijaan tarvitaan kaikki talouspolitiikat kattavaa yhteistä päätöksentekoprosessia, joka tuo yhteen Eurooppa 2020 -strategian, kansallisten talousarvioiden koordinoimisen, makro- ja mikrotalouspolitiikat, euroalueen työmarkkinat jne., jotta voidaan edetä nykyistä päätöksentekoprosessia pidemmälle. Ei voida ajatella, että Emun muuttamiseksi riittää, että Euroopan parlamenttiin perustetaan erityinen valiokunta.

4.3.2 Myös ajatus siitä, että nykyistä tilannetta voitaisiin parantaa antamalla talous- ja raha-asioista ja eurosta vastaavalle varapuheenjohtajalle valta koordinoida Emua, vaikkakin yhteistyössä Euroopan parlamentin kanssa, vaikuttaa hämärältä. Riittänee, kun mainitaan ulkopoliittikan esimerkki. Komissaarille tai mahdolliselle ministerille tulisikin antaa todellista valtaa.

4.3.3 Näin tärkeää kysymystä ei voida ratkaista muodollisilla oikeudellisilla ja parlamentaarisilla silmäkääntötempuilla, ellei ensin päätetä siirtää talous-, raha- työllisyyspolitiikan alalla suvereniteettia kansalliselta tasolta unionin tasolle, kuten ETSK on useaan otteeseen ehdottanut. Euroalueelle olisi luotava taloushallinto, jota euroryhmä – jolla olisi päätösvalta ja enemmistö-päätös-oikeus – hoitaisi yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. Tätä varten perussopimuksia olisi muutettava. Asiassa olisi edetävä yhtä kiireesti kuin finanssipoliittisen sopimuksen käynnistämässä, pankkiunionissa jne. Näin voitaisiin toteuttaa sisämarkkinat talous-, teollisuus-, kasvu- ja työllisyyspolitiikkoja varten siten, että mailla olisi yhteinen visio ja ne tekisivät yhteisvastuullisia päätöksiä EU:n kansalaisten etuja ajaten.

4.4 EU:n ulkoinen edustus

4.4.1 ETSK pitää kaikkia euroalueen ulkoista edustusta koskevia ehdotuksia myönteisinä. Tämä on tiedonannon ydinkohta, kun otetaan huomioon kriisin ja valuuttojen välisen suhteen kansainväliset vaikutukset. Euro on itse asiassa tällä hetkellä haavoittuvassa asemassa. Euroopan komission strategia euroalueen edustuksen vahvistamiseksi Kansainvälisessä valuuttarahastossa merkitsee ensimmäisessä vaiheessa sitä, että euroalue saisi tarkkailijan aseman. Vasta sen jälkeen pyrittäisiin saamaan euroalueelle yksi yhteinen paikka. Tähän menee liian kauan, ja euroalue heikkenee entisestään. Euroalueelle tulisikin antaa sen sijaan pikaisesti yhteinen ääni eri elimissä, kuten ETSK on jo pitkään esittänyt. Euroopan komission ehdotukset ovat ehkä realistisia, mutta varovaisia ja riittämättömiä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Myös tässä kaikki riippuu siitä, mitä neuvosto tekee.

4.5 EKP

4.5.1 EKP:tä koskeva lähestymistapa vaikuttaa riittämättömältä. ETSK ei ole myöskään kannata sitä, että "perussopimuksen muutoksella pyritään – lisäämään Euroopan keskuspankin demokraattista vastuuvastuuta", sillä EKP on elin, jossa päätökset tehdään jo äänen enemmistöllä (näin ei ole neuvostossa). Lisäksi EKP:tä koskevat ongelmat ja sen rooli ovat luonteeltaan erilaisia, eikä tässä voida viitata vain valvontaan, kuten komission tiedonannossa näkyy tehtävän. Kyseessä on sen mandaatin laajentaminen koskemaan vakauden ja inflaation ohella myös kasvua ja työllisyyttä.

4.5.2 Tätä varten on myös varmistettava, että mekanismit EKP:n toimintalinjojen siirtämiseksi reaalityönteeseen toimivat moitteettomasti. EKP:n äskettäin toteuttamia tavanomaisesta poikkeavia toimia näiden mekanismien tehostamiseksi eli likviditeetin tarjoamista pankkijärjestelmälle (CBPP- ja LTRO-ohjelmat) sekä valtioiden joukkovelkakirjojen ostamista jälkimarkkinoilta (SMP- ja OMT-ohjelmat) voidaan pitää ensimmäisenä askeleena toivottuun suuntaan, mutta ne eivät tarkoita vielä sitä, että EKP toimisi tarvittaessa hätärahoittajana oman ja itsenäisen päätöksensä mukaisesti, mikä edellyttäisi (kuten tiedetään) perussopimusten muuttamista.

4.5.3 EKP:n päätösvaltaa ja toimintavälineitä on vahvistettava sen toimiessa hätärahoittajana. Tarkoituksena ei ole lisätä valtioiden tai EU:n velkaantumista, vaan vahvistaa euron uskottavuutta ja hillitä julkiseen velkaan kohdistuvia spekulatiivisia hyökkäyksiä velkaantuneimmissa maissa. ETSK muistuttaa liittyen erityisesti vaikutuksiin, joita EKP:n toimet aiheuttivat valtionvelan hoitokykyyn, että pelkkä toimenpiteestä ilmoittaminen auttoi vähentämään jännitteitä euroalueen valtionvelkamarkkinoilla sekä rahoitus- ja luottomarkkinoilla.

4.6 Unionin tuomioistuin

4.6.1 ETSK pitää unionin tuomioistuimen roolin vahvistamista myönteisenä, mutta ei tiedonannossa ehdotetulla alalla (rikkomismenettelyt jäsenvaltioille). Tämä tarkoittaa, että talousongelmia, velkaongelmat mukaan lukien, pidetään edelleenkin teknis-oikeudellisina eikä poliittisina kysymyksinä, joita tulisi käsitellä EU:n demokraattisessa ja avoimessa päätöksentekoprosessissa, jonka suveriniteetti kuuluu kansalaisille.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana”

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD)

ja ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen”

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

(2013/C 271/05)

Esittelijä: **Christophe ZEEB**

Neuvosto päätti 27. ja 28. helmikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla ja Euroopan parlamentti 12. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheista

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

ja

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 24. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 145 ääntä puolesta 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (jäljempänä ’ETSK’) suhtautuu myönteisesti komission ehdotuksiin EU:n sääntelykehysten muokkaamisesta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ennaltaehkäisyä ja torjuntaa koskeviin kansainvälisiin normeihin tehtyjen muutosten valossa. Rahoitusjärjestelmää ja sisämarkkinoiden mahdollisuuksia hyväksikäyttävät rikolliset vaarantavat koko yhteiskunnan perustan. ETSK:n mielestä Euroopan unionilla ja jäsenvaltioilla on oltava tehokkaat välineet rahoitusta pahtumien luotettavuuden ja läpinäkyvyyden parantamiseksi. Komission ehdotukset ovat tässä mielessä täysin oikeansuuntaisia.

1.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että ammattilaisille asetettua yritysten todellisten edunsaajien tuntemisvelvollisuutta on täsmennetty. Näin parannetaan avoimuutta siitä, ketkä luonnolliset henkilöt toimivat oikeushenkilöiden omaavassa postilaatikkoyhtiössä ja ketkä ovat poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä, joihin tehtäviensä vuoksi liittyy muita suurempi korruption riski.

ETSK kannattaa myös rahapelipalvelujen tarjoajien sisällyttämistä niiden ammattilaisten luetteloon, joihin velvollisuuksia sovelletaan, koska alan toimintaa voidaan harjoittaa rahanpesutarkoituksessa.

1.3 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio haluaa Euroopan unionin johtavan maailmanlaajuisia taistelua rahanpesua ja terrorismia vastaan. ETSK katsoo, että yksi tapa varmistaa uuden eurooppalaisen sääntelykehysten toimivuus ja näin Euroopan unionin mahdollisuus näyttää esimerkkiä rahanpesun torjunnan alalla on se, että kaikki sidosryhmät yhdistävät voimansa. ETSK pitää tervetulleena ehdotuksen eri kohtiin lisättyjä täsmennyksiä, joilla pyritään takaamaan oikeasuhtaisuus pk-yritysten osalta. ETSK pitää tarkoituksenmukaisena, että pienille ilmoitusvelvollisille annetaan teknistä ja ammatillista tukea välittäjäorganisaatioiden, kuten ammattialayhdistysten, -järjestöjen ja -liittojen, kautta, jotta ne voivat täyttää niille ehdotuksessa asetetut velvoitteet.

1.4 ETSK kiittää komissiota ryhtymisestä hankalaan tasapainotteluun lähtökohtaisesti vaikeasti yhteen sovitettavien haasteiden eli henkilötietojen suojan ja rahanpesun torjunnan välillä. Monien eri alojen ammattilaisille asetettu velvoite kerätä ja analysoida tietoja, myös henkilötietoja, tähtää ainoastaan rikollisen toiminnan havaitsemiseen. Ammattilaisten onkin mahdollisuuksien mukaan sekä pyrittävä suojaamaan asiakkaidensa yksityisyyttä että asetettava etusijalle kansallisten viranomaisten auttaminen rikollisuuden torjunnassa.

1.5 ETSK kannattaa ehdotusta finanssialalla sovellettavien seuraamusten yhdenmukaistamisesta Euroopan laajuisesti. Rikollisuuden ehkäisyyn on oltava mahdollisimman tehokasta ja ammattilaisille on voitava langettaa varoittavia ja rahanpesun kohteena olleisiin summiin suhteutettuja seuraamuksia. ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltiota varmistamaan, että hallinnollisia seuraamuksia ja rangaistuksia sovelletaan johdonmukaisesti ja moitteettomasti.

2. Tausta

2.1 Rahanpesu, terrorismin rahoitus ja joukkotuhouksien leviäminen ovat uhkia maailmanlaajuiselle turvallisuudelle ja rahoitusjärjestelmän koskemattomuudelle. Rahanpesunvastainen toimintaryhmä (FATF) vastaa kansainvälisellä tasolla rahanpesun, terrorismin rahoituksen ja uusimpana joukkotuhouksien leviämisen rahoituksen ennaltaehkäisyä ja torjuntaa koskevien, suosituksiksi nimettyjen kansainvälisten toimenpiteiden laatimisesta.

2.2 FATF:n suosituksia on paranneltu lähes kolmen vuoden ajan ennaltaehkäisytoimien vahvistamiseksi ja rahoitusjärjestelmän suojaamiseksi nykyistä paremmin ja jotta valtiot saisivat tehokkaammat keinot vakavista rikoksista rankaisemiseksi. FATF antoi uudet suositukset helmikuussa 2012 ⁽¹⁾.

2.3 Tärkeimmät FATF:n uusiin suosituksiin sisältyvät muutokset ovat seuraavat:

2.3.1 Suosituksissa täsmennetään riskiin perustuvaa lähestymistapaa, jota ilmoitusvelvollisten maiden ja toimijoiden (jäljempänä 'ammattilaiset') on noudatettava rahanpesun ja terrorismin rahoituksen (jäljempänä 'rahanpesu') riskin arvioimiseksi toiminnassaan ja valppausjärjestelmiensä muokkaamiseksi. Näin resursit voidaan kohdentaa asianmukaisesti, havaittujen riskien luonteen perusteella.

2.3.2 Suosituksissa esitetään tarpeellisia selvennyksiä ammattilaisille kuuluvien velvollisuuksien luonteeseen. Niissä määritellään tarkasti soveltamisala velvollisuuksille, jotka liittyvät i) yritysten todellisten edunsaajien ja sähköisten rahalähetysten edunsaajien henkilöllisyyden läpinäkyvyyteen ja ii) poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden, joihin tehtäviensä vuoksi liittyy muita suurempi korruption riski, yksilöimiseen.

2.3.3 Suosituksissa osoitetaan nykyistä enemmän resursseja syyttävien viranomaisten ja rahanpesun selvittelykeskusten tutkintatyöhön ja lisätään tietojenvaihtoa vakaviin rikoksiin liittyvän tutkinnan, valvonnan ja syytteenpanon yhteydessä.

2.4 FATF aloittaa uuden jäsentensä keskinäisen arviointikierroksen vuonna 2014 ja keskittyy silloin erityisesti uusien suositusten täytäntöönpanon tehokkuuteen.

3. Komission ehdotus

3.1 Ehdotukset, jotka sisältyvät i) neljänteen rahanpesudirektiiviin ja ii) toiseen tietojen toimittamisesta varainsiirtojen mukana annettavaan asetukseen, liittyvät eurooppalaisen sääntelykehyksen uudistamistyöhön, ja niissä on tarkoitettu ottaa huomioon FATF:n suosituksiin tehdyt muutokset.

3.2 Suurimmat eurooppalaisen sääntelykehykseen ehdotetut muutokset ovat seuraavat:

3.2.1 Ammattilaisten luetteloon lisätään i) kauppiaat, joiden liiketoimesta saama käteismaksu on yli 7 500 euroa ⁽²⁾, ii) rahapalvelujen tarjoajat ja iii) vuokravälittäjät.

3.2.2 Rahanpesurikoksen taustalla katsotaan erityisesti olevan verorikos.

3.2.3 Direktiiviehdotuksessa täsmennetään, että riskiin perustuvaa lähestymistapaa on sovellettava ylikansallisesti, kansallisesti ja jokaisen ammattilaisen tasolla Euroopan valvontaviranomaisten laatimiin, huomioon otettaviin tekijöiden vähimmäisluetteloihin tai ohjeisiin perustuvan valppaustason mukaisesti.

3.2.4 Euroopan valvontaviranomaiset (EPV, EVLEV ja EAMV) osallistuvat rahanpesuriskin arvioimiseen Euroopan unionissa ja laativat teknisiä sääntelystandardeja jäsenvaltioille ja rahoituslaitoksille.

⁽¹⁾ www.fatf-gafi.org

⁽²⁾ Nykyinen kynnyisarvo on 15 000 euroa.

3.2.5 Ammattilaisten on hankittava tietoa todellisista edunsaajista ja pidettävä kotimaisia poliittisesti vaikutusvaltaisia tai kansainvälisissä järjestöissä työskenteleviä henkilöitä erityisen riskialttiina asiakasryhmänä.

3.2.6 Ehdotuksessa laaditaan luettelo hallinnollisista seuraamuksista, joita sovelletaan tilanteissa, joissa ammatillaiset ovat laiminlyöneet direktiivin keskeisiä vaatimuksia suunnitelmallisesti.

3.3 Ehdotetut muutokset perustuvat muun muassa kolmannen rahanpesudirektiivin soveltamista käsittelevään riippumattoman tarkastuslaitoksen tutkimukseen⁽³⁾ sekä komission julkisessa kuulemismenettelyssään saamiin kannanottoihin.

3.4 Direktiivi- ja asetusehdotuksen on määrä korvata nykyinen direktiivi ja asetus, jotka kumotaan.

4. Yleistä

4.1 ETSK yhtyy tarpeeseen mukauttaa nykyistä rahanpesun torjuntaan sovellettavaa eurooppalaista sääntelykehystä kansainvälisellä tasolla tehtyjen muutosten seurauksena. ETSK on tietoinen siitä, että rahanpesuilmio koskee kaikkia talouden aloja ja että on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että sääntelykehys, jolla estetään rahoitusjärjestelmän käyttö rikollisiin tarkoituksiin, on toimiva.

4.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio haluaa Euroopan unionin johtavan maailmanlaajuisia taistelua rahanpesua ja terrorismia vastaan. Komitea muistuttaa suhtautuneensa jo aiemmassa lausunnossa myönteisesti siihen, että "rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia sääntöjä kehitetään edelleen. Tällainen toiminta on osoitus siitä, että Euroopan unioni on valmis asettamaan julkiselle ja yksityiselle käyttäytymiselle ja nuhteettomuudelle korkeat vaatimukset. Ehdotettu direktiivi on käytännöllinen askel talousasioiden hallinnan helpottamiseksi, minkä lisäksi se vahvistaa Euroopan unionia"⁽⁴⁾.

4.3 ETSK katsoo, että ehdotus alentaa 15 000 eurosta 7 500 euroon kynnysarvoa, josta lähtien myyjien on noudatettava direktiiviehdotuksen velvollisuuksia, on askel oikeaan suuntaan edistettäessä muiden kuin käteismaksujen käyttöä. ETSK on jo

aiemmassa lausunnossaan todennut⁽⁵⁾, että käteisen katsotaan mahdollistavan varjotalouden olemassaolon ja että muut kuin käteismaksut ovat verotuksellisesti ja taloudellisesti avoimempia, tulevat halvemmaksi koko yhteiskunnalle ja ovat helpokäyttöisiä, turvallisia ja innovatiivisia.

4.4 "Pienten ilmoitusvelvollisten" tukeminen

4.4.1 ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että vuokravälittäjät ja rahapelipalvelujen tarjoajat asetetaan rahanpesun torjuntavelvollisuuksien alaisiksi, vaikka kyseiset toimijat eivät ole FATF:n suositusten kohteena.

4.4.2 ETSK pitää tervetulleena ehdotuksen eri kohtiin lisättyjä täsmennyksiä, joilla pyritään takaamaan oikeasuhtaisuus pk-yri-tysten osalta. ETSK:n mielestä yksi mahdollisuus olisi antaa välittäjäorganisaatioille eli esimerkiksi "pieniä ilmoitusvelvollisia" edustaville kansallisille ammattialajärjestöille, -yhdistyksille tai -liitoille virallinen rooli eli opastus-, tuki- ja välitysvaltuudet. On tärkeää, että "pieniä ilmoitusvelvollisia" tuetaan, jotta niistä ei tule rahanpesijöiden ensisijaisia kohteita.

4.5 Tunnistusvaatimusten soveltaminen digitaaliaikaan

4.5.1 Henkilön tunnistusvelvollisuus on täytettävä henkilön ollessa henkilökohtaisesti läsnä. Muussa tapauksessa ammattilaisten on sovellettava tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä etätoimenpiteenä suoritettuun liiketoimeen liittyvän riskin vuoksi. ETSK aprikoi, soveltuuko tämä vaatimustaso yhteiskuntaan, joka kehittyy kohti täydellistä digitalisointia.

4.5.2 ETSK kehottaa komissiota pohtimaan toimenpiteitä, joiden avulla voidaan sovittaa asiakkaan tunnistamisvelvollisuudet yhteen sähköisten maksujen ja sähköisen viestinnän yleistymisen kanssa.

4.6 Henkilötietojen suojaamisen ja rahanpesun torjunnan tasapaino

4.6.1 ETSK korostaa olevan tärkeää sovittaa yhteen henkilötietojen suojaan liittyviä intressejä sen kanssa, että rahoitusjärjestelmän koskemattomuus pyritään turvaamaan rahanpesun torjunnan avulla.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20110124_study_amld_en.pdf

⁽⁴⁾ EUVL C 267, 27.10.2005, s. 30–35.

⁽⁵⁾ EUVL C 351, 15.11.2012, s. 52.

4.6.2 Koska rahanpesun torjuntakäsite perustuu siihen, että monien alojen ammattilaiset keräävät ja analysoivat tietoja, myös henkilötietoja, ETSK katsoo, että ehdotukset vastaavat melko hyvin sekä jäsenvaltioiden että ammattilaisten vaatimuksia, jotta saavutetaan parempi tasapaino näiden lähtökohtaisesti vaikeasti yhteen sovitettavien haasteiden välillä.

4.6.3 Direktiiviehdotuksen 39 artiklassa asetetaan velvoite tuhota asiakirjat ja tiedot viisi tai kymmenen vuotta liikesuhteen päättymisen jälkeen. ETSK kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että niiden lainsäädännössä otetaan huomioon tilanteet (kuten syytteenpano-, konkurssi- tai perimystilanteet), joihin kyseistä velvoitetta ei pitäisi soveltaa, jotta se ei olisi yleisen edun vastainen.

4.6.4 ETSK ehdottaa, että direktiivissä säädettäisiin erikseen velvollisuudesta suojata tiukasti niiden henkilöiden henkilöllisyyden luottamuksellisuus, jotka ilmoittavat epäilyttävistä liiketoimista, elleivät kyseiset henkilöt ole suostuneet henkilöllisyytensä paljastamiseen tai ellei sen paljastaminen ole välttämätöntä oikeudenmukaisen tuomioistuinkäsittelyn takaamiseksi rikosasiassa.

4.7 Euroopan valvontaviranomaisten toiminnan legitiimiyden perusteet

4.7.1 ETSK panee merkille, että Euroopan valvontaviranomaiset osallistuvat Euroopan tasolla rahanpesuriskien analysoimiseen ja voivat antaa suuntaviivoja ja sääntelystandardeja jäsenvaltioille ja rahoituslaitoksille. ETSK korostaa Euroopan valvontaviranomaisten yhteisymmärryksen ja yhteistyön tärkeyttä Euroopan laajuudessa rahanpesun torjuntatyössä, mutta huomauttaa, että kyseisten viranomaisten edustus- ja sääntelyvaltuudet rajoittuvat finanssialaan. Velvollisuuksien alaisina on kuitenkin suuri joukko muitakin kuin finanssialan ammattilaisia, joille ei siis ole Euroopan tason edustusta. ETSK ehdottaakin, että komissio osallistuisi Euroopan tasolla riskien analysointiin ja suuntaviivojen antamiseen rahanpesun torjuntavelvollisuuksien alaisen, muiden kuin finanssialan toimijoiden nimissä.

4.7.2 ETSK on vakuuttunut siitä, että tarvitaan Euroopan tason suosituksia ja yhdenmukaistettuja tulkintasääntöjä, jotta rahanpesun torjuntasääntöjen soveltaminen jäsenvaltioissa olisi nykyistä yhdenmukaisempaa.

4.8 Hallinnolliset seuraamukset

4.8.1 Ehdotuksissa vahvistetaan luettelo hallinnollisista seuraamuksista jatkona seuraamusjärjestelmien lujittamisesta finanssipalvelujen alalla 8. joulukuuta 2010 annetulle komission

tiedonannolle, josta ETSK on antanut lausunnon ⁽⁶⁾ ja joka esiintyy myös muissa komission hiljattain antamissa ehdotuksissa ⁽⁷⁾.

4.8.2 ETSK kannustaa yhdenmukaistamaan finanssialalla sovellettavat seuraamukset Euroopan laajuisesti. Valitettavasti on todettava, etteivät seuraamukset vähennä rikollisuutta. Onkin tärkeää, että rikollisuuden ehkäisy olisi mahdollisimman tehokasta ja että ammattilaisille, jotka eivät noudata rahanpesun torjuntavelvollisuuksiaan, voidaan langettaa varoittavia ja rahanpesun kohteena olleisiin summiin suhteutettuja seuraamuksia.

4.8.3 ETSK pohtii kuitenkin kaavailtujen seuraamusten puhtaasti "hallinnollista" luonnetta ja pelkää, että ehdotettujen hallinnollisten seuraamusten ankaruus kyseenalaistetaan oikeusnormien hierarkian ja rikosoikeudellisten seuraamusten suhteellisuuden perusteella. Kaavaillut hallinnolliset seuraamukset ovat toki varoittavia ja niissä pyritään unionin laajuiseen yhdenmukaistamiseen, mutta rahanpesurikoksesta määrättävät rikosoikeudelliset seuraamukset vaihtelevat valtiosta toiseen. ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan ammattilaisille rahanpesun torjuntavelvollisuuksien laiminlyönnistä määrättävien hallinnollisten seuraamusten ja rahanpesurikoksesta määrättävien rangaistusten johdonmukaisen ja moitteettoman soveltamisen.

4.8.4 ETSK pelkää, että hallinnollisten seuraamusten järjestelmän yhteensopivuus Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan kanssa saatetaan kyseenalaistaa, jolloin vaarana on, että eräät hallinnolliset seuraamukset luokitellaan uudelleen rangaistuksiksi, joita voi langettaa vain riippumaton tuomioistuin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin jälkeen – eivätkä toimivaltaiset hallinnolliset viranomaiset täytä näitä edellytyksiä. ETSK kehottaa komissiota etsimään soveltuvia oikeudellisia ratkaisuja, jotta voidaan varmistaa, ettei ehdotettua seuraamusjärjestelmää voida kyseenalaistaa.

4.8.5 ETSK katsoo, että ehdotettu vähimmäisvaatimuksiin perustuvien sääntöjen käyttöönotto hallinnollisia seuraamuksia ja toimenpiteitä varten lähestymistapa, jolla parannetaan EU:n reagointikykyä kokonaisuudessaan.

5. Erityistä

5.1 ETSK suosittelee, että direktiiviehdotuksen 1 artiklan 4 kohdassa esitettyä terrorismin rahoituksen määritelmää laajennetaan niin, että se kattaa "kaikki muut toimet" tarkoitettujen rikosten lisäksi, kuten FATF:n suosituksessa 5.

⁽⁶⁾ EUVL C 248, 25.8.2011, s. 108.

⁽⁷⁾ COM(2011) 651 final, COM(2011) 656 final, COM(2011) 683 final.

5.2 ETSK toteaa, että direktiiviehdotuksen liitteissä vahvistetaan luettelo riskin osatekijöistä ja osa-alueista, jotka ammattilaisten on tarkistettava rahanpesun torjuntavelvollisuuksiensa osana. ETSK katsoo, että liitteissä annetut luettelot eivät ole tyhjentäviä ja että ammattilaisten olisi myös otettava riskiin perustuvan lähestymistavan mukaisesti huomioon muita tekijöitä, jotka liittyvät tiiviisti jäsenvaltioihin ja erilaisiin olosuhteisiin, joissa liiketoimia tehdään.

5.3 ETSK katsoo, että merirosvouksen ongelma on ratkaistavissa jäljittämällä ja tyrehdyttämällä siihen liittyvät rahavirrat. EU:n olisi laadittava musta lista rahalaitoksista, jotka osallistuvat merirosvoukseen kytkeytyvään rahanpesuun. Maailmanpankki, Interpol ja Europol voivat antaa apuaan kamppailussa lunnasrahojen peräämiseksi, ja lunnasrahat pitää jäljittää ja takavarikoida, jotta merirosvous menettää houkuttavuutensa liiketoimintana ⁽⁸⁾.

Bryssel 23. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ EUVL C 76, 14.3.2013, s. 15.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston direktiiviksi tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta finanssitransaktioveron alalla”

COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS)

(2013/C 271/06)

Esittelijä: **Stefano PALMIERI**

Neuvosto päätti 28. helmikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 113 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – neuvoston direktiivi tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta finanssitransaktioveron alalla

COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS).

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjasto antoi lausuntonsa 24. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 94 ääntä puolesta ja 38 vastaan 9:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suhtautuu – Euroopan parlamentin⁽¹⁾ ja alueiden komitean⁽²⁾ esittämien kantojen ja aiemmin antamiensa lausuntojen⁽³⁾ mukaisesti – myönteisesti komission ehdotukseen, jonka tavoitteena on maailman ensimmäisen alueellisen finanssitransaktioveron käyttöönotto.

1.2 ETSK palauttaa mieliin suosittaneensa finanssitransaktioveron maailmanlaajuisista soveltamista. Se katsoo kuitenkin, että veron alueellinen käyttöönotto yhdessätoista Euroopan unionin jäsenvaltiossa (EU11+)⁽⁴⁾ voi tarjota poikkeuksellisen loistavan tilaisuuden edistää tulevaisuudessa sen maailmanlaajuisista soveltamista.

1.3 ETSK korostaa tiiviimpään yhteistyöhön perustuvan menetelmän merkitystä välineenä, jonka avulla jäsenvaltiot voivat saavuttaa eräillä perussopimuksiin⁽⁵⁾ kirjatulla aloilla mahdollisimman laajan yhteisymmärryksen ja välttää yksimielisyysvaatimuksesta johtuvan jumiutumisen, joka on usein johtanut EU:n poliittiseen ja taloudelliseen umpikujaan.

1.4 ETSK katsoo, että ehdotetun finanssitransaktioveron yksi vahvuus on, että veron peruste on laaja ja verokannat matalia, mikä vähentää veron vääristäviä ja kielteisiä vaikutuksia. ETSK:n mielestä veron käyttöönotto EU11+-alueella edistäisi yhtenäisten finanssimarkkinoiden muodostumista, ja komitea pitääkin tarkoituksenmukaisena ottaa vero käyttöön 1. tammikuuta 2014. Veron asteittainen käyttöönotto ei olisi komitean mielestä riittävän tehokasta.

1.5 ETSK katsoo, että talouskasvuun kohdistuvien vaikutusten maksimoimiseksi verotulot tulee ohjata sellaisen maakohtaisen ja eurooppalaisen investointiohjelman rahoittamiseen, jonka avulla voidaan varmistaa talouden ja työllisyyden elpyminen lyhyellä aikavälillä.

1.6 ETSK korostaa ja kannattaa sitä, että komission uudessa finanssitransaktioveroehdotuksessa liitetään kotipaikka- eli aluperiaatteeseen (jota alkuperäisessä ehdotuksessa esitettiin) Euroopan parlamentin puoltama ja ETSK:n aiemmassa lausunnossaan⁽⁶⁾ voimakkaasti kannattama liikkeeseenlaskuperiaate (*issuance principle*), jotta voidaan poistaa finanssitoiminnan muualle siirtymisen riski tai ainakin pienentää sitä mahdollisimman paljon. ETSK toteaa, että kyseisten periaatteiden samanaikainen soveltaminen saattaisi johtaa siihen, että yhteistyön ulkopuolelle jäävissä jäsenvaltioissa toimivat finanssilaitokset olisivat eräissä tapauksissa verovelvollisia. ETSK pitääkin – Euroopan parlamentin ehdotuksen mukaisesti – tarkoituksenmukaisena käynnistää tarkempi selvitys ja tarvittavat neuvottelut kolmansien maiden kanssa finanssitransaktioveron perinnän sujuvoittamiseksi.

⁽¹⁾ (2010/2105(INI)).

⁽²⁾ EUVL C 113, 18.4.2012, s. 7–10

⁽³⁾ EUVL C 44, 11.2.2011, s. 81–89, EUVL C 248, 25.8.2011, s. 64–67, EUVL C 248, 25.8.2011, s. 75–80, EUVL C 181, 21.6.2012, s. 55–63

⁽⁴⁾ Belgia, Saksa, Viro, Kreikka, Espanja, Ranska, Italia, Itävalta, Portugali, Slovenia ja Slovakia.

⁽⁵⁾ Tiiviimmän yhteistyön käytöstä määrätään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 20 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 326–334 artiklassa.

⁽⁶⁾ EUVL C 181, 21.6.2012, s. 55–63

1.7 ETSK pitää Euroopan parlamentin tavoin asianmukaisena, että kotipaikka- ja liikkeeseenlaskuperiaatteita täydennettäisiin "omistusoikeusperiaatteella". Tämän periaatteen myötä finanssitransaktioveron kierrosta todellakin tulisi riskialtista ja kallista, ja näin varmistettaisiin veron parempi soveltaminen.

1.8 ETSK pitää myönteisinä muutoksia, jotka komissio on tehnyt verohallinnon helpottamiseksi ja veropetosten ja veronkierron ehkäisemiseksi. ETSK kannattaa sitä, että yhteissijoitusyritysten (*Units of undertakings for collective investments in transferable Securities*, UCITS) ja vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen (*Alternative investment funds*, AIF) osuuksien ensimarkkinoilla toteutettavat transaktiot vapautetaan verosta yritysten rahoituksen edistämiseksi.

1.9 ETSK pitää valitettavana, että finanssitransaktioveron mikro- ja makrotaloudellisia vaikutuksia on tarkoitus arvioida vasta kolmen vuoden kuluttua ehdotetun direktiivin voimaantulosta, ja kehottaa komissiota valvomaan ja tarkkailemaan toimia jatkuvaluonteisesti (vuotuinen seuranta). Näin voitaisiin varmistaa finanssitransaktioveron vaikutusten välitön arviointi, jotta sen soveltamiseen voidaan esittää hyvissä ajoin mahdollisia muutoksia.

1.10 ETSK, joka aikanaan kritisoi alkuperäiseen finanssitransaktioveroa koskevaan ehdotukseen liitettyjen arviointiasiakirjojen puutteellisuutta, pitää myönteisenä, että Euroopan komissio on osittain korjannut puutteet. ETSK korostaa, että ehdotusten vaikutusten määrällinen arviointi edellyttää, että komissio parantaa saatavilla olevia malleja ja ottaa huomioon vaihtoehtoisten toimintamallien arvioinnin. Komission yksiköitä kehoitetaan erityisesti esittämään, mikäli mahdollista, konkreettisten ehdotusten sisältöön kytkeytyviä arvioita.

1.11 ETSK pitää valitettavana, että EU:n talousarvion omien varojen järjestelmästä jää puuttumaan yksi peruspilari, koska finanssitransaktioveroa ei voida soveltaa EU:n kaikissa jäsenvaltioissa. Järjestelmän oli tarkoitus mahdollistaa se, että pyrittäisiin jälleen varmistamaan EU:n tarvitsema rahoitusautonomia, johon viitattiin alun perin Rooman sopimuksen 201 artiklassa.

1.12 ETSK korostaa, että finanssitransaktioveroa sovellettaessa hallintoelimien on huolehdittava tarvittavasta jäsenvaltioiden välisestä koordinoinnista veropetos- ja veronkiertoriskien minimoimiseksi ja hallintokustannusten vähentämiseksi.

1.13 ETSK korostaa, että finanssitransaktioveron vaikutuksia eläkerahastoihin ja tuleviin eläkkeensaajiin tulee seurata tarkasti,

mutta komitea ei edellytä eläkerahastojen sulkemista veron soveltamisalan ulkopuolelle.

1.14 ETSK vahvistaa, että se aikoo hoitaessaan tehtävänsä komissiolle, Euroopan parlamentille ja neuvostolle neuvoja antavana elimenä seurata jatkuvasti prosessia, jonka puitteissa komission ehdotus toteutetaan lainsäädännössä.

2. Komission ehdotus neuvoston direktiiviksi tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta yhteisen finanssitransaktioverojärjestelmän osalta

2.1 Euroopan komission ehdottama direktiivi⁽⁷⁾ on syyskuussa 2011 esitetyn edellisen ehdotuksen mukainen⁽⁸⁾. Tämä ehdotus ei saanut neuvostossa yksimielistä kannatusta mutta sai kuitenkin 11 EU-valtiota esittämään 28. syyskuuta 2012 komissiolle virallisen pyynnön tiiviimmän yhteistyön käynnistämiseksi finanssitransaktioveron käyttöönoton osalta.

2.2 Arvioituaan pyynnön toteuttamiskelpoisuuden ja todettuaan, ettei finanssitransaktioveroa koskeva tiiviimpi yhteistyö häiritse sisämarkkinoita eikä sen ulkopuolelle jäävien jäsenvaltioiden velvoitteita, oikeuksia ja toimivaltia, komissio esitti lokakuussa 2012 lupapäätöksen, joka toimitettiin Euroopan parlamentille joulukuussa 2012 ja jonka Ecofin-neuvosto hyväksyi tammikuussa 2013.

2.3 Komission ehdotus noudattaa pääosin alkuperäistä ehdotusta. Tekstiin tehtyjen muutamien muutosten tavoitteena on i) selkeyttää sääntelyä ja ii) vahvistaa veropetosten ja veronkierron torjuntaa koskevia säännöksiä, kuten 11 jäsenvaltiota ovat edellyttäneet.

2.3.1 Alkuperäiset kolme tavoitetta vahvistetaan ja niille annetaan lisäpontta: i) sisämarkkinoiden vahvistaminen yhtenäistämällä eri maissa sovellettavat verot, ii) sen varmistaminen, että finanssialalta saadaan samalla tavoin kuin muiltakin aloilta oikeudenmukainen panos julkisen talouden tuloihin, ja iii) finanssijärjestelmästä reaalityökaluteen suuntautuvien investointien edistäminen.

2.3.2 Kuten alkuperäisessä ehdotuksessa, veron peruste on laaja ja vähimmäisverokannat matalia: osakkeisiin, joukkovelkakirjoihin, yhteissijoituksiin liittyvien arvopapereiden arvo-osuuksiin, rahanarvoisiin välineisiin, takaisnostosopimuksiin ja arvopapereiden lainaksi antamista koskeviin sopimuksiin liittyvissä finanssitransaktioissa 0,1 % ja johdannaisopimuksiin liittyvissä finanssitransaktioissa 0,01 %.

⁽⁷⁾ COM(2013) 71 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 594 final.

2.3.3 Jotta ei estetä reaaliatalouden normaalia sujumista, veroa ei sovelleta seuraaviin toimiin: i) kansalaisten ja yritysten päivittäiset rahoitustoimet (lainat, maksut, vakuutukset, talletukset jne.), ii) pääoman hankintaan liittyvät tavanomaiset investointipankkitoimet tai rakennuudistustoimien yhteydessä suoritettavat finanssitransaktiot, iii) jälleenrahoitukseen, rahapolitiikkaan ja julkisen velan hoitoon liittyvät toimet sekä iv) yhteissijoitusyritysten ja vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen osuuksien ensimmäisillä suorittamissa transaktioilla. Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät näin ollen Euroopan keskuspankin, keskuspankkien, Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) ja Euroopan vakausmekanismin (EVM) kanssa toteutettavat toimet sekä EU:n kanssa suoritettavat transaktiot.

2.3.4 Ehdotuksessa vahvistetaan kotipaikka- eli alueperiaate, jonka mukaan transaktiosta kannetaan vero riippumatta siitä, millä maantieteellisellä alueella se on tapahtunut, mikäli transaktioon osallistuvan finanssilaitoksen kotipaikka on finanssitransaktioveron soveltamisalueella tai kyseinen finanssilaitos toimii sellaisen toimijan lukuun, jonka kotipaikka on kyseisellä alueella.

2.3.5 Jotta kannustimet toimintojen siirtämiseksi finanssitransaktioveron soveltamisalueen ulkopuolelle vähenisivät, säädökseen on sisällytetty liikkeeseenlaskuperiaate, kuten Euroopan parlamentti oli edellyttänyt ETSK:n kannatuksella. Tämän periaatteen mukaan transaktiosta kannetaan finanssitransaktiovero, mikäli transaktion kohteena oleva rahoituslaskutus liikkeeseen jossakin niistä 11 jäsenvaltiosta, jotka osallistuvat tiiviimpään yhteistyöhön, riippumatta siitä, onko transaktion osapuolten kotipaikka finanssitransaktioveron soveltamisalueen ulkopuolella tai missä transaktio suoritetaan.

2.3.6 Kotipaikkaperiaatteen ja liikkeeseenlaskuperiaatteen yhtäaikaista soveltamista avustavien kumotaan pyrkimykset siirtää toimintoja finanssitransaktioveron soveltamisalueen ulkopuolelle veron välttämiseksi tai ainakin hillitään niitä huomattavasti. Voidakseen välttää veron finanssilaitoksen olisi näet luovuttava sekä finanssitransaktioveron soveltamisalueelle sijoittautuneista asiakkaistaan että kyseisellä alueella liikkeeseen laskettujen rahoituslaitosten käytöstä. On syytä muistaa, että veron soveltamisalueella tuotetaan kuitenkin 2/3 Euroopan unionin bkt:stä ja 90 prosenttia euroalueen bkt:stä, minkä johdosta vuorovaikutuksen katkaiseminen kyseisen markkina-alueen kanssa ei ole järkevää. Finanssimarkkinoilla sovellettavan verotuksen yhtenäistämisen edistää kyseisellä alueella voimakkaasti sisämarkkinoiden toteutuminen.

2.3.7 Verosta saadaan komission laskelmien mukaan 30–35 miljardin euron tulot vuodessa. Tämä on noin 60 prosenttia

aiemmin arvioidusta määrästä (57 miljardia euroa), joka olisi saatu, jos vero olisi otettu käyttöön kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Osakkeista ja arvopapereista saataisiin 13 miljardin euron tulot ja johdannaisista 21 miljardin euron tulot.

3. Yleistä

3.1 Useat EU:n jäsenvaltiot ovat muutaman viime vuoden aikana hyväksyneet käyttöön erilaisia finanssitransaktioveroja, mikä on lisännyt verotuksen erilaistumisen vaaroja. Tämä kehitys on haitallista sisämarkkinoiden kannalta (suppea veropohja, erilaiset vapautukset). Alueellisen finanssitransaktioveron käyttöönotto edistäisi aidosti yhtenäisten finanssimarkkinoiden muodostumista ilman tehottomista verojärjestelmistä aiheutuvia kilpailuvääristymiä.

3.1.1 ETSK katsoo, että finanssitransaktiovero olisi otettava käyttöön komission kaavailemassa määräajassa eli 1. tammikuuta 2014. Asteittaiseen käyttöönottoon ei pidä tarjota mahdollisuuksia, sillä siitä voisi EU11-jäsenvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen johdosta aiheutua viivästyksiä ja teknisiä ongelmia.

3.2 Finanssitransaktiovero olisi ollut tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön EU:n 27 jäsenvaltiossa, mutta tämä ei osoittautunut mahdolliseksi. Vero tulee näin ollen toteuttaa tiiviimmän yhteistyön avulla – aiheuttamatta haittaa yhteistyön ulkopuolelle jääville jäsenvaltioille –, jotta voidaan varmistaa, että sitä sovelletaan tulevaisuudessa Euroopan tasolla ja maailmanlaajuisesti.

3.3 Koska veroa ei sovelleta kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, tuloksena voi joissakin tapauksissa olla kaksinkertainen verotus yhteistyön ulkopuolelle jäävissä maissa. Kysymys on pienestä osasta transaktioita, ja ongelma voidaan joka tapauksessa korjata kahdensivulisten hyvityssopimusten avulla.

4. Erityistä

4.1 ETSK korostaa, että komission yksiköt ovat muuttaneet alkuperäisestä huomattavasti arviota finanssitransaktioveron pitkäaikaisista (40 vuotta) makrotaloudellisista vaikutuksista Euroopan talouteen: alun perin vaikutus arvioitiin kielteiseksi (– 1,76 %), mutta nyt arvioitu vaikutus on noin + 1,0 %.

4.1.1 Alkuperäiseen ehdotukseen liitettyä arviota on muutettu niin, että arvioinnissa on otettu huomioon sekä konkreettisesti ehdotettujen verokantojen vaikutukset että lieventävät vaikutukset. Näin on päästy – 1,76 prosentista – 0,53 prosenttiin bkt:stä⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ SEC(2011) 1102 final, osa 1, s. 52.

(12) Esimerkkejä näistä lausunnoista: EUVL C 133, 9.5.2013, s. 44, EUVL C 299, 4.10.2012, s. 60–71, EUVL C 181, 21.6.2012, s. 45–51, EUVL C 248, 25.8.2011, s. 8–15, EUVL C 143, 22.5.2012, s. 10–16

4.10 Finanssitransaktioveron soveltaminen järjestelmän likviditeettiä heikentämättä edistää eläkerahastojen pitkäjänteistä investointisuunnittelua ja vähentää epävakautta lisääviä tekijöitä, kuten finanssitoimintaan liittyviä huippunopeita transaktioita ⁽¹³⁾.

4.11 Uutta veroa sovellettaessa tulee kiinnittää erityishuomiota hallinnollisiin menettelyihin ja pyrkiä minimoimaan sekä veropetosten ja veronkierron riskit että jäsenvaltioille ja verovelvollisille koituvat hallinnolliset kustannukset. Tätä varten sekä jäsenvaltioiden että komission tulee veronkantomenettelyjä ja veronmaksun tarkastusmenettelyjä koskevia täytäntöönpanosäädöksiä laatiessaan huolehtia siitä, että kyseiset hallinnolliset kustannukset jäävät mahdollisimman pieniksi, ja seurata tarkasti niiden kehitystä. Lisäksi ETSK kehottaa ehdotuksen vaikutusten johdosta komissiota esittämään ehdotuksia yhteistyön järjestämisestä veroyhteistyön ulkopuolelle jäävissä jäsenvaltioissa ja veroa kantavissa jäsenvaltioissa toimivien finanssilaitosten välillä.

4.12 ETSK, joka aikanaan kritisoi alkuperäiseen finanssitransaktioveroa koskevaan ehdotukseen liitettyjen arviointiasiakirjojen puutteellisuutta, pitää myönteisenä, että Euroopan komissio on osittain korjannut puutteet julkistamalla edelliseen ehdotukseen liittyneet seitsemän vaikutusarviointia koskevaa selitysmuistiota ⁽¹⁴⁾, joiden lisäksi on saatu nyt käsiteltävänä olevaan ehdotukseen liittyvä vaikutusarviointi ⁽¹⁵⁾. Tästä huolimatta ETSK korostaa, että lisäksi tarvitaan vielä analyttisiä asiakirjoja, joissa valotetaan finanssimarkkinoiden verotuksen nykytilannetta ja eri maiden – etenkin EU11+-maiden – verotuloja. Erityisen suotavaa olisi arvioida laajemmin säästäjiin ja tuleviin eläkkeensaajiin mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia ottaen huomioon eri hypoteesit verotaakan siirtymisestä.

4.13 ETSK korostaa, että ehdotusten vaikutusten määrällinen arviointi edellyttää, että komissio parantaa saatavilla olevia malleja ja ottaa huomioon vaihtoehtoisten toimintamallien arvioinnin. ETSK kehottaaakin komission yksiköitä esittämään, mikäli mahdollista, konkreettisten ehdotusten sisältöön kytkeytyviä arvioita.

Bryssel 23. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

⁽¹³⁾ Kestäviä finanssimarkkinoita ajava Network for Sustainable Financial Markets -verkosto, No Exemption – The Financial Transaction Tax and Pension Funds ("Ei vapautuksia – Finanssitransaktiovero ja eläkerahastot"), joulukuu 2012. DIW, 2012, *Financial Transaction Tax Contributes to More Sustainability in Financial Markets* ("Finanssitransaktiovero lisää finanssimarkkinoiden kestävyttä"), Discussion Papers 1198.

⁽¹⁴⁾ Julkaistiin 4. toukokuuta 2012 finanssitransaktioveroa käsittelevässä verkkosivustossa.

⁽¹⁵⁾ SWD(2013) 28 final.

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Lausuntoa käsiteltäessä hylättiin seuraava muutosehdotus, joka sai tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 54 artiklan 3 kohta):

Kohta 4.7

Lisätään kohdan 4.6 jälkeen seuraava uusi kohta:

"4.7 Koska finanssitransaktioveron käyttöönoton vaikutuksia koskevista tutkimuksista on saatu ristiriitaisia tuloksia, ETSK suosittelee, että vaikutuksia seurataan tarkasti finanssitransaktioveron jo käyttöön ottaneissa maissa, että otetaan huomioon heikentyneen likviditeetin vaikutus markkinoiden epävakauteen liittyen tiettyjen tuotteiden, kuten vakuutustakuiden ja eläkera-
hastojen kustannuksiin, ja että arvioidaan realistisesti, saavutetaanko varsinaisten kerättyjen verotulojen ja sekä yritysten että säästäjien rahoituspalveluiden lisääntyneiden kustannusten välillä oikea tasapaino kriisin aikana. ETSK:n mielestä tämän seurannan tulokset on analysoitava tarkkaan, ja tulevia toimia on tarpeen tullen mukautettava nopeasti mahdollisten uusien löytöjen perusteella."

Äänestystulos

Puolesta: 64

Vastaan: 94

Pidättyi äänestämästä: 25

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi euron ja muiden valuuttojen suojelusta väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäättöksen 2000/383/YOS korvaamisesta”

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD)

(2013/C 271/07)

Yleisesittelijä: **Edouard DE LAMAZE**

Neuvosto päätti 20. helmikuuta 2013 ja Euroopan parlamentti 12. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi euron ja muiden valuuttojen suojelusta väärentämiseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäättöksen 2000/383/YOS korvaamisesta

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 19. maaliskuuta 2013 antaa asian valmistelun ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) Edouard DE LAMAZEN yleisesittelijäksi ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 130 ääntä puolesta ja 1 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK ei ole samaa mieltä argumenteista, joita komissio esittää tarkasteltavana olevan ehdotuksen perustelemiseksi. Ei ole olemassa tieteellistä näyttöä siitä, että erot rahan väärentämisestä määrättävissä seuraamuksissa johtaisivat ilmiöön, jossa väärentäjät harjoittavat oikeuspaikkakeinottelua (*forum shopping*). Tästä syystä komitea ei pidä täysin perusteltuna sitä, että vuonna 2000 annettua puitepäättöstä tarkistetaan asettamalla EU:n laajuinen vähimmäisrangaistus, jonka pelotevaikutus on komitean mielestä kiistanalainen.

1.2 ETSK huomauttaa, että direktiiviehdotuksessa vahvistetaan vähimmäissääntöjen varjolla todellisuudessa varsin kattava seuraamusvalikoima väärentämisen torjumiseksi ja mennään näin pidemmälle kuin mitä EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 83 artiklan 1 kohdassa sallitaan, varsinkin kun otetaan huomioon, että ehdotuksessa on kyse myös lainkäyttövalasta ja menettelyistä.

1.3 Komitea pohtii tällaisen rangaistuslähestymistavan tarpeellisuutta ja katsoo vaarana olevan, että se luonteensa mukaisesti rajoittaa perusoikeuksia ja -vapauksia. Samalla komitea pelkää, ettei sen tehokkuutta voida taata, sillä huolimatta vähimmäisseuraamuksen vahvistamisesta rangaistusta tulkitaan jatkossakin eri tavoin jäsenvaltioiden oikeusperinteiden mukaan ja tuomioistuimen harkintavallan pohjalta.

1.4 Yleisesti ETSK pitää valitettavana, ettei direktiiviehdotuksessa oteta riittävästi huomioon – vaikka SEUTin 82 artiklan 2 kohdassa niin vaaditaan – oikeusperinteiden ja -järjestelmien eroja etenkin sen suhteen, miten direktiivin säännökset vaikuttavat yksilönoikeuksiin ja -vapauksiin.

1.5 ETSK Euroopan kansalaisyhteiskuntaa edustavana toimijana kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että rikoksiin syyllistyneet saattavat olla alun perin hyväuskoisia kansalaisia, jotka saatuaan tietämättään väärennettyä rahaa yrittävät päästä siitä eroon. ETSK korostaa vaarana olevan, että tällaisiin henkilöihin kohdistetaan suhteettomia toimenpiteitä, jolloin uhreista tulee ”rikollisia” vastoin tahtoaan, ja katsoo, että teon taustalla oleva aikomus on ensisijaisen tärkeä huomioon otettava seikka, mitä direktiiviehdotuksen johdanto-osassa ei tuoda riittävästi esiin.

1.6 ETSK on huolissaan siitä, ettei direktiiviehdotuksessa vahvisteta menettelyn yhteydessä vastaavaa asteikkoa kuin rikoksen vakavuuteen perustuvaa rikosta tutkivien yksiköiden käyttämille keinoille seuraamusten määrittelyn yhteydessä. Komitea katsoo tarpeelliseksi tämentää direktiiviehdotuksessa, että järjestäytyneen rikollisuuden tutkinnassa käytettäviä keinoja voidaan käyttää vain kaikkien vakavimpia rikoksia tutkittaessa.

2. Ehdotuksen sisältö

2.1 Tarkasteltavana oleva direktiiviehdotus vahvistaa nykyistä kehystä, jonka tarkoituksena on rangaista euron ja muiden valuuttojen väärentämisestä rikosoikeuden keinoin. Direktiiviehdotus täydentää vuonna 1929 tehdyn Geneven yleissopimuksen – jonka sopimuspuolia jäsenvaltioiden on ehdotuksen mukaan oltava – määräyksiä EU:n alueella ja korvaa neuvoston puitepäättöksen 2000/383/YOS, jota on muutettu vuonna 2001 annetulla päätöksellä (2001/881/YOS), lisäämällä siihen muutamia tärkeitä säännöksiä.

2.2 Tarkoituksena on erityisesti torjua oikeuspaikkakeinotellua (*forum shopping*), jota rikollisverkostot käyttävät vaikutustutkimuksen mukaan strategianaan etsiessään vähiten ankaraa lainsäädäntöä. Ilmiön torjumiseksi ehdotuksessa vahvistetaan SEUTin 83 artiklan 1 kohdan nojalla yhteiseksi vähimmäisrangaistukseksi vähintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus väärän rahan valmistamisesta ja levittämisestä (10 000 euron summasta alkaen). Valmistamisesta määrättäväksi enimmäisrangaistukseksi jo aiemmin asetettua vähintään kahdeksan vuoden vankeusrangaistusta sovelletaan vastaavasti nyt myös levittämiseen (5 000 euron summasta alkaen).

2.3 Jos rikos on tehty oikeushenkilön puolesta, oikeushenkilö voi rangaistuksena muun muassa menettää oikeuden julkisista varoista myönnettäviin etuisuuksiin tai tukiin tai se voidaan jopaa purkaa.

2.4 Tarkasteltavana oleva ehdotus tiukentaa nykyistä kehystä myös prosessioikeuden alalla. Rikoksen tutkinnasta ja syytteenpanosta vastaavat yksiköt voivat käyttää järjestäytyneen rikollisuuden ja muiden vakavien rikosten torjunnassa käytettäviä tutkintakeinoja. Lisäksi oikeusviranomaiset veloitetaan toimittamaan prosessin kuluessa näytteitä takavarikoiduista väärennetyistä rahoista teknistä analyysia varten, jotta voidaan helpottaa muiden liikkeessä olevien väärennösten paljastamista.

2.5 Ehdotuksessa säädetään myös, että jokaisen sellaisen jäsenvaltion, jonka rahayksikkö on euro, on käytettävä yleistoimivaltaansa sellaisten Euroopan unionin ulkopuolella toteutettujen, euroon kohdistuvien rikosten yhteydessä, joiden tekijä on kyseisen jäsenvaltion alueella tai joihin liittyvät väärennetyt eurot löydetään kyseisestä jäsenvaltiosta.

3. Yleistä

3.1 ETSK myöntää, että euron väärentäminen yhä monimutkaisemmin ja pidemmälle kehitetyin keinoin on huolestuttava ilmiö, jonka tehokas torjuminen on tärkeää, mutta suhtautuu erittäin varauksellisesti niin tarkasteltavana olevan ehdotuksen sisältöön kun sen perustaankin.

3.2 Vaikutustutkimuksen tieteellinen näyttö on puutteellista, eikä ETSK tästä syystä ole vakuuttunut oikeuspaikkakeinotellua koskevasta argumentista, jota komissio käyttää perusteluna direktiiviehdotuksen antamiselle. ETSK:n mielestä ei ole lainkaan varmaa, että EU:n sisäiset erot rangaistusten tasossa selittäisivät väärentämisen yleistymisen tai että väärentäjät valitsisivat rikosentekopaikkansa ensisijaisesti kansallisen rikosoikeudellisen lainsäädännön perusteella. Myös muita aineellisia ja logistisia tekijöitä on otettava huomioon pyrittäessä löytämään syitä väärän rahan painatuspaikkojen sijainnille.

3.3 Myöskään väitteeseen, jonka mukaan EU:n sisäiset erot rangaistusten tasossa vaikeuttaisivat rajatylittävää lainvalvontaa ja oikeudellista yhteistyötä sekä tehokasta väärennösten torjuntaa kolmansissa maissa, ei liity yksityiskohtaista analyysia, joka tukisi sitä. ETSK pohtiikin, mitkä ovat tarkasteltavana olevan direktiiviehdotuksen antamisen perimmäiset syyt.

3.4 ETSK korostaa myös, että näiden argumenttien perusteella annetut säännökset luovat erityisen tiukan rangaistusjärjestelmän. Sen lisäksi, että direktiiviehdotuksessa määritellään erilaiset väärennysrikokset ja vahvistetaan vähimmäisrangaistukset ja levittämismääräyksen yhteydessä myös enimmäisrangaistus, siinä on kyse myös lainkäyttövalta- ja menettelytapa-asioista.

3.5 ETSK hämmästelee erityisesti viimeksi mainittuja lainkäyttövaltaan ja menettelyyn liittyviä säännöksiä, jotka menevät pidemmälle kuin mitä perusteluosassa ilmoitetaan ja SEUTin 83 artiklan 1 kohdassa sallitaan (sallittua on säätää ”rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä”). ETSK huomauttaa, että nämä säännökset, joissa säädetään poikkeuksellisten toimenpiteiden soveltamisesta, ovat rikosoikeudellisesti hyvin laajoja, sillä ne luovat euroon liittyviä väärennysrikoksia koskevan yleistoimivaltatapauksen, joka määritelmänsä mukaan poikkeaa yleisistä ratkaisuksista, ja mahdollistavat järjestäytyneen rikollisuuden tutkinnassa käytettäviin keinoihin turvautumisen.

3.6 ETSK:n mielestä viimeksi mainittu asia on kaikkein hankalin. Direktiiviehdotuksessa määriteltyjä rikoksia ei erotella mitenkään vakavuusasteen mukaan sen perustelemiseksi, että turvaututaan järjestäytyneen rikollisuuden tutkinnassa käytettäviin keinoihin. Tällaiseen säännökseen sisältyy vaara suhteellisuusperiaatteen vakavasta rikkomisesta ja perusoikeuksien loukkauksesta⁽¹⁾.

3.7 Hakoteille joutumisen välttämiseksi ETSK muistuttaa EU:n lainsäätäjää tarpeesta ottaa huomioon kaikkien jäsenvaltioiden uudemmat ja vanhemmat demokratiaperinteet ja yksilön oikeuksien kunnioittamiseen liittyvät arvot.

3.8 Yleisemmin ETSK muistuttaa, että EU:n laajuisen rikosoikeudellisen alueen rakentaminen edellyttää samanaikaisesti puolustautumisoikeuksien vahvistamista erityisesti Eurojustin ja Europolin yhteydessä, jotta vaatimus perussopimukseen kirjattujen perusoikeuksien kunnioittamisesta täyttyy (SEUTin 67 artiklan 1 kohta ja 83 artiklan 3 kohta).

⁽¹⁾ Kuten eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä (ks. tästä aiheesta D. Rebut, *Droit pénal international*, Dalloz, coll. ”Précis”, 2012, n° 516, s. 311).

3.9 ETSK Euroopan kansalaisyhteiskuntaa edustavana toimijana kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että rikoksiin syyllistyneet saattavat olla alun perin hyväuskoisia kansalaisia, jotka saatuaan tietämättään väärennettyä rahaa yrittävät päästä siitä eroon. ETSK korostaa vaarana olevan, että tällaisiin henkilöihin kohdistetaan suhteettomia toimenpiteitä, jolloin uhreista tulee ”rikollisia” vastoin tahtoaan, ja katsoo, että teon taustalla oleva aikomus on ensisijaisen tärkeä huomioon otettava seikka, mitä direktiiviehdotuksen johdanto-osassa ei tuoda riittävästi esiin.

3.10 ETSK myöntää, että ehdotuksessa esitetty seuraamusten asteikko, joka perustuu takavarikoituun summaan (erityisesti 5 artiklan 2 kohta), mahdollistaa osittain tällaisten tapausten huomioon ottamisen. Siitä huolimatta direktiiviehdotukseen sisältyy yksilönvapauksien vakavan loukkaamisen vaara. Ehdotuksessa ei oteta huomioon EU:n eri oikeusperinteiden ja -järjestelmien eroja ja etenkin inkvisitorisen tutkintamenetelmän erityispiirteitä, joiden mukaan syytetty – myös alaikäinen rikoksen tekijä – voi olla poliisin pidättämänä suhteellisen pitkän ajan ennen tuomioistuinkäsittelyä.

4. Erityistä

4.1 ETSK pohtii, onko oikeuspaikkakeinottelun ratkaisuksi ehdotuksessa tarjottu pääasiallinen toimenpide eli säännös

kuuden kuukauden vähimmäisvankeusrangaistuksen asettamisesta (ehdotuksen 5 artiklan 4 kohta) tarpeellinen, sillä direktiivissä – joka määritelmänsä mukaan on osoitettu lainsäätäjälle eikä tuomioistuimelle – ei voida velvoittaa, että rangaistus tosiasiallisesti määrätään. ETSK on tässä yhteydessä tyytyväinen, että perusteluosassa muistutetaan yksilöllisesti mukautettavan seuraamuksen periaatteesta, jonka Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut, ja tuomioistuimen vapaan harkintavallan periaatteesta.

4.2 ETSK toteaa lisäksi, että vähimmäisrangaistussäännös, vaikkakaan se ei ole sitova, on vastoin eräiden jäsenvaltioiden oikeusperinnettä, jonka mukaan vähimmäisrangaistusta ei ole asetettu muutoin kuin tapauksissa, joissa sen määrääminen on pakollista.

4.3 Muutetaan ehdotuksen 9 artiklaa seuraavasti: ”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 ja 4 artiklassa tarkoitettuja kaikkein vakavimpia väärennysrikoksia tutkivilla tai niihin liittyvistä syytetoimista vastaavilla henkilöillä, yksiköillä ja muilla tahoilla on käytettävissä tehokkaat, esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden tai muiden vakavien rikosten tutkinnassa käytettävät keinot.”

Bryssel 23. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kohti tiivistä ja aitoa talous- ja rahaliittoa – Lähentymis- ja kilpailukykyvälineen käyttöönotto”

COM(2013) 165 final

ja ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kohti tiivistä ja aitoa talous- ja rahaliittoa – Merkittävien talouspolitiikan uudistussuunnitelmien ennalta yhteensovittaminen”

COM(2013) 166 final

(2013/C 271/08)

Yleisesittelijä: **David CROUGHAN**

Euroopan komissio päätti 14. toukokuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheista

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kohti tiivistä ja aitoa talous- ja rahaliittoa – Lähentymis- ja kilpailukykyvälineen käyttöönotto

COM(2013) 165 final

Ja

omission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kohti tiivistä ja aitoa talous- ja rahaliittoa – Merkittävien talouspolitiikan uudistussuunnitelmien ennalta yhteensovittaminen

COM(2013) 166 final.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 16. huhtikuuta 2013 antaa asian valmistelun ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi David CROUGHANIN ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 152 ääntä puolesta ja 8 vastaan 12:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Komitea suhtautuu varovaisen myönteisesti komission kahteen tiedonantoon otsikolla ”Kohti tiivistä ja aitoa talous- ja rahaliittoa”. Ne ovat *Lähentymis- ja kilpailukykyvälineen käyttöönotto* ⁽¹⁾ ja *Merkittävien talouspolitiikan uudistussuunnitelmien ennalta yhteensovittaminen* ⁽²⁾. Niissä viedään eteenpäin keskustelua tiedonnannossa ”Suunnitelma tiiviin ja aidon talous- ja rahaliiton luomiseksi – Keskustelunavaus” ⁽³⁾ esille nostetuista kahdesta kysymyksestä ja pyritään näin saattamaan valmiiksi talouspolitiikan koordinoinnin yleinen ohjauskehys.

1.2 Komitea pitää valitettavana, ettei tiedonannoissa juurikaan täsmennetä edellä mainitussa suunnitelmassa jo esitettyjä konsepteja. Tämä tekee arvioinnista vaikeaa.

1.3 Komitea on huolissaan, että näin saatetaan monimutkaistaa jo ennestään runsasta talouden ohjausjärjestelmän välineiden

kokonaisuutta (vakaus- ja kasvusopimus, finanssipoliittinen sopimus, six-pack, two-pack, Eurooppa 2020 -strategia, talouspolitiikan EU-ohjausjakso, vuotuinen kasvuselvytys, varoitusmekanismi, kansalliset uudistusohjelmat, vakaus- ja lähentymisohjelmat, maakohtaiset suositukset, liiallisen alijäämän menettely, makrotalouden epätasapainoa koskeva menettely jne.) lisäksi ollessa suhteellisen pieni.

1.4 Komitea myöntää molempien ehdotusten saattavan auttaa vaikeuksissa olevia jäsenvaltioita mutta on huolissaan siitä, että niiden kasvua ja kapasiteettia elvyttävät vaikutukset saattavat estyä tai viivästyä suurimmassa tarpeessa olevilla alueilla, koska painopisteenä on, että toteutettavien toimenpiteiden on **myös** oltava hyödyllisiä koko euroalueen kannalta.

1.5 Komitea epäilee, mahtavatko jäsenvaltiot hyväksyä uuden rahoitusvälineen käyttöönoton lähentymis- ja kilpailukykyvälineen rahoittamiseksi. Lisäksi on epäselvää, mitä lisäarvoa se tuo nykyisiin rakennerahastoihin verrattuna.

⁽¹⁾ COM(2013) 165 final.

⁽²⁾ COM(2013) 166 final.

⁽³⁾ COM(2012) 777 final.

1.6 Komitea pohtii, kuinka paljon lisäarvoa ehdotettu ennalta yhteensovittaminen tuo talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon ja missä määrin siitä aiheutuu ylimääräistä byrokratiaa.

1.7 Komitea on huolissaan siitä, että ennalta yhteensovittamisessa käytettävät tekijät saattavat vaikuttaa jäsenvaltion uudistustoimenpiteisiin, koska ne muuttavat suhteellista kilpailukykyä toisessa jäsenvaltiossa.

1.8 Komitea katsoo, että rahoitusmarkkinoiden kautta tapahtuvia heijastusvaikutuksia ei tule ottaa huomioon ennalta yhteensovittamisessa. Sen sijaan olisi pyrittävä kaikin tavoin edistämään pankkiunionin perustamista.

1.9 Komitea katsoo, että Emun syventämiseen tähtäävät ehdotukset ovat ratkaisevan tärkeitä Euroopan unionin tulevaisuuden kannalta. Komitea toivookin voivansa jatkaa keskustelua ja tehdä tulevaisuudessa ehdotuksia tilanteen kehittyessä.

2. Lähentymis- ja kilpailukykyvälineen käyttöönotto

2.1 Konteksti: Komissio ehdottaa tiedonannossa, että kilpailukykyä ja kasvua edistäviä kansallisia rakenneuudistuksia tarvitsevien, vaikeuksissa olevien euroalueen jäsenvaltioiden käytössä olisi yhteinen sopimusjärjestely ja solidaarisuusmekanismi, mikäli näiden rakenneuudistusten toteuttamatta jättämisellä olisi kielteisiä heijastusvaikutuksia euroalueen muihin jäsenvaltioihin. Kyseessä olisi kohdennettu rahoitustukijärjestelmä, joka rahoitettaisiin aluksi monivuotisesta rahoituskehiksestä ja mahdollisesti myöhemmin uuden bruttokansantuloon (BKTL) perustuvan rahaston/rahoitusvälineen kautta, mikä vahvistaisi rahoituskapasiteettia.

2.2 Komitean mielestä on vaikeaa arvioida ehdotetun lähentymis- ja kilpailukykyvälineen etuja, ellei sen kaavailtua suuruutta määritellä eikä arvioida lainkaan, pitäisivätkö jäsenvaltiot tällaista rahastoa hyväksyttävänä. Ehdotus, jonka mukaan varat otettaisiin aluksi monivuotisesta rahoituskehiksestä, viittaa siihen, että väline jää pieneksi ja vaikutuksiltaan vähäiseksi.

2.3 Monivuotisesta rahoituskehiksestä 2014–2020 sopiminen on ollut niin vaikeaa, että komitea epäilee, mahtaisivatko jäsenvaltiot hyväksyä uuden rahoitusvälineen käyttöönotton, jolla vahvistettaisiin BKTL:ään perustuvaa rahoituskapasiteettia lähentymis- ja kilpailukykyvälineen rahoittamiseksi.

2.4 Komitea on yhtä mieltä kaikkia osapuolia hyödyttävän, nopeamman lähentymismekanismin eduista mutta pohtii, onko uuden välineen (lähentymis- ja kilpailukykyväline) käyttöönotto tarpeellista, koska ei käy selkeästi ilmi, minkälaisista lisäarvoa se tuo jo olemassa oleviin rakennerahastoihin, kuten koheesiorahastoon tai Euroopan sosiaalirahastoon (ESR), verrattuna.

2.5 Ehdotetun välineen sopimusperusteisuus ei juuri eroa sopimusperusteisesta luonteesta, johon rakennerahastovarojen jakaminen jo tällä hetkellä pohjautuu. Tarvittaisiin konkreettisia esimerkkejä siitä, minkälaiset heijastusvaikutteiset hankkeet katsottaisiin tukikelpoisiksi ja millä tavoin ne eroavat hankkeista, joita rahoitetaan jo muista rahastoista. ETSK pelkää, että jos lähentymis- ja kilpailukykyvälineen alaisissa hankkeissa ei saavuteta tuloksia, sillä voi olla muita vaikutuksia kansallisissa uudistusohjelmissa hyväksytyjen hankkeiden rahoitukseen. On tärkeää, että ehdotetulla välineellä on selkeästi osoitettava lisäarvo eikä se aiheuta ylimääräistä byrokratiaa.

2.6 Lähentymis- ja kilpailukykyväline on suunniteltu euroaluetta varten, jonka toiminnan kannalta suurempi taloudellinen lähentyminen on tärkeää. Koska rahasto on kooltaan todennäköisesti pieni, komitea ehdottaa, että se olisi kohdennettava erityisesti vaikeuksissa oleviin euroalueen jäsenvaltioihin sulke-matta pois mahdollisuutta tukea myös sellaisia hankkeita, joilla on erityisen myönteisiä rajatylittäviä vaikutuksia. Se olisi erityisesti kohdistettava niihin maihin, joiden talouden epätasapainoa pidetään erityisen vaarallisena euroalueen toiminnan kannalta. Ei ole ymmärrettävissä, miksi sopeutusohjelmaan kuuluvat jäsenvaltiot suljetaan tämän tuen ulkopuolelle, sillä ilmeistä on, että juuri ne tarvitsevat eniten rahoitustukea.

2.7 Mikäli talouspolitiikan EU-ohjausjakso toimii suunnitellusti ja maakohtaisista suosituksista käydään parlamentaarinen keskustelu jäsenvaltioissa, tulee toteuttaa tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että ehdotetun lähentymis- ja kilpailukykyvälineen alaisen sopimuksen allekirjoittava jäsenvaltion hallitus käy siitä etukäteen keskustelun parlamentissa kyseisen jäsenvaltion käytännön mukaisesti aivan kuin mistä tahansa rakennerahasto-ohjelmasta. Kuten muissakin EU:n ja jäsenvaltioiden yhteisissä hankkeissa, komissio voitaisiin pyytää keskustelemaan tai kuultavaksi kansallisiin tai paikallisiin elimiin. Mukaan tulee kutsua myös kansalaisyhteiskunnan edustajia, kuten työmarkkinaosapuolet. Parlamentin ja kansalaisyhteiskunnan – esim. työmarkkinaosapuolten – osallistumiseen tulee varata riittävästi aikaa.

3. Merkittävien talouspolitiikan uudistussuunnitelmien ennalta tapahtuva yhteensovittaminen

3.1 Konteksti: komissio kertoo tiedonannossa, että suunnitelmien **ennalta yhteensovittamisen** käsite tapauksissa, joissa talouspolitiikkaa uudistetaan merkittävästi, otettiin käyttöön talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta, ohjauksesta ja hallinnasta tehdyllä sopimuksella. Nykyisiin EU:n taloudellisen valvonnan puitteisiin sisältyy prosessi talouspolitiikan yhteensovittamiseksi, mutta niissä **ei edellytetä**, että merkittävistä talouspoliittisista uudistussuunnitelmista käydään **järjestelmällisesti keskustelua etukäteen eikä että ne sovitetaan yhteen ennalta**. Tämä tiedonanto on panos keskeisten sidosryhmien – erityisesti Euroopan parlamentin, jäsenvaltioiden ja kansallisten parlamenttien – keskusteluun siitä, miten ennalta yhteensovittaminen voidaan toteuttaa.

3.2 Komitea katsoo, että kaikki todellinen edistys talouspolitiikan yhteensovittamisessa on toivottavaa ja euroalueella välttämätöntä. Niinpä komitea pitää tiedonantoa tervetulleena, vaikka katsookin, että yksittäisten jäsenvaltioiden politiikkojen yhteensovittaminen on hyvin kaukana aidosta talouden ohjausjärjestelmästä. Ehdotusten arvioinnissa ongelmana on, että ”merkittävän talouspolitiikan uudistussuunnitelman” määritelmää ei täsmennetä riittävästi tiedonannossa. Mikä katsotaan merkittäväksi ja mikä ei? Pohdittavaksi otetut keskeiset uudistukset sisältävät lähes kaikki sisämarkkinoiden aspektit, rahoitusvakaus ja julkisen talouden kestävyys mukaan luettuina.

3.3 Komitea aprikoi, millä tavoin tämä uusi aloite merkittävien talousuudistusten yhteensovittamisesta eroaa **pääkohdistaan** EU-ohjausjaksoon kuuluvista kansallisista uudistusohjelmista ja maakohtaisista suosituksista. Sen on tuotava selkeästi osoitettavissa olevaa lisäarvoa talouspolitiikan EU-ohjausjakson jo nyt runsaaseen ohjelmaan. Avoimuuden ja yksinkertaisuuden näkökulmasta olisi myös tärkeää välttää ylimääräisten valvontamenettelyiden jne. lisääminen. Komitean mielestä tällainen prosessi olisi sisällytettävä EU-ohjausjaksoon ja kansallisiin uudistusohjelmiin, joita on terävöitettävä; ennalta yhteensovittamisen kautta tämä voisi tapahtua konkreettisesti.

3.4 Kun jäsenvaltion kanssa on sovittu maakohtaisista suosituksista, uuden ehdotuksen mukaisesti komissio ja neuvosto voisivat ehdottaa muutoksia jäsenvaltion kansallisiin uudistussuunnitelmiin tapauksissa, joissa muutokset saattaisivat olla perusteltuja talous- ja rahaliiton toiminnan kannalta tai siksi, että niillä oletetaan olevan muihin jäsenvaltioihin kohdistuvia vaikutuksia. Tämä voi komitean mielestä olla hyödyllistä. **Demokraattisen legitimitietin** takaamiseksi prosessissa kuitenkin kunnioidetaan kansallista päätäntävaltaa, ja **päätös uudistussuunnitelmasta on edelleen jäsenvaltioiden itsensä tehtävänä**. Kansallisille parlamenteille ja kansalaisyhteiskunnan edustajille, kuten työmarkkinaosapuolille, tulee tarjota mahdollisuus ja riittävästi aikaa osallistua kuulemismenettelyihin. Lisäksi tulee varmistaa, että lopullisen päätöksen uudistuksen toteuttamisesta tekee kansallinen parlamentti. Komitea pelkää, että tämä myönnitys demokraattisen legitimitietin hyväksi on pikemminkin näennäinen kuin todellinen, sillä liiallista epätasapainoa koskevassa menettelyssä voidaan muilta osin määrätä seuraamuksia, mikäli neuvosto katsoo, ettei jäsenvaltio ole toteuttanut suositeltuja korjaavia toimia.

3.5 Ennalta yhteensovittamisen tavoitteena on maksimoida yhden jäsenvaltion merkittävien talouspoliittisten uudistussuunnitelmien myönteiset heijastusvaikutukset muihin jäsenvaltioihin ja minimoida kielteiset vaikutukset. Siinä ehdotetaan kolmen tekijän järjestelmää, joka perustuu pääasiassa kanaviin, joita pitkin heijastusvaikutukset leviävät. Komitealla on joitakin huolenaiheita niihin liittyen.

3.6 Ensimmäinen tekijä on kauppa ja kilpailukyky. Mikäli jäsenvaltio toteuttaa onnistuneita uudistustoimenpiteitä oman kilpailuasemansa parantamiseksi, on mahdollista, että nämä parannukset ovat haitaksi muille jäsenvaltioille. Tiedonannossa on määriteltävä yksityiskohtaisesti, missä olosuhteissa komissio puuttuisi asiaan ja kehottaisi jäsenvaltiota luopumaan tällaisista toimenpiteistä. Entä onko tämä ainoastaan yksipuolinen lähestymistapa? Antaisiko komissio suosituksia jäsenvaltiolle, joka on aikaisemmin parantanut kilpailukykyään toimilla, joista nyt aiheutuva vahva ylijäämä on haitallinen euroalueen kannalta?

3.7 Toinen tekijä liittyy rahoitusmarkkinoiden kautta tapahtuviin heijastusvaikutuksiin. Komitea epäilee sen tarpeellisuutta tässä yhteydessä ja katsoo, että olisi paljon tehokkaampaa suunnata kaikki käytettävissä olevat voimavarat toimivan pankkiunionin perustamiseen aikataulun mukaisesti.

3.8 Kolmas tekijä – talouteen liittyvät poliittiset näkökohdat ja ”uudistuksen mahdollinen vastustus kyseisen maan sisällä” – kaipaa selvennystä. Ennakoidut ”vastavuoroinen oppiminen” ja ”parhaiden käytäntöjen vaihto” – jotka ovat sinänsä arvokkaita – saattavat jäädä yhtä tehottomiksi kuin Lissabonin toimintasuunnitelma.

3.9 Komitean mielestä tarvitaan vahvemmat perusteet sille, että ennalta yhteensovittamisen piiriin kuuluviin uudistuksiin tulisi sisällyttää aloja, joilla EU:lla ei ole toimivaltaa. Tätä on puolusteltu sillä, että päätös on edelleen täysin jäsenvaltioiden itsensä tehtävänä, mutta perustelu on heikko edellä mainittujen, makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn liittyvien toimien valossa.

3.10 Ennalta yhteensovittamisella tulisi olla sosiaalinen ulottuvuus, joka koskisi erityisesti merkittävien talousuudistusten vaikutuksia työttömyysasteeseen.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti sähköisesti välitettävien rahapelien kattavaa eurooppalaista kehystä”

COM(2012) 596 final

(2013/C 271/09)

Esittelijä: **Daniela RONDINELLI**

Euroopan komissio päätti 19. joulukuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kohti sähköisesti välitettävien rahapelien kattavaa eurooppalaista kehystä

COM(2012) 596 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 29. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 122 ääntä puolesta 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK toistaa näkemyksensä, jonka se jo esitti lausunnoissaan ⁽¹⁾, joka koski vihreää kirjaa sähköisesti välitettävistä rahapeleistä sisämarkkinoilla ⁽²⁾, ja pitää valittavana, että komissio on ottanut huomioon vain osan kyseisen lausunnon päätelmistä. Komitea toteaa erityisesti, ettei kuluttajansuojan kannalta suurimman uhan eli laittoman pelitoiminnan torjuminen ole tiedonannossa etusijalla.

1.2 ETSK kehottaa komissiota ottamaan huomioon niiden ensisijaisten kysymysten yhteydessä, joihin tiedonannolla pyritään vastaamaan, alan uusien työpaikkojen luomisen, työpaikkojen turvaamisen ja työpaikkojen laadun sekä mahdollisesti menetettävät työpaikat ”fyysisissä” rahapeleissä sähköisesti välitettävien rahapelien hyväksi.

1.3 Rahapelit kasvattavat osaltaan jäsenvaltioiden verotuloja. Kansallisilla veikkaus- ja arpajaisvaroilla ja pelikasinotoiminnalla rahoitetaan hyväntekeväisyyttä, sosiaalisia hankkeita ja urheilua, edistetään matkailua sekä suojellaan kulttuurin, taiteen ja arkkitehtuurin kansallisaarteita. ETSK katsoo, että kaikilla Euroopan laajuisilla pelitoimintaan liittyvillä toimilla on pyrittävä Euroopan sosiaaliseen malliin, jossa kansalaisilla on mahdollisuus terveeseen ja tasapainoiseen ajanvietteeseen.

1.4 ETSK on hyvin huolissaan niistä suurista kansanterveyteen kohdistuvista riskeistä, joita rahapeleihin liittyy. Tässä yhteydessä komitea vahvistaa aiemmin esittämänsä pyynnön, että komissio teettäisi koko EU:n alueella selvityksen ja seurantatutkimuksen rahapeleihin liittyvistä riippuvuuksista ja häiriöistä.

Lisäksi komitea kehottaa jäsenvaltioita käyttämään osan kanne-
tuista veroista peliriippuvuuksien vastaisten tiedotuskampanjoien, ehkäisevien toimien ja hoitojen rahoittamiseen.

1.5 ETSK pitää myönteisenä komission päätöstä parantaa hallinnollista yhteistyötä sekä tietojen, kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden ja sääntelyviranomaisten välillä.

1.6 ETSK on komission kanssa samaa mieltä tavoitteesta, jonka mukaan jokaisessa jäsenvaltiossa on oltava oma sääntelyviranomainen, jolla on tarkasti määritelty toimivalta ja joka varmistaa tiiviin yhteistyön muiden valtioiden vastaavien viranomaisten kanssa.

1.7 ETSK pitää välttämättömänä löytää tasapaino tämän teknisesti pitkälle kehittyneen ja luonteeltaan rajat ylittävän alan ja toisaalta yleiseen ja yhteiskunnalliseen järjestykseen, laillisuuteen, avoimuuteen ja kansalaisten terveyteen liittyvien riskien välillä, mikä edellyttää sitovampia aloitteita kuin komission ehdottamat suositukset.

1.8 ETSK on tietoinen siitä, ettei sähköisesti välitettäviä rahapelejä koskeva EU:n erityissäädos ole tällä hetkellä toteutettavissa. Komitea tukee komission esittämiä jäsenvaltioiden välistä tehokasta yhteistyötä koskevia aloitteita, mutta toivoo, että tietyillä jaetun toimivallan aloilla otettaisiin käyttöön

⁽¹⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 85.

⁽²⁾ COM(2011) 128 final.

tehokkaampia lainsäädäntövälineitä, mieluiten direktiivejä, joilla suojattaisiin kuluttajia ja haavoittuvia väestöryhmiä ja torjuttaisiin laittomia toimijoita ja rahanpesua.

Näin luotaisiin vähimmäistason mukaiset kuluttajansuojaväitteet. Jäsenvaltioilla on silti oltava edelleenkin oikeus asettaa kansallisille markkinoilleen halutessaan tiukemmat kuluttajansuojamääräykset tai soveltaa jo olemassa olevia suotuisampia määräyksiä ⁽³⁾.

Tästä syystä ETSK kehottaa Euroopan komissiota, parlamenttia ja neuvostoa toissijaisuusperiaatetta noudattaen ryhtymään toimiin seuraavilla aloilla:

— kuluttajansuoja sekä etenkin alaikäisten ja haavoittuvien väestöryhmien terveyden ja turvallisuuden suojaaminen

— vastuullinen mainonta

— urheiluun liittyvän laittoman vedonlyönnin vastaiset toimet

— sähköisesti välitettävien rahapelien laillisuutta ja avoimuutta koskevat takeet, joihin yhdistetään jäsenvaltioiden sitoutuminen asianmukaisten seuraamusten käyttöönottamiseen; rikkomustapauksissa nämä johtaisivat laittomia sivustoja koskeviin estoihin tai sivustojen sulkemiseen, takavarikointiin tai poistamiseen.

1.9 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio on hyväksynyt komitean pyynnön laajentaa rahanpesun vastaisen direktiivin soveltamisalaa kaikkiin rahapelien muotoihin ⁽⁴⁾.

1.10 ETSK suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen selvittää IMI-järjestelmää ⁽⁵⁾ koskevan asetuksen tarjoamia mahdollisuuksia ja toivoo, että tämä auttaa parantamaan kansallisten sääntelyviranomaisten välistä hallinnollista yhteistyötä sekä asiasta vastaavien kansallisten ja eurooppalaisten elinten välistä tietojenvaihtoa.

1.11 ETSK pitää myönteisenä sitä, että komissio aikoo tarkastella mahdollisuutta vaihtaa henkilötietoja jäsenvaltioiden välillä, koska toimijoiden tallentamia suuria tietomääriä voidaan jakaa niin, että tietoja voidaan yhdistää muihin tietoihin ja edistää näin toimivaltaisten viranomaisten harjoittamaa valvontaa.

1.12 ETSK pitää olennaisen tärkeänä sitä, että jäsenvaltioissa käynnistetään yhteisymmärryksessä sääntelyviranomaisten kanssa kuluttajille suunnattuja tiedotus- ja valituskampanjoita, joilla kysyntää ohjataan laillisiin sähköisesti välitettäviin rahapeleihin. Tätä toimintaa on täydennettävä toimenpiteillä, joilla torjutaan laittomia toimijoita, kuten julkaisemalla kansallisten sääntelyviranomaisten laatimia mustia ja/tai valkoisia listoja, jotta kuluttajien on helpompi erottaa luvalliset sivustot laittomista sivustoista vedonlyöntisivuston aloitussivulle sijoitettavan kansallisen sääntelyviranomaisen tunnuksen avulla.

1.13 Kuluttajansuojan varmistamiseksi ETSK pyytää, että sähköisesti välitettävissä rahapeleissä käytettävillä ohjelmistoille otetaan käyttöön yhteinen, EU:n laajuinen vähimmäissertifiointi, jonka toteuttavat ulkoiset, alaan erikoistuneet elimet ja jossa noudatetaan yhteisiä vaatimuksia ja standardeja. Komitea kehottaa komissiota myös ottamaan yhdessä jäsenvaltioiden kanssa käyttöön sähköisesti välitettävien rahapelien tietoteknisiä alustoja koskevat eurooppalaiset vähimmäisvaatimukset. Lisäksi se kehottaa jäsenvaltioita ryhtymään toimiin pelaajien tietojen suojaamiseksi ja ainoastaan sellaisten maksuvälineiden sallimiseksi, joilla voidaan tehokkaimmin taata sähköisesti välitettyihin rahapeleihin liittyvien maksusuoritusten turvallisuus ja jäljitettavuus.

1.14 ETSK pitää erittäin myönteisenä komission käynnistämää kokeilua, jonka yhteydessä on perustettu sähköisesti välitettäviä rahapelejä käsittelevä asiantuntijaryhmä tietoverkkorikollisuutta koskevien kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtamiseksi, koska se on – joskin vasta alkuvaiheessa oleva – hyödyllinen työkalu jäsenvaltioiden välisen tehokkaan yhteistyön käynnistämiseksi. ETSK toivoo, että kyseinen asiantuntijaryhmä muuttuu nykyisestä epämuodollisesta ryhmästä elimeksi, jolla on selkeä toimivalta ja tehtävät.

1.15 ETSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltioiden tulee edistää oikeusviranomaisten asianmukaista pehdyttämistä rahapeleihin liittyviin petoksiin ja rahanpesuun.

1.16 ETSK kehottaa komissiota tarkistamaan ja ajantasaistamaan lainsäädäntöä tiedonannossa eriteltyjen toiminta-alojen osalta ja ottamaan huomioon jäsenvaltioissa tapahtuneen kehityksen säännösten täytäntöönpanossa: mitä ja miten ne ovat panneet täytäntöön ja millaisia tuloksia kansallisella tasolla on saatu.

1.17 ETSK pyytää jäsenvaltioita antamaan komissiolle valtuudet neuvotella ehdotuksesta kansainväliseksi sopimukseksi urheilun rehellisyyden suojelusta ja edistämisestä ja tukea sitä aktiivisesti. Ehdotusta koskevat neuvottelut käynnistetään lähiaikoina Euroopan neuvostossa.

⁽³⁾ Ks. EUVL C 24, 28.1.2012, s. 85 (päätelemät, kohdat 1.3 ja 1.6).

⁽⁴⁾ COM(2013) 45 final.

⁽⁵⁾ Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä.

2. Johdanto

2.1 Tiedonannossa käsitellään yhtäaikaaisesti tarvetta noudattaa palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa EU:n lainsäädäntöä ja varmistaa erityisryhmien suojeleminen.

2.2 Suoran verkkoyhteyden mahdollistavien telematiikkalaitteiden käyttö on lisännyt voimakkaasti nopeasti yleistyvien sähköisesti välitettävien rahapeliin pelaamista. Vuonna 2011 sähköisesti välitettävien rahapeliin kokonaistuotto oli 27 jäsenvaltiossa 9,3 miljardia euroa, mikä on 10,9 prosenttia Euroopan sähköisesti välitettävien rahapeliin markkinoista, ja määrän arvioidaan kasvavan 13 miljardiin euroon vuoteen 2015 mennessä.

2.3 Internetin käytön ansiosta EU:n jäsenvaltion kansalainen voi käyttää omassa kotimaassaan laittomia palveluja, joita tarjoaa yksi tai useampi toisessa jäsenvaltiossa tai muussa valtiossa toimiluvan saanut toimija, tai joutua alttiiksi tällaisille palveluille. Kysymykseen liittyy ylikansallisia ja kansainvälisiä piirteitä, joten yksittäinen jäsenvaltio ei voi ratkaista asiaa, vaan se edellyttää kokonaisvaltaisia toimia ja entistä tehokkaampaa yhteistyötä. Kansalaisten ja kuluttajien turvaksi on laadittava laitonta pelaamista koskeva yhteinen määritelmä. Huomautettakoon, että pelaajan asuinmaassa luvattomien rahapeliin tarjoaminen tai rahapeliin tarjoaminen ilman vaadittavaa kansallista toimilupaa on laitonta sekä siinä tapauksessa, että pelipalvelua tarjoaa Euroopan unionin jäsenvaltiosta käsin toimintaansa harjoittava tai siellä toimiluvan saanut toimija, että kolmannesta maasta käsin toimiva alan toimija⁽⁶⁾. Laittomia ovat myös toimijat, jotka ovat kaiken valvonnan ja sääntelyn ulkopuolella.

2.4 "Luvattoman" ja "laittoman" toimijan erottamiseksi viitataan komission tiedonannon alaviitteeseen 15.

2.5 ETSK suhtautuu myönteisesti komission halukkuuteen perustaa rahapelejä käsittelevä asiantuntijaryhmä kokemusten ja käytäntöjen vaihtamiseksi, rahapeliin luvattomasta ja laittona käytöstä johtuvien ongelmien tutkimiseksi, erityisen ja ajantasaisen koulutuksen järjestämiseksi oikeusviranomaisille, kuluttajille annettavan tiedotuksen parantamiseksi sekä laillisen tarjonnan lisäämiseksi.

2.6 Nämä toimet ovat ensimmäinen hyödyllinen askel petoksia, rikoksia ja rahanpesua ruokkivien laittomien toimijoiden torjumiseksi.

⁽⁶⁾ Toukokuun 11. päivänä 2010 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajavaltion Espanjan päätelmien (9495/10) mukaan sähköisesti välitettävät laittomat rahapelit ovat sellaisia, joita tarjotaan ilman toimilupaa tai noudattamatta asianomaisen valtion lainsäädäntöä. Sähköisesti välitettäviä rahapelejä tarjoavien toimijoiden järjestäjien on näin ollen noudatettava lainsäädäntöä, joka on voimassa niissä jäsenvaltioissa, joissa ne harjoittavat toimintaansa.

3. Yhteenveto komission asiakirjasta

3.1 Tiedonannossa painotetaan kansallisten lainsäädäntöjen eroja ja ehdotetaan jäsenvaltioiden ja unionin laajuisia ensisijaisia toimia ja valtioiden välisiä yhteistyötoimia sekä hahmotellaan mahdollisia toimenpiteitä ja suosituksia ja valtioiden välistä koordinoitua ja hallinnollista yhdistämistä.

3.2 Ensisijainen tavoite on varmistaa suorien toimien ja jäsenvaltioille osoitettavien suositusten avulla, että kansallisissa lainsäädännöissä noudatetaan ja sovelletaan EU:n lainsäädäntöä. Tämän varmistamiseksi komissio

— edistää hallinnollista yhteistyötä ja tietojen vaihtoa rahapeleistä vastaavien jäsenvaltioiden kansallisten sääntelyviranomaisten välillä

— tutkii mahdollisia menettelyjä laittomien sivustojen toiminnan estämiseksi

— edistää laillisia rahapelimarkkinoita muun muassa käymällä vuoropuhelua kolmansien maiden kanssa

— suojelee kuluttajia ja erityisesti alaikäisiä ja haavoittuvia väestöryhmiä muun muassa tarkistamalla internetin käytönvalvonnan välineet

— tutkii peliriippuvuuden seurauksia Euroopan laajuisesti

— arvioi rahapelipalvelumarkkinoiden tarjontaa

— antaa suosituksia laittoman vedonlyönnin ehkäisyyn ja torjuntaan liittyvistä hyvistä käytännöistä.

3.3 Komissio katsoo, että on jäsenvaltioiden etujen mukaista toteuttaa tehokkaita toimia, joilla torjutaan petoksia ja rahanpesua ja turvataan urheilun rehellisyys pelien, ottelujen ja kilpailutapahtumien manipulointia vastaan esimerkiksi rikollisuutta ja tietoverkkoja koskevia kokemuksia vaihtamalla.

4. Huomiot

4.1 Kansallisten sääntelypuitteiden mukauttaminen EU:n lainsäädäntöön

4.1.1 ETSK ilmaisee painokkaasti vakavan huolensa sähköisesti välitettävien rahapeli- yleistymisestä ja pelitarjonnan rajusta kasvusta, sillä ne koskettavat yhä laajempia väestönosia ja aiheuttavat vakavia seurauksia perheiden taloudelliselle tilanteelle. Näin ollen on luotava tehokkaat keinot torjua erilaisia mainonnan muotoja, etenkin televisio- ja verkkomainontaa sekä liikennevälineissä olevaa mainontaa.

4.1.2 Rahapelipalvelujen tarjoaminen ja käyttö ovat taloudellista toimintaa, joka on osa sisämarkkinoiden mukaista vapaan liikkuvuuden periaatetta (SEUTin 56 artikla). SEUTin 52 artiklan 1 kohdassa määrätään kuitenkin 56 artiklassa vahvistetun palvelujen tarjoamisen vapauden rajoituksista yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden perusteella.

4.1.3 ETSK muistuttaa, että jäsenvaltioilla on pääasiallinen toimivalta organisoida ja säännellä rahapelialaa alueellaan. Pelit ovat kuluttajille mahdollisesti hyvin vaarallista toimintaa, jota saatetaan myös käyttää rikollisiin tarkoituksiin, kuten rahanpesuun, jos alaa ei säännellä asianmukaisesti tai jos sääntelyä ei sovelleta tiukasti. Näin ollen vaikka rahapelit sisältyvät palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteeseen SEUTin 49 artiklan nojalla ⁽⁷⁾, kansallisten lainsäädäntöjen erojen vuoksi sähköisesti välitettäviä rahapelejä koskeva EU:n säädös ei tällä hetkellä ole mahdollinen. Vaikka ETSK tukee Euroopan komission ehdottamia erityisesti jäsenvaltioiden välistä tehokasta yhteistyötä koskevia aloitteita, se kuitenkin toivoo, että joihinkin asioihin (ks. kohta 1.8) puututtaisiin nykyistä tehokkaammin välinein, mieluiten direktiivein, kuluttajien ja haavoittuvien väestöryhmien suojelemiseksi sekä laittomien toimijoiden ja rahanpesun torjumiseksi.

4.1.4 Euroopan unionin tuomioistuimen runsaan oikeuskäytännön mukaan rahapelitoimintaan kohdistuvat rajoitukset voivat olla oikeutettuja yleistä etua koskevista pakottavista syistä, kuten kuluttajansuoja, petosten ehkäisy sekä sen torjunta, että kansalaisia houkutellaan tuhlaamaan liiallisesti pelitoimintaan. ⁽⁸⁾ Jäsenvaltiot voivat rajoittaa tai supistaa kaikkien tai tietyntyyppisten sähköisesti välitettävien rahapelipalveluiden rajat ylittävää tarjoamista suojelemaan yleisen edun mukaisia tavoitteita pelaaamiseen liittyen ⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot 19.7.2012 asiassa C-470/11, SIA Garkalns, ei vielä julkaistu, 24 kohta; 8.9.2010 asiassa C-316/07, asioissa C-358/07-C-360/07, C-409/07 ja asiassa C-410/07, Stoß ja muut.

⁽⁸⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot 19.7.2012 asiassa C-470/11, SIA Garkalns, 39 kohta; 8.9.2010 asiassa C-46/08 Carmen Media Group, 55 kohta.

⁽⁹⁾ Esim. asiat Liga Portuguesa de Futebol C-42/07 tai Anomar C-6/01.

4.1.5 Rahapelipalveluihin ei sovelleta yhtenäisiä EU:n laajuisia säännöksiä, ja kansalliset lainsäädännöt poikkeavat huomattavasti toisistaan kunkin maan kulttuurillisten, sosiaalisten ja historiallisten piirteiden mukaan. Jotkut jäsenvaltiot kieltävät sähköisesti välitettävät pelit, toiset sallivat joitakin pelejä, kun taas joillakin on monopolistinen järjestelmä, jota hoitaa joko julkinen toimija tai yksinoikeuden nojalla toimiva yksityinen toimija. Jäsenvaltioiden erilaisista käytännöistä ei ole ajantasaisia tietoja ⁽¹⁰⁾, joten ETSK pyytää komissiota laatimaan asiasta kaikkia jäsenvaltioita koskevan kartoituksen.

4.1.6 Kuten Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on selvennetty, jäsenvaltiot, jotka valitsevat alan säännelyn vapauttamisen, voivat hallinnollisella luvalla ottaa laillisesti käyttöön toimilupajärjestelmän, joka perustuu objektiivisiin, avoimiin ja syrjimättömiin arviointiperusteisiin ⁽¹¹⁾.

4.1.7 Sähköisesti välitettäviin rahapeleihin ei liity kuluttajan ja toimijan välistä suoraa suhdetta, mikä lisää toimijoiden harjoittamien vilpillisten menettelyjen vaaraa ja on siten haitaksi kuluttajille ⁽¹²⁾. Laittomien ja näin ollen valvomattomien rahapelipalvelujen saatavuus on vakava uhka kuluttajille. Jos jäsenvaltiot soveltavat tiukasti toimia, joilla pyritään torjumaan laittomia toimijoita, kuluttajien suojaamiselle saadaan perustakeet ja entistä parempi väline sen toteuttamiseen.

4.1.8 Jäsenvaltiot voivat vapaasti asettaa rahapelipolitiikkansa tavoitteet ja määrittää suojelun tason. Niiden määräämien rajoitusten on kuitenkin noudatettava Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ehtoja, ja niiden on oltava suhteellisia, syrjimättömiä ja sisällyttävä järjestelmällisesti ja johdonmukaisesti sovellettavaan poliittiseen kehykseen.

4.1.9 Koska yksittäisten jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen välillä on eroja ja sähköisesti välitettäviä rahapelejä koskeva EU:n laajuinen sääntely on tällä hetkellä mahdotonta, säännöksiä olisi lähennettävä ja jäsenvaltioita olisi tuettava nykyisten säännösten täytäntöönpanossa oikeudellisen varmuuden takaamiseksi kuluttajien, alaikäisten ja haavoittuvien väestöryhmien suojelemisen, mainonnan sekä rahanpesun torjunnan yhteydessä. Jäsenvaltioita olisi kannustettava jakamaan hyviä käytäntöjä laittomien toimijoiden torjunnan alalla.

⁽¹⁰⁾ Tutkimus rahapelipalveluista EU:n sisämarkkinoilla, Swiss Institute of Comparative Law (2006) http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/gambling/study1_en.pdf

⁽¹¹⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 24.1.2013 yhdistetyissä asioissa C-186/11 ja C-209/11 Stanleybet International LTD ja muut, 47 kohta.

⁽¹²⁾ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 8.9.2009 asiassa C-42/07 Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja muut.

4.1.10 Toissijaisuusperiaatteen mukaan EU:n on puututtava tilanteeseen silloin, kun sen toimet parantavat tilannetta ja tuovat jäsenvaltioiden sääntelyjärjestelmiin lisäarvoa. Kun otetaan huomioon alan erityispiirteet ja internetin käyttöön liittyvät muutokset, ETSK katsoo, että tällaiset EU:n toimet olisi toteutettava tekemällä jatkuvaa yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä ja vaihtamalla hyviä käytäntöjä kansainvälisiä toimia edellyttävän laittomien toimijoiden torjunnassa.

4.2 Hallinnollinen yhteistyö ja lain tehokas täytäntöönpano

4.2.1 EU:n on vahvistettava valvontaa, hallinnollista yhteistyötä ja sähköisesti välitettäviä rahapelejä koskevien lakien tosiasiallista soveltamista, ja jäsenvaltioiden on toimittava niin, että tämä tavoite saavutetaan.

4.2.2 On tärkeää tarjota käyttöön ja vaihtaa henkilötietoja, jotka toimijat tallentavat valvonnan edistämiseksi, sekä käsitellä näitä tietoja niin, että samalla turvataan tietosuojat. Jäsenvaltioita on kannustettava tekemään hallinnollista yhteistyötä vaihtamalla yleisiä tietoja ja soveltamalla parhaita käytäntöjä, jotta voidaan lisätä tietojen ja kokemusten vaihtoa keskinäisen luottamuksen ja yhteisten etujen ilmapäiriin luomiseksi.

4.2.3 Sähköisesti välitettävien rahapeliin tietoteknisten alustojen kansallinen hyväksymisjärjestelmä takaa rahapelimarkkinoiden valvonnan. On tärkeää harjoittaa entistä tehokkaampaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja perustaa jokaisessa valtiossa sähköisesti välitettävien rahapeliin sääntelyviranomaisen, jolla on EU:n laajuuden tiiviin koordinoinnin takaavat täsmälliset toimivaltuudet.

4.2.4 On arvioitava, noudattavatko kansalliset politiikat EU:n säännöksiä ja oikeuskäytäntöä ja toimilupajärjestelmien avoimuutta ja syrjimättömyyttä. Mikäli näiden välillä todetaan epäkohdonmukaisuutta, tapaukseen on puututtava rikkomismenettelyin.

4.2.5 ETSK pitää ilmiön torjumisen kannalta riittämättöminä niitä ennaltaehkäiseviä ja rankaisevia toimenpiteitä, joita jäsenvaltiot ovat tähän mennessä ottaneet käyttöön torjuakseen sähköisesti välitettäviä rahapelejä, joita alan toimijat tarjoavat ilman toimilupaa eli laittomasti. Näin ollen ETSK ehdottaa sellaisten kansallisten lainsäädäntöperiaatteiden määrittämistä, jotka takaavat sivustojen laillisuuden ja avoimuuden ja jossa säädetään seuraavista seikoista: laittomien sivustojen tunnistaminen ja niiden sisällyttäminen niin sanottuun mustaan listaan; luvallisten sivustojen tunnistaminen jäsenvaltioiden lainsäädännön nojalla

ja niiden sisällyttäminen niin sanottuun valkoiseen listaan; laittomien sivustojen estäminen, sulkeminen, takavarikointi ja poistaminen⁽¹³⁾; rahaliikenteen ohjautumisen estäminen tällaisille sivustoille ja niiltä eteenpäin; laittomia pelejä koskevan kaupallisen viestinnän ja mainonnan kieltäminen.

4.3 Kuluttajat

4.3.1 ETSK pitää valitettavana, että komission tiedonannossa ei ole vastattu komitean komissiolle ja jäsenvaltioille esittämään vaatimukseen tehokkaista toimenpiteistä kuluttajille suurimman uhan muodostavien laittomien toimijoiden torjumiseksi. Näin ollen se kehottaa ottamaan mahdollisimman nopeasti käyttöön tehokkaita toimenpiteitä laittoman pelitoiminnan ehkäisemistä ja torjuntaa koskevien hyvien käytäntöjen toimeenpanemiseksi.

4.3.2 Komissio aikoo antaa vuonna 2013 suosituksen kuluttajansuojelusta ja vastuullisesta rahapelimainonnasta ja se esittää neljä toimenpidettä: vedetään kuluttajia pois sääntelemättömän ja mahdollisesti haitallisen tarjonnan parista; suojataan alaikäisiä päätyemiseltä rahapeliin pariin; suojellaan muita haavoittuvia väestöryhmiä ja estetään pelaamishäiriöiden kehittymistä. ETSK kehottaa komissiota sisällyttämään suositukseen laittoman pelitoiminnan torjuntaa ja ehkäisemistä koskevat hyvät käytännöt sen jälkeen, kun kukin jäsenvaltio on tehnyt arvion kuluttajille haitallisimmista pelimuodoista.

4.3.3 ETSK arvostaa sitä, että tiedonannossa kiinnitetään huomiota kuluttajien ja haavoittuvien väestöryhmien suojeluun myös mainonnan ja peliriippuvuuden osalta. Tältä osin se painottaa tarvetta toteuttaa korkeatasoisen suojan takaavia toimenpiteitä, sillä esitetyt välineet eivät sen mielestä ole riittävän tehokkaita. Komitea ehdottaakin sitovampien toimenpiteiden toteuttamista. Koska laitton pelitarjonta muodostaa hallitsemattoman ja vaarallisen luonteensa vuoksi suurimman uhan juuri kuluttajille, olisi kussakin jäsenvaltiossa määritettävä tehokkaita toimenpiteitä parhaimman suojan kuluttajille antavia kansallisia lakeja laiminlyövien laittomien toimijoiden torjumiseksi.

4.3.4 Komission toiminnan tärkeimpänä tavoitteena on olta-
tava jäsenvaltioiden täyden toimivallan ja vastuun varmistaminen siten, että EU:hun luodaan kaikille tämällytyypin palvelun tarjontaan luvan saaneille toimijoille sääntelykehys, jonka avulla estetään ongelmapelaaminen ja vahvistetaan ikärajat kaikenlaisille peleille, kielletään vaarallimmat luotolla pelattavat peli- ja vedonlyöntimuodot (verkkokasino, *spread betting* ja vedonlyöntipörssi) sekä alaikäisille ja haavoittuville väestöryhmille suunnatut mainontamuodot.

⁽¹³⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – EU:n sisäisen turvallisuuden strategian toteuttamissuunnitelma: viisi askelta kohti turvallisempaa Eurooppaa, COM(2010) 673 final, 22. marraskuuta 2010.

4.3.5 ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita torjumaan omalla alueellaan tehokkaasti laitonta pelitarjontaa. Se pyytää jäsenvaltiota toteuttamaan sellaisia toimenpiteitä kuin ”musta lista” ja laittomien sivustojen estäminen, turvallisten ja jäljitettävien maksumuotojen määrittäminen, rahoitustoiminnan estäminen sekä laittoman mainonnan ehdoton kieltäminen. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että näiden toimenpiteiden tehokkuus riippuu paljon niiden yhteistoiminnasta, joka vahvistaa laittomia toimijoita torjuvia vaikutuksia.

4.3.6 Kuhunkin jäsenvaltioon olisi perustettava sääntelyviranomaisen, jolla olisi erityinen toimivalta seurata kuluttajansuojaa ja laittoman pelitoiminnan torjuntaa koskevien eurooppalaisten ja kansallisten sääntöjen toimeenpanoa ja varmistaa toimeenpanon toteutuminen. Kansallisten sääntelyviranomaisten olemassaolo on edellytys koordinoinnin ja tehokkaan hallinnollisen yhteistyön toteuttamiselle. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden kansallisten erityispiirteiden ja sääntelykehityksen pohjalta luotu sääntelyjärjestelmä kykenee varmistamaan toteutuksen. ETSK toivoo, että kukin jäsenvaltio antaa omalle sääntelyviranomaiselleen tehtäväksi vahvistaa perusteet toimilupien myöntämiselle omilla markkinoillaan.

4.3.7 EU:n kuluttajilla on oltava mahdollisuus erottaa kussakin jäsenvaltiossa laittomat sivustot laillisista myös mahdollisten valitusten tekemiseksi. Tältä osin ETSK suosittelee, että kukin jäsenvaltio velvoittaa kaikki sähköisesti välitettävien pelien tarjoamiseen luvan saaneet toimijat lisäämään omaan verkkosivustoonsa näkyvälle paikalle ja pysyvästi toimilupanumeron ja kansallisen sääntelyviranomaisen merkinnän, josta ilmenee, että toimijalla on kyseisessä jäsenvaltiossa toimilupa.

4.3.8 ETSK pyytää, että alaikäisten suojelemiseksi otetaan käyttöön mahdollisimman laajat lainsäädännölliset takeet, jotka kattavat iän asianmukaiset tarkastusvälineet ja sen varmistamisen, että toimijat todella tarkastavat iän. Vanhempien tietoisuutta internetin käytön riskeistä ja ohjelmien kotona tapahtuvasta suodatuksesta on lisättävä. Asianmukaisia takeita on annettava haavoittuvien ja paljon kotona aikaa viettävien henkilöiden, kuten eläkeläisten, kotirouvien ja työttömien suojelemiseksi.

4.3.9 Nykyinen kriisi saa entistä useammat henkilöt pelaamaan verkossa ja uskomaan, että he voivat ratkaista taloudelliset ongelmat helppojen voittojen avulla. Verkkopelaaminen uhkaa kuitenkin psyykkistä tasapainoa, sillä se aiheuttaa riippuvuutta ja pakko-oireista käyttäytymistä. Kyseisten häiriöiden torjumiseksi ETSK suosittelee, että osa peleistä kannetuista veroista ohjattaisiin peliriippuvuuksien vastaisten tiedotuskampanjoiden, ehkäisevien toimien ja hoitojen rahoittamiseen.

4.3.10 On pidettävä myönteisenä, että komissio aikoo esittää vastuullisesta rahapelimainonnasta suosituksen, vaikka tehokkaampi ja sitovampi toiminta olisi toivottavaa. Suosituksella täydennetään sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevaa direktiiviä siten, että kuluttajille voidaan välittää asianmukaisia tietoja. ETSK korostaa, että alan toimiin on sisällytettävä laittomien toimijoiden vastaisia toimenpiteitä, kuten sellaisten toimijoiden mainontakielto, jotka esittävät tarjouksia ilman kuluttajan asuinmaan kansallisen sääntelyviranomaisen myöntämää toimilupaa.

4.3.11 On löydettävä oikeanlainen tasapaino sallitun rahapelitoiminnan valvotun laajentamisen - jolla pyritään tekemään pelitarjonnasta houkuttelevaa yleisölle laillisissa toimintapuitteissa - ja tällaisista peleistä aiheutuvan riippuvuuden mahdollisimman tehokasta vähentämistä koskevan tarpeen välillä.

4.3.12 Mainostamisen pitäisi olla vastuullisempaa ja säänneltympää erityisesti alaikäisten suojelun vuoksi ja siksi, että sillä on erityisen haitallisia vaikutuksia terveydelle, etenkin mielenterveydelle, ja myös siksi, että sillä vääristellään tietoja ja johdetaan kuluttajia harhaan, koska sillä pyritään luomaan käsitys, että sähköisesti välitettävien pelien pelaaminen on normaalia toimintaa ja vahvistetaan näin epätervettä sosiaalista käyttäytymistä.

4.3.13 ETSK panee merkille, ettei Alice Rap -hankkeen⁽¹⁴⁾ toteuttamisesta huolimatta vielä ole saatavilla luotettavia tietoja siitä, missä määrin ja millaisia häiriöitä rahapeleistä aiheutuu. Riippuvuusongelmaa ja siihen liittyviä häiriöitä on seurattava jatkuvasti, jotta saadaan riittävästi tietoja, joiden perusteella kansalliset lainsäätäjät ja Euroopan unioni voivat ottaa käyttöön tehokkaita ja kohdennettuja toimia tämän ongelman torjumiseksi ja ehkäisemiseksi.

4.4 Petosten ja rahanpesun torjunta

4.4.1 Ongelmiin, jotka liittyvät sähköisesti välitettävien rahapelien tarjoajien tunnustamiseen tilanteissa, joissa aiheutuu raskaita tappioita ja suuria voittoja, millä voidaan siten peittää rahanpesutoiminta, on puututtava tunnistamalla toimijat etukäteen ja perustamalla erityinen pelitili yksittäisiä pelaajia varten.

4.4.2 Identiteettivarkaus on merkittävä ongelma, joka liittyy sähköisesti välitettävien rahapelien lisäksi koko internetin ja telematiikan alan tietojen käsittelyä ja vaihtoa koskevaan järjestelmään.

⁽¹⁴⁾ *Addiction and Lifestyles in Contemporary Europe, Reframing Addictions Project.*

4.4.3 Satunnaislukugeneraattorit on varmennettava tehokkaasti, jotta voidaan vastata ennakoimattomuutta koskevaan periaatteeseen ja samalla varmistaa, että vahvistettu tulos on ainoa mahdollinen ja että sitä on mahdotonta väärentää. Näin voidaan suojella pelaajia ja varmistaa jäsenvaltioiden valitsemien standardien asianmukaisuus voittojen osalta.

4.4.4 Sähköisesti välitettävissä rahapeleissä käytettävien ohjelmistojen turvallisuuden lisäämiseksi ehdotetaan, että ulkoiset erikoistuneet elimet suorittavat EU:n yhteisen vähimmäistason sertifiointin, jossa noudatetaan samoja parametreja ja standardeja, jotta voidaan tunnistaa ja estää myös laittomat offshore-pelit.

4.4.5 Yksi tapa pelien käytön turvaamiseksi voi olla IP-osoitteiden (*Internet Protocol Address*) tunnistaminen. Jos henkilö käyttää yhden valtion pelijärjestelmää toisen valtion IP-järjestelmän kautta, on teknisesti mahdollista estää pelaaminen.

4.4.6 Koska verkossa välitettäviin rahapeleihin liittyy rahanpesua ja petoksia, on toivottavaa, että toimijoiden tallentama merkittävä tietovirta ja suuret tietomäärät voidaan asettaa yleisestä järjestyksestä vastaavien viranomaisten saataville, jotta niitä voidaan verrata muihin tietoihin ja helpottaa valvontaa.

4.5 Urheilu ja kilpailujen manipulointi

4.5.1 Ottelu-, peli- ja kilpailutapahtumien manipulointiin liittyvä vedonlyönti on petos, joka kohdistuu erityisesti urheiluseuroja, kannattajia, kuluttajia ja laillisia rahapelioperaattoreja vastaan.

4.5.2 Komissio on samaa mieltä ETSK:n ehdotuksesta, että on tarpeellista luoda kehys kaikkien osapuolten toimien koordinoitua varten, jotta kysymystä voidaan käsitellä kokonaisvaltaisesti ja välttää päällekkäisten resurssien käyttö. Komissio katsoo, että yhteistyötä tarvitaan enemmän vedonlyöntioperaattoreiden, urheilujärjestöjen ja toimivaltaisten viranomaisten, myös rahapeleistä vastaavien sääntelyviranomaisten, välillä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

4.5.3 ETSK toistaa ehdotuksen sellaisen järjestelmän luomisesta, joka ei rajoitu pelkästään ilmiantoihin epäilyistä tietyissä urheilutapahtumissa vaan johon sisältyy myös ennaltaehkäisy-, koulutus- ja pakkotoimenpiteitä, jotta tätä ilmiötä voidaan torjua tehokkaasti.

4.5.4 ETSK on tyytyväinen komission aloitteeseen hyväksyä vuoteen 2014 mennessä suositus parhaista käytännöistä, jotka liittyvät ottelutapahtumien manipulointiin liittyvän vedonlyönnin ehkäisyyn ja torjuntaan, vaikka se ei pidä tällaista oikeudellista välinettä riittävänä. Urheilukilpailujen manipulointi rikkoo urheilun rehellisyyden periaatetta ja muodostaa rikoksen kaikissa jäsenvaltioissa. Tästä huolimatta laitton toiminta tai epäilyt tällaisesta toimista ovat lisääntyneet. Onkin toimittava tehokkaammin urheilukilpailujen manipuloinnin torjumiseksi jäsenvaltioiden välineiden, asiantuntemuksen ja resurssien avulla, yhteisvaikutuksessa niiden kesken ja EU:n kanssa.

4.5.5 ETSK kehottaa jäsenvaltiota luokittelemaan urheilun korruption ja urheilukilpailujen ja -tulosten manipuloinnin rikoksiksi, jos ne eivät ole vielä tehneet näin, ja täten rangaistaviksi teoiksi. Komitea kohottaa komissiota sopimaan jäsenvaltioiden kanssa tällaisia rikoksia koskevasta yhteisestä määritelmästä.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Uusi eurooppalainen lähestymistapa liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen”

COM(2012) 742 final

ja ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 muuttamisesta”

COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD)

(2013/C 271/10)

Esittelijä: **Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE**

Komissio päätti 12. joulukuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Uusi eurooppalainen lähestymistapa liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen

COM(2012) 742 final.

Euroopan parlamentti päätti 15. tammikuuta 2013 ja neuvosto 5. helmikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 muuttamisesta

COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 29. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 130 ääntä puolesta ja 1 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Pöytäkirjat ja suositukset

1.1 Yleiset pöytäkirjat

1.1.1 Eurooppa on vakavassa taloudellisissa ja sosiaalisissa kriiseissä, joka ravistelee yhteiskunnan kaikkia tasoja.

1.1.2 Yritysten selviämisen helpottaminen on yksi toimenpiteistä, joita Euroopan unioni on määrittänyt kriisistä selviämistä varten. Konkurssien vaikutukset ovat laajempia kuin vain kyseisille yrityksille aiheutuvat kielteiset seuraukset, sillä ne ulottuvat yleisesti jäsenvaltioiden talouteen ja erityisesti kansalaisiin veronmaksajina, palkansaajina ja työnantajina.

1.1.3 ETSK kannattaa komission tiedonannossa esitettyjä tavoitteita, vaikka sen mukaan siinä mainitun ”uuden mahdollisuuden” pitäisi koskea yrittäjiä, jotka ovat ottaneet opiksi aiemmasta epäonnistumisestaan ja jotka pystyvät tekemään paluun uudelleen laaditun yrityssuunnitelman avulla.

1.1.4 ETSK kannattaa myös asetusehdotusta, vaikka pitääkin sen kunnianhimon puutetta valitettavana.

1.1.5 Tarvitaan vielä monia pohdintoja ja konkreettisia toimenpiteitä, jotta voidaan suojata velkojien oikeuksia. Samalla on

pyrittävä tasapainoon yrittäjien ja palkansaajien etujen välillä, edistettävä yritysten rakenneuudistusta, estettävä omaisuuden tai oikeudenkäyntien siirtäminen jäsenvaltiosta toiseen edullisemman oikeusaseman saamiseksi (*forum shopping*) ja parannettava yritysryhmien maksukyvyttömyysmenettelyjen yhteensovitamista.

1.2 Tiedonantoa koskevat suositukset

1.2.1 ETSK katsoo, että yritysten maksukyvyttömyyttä koskevan lainsäädännön huomattavaa yhdenmukaistamista koskevat pohdinnat ovat kiinnostavia, vaikka se pitää valitettavana, että tiedonannossa ei anneta tehokasta vastausta EU:n yrityksiä ja kansalaisia ravistelevaan taloudelliseen ja sosiaaliseen kriisiin.

1.2.2 ETSK suhtautuu myönteisemmin Yhdysvaltain maksukyvyttömyyslainsäädännön keskeiseen käsitteeseen *Fresh start* kuin komission kannattamaan ”uuteen mahdollisuuteen”. Komitea kehottaaakin harkitsemaan tämän käsitteen käyttöönottoa EU:n maksukyvyttömyyslainsäädännössä.

1.2.3 ETSK katsoo myös, että palkansaajia pitäisi suojata paremmin ja että palkansaajat pitäisi katsoa kuuluviksi etuoikeutettujen velkojien joukkoon.

1.2.4 Tähän pohdintaan on liitettävä myös kysymys vaikeuksissa olevien yritysten epäasianmukaisesta tukemisesta, jonka osalta ETSK korostaa, että vastuu voi olla myös muilla kuin pankeilla. Se kehottaakin komissiota ottamaan nämä muuttujat huomioon asianmukaisesti.

1.2.5 ETSK katsoo, että rikosoikeudellisen vastuun sisällyttäminen maksukyvyttömyyslainsäädäntöön ei ole toivottavaa, koska se lisäisi maksukyvyttömyysmenettelyjen käsittelyä oikeudessa ja pidentäisi tutkinta-aikoa.

1.2.6 ETSK:n mielestä järjestelmällinen turvautuminen tuomariin ei ole paras ratkaisu. Se kehottaa komissiota harkitsemaan ajatusta uusien elinten perustamisesta, koska esimerkiksi talousalaan liittyvät elimet, joiden kokoonpano on monialainen (talous, rahoitus, oikeus), ymmärtäisivät yrityksiä paremmin ja pystyisivät toimimaan nopeasti ja auttamaan yrityksiä selviytymään taloudellisista vaikeuksistaan.

1.2.7 ETSK kehottaa komissiota myös ottamaan huomioon selvittäjän aseman yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset, sellaisena kuin ne esitetään 11 päivänä lokakuuta 2011 annetussa Euroopan parlamentin päätöslauselmassa ⁽¹⁾.

1.3 Asetusehdotusta koskevat suositukset

1.3.1 ETSK kannattaa asetusehdotusta, vaikka se rajoittuikin oikeudenkäyntisääntöihin eikä siinä pyritä yhdenmukaistamaan yritysten maksukyvyttömyystapauksiin sovellettavia kansallisia lainsäädäntöjä.

1.3.2 ETSK suhtautuu myönteisesti jäsenvaltioille annettuun velvollisuuteen parantaa rajat ylittävissä maksukyvyttömyystapauksissa annettujen asiaankuuluvien oikeuden päätösten julkisuutta koskevia sääntöjä sähköisen rekisterin avulla ja kansallisten maksukyvyttömyysrekisterien yhteenliittämiseen.

1.3.3 ETSK kehottaa kuitenkin komissiota huolehtimaan siitä, että kääntämisestä aiheutuvat rasitukset ja kustannukset sekä määrääjat eivät hidasta maksukyvyttömyysmenettelyjä, koska nopeus takaa niiden onnistumisen.

1.3.4 ETSK tukee ylivelkaantumisen siviiliprosessin mukaan liittämistä, mutta tämän lisäyksen ei kuitenkaan pitäisi aiheuttaa haittaa velallisille, jotka ovat yksityishenkilöitä. Yrityksille laadittu lainsäädäntö, jonka tarkoituksena on täyttää kaupan vaatimukset, on jo lähtökohtaisesti vähemmän suojaava kuin kuluttajalainsäädäntö. Komitea kehottaa komissiota erityiseen huolellisuuteen tässä asiassa.

1.3.5 ETSK kehottaa komissiota myös varmistamaan, että asetuksen liitteiden muuttamista koskevassa delegointimenettelyssä otetaan huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artikla ja käsitettä ”keskeiset osat” koskeva oikeuskäytäntö.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma, annettu 15.11.2011, 2011/2006 (INI).

2. Johdanto

2.1 Maksukyvyttömyyspaketin tavoite

2.1.1 Tähän lainsäädäntöpakettiin kuuluvat aloitteet ovat osa EU:n vastausta EU:n yrityksiä ja kansalaisia ravistelevaan taloudelliseen ja sosiaaliseen kriisiin. Ilmoitettuna tavoitteena on helpottaa yritysten selviämistä ja antaa maksukyvyttömyystilanteeseen joutuneille yrittäjille uusi mahdollisuus.

2.1.2 Komission valitsemassa menetelmässä muutetaan maksukyvyttömyysmenettelyistä 29 päivänä toukokuuta 2000 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1346/2000 ⁽²⁾, joka koskee pääasiassa rajat ylittäviin maksukyvyttömyysmenettelyihin sovellettavaa kansainvälistä yksityisoikeutta, ja käynnistetään kuulemismenettely tiedonannon ”Uusi eurooppalainen lähestymistapa liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen” pohjalta.

2.1.3 ETSK on päättänyt esittää näkemyksensä molemmista asiakirjoista samassa lausunnossa.

2.2 Asetusehdotus ⁽³⁾

2.2.1 Komissio ehdottaa 29 päivänä toukokuuta 2000 annetun ”maksukyvyttömyysmenettelyasetuksen” tarkistamista, koska se on vanhentunut ja koska siinä on viisi merkittävää puutetta ⁽⁴⁾.

2.3 Tiedonanto

2.3.1 Komissio toteaa aivan oikein, että sen 12 päivänä joulukuuta 2012 antama asetusehdotus rajoittuu 29 päivänä toukokuuta 2000 maksukyvyttömyysmenettelyistä annetun asetuksen ajanmukaistamiseen ja että siinä tyydytään käsittelemään kansallisiin maksukyvyttömyystapauksiin sovellettavien menettelysääntöjen tunnustamista ja yhteensovittamista yhdenmukaistamatta yritysten maksukyvyttömyystapauksiin sovellettavia kansallisia lainsäädäntöjä.

2.3.2 Tiedonannossa pyritään korjaamaan tätä puutetta ehdottamalla pohdittavaksi ajatuksia yritysten maksukyvyttömyyslainsäädännön huomattavasta yhdenmukaistamisesta pitäen mielessä, että kohteena ovat ainoastaan rajat ylittävät maksukyvyttömyystapaukset.

⁽²⁾ EYVL L 160, 30.6.2000, s. 1 ja EYVL C 75, 15.3.2000, s. 1.

⁽³⁾ COM(2012) 744 final, 12.12.2012.

⁽⁴⁾ — liian suppea soveltamisala

— forum shopping, joka johtuu velallisen pääintressien keskuksen käsitteen epä johdonmukaisesta soveltamisesta

— päämenettelyn ja sekundäärimenettelyn välisen koordinoinnin puuttuminen

— maksukyvyttömyysmenettelyjen riittämätön julkisuus

— monikansallisten yritysryhmien maksukyvyttömyyttä koskeva oikeudellinen tyhjiö

— Tehdäkseen edellä mainittujen viiden puutteen korjaamiseen tähtäävän ehdotuksen maksukyvyttömyysasetukseksi komissio on käyttänyt 29. maaliskuuta 2012 aloittamassaan julkisessa kuulemismenettelyssä saamiaan 134 vastausta, Heidelbergin ja Wiennin yliopistojen yhteistyönä tekemän vertailevan tutkimuksen päätelmiä sekä analyysiä, jossa arvioitiin eri uudistusvaihtoehtojen vaikutuksia.

3. Tiedonantoa koskevat yleiset huomiot

3.1 Uuden lähestymistavan tausta-ajatus

3.1.1 Lähestymistapa perustuu siihen, että yrittäjille on annettava uusi mahdollisuus ja työpaikat on pelastettava.

3.1.2 ETSK puolestaan katsoo, että yritysten konkurssit aivan kuten yritysten perustamisetkin ovat osa talouselämän elinkaarta ja markkinoiden dynamiikkaa. Siksi niitä ei tulisi pitää pahana asiana, jota olisi vältettävä mihin hintaan hyvänsä.

3.1.3 Tämän perusteella ETSK katsoo, että komission mainitsema "uusi mahdollisuus" tulisi antaa yrityksille, jotka ovat jo ottaneet oppia aiemmasta epäonnistumisestaan ja jotka pystyvät tekemään paluun uudelleen laaditun yritysuunnitelman avulla.

3.1.4 ETSK korostaa myös, että yritysten konkursseihin voi olla sisäisiä syitä, kuten huono hallinto, mutta myös ulkoisia syitä, jotka johtuvat sekä liiallisesta että sopimattomasta sääntelystä. Myös valtiolla on siksi tiettyä vastuuta konkurssissa, koska se säättää lakeja ja toimii myös hankintaviranomaisena julkisissa hankinnoissa ⁽⁵⁾.

3.1.5 ETSK suhtautuu myönteisemmin Yhdysvaltain maksukyvyttömyyslainsäädännön keskeiseen käsitteeseen *Fresh start* ⁽⁶⁾ kuin komission kannattamaan "uuteen mahdollisuuteen". *Fresh start* on ensisijaisesti kulttuurinen eikä oikeudellinen käsite, ja sen mukaan velallinen vapautetaan tietyn ehdon henkilökohtaisesta velkoja koskevasta vastuustaan. Näin voidaan välttää vaihe, jossa yritys julistetaan oikeuden päätöksellä konkurssiin, ja velallinen voi aloittaa uuden hankkeen ilman, että hänet määritellään konkurssivelalliseksi.

3.1.6 Tiedonannossa annetaan puolestaan ymmärtää, että "uudessa mahdollisuudessa" on kyse toiminnan jatkamisesta. ETSK:n mukaan olisi kuitenkin haitallista pitää yrityksiä keino-tekoisesti talouden rakenteessa antamalla niille "uusi mahdollisuus", kun kokemus on osoittanut, että valittu malli ei ole elinkelpoinen.

3.1.7 Tällainen toimenpide vaikuttaisi haitallisesti velkojien ja toimittajien luottamukseen ja lopulta haittaisi talouden toimijoiden tervettä kilpailua.

3.2 ETSK kannattaa maksukyvyttömyyslainsäädännön yhdysvaltalaisista lähestymistapaa, ja sen mukaan *Fresh start* -käsitettä olisi sovellettava jo ennen kuin tuomari alkaa käsitellä asiaa.

⁽⁵⁾ Esimerkiksi turvallisuuteen ja ympäristöön liittyvät säännöt, jotka ovat itsessään legitiimejä mutta voivat kuitenkin haitata yritysten toimintaa. Julkisen hankintaviranomaisen julkisissa hankinnoissa käyttämät maksuajat voivat myös aiheuttaa hankaluuksia yrityksille.

⁽⁶⁾ Thomas H. Jackson, *The Fresh-Start Policy in Bankruptcy Law*, 98 Harv. L. Rev. 1393 (1985); Charles Jordan Tabb, *The Scope of the Fresh Start in Bankruptcy: Collateral Conversions and the Dischargeability Debate*, 59 Geo. Wash. L. Rev. 56 (1990).

4. Tiedonantoa koskevat erityiset huomiot

4.1 Tehokas yhdenmukaistaminen

4.1.1 Kansallisten maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen moninaisuus aiheuttaa erityisesti rajat ylittäviä toimia harjoittaville yrityksille kilpailuhaittoja, jotka voivat haitata talouden elpymistä.

4.1.2 Tämä kannustaa omaisuuden tai oikeudenkäyntien siirtämiseen jäsenvaltiosta toiseen edullisemman oikeusaseman saamiseksi (*forum shopping*) ja johtaa siten sisämarkkinoiden heikentymiseen.

4.1.3 ETSK onkin samaa mieltä Euroopan parlamentin kanssa ⁽⁷⁾, joka on toivonut maksukyvyttömyyslainsäädännön tiettyjen alojen yhdenmukaistamista.

4.1.4 Myös ETSK pyytää komissiota esittämään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 50 artiklan, 81 artiklan 2 kohdan tai 114 artiklan perusteella yhden tai useampia lainsäädäntöehdotuksia yritysten todellisen eurooppalaisen maksukyvyttömyyskehityksen luomiseksi rajoittumatta yksinomaan kansainvälisen yksityisoikeuden oikeudenkäyntisääntöihin.

4.1.5 Maksukyvyttömyystapausten vaikutukset ovat itse asiassa laajempia kuin vain kyseisille yrityksille aiheutuvat kielteiset seuraukset, sillä ne vaikuttavat yleisesti jäsenvaltioiden talouteen ja erityisesti kansalaisiin veronmaksajina, palkansaajina ja työnantajina.

4.2 Velkojen oikeuksien säilyttäminen

4.2.1 Alun perin kaikkia velkoja koskevaa maksukyvyttömyysmenettelyä käytettiin ainoastaan velkojien tyydyttämiseksi, mutta asteittain sen päämääräksi on tullut yritysten toiminnan jatkuminen, työpaikkojen säilyttäminen ja velkojen maksaminen. Viime aikoina EU:n lainsäädännöllä on pyritty ehkäisemään yritysten ongelmia, kun maksut alkavat loppua.

4.2.2 Menettelyn aloittaminen velallista vastaan on tapahtuma, jota velkoja pelkää, koska erääntyneiden rahamäärien saamisesta ei ole varmuutta. Ensimmäinen turhautumisen aihe johtuu siitä, että menettelyn aloittaminen estää usein velallista hakemasta mitään saatavia, jotka ovat syntyneet ennen päätöstä menettelyn aloittamisesta, ja lykkää meneillään olevia oikeuskäsittelyjä. Jokaisen velkojan on siis ilmoitettava saatavansa lainmukaisessa määräajassa ⁽⁸⁾.

4.2.3 Toinen turhautumisen aihe velkojalle on riittävien varojen puuttuminen. Käytännössä menettelyn aikana velkoja pyydetään usein valitsemaan joko välitön maksu, jossa luovutaan sängen huomattavasta osasta niiden velkaa, tai velan jakaminen tietylle ajanjaksolle.

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma, annettu 15.11.2011, 2011/2006 (INI).

⁽⁸⁾ Haettavat saatavat ovat erääntyneitä tai erääntymättömiä saatavia, jotka ovat syntyneet ennen oikeudenkäynnin alkamista, mutta ne voivat olla myös tiettyjä jälkeensä syntyneitä saatavia silloin, kun ne liittyvät ennen oikeudenkäynnin alkamista suoritettuihin palveluihin, tai silloin, kun niitä ei pidetä välttämättöminä oikeudenkäynnin jatkamisen kannalta.

4.2.4 Velkojen kannalta olisi siis parasta pystyä estämään koko maksukyvyttömyystilanne esimerkiksi turvaamalla tietyt toiminnot sopimusta tehdessä, vaatimalla kolmannen osapuolen takuita ⁽⁹⁾ tai vaatimalla panttia, vakuutta tai kiinnitystä yrityksen omaisuudesta ⁽¹⁰⁾.

4.3 Palkansaajien parempi kohtelu maksukyvyttömyysmenettelyissä

4.3.1 Palkansaajat ovat etulinjassa, kun yritys tekee konkurssin. Heidän palkkojaan ei ole aina maksettu ennen konkurssihakemuksen jättämistä, ja heidän henkilökohtainen taloudellinen tilanteensa on vaikea tänä epävarmana aikana.

4.3.2 Menettelyn aloittaminen tarkoittaa usein sitä, että palkansaajista valitaan edustaja, jonka tehtävänä on valvoa palkka-osaataviin liittyviä tietoja. Hän on yrityksen palkansaajien tavanomaisten edustuselinten ohella viestintäkanava henkilöstön, oikeuslaitoksen ja menettelyn suorittajien välillä.

4.3.3 Palkansaajille ennen menettelyn aloittamista erääntyneet määrät on kirjattava yrityksen velkoihin. Kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen vuoksi tähän yleisluonteiseen toimeen kuitenkin suhtaudutaan hyvin eri tavoin. Velkojen järjestykseen liittyvän yhdenmukaistamisen puutteen vuoksi menettelyn lopputulos on siis palkansaajien kannalta erittäin epävarma.

4.3.4 ETSK katsoo, että palkansaajia pitäisi suojata paremmin ja että heidät pitäisi katsoa kuuluviksi etuoikeutettujen velkojen joukkoon. ETSK pitää näin ollen heidän suojansa yhdenmukaistamista hyödyllisenä.

4.4 Heikossa asemassa olevien yritysten epäasianmukaisen tukemisen ehkäiseminen

4.4.1 Eräiden rahoituslaitosten kaupalliset menettelyt saattavat johtaa sellaisten yritysten tukemiseen, jotka ovat jo peruuttamattomassa tilanteessa. Näin syntyy näennäinen maksukyky, joka haittaa tervettä kilpailua markkinoilla ja tahraa pankkien mainetta.

4.4.2 ETSK korostaa, että vastuu vääristävästä tukemisesta voi olla muillakin kuin pankeilla, myös valtiolla. Kansalliset tuomarit katsovat lisäksi, että yrityksen tietyillä toimittajilla tai asiakkaila voidaan myös katsoa olevan vastuuta, jos ne tukevat asenteellaan vääristävästi sellaisen yrityksen toimintaa, jonka tilanteen ne tietävät olevan peruuttamattomasti vaarassa.

4.4.3 Myös nämä muuttujat olisi otettava huomioon asianmukaisesti, jotta yritysten maksukyvyttömyyslainsäädäntöä voidaan yhtenäistää.

4.5 Konkurssipetoksia koskeva erityistapa

4.5.1 Suurin osa yritysten konkurseista johtuu objektiivisista syistä, joihin ei liity niiden johtajien petoksellista toimintaa.

4.5.2 Konkurssipetosten ilmiötä ei pitäisi kuitenkaan jättää huomiotta. Komissio viittaakin siihen tiedonannossaan ⁽¹¹⁾ ja

ehdottaa rehellisten konkurssien ja epärehellisten konkurssien erottamista toisistaan. Komission mukaan velallinen voisi joutua siviili- tai rikosoikeudelliseen vastuuseen, jos se jättää tahallaan tai vastuuttomasti noudattamatta laillisia velvollisuuksiaan. Rehelliisten konkurssien likvidaatiomenettelyä olisi nopeutettava.

4.5.3 ETSK on puolestaan vakuuttunut, että erityisesti palkansaajien etujen kannalta olisi asianmukaista yhdenmukaistaa velkojen vanhentumisaikaa ja tehdä sen kestosta kohtuullisen lyhyt. Sen sijaan komitea suhtautuu epäillen likvidaatiomenettelyjen erotteluun johtajien rehellisyyden pohjalta, sillä se lisäisi maksukyvyttömyysmenettelyjen käsittelyä oikeudessa, antaisi niille rikosoikeudellisen luonteen ja pidentäisi niiden käsittelyaikaa.

4.5.4 Tämä rikosoikeudellisen vastuun sisällyttäminen maksukyvyttömyyslainsäädäntöön ei ole toivottavaa. ETSK:n mielestä konkurssin petoksellisuuden arviointi on tehtävä maksukyvyttömyysmenettelystä erillisessä menettelyssä.

5. Asetusehdotusta koskevat yleiset huomiot

5.1 ETSK suhtautuu myönteisesti asetuksen soveltamisalan laajentamiseen siten, että mukaan otetaan hybridimenettelyt, maksukyvyttömyyttä edeltävät menettelyt, velan mitätöintimenettelyt sekä luonnollisiin henkilöihin liittyvät menettelyt.

5.2 Komitea suhtautuu myönteisesti myös niiden olosuhteiden selkiyttämiseen, joissa voidaan kumota oletus, että oikeushenkilön pääintressien keskuksen katsotaan sijaitsevan tämän sääntömääräisessä kotipaikassa.

5.3 Myös maksukyvyttömyysmenettelyistä välittömästi johtuvissa tai niihin läheisesti liittyvissä kanteissa, muun muassa takaisinsaantikanteissa, toimivaltaisen tuomioistuimen toimintaa selvittävän menettelyllisen järjestelmän parantaminen on myönteinen asia.

5.4 Se, että sekundäärimenettelyt eivät enää ole välttämättä likvidaatiomenettelyjä ja että niiden aloittamisesta voidaan kieltäytyä, jos ne eivät ole välttämättömiä paikallisten velkojen intressien suojaamiseksi, parantaa myös osaltaan asetusta aivan kuten yhteistyön laajentaminen pää- ja sekundäärimenettelyn välillä.

5.5 Jäsenvaltioiden velvollisuus parantaa julkisuussääntöjä asettamalla sähköisesti kaikkien saataville tuomioistuimen rajoittavissa maksukyvyttömyystapauksissa tekemät asiaankuuluvat päätökset ja kansallisten maksukyvyttömyysrekisterien yhteenliittäminen ovat myös kiinnostavia ajatuksia.

5.6 ETSK ottaa kuitenkin esiin kääntämisestä aiheutuvat rasitukset ja kustannukset sekä määräajat ja muistuttaa, että nopeus on menettelyn onnistumisen ehdoton edellytys.

5.7 ETSK suhtautuu myönteisesti myös tuomioistuinten ja selvittäjien velvollisuuteen tehdä yhteistyötä maksukyvyttömyysmenettelyissä, joka kohdistuu saman yritysryhmän jäseniin, koska sen ansiosta selvittäjien tehokkuus lisääntyy.

⁽⁹⁾ Pankki tai johtaja.

⁽¹⁰⁾ Kiinteistö, liiketila, merkit jne.

⁽¹¹⁾ Kohta 3.1, Uusi mahdollisuus rehellisen konkurssin tehneille yrittäjille, COM(2012) 742 final.

6. Asetusehdotusta koskevat erityiset huomiot

6.1 ETSK:lla on epäilyksiä koordinoinnista 12 päivänä joulukuuta 2012 annetun asetuksen EY N:o 1215/2012⁽¹²⁾ kanssa. Sen tarkoituksena oli korvata kansallisten tuomioistuimen toimivallasta ja Euroopan unionissa annettujen tuomioiden vaikutuksista annettu asetukset (EY) N:o 44/2001, eli niin sanottu Bryssel I –asetus. ETSK pohtii, selkeytetäänkö maksukyvyyttömyysasetuksesta annetun ehdotuksen johdanto-osan 6 kappaleessa riittävästi kriteerejä Gourdain-oikeuskäytännöstä⁽¹³⁾ johtuvalle toimivallan jakamiselle. Tässä oikeuskäytännössä näytettäisiin itse asiassa annettavan rajoittava tulkinta, vaikka tietyt Bryssel I -asetuksen soveltamisalaan kuuluvat toimet ovat määrääviä maksukyvyyttömyysmenettelylle. Esimerkiksi se, käytetäänkö omistuksenpidätysehtoa vai ei, on määräävää velallisen omaisuuden laajuuden määrittämisessä. Kyse on merkittävästä asiasta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamista koskevan ilmoitetun tavoitteen osalta, koska varojen palauttaminen on avain vaikeuksissa olevien yritysten elvyttämisen onnistumiseen.

6.2 Selvittäjien yhteistyön osalta komissio olisi voinut ehdottaa 31 artiklan muuttamista ja kannustaa enemmän selvittäjien välisen sopimusten tekemiseen. Selvittäjien aseman erot eri jäsenvaltioissa haitaavat itse asiassa selvittäjien ammatillista yhteistyötä.

6.3 Selvittäjien ja tuomioistuinten välisen keskinäisen vaihdannan pitäisi puolestaan koskea ensisijaisesti tavaraluetteloa, velallisen velkoja, velkojen ilmoittamista ja varmentamista sekä neuvottelusuunnitelmiin kuuluvien velkojen yhteensovitettua yhteistä sääntelyä.

6.4 Lopuksi ETSK korostaa, että komissio aikoo käyttää delegointimenettelyä asetuksen liitteiden muuttamiseksi, vaikka niissä näyttää olevan kyse keskeisistä osista, kuten menettelyä koskevasta käsitteestä tai selvittäjinä toimivien henkilöiden luettelosta.

7. Maksukyvyyttömyyslainsäädäntöä koskevat erityiset huomiot

7.1 Maksukyvyyttömyyskriteerejä on yhdenmukaistettava. Eräissä jäsenvaltioissa maksukyvyyttömyysmenettelyä voidaan itse asiassa käyttää vasta, kun velallinen todetaan maksukyvottomaksi, muissa taas ”lähitulevaisuudessa todennäköinen” maksukyvyyttömyys riittää.

7.2 Nämä erot edistävät *forum shoppingia*, ja siksi ne olisi poistettava.

7.3 Myös oikeusturva edellyttää velkojen tuottamiseen liittyvien sääntöjen yhdenmukaistamista.

8. Ylivelkaantumista koskevien siviilimenettelyjen mukauttaminen

8.1 ETSK kannattaa komission ehdotusta, joka esitetään johdanto-osan uudessa 9 kappaleessa⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Asetuksen soveltamista on lykätty 10. päivään tammikuuta 2015 asti, muun muassa siksi, että jäsenvaltiot voivat mukauttaa menettelysääntöjään eksekvatuurimenettelyn poistamisen vuoksi.

⁽¹³⁾ Euroopan yhteisöjen tuomioistuin, Gourdain v. Nadler, 22.2.1979.

⁽¹⁴⁾ Johdanto-osan 9 kappale: ”Tätä asetusta olisi sovellettava maksukyvyyttömyysmenettelyihin [– –] riippumatta siitä, onko velallinen luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö, elinkeinonharjoittaja vai yksityishenkilö”.

8.2 Maksukyvyyttömyysmenettelystä 29 päivänä toukokuuta 2000 annetun maksukyvyyttömyysasetuksen johdanto-osan 9 ja 10 kappaleet sopivat tähän tarkoitukseen hyvin⁽¹⁵⁾.

8.3 Tämän lisäyksen ei pitäisi kuitenkaan aiheuttaa haittaa velallisille, jotka ovat yksityishenkilöitä. Yrityksille laadittu lainsäädäntö, jonka tarkoituksena on täyttää kaupan vaatimukset, on jo lähtökohtaisesti vähemmän suojaava kuin kuluttajalainsäädäntö. ETSK kehottaa siksi komissiota erityiseen huolellisuuteen tässä asiassa.

8.4 Komitea kehottaa komissiota myös harkitsemaan yksityishenkilöiden maksukyvyyttömyyttä koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamista kuluttajan edut huomioon ottaen.

9. Selvittäjien aseman ja toimivallan yhdenmukaistaminen

9.1 Selvittäjien asemaa ja toimivaltaa koskevat kansalliset erot vaikuttavat sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan ja vaikeuttavat rajat ylittäviä maksukyvyyttömyysmenettelyjä⁽¹⁶⁾.

9.2 Yritysten ja talouden elpymisen etujen mukaista on, että selvittäjien toimivaltaa ja tehtävää koskeviin vaatimuksiin liittyvien yleisten näkökohtien yhdenmukaistaminen toteutetaan nopeasti. ETSK yhtyy myös Euroopan parlamentin⁽¹⁷⁾ näkemyksiin ja suositaa pohdittavaksi seuraavia näkökohtia:

— Selvittäjän on oltava jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä tai jäsenvaltion toimivaltaisen tuomioistuimen valtuuttama, hänellä on oltava hyvä maine ja tehtäviensä hoitamiseen tarvittava koulutus.

— Selvittäjän on oltava asiantunteva ja pätevä arvioimaan velallisen yhteisön tilannetta ja ottamaan hoidettavakseen yrityksen hallinnolliset tehtävät.

— Selvittäjän on voitava palauttaa asianmukaisten prioriteettimenettelyjen nojalla yritykselle saatavat ennen velkojille maksamista ja vaihtoehtona velkojen siirrolle.

— Selvittäjän on oltava riippumaton velkojista ja maksukyvyyttömyysmenettelyn muista osapuolista.

— Eturistiriitatilanteessa selvittäjän on erottava tehtävästään.

⁽¹⁵⁾ Lisäksi siitä säädetään jo joidenkin jäsenvaltioiden lainsäädännössä. Belgiassa kaikkien velkojen selvitysmenettelyssä käytetään myös kuluttajiin sovellettavia menettelyjä (5 päivänä heinäkuuta 1988 annettu laki). Saksassa ei eroteta elinkeinonharjoittajiin sovellettavia menettelyjä yksityishenkilöihin sovellettavista (5 päivänä lokakuuta 1994 annettu laki).

⁽¹⁶⁾ Selvittäjä voi itse asiassa olla virkamies tai valtion hyväksymä, tuomarin nimittämä yksityinen henkilö, jonka palkkion maksusta vastaavat kuitenkin velkoja.

⁽¹⁷⁾ 11. lokakuuta 2011 annettu mietintö, jossa annetaan suositukset komissiolle maksukyvyyttömyysmenettelyistä EU:n yhtiöoikeuden yhteydessä (2011/2006(INI)).

9.3 Komission olisi siis edettävä pidemmälle kuin asetusehdotuksen 31 artiklassa, jossa rajoitetaan vahvistamaan käytäntö ja käsittelemään päämenettelyn selvittäjän ja sekundaärimenettelyn selvittäjän yhteistyötä.

10. Tuomioistuinten ulkopuolisten ratkaisumenettelyjen kehittäminen yritysten tehokasta tukea ja valvontaa varten

10.1 Neuvottelumenettelyjen edistämisellä voitaisiin lisätä yritysten rakenneuudistussuunnitelmien nopeutta ja tehokkuutta.

10.2 Niiden Euroopan unionissa yleisesti havaittu keskimääräinen kesto ja onnistumistaso puhuvat tämän lähestymistavan valinnan puolesta.

10.3 ETSK ei myöskään katso, että järjestelmällinen tuomariin turvautuminen olisi välttämättä paras ratkaisu.

Komitea kannattaakin ajatusta uusien elinten perustamisesta, koska esimerkiksi talouteen liittyvät elimet, joiden kokoonpano on monialainen (talous, rahoitus, oikeus), pystyisivät toimimaan nopeasti ja auttamaan yrityksiä selviämään taloudellisista vaikeuksistaan.

10.4 Tämä järjestelmä on jo käytössä monissa maissa, ja sitä voitaisiin yleistää muihin jäsenvaltioihin.

10.5 Olisi myös hyödyllistä, että komissio julkaisisi säännöllisesti tilastoja maksukyvyttömyystapauksista, joihin sovelletaan maksukyvyttömyysmenettelyistä annettua asetusta, jotta käytössä olevan järjestelmän tehokkuutta voitaisiin arvioida.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yritysten suojaaminen harhaanjohtavilta markkinointikäytännöiltä ja direktiivin tehokas täytäntöönpano – Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annetun direktiivin 2006/114/EY tarkistaminen”

COM(2012) 702 final

(2013/C 271/11)

Esittelijä: **Jorge PEGADO LIZ**

Komissio päätti 19. helmikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yritysten suojaaminen harhaanjohtavilta markkinointikäytännöiltä ja direktiivin tehokas täytäntöönpano – Harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annetun direktiivin 2006/114/EY tarkistaminen

COM(2012) 702 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 29. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 129 ääntä puolesta 8:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti käsiteltävänä olevaan tiedonantoon ja sen tavoitteisiin, joihin on ETSK:n mukaan kiinnitettävä erityistä huomiota ja joita on pohdittava huolellisesti.

1.2 ETSK tukee komission tavoitetta tiukemmasta sääntelystä, jolla pyritään kieltämään tehokkaasti yrityshakemistoyhtiöiden tietyt aggressiiviset myyntikäytännöt ja määräämään niistä esimerkinomaisia ja varoittavia seuraamuksia.

1.3 Koska tähän kysymykseen on mitä ilmeisimmin otettava välittömästi kantaa ja koska kyseiset käytännöt ovat merkittäviä ja vakavia talouden kannalta EU:n tasolla, ETSK hyväksyy sen, että komissio antaa nyt yksinomaan tätä kysymystä käsittelevän lainsäädäntöehdotuksen vaikutustenarvioinnin perusteella.

1.4 ETSK katsoo, että asiaa varten olisi annettava puiteasetus, joka pantaisiin mahdollisesti täytäntöön delegoitujen säädösten nojalla, mikä takaisi sen soveltamisen paremman yhdenmukaisuuden ja tehokkuuden jäsenvaltioissa.

1.5 ETSK katsoo, että asianmukaista oikeusperustaa ei voida puiteasetuksen luonteen vuoksi rajoittaa yksinomaan perussopimuksen määräyksiin, jotka koskevat sisämarkkinoiden toteuttamista, eikä sen soveltamisalaa pidä rajata rajatylittäviin liiketoimiin.

1.6 ETSK huomauttaa lisäksi, että on kiinnitettävä huomiota monien näiden käytäntöjen Euroopan laajuiseen luonteeseen, joka edellyttää koordinoitua kansainvälistä toimintaa.

1.7 ETSK kuitenkin katsoo, että paras tapa toteuttaa harhaanjohtavien markkinointikäytäntöjen kiellon johdonmukaista ja yhtenäistä sääntelyä koskeva tavoite olisi direktiivien 2006/114/EY ja 2005/29/EY yhteinen tarkistus yhtä aikaa sekä yritysten välisten (B2B) että yritysten ja kuluttajien välisten (B2C) suhteiden osalta ja molempien erityispiirteiden säilyttäminen yhteisessä kehityksessä. Komitea kehottaakin komissiota aloittamaan prosessin nopeasti.

1.8 ETSK kehottaa komissiota laatimaan ja soveltamaan täydentäviä toimenpiteitä, joilla parannetaan tiedotusta ja tiedon jakamista ja lisätään yhteistyötä hallintoviranomaisten, julkisen ja yksityisen sektorin välisten foorumien ja sidosryhmiä edustavien järjestöjen välillä, sekä kehittämään nopean toiminnan mekanismeja, joiden avulla nämä käytännöt voidaan lopettaa ja korvata aiheutetut vahingot, erityisesti perustamalla välittömästi eurooppalainen ryhmäkanteita koskeva oikeusjärjestelmä, josta ilmoitettiin ensimmäisen kerran yli 30 vuotta sitten ja jota on sen jälkeen lykätty useaan otteeseen.

1.9 ETSK on jäsenineen valmis osallistumaan asiaa koskevaan tulevaan työhön, jota se katsoo voivansa edistää huomattavasti järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa edustavien ja kolmeen ryhmään järjestäytyneiden jäsentensä kokemuksen ansiosta.

2. Ehdotuksen tausta ja sen sosioekonomiset näkökohdat

2.1 Yritysten välisen kaupallisen viestinnän alalla on keskeisiä sääntöjä, joita on ehdottomasti noudatettava, jotta kilpailu ei vääristy ja jotta markkinat toimivat. Jos näitä sääntöjä ei hyväksytty vapaaehtoisesti, niiden soveltamisesta on tehtävä pakollista.

2.2 Käsiteltävänä olevassa tiedonannossa komissio on hahmotellut joukon toimenpiteitä, joiden tavoitteena on torjua mainosalan yritysten tiettyjä harhaanjohtavia markkinointikäytäntöjä, erityisesti yrityshakemistoja julkaisevien yritysten käyttämiä käytäntöjä.

2.3 Tavoitteena on taata yrityksille, etenkin pk-yrityksille, parempi suoja. Tämä koskee erityisesti käytäntöä, jossa yrityshakemistoyhtiöt ehdottavat yrityksille niiden tietojen lisäämistä yrityshakemistoon tai niiden päivittämistä, vaikka yritykset eivät ole sitä halunneet eivätkä pyytäneet. Tämä on näennäisesti ilmaista, mutta yrityksiltä pyydetään myöhemmin vuosimaksua, josta ei ole sovittu ja jota ei ole hyväksytty etukäteen.

2.4 Komissio ilmoitti julkisen kuulemisen järjestettyään aikomuksestaan vahvistaa harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta annettua direktiiviä 2006/114/EY kieltämällä yksiselitteisesti markkinointiviestinnän kaupallisen aikomuksen piilottamisen kaltaiset käytännöt ja samalla vahvistaa rajatylittäviä tilanteita koskevien sääntöjen soveltamista.

2.5 Tiedonannossa mainitaan myös

- a) näitä käytäntöjä koskevien asianmukaisten tiedotuskampanjoiden puuttuminen
- b) tiedon puute asiaankuuluvista riidanratkaisumekanismeista; mekanismit ovat tehottomia, pitkiä ja kalliita eivätkä takaa asianmukaista ja oikea-aikaista korvausta aiheutuneesta vahingosta
- c) ammatinharjoittajien valitusten seurannan varmistavan hallintoviranomaisten keskitetyn yhteistyöverkoston puuttuminen.

2.6 Komission mukaan tällaisen toiminnan aiheuttaman taloudellisen vahingon määrä on 1 000–5 000 euroa vuodessa yritystä kohti.

3. Tiedonannon sisältöä koskevat huomiot

3.1 Perusnäkökohdat

3.1.1 ETSK myöntää, kuten se on tehnyt aiemmassa lausunnossaan, että markkinointiviestinnällä yleisesti ja mainonnalla erityisesti on kaikissa muodoissaan merkittävä yhteiskunnallinen

ja taloudellinen rooli, jonka *International Advertising Association* (IAA) on tiivistänyt oivallisesti. Erityisesti voidaan mainita innovaatioiden levittäminen, luovuuden edistäminen, viihdyttäminen, kilpailuun kannustaminen ja valinnanmahdollisuuksien lisääminen ⁽¹⁾.

3.1.1.1 Kun kuitenkin tietyt mainostoimistot käyttävät vilpillisiä menettelyjä tuotteidensa esittelyssä ja pyrkivät houkuttelevaan asiakkaita, on tärkeää, että komissio tuo esille, että suuri osa harhaanjohtavista käytännöistä tehdyistä valituksista koskee juuri kyseisen alan yrityksiä. Se ei kuitenkaan tarkoita edes yrityshakemistoyhtiöiden erityistapauksessa, että kyse ei olisi legitimitä ja yritysten liiketoiminnan kannalta olennaisesta toiminnasta, jota ne harjoittavat mainostaakseen toimintaansa.

3.1.2 ETSK myöntää, että käsiteltävänä oleva tiedonanto on merkityksellinen ja asianmukainen, vaikka siinä keskitytään pääasiassa ongelmiin, jotka johtuvat tavasta, jolla yrityshakemistoyhtiöt yrittävät houkutella asiakkaita.

3.1.3 ETSK toteaa, että komissio on oikeassa korostaessaan tämän ongelman rajatylittävyyttä ja sen pyrkiessä takaamaan asianmukainen sääntely ja sen lisäksi varmistamaan, että se pannaan tehokkaasti täytäntöön ja että kyseessä olevia käytäntöjä voidaan seurata ja valvoa ja niistä voidaan määrätä seuraamuksia.

3.1.4 ETSK pitää valitettavana, että ennen tiedonantoa ei ole tehty kunnollista vaikutustenarviointia, jonka nojalla olisi voitu perustella vakuuttavammin ehdotetut vaihtoehdot, joiden kustannuksia ja hyötyjä ei ole sitä paitsi määritetty tai arvioitu selkeästi.

3.1.4.1 Lisäksi vaikutustenarviointi, josta komissio ilmoitti 1. maaliskuuta 2013 sidosryhmien kanssa pitämässään kokouksessa, on ETSK:n mielestä myöhässä, ja vaikka sen koko laajuus ja sisältö eivät olekaan vielä tiedossa, se ei vaikuta riittävän vakuuttavalta, jotta voitaisiin tehdä perusteltuja valintoja.

3.1.5 ETSK epäilee myös puhtaasti oikeudellisen tulkinnan näkökulmasta mutta myös yritysten tehokkaamman ja vaikuttavamman suojan kannalta, voidaanko komission ensisijaisena huolenaiheena oleva tapaus liittää asianmukaisesti tarkistettavaksi ehdotetun direktiivin kehykseen.

3.1.5.1 Analysoitu käytäntö on itse asiassa markkinointiviestintää laajassa merkityksessä eikä kuulu mainostoimintaan vaan on pikemminkin aggressiivista ja vilpillistä myyntiä, joka soveltuisi paremmin sopimattomien tai vääristävien kaupallisten menettelyjen laajempiin puitteisiin ja jonka tulisi jopa kuulua rikoslainsäädännön piiriin.

⁽¹⁾ EUVL C 351, 15.11.2012, s. 6.

3.1.5.2 Mainonnan käsitteen ulkopuolelle on todellakin jätetty kaikki viestintä, jossa ei ole tai jossa ei voida havaita tiettyjen tavaroiden tai palvelujen mainostamistavoitetta tai viestintää, joka toteutetaan kaupallisten suhteiden puitteissa ja joka ei koske uusien tavaroiden tai palvelujen toimittamista.

3.1.5.3 Direktiivin 2005/29/EY perusteella harhaanjohtavan menettelyn käsite tarkoittaa kaupallista menettelyä, jota pidetään sopimattomana, koska siinä annetaan vääriä tietoja, joita ei ole varmennettu ja jotka jollakin tapaa johtavat tai voivat johtaa myös yleisellä esitystavallaan keskivertokuluttajaa harhaan, vaikka tiedot olisivat tosiasiallisesti virheettömiä yhden tai useamman osan osalta, ja jotka saattavat molemmissa tapauksissa saada keskivertokuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei olisi muuten tehnyt. Toisin sanoen harhaanjohtavan menettelyn määritelmää ei voida rajoittaa tuotteiden myynninedistämiseen, vaan se voi kattaa tilanteet, joissa ei pyritä tuotteen markkinointiin, tai viestintään, joka tapahtuu kaupallisten suhteiden puitteissa.

3.1.6 Sitä paitsi hyvän kauppatavan vastaisista käytännöistä yritysten välisessä elintarvike- ja non-food-toimitusketjussa Euroopassa annetussa vihreässä kirjassa ⁽²⁾ komissio varoittaa aivan oikein mahdollisista ristiriidoista ja päällekkäisyyksistä, joita voi aiheutua samoja vastaanottajia ja vastaavia mutta yhteensovittamattomia järjestelmiä käsittelevien toimenpiteiden sarjasta, mikä aiheuttaisi hämmennystä säännösten saattamisessa osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ⁽³⁾.

3.1.7 ETSK pitää valitettavana, että Euroopan komissio ei ole vielä käynnistänyt keskustelua mahdollisista erilaisista vaihtoehdoista ja että niistä ei ole edes järjestetty julkista kuulemistakaan, vaan komissio on halunnut valita yhden vaihtoehdon, joka voi kuitenkin osoittautua epäedullisemmaksi yrityksille, erityisesti pk-yrityksille. Koska komissio on ilmeisesti jo päättänyt vaihtoehdosta, jonka se ilmoituksensa mukaan valitsee ensi lokakuussa, näyttää hyödyttömältä esittää vaikutustenarviointia viidestä vaihtoehdosta, jos valinta on selvä jo alusta alkaen.

3.1.8 Koska hakemistoja koskevaan keskeiseen kysymykseen on mitä ilmeisimmin muodostettava välittömästi kanta, joka on sitä paitsi jo ilmaistu Euroopan parlamentin aiemmissa tutkimuksissa ja päätöslauselmissa, ja koska kyseiset käytännöt ovat merkittäviä ja vakavia talouden kannalta EU:n tasolla ⁽⁴⁾, ETSK hyväksyy sen, että komissio antaa lainsäädäntöehdotuksen, jossa keskitytään ainoastaan tähän kysymykseen. Tarkoituksena on erityisesti estää tapaukset, joissa yrityksiin kohdistuu

jatkuvaa häirintää ja uhkana ovat oikeudenkäynnit ulkomaisissa tuomioistuimissa ja joissa yritysten ”hallinnolliset menot” kasvavat ja velanperintäyritykset soittelevat niille jatkuvasti lähes uhkaillen.

3.1.8.1 Pk-yritysten lisäksi myös vapaat ammatinharjoittajat, kansalaisjärjestöt, kirjastot, yksityiset oppilaitokset ja jopa tietyt julkishallinnon palvelut ovat joutuneet tällaisten käytäntöjen kohteeksi, ja myös ne pitäisi ajan myötä sisällyttää direktiivin soveltamisalaan laajentamalla ”elinkeinonharjoittajaa” koskevaa käsitettä siten, että se kattaa kaikki, joita nämä käytännöt voivat koskea ja joita ei suojata muilla säädöksillä.

3.1.9 ETSK katsoo kuitenkin, että johdonmukaisempi lähestymistapa olisi saatu aikaan laajentamalla sopimattomien kaupallisten menettelyjen käsitettä harhaanjohtavien ja aggressiivisten toimien muodossa sekä direktiivissä 2005/29/EY annettua mustaa listaa yritysten välisiin suhteisiin.

3.1.10 Kyseisen direktiivin soveltamisalan laajentamisen myönteisenä vaikutuksena olisi myös paremman yhdenmukaisuuden takaaminen, jolloin jäsenvaltioiden ei tarvitsisi luoda uusia lakeja tai säädöksiä sen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja ne voisivat vain laajentaa sopimattomista kaupallisista menettelyistä voimassa olevan kansallisen lainsäädäntönsä soveltamisalaa, millä taattaisiin EU:n lainsäädännön asianmukainen soveltaminen ⁽⁵⁾.

3.1.11 Direktiivin 2006/114/EY yksinkertainen muuttaminen komission ehdottamin epäselvin ehdoin ei myöskään takaa pk-yrityksille suojaa tiedonannossa mainituissa tilanteissa. Sen lisäksi, että nämä käytännöt itse asiassa ovat aggressiivisia eivätkä harhaanjohtavia direktiivissä 2005/29/EY tarkoitettulla tavalla, ne johtuvat jo aiemmin syntyneestä kaupallisesta suhteesta eivätkä siksi voi kuulua mainontaan sovellettavaan kehykseen.

3.1.12 Tässä mielessä ja rajoittamatta 3.1.8 kohdassa sanottua ETSK korostaa, että komission on lähitulevaisuudessa harkittava sellaisen horisontaalisen lähestymistavan omaksumista, joka edistää kilpailulainsäädännön ja teollis- ja tekijänoikeutta koskevan lainsäädännön sääntöjen yhdenmukaisuuden lisäämistä ja joka takaa yhtenäisen suojan kaikilta näiltä kaupallisilta menettelyiltä sekä kaupan ja jakelun alalla että kaikissa ammatinharjoittajien välisissä sopimussuhteissa kaupan ja jakelun alan tehokkuuden ja oikeudenmukaisuuden lisäämisestä annetun Euroopan parlamentin päätöslauselman mukaisesti.

⁽²⁾ COM(2013) 37 final.

⁽³⁾ Tässä yhteydessä on muistutettava ongelmista, joita direktiivin 2005/29/EY saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä on ilmennyt ja jotka Euroopan parlamentti on tunnustanut (ks. *State of play of the implementation of the provisions on advertising in the unfair commercial practices legislation*, IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288).

⁽⁴⁾ Ks. Alankomaiden petoksia käsittelevän Fraude Helpdesk.nl -portaalin toimittamat tiedot.

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentti on sitä paitsi todennut sopimattomista kaupallisista menettelyistä ja harhaanjohtavasta mainonnasta antamassaan päätöslauselmassa sangen huolestuneena, että useat jäsenvaltiot olivat jakaneet direktiivin 2005/29/EY liitteessä I olevan mustan listan osiin saattaessaan direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään, mikä on aiheuttanut hämmennystä kuluttajille ja yrityksille.

3.1.13 ETSK korostaakin, että oikeusasioden pääosaston, kilpailun pääosaston, sisämarkkinoiden ja palvelujen pääosaston ja yritystoiminnan pääosaston välistä koordinoitua on lisättävä alalla toteutettavissa toiminna ja tulevissa poliittisissa ja lainsäädäntöehdotuksissa pk-yrityksiä tukevassa aloitteessa vahvistettujen poliittisten painopisteiden mukaisesti.

3.1.14 Rajoittamatta aiemmin sanottua ja siinä tapauksessa, että komissio valitsee toisen vaihtoehdon, ETSK korostaa, että on määriteltävä konkreettisesti ja täsmennettävä "kaikista vahingollisimpien" markkinointikäytäntöjen käsite, jotta voidaan ymmärtää, mitkä ovat sen mukaan ne markkinointikäytännöt, jotka edellyttävät parempaa suojaa suhteessa muihin.

3.1.15 ETSK arvostaisi myös sitä, että komissio antaisi aiempaa tarkemman määritelmän kaikista tilanteista, joiden pitäisi olla "mustalla listalla", jonka olemassaolon ETSK hyväksyy täysin, jos täysin laittomiksi katsottujen menettelyjen ilmoittamisen halutaan olevan mahdollisimman tarkkaa ja kattavaa. Komissio voi löytää tämän listan laatimista varten riittävän perustan kyselynsä annetuista vastauksista ja 1. maaliskuuta 2013 pidetyssä kokouksessa eri osapuolten esittämistä puheenvuoroista ⁽⁶⁾.

3.1.16 ETSK arvostaisi myös tässä tapauksessa sitä, että komissio arvioisi, onko mahdollista laatia harmaa lista käytännöistä, jotka katsotaan laittomiksi tiettyjen konkreettisten olosuhteiden nojalla tapauskohtaisesti tuomarin päätöksellä.

3.1.17 Samoin ETSK katsoo, että yksinkertaisen listauksen ohella olisi vahvistettava ja selkeytettävä käsitteitä harhaanjohtavan mainonnan ja laittoman vertailevan mainonnan käytännöistä siten, että saavutettaisiin järjestelmällinen kohtelu laajassa

oikeudellisessa kehyksessä, millä taattaisiin, että uusia sopimattomia menettelyitä valvotaan tarkistetun lainsäädännön nojalla.

3.1.18 ETSK katsoo, rajoittamatta kohdassa 3.1.8 sanottua, että direktiivin 2005/29/EY oikeudellista kehystä on laajennettava ottaen erityisesti huomioon, että tietyille mikroyrityksille ja pienyrityksille on säädettävä yhdenvertaisesta suojasta kuluttajien kanssa tai laajennettava kuluttajasuojaa näihin yrityksiin, mitä komitea kannattaa, täsmällisesti ja tiukasti määritellyin ehdoin silloin, kun niiden tilanne on rinnastettavissa toisiinsa. Näin on jo eräiden jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä, ja sitä vaativat oikeutetusti näitä yrityksiä edustavat järjestöt ja organisaatiot ⁽⁷⁾.

3.1.19 ETSK itse asiassa katsoo, että kyse on saman todellisuuden kahdesta osasta ja että olisi hyödyllisintä tarkistaa direktiivi 2005/29/EY samaan aikaan ja rinnakkain nykyisen direktiivin 2006/114/EY kanssa, koska ne liittyvät toisiinsa ja täydentävät toisiaan ⁽⁸⁾, kyseisen direktiivin äskettäisen arvioinnin perusteella ⁽⁹⁾.

3.1.20 Näiden käytäntöjen luonne ja epärehellisten yritysten toimintatapa osoittavat, että tarvitaan oikeudellista ryhmäkanne-mekanismeja, jonka avulla voidaan taata tehokas reagointi ja parempi suoja elinkeinonharjoittajille sovittelussa ja jonka avulla voidaan näiden käytäntöjen lopettamisen lisäksi ⁽¹⁰⁾ varmistaa kärsitystä vahingosta maksettava oikeudenmukainen korvaus.

⁽⁶⁾ Esimerkkinä voidaan mainita seuraavat:

- verkkokaupan käytännöt, joissa liiketoimeen liittyviä tietoja ei toimiteta samalla tavalla kaikille asianosaisille, mikä johtaa joidenkin asianosaisten syrjintään
- huutokauppa ja verkkomyynti (eBay); tässä yhteydessä rekisteröityminen kuluttajana vaikuttaa toisinaan edullisemmalla, koska näin on mahdollista saada paremmat takeet
- käytännöt, joissa esitellään sertifioituja tuotteita, joita ei ole akkreditoitu
- käytännöt, joissa yritykset väittävät olevansa viranomaisia ja pakottavat ammatinharjoittajan tilaamaan tarjotun palvelun tai hankkimaan tarjotun tuotteen oletettujen vero- tai turvallisuus-säännösten noudattamiseksi
- käytännöt, joissa tavarat hankitaan rajatylittäviltä markkinoilta, ja ostajalle ilmoitetaan vasta jälkepäin, että takuupalvelut ovat saatavilla vain tuotteen alkuperämaassa
- käytännöt, joissa luodaan vertailevia internetsivustoja, joilla pyritään pääasiassa saamaan ammatinharjoittaja hankkimaan tarjottu tuote esittämällä se sopivimmaksi hänen kaupalliselle profiililleen; tietyt näistä vertailevista välineistä eivät etenkin rahoitusalaalla anna mitään tietoja sivuston luonteesta ja sen rahoitustavasta
- mainontakäytännöt, jotka on piilotettu digitaaliseen ympäristöön muun muassa kuluttajien/yritysten (tavallisesti yrityksen maksullisten yhteistyökumppanien) sosiaalisessa mediassa julkaisemien vastausten muodossa, jotta ammatinharjoittajat turvautuisivat kyseiseen tahoon
- käytännöt, joiden tavoitteena on käyttää vertailevia testejä, vaikka ne ovat jo vanhentuneita tai niitä ei ole olemassa
- käytännöt, joissa edellytetään ammatinharjoittajan hiljaista suostumusta tarjotun tuotteen hankkimiseksi tai tarjotun palvelun tilaamiseksi.

3.2 Muodolliset näkökohdat

3.2.1 ETSK katsoo, että komission pitäisi jo tässä vaiheessa tarkentaa toteutettavien toimien oikeusperusta, etenkin se, onko ne tarkoitettu vain sisämarkkinoiden toteuttamiseen vai muuhun.

3.2.2 ETSK katsoo myös, että soveltuvin oikeudellinen väline on tässä asetus, joka takaa parhaimman oikeusvarmuuden ja tehokkaimman yhdenmukaistamisen.

⁽⁷⁾ Tämä ratkaisu on laadittavana olevan vaikutustenarvioinnin viides vaihtoehto.

⁽⁸⁾ Mainittakoon Itävalta esimerkkinä direktiivin 2006/114/EY ja direktiivin 2005/29/EY yhteensopivuudesta, joka on tehty mahdolliseksi vaihtamalla osaksi kansallista lainsäädäntöä saatettaessa käsite "kuluttajat" ilmaisuun "kaupallisten menettelyjen kohde", minkä ansiosta on voitu taata selkeästi, että direktiivin 2005/29/EY säännöksiä sovelletaan myös elinkeinonharjoittajien välisiin suhteisiin (katso alaviitteessä 3 mainittu asiakirja IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288).

⁽⁹⁾ COM(2013) 138 final, 14.3.2013.

⁽¹⁰⁾ Siksi on välttämätöntä lisätä tuleva säädös direktiivin 2009/22/EY liitteessä I olevaan luetteloon.

4. Menetelmän analyysi

4.1 ETSK hyväksyy ehdotetun aikataulun osalta komission määrittelemät vaiheet, erityisesti viranomaisverkoston välittömän luomisen, jotta harhaanjohtavasta mainonnasta ja vertailevasta mainonnasta annetun direktiivin soveltamista voidaan parantaa ja jotta tietoja voidaan vaihtaa.

4.2 ETSK suhtautuu myönteisesti myös yhteistyömenettelyn luomiseen lainsäädännön täytäntöönpanon alalla vastaavalla tavalla kuin kuluttajasuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2006/2004. Sen avulla olisi mahdollista velvoittaa jäsenvaltiot keskinäiseen avunantoon alalla ja määrittää lainsäädännön soveltamisesta vastaavat viranomaiset rajoittamatta Alankomaiden esimerkin mukaisia yksityisen ja julkisen sektorin foorumeihin liittyviä vaihtoehtoja tai yhteistyön laajentamisen siten, että se kattaa sidosryhmiä edustavien järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön.

4.3 ETSK ehdottaa kuluttajasuojalainsäädännön⁽¹¹⁾ ja riitojenratkaisun käytäntöjen innoittamana, että perustetaan eurooppalainen verkosto pk-yritysten tueksi, jotta rajatylittävät riidat voidaan sopia siten, että petoksen uhriksi joutuneet yritykset saadaan ohjattua asianmukaisimpiin oikeudellisiin mekanismeihin.

4.4 ETSK katsoo myös, että on edistettävä koulutus- ja tiedotustoimia ja jaettava hyviä käytäntöjä kaikille yrityksille, jotta niitä voidaan varoittaa niiden toimintaan kuuluvista riskeistä.

4.5 Koska suurin osa harhaanjohtavista käytännöistä tapahtuu digitaalisessa ympäristössä, ETSK pitää lisäksi välttämättömänä edistää pk-yritysten suojelussa tiukempaa ja

soveltuvampaa lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon menetelyt, joita internetin välityspalvelut käyttävät, ja sopimussuhteet, jotka liittyvät eBayn kaltaisiin foorumeihin tai erityisesti elinkeinonharjoittajien välisiä kaupallisia suhteita varten luotuihin foorumeihin.

4.6 Komission olisi lisäksi otettava huomioon näiden käytäntöjen kansainvälinen ulottuvuus OECD:n edustuksensa puitteissa⁽¹²⁾. EU:ta ja sen jäsenvaltioita kannustetaan keskustelemaan OECD:n kanssa kuluttajien suojelemista rajatylittävältä vilpilliseltä liiketoiminnalta koskevien suuntaviivojen (*Guidelines for Protecting Consumers from Fraudulent and Deceptive Commercial Practices Across Borders*) laajentamisesta kattamaan yritysten väliset suhteet (B2B).

ETSK ehdottaa, että Europol käynnistää tutkimushankkeen laajamittaisista huijauksista EU:ssa: taloudellisten vahinkojen ulottuvuudesta ja uhrien määrästä, suurimpien rajatylittävien toimijoiden roolista ja mahdollisesta voittojen siirtämisestä muuhun laittomaan toimintaan.

4.7 Lopuksi ETSK huomauttaa, että komission on varattava määrärahat, jotka tarvitaan ehdotettujen toimenpiteiden toteuttamiseksi.

4.8 Tulevan työn osalta ETSK haluaa ilmaista yksiselitteisesti olevansa käytettävissä osallistumaan edustajineen tulevaan työhön, jota se katsoo voivansa edistää huomattavasti järjestäytyneitä kansalaisyhteiskuntaa edustavien kolmeen eturyhmään järjestäytyneiden jäsentensä kokemuksen ansiosta.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/ecc/contact_en.htm

⁽¹²⁾ International Mass-Marketing Fraud Working Group (IMMFWH) on osoittanut asian kansainvälisen ulottuvuuden. IMMFWH on riippumaton verkosto, joka koostuu seitsemän maan (Alankomaat, Australia, Belgia, Kanada, Nigeria, Yhdistynyt kuningaskunta ja Yhdysvallat) lainvalvonnan, sääntelyn ja kuluttajasuojan alalla toimivista virastoista sekä Europolista. Se pyrkii helpottamaan monikansallista tietojenvaihtoa ja tiedustelua, rajatylittävien laajamittaisen huijauksien paljastamista, estämistä ja lopettamista koskevien operaatioiden koordinoitua sekä lisäämään yleisön tietoisuutta ja valistustoimia kansainvälisistä laajamittaisista huijauksista.
Ks. *Mass-marketing fraud: a threat assessment*, IMMFWH, kesäkuu 2010.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle tulliliiton tilasta”

COM(2012) 791 final

(2013/C 271/12)

Esittelijä: **Jan SIMONS**

Euroopan komissio päätti 21. joulukuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle tulliliiton tilasta

COM(2012) 791 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 29. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 139 ääntä puolesta 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Pöytäkirjat ja suositukset

1.1 Komitea on yhtä mieltä komission tiedonannon päälinjoista. Se kannattaa voimakasta tulliliittoa, joka voi parantaa merkittävästi kilpailukykyä ja sisämarkkinoiden sujuvaa toimintaa Euroopan unionissa.

1.2 Komitea kehottaa komissiota ottamaan toimintasuunnitelman suunnittelussa erityisesti huomioon tulliliiton toimintaa koskevat tutkimukset ja sisäiset ja ulkoiset arvioinnit, jollaisia on tehty kolmen viime vuoden aikana.

1.3 Komitea pitää erittäin tärkeänä yhdenmukaisiin, avoimiin, vaikuttaviin, tehokkaisiin ja selväpiirteisiin menettelyihin perustuvaa tullipolitiikkaa, jonka avulla Euroopan unioni pystyy vastaamaan maailmanlaajuiseen kilpailuun ja jonka avulla voidaan suojella yrityselämän ja eurooppalaisten kuluttajien oikeuksia ja turvallisuutta sekä teollis- ja tekijänoikeuksia. On kuitenkin vältettävä jäsenvaltioiden pakottamista tullilainsäädännön noudattamisessa tiukkaan muottiin, vaan niiden tulee edelleenkin voida ottaa huomioon kauppavirtojensa volyymi.

1.4 Komission tiedonannossaan painokkaasti korostama kaupankäynnin helpottaminen ilmentää erityisesti, että on tärkeää voida sopeuttaa tulliviranomaisten toimeenpanomahdollisuudet kansallisiin kauppavirtoihin tehokkuuden parantamiseksi. Siten helpotetaan erityisesti yritystoimintaa mahdollisimman paljon. ”Hyvin käytänteisiin” perustuvasta yhdenmukaistamisesta ja järjestelmälähtöisistä valvonnan menetelmistä on tässä asiassa vastaisuudessa hyötyä.

1.5 Komitea olisi toivonut, että tiedonannossa olisi perehdytty syvällisemmin lyhyen ja pitkän aikavälin konkreettisiin toimiin. Painopisteitä kaavaillaan vain vuodeksi 2013. Sitä seuraavien vuosien varalta viitataan onneksi jo laadittavana olevaan uudistussuunnitelmaan, joka julkaistaan vuonna 2014.

1.6 Komitea kehottaa kiinnittämään erityishuomiota tarpeeseen tehdä investointeja sen varmistamiseksi, että tulliviranomaiset pystyvät puuttumaan petoksiin ja rikollisuuteen kustannustehokkaammin, sekä myös kauppavirtojen hidastumisen ehkäisemiseksi.

2. Johdanto

2.1 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (yksi Lissabonin sopimuksista, lyhennettynä SEUT) unionin sisäisiä politiikkoja ja toimia käsittelevässä kolmannessa osassa on kaksi suhteellisen lyhyttä ja erittäin yleisluonteisesti kirjoitettua artiklaa (SEUTin 26 ja 27 artikla) sisämarkkinoista. Ne määrittellään alueeksi, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja missä tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan perussopimuksen määräysten mukaisesti.

2.2 Tämä aihe mainittiin ensi kerran vasta vuonna 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjassa (Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 8A artikla, lyhennettynä ETY:n perustamissopimus), jossa sisämarkkinoiden loppuunsaattamisen määräajaksi asetettiin 1. tammikuuta 1993. Sitä odotetaan kuitenkin valitettavasti edelleen.

2.3 Toisin, ja huomattavasti nopeammassa aikataulussa, on onneksi käynyt tulliliitolle, sisämarkkinoiden välttämättömälle edelläkävijälle ja olennaiselle osalle, joka sisällytettiin onnistunut Benelux-yhteistyö esimerkkinä ensimmäiseen ETY:n perustamis-sopimukseen (Rooman sopimus) jo vuonna 1958.

2.4 Siinä määrätään noin 20 artiklassa erittäin seikkaperäisesti ja määräaika asettaen, mitä tulee tehdä, jotta pisimmässä säädettyssä 15 vuoden siirtymäajassa (8 art. 5 kohta) lopulta säädetään kaikessa jäsenvaltioiden välisessä tavaraliikenteessä tuonti- ja vientitullien ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen kielto sekä yhteisen tullitariffin käyttöönotto suhteessa kolman-siin maihin.

2.5 Tämä asia on kirjattu Rooman sopimuksen lisäksi myös yli 50 vuotta myöhemmin Lissabonin sopimukseen (SEUTin 28 art.). Kun otetaan huomioon kaikki, mitä jo aiemmin oli saatu aikaan – vuonna 1968 ei enää tullimaksuja kansallisilla rajoilla, sen jälkeen erilaista tulli- ja alkuperälainsäädäntöä, josta päädyttiin yhteisön tullikoodeksiin vuonna 1992 ja yhteiseen tullitariffiin vuonna 1987 – riittää Lissabonin sopimuksessa kolme tulliliittoa käsittelevää hyvin suppeaa artiklaa (SEUTin 30–32 art.), kun Rooman sopimuksessa aiheesta oli vielä parikymmentä erittäin laajaa artiklaa.

2.6 Tulli varmistaa edellä mainitun oikeudellisen perustan ohella erityisalojen oikeudellisin välineiden avulla sääntöjen noudattamisen Euroopan unionissa. Kyseisiä välineitä ovat mm. asetukset, jotka koskevat teollis- ja tekijänoikeuksien valvontaa, huumausaineiden lähtöaineita, kulttuuriesineitä, käteisrahan valvontaa ja markkinavalvontaa, sekä säädökset, joiden tarkoituksena on kansalaisten ja ympäristön suojeleminen.

2.7 Kuten SEUTin 3 artiklassa määrätään, Euroopan unionilla on SEUTin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yksinomainen toimivalta tulliliiton alalla. Tullilainsäädännön täytäntöönpanovastuu on jäsenvaltioilla. (Muistettakoon, että sisämarkkinat kuuluvat unionin ja jäsenvaltioiden SEUTin 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun jaetun toimivallan piiriin.)

2.8 Seuraavat Euroopan komission esittämät luvut ilmentävät tulliliiton lisäarvoa: Euroopan tulliviranomaiset käsittelevät 17 prosenttia maailmankaupasta, ja kun ajatellaan vuotuista liikevaihtoa, se tarkoittaa 3 300 miljardia euroa.

3. Komission tiedonanto

3.1 Komissio julkaisi käsiteltävänä olevan tiedonannon tulliliiton tilasta 21. joulukuuta 2012 pohtiakseen toimikautensa

puolivälissä, missä kunnossa tulliliitto on, mitä tavoitteita on saavutettu ja mitä haasteita tulevaisuudessa on edessä.

Konkreettisemmin komissio ilmaisee, että tiedonannon julkaisemisen tavoitteena on

— tuoda esiin tulliliiton tarjoamista palveluista saatava lisäarvo ja tulliliiton olennainen merkitys sisämarkkinoiden ja Euroopan unionin kasvun, kilpailukyvyyn ja turvallisuuden perustana

— tunnustaa, että tulliliitolla on edessään haasteita, joihin EU:n on vastattava

— hahmotella toimia, joilla voidaan vastata näihin haasteisiin ja saada aikaan suorituskypyisempi, vahvempi ja yhtenäisempi tulliliitto vuoteen 2020 mennessä.

3.2 Näiden tavoitteiden ohella komissio pitää tiedonantoa keinona avata keskustelu kolmesta tärkeästä seikasta:

— vuonna 2003 aloitetun nykyaikaistamisen päätökseen saataminen viimeistelemällä ja määrittelemällä unionin uusi tullikoodeksi ja siihen liittyvät delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset sekä niiden tarkoituksenmukainen täytäntöönpano jäsenvaltioissa

— tullisäädösten täytäntöönpanossa ilmenevien puutteiden toteaminen ja korjaaminen, sekä toimenpiteitä edellyttävien painopisteiden asettaminen; komissio toteutti muutamia vuosia sitten aihetta koskevan sisäisen itsearvioinnin, ja pikakkoin julkaistaan ulkoinen arviointi tulliliiton toiminnasta

— hallintorakenteen muuttaminen tulliliiton tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi; komissio aikoo julkaista asiaa käsittelevän uudistussuunnitelman vuonna 2014.

3.3 Komissio kehottaa neuvostoa ja Euroopan parlamenttia

— saattamaan tulliliiton nykyaikaistamisen viipymättä päätökseen

— aloittamaan tulliliiton painopisteiden asettamiseksi vuoropuhelun asianomaisten sidosryhmien kanssa ja ottamaan siinä huomioon sisäisestä ja ulkoisesta arvioinnista ja puuteanalyysistä saadut tulokset

— hallinnon osalta uudistamaan tulliliiton hallinnon sekä tulliliiton yleiseen operatiiviseen hallinnointiin liittyvät jäsenvaltioiden ja komission roolit ja tehtävät. Yksi tähän liittyvistä seuraavista vaiheista on uudistussuunnitelman laatiminen, joka on tarkoitus aloittaa vuonna 2014.

3.4 Komissio toteaa tiedonannossaan, ettei yksikään jäsenvaltio yksin kykene vastaamaan lisääntyvän globalisaation asettamiin haasteisiin. Se katsoo, että globalisaatio edellyttää yhtenäisempää Eurooppaa, mikä puolestaan edellyttää syvälekäyvämpää yhdentymistä.

4. Yleisiä huomioita

4.1 Komitea arvostaa sitä, että komissio on julkaissut kyseisen tiedonannon tulliliiton tilasta toimikautensa puolivälissä. Komitea korostaa myös tulliliiton suurta merkitystä EU:lle, varsinkin sisämarkkinoiden kasvun, kilpailukyvyyn ja turvallisuuden kannalta.

4.2 Komitea toteaa, että Euroopan unionin on pystyttävä vastaamaan ulkoisiin ja sisäisiin haasteisiin.

4.2.1 Ulkoisina haasteina voidaan pitää kasvavia kauppavirtoja; uusia ja monimutkaisia logistiikkaketjuja; muuttunutta kilpailupainetta; kasvavaa rikollisuutta, petokset mukaan lukien; terrorismia ja esimerkiksi toisten valvontaorganisaatioiden odotuksia tullin tehtävistä.

4.2.2 Sisäisiksi haasteiksi komitea katsoo tehottomuuden ja tuloksettomuuden, joka on seurausta täytäntöönpanon eroista 27 jäsenvaltiossa. Jäsenvaltiot eivät pysty noudattamaan unionin lainsäädäntöä yhdenmukaisesti silloin, kun esimerkiksi kukin jäsenvaltio kehittää omia automaatiojärjestelmiään, kun sovelletaan erilaisia työmenetelmiä tai kun koulutustasoissa on huomattavia eroja. Talouskriisi pahentaa tätä epäkohtaa entisestään.

4.3 Komitea pitää erittäin tärkeänä, että noudatetaan yhdenmukaisiin, avoimiin, vaikuttaviin, tehokkaisiin ja yksinkertaisiin menettelyihin perustuvaa tullipolitiikkaa, jonka avulla Euroopan unioni voi vastata maailmanlaajuiseen kilpailuun ja jonka avulla voidaan suojella yrityselämän ja eurooppalaisten kuluttajien oikeuksia ja turvallisuutta sekä teollis- ja tekijänoikeuksia.

4.4 Asia on ilmaistu äskettäin annetussa aiemmassa lausunnossa ⁽¹⁾ suosituksena, ja tämä erittäin tärkeä seikka toistetaan edellä erittäin painokkaasti.

4.5 Komitea tähdentää samalla aivan yhtä korostetusti, että on vältettävä jäsenvaltioiden pakottamista tullilainsäädännön noudattamisessa tiukkaan muottiin, vaan niiden tulee voida ottaa huomioon kauppavirtojensa volyymi. Tähän liittyen komitea painottaa, että jäsenvaltiot ovat ryhtyneet moninaisiin toimenpiteisiin kaupankäynnin helpottamiseksi. Niitä ovat sähköisiin menettelyihin siirtyminen, menettelytapojen yksinkertaistaminen ja valtuutetun toimijan aseman käyttöönotto.

4.6 Tässä asiassa yhdenmukaistamisen tulee perustua ”hyviin käytänteisiin” eikä eurooppalaiseen keskitasoon.

4.7 Komitean näkökulmasta on myös toivottavaa, että pyritään työskentelemään kustannustehokkaasti ja tavoitteellisesti, myös tulotalouden kannalta, ja että tavoitellaan tosiasiallista edistystä siten, että valvonta toteutetaan noudattaen transaktiokohtaisuuden sijaan riskienarviointiin perustuvaa järjestelmälähtöistä menettelyä.

4.8 Myös 10.–11. joulukuuta 2012 kokoontuneen kilpailukykyneuvoston päätelmissä korostetaan, että on tarpeen edelleenkin edistää tullilainsäädännön yhdenmukaista soveltamista sekä nykyaikaisia ja yhtenäistettyjä lähestymistapoja tullivalvontaan jättäen samalla joustavasti tilaa jäsenvaltiokohtaisille ratkaisuille, kun se on asiamukaista ja kun otetaan huomioon toimiin ja jäsenvaltioihin kohdistuvat vaikutukset ⁽²⁾.

4.9 Neuvosto viittaa myös siihen, että on tarpeen tehostaa yhteistyötä muiden elinten kanssa sekä kansallisella että EU:n tasolla turvallisuuden, terveyden, turvaamistoimien ja ympäristöasioiden saroilla, myös kansainvälisten kumppanien kanssa, noudattaen samalla EU:n ja jäsenvaltioiden toimivallanjakoa kyseisellä alalla ⁽³⁾.

4.10 Komitea jakaa myös Euroopan komission näkemyksen, jonka mukaan tulliliiton edelleenkehittämistä varten on luotava mekanismi, jonka avulla voidaan määrittää tulliliiton suorituskyky ja arvioida sitä.

4.11 Komitea kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että nimenomaisten tullimenettelyjen lisäksi voi olla muita esteitä, kuten ulkorajojen puutteellinen infrastruktuuri, jotka haittaavat sujuvaa käsittelyä. Mikäli osallisina on kolmansia maita, olisi ongelmat ratkaistava ensi kädessä yhdessä.

⁽²⁾ *Conclusions on the Progress on the Strategy for the Evolution of the Customs Union*, neuvoston 3208. istunto – Kilpailukyky – Bryssel 10.–11. joulukuuta 2012 – päätelmiä ei ole saatavana suomeksi.

⁽³⁾ Ks. edellinen viite.

⁽¹⁾ EUVL C 229, 31.7.2012, s. 68–71

5. Erityisiä huomioita

5.1 Komitea on huolissaan kasvavasta epäsuhdasta yhtäältä jatkuvasti lisääntyvän työtaakan ja toisaalta tullivirkailijoiden yhä pienenevän määrän välillä. Monien tehtävien automatisoinnista huolimatta tullivirkailijoiden työmäärä on kasvussa. Tähän ongelmakenttään, missä koulutus ja jatkokoulutus ovat merkittävässä asemassa, olisi kiinnitettävä paljon enemmän huomiota.

5.2 Komitea esittää ratkaisuksi, että perustetaan eurooppalainen tullikorkeakoulu jäsenvaltioiden tullihenkilöstön tasoltaan tarkoituksenmukaista kouluttamista varten.

5.3 Komitea pitää toimitusketjujen turvallisuutta ja riskienhallintaa tulliliiton kannalta erittäin tärkeänä. Komitea antaa aiheutta käsittelevästä, vastikään julkaistusta komission tiedonannosta (COM(2012) 793 final) myös piakkoin lausunnon (asiakokonaisuus INT/681, esittelijä Antonello Pezzini).

5.4 Komitea odottaa yhtä myönteisesti komission ehdotuksia, joiden avulla voidaan tarttua eri lähestymistavoista johtuviin EU:n tullilainsäädännön rikkomuksiin ja sanktioiden soveltamisessa todettuihin ongelmiin, jo yksinomaan yhdenvertaisuusperiaatteen vuoksi. Tällöin on otettava huomioon, että sanktiojärjestelmien muuttaminen osana kansallista tulli- ja rikosoikeuslainsäädäntöä on jäsenvaltioissa arkaluonteinen asia.

5.5 Komitea ehdottaa, että ensimmäiseksi lähennetään rikkomustyyppejä, kuten maantieliikenteessä on jo tehty⁽⁴⁾.

5.6 Komitea suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen laatia joukko vakiomenettelyjä, jotka sisällytetään tuleviin säädöksiin ja joiden tarkoituksena on helpottaa tullin mahdollisuuksia valvoa sellaisten säädösten noudattamista, joissa asetetaan tavaroiden tuontia ja vientiä koskevia kieltoja ja rajoituksia.

5.7 Komitea olisi toivonut, että komissio olisi käsitellyt tiedonannossaan konkreettisemmin ehdotuksistaan seuraavia sääntelypaineita ja hallinnollisia rasitteita.

5.8 On ensiarvoisen tärkeää tehostaa tullitehtävien hoitamista. Olisikin aiheellista kehittää tulliviranomaisten välistä yhteistyötä, vahvistaa tullivirkailijoiden toimivaltuuksia ja ottaa käytöön todellisia eurooppalaisia strategioita petosten torjumiseksi. Kuviteltavissa on lisäksi olosuhteita, joissa voi olla toivottavaa siirtää eräitä tehtäviä ja toimintoja yksittäisiltä jäsenvaltioilta unionin elimille – hoitavatpa niitä komissio tai jäsenvaltiot yhdessä – esimerkiksi silloin, kun voidaan saada aikaan merkittäviä taloudellisia säästöjä ja/tai yksinkertaistaa tullitehtävien hoitamista.

5.9 Komitea olisi myös odottanut kyseisestä tiedonannosta lisää taustatietoa. Sitä ei valitettavasti löydy, mistä syystä tiedonantoa on vaikea arvioida kunnolla. Tuleviin säädösehdotuksiin liittyy onneksi vaikutustenarviointi, kuten komission edustajat ovat nimenomaisesti ilmoittaneet.

5.10 Komitea toteaa komission tavoin huolestuneena, että tulliliiton nykyinen hallinnointi ja erityisesti yhteiset menetelmät eivät ole enää tehokkaita ja vaikuttavia. Komitean mielestä tulliviranomaisten käytettävissä täytyy olla nykyaikainen ja tehokas hallintojärjestelmä, jotta työskentely pysyy tuloksekkaana ja kustannustehokkaana.

5.11 Tämän lisäksi komitea viittaa siihen, että tulliviranomaisten palveluja varten on nykyisen talouskriisin aikaanakin varattava riittävästi varoja, esimerkiksi IT-järjestelmien päivittämiseen, jotta petoksia ja rikollisuutta voidaan torjua asianmukaisesti.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1071/2009, annettu 21 päivänä lokakuuta 2009, maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Toimintasuunnitelma: eurooppalainen yhtiöoikeus sekä yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä – nykyaikainen oikeudellinen kehys aiempaa sitoutuneemmille osakkeenomistajille ja kestävää liiketoimintaa harjoittaville yrityksille”

COM(2012) 740 final

(2013/C 271/13)

Esittelijä: **Edouard DE LAMAZE**

Euroopan komissio päätti 19. helmikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Toimintasuunnitelma: eurooppalainen yhtiöoikeus sekä yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä – nykyaikainen oikeudellinen kehys aiempaa sitoutuneemmille osakkeenomistajille ja kestävää liiketoimintaa harjoittaville yrityksille

COM(2012) 740 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 29. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 135 ääntä puolesta ja 1 vastaan 11:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa tarkasteltavana olevan, yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää käsittelevän toimintasuunnitelman keskeisiä suuntaviivoja.

1.2 ETSK varoittaa kasvattamasta sääntelyn noudattamisesta pörssiyhtiöille aiheutuvia kustannuksia ja muistuttaa avointen rahoitusmarkkinoiden olevan elinehto yrityksille. Tasapaino lain-säädäntötoimenpiteiden ja ei-sitovien oikeudellisten normien – suositusten ja säännösten – välillä riippuu kunkin esitetyn aloitteen täytäntöönpanon yksityiskohdista.

1.3 ETSK odottaa, että komissio asettaa erityisesti yritysten palkka- ja palkkiokäytäntöjen avoimuutta koskevan velvoitteen osalta kohtuulliset vaatimukset, jotta yritysten kehitys ei vaarannu toimintakustannusten kasvun takia. Komitea haluaa kiinnittää huomiota siihen, että uusissa säännöissä on huolehdittava liikesalaisuuden säilymisestä.

1.4 ETSK katsoo, että pyrkimys EU:n laajuiseen yhdenmukaistamiseen keskeisessä kysymyksessä osakkeenomistajien oikeudesta äänestää palkka- ja palkkiokäytännöistä voi johtaa enimmillään neuvoa-antavaan äänestykseen, sillä muutoin koko yhtiöoikeuden perusta asetetaan kyseenalaiseksi.

1.5 ETSK kehottaa komissiota tarkastelemaan suunnitellussa vaikutustenarvioinnissa huolellisesti kunkin aloitteen mielekkyyttä pk-yritysten erityispiirteiden näkökulmasta.

1.6 ETSK katsoo, että kaavailtujen aloitteiden lisäksi olisi pitänyt korostaa työntekijöiden sitouttamisen tarvetta yrityksen tehokkaan toiminnan varmistamiseksi erityisesti kriisiaikoina.

1.7 ETSK kehottaa lisäksi lisäämään hallinto- tai valvontaelinten jäsenten koulutusta ja muistuttaa tällä alalla sovellettavien hyvien käytäntöjen vaihtamisen hyödyllisyydestä.

1.8 ETSK katsoo, että yhtiöoikeuden alalla on tarpeen keskityä ensisijaisesti yksityistä eurooppayhtiötä koskevan suunnitelman eteenpäin viemiseen sekä toimenpiteisiin, joilla helpotetaan kotipaikan siirtämistä EU:n sisällä. Kummassakin asiassa on turvattava työntekijöiden osallistumismahdollisuudet ja parannettava niitä muun muassa EU:n perussopimusten mukaisen erityisen työmarkkinaosapuolten kuulemisen pohjalta.

1.9 ETSK ei kannata konsernin edun käsitteen tunnustamista, sillä se heikentäisi viime kädessä oikeushenkilöiden riippumattomuuden periaatteen toteutumista yhtiöryhmässä erityisesti silloin, kun oikeushenkilöt eivät ole eurooppalaisia. Komitea on myös huolissaan ajattelutavasta, jossa konsernin etua pidetään tärkeämpänä kuin tytäryhtiön etua, joka voidaan uhrata konsernin edun hyväksi.

2. Tiedonannon sisältö

2.1 Tarkasteltavana oleva komission toimintasuunnitelma on jatkoa Eurooppa 2020 -tiedonannolle, jossa kehoitetaan parantamaan Euroopan liiketoimintaympäristöä. Toimintasuunnitelmassa esitetään aloitteita, joiden tarkoituksena on vahvistaa EU:n yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää kahden johtajatuksen pohjalta:

- Lisätään avoimuutta niin osakkeenomistajiin ja yleisöön kuin yrityksenkin nähden: yritysten hallitusten monipuolisuutta edistävien toimintalinjojen ja muiden kuin taloudellisten riskien (strategiset, toiminnalliset ja vaatimustenmukaisuuteen liittyvät riskit jne.) hallintajärjestelyjen julkistaminen, hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevista säännöstöistä poikkeavien yritysten antamien selitysten laadun parantaminen, yhteisösjoihtajien äänestyskäytäntöjen julkistaminen ja osakkeenomistajien tunnistaminen.
- Parannetaan osakkeenomistajien sitoutumista: palkka- ja palkkiokäytäntöjen valvonnan parantaminen, osakkeenomistajien toteuttaman lähipiirin liiketoimien valvonnan parantaminen, valtakirjoja koskevien neuvontapalvelujen tarjoajien toiminnan sääntely, yhteistoiminnan käsitteen selkiyttäminen ja työntekijöiden osakkeenomistusohjelmien tukeminen.

2.2 Näiden rinnalla kaavallaan monenlaisia aloitteita yhtiöoikeuden alalla. Ne koskevat periaatteessa pörssi-yhtiöiden lisäksi kaikkia muitakin julkisia osakeyhtiöitä. Aloitteita ovat rajatylittävän toiminnan (rajatylittävien sulautumisten ja jakautumisten ja mahdollisesti kotipaikan siirtämisen) helpottaminen, yksityistä eurooppayhtiötä (SPE) koskevan suunnitelman seurantatoimien tarkastelu, tiedotuskampanja eurooppayhtiön (SE) ja eurooppa-osuuskunnan (SCE) säännöistä, konserneihin kohdistetut toimenpiteet (erityisesti konsernin edun käsitteen tunnustaminen) ja EU:n yhtiöoikeuden kodifointi. Kaikista kyseisistä aloitteista tehdään vaikutusten ennakoarviointi, ja niitä voidaan muuttaa arvioinnin perusteella.

3. Yleistä

3.1 ETSK suhtautuu kaiken kaikkiaan myönteisesti tarkasteltavana olevassa toimintasuunnitelmassa kaavailtuihin toimenpiteisiin, joilla enemmänkin vahvistetaan yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää – yhtä poikkeusta lukuun ottamatta (tarkastellaan jäljempänä) – kuin muokataan perin pohjin voimassa olevaa kehystä.

3.2 Toimintasuunnitelmassa pyritään löytämään tasapaino lainsäädäntötoimenpiteiden ja ei-sitovien oikeudellisten normien – suositusten ja säännösten – välillä. ETSK toteaa, että kaikki lisävelvoitteet avoimuuden ja erityisesti palkka- ja palkkiokäytäntöjen alalla vaikuttavat yritysten toimintakustannuksiin.

3.3 ETSK pitää valitettavana, ettei toimintasuunnitelmassa pyritä vahvistamaan työntekijöiden sitoutumista, jonka tärkeyttä komitea korosti vastauksessaan vuoden 2011 vihreään kirjaan⁽¹⁾, vaikka se täydentäisi toimintasuunnitelmassa tavoitteeksi asetettua osakkeenomistajien sitoutumista. ETSK muistuttaa, että EU:n lainsäädännössä on tunnustettu työntekijöiden päätöksentekoprosesseihin osallistumisen edistävän kestävästä kehitystä ja parantavan yritysten tuloksia.

3.4 Komitea myöntää – mikä ei suoranaisesti liity tarkasteltavana olevaan toimintasuunnitelmaan –, että työntekijöiden sitoutumisen käsitettä olisi tarkennettava sisällöllisesti ja se olisi rajattava nykyistä täsmällisemmin, ottaen huomioon, että tämä saattaa aiheuttaa muutoksia yhtiöoikeuden perustaan⁽²⁾. ETSK kannattaa lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon useat eri sidosryhmät. Lähestymistapa mahdollistaa vastaamisen sellaisten yritysten haasteisiin, jotka pyrkivät luomaan pitkän aikavälin kehitystä, sitouttamaan työntekijänsä ja kiinnittämään huomiota ympäristöönsä. Tällainen lähestymistapa edellyttää toimivaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusuhdetta ja luottamuksen ilmiä, joka pohjautuu tiedotusta, kuulemista ja osallistumista koskeviin selkeisiin sääntöihin niiltä osin kuin säännöt ovat olemassa. ETSK kannustaakin tutkimaan uusia mahdollisuuksia, joista yksi esimerkki on kestävyysperiaatteen mukainen yritys (*sustainable company*)⁽³⁾.

3.5 Johdonmukaisesti vuoden 2011 vihreään kirjaan antamansa vastauksen kanssa ETSK katsoo myös, että hyvä yrityksen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä on riippuvainen myös hallituksen jäsenten pätevyydestä erityisesti oikeus- ja talousalalla. Komitea korostaa, että hallituksen jäsenten koulutuksen tulisi olla eriytetty yritystyyppien ja erityisesti yrityksen koon mukaan, ja kannattaa kaikkia aloitteita hyvien käytäntöjen vaihtamiseksi tällä alalla. Olisi hyödyllistä, jos komissio antaisi tästä asiasta suosituksen lähiaikoina. Avoimuuden ja oikeusvarmuuden takaamiseksi erityisesti pk-yritysten ja niiden työntekijöiden näkökulmasta on huolehdittava siitä, että EU:n yhtiöoikeutta täydentävissä toimenpiteissä vältetään kaikenlainen edullisimman järjestelmän etsintä (*regime shopping*), jossa sallittaisiin eurooppalaisten yritysten rekisteröinti täysin tyhjistä tai yrityksen hallinnollisen kotipaikan ja päätoimipaikan erottaminen toisistaan.

3.6 Yrityksen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

3.6.1 ETSK on aiemminkin muistuttanut, että yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa, että yritys jatkaa toimintaansa ja menestyy⁽⁴⁾, luomalla edellytykset eri toimijoiden⁽⁵⁾ väliselle luottamukselle. Kuten EU:n yhtiöoikeuden alalla muutenkin, hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevien aloitteiden tulee helpottaa yritysten toimintaa ja parantaa niiden kilpailukykyä.

⁽¹⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 91.

⁽²⁾ Yhtiöoikeus perustuu nykyisellään yksinomaan osakkeenomistajien, hallituksen ja johdon välisiin suhteisiin.

⁽³⁾ EUVL C 161, 6.6.2013, s. 35.

⁽⁴⁾ EUVL C 84, 17.3.2011, s. 13.

⁽⁵⁾ Johto, työntekijöiden edustajat, sijoittajat, alueyhteisöt.

3.6.2 Pörssilistautumisten määrä on laskenut jyrkästi ja pörssistä poistuneiden yritysten määrä on kasvussa. ETSK muistuttaa, että rahoitusmarkkinoille pääsy on elinehto yrityksille ja erityisesti pk-yrityksille. Lukuisten yritysten tämänhetkiset rahoitusvaikeudet jarruttavat tuntuvasti niiden kehitystä. Rahoitusmarkkinoiden avoimuuden varmistamiseksi ETSK pitää ensisijaisen tärkeänä, ettei kuormiteta julkisesti noteerattujen yritysten ja etenkin pk-yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmään liittyviä ennestäänkin raskaita vaatimuksia, jottei pörssiin listautumisen kiinnostavuus heikkene entisestään. Komitea varoittaa lisäksi vaarasta, että kilpailullinen epätasapaino julkisesti noteerattujen ja pörssiin listautumattomien yritysten välillä lisääntyy, sillä viimeksi mainittuja eivät koske pörssiyhtiöiden avoimuusvelvoitteet, ja ne hyötyvät silti eniten pörssiyhtiöiden antamista tiedoista.

3.6.3 ETSK pitää valitettavana, että komission esittämä pyrkimys ottaa huomioon pk-yritysten erityispiirteet – joita ovat koko mutta myös osakkeenomistus rakenne – on muotoiltu hyvin yleisluonteisesti eikä sitä ole sovellettu ja tulkittu konkreettisesti jokaisen ehdotetun aloitteen yhteydessä.

3.6.4 ETSK korostaa tässä yhteydessä tarvetta muuttaa pk-yritysten eurooppalaista määritelmää, jotta voidaan paremmin ottaa huomioon pienten ja keskusuurten yritysten ominaisuudet.

3.6.5 ETSK suosittaa aina kuin mahdollista sääntelylähestymistavan sijaan lähestymistapaa, jossa määritellään periaatteet ja annetaan sen jälkeen valtioiden tehtäväksi mukauttaa ne parhaalla mahdollisella tavalla kansallisiin olosuhteisiin. Komissio painotti jo vuonna 2003 yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmien kansallisten säännösten varsin pitkälle vietyä samankaltaisuutta⁽⁶⁾. ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio on valinnut tämän lähestymistavan tarkasteltavana olevan toimintasuunnitelman olennaisissa kohdissa ja erityisesti säännöstoista poikkeavien yritysten antamien selitysten laadun parantamisen yhteydessä.

3.6.6 ETSK kannattaa yleiseen avoimuustavoitteeseen liittyviä komission aloitteita, joiden tarkoituksena on laajentaa koko EU:hun eräissä jäsenvaltioissa käytössä olevat säännöt, joilla muun muassa edistetään yritysten pidemmän aikavälin suorituksia. Vaikeutena on komitean mielestä saada tasapainotettua toisaalta oikeutetut avoimuusvaatimukset ja toisaalta tarve välttää tilanne, jossa hallinnollinen lisärasite ja kilpailun näkökulmasta arkaluonteisten tietojen julkistaminen haittaavat yritysten kasvua.

⁽⁶⁾ Ks. tiedonanto ”Yhtiöoikeuden uudistaminen ja omistajaohjauksen (corporate governance) parantaminen Euroopan unionissa – etenemissuunnitelma”, COM(2003) 284 final.

3.6.7 ETSK katsoo, että ”noudata tai selitä” -ilmaukseen sisältyvä vaatimus on hallinnointi- ja ohjausperiaatteiden peruslähdekohta, ja on samaa mieltä siitä, sen tiukempi täytäntöönpano on tarpeen. Komitea on tyytyväinen komission tämänsuuntaiseen aloitteeseen.

3.6.8 ETSK toteaa komission haluavan vahvistaa osakkeenomistajien roolia, jotta löydettäisiin tyydyttävä tasapaino eri valankäyttäjien välillä. Komitea tiedostaa, että kaavailut oikeudet, joiden ansiosta lisätään osakkeenomistajien sitoutumista, kätkivät taakseen myös velvollisuuksia.

3.6.9 ETSK pitää siksi tarpeellisenä edistää osakkeenomistajien ja liikkeeseenlaskijoiden välistä vuoropuhelua ja kiinnittääkin erityistä huomiota aloitteeseen, jonka tarkoituksena on mahdollistaa yritysten tutustuminen tarkemmin osakkeenomistajiinsa, mikä on vuoropuhelun ehdoton ennakkoedellytys. Tulevassa tämän alan EU-tason välineessä tulee ottaa huomioon erot henkilötietojen suojaa koskevassa lainsäädännössä.

3.6.10 ETSK kannattaa myös ehdotusta, jonka tarkoituksena on velvoittaa yhteisösjoiittajat julkistamaan äänestys- ja sitoutumiskäytäntönsä ja erityisesti investointiaikeensa yhtiöissä, joiden arvopapereita ne hankkivat.

3.6.11 ETSK katsoo, että pyrkimys EU:n laajuiseen yhdenmukaistamiseen keskeisessä kysymyksessä osakkeenomistajien oikeudesta äänestää palkka- ja palkkiokäytännöistä ja -selvityksestä voi johtaa enimmillään neuvoa-antavaan äänestykseen.

3.7 Yhtiöoikeus

3.7.1 ETSK asettaisi komission ehdottamat aloitteet erillaiseen tärkeysjärjestykseen.

3.7.2 Toisin kuin komissio, ETSK katsoo, että tärkeintä on jatkaa yksityistä eurooppayhtiötä koskevan suunnitelman eteenpäin viemistä ja koettaa löytää yhteinen ratkaisu asiaan.

3.7.3 ETSK pitää ensisijaisena myös kotipaikan siirron helpottamista EU:n sisällä ja katsoo, että myös tähän liittyvällä aloitteella, jota komitea toivoo, tulisi turvata nykyistä paremmin työntekijöiden aktiivisen sitoutumisen edellytykset ja parantaa niitä.

4. Erityistä

4.1 Yrityksen hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

4.1.1 ETSK myöntää, että yritysten on parannettava yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevista säännöstöistä poikkeamistapauksissa vaadittujen selitysten laatua. Selitykset ovat välillä puhtaasti retorisia, vaikka niiden tulisi päinvastoin olla asianmukaisesti perusteltuja ja niissä tulisi tilanteen mukaan mainita sovellettu vaihtoehtoinen ratkaisu.

4.1.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio jättää jäsenvaltioiden ja kansallisten säännöstöjen tehtäväksi täsmentää, miten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevien selvitysten laatua parannetaan.

4.1.3 Kuten aiemmin on korostettu⁽⁷⁾, yritysten antamien selitysten hyvä laatu on ennen kaikkea yrityksen oman edun mukaista, ja lisäksi markkinat rankaisevat yritystä, jos sen selitys on riittämätön.

4.1.4 ETSK korostaa siltä varalta, että komissio esittäisi ehdotuksen markkinoille annettavan hallinnointia ja ohjausta koskevan tiedon laadun valvonnasta – tai jopa varmentamisesta –, että se vastustaa sitovaa lähestymistapaa tällä alalla. Komitea korostaa lisäksi tällaiseen hankkeeseen liittyviä teknisiä vaikeuksia, sillä se edellyttäisi lakisääteisestä tilintarkastuksesta ja tilintarkastuskomitean perustamisesta annetun direktiivin tapaan kaikkiin yrityksiin sovellettavien yhdenmukaisten arviointiperusteiden vahvistamista EU:n tasolla.

4.1.5 Toimenpide, joka saattaa kasvattaa yritysten hallinnollista rasitetta eniten, on vaatimus palkka- ja palkkiokäytäntöjen sekä hallinto- tai valvontaelinten jäsenten yksittäisten palkkioiden avoimuudesta. Niitä on tähän asti käsitelty erilaisissa suosituksissa ja kansallisissa säännöstöissä, mutta komissio ehdottaa toimintasuunnitelmassaan niitä koskevan sitovan välineen käyttöönottoa EU:n tasolla. ETSK voisi hyväksyä tällaisen toimenpiteen vain siinä tapauksessa, että sen käytännön täytäntöönpano ei kasvattaisi merkittävästi yrityksille sääntelyn noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia, jotka on arvioitava huolellisesti ennalta tehtävässä vaikutustenarvioinnissa. ETSK varoittaa myös riskistä, että toimivan johdon palkan tai palkkion muuttuvia osia koskevien kriteerien julkistaminen uhkaa liikesalaisuutta. ETSK korostaa, että summien lisäksi olisi tärkeää

antaa osakkeenomistajille selkeää ja kattavaa tietoa niiden laskutavoista ja määräytymisperusteista.

4.1.6 ETSK:n näkemyksen mukaan yksi hankalimmista asioista on ehdotus osakkeenomistajien oikeudesta äänestää palkka- ja palkkiokäytännöistä ja -selvityksestä, ja komitea kehottaa pohtimaan sen toteutustapoja erityisen tarkasti. ETSK panee merkille, että komissio käsittelee aihetta melko epämääräisesti eikä täsmennä, tarkoitetaanko äänestyksellä neuvoa-antavaa vai sitovaa äänestystä.

4.1.7 Oikeudellisten ja teknisten täytäntöönpanovaikeuksien lisäksi sitova äänestys edellyttäisi toimivallan siirtoa hallitukselta osakkeenomistajille. ETSK ei voi kannattaa tällaista ehdotusta, joka muuttaisi perusteellisesti yhtiöoikeutta. Jokaisen jäsenvaltion tulee kuitenkin komitean mielestä voida päättää äänestyksen neuvoa-antavasta tai sitovasta luonteesta.

4.1.8 ETSK on jo esittänyt kannattavansa äänestystä selvityksen hyväksymisestä ja täsmentänyt lisäksi, että osakkeenomistajille yhtiökokouksessa esitettävästä palkka- ja palkkiokäytäntöjä koskevasta esityksestä on keskusteltava etukäteen yrityksen hallituksessa, jonka on myös hyväksyttävä se, kuten Saksassa nykyisin tehdään⁽⁸⁾.

4.1.9 Toimivan johdon palkan tai palkkion muuttuvien osien osalta ETSK muistuttaa, että osakkeenomistajien yhtiökokouksessa äänestämän hyväksynnän tulee kattaa myös koko järjestelmä ja sovellettavat säännöt (ennalta määritellyt ja mitattavissa olevat tuloperusteet) varsinaisten summien – jotka on maksettu sääntöjen soveltamisen seurauksena – lisäksi⁽⁹⁾.

4.1.10 ETSK myöntää, että valtakirjoja koskevien neuvontapalvelujen tarjoajien toimintaa on säänneltävä nykyistä tiukemmin. Komitea suosittelee erityisesti, että näiden olisi noudatettava seuraavia velvollisuuksia: äänestyskäytäntöjen (ja suositusten perustelujen) julkistaminen, analyysiluonnoksen esittäminen yhtiölle ennen sen toimittamista sijoittajille (jotta yhtiö voi esittää huomautuksensa), toimintaan mahdollisesti vaikuttavien eturistiriitojen (esimerkiksi suhteet yhtiöön ja sen osakkeenomistajiin) selostaminen ja ristiriitojen ehkäisemiseksi toteutettujen toimien ilmoittaminen.

⁽⁷⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 91.

⁽⁸⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 91.

⁽⁹⁾ Kuten komissio totesi vuonna 2004 antamassaan suosituksessa.

4.2 Yhtiöoikeus

4.2.1 ETSK katsoo, että on tärkeää viedä eteenpäin yksityiseen eurooppayhtiöön liittyvää suunnitelmaa, jonka konkreettisten tulosten tulee olla perussopimusten määräysten ja niiden soveltamiseksi vahvistetun yhtiöoikeuden mukaisia. Kansallisten lainsäädäntöjen yhdenmukaistamisen lisäksi SPE:n kaltainen yhdenmukainen väline edistäisi komitean mielestä merkittävästi pk-yritysten rajatylittävää toimintaa. ETSK katsoo, että työntekijöiden aktiivinen sitoutuminen SPE:hen samoin edellytyksin kuin SE:hen ja SCE:hen on vaatimus, jota ei voida kyseenalaistaa vääristämättä koko suunnitelmaa, ja se on ehdoton ennakkoedellytys yhteiselle sopimukselle, johon ETSK kehottaa pyrkiään tässä asiassa.

4.2.2 ETSK olisi toivonut päättäväisempää otetta komissiolta myös kotipaikan siirtoa jäsenvaltioiden välillä helpottavien EU:n laajuisten sääntöjen käyttöönottamiseksi, sillä komissio itsekin tunnustaa todellisen tarpeen olemassaolon tässä asiassa. Myös tähän liittyvällä aloitteella, jota komitea toivoo, tulisi turvata nykyistä paremmin työntekijöiden aktiivisen sitoutumisen edellytykset ja parantaa niitä. Työntekijöille on tiedotettava ehdotetusta siirrosta ja heitä on kuultava direktiivin 2002/14/EY 4 artiklan ja eurooppalaisista yritysneuvostoista annetun direktiivin mukaisesti.

4.2.3 ETSK suhtautuu sen sijaan hyvin varauksellisesti kaikkiin EU-aloitteisiin konsernin edun käsitteen tunnustamiseksi,

sillä tunnustaminen heikentäisi viime kädessä väistämättä oikeushenkilöiden riippumattomuuden periaatteen toteutumista yhtiöryhmässä erityisesti silloin, kun oikeushenkilöt eivät ole eurooppalaisia. Vaikka komission suhtautumistapa on varovainen ja maltillinen, komitea on myös huolissaan ajattelutavasta, jossa konsernin etua pidetään tärkeämpänä kuin tytäryhtiön etua, joka voidaan uhrata konsernin edun hyväksi. Jos komissio kuitenkin päättäisi ajaa tätä asiaa, ensin olisi joka tapauksessa saatava aikaan EU:n tasolla yhteinen oikeudellinen "konsernin" määritelmä, mikä on erityisen hankala ja haastava tehtävä, sillä tähän liittyvät käsitteet poikkeavat toisistaan suuresti eri jäsenvaltioissa.

4.2.4 Toimintasuunnitelman laajuuden vuoksi ETSK ei pidä ensisijaisen tärkeänä EU:n yhtiöoikeuden kodifointia ennen vuoden loppua, sillä kodifointi on luonteeltaan hyvin aikaavievä.

4.2.5 ETSK epäilee myös mahdollisuutta kodifioida vakiintunutta oikeutta, ottaen huomioon, että komission aikomuksena on paikata oikeudellisia aukkoja ja direktiivien tahattomia päällekkäisyyksiä.

4.2.6 ETSK painottaa myös, että kodifointi olisi erityisen vaikeaa sikäli, että kyseiset direktiivit, joihin sisältyy vaihtoehtoja, on jo suurimmalta osin saatettu osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelma – Uutta kipinää Euroopan yrittäjyyteen”

COM(2012) 795 final

(2013/C 271/14)

Esittelijä: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Toinen esittelijä: **Ronny LANNOO**

Euroopan komissio päätti 18. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto – Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelma – Uutta kipinää Euroopan yrittäjyyteen

COM(2012) 795 final.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 29. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 61 ääntä puolesta ja 8 vastaan 13:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 EU:lla on edessään valtavia haasteita, ja kaikkien jäsenvaltioiden on kriittisesti suhtautuen annettava panoksensa talous- ja rahoituskriisin esiin tuomien ongelmien ratkaisemiseksi. Yksi suurimmista ongelmista on työttömyys sen kaikissa muodoissaan ja riippumatta siitä, mihin yhteiskuntaryhmiin se kohdistuu. Se edellyttää jäsenvaltioiden yhteisiä ja koordinoituja toimia sellaisen yhteisen strategian puitteissa, jota sovelletaan eri tavoin kunkin maan ominaispiirteiden ja mahdollisuuksien mukaan.

1.2 Tätä taustaa vasten Euroopan komissio tekee ehdotuksen Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelmasta yrittäjyys- ja innovointikulttuurin edistämiseksi, jotta mahdollistettaisiin talouksien elpyminen ja luotaisiin sellainen todellinen eurooppalainen yrittäjähänke, jonka avulla kyetään mobilisoimaan yhteiskunta kaikkia kansalaisia koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi.

1.3 Käsillä olevassa lausunnossa analysoidaan Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelman laatimisen tuomaa lisäarvoa. Toimintasuunnitelma on realistinen pyrkimys yrittäjyyden ja yrittäjähengen edistämiseksi todellisenä eurooppalaisena välineenä, jonka avulla kyetään selviytymään kriisistä. Painopisteenä suunnitelmassa on panostaa erityistoimiin sekä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin jäsenneilyihin politiikkoihin, jotka ovat riittävän tehokkaita aikaansaadakseen muutoksen nykytilanteessa siten, että vahvistetaan ja tuetaan yrittäjyyttä, joka vauhdittaa yhteiskunnan osallistumista innovointiin ja talouskasvuun. Tällä yrityspolitiikalla tulee kannustaa kaikenlaisten yritysten perustami-

seen. Lisäksi on edistettävä itsenäistä ammatinharjoittamista, käsitöläisyyttä, vapaiden ammattien harjoittamista, perheyrittysten perustamista, osuustoimintaa ja yhteiskunnallista yrittäjyyttä.

1.4 ETSK katsoo, ettei yhteiskunnan tule pitää yrittäjyyttä ratkaisuna kaikkiin ongelmiin vaan ennemminkin apuvälineenä, jotta asennoitumisessa aikaansaadaan muutos, joka on innovointikulttuurin luomisen sekä tiedon ja liiketoimintamahdollisuuksien tavoittelun kannalta välttämätön kestäväpohjaisen talouskasvun ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi kaikissa yritysmuodoissa.

1.5 ETSK pelkää, että Eurooppa-neuvoston hyväksymä monivuotinen rahoituskehys haittaa Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa ja että se jää pelkäsi kokoelmaksi hyviä aikoja ilman kestävä rahoitusta.

1.6 ETSK kehottaa Euroopan parlamenttia ottamaan huomioon, että suunnitelman perusteellista ja kestäväpohjaista täytäntöönpanoa varten on osoitettava tarvittavat resurssit, ja muistuttaa, että rakennerahastoilla voi olla tässä yhteydessä merkittävä rooli.

1.7 ETSK muistuttaa, että ruohonjuuritason eri ”toimijoiden” – näiden alkuperästä (julkinen tai yksityinen) tai toimialasta riippumatta – käyttöön on annettava tarvittavat välineet, jotta voidaan levittää yrittäjyyttä koskevia parhaita käytänteitä ja tiedottaa niistä.

1.8 ETSK suositaa, että Euroopan komissio ja jäsenvaltiot panevat Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelman täytäntöön tiiviissä yhteistyössä pk-yrityksiä edustavien eri organisaatioiden kanssa, kun otetaan huomioon pk-yritysten toimialan kattavuus ja merkitys EU:ssa.

1.9 ETSK on samaa mieltä siitä, että yrittäjyyttä edistäviä toimenpiteitä on koordinoitava koulutuspoliittisten toimenpiteiden kanssa ottamalla opettajakunta toimintaan mukaan ja että käsitteen on sisällyttävä opetusohjelmaan jo ensimmäisinä kouluvuosina. ETSK kehottaa lisäksi koordinoimaan näitä toimia sekä jäsenvaltio- että unionitasolla, jotta varmistetaan ehdotettujen toimien yhdenmukainen toteutus.

1.10 ETSK katsoo, että komission tulisi muiden vastaavalaisten kampanjoiden tavoin nimetä jompikumpi seuraavista kahdesta vuodesta eurooppalaiseksi yrittäjyyden teemavuodeksi sekä tukea yhteisiä aloitteita ja vahvistaa näin "eurooppalaisen yrittäjyyden" käsitettä. Tällä ehdotuksella ei ole tarkoitus kyseenalaistaa asiakirjassa mainitun "EU:n yrittäjyyspäivän" toteuttamista.

1.11 ETSK kehottaa komissiota lisäämään neljännen toiminta-alan, jonka tarkoituksena on vahvistaa välittäjäorganisaatioiden kautta yrityksille ja erityisesti kaikkein pienimmille yrityksille tarjottavaa tuki-, neuvonta- ja avustustoimintaa.

1.12 ETSK pyytää komissiota, parlamenttia ja neuvostoa suunnittelemaan ja toteuttamaan useiden jäsenvaltioiden kokemusten pohjalta järjestelmiä, joilla tuetaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi haluavia eläkkeellä olevia ikäihmisiä ja yksinkertaistetaan heidän toimintansa puitteita.

2. Komission ehdotus

2.1 ETSK katsoo, että kolme alaa, joilla on ryhdyttävä välittömästi toimiin ja joilla pyritään edistämään kestävästä yrittäjyyden ja yrittäjähengen kehittymisestä EU:ssa, ovat tarkoituksenmukaiset, mutta niitä on täydennettävä erityistoimenpitein, joita toteutetaan paikallisesti "eurooppalaista" näkökulmaa soveltaen ja globaaleihin markkinoihin suuntautuen. Vaikka toteutettavat toimet ovat käsitteellisesti tarkoituksenmukaiset, ETSK kehottaa komissiota varmistamaan niiden rahoituksen kestävyys.

Alat, joilla on ryhdyttävä välittömästi toimiin, on määritelty asianmukaisesti:

(a) kasvua ja yritysten perustamista tukeva yrittäjäkoulutus

(b) yrittäjien toimintaedellytysten vahvistaminen poistamalla nykyisiä rakenteellisia esteitä ja tukemalla heitä yrityksen elinkaaren kriittisissä vaiheissa unohtamatta rahoituksen merkitystä prosessissa

(c) Euroopan yrittäjyyskulttuurin lujittaminen: uuden yrittäjäsukupolven kasvattaminen.

Toisin sanoen on ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta voidaan valmistella ja kouluttaa ihmisiä, luoda yrittäjyydelle suotuisat olosuhteet ja edistää käsitettä tällä välin luotujen olosuhteiden pohjalta.

Todettakoon toistamiseen, että käsite on asianmukaisesti määritelty ja edellyttää siksi jäsenvaltioiden taholta yhteistä sitoutumista sekä selkiytystä suunnitelman rahoituksen kestävydestä.

3. Yleisiä huomioita ja kommentteja

3.1 Yrittäjyys itsessään on jo määritelty käsite; sitä pidetään kehittyneitä yhteiskuntia erottavana tekijänä, ja sen tulisi olla vallitsevan kulttuurin myönteinen ominaispiirre ⁽¹⁾.

3.2 Eurooppalaisen yhteiskunnan asennoitumista yrittäjyyteen voidaan muuttaa levittämällä olemassa olevia hyviä käytänteitä ja esimerkkitapauksia onnistumisista yhdessä yrittäjyyskulttuuriin liittyvien peruskäsitteiden kanssa. Samalla on otettava huomioon, että toteutettavissa investoinneissa on keskityttävä hyödyntämään Euroopan erittäin rikasta inhimillistä pääomaa. Monivuotisen rahoituskehyksen määrärahoissa on otettava huomioon tämä tarve edistää ja levittää nykyisiä hyviä käytänteitä pk-yrityksiä edustavien organisaatioiden keskuudessa eri jäsenvaltioissa.

3.3 Tarvittavaan asennemuutokseen liittyy merkittäviä käsitteitä, joita ei tuoda asiakirjassa asiaan kuuluvalla tavalla esiin. Esimerkkinä tästä ovat teollis- ja tekijänoikeudet. ETSK kehottaa komissiota ottamaan nämä asiakirjassa ⁽²⁾ mainittujen yleisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaiset käsitteet huomioon suunniteltaessa ohjelmien puitteissa toteutettavia toimia. ETSK kehottaa Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita omaksumaan tiukan kannan tähän kysymykseen elimissä, jotka vastaavat maailmankaupan organisoinnista tällä alalla.

3.4 Huolimatta asiakirjan hyvistä aikomuksista se on jossain määrin epämääräinen, kun kyse on siitä, miten politiikat, joita jäsenvaltioiden on edistettävä, pannaan täytäntöön ja miten niitä seurataan. ETSK:n mielestä on otettava huomioon, että monet näistä toimenpiteistä ovat tehokkaita ainoastaan, jos jäsenvaltiot osallistuvat aktiivisesti kulttuurin muuttamisen prosessiin, mikä nykyisessä tilanteessa näyttää olevan hankala toteuttaa käytännössä ilman EU:n ohjelmista myönnettävää rahoitusta. ETSK painottaa lisäksi, että Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelma voidaan toteuttaa sitä tehokkaammin mitä tiiviimmin pk-yritysten eri edustajat osallistuvat siihen, sillä näin varmistetaan käsiteltävien kysymysten ja tarvittavan asennemuutoksen kannalta keskeisten toimijoiden osallistuminen.

⁽¹⁾ EUVL C 48, 15.2.2011, s. 45.

⁽²⁾ EUVL C 68, 6.3.2012, s. 28. "Teollis- ja tekijänoikeuksien on jatkossakin säilytettävä perinteinen asemansa innovoinnin ja kasvun kannustimena."

3.5 ETSK pitää huolestuttavana sitä, ettei toimintasuunnitelman toimenpiteiden täytäntöönpanemiseksi ole erityistä talousarviota, ja epäilee, voiko toimintasuunnitelma olla tehokas ilman asianmukaista talousarviosuunnitelmaa, joka mahdollistaa esitettyjen ehdotusten mukaiset jatkotoimet. ETSK muistuttaa, että rakennerahastoilla voi olla ratkaisevan tärkeä rooli prosessissa, ja kehottaa näin komissiota ja jäsenvaltioita käyttämään rahastoja asianmukaisella tavalla yrittäjyyden edistämiseen EU:n seuraavassa viitekehityksessä. Toimien seuranta ja arviointi on otettava huomioon rakennerahastotoimissa.

3.6 ETSK katsoo, että komission tulisi muiden vastaavanlaisten kampanjoiden tavoin nimetä jompikumpi seuraavista kahdesta vuodesta eurooppalaiseksi yrittäjyyden teemavuodeksi sekä tukea merkittäviä yhteisiä aloitteita "eurooppalaisen yrittäjyyden" käsitteen vahvistamiseksi.

3.7 ETSK on tyytyväinen komission toteuttamiin toimiin, joilla kannustetaan vähentämään yritystoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen liittyvää byrokratiaa, ja kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön yhteisiä toimenpiteitä, joilla suojellaan eurooppalaisia markkinoita muiden maiden tai alueiden harjoittamalta epäreilulta kilpailulta.

3.8 ETSK kiinnittää huomiota siihen, että jäsenvaltioiden on yrittäjyyttä edistävien ohjelmien puitteissa otettava sosiaaliturvajärjestelmässään käyttöön erityisiä toimenpiteitä, jotka tarjoavat yrittäjille samantasoisien suojan kuin yleisesti työntekijöille. Näin parannetaan osaltaan niiden turvaa, joille "riski" toimii kannustimena hankkeiden menestymiseen.

3.9 ETSK kannattaa sitä, että luodaan "naisyrittäjien lähettäläiden" virtuaalinen ryhmä ja käytetään todellisia menestystarinoita yrittäjien ja elinkeinonharjoittajien julkisuuskuvan parantamiseksi, jotta muutetaan myönteisellä tavalla asiasta yhteiskunnassa vallitsevia käsityksiä. Kyseisiä ryhmiä hyödynnettäisiin levitettäessä yrittäjyyden arvoja ja edistettäessä yhteisiä hankkeita. Komissio on ottanut jo ensimmäisen askeleen tähän suuntaan, sillä se julkaisee vuosittain Euroopan pk-yritysviikolla esitteen *Secret of Success* (Menestyksen salaisuus), jossa esitellään jäsenvaltioissa toimivia yrityslähettiläitä. Sama koskee digitaalistrategiaan liittyvää Startup Europe -aloitetta.

4. Erityisiä huomioita

4.1 Yrittäjyyden ja yrittäjäkoulutuksen edistäminen

4.1.1 ETSK myöntää ja tähdentää, että investoinnit yrittäjyyden edistämiseen ja yrittäjäkoulutukseen ovat ratkaisevassa asemassa, jotta yhteiskunnassa tarvittavaa kulttuurista muutosta koskevat ehdotetut tavoitteet saavutetaan. ETSK:n mielestä on olennaisen tärkeää, että nämä edistämistoimet aloitetaan jo ensimmäisinä kouluvuosina.

ETSK muistuttaa kuitenkin, että yrittäjyyden käsite kattaa erilaisia tilanteita yhteiskunnan eri alojen ja kansalaisten eri elämänvaiheiden mukaan. Yrittäjyyttä on näin ollen edistettävä tässä kaiken kattavassa merkityksessä. Kansalaisyhteiskunta on tavalisesti suotuisa ympäristö yhteiskunnalliselle yrittäjyydelle, mikä on ratkaisevan tärkeää yrittäjyyden yleisen käsitteen kehittämistä silmällä pitäen. ETSK suosittaa, että tämä käsite tunnustetaan ja että sitä tuetaan.

4.1.2 Kaikissa jäsenvaltioissa on huomattava määrä hyviä käytänteitä, joita voidaan ja tulee levittää ja soveltaa kunkin maan ominaispiirteiden ja tarpeiden mukaan. Levittämällä ja edistämällä näitä aloitteita asianmukaisesti voidaan auttaa luomaan suotuisat puitteet yrittäjyyden ja yrittäjyyskulttuurin merkityksen ymmärtämiselle. On tärkeää, että monivuotisessa rahoituskehityksessä asetetaan saataville riittävä rahoitus, jotta viranomaiset ja pk-yritysten eri edustajat levittävät näitä hyviä käytänteitä ja tekevät niistä tunnetuiksi.

4.1.3 ETSK suhtautuu myönteisesti ajatukseen helpottaa hyvien käytänteiden edistämistä näillä aloilla, mutta kiinnittää huomiota siihen, että kunkin jäsenvaltion erityispiirteet on otettava aina huomioon mukauttaen toimenpiteet kulloisiinkin olosuhteisiin.

4.1.4 ETSK muistuttaa, että Yritys-Eurooppa-verkoston jo olemassa olevia valmiuksia voidaan hyödyntää toimintasuunnitelman edistämiseksi ja siitä tiedottamiseksi jäsenvaltioille. Tämän toiminnan mahdollistamiseksi on edistettävä Yritys-Eurooppa-verkoston yhteistyötä yrittäjyyden edistämisen prosessiin osallistuvien eri organisaatioiden kanssa sekä erityisesti sellaisten organisaatioiden kanssa, joilla on yhteyksiä pk-yrityksiin. On kuitenkin otettava huomioon, että verkoston toiminta ei ole yhtä aktiivista kaikissa maissa.

4.2 Yrittäjyyskulttuurin edistäminen

4.2.1 ETSK suhtautuu myönteisesti toimenpiteisiin, joilla yhteiskuntaa pyritään kannustamaan yritteliäisyyteen menestyksellisten mallien ja jo hyviksi osoittautuneiden esimerkkien pohjalta. Hyviä esimerkkejä yleensä jäljitellään yhteiskunnassa, mikä on tehokas keino levittää myönteistä käsitystä yrittäjyydestä ja lisätä itseluottamusta eri kohderyhmien keskuudessa.

4.2.2 On kuitenkin ehdottoman välttämätöntä, että yrittäjyyskulttuuria edistetään nuorten keskuudessa jo hyvin varhain, kuten edellä jo todettiin. Kohderyhmissä, joiden keskuudessa edistetään yrittäjyyttä ja innovointia, vallitsee syyn ja seurauksen suhde. Nuoret motivoituvat ja reagoivat myönteisesti kannustuksiin sellaisen kulttuurin ja ympäristön edistämiseksi, jotka rohkaisevat "luomaan jotakin" itsenäisesti ja omalla vastuulla, ja innostuvat saavutuksista, jotka ovat todella heidän omiaan. Mitä aiemmin nuoret osallistuvat hankkeisiin, joiden yhteydessä he voivat käytännön tasolla oppia toimimaan yrittäjinä sekä näyttämään hyvää esimerkkiä yrittäjyyskulttuurista ja sellaisten

yksilöiden välisestä yhteistyöstä, joiden tavoitteet ja arvot ovat yhteisiä, sitä parempia tulokset ovat tulevaisuudessa. Juuri siksi opettajien roolilla on asennoitumisen muuttamisen kannalta olennainen merkitys, minkä johdosta ETSK kannattaa aloitteita, joilla opettajakuntaa tuetaan käsitteen edistämiseksi ja tunnetuksi tekemisessä. F1 in Schools ⁽³⁾ on hyvä esimerkki ohjelmasta, joka kannustaa yrittäjyyteen ja johon opettajat osallistuvat. ETSK muistuttaa myös päätelmistä aiheesta *Entrepreneurship Education at School in Europe* ⁽⁴⁾ annetussa raportissa, jossa luodaan katsaus erilaisiin EU:ssa sovellettaviin, yrittäjäkoulutuksen edistämiseen tähtäviin strategioihin.

4.2.3 ETSK korostaa, ettei ole olemassa yhtä yhtenäistä yrittäjäkulttuuria, vaan kulttuurit ovat erilaisia yrityksen koosta, luonteesta ja toimialasta riippuen. Yrittäjyyden edistämistoiminnassa on siksi pidettävä esillä kaikenlaisia yrityksiä ja vältettävä suosimasta yhtä mallia. Toimia olisi lisäksi kohdennettava myös yritystoiminnan kumppaneille eli esimerkiksi pankeille, viranomaisille ja tiedotusvälineille, jotta nämä ottaisivat huomioon nämä kulttuurierot tiedotuksessaan ja poliittisissa valinnoissaan.

4.2.4 ETSK korostaa tarvetta säilyttää yrittäjyyden muotojen moninaisuus ja suojella sitä yhtenäismarkkinoiden ja Euroopan sosiaalisen mallin täyden hyödyntämisen ja toteuttamisen mahdollistamiseksi. Komitea suosittaa tätä kaikille Euroopan unionin toimielimille ja jäsenvaltioille. Kaikki yrittäjyyden muodot nimittäin ilmentävät osaa Euroopan historiasta, ja jokainen niistä ylläpitää yhteistä muistiamme ja kulttuuriamme ⁽⁵⁾. Myös eurooppalaisen yrittäjähengen täysimittaiseksi muotoutumiseksi ja edistämiseksi yrittäjyyden muotojen moninaisuus ja pluralismi on mainittava erikseen unionitason toimintasuunnitelmassa ja niille on annettava siinä arvoa.

4.3 Suotuisan liiketoimintaympäristön edistäminen

4.3.1 Vaikuttaa ilmeiseltä, että yleisölle on osoitettava, että yritysten perustaminen on sellaisen yhteisön ponnisteluiden tulos, joka tunnustaa elinkeinonharjoittajien ja yrittäjien luoman lisäarvon, arvostaa sitä ja on valmis vastaanottamaan sen. Nykyisessä taloustilanteessa on vieläkin olennaisempaa, että kaikki tahot ymmärtävät rakentavalla tavalla heidän roolinsa.

4.3.2 Yrittäjyyskulttuurin asianmukaisen edistämisen ohella on myös luotava todella kestävä ja vakaat olosuhteet – erityisesti lainsäädännöllisestä näkökulmasta – niitä varten, jotka haluavat investoida ja ottaa riskin tietyn idean, käsitteen tai liiketoiminnan kehittämiseksi.

4.3.3 ETSK muistuttaa, että vaikka on oleellista edistää uusien yritysten perustamista sekä helpottaa omistajanvaihdoksia

yhtä lailla oleellista tukea olemassa olevia yrityksiä. Perustamisen ja sulkemisen väliin mahtuu yrityksen koko elinkaari, joka edellyttää erityisiä poliittisia toimenpiteitä sekä entistä parempia säännöksiä pysyvien työpaikkojen ja kestäväpohjaisen taloudellisen toiminnan sekä innovoinnin ja kilpailukykyyn luomiseksi sisämarkkinoilla ja globalisoituneessa taloudessa.

4.3.4 Jäsenvaltioiden on ehdottomasti yhdenmukaistettava myönteisellä tavalla olosuhteet ihanteellisten edellytysten luomiseksi liiketoiminnan sekä yritys- ja yhteiskunnallisen toiminnan kehittämiselle ja otettava samalla huomioon, että yritysraKENNEMALLIT voivat vaihdella merkittävästi. Esimerkkejä onnistuneista hankkeista, kuten erilaiset kollektiivisen osallistumisen yrityspäätöksiin tai osuuskuntien luominen ⁽⁶⁾, voidaan jälleen käyttää esikuvana muutoksille, joita jäsenvaltioiden on edistettävä.

4.3.5 ETSK katsoo, että yritysten perustamisen edellytyksiä koskevien tietojen tulee olla nykyistä selkeämpiä ja yhdenmukaisempia jäsenvaltioiden välillä, jotta tasapuoliset toimintaedellytykset olisivat yrittäjyyttä edistävä tekijä. On myös tärkeää varmistaa mahdollisuus saada tukipalveluja, joissa otetaan huomioon eri yritystyyppit.

4.3.6 ETSK on yhtä mieltä siitä, että rahoitus on eurooppalainen kysymys, jota kaikkien jäsenvaltioiden on tarkasteltava hyvin huolellisesti. Rahoitusvarat ovat rajallisia, ja tässä yhteydessä siitä kärsivät eniten nimenomaan pienyrittäjät, joiden tarkoituksena on käynnistää tietty hanke. Siksi on äärimmäisen tärkeää vahvistaa rahoitusmekanismeja, joilla tuetaan tällaisia aloitteita ja joista esimerkkejä ovat keskinäiset takuujärjestelmät tai edullisemmat luotot. Nämä järjestelmät ovat olennaisen tärkeitä pienyrittäjille, jotka eivät kykene saamaan rahoitusta niin kutsutuilta tavanomaisilta markkinoilta ⁽⁷⁾.

4.3.7 ETSK kannattaa näin ollen sitä, että vahvistetaan sellaisia innovatiivisia hankkeita tukevia välineitä, joiden riskialttius on suoraan verrannollinen innovointitasoon. Näin ollen on myös aiheellista lisätä taloudellista tukea uuden tekniikan testaustalle, demonstroinnille ja pilotoinnille sen yhteiskunnassa aikaansaamien kerrannaisvaikutusten johdosta.

4.3.8 Näinä yritysten kannalta erityisen vaikeina aikoina ETSK kannattaa politiikkaa, jolla helpotetaan yritysten luovutuksia, sillä kyseiset toimenpiteet, joilla voidaan lisätä työmarkkinoiden dynaamisuutta, on nähtävä mahdollisuuksina elvyttää talouden aloja.

⁽³⁾ <http://www.f1inschools.com>

⁽⁴⁾ http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/documents/thematic_reports/135EN.pdf

⁽⁵⁾ EUVL C 318, 23.12.2009, s. 22.

⁽⁶⁾ EUVL C 191, 29.6.2012, s. 24.

⁽⁷⁾ EUVL C 181, 21.6.2012, s. 125 ja EUVL C 351, 15.11.2012, s. 45.

4.3.9 Sisämarkkinoiden puitteissa sovellettavan lainsäädännön laatu on niin ikään tärkeä. Jäsenvaltioilla on vielä pitkä tie kuljettavanaan, mutta siltä ei voi enää kääntyä pois.

4.4 "Epäonnistumiseen" liittyvä leimautuminen on estettävä. "Epäonnistuminen" ei saa merkitä "matkan päättymistä" vaan, mikäli tehdään oikeat päätelmät, se voidaan ja tulee nähdä yhtenä kasvuvaiheena.

4.4.1 Puhutaan paljon amerikkalaisesta tai anglosaksisesta tavasta asennoitua epäonnistumiseen ja niin sanottuun "toiseen mahdollisuuteen". ETSK on samaa mieltä siitä, että yhteiskunnassa yleisesti on pyrittävä näkemään yrittäjät eri tavoin, kun kyse on heidän kyvystään sietää ensimmäisiä epäonnistumisia. ETSK kiinnittääkin huomiota siihen, että on luotava mekanismit, jotta jokainen, joka on yrittäjähenkilö ja todella haluaa luoda jotakin innovatiivista, voi pitää kiinni suunnitelmistaan. Se, että ensimmäinen yritys luoda jotakin "epäonnistuu", voidaan ja tulee nähdä erityisesti rahoitusjärjestelmän piirissä mahdollisuutena kehittyä ja hankkia valmiuksia uusia yrityshankkeita silmällä pitäen, eikä sitä tule pitää "matkan päättymisenä". ETSK katsoo niin ikään, että voi olla myös haitallista edistää liiallisesti tietynlaista kulttuuria ja että maalaisjärki ja tasapaino on asetettava aina etusijalle.

4.5 Pk-yrityksille ja muille edustajille annettavan tuen lisääminen

4.5.1 ETSK on samaa mieltä siitä, että yrityksiä koskevien säännösten on oltava yksinkertaisia ja selkeitä kaikille, jotka haluavat osallistua aktiivisesti niiden perustamiseen ja kehittämiseen. ETSK on tyytyväinen komission ja jäsenvaltioiden toimiin minimoida kaikenlainen yritysten perustamiseen ja nykyaikaisamiseen liittyvä byrokratia. Yrityksen perustaminen – on kyse sitten teollisuus-, palvelu- tai teknologia-alan toiminnasta – on oltava yksinkertainen ja nopea mutta samalla riittävän tarkkaan punnittu prosessi, jotta vältetään ylilyönnit ja väärinymmärrykset sekä yritysten perustajia että sääntelyviranomaisia ajatellen.

4.5.2 ETSK kannattaa komission ehdotusta perustaa työryhmä arvioimaan vapaiden ammattien harjoittajien erityistarpeita hallinnon yksinkertaistamisen, kansainvälistymisen ja rahoituksen saannin kaltaisissa kysymyksissä. ETSK muistuttaa lisäksi, että toissijaisuusperiaate sekä vapaiden ammattien erityinen rooli monissa jäsenvaltioissa on otettava huomioon, jotta kannustetaan laatimaan pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen peruskirjan kaltainen vapaita ammatteja koskeva eurooppalainen peruskirja.

4.5.3 ETSK on yhtä mieltä yrityksille suunnattujen neuvontajukimekanismien tarpeesta, mutta kiinnittää huomiota siihen,

että on luotava monialaisia työryhmiä, jotka tuntevat markkinat ja niiden erityispiirteet. Komitea muistuttaakin mahdollisuudesta hyödyntää niiden entisten ja kokeneempien yrittäjien hankkimaa kokemusta, jotka ovat valmiita auttamaan osaamisensa siirtämisessä uusille yrittäjille, mikä mahdollistaa hedelmällisen vuoropuhelun sukupolvien välillä. Tältä osin ETSK pitää tärkeänä, etteivät kyseiset toimet perustu yksinomaan vapaaehtoisuuteen vaan että niitä tuetaan kannustimin, jotka mahdollistavat sen, että mentorit ja yritykset voivat hyötyä syntyneestä lisäarvosta. Tämä on myös keino integroida henkilöt, jotka kykenevät vielä auttamaan yhteiskuntaa mutta jotka eivät enää osallistu työmarkkinoille kaikilta osin aktiivisesti.

4.5.4 On edistettävä pk-yritysten välisiä yhteistyöverkostoja, sillä niiden avulla vahvistetaan huomattavasti pk-yritysten elin-kelpoisuutta mittakaavaetujen ansiosta (markkinoinnin, hankintojen tai muiden yhteisten palveluiden kustannusten jakaminen, täydentäviä tuotteita tai palveluita tuottavien yritysten välinen yhteistyö, mahdollisuus innovointiin ja kansainvälistymiseen).

4.5.5 Hallinnon yksinkertaistamiseksi ja uusien yrittäjien tukemiseksi toteutettavien toimien lisäksi ETSK korostaa yrittäjäjärjestöjen tarjoaman neuvontapalvelun (valmennus ja mentorointi) keskeistä merkitystä. Ilman tällaista toimintaa pk-yritykset ja erityisesti mikroyritykset eivät voisi yksin saada rahoitusta ja hyötyä EU:n varoista, innovoida, kehittää kilpailukykyään ja soveltaa Eurooppa 2020 -strategian ensisijaisia toimenpiteitä, vaikka ne on kohdistettu suoraan tällaisille yrityksille. ETSK pitää valitettavana, ettei toimintasuunnitelmassa kaavailla yrittäjäjärjestöjen valmennus- ja mentorointitoiminnan vahvistamista. Komitea pyytää lisäämään neljännen toiminta-alan, jossa tarkoituksena on vahvistaa näitä toimia välittäjäorganisaatioiden tuella. Toimien on kohdistuttava erityisesti kaikkein pienimpiin yrityksiin.

4.6 Erityisryhmille annettava tuki

4.6.1 ETSK kannattaa erityistoimia sellaisten yhteiskuntaryhmien mobilisoimiseksi, joiden panos yhteisiin toimiin on yhä merkittävämpi näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

4.6.2 ETSK kannattaa toimenpiteitä toimintasuunnitelmassa mainittujen ryhmien (työttömät, naiset, ikääntyneet, nuoret, vammaiset ja maahanmuuttajat) mobilisoimiseksi, kun kyse on yrittäjyydestä, yritysten perustamisesta ja arvon luomisesta yhteiskunnalle. Mikäli nämä ryhmät edistäisivät ja levittäisivät olemassa olevia hyviä käytänteitä, voitaisiin mahdollistaa nykyistä kokonaisvaltaisempi lähestymistapa ja asianmukaisten politiikkojen toteuttaminen. ETSK on samaa mieltä, että kyseiset väestöryhmät kykenevät mobilisoimaan yhteiskunnan tässä asiassa, ja kannattaa politiikkoja, joilla edistetään yrittäjyyden ja innovoinnin arvoja heidän keskuudessaan, jotta heitä kannustetaan osallistumaan tähän eurooppalaiseen haasteeseen.

4.6.3 ETSK pyytää toimielimiä kiinnittämään huomiota erityisesti eläkkeelle jääneiden ikäihmisten voimistuvaan suuntaukseen aloittaa itsenäinen ammatinharjoittaminen tai palata tällaisen toiminnan harjoittajaksi. Ilmiö johtuu muun muassa eliniän pidentymisestä, terveydenhuollon kehittymisestä sekä tarpeesta täydentää tuloja kriisin eläkkeisiin kohdistuvien vaikutusten seurauksena. Komitea kehottaa komissiota, Euroopan parlamenttia ja neuvostoa suunnittelemaan ja toteuttamaan useiden jäsenvaltioiden kokemusten pohjalta järjestelmiä, joilla tuetaan itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi haluavia ikäihmisiä ja yksinkertaistetaan heidän toimintansa puitteita.

Bryssel 23. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kulutustavaroiden turvallisuudesta sekä neuvoston direktiivin 87/357/ETY ja direktiivin 2001/95/EY kumoamisesta”

COM(2013) 78 final – 2013/0049 (COD)

(2013/C 271/15)

Yleisesittelijä: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Neuvosto päätti 25. helmikuuta 2013 ja Euroopan parlamentti 12. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta kulutustavaroiden turvallisuudesta sekä neuvoston direktiivin 87/357/ETY ja direktiivin 2001/95/EY kumoamisesta

COM(2013) 78 final – 2013/0049 (COD).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 12. helmikuuta 2013 antaa asian valmistelun ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Bernardo HERNÁNDEZ BATALLERIN ja hyväksyi seuraavan lausunnon äänin 120 puolesta, 1 vastaan 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK on komission kanssa samaa mieltä tarpeesta luoda kuluttajien suojelun korkean tason takaava oikeuskehys, jolla asetetaan velvoite kulutustavaroiden turvallisuudesta.

1.2 Komitea katsoo, että asetusta on tätä olemassa olevien säädösten konsolidointia varten asianmukainen oikeudellinen väline, jolla ne mukautetaan tuotteiden kaupan pitämistä koskevaan uuteen lainsäädäntökehykseen. Asetuksella luodaan sama turvallisuuden taso kaikissa EU:n jäsenvaltioissa määrittämällä yhteisiä kriteerejä.

1.3 Koska asetusta on ainoa säädösmuoto, jonka avulla hyväksyttävät toimet ja riskitaso ovat samat kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, tässä ehdotuksessa olisi käytettävä termejä, jotka voidaan tulkita yhtä laajasti kaikissa unionin jäsenvaltioissa.

1.4 ETSK katsoo, että koska standardointi on tärkeää tuoteturvallisuuden takaamiseksi, komission olisi lisättävä tukea kuluttajien osallistumiselle Euroopan standardointikomiteaan CEN:ään ja muihin vastaaviin elimiin.

1.5 Sisämarkkinoiden täysimittaista toteuttamista silmällä pitäen komitea katsoo yhtäältä, että ehdotus on kuluttajien kannalta hyvin merkittävä suojelutoimi, sillä se vähentää loukkaantumis- ja kuolemanriskiä ja palauttaa siten luottamusta, ja toisaalta, että liiketoimien avoimuus ja vilpittömyys ovat tarpeen, jotta niillä, jotka yrittävät tuottaa ja myydä vaarallisia tuotteita, ei olisi epäoikeutettua etua niihin kilpailijoihin nähden, jotka

hyväksyvät turvallisten tuotteiden valmistamisesta koituvat kustannukset.

2. Johdanto

2.1 Kuluttajien turvallisuuden suojele edellyttää, että heidän käyttöönsä asetettavat tavarat ja palvelut ovat sellaisia, että ne tavanomaisissa tai ennakoitavissa käyttöolosuhteissa eivät aiheuta vaaraa kuluttajien turvallisuudelle, ja jos aiheuttavat, ne voidaan vetää markkinoilta nopein ja yksinkertaisin menettelyin. Tämä on ollut yksi yhteisön kuluttajansuojapolitiikan ensisijaisista periaatteista sen vuonna 1975 hyväksytystä alustavasta ohjelmasta lähtien⁽¹⁾. Kuluttajien suojelusta ja turvallisuudesta 23. kesäkuuta 1986 annetun neuvoston päätöslauselman⁽²⁾ seurauksena käynnistettiin niin sanottu ”uusi lähestymistapa” teknisen yhdenmukaistamisen ja standardoinnin alalla⁽³⁾.

2.2 Vuonna 1992 hyväksytty ensimmäinen direktiivi yleisestä tuoteturvallisuudesta⁽⁴⁾ korvattiin 3. joulukuuta 2001 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2001/95/EY⁽⁵⁾, joka tuli voimaan 15. tammikuuta 2002 ja joka jäsenvaltioiden oli saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöään viimeistään 15. tammikuuta 2004. Tuolloin ETSK otti kantaa asiaan⁽⁶⁾ ja kannatti komission ehdottamaa lähestymistapaa, mutta esitti varauksia tietyistä seikoista.

⁽¹⁾ Euroopan talousyhteisön alustavasta toimintaohjelmasta kuluttajansuojaa ja kuluttajavalistusta koskevaksi politiikaksi 14. huhtikuuta 1975 annettu neuvoston päätöslauselma. EYVL C 92, 25.4.1975, s. 1 (ei suomeksi).

⁽²⁾ EYVL C 167, 5.7.1986, s. 1 (ei suomeksi).

⁽³⁾ Uusi lähestymistapa perustui neuvoston 7.5.1985 antamaan päätöslauselmaan, EYVL C 136, 4.6.1985, s. 1 (ei suomeksi).

⁽⁴⁾ EYVL L 228, 11.8.1992, s. 24 (ei suomeksi).

⁽⁵⁾ EYVL L 11, 15.1.2002, s. 4.

⁽⁶⁾ EYVL C 367, 20.12.2000, s. 34.

2.3 Muita kuin elintarviketuotteita koskevan nopean tietojenvaihtojärjestelmän (RAPEX) perustamisella aloitettiin tietojen vaihto komission ja jäsenvaltioiden viranomaisten välillä jäsenvaltioiden viranomaisten ja talouden toimijoiden toteuttamista toimenpiteistä sellaisten tuotteiden suhteen, jotka muodostavat vakavan riskin kuluttajien terveydelle ja turvallisuudelle, jotta voidaan reagoida niin kutsuttuihin "häätätilanteisiin". Komissio hyväksyi vuonna 2004 ⁽⁷⁾ erityisiä ohjeita RAPEX-järjestelmän asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi.

2.4 Vaikka kaikki 27 jäsenvaltiota ovat saattaneet direktiivin voimaan, soveltamista koskevat säännöt eivät ole olleet samat kaikissa valtioissa, ja joissakin täytäntöönpanosäädöksissä on eroja muun muassa seuraavien seikkojen osalta:

- Turvallisuuden arviointiin liittyvät seikat eroavat joissakin täytäntöönpanosäädöksissä direktiivin 3 artiklassa annetuista säännöistä.
- Jäljitettävyyden suhteen eräissä jäsenvaltioissa on pakollista ilmoittaa tuotteessa tai sen pakkauksessa tuotteen valmistajan – tai maahantuojan – nimi ja yhteystiedot, kun taas toisissa jäsenvaltioissa tämä on vapaaehtoista.
- Lisäksi joissakin jäsenvaltioissa tuottajien tekemää ilmoitusta edellytetään ainoastaan, kun on kyse tunnetusta riskistä, eikä ilmoitusvelvollisuutta ole, jos tuottajan ainoastaan "pitäisi tietää" riski käytettävissä olevien tietojen perusteella.

3. Komission ehdotus

3.1 Tarkasteltavana oleva asetusehdotus on osa niin kutsutua "tuoteturvallisuus- ja markkinavalvontapakettia", johon sisältyvät myös ehdotus yhdestä yhteisestä markkinavalvonta-asetuksesta ja vuodet 2013–2015 kattava markkinavalvonnan monivuotinen toimintasuunnitelma.

3.2 Ehdotuksen tarkoituksena on täydentää kulutustavaroiden turvallisuutta ja tuotteiden kaupan pitämistä koskevaa viime vuosina annettua oikeuskehystä, joka koskee muita valmistettuja tuotteita kuin elintarvikkeita, tiettyjä tuotteita, kuten antiikkiesineitä, lukuun ottamatta. Siinä edellytetään, että kulutustavaroiden on oltava "turvallisia", ja asetetaan talouden toimijoille tiettyjä velvollisuuksia, ja samalla se sisältää standardien luomista koskevia säännöksiä yleisen turvallisuusvaatimuksen tueksi. Komissio käyttää oikeusperustana SEUT-sopimuksen 114 artiklaa, joka on sisämarkkinoiden luomista ja toimintaa koskevien toimenpiteiden oikeusperusta, unionin ja jäsenvaltioiden jaetun toimivallan pohjalta.

3.3 Komissio vaihtaa säädösmuotoa ehdottamalla asetusta direktiivin sijasta, ja sen tavoitteena on saada aikaan sama turvallisuuden taso kaikissa EU:n jäsenvaltioissa ja yhdenmukaistaa alan lainsäädäntöä vahvistamalla sitä varten joukon yhteisiä pe-

rusteita tämän rajoittamatta alakohtaista lainsäädäntöä. Ehdotulla asetuksella annetaan selviä ja yksityiskohtaisia sääntöjä, joita sovelletaan yhdenmukaisesti ja samanaikaisesti kaikkialla EU:ssa.

3.4 Komissio pyrkii säilyttämään kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelun korkean tason selkeyttämällä ja yksinkertaistamalla turvallisuusjärjestelmän toimintaa ja sen vuorovaikutusta unionin muiden säädösten kanssa.

3.5 Ehdotuksella on tarkoitus kumota direktiivit 87/357/ETY ja 2011/95/EY, joiden sisältö jaetaan kahteen parhaillaan laadittavana olevaan asetusehdotukseen. Tällä tavoin markkinavalvontaa ja RAPEX-järjestelmää koskevat säännökset, jotka tällä hetkellä sisältyvät yleisestä tuoteturvallisuudesta annettuun direktiiviin, on siirretty ehdotukseen uudeksi markkinavalvontaa koskevaksi yhdeksi yhteiseksi asetukseksi, jolla kaikki tätä alaa koskevat säännökset kootaan yhdeksi säädökseksi ja tehdään RAPEX-järjestelmästä ainoa vaarallisten tuotteiden yhteinen hälytysjärjestelmä.

3.6 Lisäksi tarkasteltavana olevassa ehdotuksessa säädetään kulutustavaroiden toimitusketjuun osallistuvilla asianomaisilla talouden toimijoilla (valmistajat, maahantuojat, jakelijat) asetettavista perustavanlaatuisista velvollisuuksista silloin, kuin niihin ei sovelleta vastaavia vaatimuksia alakohtaisessa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä. Niiden soveltaminen rajoittuu näin ollen tilanteisiin, joita ei säännellä alakohtaisesti tai joita säännellään alakohtaisessa lainsäädännössä vain osittain.

3.7 Lähtökohtana on yleinen periaate, jonka mukaan kaikkien unionin markkinoille saatettavien tai markkinoilla saataville asetettavien, muihin kuin elintarvikkeisiin luettavien kulutustavaroiden on oltava turvallisia. Talouden toimijoille asetettuja yksityiskohtaisempia velvollisuuksia sovelletaan vain niihin toimijoihin, joihin ei sovelleta vastaavia yhdenmukaistamislainsäädännössä asetettuja tietyn tuotesektorin kattavia velvollisuuksia.

3.8 Ehdotettua asetusta on yksinkertaistettu alakohtaiseen lainsäädäntöön luotavan selvän yhteyden ja standardeja koskevien sääntöjen yksinkertaistamisen ansiosta. Ihmisten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseen tähtäävän alakohtaisen unionin yhdenmukaistamislainsäädännön mukaisten kulutustavaroiden oletetaan olevan turvallisia myös tämän asetusehdotuksen mukaisesti.

3.9 Määritelmäosuutta on ajantasaistettu tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvän uuden sääntelyjärjestelmän mukaisesti. Lisäksi tuotteen turvallisuusolehtaman luovien nykyisten eurooppalaisten standardien yksilöimismenettelyä sekä niiden laatimista koskevaa pyyntömenettelyä on yksinkertaistettu huomattavasti, ja ne on saatettu yhdenmukaisiksi standardoinnin uusien yleisten puitteiden kanssa.

⁽⁷⁾ Komission päätös 2004/418/EY (EUVL L 151, 30.4.2004, s. 87).

3.10 Talouden toimijoille asetettavat velvollisuudet koskevat muun muassa tuotemerkintöjä, tuotteen tunnistetietoja, korjaavia toimenpiteitä, joihin on ryhdyttävä tuotteiden kohdalla, jotka eivät ole turvallisia, sekä toimivaltaisille viranomaisille tiedottamista.

3.10.1 Ehdotuksessa edellytetään, että talouden toimijat kykenevät yksilöimään toimijat, jotka toimittivat tuotteen niille ja joille ne toimittivat tuotteen. Komissio voi hyväksyä toimia, joilla talouden toimijoilta edellytetään sähköisen jäljitysjärjestelmän luomista tai tällaiseen järjestelmään liittymistä.

4. Yleistä

4.1 ETSK kannattaa lainsäädäntöä, jolla taataan kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojelun – ja etenkin tuoteturvallisuuden – korkea taso, ja katsoo että komission ehdotus voi auttaa vahvistamaan sitä, mutta toivoo, että tässä lausunnossa esitettävät näkökohdat otetaan huomioon ehdotuksen selkeyttämiseksi.

4.2 ETSK kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen perusteluissa annetut kattavat tiedot eivät sisälly itse asetustekstiin. Johdanto-osan kappaleissa mainitaan esimerkiksi, että uutta asetusehdotusta sovelletaan kaikkiin myyntitapoihin, myös etämyyntiin, mutta tämä on myöhemmin jätetty pois itse asetustekstistä. Kun otetaan huomioon ehdotettu säädösmuoto, joka edellyttää, että perusteet yhtenäistetään etukäteen, jotta säädöstä tulkitaan samalla tavoin kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, asetusehdotuksen artiklaosaan olisi suositeltavaa sisällyttää ainakin yhteenvedonomainen viittaus näihin seikkoihin.

4.2.1 Asetus on ETSK:n mielestä asianmukainen ja oikeasuhteinen säädösmuoto, koska se on ainoa säädös, joka mahdollistaa samalla tavoin samoja riskejä tukevien samojen toimenpiteiden hyväksymisen kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Se on asianmukainen väline direktiivien 87/357/ETY ja 2001/95/EY kumoamiseksi, kunhan näissä direktiiveissä säädetty vaadittavaa turvallisuutta koskeva suojelun taso säilytetään.

4.2.2 Tämä luo markkinoille ja kuluttajille oikeusvarmuutta, mikä yhdessä toimenpiteiden yksinkertaistamisen kanssa alentaa asetuksen hyväksymisen aiheuttamia kustannuksia, koska sen säännökset on tulkittava samalla tavoin kaikissa unionin jäsenvaltioissa.

4.2.3 On syytä korostaa, että asetusehdotuksessa rajoitetaan sen soveltamisala suhteessa unionin alakohtaiseen lainsäädäntöön. Ehdotetun asetuksen 1 artiklassa olisi tämän vuoksi hyvä korostaa sen ”yleistä” ja laaja-alaista luonnetta suhteessa

muuhun kulutustavaroiden turvallisuutta koskevaan alakohtaiseen lainsäädäntöön.

4.3 Direktiivin tavoin asetusehdotuksessa edellytetään, että kulutustavaroiden on oltava ”turvallisia”. Siinä asetetaan talouden toimijoille tiettyjä velvollisuuksia, ja se sisältää standardien luomista koskevia säännöksiä yleistä turvallisuusvaatimusta tukemaan. Artiklaosassa ei kuitenkaan mainita ”ennalta varautumisen periaatetta”, johon tuoteturvallisuuden olisi perustuttava ja joka olisi lisättävä nimenomaisesti asetuksen artiklaosaan.

4.4 Ehdotuksen määritelmät

4.4.1 ETSK katsoo, että eräitä ehdotuksen määritelmistä olisi tarkistettava, koska ne voivat tulevaisuudessa aiheuttaa ongelmia asetuksen soveltamisessa terminologiaan ja käännöksiin liittyvien kysymysten tai jäsenvaltioiden erilaisten oikeusperinteiden vuoksi.

4.4.2 ”Turvallisen tuotteen” määritelmä on asianmukainen, ja siinä otetaan huomioon eri näkökohdat, joiden avulla voidaan arvioida turvallisuus suhteessa niihin tekijöihin, jotka kuluttajan pitäisi tuntea, kuten tuotteen käyttöikä, luonne ja koostumus. Tuotteen määritelmää olisi kuitenkin täydennettävä termillä ”valmistettu”.

4.4.3 Myös ilmaukset ”tavanomaiset” ja ”kohtuudella ennakoitavat” voivat aiheuttaa hämmennystä, sillä kohtuullisuuden peruste voidaan tulkita siten, että määritelmään sisältyvät kaikki tuotteet, vaikka ne eivät olisi turvallisia, edellyttäen että niitä käytetään asianmukaisesti.

4.4.4 Olisi ehkä syytä korvata englanninkielisen version termi ”normal” termillä ”usual” tai mahdollisesti kytkeä tämä epämääräinen termi kuluttajaan, jolle tuote suunnataan. Tätä varten komitea suosittelee, että kyseinen termi korvataan termillä ”tuote, joka ei ole turvallinen”, koska käsite voitaisiin yhdistää tuotevastuudirektiivissä⁽⁸⁾ olevaan käsitteeseen. Tätä direktiiviä koskevat jäsenvaltioiden oikeuskehykset olisi hyvä yhdenmukaistaa, vaikka tällä alalla tuotteen käsite on laajempi.

4.4.5 ”Valtuutetun edustajan” määritelmästä on syytä huomauttaa, että viittaus toimeksiantoon saattaa aiheuttaa tulevaisuudessa konflikteja niissä maissa, joissa edellytetään etukäteen allekirjoitettua toimeksiantosopimusta, ja tästä syystä se olisi hyvä korvata termillä ”kirjallinen toimeksianto”, joka antaa valtioille mahdollisuuden valita sisäiseen lainsäädäntöönsä parhaiten soveltuvan sopimusmuodon ja jolla samalla vältetään mahdolliset sopimusoikeudelliset ongelmat tulevaisuudessa.

⁽⁸⁾ EYVL L 210, 7.8.1985, s. 29.

4.4.6 "Vakavan riskin" määritelmä olisi hyvä laajentaa koskemaan kaikenlaista "altistumista riskille, uhalle tai vaaralle", joka kuluttajien on helpompi ymmärtää, eli olisi yhdistettävä "vakava riski" tarpeeseen toteuttaa välittömiä toimia ja hyväksyä toimenpiteitä heti, kun riskit tulevat tietoon.

5. Erityistä

5.1 Ehdotetussa asetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota tarpeeseen yhtenäistää ja yksinkertaistaa talouden toimijoiden velvollisuuksia, ja ETSK kannattaa tätä vilpittömästi nykyisen sekä talouden toimijoita että kansallisia viranomaisia haittaavan hämmennyksen vuoksi.

5.2 Ehdotetun asetuksen 4 artiklaan olisi lisättävä ilmaus "jäljempänä tässä asetuksessa vahvistettavin ehdoin", koska turvallisuuden käsite ei ehkä käy yksiin muiden alakohtaisten säästöjen säännösten kanssa.

5.3 Artiklaosassa olisi selvennettävä asetusehdotuksen soveltamisalaa sen suhteen, kuuluvatko palvelut siihen. ETSK toivoo joka tapauksessa, että komissio tekee kattavan ehdotuksen palvelujen turvallisuudesta EU:ssa.

5.4 Asetusehdotuksen 6 artiklan 1 kohdan d alakohdan "muuta alttiimpia kuluttajia" koskevan maininnan osalta on tarpeen selvittää, liittyykö muita alttiimman kuluttajan käsite johonkin yleiseen perusteeseen (esim. ikään tai terveydentilaan) vai onko se riippuvainen tuotteen ominaisuuksista (riittävän tiedon puute). ETSK katsoo, että unionin lainsäädännön johdonmukaisuuden lisäämiseksi olisi käytettävä itsenäisiä käsitteitä, jotka olisivat samat unionin koko lainsäädännössä, eikä määritellä käsitteitä erikseen jokaista lainsäädäntöehdotusta varten.

5.5 6 artiklan 2 kohdan h alakohdassa viitataan turvallisuustasoon, jota kuluttajat voivat kohtuudella edellyttää. Termiä "kohtuudella" olisi konkretisoitava lisäämällä esimerkiksi ilmaus "tuotteen luonne, koostumus ja käyttötarkoitus huomioon ottaen", joka lisäisi asetustekstin oikeusvarmuutta.

5.6 ETSK katsoo, että kuluttajilla on oikeus saada tuotteiden alkuperästä selviä ja tarkkoja tietoja, joista on käytävä ilmi ainakin niiden konkreettinen alkuperä unionin lainsäädännön mukaisesti.

5.7 Lisäksi tämän säännöksen sanamuotoa olisi tarkistettava siten, että valmistajien ja maahantuojien on "varmistettava" siinä säädettyjen velvollisuuksien täyttäminen.

5.8 Valmistajien ja muiden toimijoiden velvollisuudet

5.8.1 Ehdotetulla asetuksella annetaan säännöt asiakirjoista, jotka valmistajien on laadittava, ja toimenpiteistä, joita valmistajien on toteutettava kuluttajien turvallisuuden ylläpitämiseksi. Komitea pitää näitä toimenpiteitä tärkeinä.

5.8.2 Nämä erityiset velvollisuudet tarkoittavat, että valmistajien on suoritettava markkinoilla saataville asetetuille tuotteille näytteisiin perustuvia testejä, tutkittava valitukset ja pidettävä niistä sekä vaatimustenvastaisista tuotteista ja tuotteiden palautuksista kirjaa sekä tiedotettava jakelijoille kaikesta tällaisesta valvonnasta.

5.8.3 Asetusehdotuksessa ei kuitenkaan määritellä konkreettisesti, miten tämä toteutetaan, eli jätetäänkö toteutettavien toimien (kuten erityisen rekisterin perustamisen) sääntely jäsenvaltioiden harkintavaltaan vai – mikä olisi parempi – olisiko nämä toimet yhdenmukaistettava, jotta säilytetään hälytysjärjestelmä, jonka avulla markkinoille voidaan tiedottaa riittävän ajoissa tehokkaiden toimien toteuttamiseksi ennen kuin vahinkoja syntyy.

5.9 Tekniset asiakirjat

5.9.1 Kuluttajille tiedottamista koskevan velvollisuuden tulee kattaa vain tuotteiden käyttöön ja luonteeseen liittyvät seikat, eikä sen pitäisi käsittää teknisiä asiakirjoja, joissa voi olla valmistajien liikesalaisuuksiin liittyviä tai muita luottamuksellisia tietoja, joiden on tosin oltava viranomaisten käytettävissä ja joita varten on vahvistettava selvät yhteiset säännöt, joita ehdotuksessa ei ole.

5.9.2 Koska tekstistä saa vaikutelman, että valmistaja on vastuussa vaarallisen tuotteen aiheuttamista vahingoista, olisi parempi säätää, että tekniset asiakirjat ovat voimassa kymmenen vuotta. Selvyyden vuoksi 8 artiklan 6 kohdassa ilmaus "valmistajien on varmistettava" olisi korvattava ilmauksella "valmistajat ovat vastuussa siitä", joka vastaa paremmin heille asetettavaa velvollisuutta. Samaa olisi sovellettava tarvittavin muutoksin maahantuojiin ja niiden vastuuseen samoin kuin velvollisuuteen säilyttää tekniset asiakirjat kymmenen vuoden ajan, kuten muiden talouden toimijoiden on tehtävä.

5.9.3 Jotta kuluttajat voivat käyttää täysin esteettä oikeuttaan saada tietoja tietyistä tuotteista, olisi suositeltavaa, että 8 artiklan 7 kohdassa – jossa valmistaja veloitetaan ilmoittamaan yksi yhteyspiste, jossa siihen saa yhteyden – todettaisiin, että tämä mahdollisuus ei saa muodostua rasitteeksi kuluttajalle, jotta vältetään vaikutelma siitä, että heitä rangaistaan tämän oikeuden käyttämisestä.

5.10 Sellaisten tuotteiden osalta, jotka näyttävät muulta kuin ovat, ETSK kehottaa luomaan mahdollisimman korkeatasoisen suojan erityisesti leluilta näyttäviä tuotteita vastaan, joihin olisi sovellettava lelujen turvallisuudesta annetun direktiivin säännöksiä, jotta voidaan turvata alaikäisten suojelun korkea taso.

5.11 ETSK kannattaa tuotteiden jäljitettävyyttä koko toimitusketjussa, sillä se auttaa tunnistamaan talouden toimijat ja toteuttamaan korjaavia toimia – joko palautustoimia tai tarvittaessa markkinoilta poistamistoimia – sellaisia tuotteita vastaan, jotka eivät ole turvallisia.

5.12 ETSK katsoo, että ehdotuksella parannetaan eurooppalaisten standardien, joihin kuuluu oletus yleisen turvallisuusvaatimuksen täyttymisestä, nykyisen järjestelmän toimintaa. Tästä huolimatta siirtymäsäännöksiä ja oletettavaa yleisen turvallisuusvaatimuksen täyttymisestä olisi selvennettävä oikeusvarmuuden lisäämiseksi.

5.12.1 Standardoinnin merkityksen vuoksi ETSK katsoo, että eurooppalaisille standardointielimille on myönnettävä tarvittavat voimavarat, jotta ne voivat lisätä tuottavuuttaan ja taata korkean laadun, ja että kuluttajien edustusta niissä on tarpeen tehostaa.

5.13 Delegoituja säädöksiä koskeva säännös vaikuttaa periaatteessa järkevältä, vaikka niitä koskevan säädösvallan siirtäminen määräämättömäksi ajaksi ei tunnu loogiselta. Lisäksi delegoidut säädökset eivät saa vaikuttaa oleellisiin seikkoihin, ja niiden olisi pysyttävä alkuperäisen säädöksen rajoissa. Niitä olisi

ennen muuta käytettävä ennen vaarallisten tuotteiden markkinoille saattamista. Tästä syystä delegoitujen säädösten antaminen on järkevää asetusehdotuksen 15 artiklan 3 kohdan a alakohdan tarkoitukseen, kun taas niiden antaminen kyseisen kohdan b alakohdan tarkoitukseen on kyseenalaisempaa.

5.14 Seuraamusten osalta on syytä toistaa, että ETSK kannattaa rikkomustyyppien ja niitä vastaavien seuraamusten yhdenmukaistamista⁽⁹⁾, koska pelkkä yleinen ohje siitä, että seuraamusten edellytetään olevan tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, saattaa vääristää markkinoiden toimintaa.

5.14.1 Lopuksi ETSK katsoo, että jäsenvaltioilla olisi oltava käytettävissään riittävät ja tehokkaat muutoksenhaku- ja oikeus-suojakeinot toimivaltaisissa tuomioistuimissa, jotta asetuksen säännökset pannaan täytäntöön kuluttajien yleisen edun mukaisesti.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Esimerkiksi asetusta (EY) N:o 1071/2009 vastaavalla tavalla, EUVL L 300, 14.11.2009, s. 51.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tuotteiden markkinavalvonnasta ja neuvoston direktiivien 89/686/ETY ja 93/15/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/9/ETY, 94/25/ETY, 95/16/ETY, 97/23/ETY, 1999/5/ETY, 2000/9/ETY, 2000/14/ETY, 2001/95/ETY, 2004/108/ETY, 2006/42/ETY, 2006/95/ETY, 2007/23/ETY, 2008/57/ETY, 2009/48/ETY, 2009/105/ETY, 2009/142/ETY ja 2011/65/EU, asetuksen (EU) N:o 305/2011, asetuksen (EY) N:o 764/2008 ja asetuksen (EY) N:o 765/2008 muuttamisesta”

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD)

(2013/C 271/16)

Yleisesittelijä: **Jacques LEMERCIER**

Neuvosto päätti 8. maaliskuuta 2013 ja Euroopan parlamentti 12. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset tuotteiden markkinavalvonnasta ja neuvoston direktiivien 89/686/ETY ja 93/15/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/9/ETY, 94/25/ETY, 95/16/ETY, 97/23/ETY, 1999/5/ETY, 2000/9/ETY, 2000/14/ETY, 2001/95/ETY, 2004/108/ETY, 2006/42/ETY, 2006/95/ETY, 2007/23/ETY, 2008/57/ETY, 2009/48/ETY, 2009/105/ETY, 2009/142/ETY ja 2011/65/EU, asetuksen (EU) N:o 305/2011, asetuksen (EY) N:o 764/2008 ja asetuksen (EY) N:o 765/2008 muuttamisesta

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 12. helmikuuta 2013 antaa asian valmistelun ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Jacques Lemerrier’n ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 116 ääntä puolesta 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti ehdotetun asetuksen säännöksiin. Markkinavalvontaan sekä tuotteille tehtäviin tarkastuksiin nykyisin sovellettavat säännökset ovat hajallaan useissa eri teksteissä, joiden sisältö on erilainen, mikä hankaloittaa turhaan valvontaviranomaisten ja valmistajien sekä kuluttajaorganisaatioiden ja työntekijäjärjestöjen työtä. Komitea on tyytyväinen siihen, että aiemmat vertikaaliset säännökset kumotaan ja kootaan yhteen, horisontaaliseen, aiempaa vahvempaan asetukseen.

1.2 Komitea hyväksyy oikeusperustan, mutta katsoo tarpeelliseksi viitata myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 12 artiklaan, jonka mukaan kuluttajansuoja on horisontaalinen politiikka-ala, joka ”otetaan huomioon unionin muita politiikkoja ja muuta toimintaa määriteltäessä ja toteutettaessa”.

1.3 Ehdotettu säädös on asetukset. Komitea katsoo, että kyseinen muoto soveltuu parhaiten jäsenvaltioiden välisen sekä jäsenvaltioiden ja EU:n välisen yhteistyön ja viestinnän helpottamiseen. Komitea katsoo, että komission ehdottama paketti täyttää perussopimusten suhteellisuus- ja toissijaisuusvaatimukset. Jäsenvaltiot ovat edelleen täysin vastuussa kansallisten markki-

noidensa valvonnasta ja tarkastuksista unionin ulkorajoilla sekä vastaavat rahoituksesta.

1.4 ETSK kannattaa komission näkemystä, jonka mukaan unionissa liikkuvien tuotteiden on noudatettava vaatimuksia, joilla taataan yleisten etujen suojelun korkea taso muun muassa terveyden ja turvallisuuden, työterveyden ja -turvallisuuden, kuluttajansuojan, ympäristönsuojelun ja yleisen turvallisuuden osalta.

1.5 Komitea katsoo, että valmistus- ja liikesalaisuudet eivät voi olla esteenä hälytysilmoituksille silloin, kun käyttäjien terveys tai turvallisuus saattaa olla vaarassa tuotteen jonkin osan vuoksi. Valvontaelinten on siis jatkossakin noudatettava RAPEX-järjestelmän vakiintunutta käytäntöä, jonka mukaan yleinen etu on ensisijainen yksityisiin etuihin nähden.

1.6 Valvontaelinten ja tullin jäsenten ja työntekijöiden on oltava todistetusti kunniallisia ja riippumattomia, ja heitä on suojeltava heihin työnsä vuoksi mahdollisesti kohdistuvalta painostukselta ja lahjontayrityksiltä. Henkilöiden, jotka ilmoittavat tuotteeseen liittyvistä puutteista tai vaaroista, on voitava nauttia suojasta, joka käsittää muun muassa syytesuojan, ja heidän henkilöllisyytensä on pidettävä salassa.

1.7 Komitea kehottaa lisäämään ehdotettuun asetukseen oikeusperustan yleiseurooppalaista henkilövahinkotietokantaa varten. Sitä tulisi pitää EU:n markkinavalvonnan tietojenvaihtojärjestelmän kolmantena pilarina RAPEX-järjestelmän ja ICMS:n rinnalla.

1.8 Komitea toivoo, että komission viiden vuoden välein laatimat asetuksen täytäntöönpanon seurantakertomukset osoitetaan myös komitealle.

2. Johdanto: komission ehdotukset

2.1 Paraskaan tuotteiden turvallisuutta koskeva lainsäädäntö ja sisämarkkinasääntöjen yhdenmukaistaminen eivät riitä takamaan absoluuttisesti kulutustavaroiden turvallisuutta kuluttajille ja ammattikäyttöön tarkoitettujen tuotteiden turvallisuutta työntekijöille.

2.2 Kuten hiljattain paljastuneet skandaalit ovat osoittaneet, Euroopassa tehdään edelleen petoksia voittojen lisäämiseksi tai tuotantokustannusten vähentämiseksi. Lisäksi tuontitavarat eivät aina vastaa eurooppalaisia standardeja, ja ne saattavat kilpailla eurooppalaisten tuotteiden kanssa vilpillisin keinoin.

2.3 Markkinavalvonta sekä tuotteiden vaatimustenmukaisuuden valvonta ovat olennaisia tekijöitä ja edellyttävät jokaisen jäsenvaltion alueella toimivia ammattitaitoisia yksiköitä ja henkilöstöä (tulli, tekniset palvelut, tarkastukset jne.).

2.4 Selvää edistymistä on saatu aikaan tuoteturvallisuudirektiivillä 2001/95/EY, joka oli saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä vuoteen 2004 mennessä, ja akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista annetulla asetuksella (EY) N:o 765/2008, joka tuli voimaan vuonna 2010, sekä alakohtaisilla yhdenmukaistamisdirektiiveillä ja -päätöksillä. Markkinavalvontaa koskevat säännökset ovat kuitenkin hajanaisia ja osin päällekkäisiä, mikä voi aiheuttaa sekaannusta varsinaisten valvontasääntöjen sekä toimijoille asetettujen velvoitteiden välillä. Tämä vaikeuttaa sekä toimijoiden että lainsäätäjien ja kansallisten viranomaisten toimintaa.

2.5 Komissio ehdottaa markkinavalvonnan sääntelykehityksen selkiyttämistä siten, että merkitykselliset säännökset kootaan yhteen, horisontaalisesti kaikkiin aloihin sovellettavaan säädökseen. Tuotteiden markkinavalvontaa koskevaa uutta asetusta täydennetään markkinavalvontaa koskevalla monivuotisella toimintasuunnitelmalla, joka kattaa vuodet 2013–2015.

2.6 Kyse on Euroopan kuluttaja-asioiden toimintaohjelman sekä ensimmäisen ja toisen sisämarkkinoiden toimenpidepaketin kannalta merkittävästä toimesta. Se vastaa myös uuden sääntelykehityksen vaatimuksia.

2.7 Jokaisessa valtiossa on määritettävä samojen yksityiskohdistaisten sääntöjen mukaisesti, ovatko markkinoille saatetut tuotteet – myös kolmansista maista peräisin olevat tuotteet – turvallisia ja voidaanko ne saattaa sisämarkkinoille vai onko ne vedettävä pois markkinoilta ja kiellettävä, jos ne ovat vaarallisia tai vaatimusten vastaisia.

2.8 Markkinavalvonta ja vaatimustenmukaisuustarkastukset eivät kuitenkaan ole riittävän tehokkaita, ja markkinoilla on suuri määrä tuotteita, jotka eivät ole vaatimusten mukaisia. Pääasialliset syyt tähän ovat kansallisten valvontaviranomaisten välisen koordinoinnin puuttuminen sekä puutteet vaihdettujen tietojen laadussa ja luotettavuudessa.

2.9 EU:n on siis toimittava parantaakseen toiminnan koordinointia ja tehdäkseen markkinoiden rajat ylittävistä valvonnasta tehokkaampaa kansalaisten suojelemiseksi. Komission mukaan oikeus toimia perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artiklaan (sisämarkkinoiden moitteeton toiminta), 168 artiklan 1 kohtaan (terveyden suojeleminen) ja 169 artiklan 1 kohtaan (kuluttajansuoja). Lisäksi on yksinkertaistettava sovellettavaa säännöstöä ja poistettava siihen nykyisin sisältyvät ristiriitaisuudet.

2.10 On yksinkertaistettava RAPEX-menettelyä, otettava käyttöön tuoteturvallisuudirektiivin korvaava tuoteturvallisuutta koskeva asetusta ja laadittava uusi valvontaa koskeva asetusta, jolla korvataan tällä hetkellä useissa eritasoisissa teksteissä hajallaan olevat säännökset.

2.11 Valvonta- ja tarkastustoimien koordinoinnin ja tehokkuuden parantaminen toteutetaan lainsäädännön tavanomaisen arviointimenettelyn lisäksi myös toteuttamalla kuluttajien näkemyksiä kartoittavia Eurobarometri-tutkimuksia, GRAS-RAPEX- ja ICSMS-ilmoitusjärjestelmien avulla sekä ottamalla käyttöön vertaisarvioinnin mahdollistavia indikaattoreita. Jäsenvaltioiden ilmoitusmenettelyjä järkeistetään ottamalla käyttöön kaikkia tuotteita koskeva yhtenäinen ilmoitusmenettely.

2.12 Rajatarkastuksia tehostetaan, ja sellaisten tuotteiden pääsyä markkinoille, jotka voivat aiheuttaa riskin, voidaan lykätä, kunnes valvontaviranomaiset ovat arvioineet asiaa tarkemmin.

2.13 Riskin aiheuttavia tuotteita koskevaa RAPEX-ilmoitusjärjestelmää parannetaan ilmoitusmääräaikaisten sekä tuotteen riskejä koskevien tietojen asianmukaisuuden osalta.

2.14 Komissio voi päättää tarvittavista välittömästi sovellettavista vaarallisia tuotteita koskevista rajoittavista toimenpiteistä, jos tavanomaiset kiireelliset toimenpiteet osoittautuvat riittämättömiksi tai soveltumattomiksi.

2.15 Sisämarkkinoiden toimenpidepaketissa säädetään markkinavalvontaa koskevasta monivuotisesta toimintasuunnitelmasta. Toimintasuunnitelman olisi katettava alat, joilla komission hoitamasta koordinoinnista voi seurata todellista lisäarvoa ja merkittäviä parannuksia.

2.16 Monivuotinen toimintasuunnitelma on ensisijainen väline unionin tason toiminnassa, koska se kannustaa laajempaan viestintään ja yhteistyöhön. Tietotekniset välineet mahdollistavat järjestelmään varastoitujen tutkimusten ja selvitysten sisältämien tietojen ja parhaiden käytäntöjen helpon saatavuuden. Tässä yhteydessä määritellään tarpeet ja tarjotaan välineitä koulutukseen, tekniseen tukeen ja neuvontaan.

2.17 Komissio kehittää yhteisen lähestymistavan asiakirjojen tarkastuksiin ja teknisiin tarkastuksiin sekä laboratoriotarkastuksiin. Yhteisten toimien ja ohjelmien parempi koordinointi parantaa valvonnan tehokkuutta.

2.18 Resurssien jakaminen lisää synergiaa ja auttaa torjumaan päällekkäisyyksiä. Kansallisten viranomaisten työssään keräämät tiedot tallennetaan komission hallinnoimaan ICSMS-tietokantaan, ja komissio tarjoaa tarvittavat keinot ja koulutuksen tietokannan koko potentiaalin hyödyntämiseksi.

2.19 Kaikkien asianosaisten kuulemisesta ja niille tiedottamisesta on huolehdittava säännöllisesti ja joustavasti.

2.20 Komission asetuksen (EY) N:o 765/2008 mukaisesti laatima kertomus mahdollistaa toimielimille ja asianosaisille tiedottamisen sekä unionin rahoitusta saavien akkreditointia, markkinavalvontaa ja tarkastuksia koskevien toimien arvioinnin.

2.21 On vahvistettava tullin keinoja ja oikeuksia ja tehostettava unionin ja Euroopan talousalueen ulkorajatarkastuksia saapuvien tuotteiden osalta, mikä edellyttää lisäresurssien osoittamista erityisesti koulutukseen ja teknisiin välineisiin.

3. Yleistä

3.1 ETSK suhtautuu myönteisesti markkinoille saatettujen tuotteiden turvallisuuden valvonnan ja tarkastusten vahvistamista koskevaan aloitteeseen, olivatpa tuotteet peräisin unionista, ETA-maista tai kolmansista maista. Kyseessä on sisämarkkinoiden toimenpidepaketin keskeinen toimi, jolla taataan tuotteiden entistä parempi turvallisuus ja jossa noudatetaan uutta lähestymistapaa.

3.2 Komitea huomauttaa kuitenkin, että taloudellisille ja sosiaalisille toimijoille tiedottamista ja näiden kuulemisesta koskevat menettelyt on määritelty hyvin epätarkasti. Eri tasoille voitaisiin määrittää joustavampi ja tarkoituksenmukainen kehys lisäämättä byrokraattisen menettelyn taakkaa tai jäykistämättä menettelyä.

3.2.1 Asianomaiset yritykset odottavat oikeudellisia ja teknisiä tietoja, jotka takaisivat niille välttämättömän oikeusvarmuuden, jotta ne voisivat tehdä tuotteiden valmistamiseen tai markkinoille saattamiseen liittyviä investointipäätöksiä. Eri valvonta-

ja tarkastuselinten keräämien tietojen on oltava yritysten saatavilla niiden tuotteiden osalta, joita ne esittävät tarkastus- tai vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyyn.

3.2.2 Kuluttajat ja työntekijät haluavat oikeutetusti varmuuden markkinoilla olevien sekä työhön tai kulutukseen tarkoitettujen tuotteiden turvallisuudesta. Heillä on oikeus tietää tätä tarkoitusta varten kansallisella, unionin tai alakohtaisella tasolla toteutetuista toimista, joilla taataan, että heidän terveytensä tai turvallisuutensa ei ole vaarassa.

3.2.3 Komitea on vakuuttunut siitä, että luottamus tuotteiden turvallisuuteen on olennaista sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden kannalta, millä puolestaan on myönteinen vaikutus kasvuun ja työllisyyteen.

3.3 Komitea katsoo, että valvonta ja tarkastukset varsinkin unionin ulkorajoilla kuuluvat ensisijaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan ja että unionin on huolehdittava koordinoinnista sekä tehokkaiden yhteisten toimien kannalta välttämättömistä toimenpiteistä ja tuotteiden standardoinnista. Valvonnalla ja tarkastuksilla on yrityksiin kohdistuva vaikutus, ja niistä aiheutuu merkittäviä kustannuksia niin jäsenvaltioille kuin taloudellisille toimijoille vaatimusten mukaiseksi saattamisen osalta (standardointi, eurooppalainen standardi). Komitea kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota ottamaan toiminnassaan asianmukaisesti huomioon yrityksiä ja erityisesti pk-yrityksiä rasittavat hallinnolliset maksut, jotta näiden taloudellista tilannetta ei vaikeuteta entisestään kriisin ja merkittävän työttömyyden aikana.

3.4 Muiden kuin elintarvikkeiden vapaa liikkuvuus, jota ase- tusehdotus koskee, ei saa kärsiä sääntelykehyksen väljyydestä tai puutteellisuudesta eikä tarkastusten määrän tai keinojen laadun riittämättömyydestä. Jäsenvaltioiden ja komission on siis osoitettava riittävät resurssit valvonnan ja tarkastusten täytäntöönpanemiseksi, jotta voidaan taata niiden tehokkuus. Komitea myöntää, että määrärahat ovat nykyisin rajallisia, mutta katsoo silti, että yleiset edut tässä yhteydessä edellyttävät kaikkia mahdollisia panostuksia kuluttajien terveyden ja turvallisuuden takaamiseksi sekä ympäristön suojelemiseksi haitallisilta tai vaarallisilta tuotteilta. Sisämarkkinoiden moitteeton toiminta on talouden elpymisen ja uusien työpaikkojen syntymisen kannalta välttämätöntä.

3.4.1 Komitea katsookin, että nykyiseen markkinoiden valvonta- ja tarkastusjärjestelmään sisältyy vakavia puutteita ja aukkoja. On vahvistettava toimivaltaisten kansallisten elinten, komission ja asianosaisten tahojen välistä yhteistyötä. Säännöllisten kuulemisten järjestäminen on tarpeellista. On otettava käyttöön kuluttaja- tai työntekijäjärjestöjen oikeus varoittaa tietyistä tuotteista ja sisällytettävä tähän takeet immuniteetista. Toimivaltaisten elinten, valvontaviranomaisten, teknisten sertifiointielinten, tulliviranomaisten ja petostentorjuntaviranomaisten on tehtävä yhteistyötä ja annettava kerätyt tiedot muiden saataville päällekkäisyyksien ja käytettävissä olevien resurssien tuhlaamisen torjumiseksi ja toteutettavien tarkastusten jatkuvan tehostamisen mahdollistamiseksi.

3.5 Unionin nopean tietojenvaihtojärjestelmän (RAPEX) tehokkuus on täysin riippuvainen ilmoitusten lähettämisen nopeudesta sekä epäilyttäviä tuotteita koskevien teknisten tietojen asianmukaisuudesta. RAPEX-järjestelmän hallinnointia varten laaditut suuntaviivat on päivitettävä säännöllisesti, ja niiden on oltava riittävän selkeät, jotta ilmoitettavien tietojen luonteesta ja laajuudesta ei ole epäselvyyttä. Suuntaviivoissa on esitettävä kriteerit vakavien riskien määrittämiseksi, ja riskien johdosta toteutettavat toimenpiteet, kuten väliaikainen kieltäminen, teknisiä muutoksia koskeva vaatimus sekä markkinoille saattamisen estäminen kokonaan, on määritettävä selkeästi.

3.6 RAPEX-järjestelmässä olisi voitava ilmoittaa myös kohtalaisesta vaarasta tai vaarasta, jota ei ole tieteellisesti varmistettu, jotta voidaan suunnitella tarvittaessa väliaikaisen kieltämisen kaltaisia täytäntöönpanotoimenpiteitä ennalta varautumisen periaatteen soveltamiseksi tai muita aiheellisia toimenpiteitä, kuten kuluttajille tiedottamista tai käyttäjille suunnattavia varoituksia koskevia ylimääräisiä vaatimuksia tuotteiden tavanomaisten merkintävaatimusten lisäksi.

3.7 Kun komissio suunnittelee todennettujen riskien osalta tuotetta tai tuoteluokkaa koskevia täytäntöönpanotoimia tuotteiden yhdenmukaisten valvontaedellytysten luomiseksi, komitea suosittelee, että se kuulee kuluttaja- sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä ja että näiden mielipiteet otetaan kaikin mahdollisin tavoin huomioon. On pantava merkille, että järjestöt voivat välittää nopeasti komission antamat säännökset jäsenilleen, mikä auttaa merkittävällä tavalla niiden ymmärtämistä ja nopeaa soveltamista.

3.8 Asetuksella perustetun komission ja jäsenvaltioiden uuden markkinavalvontafoorumin osalta komitea panee merkille, että kansalaisyhteiskunnan järjestöjä voidaan kutsua osallistumaan tarkkailijoina foorumin mahdollisesti perustamiin alakohdaisiin työryhmiin. Komitea katsoo, että näiden järjestöjen neuvoo-antavasta luonteesta huolimatta niiden lausuntoja ja ehdotuksia on tarkasteltava huolellisesti ja ne on otettava kaikin mahdollisin tavoin huomioon, koska järjestöt toimivat aktiivisesti kuluttajien sekä edustamiensa talous- ja yhteiskuntaelämän ryhmien parissa.

3.9 Samoin olisi toimittava tilanteessa, jossa jäsenvaltion valvontaviranomaiset varoittavat tiettyihin tuotteisiin liittyvistä riskeistä ja mahdollisesti niihin liittyvistä varoitoista: valvontaviranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä sekä taloudellisten toimijoiden kanssa tiettyihin tuotteisiin liittyvän vaaran välttämiseksi että myös kansalaisyhteiskunnan toimivaltaisten järjestöjen kanssa, jotka voivat antaa käyttöön osaamisensa ja keinonsa tiedottaa jäsenistölleen.

3.10 Komitea katsoo, että tarkasteltavana oleva ehdotus vastaa kokonaisuudessaan uuden lainsäädäntökehyksen (uusi lähestymistapa) vaatimuksia sekä noudattaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita. Komitea hyväksyy myös oikeusperustan, jonka

mukaan asiasta vastaavat pääosastot ovat laatineet ehdotuksen. Komitea viittaa myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 12 artiklaan, jossa täsmennetään, että kuluttajansuoja "otetaan huomioon unionin muita politiikkoja ja muuta toimintaa määriteltäessä ja toteutettaessa".

4. Erityistä

4.1 Komitea on huolissaan lainsäädännön mahdollisista tulkintaeroista eri maiden välillä. Unionin toimilla on pyrittävä tekemään tulkinnoista ja käytännöistä aidosti yhdenmukaisia toimijoiden oikeusvarmuuden ja käyttäjien turvallisuuden takamiseksi.

4.2 Komitea on huolestunut myös luottamuksellisuutta koskevien säännösten – esimerkiksi valmistussalaisuuden – soveltamisesta, koska ne voivat estää paremman tiedonsaannin vaarallisista ainesosista tai tuotteista, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen sekä ympäristön laatuun. Yleiset edut ylittävät tässä asiassa pääsääntöisesti yksityiset edut, joita suojattaisiin kohtuuttomasti käsittämällä luottamuksellisuus liian tiukasti. Tietojen on kaikissa olosuhteissa kuljettava valvonta- ja tarkastusjärjestelmästä vastaavien jäsenvaltioiden elinten ja unionin elinten välillä. On kuitenkin kunnioitettava lakisääteistä henkilötietojen suojaa, eikä meneillään olevia tutkimuksia saa vaarantaa.

4.3 Kuten asetuksessa edellytetään, viranomaiset julkaisevat erityisellä sivustolla tietoja vaarallisista tuotteista ja niihin liittyvistä riskeistä, mahdollisista ehkäisevistä toimenpiteistä ja toimijoiden osalta tehdyistä päätöksistä. Komitea toivoo, ettei julkaisemista rajoiteta liiallisilla liikesalaisuuksien luottamuksellisuutta koskevilla vaatimuksilla, kun kyse on käyttäjien terveydestä ja turvallisuudesta. Komissio soveltaakin tätä käytäntöä jo RAPEX-järjestelmän hallinnoinnissa, ja sitä tulee jatkaa.

4.4 Komitea painottaa valvonta- ja tarkastuselinten riippumattomuutta ja avoimuutta koskevia vaatimuksia. Näiden elinten virkamiesten on voitava toteuttaa tehtäviään esteettömästi ja ilman korruption uhkaa. Elin-ten on oltava puolueettomia ja otettava vastaan kaikki kuluttajien ja käyttäjien tai näitä edustavien järjestöjen laatimat valitukset ja tarvittaessa ryhdyttävä toimiin niiden suhteen. Myös tarkastuslaboratorioiden sekä standardien myöntämisestä vastaavien elinten on toimittava täysin riippumattomasti, koska ne ovat välttämättömiä yritysten päätöksentekijöiden ja kuluttajien valintojen kannalta.

4.5 Komitea katsoo, että ehdotettuun asetukseen tulisi sisällyttää myös säännöksiä kaikenlaiset vahingot kattavan yleiseurooppalaisen henkilövahinkotietokannan perustamisesta. Tällainen tietokanta

— auttaisi markkinavalvontaviranomaisia tekemään tietoon perustuvia riskinarviointipäätöksiä

- tarjoaisi perustan ennaltaehkäiseville toimille ja yleisille valituskampanjoille ja auttaisi standardoijia kehittämään entistä parempia tuotestandardeja
- auttaisi valmistajia mukauttamaan uusien tuotteiden turvasuunnittelua
- auttaisi arvioimaan ennaltaehkäisevien toimien tehokkuutta ja asettamaan prioriteetteja politiikan suunnittelussa.

4.5.1 Komitea ehdottaa näin ollen seuraavaa:

- Ehdotukseen sisällytetään asetuksen (EY) N:o 765/2008 säännös, jossa kehoitetaan jäsenvaltioita seuraamaan tuotteiden aiheuttamiksi epäiltyjä onnettomuuksia ja terveyshaittoja.
- Vahvistetaan oikeusperusta henkilövahinkotietokannalle. Euroopan komissio huolehtisi jäsenvaltiolta saatavien tietojen keruun koordinoinnin tukemisesta ja henkilövahinkotietokannan sujuvasta toiminnasta.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kasvua ja yhteenkuuluvuutta tukevat sosiaaliset investoinnit, mukaan luettuna Euroopan sosiaalirahaston täytäntöönpano vuosina 2014–2020”

COM(2013) 83 final

(2013/C 271/17)

Esittelijä: **Oliver RÖPKE**

Euroopan komissio päätti 18. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kasvua ja yhteenkuuluvuutta tukevat sosiaaliset investoinnit, mukaan luettuna Euroopan sosiaalirahaston täytäntöönpano vuosina 2014–2020

COM(2013) 83 final.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 23. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 160 ääntä puolesta ja 3 vastaan 11:n pidättyessä äänestämästä.

1. Pöytäkirjat ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti Euroopan komission sosiaalialan investointipakettiin ja siihen liittyvään lähestymistavan muutokseen, jossa voimakkaampaa keskittymistä sosiaalisiin investointeihin ei nähdä yksipuolisesti vain kustannustekijänä vaan tulevaisuuteen sekä kasvuun ja työllisyyteen kohdistuvina investointeina, jotka vaikuttavat merkittävästi Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamiseen ja ovat keskeinen osa eurooppalaista sosiaalimallia.

1.2 Kohdennetut sosiaaliset investoinnit sekä tuovat mukanaan sosiaalista ja yhteiskunnallista kehitystä että parantavat samalla kilpailukykyä. Etenkin ennennäkemättömän ja draamattisen työttömyyden ja lisääntyvän köyhyyden aikoina hyvinvointivaltioon tehtävät investoinnit ovat myös keskeisessä asemassa sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja sosiaalisen osallistamisen vahvistamisen sekä sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjunnan kannalta.

1.3 Työmarkkinat ovat keskeinen avain väestörakenteen muutoksesta selviytymiseksi ja julkistalouksien vakaannuttamiseksi pysyvästi. ETSK:n näkemyksen mukaan vahvat ja kohdennetut sosiaaliset investoinnit parantavat pysyvästi ihmisten työllistymismahdollisuuksia. Sosiaalialan investointipaketilla voidaan näin ollen antaa merkittävä panos kasvua ja työllisyyttä vauhdittavalle poliittiselle suunnanmuutokselle, jos se pannaan johdonmukaisesti täytäntöön käytännössä.

1.4 ETSK on Euroopan komission kanssa samaa mieltä siitä, että sosiaalipolitiikan muotoilu kuuluu etupäässä jäsenvaltioiden vastuulle ja että kunkin maan on löydettävä sosiaaliturvajärjestelmänsä kestävyys ja asianmukaisuuden sekä sosiaalipalvelujen järjestämisen välinen tasapaino. Valtioiden välisten huomattavien erojen vuoksi Euroopan komissiolla olisi oltava keskeinen rooli vaihdettaessa hyväksi osoittautuneita ja innovatiivisia lähestymistapoja jäsenvaltioiden ja kaikkien asianomaisten toimijoiden kesken.

tavien erojen vuoksi Euroopan komissiolla olisi oltava keskeinen rooli vaihdettaessa hyväksi osoittautuneita ja innovatiivisia lähestymistapoja jäsenvaltioiden ja kaikkien asianomaisten toimijoiden kesken.

1.5 ETSK on tyytyväinen siihen, että tiedonannossa tunnus-tetaan varta vasten sosiaalitalouden, sosiaalisten yritysten, kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten merkittävä rooli sosiaalialan investointipaketin toteuttamisessa. ETSK kannattaa tässä yhteydessä varauksetta vaatimusta siitä, että työmarkkinaosapuolet sekä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan toimijat osallistuvat täysimääräisesti jäsenvaltiotason toimiin sekä EU:n ohjausjakson koordinoitintprosessiin.

1.6 ETSK kehottaa Euroopan komissiota esittämään suunnitelman sosiaalialan investointipaketin käytännön toteuttamista varten, tukemaan jäsenvaltioita tarvittavissa toiminnaissa ja edistämään valtioiden, työmarkkinaosapuolten, yhteisötalouden organisaatioiden, valtiovalasta riippumattomien organisaatioiden, järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan sekä sosiaalipalvelujen tarjoajien välistä vaihtoa. Kyseisillä toimijoilla on tarvittava asiantuntemus sosiaalialan investointien, sosiaalisen innovoinnin ja työllisyyden edistämisen aloilla.

1.7 ETSK kritisoi kuitenkin sitä, että sosiaalialan investointipaketin rahoituskysymys jää pitkälti ilman vastausta. Ilman menoleikkausten yksipuolisen politiikan muutosta ei vaikuta realistiselta, että ehdotukset voidaan toteuttaa menestyksekkäästi. Euroopan rakenne- ja investointirahastojen entistä parempi hyödyntäminen sekä toimien mahdollisimman suuri tehokkuus ja täsmällisyys ovat toki tervetulleita, mutta eivät missään tapauksessa riitä saamaan aikaan tavoiteltua suunnanmuutosta.

1.8 ETSK vahvistaakin käsityksensä, että julkistalouksien on välttämättä otettava käyttöön uusia tulolähteitä. Mainittakoon tässä yhteydessä veropohjan muuttaminen ja laajentaminen, veroparatiisien sulkeminen, tuhoisan verokilpailun lopettaminen ja veronkierron torjuminen sekä erityyppisen omaisuuden verottaminen.

1.9 ETSK painottaa tässä yhteydessä etenkin vaatimustaan Euroopan talouden elvytys- ja investointiohjelmasta, joka olisi suuruusluokaltaan kaksi prosenttia bkt:stä. Näin voitaisiin rahoittaa sosiaalialan investointipaketti, joka myös käytännössä mahdollistaa poliittisten painopisteiden muuttamisen sosiaalisten investointien suuntaan sekä jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikan vahvistamisen ja ajanmukaistamisen huolimatta tavoitteena olevista julkisen talouden vakauttamistoimista. Sosiaalialan investointipaketti voidaan toteuttaa menestyksekkäästi käytännössä vain riittävällä rahoituksella, muutoin se jää pelkäksi aiejulistukseksi.

1.10 ETSK kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan, että voimakkaampi keskittyminen sosiaalisiin investointeihin heijastuu myös EU:n ohjausjakson koordinoitiprosessiin. Tämä uusi painotus on nimenomaan otettava huomioon maakohtaisissa suosituksissa sekä tulevassa vuotuisessa kasvuselityksessä (2014). Euroopan komission on pikaisesti esitettävä asianomaisia ehdotuksia. On selvennettävä, että vahvistetut sosiaaliset investoinnit ovat sopusoinnussa ”eriytetyn ja kasvua edistävän” julkisen talouden vakauttamisen kanssa.

2. Kasvua ja yhteenkuuluvuutta edistävä sosiaalialan investointipaketti

2.1 Eurooppa 2020 -strategian yhtenä tavoitteena on vuoteen 2020 mennessä auttaa vähintään 20 miljoonaa ihmistä pois köyhyydestä. Kriisin syvälliset vaikutukset ja kasvuun palaamisen välttämättömyys ovat johtaneet useisiin komission aloitteisiin, joilla pyritään työpaikkojen turvaamiseen ja luomiseen, kitkattomiin työelämän siirtymiin ja yleiseen aktivointiin ⁽¹⁾.

2.2 Komissio esitti 20. helmikuuta 2013 pitkään odotetun sosiaalialan investointipaketin. Se koostuu tiedonannosta (”Kasvua ja yhteenkuuluvuutta tukevat sosiaaliset investoinnit, mukaan luettuna Euroopan sosiaalirahaston täytäntöönpano vuosina 2014–2020”), komission suosituksesta (”Investoidaan lapsiin – murretaan huono-osaisuuden kierre”) ja seitsemästä komission yksiköiden valmisteluasiakirjasta.

2.3 Paketissa asetetaan parannetut sosiaaliset investoinnit EU:n ohjausjakson yhteyteen sekä tehostetaan unionin ja jäsen-

valtioiden hallintotapaa ja raportointivelvoitteita, jotta voidaan päästä Eurooppa 2020 -strategian tavoitteisiin sosiaali-, työllisyys- ja koulutuspolitiikan aloilla.

2.4 Komissio toteaa, että vuodesta 2008 Euroopassa jatkuvan kriisin myötä monien unionin kansalaisten köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen sekä syrjäytyminen työmarkkinoilta ovat lisääntyneet useissa jäsenvaltioissa ja että kyseiset ongelmat ovat saavuttaneet uusia huippulukemia etenkin heikoimmassa asemassa olevissa ryhmissä. Tiedonannossaan komissio kehottaa jäsenvaltioita painottamaan nykyistä enemmän sosiaalisia investointeja ja tehostamaan resurssien hyödyntämistä.

2.5 Komission mukaan sosiaaliset investoinnit auttavat ihmisiä. Niiden avulla parannetaan ihmisten taitoja ja pätevyyksiä ja edistetään heidän osallistumistaan yhteiskuntaan ja työmarkkinoille. Tämä lisää hyvinvointia, elvyttää taloutta ja auttaa EU:ta pääsemään ulos kriisistä vahvempuna, yhtenäisempänä ja kilpailukykyisempänä.

2.6 Sosiaaliturvajärjestelmillä on tämän mukaisesti kolme tehtävää: sosiaaliset investoinnit paremman tulevaisuuden puolesta, sosiaalinen suojelu vaikeissa elämänvaiheissa ja myös kansantalouksien vakauttaminen.

2.7 Komissio kehottaa ryhtymään toimiin, joilla varmistetaan, että sosiaaliturvajärjestelmät vastaavat ihmisten tarpeisiin kriittisissä elämäntilanteissa. Tämän saavuttamiseksi komissio vaatii ehkäiseviä toimia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa toteutettujen investointien muodossa sen sijaan, että jälkikäteen paikattaisiin vahinkoja, mikä on paljon kalliimpaa. Tämän vuoksi investoinnit lapsiin ja nuoriin ovat tärkeitä.

2.8 Tätä tarkennetaan peruseriaatein, jotka on esitetty komission suosituksessa jäsenvaltioille. Lasten köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä ehkäisevät investoinnit, joilla on tarkoitus edistää lasten hyvinvointia, voidaan komission mukaan toteuttaa laajan toimenpidekirjon avulla.

2.9 Tiedonannon tekstikohdassa ”Sosiaalipolitiikassa tilaa tehokkuudelle” komissio kehottaa käyttämään varoja tehokkaammin, jotta varmistetaan asianmukainen ja kestäväpohjainen sosiaaliturva sekä parempi ja näyttöön perustuva sosiaalipolitiikka. Tämän saavuttamiseksi jäsenvaltioiden on yksinkertaistettava etuuksien ja palvelujen hallinnointia, myönnettävä etuudet kohdennetummin ja nivottava niihin ehtoja, kuten osallistuminen täydennyskoulutukseen.

⁽¹⁾ Työllisyyspaketti, nuorisotyöllisyyspaketti, EU-aloite ”Mahdollisuuksia nuorille”, ”Koulutuksen uudelleenajattelu”.

2.10 Tiedonannossa jäsenvaltioita kehoitetaan toistuvasti Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä toteutettavaa sosiaalipoliittikkaa parantaessaan vahvistamaan kaikkien asianomaisten sidosryhmien, etenkin työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, osallistumista.

3. Yleisiä huomioita sosiaalialan investointipaketista

3.1 Rahoitus- ja talouskriisi ja sen syvälliset vaikutukset kasvuun ja työllisyyteen sekä taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ovat nyt viisi vuotta hallinneet Euroopan unionin poliittista asialistaa. Jäsenvaltiot reagoivat kriisiin aluksi suhdanteita tasoittavalla ja vakiinnuttavalla talouspolitiikalla, mutta etenkin pankkeja varten laaditut pelastuspaketit ovat johtaneet julkisen velkaantumisen huomattavaan kasvuun. Yleisesti katsotaan, että hallitusten pyrkimys vakiinnuttaa julkistaloudet talouden taantumassa yksipuolisesti menoja leikkaamalla on epäonnistunut. Sosiaalisia investointeja käsittelevä komission tiedonanto tarjoaa näin ollen uuden näkökulman kriisiin torjuntaan, nimittäin sen, että vaikka sosiaaliset investoinnit tarkoittavat lyhyellä aikavälillä kustannuksia, niistä saatavat hyödyt edistävät keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä yhteiskunnan hyvinvointia ja julkistalouksien korkeampia tuloja ja alentavat myös tulevia sosiaalisia kustannuksia selvästi.

3.2 Tämän vuoksi ETSK kannattaa voimakkaasti komission sosiaalialan investointipakettia sekä siihen liittyvää, ennakoivaan toimintasuunnitelmaan perustuvaa EU:n toimielinten lähestymistavan muutosta. Jäsenvaltioita kehoitetaan nyt nimenomaan painottamaan entistä enemmän sosiaalisia investointeja sekä ajankäytön ja vahvistamaan sosiaalipoliittikkaa ja tehostamaan resurssien hyödyntämistä. Sosiaalipoliitikasta on tehtävä kestäväpohjaisempaa. Näin komissio näyttää korjaavan viime vuosien virheitä eikä pidä sosiaalisia investointeja vain kustannustekijänä. Pikemminkin investoinneilla parannetaan ihmisten taitoja ja pätevyyksiä sekä heidän mahdollisuuksiaan yhteiskunnassa ja työmarkkinoilla ja lisätään näin heidän hyvinvointiaan, edistetään kasvua ja autetaan EU:ta pääsemään ulos kriisistä entistä vahvempaan ja kilpailukykyisempään. Kyseinen paketti voi näin ollen olla yksi viime vuosien tärkeimmistä sosiaalipoliittisista aloitteista, jos se todellakin pannaan johdonmukaisesti ja kunnianhimoisesti täytäntöön. Tämä edellyttää Euroopan komission jatkuvaa tukea.

3.3 Sosiaalipoliittikkojen muotoilu on kuitenkin ennen kaikkea jäsenvaltioiden vastuulla. Kansallisten edellytysten ja tilanteiden moninaisuus edellyttää, että kukin jäsenvaltio löytää sosiaaliturvajärjestelmänsä kestävyys- ja asianmukaisuuden välisen oman tasapainonsa, sillä ei ole olemassa kaikille soveltuvaa yhdenmukaista mallia. Komission olisi kerättävä yhteen esimerkkejä parhaista käytänteistä, tuettava yleisen edun mukaisia palveluntuottajia ja valinnanvapautta sosiaalipalveluissa sekä kannustettava jäsenvaltioita muotoilemaan sosiaaliturvajärjestelmänsä innovatiivisesti ja tehokkaasti sekä painottamaan tässä yhteydessä työllisyyttä ja aktivointia, jotta saavutetaan Eurooppa 2020 -strategian köyhydentorjuntatavoite.

3.4 Ennennäkemättömän työttömyyden ja lisääntyvän köyhyyden aikoina EU:ssa sosiaalivaltiolla on välttämätön rooli, jotta voidaan vastata olemassa oleviin haasteisiin. Sosiaaliseen suojeluun ja sosiaalivaltioon tehtävin kohdennetuin investoinnein voidaan ratkaista rakenteellisia ongelmia ja luoda työpaikkoja. Nykyistä potentiaalia voidaan hyödyntää paremmin, kun noudatetaan mahdollisimman laaja-alaista ja aktiivista osallistamis- ja osallistumisstrategiaa, joka kattaa mahdollisimman suuren osan väestöstä, ja kun kaikki jäsenvaltiot toteuttavat vuonna 2008 annetut suositukset työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden aktiivisen osallisuuden edistämiseksi.

3.5 Kun sosiaalimenoja on tähän mennessä pidetty kustannuksina ja niihin on vaadittu leikkauksia, voitaisiin tiedonantoa pitää tietyllä tavalla poliittisena suunnanmuutoksena unionitasolla ja eräissä jäsenvaltioissa. ETSK on jo pitkään ollut sitä mieltä, että – myös sosiaalisille – investoinneille on valtava tarve ja että näin voidaan edistää työllisyyttä, estää köyhyyttä ja torjua sosiaalista syrjäytymistä. Siksi on mobilisoitava sekä yksityisiä että julkisia investointeja ja toteutettava uudistuksia ⁽²⁾.

3.6 ETSK suhtautuu myönteisesti komission tiedonannossa sovellettuun elinkaari- ja tarvesuuntautuneeseen lähestymistapaan sosiaalisten investointien yhteydessä, sillä se voi osaltaan sekä parantaa henkilökohtaisia mahdollisuuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta että edistää talouden kehitystä. Komitea katsoo, että kyseessä on uusi suhtautumistapa ja uusi toimintalogiikka. Sosiaalisten investointien vahvistaminen vaikuttaa etenkin keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä myönteisesti, mutta ei missään nimessä tulisi aliarvioida myöskään lyhyen aikavälin myönteisiä vaikutuksia. Investoinneilla parempaan ja näyttöön perustuvaan sosiaalipoliittikkaan saadaan todistetusti aikaan nopeita ja myönteisiä tuloksia monenlaisissa tilanteissa ⁽³⁾.

3.7 Sosiaalisilla investoinneilla on työmarkkinapoliittisten vaikutusten ohella keskeinen tehtävä myös sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistamisessa ja sosiaalisessa osallistamisessa sekä sosiaalisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjunnassa. Euroopan syvä talouskriisi on heikentänyt dramaattisesti monien ihmisten sosiaalista tilannetta. Tämän kehityksen torjumiseksi tarvitaan välttämättä suunnanmuutosta ja sosiaalisten investointien lisäämistä.

⁽²⁾ EUVL C 11, 15.1.2013, s. 65–70.

⁽³⁾ *Housing First* -kokeilu, jota kutsutaan myös nimellä *rapid re-housing*, on alun perin Yhdysvaltojen sosiaalipoliittikkaan perustuva lähestymistapa asunnottomuuteen puuttumiseksi, ja sitä on jo muutaman vuoden ajan sovellettu onnistuneesti hätämajoituksen ja väliaikaisen majoituksen tavanomaisten järjestelmien vaihtoehtona myös Itävallassa, Tanskassa, Suomessa, Ranskassa, Saksassa, Portugalissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

3.8 Euroopan komission olisi tässä yhteydessä tarkennettava ja rajattava vaatimustaan sosiaalietuuksien ”ehdoista”. Esimerkiksi aktiivisen työmarkkinapolitiikan alalla saattaa olla järkevää sitoa tuki tiettyyn tavoitteeseen (kuten koulutukseen osallistumiseen), mutta tätä periaatetta ei missään tapauksessa pidä soveltaa yleisesti sosiaalipoliittisiin toimiin (kuten lastenhoitoon). Sosiaalietuuksia on pidettävä oikeuksina, joihin liittyy ennakoitavia kriteereitä, ja tässä yhteydessä on turvattava oikeusvarmuus.

3.9 Tiedonannossa esitetty suositus sekä valmisteluasiakirjat kuvastavat tärkeimpiä aloja, joilla on määrä soveltaa sosiaalisten investointien ”uutta logiikkaa”. Komission olisi nyt käynnistettävä vuoropuhelu kaikkien asianomaisten toimijoiden kanssa siitä, miten sosiaalisten investointien logiikkaa sovelletaan käytännössä näillä temaattisilla painopistealoilla, ja esitettävä tiedonantonsa täytäntöönpanosta suunnitelma, johon olisi sisällyttävä toiminnan suuntaviivat jäsenvaltioiden tueksi.

3.10 ETSK on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio tunnustaa varta vasten sosiaalitalouden, sosiaalisten yritysten ja kansalaisyhteiskunnan merkittävän roolin sosiaalialan investointipaketin täytäntöönpanossa ⁽⁴⁾. Kokemuksen ja lisäresurssien käyttöön asettamisen lisäksi ne osallistuvat usein suoraan poliittisten tavoitteiden toteuttamiseen konkreettisissa toiminnoissa, esimerkiksi tarjoamalla sosiaalipalveluja. Näiden tehtävien tukemiseksi julkisten varojen ja yksityispääoman on oltava saatavilla paremmin ja yksinkertaisemmin. Sosiaalisia investointeja koskevien temaattisten tavoitteiden sekä EU:n koheesipolitiikan 2014–2020 toimintalinjoina toteutettujen investointien mukaan ottaminen ovat tervetulleita ehdotuksia. Ne olisi otettava huomioon neuvotteluissa, joita jäsenvaltioiden viranomaiset ja Euroopan komissio käyvät ohjelmista ja joihin myös kansalaisyhteiskunnan edustajat osallistuvat.

3.11 Innovaatiot ovat komission mukaan keskeinen tekijä sosiaalisia investointeja koskevassa politiikassa, koska sosiaalipolitiikka edellyttää jatkuvaa mukautumista uusiin haasteisiin. Yksityisyrittäjillä, joilla on julkisia hankintoja tukenaan, on sen vuoksi tärkeä rooli julkissektorin vaihtoehtona ja täydentäjänä.

3.12 Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä nykyistä enemmän innovatiivisia rahoitusmahdollisuuksia, kuten yksityissektorin osallistuminen tai sosiaalisia investointeja koskevat obligaatiot (*social investment bonds*), jotka voivat Euroopan komission mukaan johtaa budjettisäästöihin ⁽⁵⁾. Sosiaalisia investointeja

koskevista obligaatioista käytävä keskustelu on kuitenkin hyvin ristiriitaista, ja niiden seurannaisvaikutuksia on tutkittava lisää. Lisäksi olisi kuvattava tarkemmin mahdollisia aloja, joilla voidaan soveltaa ”innovatiivista rahoitusta”. ETSK painottaa kuitenkin, etteivät kyseiset välineet saa missään tapauksessa johtaa sosiaalipolitiikan kaupallistamiseen. Valtion on kannettava vastuunsa sosiaalipolitiikasta.

4. Erityistä

4.1 Tulevina vuosina on – myös yksittäisten EU-maiden vaikuttamispakettien vuoksi – valitettavasti lähettävä siitä, että taloudellinen ja sosiaalinen syöksykierre jatkuu tai talouden dynamiikka jatkuu hitaana. Kestävää talouskasvua on tämän vuoksi tuettava vahvemman (sisäisellä) kysynnällä esimerkiksi siten, että naiset osallistuvat entistä enemmän työmarkkinoille. Myös kriisissä kestokykyä osoittaneiden sosiaalipalvelujen ja sosiaalisen talouden kasvulla on tässä yhteydessä avainrooli.

4.2 Sosiaalialan investointipaketti voi tässä yhteydessä antaa merkittävän panoksen. Sosiaalipalvelujen laajentamisella on suurempia työllisyysvaikutuksia kuin millään muulla julkisten varojen käyttömuodolla. Sosiaalipalveluihin kohdennettavia investointeja tarvitaan myös kattamaan kasvava kysyntä ja lisääntyvä sosiaalinen tarve. Eurooppa 2020 -strategian työllisyystavoitteet edellyttävät (nuoriso)työttömyyden torjunnan ja iäkkäiden entistä paremman työmarkkinoille integroinnin ohella etenkin naisten työssäkäynnin lisäämistä.

4.3 On tärkeää panna merkille, että sosiaalialan investointipaketin tukeen kansallisen politiikan aloilla, kuten sosiaalinen osallistaminen, terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut, olisi sisällyttävä myös helposti saatavilla olevat, kohtuuhintaiset ja laadukkaat sosiaalipalvelut yhteiskunnan heikoimmille ryhmille, kuten vammaisille, sekä äärimmäisessä köyhyydessä eläville, joiden määrä on kasvamassa. Nämä sosiaalipalvelut parantavat heidän mahdollisuuksiaan elää arvokkaasti sekä löytää ja säilyttää työpaikka.

4.4 Juuri lastenhoidon esimerkki osoittaa, että kohdennettu investointi sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen edistymiseen voidaan nivoa kilpailukyvyyn parantamiseen. Suuremmat investoinnit lastenhoitoon ja sosiaalipalveluihin laajassa mielessä (vanhustenhoito, koulutus, hoiva-ala, vammaispalvelut, tuettu ja avustettu asuminen jne.) parantavat paikkakuntien laatua ja antavat samalla merkittävän panoksen naisten sekä työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden, kuten vammaisten, työssäkäynnin lisääntymiseen sekä keventävät osaltaan keskipitkällä ja pitkällä

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, s. 5.

⁽⁵⁾ COM(2013) 83 final, s. 6, 7.

aikavälillä julkistalouksien taakkaa. Kuten komissio on jo todennut, on tärkeää varmistaa, että investoinnit kohdennetaan ryhmän sijasta henkilön erityistarpeisiin, jotta huolehditaan henkilökohtaisesta tuesta ja saadaan aikaan parhaat mahdolliset tulokset⁽⁶⁾. ETSK on lisäksi sitä mieltä, että kaikki mahdolliset sosiaaliset ongelmat on ehkäistävä riippumatta asianosaisten iästä. Ennaltaehkäisyyn olisikin oltava sosiaalipolitiikan peruslähtökohta, joka ulottuu lapsista kaikkiin yhteiskuntaryhmiin.

4.5 Työmarkkinat ovat keskeinen avain väestökehityksen muutoksesta selviytymiseksi ja julkistalouksien vakaannuttamiseksi kestäväälle pohjalle. Tämän vuoksi komitea on tyytyväinen komission vaatimukseen parantaa työmarkkinoille osallistumista myös toteuttamalla aktiivista työmarkkinapolitiikkaa ja vahvistamalla sosiaalista osallisuutta. Jos olemassa olevaa työllistämispotentiaalia hyödynnetään entistä paremmin, voidaan veronmaksajien ja edunsaajien suhde säilyttää pitkälti vakaana huolimatta iäkkäiden määrän huomattavasta noususta⁽⁷⁾. ETSK vahvistaa kuitenkin käsityksensä, että sosiaalisten investointien on koskettava myös yhteiskuntaryhmiä, joissa sosiaalietuudet eivät johda aktivoitumiseen työmarkkinoilla.

4.6 Sosiaalisilla investoinneilla ja sosiaalipolitiikan parantamisella voidaan saada aikaan merkittävien työllisyyspoliittisten vaikutusten ohella muutakin. Sosiaalisen osallisuuden politiikan johdonmukainen toteuttaminen jäsenvaltioissa ja köyhyyden johdonmukainen torjunta tuovat koko yhteiskunnalle merkittäviä etuja ja edistävät yhteiskuntarauhaa ja yhteenkuuluvuutta yhteiskunnassa.

4.7 Tiedonannossa hahmoteltu suunnanmuutos antaa myös merkittävän panoksen julkisten talouksien kestäväpohjaiselle vakaannuttamiselle. Osallistavan kasvun edistäminen ja työllisyyssasteen selkeä nostaminen vuoteen 2020 mennessä saattaa merkitä ylimääräistä toimintavaraa julkistalouksille EU-27:ssä aina 1 000 miljardiin euroon asti⁽⁸⁾.

4.8 Tiedonannossa hahmoteltu painopisteiden muuttaminen ja sen integrointi EU:n ohjausjaksoon jättävät kuitenkin ratkaisuvia kysymyksiä avoimiksi. ETSK on tyytyväinen seurannan paranemiseen, mutta on tietoinen siitä, että vuotuisessa kasvuselvityksessä 2013 keskitytään vielä päättyneen vuoden painopisteisiin. ETSK:n mielestä maakohtaisissa suosituksissa toista vuosipuoliskoa varten olisi keskityttävä voimakkaammin sosiaalisiin investointeihin. Tulevassa vuotuisessa kasvuselvityksessä (2014) olisi sitten nimenomaan otettava huomioon sosiaaliset investoinnit ja integroitava sosiaaliset ongelmat tulevaan EU:n ohjausjaksoon. Ohjausjakson aikana olisi myös nimenomaan

selvennettävä, että vahvistetut sosiaaliset investoinnit ovat sopu-soinnussa ”eriytetyn ja kasvua edistävän” julkisen talouden vaikuttamisen kanssa.

4.9 Tiedonannon toteamukset sosiaalisten investointien aloitteen rahoituksesta ja verorakenteen muuttamisesta ovat kuitenkin valitettavasti pettymys ja jäävät työllisyyspaketin varjoon, sillä siinä komissio on suositellut paitsi työn verotuksen vähentämistä myös omaisuuden ankarampaa verottamista. Kuitenkin vain jos rahoitus varmistetaan, voidaan sosiaalialan investointipaketin myötä seuraava suunnanmuutos toteuttaa onnistuneesti käytännössä.

4.10 Sosiaalialan investointipaketin rahoituskysymys jää kuitenkin pitkälti ratkaisematta. Euroopan rakenne- ja investointirahastojen, etenkin ESR:n, entistä parempi hyödyntäminen voi tosin tarjota merkittäviä rahoitusvälineitä, mutta ne eivät missään tapauksessa riitä saamaan aikaan tavoiteltua suunnanmuutosta. ETSK vahvistaakin vaatimuksensa, että julkisten menojen tehokkuuden ja kohdentamisen parantamisen ohella julkistalouksien on välttämättä myös otettava käyttöön uusia tulolähteitä. Tässä yhteydessä on otettava huomioon myös eri tulomuotojen ja erityyppisen omaisuuden verottaminen⁽⁹⁾. Käytettäviä olevia resursseja olisi samalla hyödynnettävä nykyistä paremmin.

4.11 ETSK muistuttaa, että sosiaalisten investointien logiikka voidaan toteuttaa myös siten, että muutetaan ja parannetaan politiikkoja siellä, missä ne ovat osoittautuneet tehottomiksi. Lisäinvestoinnit eivät tässä yhteydessä ole ensisijaisesti tarpeellisia. ETSK kehottaa komissiota tiedottamaan ja valvuttamaan uusista sosiaalipolitiikoista, jotka ovat parempia loppukäyttäjän kannalta ja joiden kustannukset on aiempaan verrattuna vastaavanlaiset tai alhaisemmat.

4.12 ETSK on jo pitkään kannattanut sitä, että menopuolen huomioon ottamisen ohella on lisättävä myös julkistalouden tuloja esimerkiksi muuttamalla ja laajentamalla veropohjaa, ottamalla käyttöön finanssitransaktiovero, sulkemalla veroparatiisit, lopettamalla verokilpailu ja torjumalla veronkiertoa⁽¹⁰⁾. Juuri sosiaalialan investointipaketin ja siihen liittyvien haasteiden valossa ETSK painottaa näitä vaatimuksia sekä sellaisen Euroopan talouden elvytys- ja investointiohjelman tarvetta, joka olisi suuruusluokaltaan kaksi prosenttia bkt:stä⁽¹¹⁾. Kyseisen paketin myötä asetetaan oikeat painopisteet, mutta edelleen puuttuvat ehdotukset eräänlaisesta sosiaalialan investointisopimuksesta, jotta aiejulistusten sijaan poliittinen suunnanmuutos toteutetaan myös käytännössä.

⁽⁶⁾ COM(2013) 83 final, s. 8.

⁽⁷⁾ Komission valkoinen kirja ”Toimintasuunnitelma riittäviä, turvattuja ja kestäviä eläkkeitä varten”, COM(2012) 55 final, 16.2.2012, s. 6.

⁽⁸⁾ Vrt. EPC Issue Paper No. 72, marraskuu 2012: *1 000 billion Euros at stake: How boosting employment can address demographic change and public deficits*.

⁽⁹⁾ Vrt. EUVL C 143, 22.5.2012, s. 94–101, kohta 4.3 ja EUVL C 306, 16.12.2009, s. 70–75, kohta 3.4.2.

⁽¹⁰⁾ Vrt. EUVL C 143, 22.5.2012, s. 23–28, kohta 6.1.3.1.

⁽¹¹⁾ Vrt. EUVL C 133, 9.5.2013, s. 77–80, kohta 3.2.4.

4.13 ETSK kannattaa voimakkaasti sitä, että jäsenvaltiot ottavat työmarkkinaosapuolet ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan vahvemmin mukaan eri toimiin. Tämä lisäksi komission olisi esitettävä pikaisesti konkreettisia ehdotuksia entistä vahvemmassa ja jatkuvasta osallistumisesta EU:n ohjausjakson koordinointiprosessiin. Tämä koskee myös ja ennen kaikkea voimakkaampaa painotusta sosiaalisiin investointeihin ja aktiiviseen osallistamiseen. Tällaisen osallistumisen olisi oltava perusluonteista ja mahdollistettava todelliset vaikutukset politiikan muotoiluun.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän (EES) perustamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantulo- ja maastalähtötietojen rekisteröimiseksi”

COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)

”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 562/2006 muuttamisesta maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän (EES) ja rekisteröityjen matkustajien ohjelman (RTP) käytön osalta”

COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD)

ja ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rekisteröityjen matkustajien ohjelman perustamisesta”

COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD)

(2013/C 271/18)

Yleisesittelijä: **Cristian PÎRVULESCU**

Euroopan parlamentti päätti 14. maaliskuuta ja 16. huhtikuuta 2013 ja neuvosto 27. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheista

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän (EES) perustamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantulo- ja maastalähtötietojen rekisteröimiseksi

COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus asetuksen (EY) N:o 562/2006 muuttamisesta maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän (EES) ja rekisteröityjen matkustajien ohjelman (RTP) käytön osalta

COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD)

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rekisteröityjen matkustajien ohjelman perustamisesta

COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 19. maaliskuuta 2013 antaa asian valmistelun ”työllisyys, sosiaaliasioiden, kansalaisuus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Cristian Pîrvulescun ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 125 ääntä puolesta ja 4 vastaan 3:n pidättyessä ääntä.

1. Johdanto

1.1 Säädösehdotus on osa ”uuden sukupolven rajatarkastukset” -pakettia, joka on komission vuoden 2012 työohjelmaan sisältyvä strateginen aloite. Euroopan komission mukaan tällä paketilla vastataan kahteen suureen ja toisiinsa kytkeytyvään haasteeseen: miten seurata tehokkaasti kolmansien maiden kansalaisten matkustajavirtoja ja valvoa Schengen-alueen ulkorajojen ylittämistä ja miten varmistaa, että rajanylitykset ovat nopeita ja sujuvia yhä lukuisampien säännöllisesti matkustavien henkilöiden kannalta, sillä he muodostavat valtaosan rajanylittäjistä.

1.2 Komissio ehdotti 13. helmikuuta 2008 antamassaan tiedonannossa ”Euroopan unionin rajaturvallisuuteen liittyvien tu-

levien toimien valmistelu” maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän (Entry/Exit System, EES) perustamista.

1.3 Ehdotusta kannatettiin Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2009 hyväksymässä Tukholman ohjelmassa, jossa vahvistettiin, että maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän avulla jäsenvaltiot voisivat vaihtaa tehokkaasti tietoja huolehtien samalla tietosuojasta.

1.4 Kesäkuun 23. ja 24. päivänä 2011 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä kehoitettiin kiirehtimään ”älykkäitä rajoja” koskevaa työtä. Vastauksena komissio julkaisi 25. lokakuuta 2011 tiedonannon ”Älykkäät rajat – vaihtoehdot ja jatkotoimet”.

1.5 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on laatinut joukon lausuntoja kahden toisiaan täydentävän järjestelmän toteutuksesta. ⁽¹⁾ Komitean lausunnoissa on nostettu esiin EU:n sitoumusten ja välineiden lisäarvo rajatylittävän liikkuvuuden kasvun tuomien haasteiden hallinnassa. EU:lla on keskeinen rooli ja vastuu jäsenvaltioiden välisessä koordinoinnissa. Liikkuvuuteen ja muuttoliikkeiden tuomiin viimeaikaisiin haasteisiin liittyen ETSK on korostanut suhteellisuutta ja tehokkuutta koskevien periaatteiden merkitystä. Komitea on myös todennut, että politiikkojen ja ohjelmien suunnittelussa ja täytäntöönpanossa on keskeisen tärkeää varmistaa perusoikeuksien suojeleminen.

2. Yleistä

2.1 EU:n rajatylittävän liikkuvuuden odotettu kasvu huomiotta ottaen on tehostettava pyrkimyksiä luotettavien ja tehokaiden rajaturvallisuus- ja rajavalvontajärjestelmien luomiseksi.

2.2 ETSK pitää tervetulleena ”älykkäät rajat” -paketin lähestymistapaa, jolla pyritään tasapainottamaan tarve kannustaa liikkuvuuteen ja hälventää koko EU:ssa viime vuosien aikana kasvaneita turvallisuushuolia.

2.3 ETSK tiedostaa EU-tason sitoutumisen, hallinnoinnin ja investoinnin lisäarvon ja toivoo, että jäsenvaltiot koordinoivat pyrkimyksiään suunniteltujen ohjelmien onnistuneen toimeenpanon varmistamiseksi.

2.4 ETSK korostaa, että Euroopan unionin identiteettiin liittyvät suoraan ja välillisesti avoimuus ja yhteydet paitsi rajojen sisäpuolella myös niiden yli. EU on elinvoimainen kulttuurinen, sosiaalinen, poliittinen ja taloudellinen alue, ja rajatylittävä liikkuvuus on ratkaisevan tärkeää EU:n aseman säilyttämiseksi maailmanlaajuisella tasolla. Tätä ajatellen EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden tulisi huolehtia siitä, etteivät uudet järjestelmät haittaa kolmansien maiden kansalaisten matkustamista ja matkustushalua EU:hun.

2.5 Samoin perustein tulisi kiinnittää riittävästi huomiota kahden järjestelmän ja niiden toiminnan julkiseen kuvaan, ja niiden säännöt tulisi selittää perusteellisesti kolmansien maiden kansalaisille. EU:n ja jäsenvaltioiden tulisi yhteistyössä kolmansien maiden viranomaisten kanssa varmistaa, että matkustajat saavat asianmukaista tietoa ja tukea erityisesti heidän oikeuksiinsa liittyen. Pakettiin tulisi sisällyttää riittävästi rahoitettu viestintäulottuvuus.

2.6 ETSK kehottaa kaikkia asianomaisia toimijoita ja toimielimiä ottamaan perusoikeudet huomioon, kun kyseisiä järjestelmiä kehitetään edelleen ja otetaan käyttöön. Kahden järjestelmän hyvinkin teknisestä luonteesta huolimatta niillä on huomattava vaikutus EU:hun tulevien henkilöiden ja kaikkien kolmansien maiden kansalaisten perusoikeuksien kannalta. ETSK pitää tervetulleena, että tietoturvaan ja yksityisyyden suojaan on kiinnitetty huomiota, ja toivoo kaikkien asianomaisten perusoikeuksien suojelun varmistamista ja seurantaa.

2.7 ETSK nostaa esiin jäsenvaltioiden institutionaalisten puitteiden ja kapasiteettien väliset merkittävät erot. Monet jäsenvaltiot toteuttavatkin omia versioitaan kyseisestä kahdesta järjestelmästä. Tällaisessa mittakaavassa tapahtuva muutos, jossa osallisina on suuri määrä elimiä ja ihmisiä, on haasteellinen ja jopa riskialtis. Asiasta vastaavien elinten tulisi varmistaa, ettei siirtyminen järjestelmästä toiseen vaikuta millään tavoin matkustajiin.

2.8 Aiempiin kokemuksiin nojautuen ETSK nostaa esiin myös kustannusten ja niiden arvioinnin ongelman. Tällaiset järjestelmät ovat huomattavan kalliita, ja siksi on varmistettava, että rahankäyttö on oikeasuhteista ja tehokasta. Lisäksi alustavien arvioiden tulisi olla mahdollisimman tarkkoja.

2.9 ETSK toivoo, että ”älykkäät rajat” -ohjelman keskeisen osan muodostavaa matkustajien eriyttämistä pohdittaisiin lisää. On mahdollista, että eriyttäminen johtaisi käytännössä eräänlaiseen syrjintään. Mahdollisuudet osallistua rekisteröityjen matkustajien ohjelmaan riippuvat statuksesta, tuloista, kielitaidosta ja koulutuksesta. Tätä riskiä voidaan vähentää, jos asianomaiset viranomaiset hyväksyvät laajan kirjon matkan tarkoituksia ja matkustajien yhteyksiä.

2.10 ETSK panee merkille, ettei liikkuvuudesta ole saatavilla asianmukaista ja kohdennettua tietoa. Lyhytaikaista oleskelua varten alueelle laillisesti tulleiden, mutta laillisen oleskeluajan ylittäneiden henkilöiden määrää koskevien tarkkojen lukujen lisäksi tarvittaisiin myös laadullisia tietoja, jotka auttaisivat tämän ilmiön ymmärtämisessä. Poliitiikan ei tulisi tukeutua pelkästään järjestelmien käyttöönoton jälkeen kerättävään määrälliseen tietoon. Nykyjärjestelmän käytön ja väärinkäytön tutkimiseen tarvitaan lisää voimavaroja.

2.11 ETSK toivoo, että EU ja jäsenvaltiot kiinnittäisivät riittävästi huomiota matkustajiin välittömässä kontaktissa olevan henkilöstön – erityisesti konsuli- ja rajaviranomaisten – koulutukseen. Heidän tulisi olla erittäin hyvin koulutettuja ja pystyä avustamaan matkustajia teknisesti haastavien ja mahdollisesti henkisesti rasittavien menettelyiden läpi.

⁽¹⁾ (EUVL C 88, 11.4.2006, s. 37–40), (EUVL C 128, 18.5.2010, s. 29–35), (EUVL C 128, 18.5.2010, s. 80–88), (EUVL C 44, 11.2.2011, s. 162–166), (EUVL C 376, 22.12.2011, s. 74–80) (EUVL C 299, 4.10.2012, s. 108–114).

2.12 ETSK myöntää biometristen tietojen keräämisen edut, mutta panee merkille sormenjälkien ottamisen vaikutukset säännöllisiin ja satunnaisiin matkustajiin. Sen psykologinen vaikutus heikentää matkustusmotivaatiota eikä se myöskään edistä matkustajien yleistä myönteistä suhtautumista kohdemaahan. Lisäksi sormenjälkien ottaminen liitetään perinteisesti rikollistoimintaan ja poliisikäytäntöihin. ETSK toivoo, että biometristen tietojen keräämistä osana kyseistä kahta ohjelmaa pohdittaisiin lisää ja etsittäisiin keinoja sen kielteisten vaikutusten rajoittamiseksi.

3. Erityistä

3.1 ETSK katsoo, että tiedonsaantioikeus tulisi panna toimeen erityisesti henkilötietojen käytön osalta. Kolmansien maiden kansalaisille on tiedotettava heidän oikeuksistaan. Tietyissä tapauksissa kieliesteet voivat vaikeuttaa osaltaan oikeuksien käyttöä. Olemassa olevissa ja tulevaisissa sisä- ja oikeusasiainalan tietokannoissa tulisi automaattisesti estää syrjintä, ja tähän olisi liitettävä tiiviisti tietoturvaperiaatteiden (tiedonsaantioikeus, tehokkaat oikeussuojakeinot ja henkilökohtainen suostumus henkilötietojen käsittelyyn) noudattamisen varmistaminen kolmansien maiden kansalaisten osalta. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää haavoittuvassa asemassa oleviin kolmansien maiden rekisteröityihin matkustajiin.

3.2 ETSK katsoo, että sisä- ja oikeusasiainalan tietokannoista ja tiedonjakelujärjestelmistä tulisi luoda yksityiskohtaisempi kuva. Euroopan komission tulisi antaa säännöllisesti – mahdollisesti vuosittain – kokonaisvaltainen seurantaraportti kaikkien sisä- ja oikeusasiainalan tiedonvaihtoa sisältävien järjestelmien toiminnasta. Raportista olisi käytävä ilmi, minkälaisia tietoja vaihdetaan ja mitä tarkoitusta varten.

3.3 EU:n tulisi kannustaa jäsenvaltioiden hallituksia tukemaan asianmukaisesti niitä elimiä, joiden vastuulla maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän seuranta ja valvonta ovat.

3.4 ETSK pitää tervetulleena sitä, että rekisteröityjen matkustajien ohjelman osallistumisoikeudessa siirrytään asteittain maa-kohtaisesta lähestymistavasta yksilökohtaiseen lähestymistapaan. Komitean mielestä sääntönä tulisi olla hakijan haastattelu, erityisesti lisäselvitystä kaipaavissa tilanteissa. ETSK kiinnittää myös huomiota sisä- ja oikeusasiainalan tietokantoihin ja älykkäisiin rajoihin liittyvään profiloinnin (automatisoitu päätöksenteko) ja tiedonlouhinnan logiikkaan ja katsoo, että rodun, etnisen alkuperän tai muiden arkaluonteisten perusteiden mahdollista käyt-

töä tilastollisessa tietovalvonnassa on vaikea sovittaa yhteen syrjimättömyysperiaatteiden, sekundaarilainsäädännön ja perusoikeusvelvoitteiden kanssa.

3.5 ETSK kannattaa säännöllisesti matkustavien laajempaa määrittelyä, joka kattaa kulttuurisen, taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan. Komitea kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon yhteiskunnallisen elämän koko kirjon. Tulisi välttää tiettyjen yhteiskunnallisten ja ammatillisten luokkien erityiskohdelua.

3.6 Kolmansien maiden kansalaiset voivat jättää rekisteröityjen matkustajien ohjelmaan pääsyä koskevan hakemuksensa konsulaattiin, yhteiseen viisumikeskukseen tai mihin tahansa rajanylityspaikkaan. Tämä on hakijan etujen mukaista, mutta vaikeuttaa hallinnointia. Asianomaisen henkilöstön tulisi saada riittävästi tietoa ja koulutusta järjestelmän toimintatavasta.

3.7 ETSK:n mielestä ylläpitositoumusta ja/tai yksityistä majoitussitoumusta koskeva selvitys saattaa olla raskas. Mikäli se säilytetään, se tulisi toteuttaa vain pienimmässä mahdollisessa ja koko EU:ssa yhdenmukaisessa muodossa. Tämä estää sen, että jäsenvaltiot käyttävät sitoumusvaatimusta pelotteluvälineenä.

3.8 Lähtökohtaisesti rekisteröityjen matkustajien ohjelmaan pääsyä koskevan hakemusmenettelyn vaatimien selvitysten hankinnan ei tulisi aiheuttaa hakijoille ja asianomaisille organisaatioille tarpeettomia tai ylimitoitettuja kustannuksia. Yksittäisten hakijoiden ja tukiorganisaatioiden kustannukset tulisi sisällyttää väliarviointeihin.

3.9 Toimivaltaisten viranomaisten päätöksentekoaikaan liittyen komitea suosittaa korkeintaan 25 päivän määräaika, ja samalla viranomaisia tulisi kannustaa tekemään päätökset mahdollisimman nopeasti.

3.10 Ohjelmaan pääsyä koskevan hakemuksen hylkäämisperusteita tulisi selvittää. Ei ole selvää, mitä perusteita käytetään arvioimaan yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen kohdistuvaa uhkaa. Tämä mahdollistaa mielialat perustetut päätökset. Arviointeja tekevät tuhannet ihmiset, joiden tausta ja koulutus on hyvin moninainen ja joilla on hyvin erilaisia tietoja matkustajasta, hänen toimistaan ja kotimaastaan. Lisäksi uhka jonkin jäsenvaltion kansainvälisille suhteille on hyvin kyseenalainen peruste hakemuksen hylkäämiselle.

3.11 On hyvin tärkeää, että hylätyt hakijat (vaatimukset täyttämätön hakemus / hylätty hakemus) voivat hakea tehokkaasti muutosta. ETSK kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita avustamaan henkilöitä, jotka haluavat käyttää muutoksenhakuoikeuttaan.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Ehdotus – muutos komission ehdotukseen COM(2011) 607 final/2: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1081/2006 kumoamisesta”

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

ja ”Ehdotus – muutos komission ehdotukseen COM(2012) 496: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta yhteiseen strategiakehykseen kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta”

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD)

(2013/C 271/19)

Yleisesittelijä: **Mário SOARES**

Neuvosto päätti 25. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 164 ja 177 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheista

Ehdotus – muutos komission ehdotukseen COM(2011) 607 final/2: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1081/2006 kumoamisesta

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

ja

Ehdotus – muutos komission ehdotukseen COM(2012) 496: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta yhteiseen strategiakehykseen kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 16. huhtikuuta 2013 antaa asian valmistelun ”työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Mario SOARESIN ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 135 ääntä puolesta ja 3 vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Vaikka ETSK suhtautuu varauksellisesti nuorisotyöllisyyttä ja nuorisotakuuta koskevien aloitteiden rahoituksen suuruuteen ja sen toteutustapaan, komitea on yhtä mieltä komission kanssa siitä, että Euroopan sosiaalirahastoon ja rakennerahistoihin liittyvien parlamentin ja neuvoston asetusten muuttaminen ehdotuksessa esitetyllä tavalla on välttämätöntä.

1.2 ETSK korostaa, että nyt tehtävien poliittisten päätösten on edistettävä kasvua ja laadukkaiden ja pysyvien työpaikkojen luomista sekä vahvistettava sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

1.3 ETSK pahoittelee, että nuorisotyöllisyysaloitetta ei rahoiteta vahvistamalla unionin varoja vaan osoittamalla siihen osa koheesiopolitiikan kokonaismäärärahoista, jotka ovat jo alhaisemmat kuin kaudella 2007–2013.

1.4 ETSK on vakuuttunut siitä, että 6 miljardin euron määrärahat eivät ole riittävät, kun otetaan huomioon ongelman laajuus ja pikaisen ratkaisun tarve.

1.5 Koska kriisi ei ole vielä ohi eikä työpaikkoja ole alkanut syntyä, ETSK ehdottaa, että tukeen oikeuttava nuorten työttömyysaste olisi määriteltävä joustavammin, jotta voidaan arvioida nuorisotyöttömyystilanteen kehitystä, tai että vaihtoehtoisesti rajaksi asetettaisiin 20 prosenttia.

1.6 ETSK suosittelee, että nuorisotakuuseen oikeuttava ikäraja nostettaisiin 30 vuoteen etenkin niissä maissa, joissa nuorisotyöttömyys on korkein.

1.7 Lopuksi ETSK kehottaa jäsenvaltioita olemaan vähentämättä monivuotisesta rahoituskehyksestä tehdyssä ehdotuksessa vahvistettuja rahoitussitoumuksia nuorten työllisyyden edistämiseksi sekä hyväksymään komission ehdotuksen ylimääräisten varojen käytöstä, jotta saavutetaan tavoite ja kitketään tämä ongelma, joka uhkaa kokonaisen eurooppalaisen nuoren sukupolven tulevaisuutta.

2. Komission ehdotuksen pääsisältö

2.1 Eurooppa-neuvoston päätettyä 28. helmikuuta 2013 nuorisotakuun perustamisesta komissio on tehnyt kaksi ehdotusta: ensimmäisessä (COM(2013) 145 final) muutetaan komission ehdotusta COM(2011) 607 final/2 – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1081/2006 kumoamisesta – ja toisessa (COM(2013) 146 final) muutetaan komission ehdotusta COM(2012) 496 final – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus eri rahastoja koskevista yhteisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta.

2.2 Näillä ehdotuksilla pyritään varmistamaan nuorisotyöllisyysaloitteen rahoitus osana nuorisotakuuta, jonka tavoitteena on taata kaikille alle 25-vuotiaille nuorille tarjous laadukkaasta työpaikasta tai jatkokoulutus- tai harjoittelupaikasta neljän kuukauden kuluessa opintojen päättymisestä tai työttömäksi jäämisestä.

2.3 Kokonaismäärärahat kaudelle 2014–2020 ovat 6 miljardia euroa, josta 3 miljardia euroa on Euroopan sosiaalirahaston investointeja ja 3 miljardia euroa nuorisotyöllisyysaloitteeseen osoitettavia erityismäärärahoja alaotsakkeesta 1 b ”Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus”.

2.4 Rahoitus on suunnattu niille NUTS 2 -tason alueille, joiden nuorisotyöttömyysaste (15–25-vuotiaiden) oli yli 25 prosenttia vuonna 2012.

3. Yleistä

3.1 Useissa jäsenvaltioissa vallitsevan dramaattisen nuorisotyöttömyystilanteen vuoksi neuvoston 28. helmikuuta 2013 hyväksymä aloite nuorisotakuun perustamisesta on täysin perusteltu. Työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ovat peräänkuuluttaneet tällaista takuuta useissa eri yhteyksissä ja eri muodoissa.

3.2 Euroopan komission mukaan EU:ssa on 7,5 miljoonaa työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevaa nuorta (NEET ⁽¹⁾), eli 12,9 prosenttia eurooppalaisista 15–24-vuotiaista nuorista. Monet eivät ole suorittaneet loppuun keskiasteen koulutusta ja ovat jättäneet koulun kesken ennen aikaansa; monet ovat maahanmuuttajia tai kuuluvat heikommassa asemassa oleviin yhteiskuntaryhmiin. Lisäksi eräissä maissa keskiluokan nuorten (uusköyhät) tilanne on heikentynyt siten, että opiskelijat, jotka eivät vielä ole suorittaneet loppuun opintojaan, saattavat jättää ne kesken.

3.3 Aiemmissa lausunnoissaan ETSK on korostanut nuorisotyöttömyystilanteen vakavuutta EU:ssa ja kehottanut kaikkia osapuolia ottamaan käyttöön välittömiä, tehokkaita ja päättäväisiä toimia, jotta päästään eroon tästä noidankehästä, joka vaarantaa kokonaisen sukupolven tulevaisuuden ⁽²⁾. Ongelma ei koske ainoastaan asianomaisia henkilöitä, vaan se uhkaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta EU:ssa ja saattaa ajan myötä vaarantaa Euroopan talouskasvun ja kilpailukyvyn.

3.4 ETSK katsoo, että nyt tehtävien poliittisten päätösten on osaltaan elvytettävä kasvua ja luotava laadukkaita ja pysyviä työpaikkoja, jotka tarjoavat takeet ja suojan, jotka ovat perinteisesti edistäneet Euroopan sosiaalisen mallin rakentamista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Samalla komitea korostaa työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden täysipainoisen osallistumisen tärkeyttä näiden politiikkojen suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja seurannassa.

3.5 Todellisuudessa nuorisotakuuseen sisällytetty nuorisotyöllisyysaloite toimii ainoastaan, jos työmarkkinoiden kysyntää edistetään vastaavasti (mikä toisin sanoen edellyttää talouskasvua). Lisäksi niiden miljoonien nuorten kouluttamiseen, työharjoittelujaksoihin ja ammattitaidon parantamiseen, joilla on heikot mahdollisuudet integroitua työmarkkinoille, sisältyy itsessään suuria riskitekijöitä.

3.6 ETSK on huolissaan siitä, että Eurooppa-neuvosto pitää Euroopan talousvaikeuksia ensisijaisesti julkisen talouden vaikuttamiseen liittyvänä ongelmana yrittämättä edes arvioida vaihtoehtokustannuksia tai kielteisiä vaikutuksia, kuten nuorten massatyöttömyyttä, pettymystä ja epätoivoa ⁽³⁾.

⁽¹⁾ NEET (Not in Education, Employment or Training) viittaa nuoriin, jotka eivät opiskele eivätkä käy töissä ja joiden koulutustaso on alhainen.

⁽²⁾ Ks. etenkin ETSK:n lausunto aiheesta ”Nuoret töihin”, EUVL C 161, 6.6.2013, s. 67–72.

⁽³⁾ Nuorten jäämisestä työmarkkinoille ulkopuolelle aiheutuvat kustannukset (sosiaalisina tulonsiirtoina ja keräämättöminä veroina) ovat yli 150 miljardia euroa.

4. Erityistä

4.1 Koska komission ehdottamilla muutoksilla pyritään muokattamaan Euroopan sosiaalirahastoa koskeva nykyinen asetus ja EU:n eri rahastoja koskeva yleisempi asetus 7. ja 8. helmikuuta kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätökseen, seuraavat huomiot eivät koske komission ehdotuksia vaan neuvoston päättämiä suuntaviivoja.

4.2 Kriisin edelleen jatkuessa ETSK ei voi olla pahoittelematta, että neuvosto ehdottaa unionille kaudeksi 2014–2020 pienempää budjettia kuin edellisellä kaudella. Tämä vaikuttaa kielteisesti resursseihin, joita tarvittaisiin tämänhetkisen tilanteen ratkaisemiseen.

4.3 Tästä päätöksestä johtuu, että nuorisotyöttömyyden torjumiseen ehdotetut varat eivät ole lisäys talousarvioon vaan ne leikataan muihin otsakkeisiin osoitetuista määrärahoista – 3 miljardia Euroopan sosiaalirahastosta ja 3 miljardia koheesiopolitiikasta.

4.4 Lisäksi ehdotetut 6 miljardin euron kokonaismäärärahat seitsemän vuoden jaksolle ovat ilmeisen riittämättömät ⁽⁴⁾.

4.5 Koska nyt osoitettaviin määrärahoihin oikeuttava nuorten työttömyysaste (25 %) määritellään vuoden 2012 tietojen

pohjalta, siinä ei oteta huomioon kriisin kehittymistä eikä tämänhetkistä taantumaa, joten tällä välin tapahtuneet dramaattiset käänteet saattavat jäädä huomiotta. ETSK katsookin, että nuorisotyöttömyystilanteen kehitystä olisi voitava arvioida joustavammin tai että tämä prosenttiosuus olisi ennaltaehkäisevästi laskettava 20:een.

4.6 Lisäksi ETSK suosittaa, että nuorisotakuuseen oikeuttava ikäraja nostettaisiin 30 vuoteen, jotta siitä voisivat hyötyä myös korkeakouluopintonsa myöhemmin päättävät nuoret tai ne, jotka ovat siirtymävaiheessa koulutuksen ja työelämän välillä. Tämä on erityisen tärkeää niiden maiden kannalta, joissa nuorisotyöttömyys on korkein.

4.7 ETSK tukee päätöstä jättää nuorisotyöllisyysaloitteeseen osoitetut erityismäärärahat jäsenvaltioiden yhteisrahoitusosuu- den (3 miljardia euroa) ulkopuolelle sekä sitä, että nuorisotyöllisyysaloitteeseen osoitettuja varoja ei lasketa mukaan 5 prosentin suoritusvaraukseen.

4.8 Lopuksi ETSK korostaa, että edellä esitetyistä huomioista huolimatta aloite on tuen arvoinen. Komitean mielestä siitä on tehtävä aktiivisen työllisyyspolitiikan rakenteellinen toimenpide, eikä se saa jäädä pelkästään välineeksi, jolla vastataan nykyiseen taluskriisiin ⁽⁵⁾.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Kansainvälinen työjärjestö ILO suhtautui aloitteiseen varovaisen myönteisesti mutta arvioi, että merkittävien muutosten aikaansaa- minen tilanteeseen edellyttäisi noin 21 miljardin euron määrärahoja.

⁽⁵⁾ Kuten ETSK:n aiheesta "Nuoret töihin" antamassa lausunnossa (EUVL C 161, 6.6.2013, s. 67-72) todetaan, nuorisotyöllisyysaloite pitää kytkeä talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – CARS 2020: Kilpailukykyistä ja kestävä eurooppalaista autoteollisuutta koskeva toimintasuunnitelma”

COM(2012) 636 final

(2013/C 271/20)

Esittelijä: **Virgilio RANOCCHIARI**

Toinen esittelijä: **Monika HRUŠECKÁ**

Euroopan komissio päätti 8. marraskuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – CARS 2020: Kilpailukykyistä ja kestävä eurooppalaista autoteollisuutta koskeva toimintasuunnitelma

COM(2012) 636 final.

Asian valmistelusta vastannut neuvoa-antava valiokunta ”teollisuuden muutokset” antoi lausuntonsa 12. maaliskuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 147 ääntä puolesta ja 1 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelemät ja suosituksel

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) on tyytyväinen Euroopan komission ja etenkin sen varapuheenjohtajan, yritys- ja teollisuustoiminnasta vastaavan komission jäsenen Antonio Tajanin toimiin. TAJANI on ensin tutkinut autoteollisuuden tilaa ja kuullut kaikkia korkean tason CARS 21 -ryhmässä edustettuina olevia sidosryhmiä ja käynnistänyt sitten näin saatujen tulosten pohjalta toimintasuunnitelman alan vaikean tilanteen voittamiseksi ja alan elpymisen edistämiseksi.

1.2 CARS 2020 -tiedonannon toimintasuunnitelma sisältää ajatuksia ja suosituksia, joista ainakin kolme tärkeää kohtaa mainituista neljästä kohdasta ovat täysin kannatettavia: osallistuminen tutkimusrahoitukseen, järkevä lainsäädäntö, josta ei koidu tarpeettomia kuluja alalle, sekä alan kansainvälistymisen kehittäminen. Neljännen kohdan osalta ETSK kannattaa komission ehdotuksia muutosten ennakoinnista mutta suhtautuu tiettyin varauksin rakennemuutosprosessia koskeviin kysymyksiin.

1.3 Kyseessä on kunnianhimoinen strategia, jolla pyritään tasapainottamaan ilmastonmuutoksen torjunta ja kilpailukykyvön välttämätön parantaminen. Toisin sanoen tarvitaan yhä kilpailukykyisempiä ja kestäväpohjaisempia ajoneuvoja, jotka kykenevät selviytymään yhä aggressiivisemmassa ulkoisessa ja sisäisessä kilpailussa, jotta siirtymä tapahtuisi sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla.

1.4 Tämän saavuttamiseksi tarvitaan yhteistä talous- ja kauppapolitiikkaa, jonka yhteydessä hyödynnetään kaikkia unionita-

solla käytettävissä olevia välineitä, jotta suositellut toimet voidaan toteuttaa mahdollisimman pian. Tässä yhteydessä on ylitettävä jakolinjat, jotka tähän mennessä ovat estäneet kriisin nopean ja koordinoitun torjunnan, ja mahdollisesti tarkistettava eräitä suuntaviivoja ja jopa päätöksiä, jotka voivat estää suunnitelman toteuttamisen ja näin ollen alan toivotun elpymisen.

1.5 Ensimmäinen ongelma, joka voitaisiin määritellä ajalle tyypilliseksi, koskee rajallisia varoja niiden valtavien investointien tukemiseksi, joita sekä valmistajien että tavarantoimittajien on kohdennettava yhä enemmän tutkimukseen, kehittämiseen ja innovointiin, jotta komission toivotat tulokset saavutetaan lähivuosina. Ongelma on vieläkin vaikeampi alalla toimiville pk-yrityksille ja muille alaan kytköksissä ja usein riippuvuussuhteissa oleville yrityksille.

1.6 ETSK suhtautuu myönteisesti komission päätökseen välttää tietyille teknologioille tarkoitettuja kannustimia, eli kannustimia, jotka kohdennetaan vain yhteen teknologiaan ja suljetaan kaikki muut niiden ulkopuolelle. Tämä päätös ei kuitenkaan saa tarkoittaa sitä, että lyhyen ja keskipitkän aikavälin kannustimet (esimerkiksi metaani, nestekaasu, uusien sukupolvien huipputehokkaat moottorit) luovat esteitä keskipitkän tai pitkän aikavälin kehityksille (esimerkiksi sähkö- ja vetäytöt).

1.7 Hiilidioksidipäästöjä koskevien säännösten osalta ETSK katsoo, että vain elinkaariarviointiin (*life cycle assessment, LCA*) perustuva lähestymistapa voi auttaa pienentämään ajoneuvojen ekologista jalanjälkeä kokonaisuudessaan.

1.8 Tiedonannossa painotetaan, että Euroopan autoteollisuus on merkittävän rakennemuutosprosessin edessä (johon liittyy mahdollisia tehtaiden sulkemisia) ja että tämä vaikuttaa työllisyyteen. Siinä ei kuitenkaan analysoida eikä esitetä yksityiskohtaisesti taustalla olevaa keskeistä ilmiötä eli tuotannon rakenteellista ylikapasiteettia Euroopassa. Vaikkei tarkkoja lukuja sen laajuudesta ole käytettävissä, alan analyytikkojen arvioiden mukaan ylikapasiteetti on kolmesta viiteen miljoonaa ajoneuvoa. ETSK kehottaa komissiota käynnistämään pikaisesti yksityiskohtaisemman tutkimuksen tarkempien lukujen saamiseksi työllisyydestä ja ylikapasiteetista sekä kapasiteetin mahdollisen vajaakäytön kustannuksista.

1.9 Komissio näyttää ottavan liian syrjään vetäytyvän asenteen, sillä se pyrkii vain täydentävään rooliin yrityksiin, valtioihin ja alueisiin nähden, kun otetaan myös huomioon, että jollei ongelmaan löydetä yhteistä ratkaisua, saatetaan vaarantaa komission asiakirjan toisen tavoitteen saavuttaminen, nimittäin *maailmanlaajuisen kilpailukyyn parantaminen*. ETSK onkin sitä mieltä, että tuotannon ylikapasiteettiin ei voida puuttua hajanaisesti, vaan sen sijaan tarvitaan prosessia koordinoivaa ohjaajaa.

1.10 ETSK pahoittelee, ettei ongelman tätä näkökohtaa, jolla on valtava sosiaalinen merkitys, ole otettu riittävästi huomioon toimintasuunnitelmassa. Komitea kehottaakin Euroopan komissiota puuttumaan ongelmaan ja käyttämään tässä yhteydessä aloiteoikeuttaan suuntaviivojen kehittämiseksi ja sellaisten hyvien käytänteiden kartoittamiseksi, joiden avulla on pystytty välttämään irtisanomisia. Asian kiireellisyys vuoksi komissio voi – ja ETSK:n mielestä sen pitäisi – huolehtia valtavan rakennemuutosprosessin koordinoinnista ja mahdollisesti myös tukea prosessia taloudellisesti, sillä jos sitä ei ohjata asianmukaisesti, se saattaa luoda epävakautta monilla Euroopan alueilla ja vaikuttaa vakavasti alan työllisyyteen. ETSK suosittaa painokkaasti, että alue- ja paikallisviranomaiset otetaan tiivistä mukaan mahdollisiin rakennemuutossuunnitelmiin.

1.11 Jotta prosessi onnistuu ja jotta autoteollisuuden tuotantopohja voidaan säilyttää Euroopassa, on lisäksi vahvistettava työmarkkinaosapuolten avointa ja rakentavaa vuoropuhelua. Vain tällä tavoin voidaan varmistaa toimintasuunnitelman osatekijöiden välinen oikea tasapaino ja asettaa etusijalle inhimillinen pääoma ajatellen sekä työntekijöiden uudelleenkoulutusta että irtisanomisten hallintaa silloin, kun työpaikkojen menetyksestä tulee väistämätöntä. Tämä pätee myös samojen vakavien ongelmien kanssa taistelevien, autoteollisuuteen kytköksissä olevien alojen kohdalla.

1.12 Lyhyellä aikavälillä olisi laadittava unionin kehys sosiaalisia siirtymätoimia varten, jotta vältetään työmarkkinoiden vääristymät EU:ssa ja otetaan oppia vuosien 2008–2009 kriisistä. Työmarkkinaosapuolilla on tässä siirtymävaiheessa keskeinen rooli.

1.13 Lopuksi ETSK katsoo, että Euroopan unionin on kaiken kaikkiaan vahvistettava teollisuuspolitiikkaansa ja etenkin tuo-

tantoteollisuutta koskevaa politiikkaa. Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita ei voida saavuttaa ilman vahvaa ja kilpailukykyistä teollisuutta, joka on unionin talouskehityksen perusta. Tarvitaan ennakoivaa politiikkaa, jolla tuetaan innovointia ja kehittämistä ja jonka avulla nykyiset ongelmat muutetaan tulevaisuuden mahdollisuuksiksi. Autoteollisuus tarvitsee teollisuuspolitiikkaa, joka on suuntautunut kestäväan kasvuun eikä vain tuotannon supistamiseen. Tarvitaan investointeja pääomaan ja henkilöstöön, joka on entistä valmistautuneempi ja pätevämpi. Teknologioilla, prosesseilla ja muotoilulla on edistettävä Euroopan autoteollisuuden paluuta johtasemaan maailmassa. Maailmanlaajuisen kilpailun on vastattava keskittymällä kehittämiseen ja innovointiin. Tuotantolaitosten mahdolliset sulkemiset eivät varmastikaan riitä ratkaisemaan ongelmaa.

2. Johdanto

2.1 Jotta toimintasuunnitelmaa, johon ETSK:n on määrä ottaa kantaa, voitaisiin ymmärtää ja arvioida paremmin, on tarkasteltava sitä edeltänyttä työtä sekä ensimmäisen CARS 21 -ryhmän jälkeen saatuja kokemuksia ja tapahtunutta kehitystä.

2.2 Tammikuussa 2005 silloinen komission varapuheenjohtaja ja teollisuusasioista vastaava jäsen Günter VERHEUGEN perusti korkean tason ryhmän CARS 21, joka on onnistunut lyhenne nimestä *Competitive Automotive Regulatory System for the 21st Century*.

2.3 CARS 21:n tavoitteena oli määritellä unionin politiikka ja näin ollen lainsäädäntö, jolla voidaan vahvistaa alan kilpailukykyä, jotta se kykenee selviytymään maailmanmarkkinoiden yhä kovemmasta kilpailusta. Aloite on ilman muuta asianmukainen, kun ajatellaan autoalan merkitystä ⁽¹⁾, sillä se tarjoaa työtä noin 12 miljoonalle ihmiselle Euroopassa (tuotantolaitoksia on 19 jäsenvaltiossa) ja investoi vuosittain tutkimus- ja kehittämistoi-
miin yli 28 miljardia euroa. Alan kauppataseen ylijäämä on noin 90 miljardia euroa, ja se tuottaa jäsenvaltioille yli 430 miljardin euron verotulot eli lähes neljä prosenttia EU:n bkt:stä.

2.4 CARS 21 -ryhmän työskentely päättyi joulukuussa 2005 asiakirjaan, jossa esitettiin 18 suositusta ja määriteltiin suuntaviivat, joita komission olisi pitänyt seurata lainsäädäntöehdotuksia laatiessaan. Sääntelyllä oli tarkoitus varmistaa teollisuudelle suotuisat ja luotettavat puitteet sellaisen ”järkeväen lainsäädännön” periaatteen avulla, jonka myötä tutkitaan kaikkien ehdotusten kustannus-hyötysuhde ja arvioidaan huolellisesti vaikutukset teollisuuteen ja yhteiskuntaan. Samalla on otettava huomioon kunkin vaaditun teknisen innovaation edellyttämät vähimmäismääräajat ja asetettava pitkän aikavälin tavoitteet, joiden laatimiseen kaikkien sidosryhmien on aina osallistuttava.

2.5 Todellisuudessa kaikki komission pääosastot ja muut unionin toimielimet eivät ole aina soveltaneet kyseisiä suosituksia koordinoitusti. Kaiken kaikkiaan CARS 21 -ryhmän ohjeet ovat kuitenkin osoittautuneet erittäin hyödyllisiksi paitsi teollisuudelle myös muille alan sidosryhmille.

⁽¹⁾ Autoteollisuudella tarkoitetaan koko tuotantoketjua, joka kattaa ajoneuvojen valmistuksen, osien toimituksen, jakelun ja jälkimarkkinoiden palvelut. Tuotteisiin kuuluvat henkilöautot, kevyet ja raskaat hyötyajoneuvot, moottoripyörät sekä yleisesti moottoroidut kaksi-, kolmi- ja nelipyörät.

2.6 Koska ajoneuvojen on oltava entistä puhtaampia ja tehokkaampia ja vaikka tällä välin on syntynyt Euroopan markkinoilla ennennäkemätön kriisi, komission varapuheenjohtaja ja teollisuusasioista vastaava jäsen Antonin Tajani katsoi vuonna 2010 asianmukaiseksi esittää uuden CARS 21 -ryhmän käynnistämistä eräin muutoksin, jotka perustuvat saatuihin kokemuksiin.

2.7 Vaikka edelliseen ryhmään suhtauduttiin myönteisesti, sitä kritisoitiin kokoonpanon vuoksi, sillä tiettyjen tahojen mukaan kaikki sidosryhmät eivät kuuluneet siihen. Valmistajat olivat vahvasti edustettuina, mutta ennen muuta ryhmään eivät kuuluneet kaikki ne komission jäsenet, jotka mahdollisesti olivat sidoksissa alan lainsäädäntöpolitiikkaan.

2.8 Uuteen ryhmään pyrittiin siis ottamaan mukaan kaikki mahdolliset julkiset ja yksityiset sidosryhmät: kahdeksan komissaaria, yhdeksän jäsenvaltiota sekä muiden EU:n elinten, kuten ETSK:n ja alueiden komitean, edustajat. Yksityissektorilta ryhmään osallistui eurooppalaisten valmistajien ohella myös muita alan toimitusketjuun kuuluvia tahoja, kuten komponenttien valmistajia, autokorjaamoita, polttoainetoimittajia ja myös ammatti- ja ympäristöjärjestöjä sekä uusia moottoriteknologioita edistäviä järjestöjä ja liikkeitä. Kaiken kaikkiaan korkean tason ryhmään kuului noin 40 osanottajaa, joita sherpa-ryhmä ja asiantuntijat avustivat.

2.9 Työskentely käynnistettiin korkean tason ryhmän ensimmäisellä kokouksella marraskuussa 2010, ja sitä jatkettiin useilla tapaamisilla, jotka johtivat kesäkuussa 2012 käsiteltyyn ja hyväksyttyyn loppuraporttiin.

2.10 Kyseessä oli erittäin tärkeä aloite, ja komissiota, etenkin työskentelyä koordinoivaa yritystoiminnan pääosastoa, on kiitettävä siitä, että se on kyennyt laatimaan ammattitaitoisesti ja tehokkaasti asiakirjan, jonka osanottajat ovat yleisesti hyväksyneet.

2.11 Kuten komission varapuheenjohtaja Antonio Tajani toteaa, CARS 2020 -toimintasuunnitelmaa käsittelevä tiedonanto, josta ETSK:lta on pyydetty lausuntoa, perustuu näihin kokemuksiin ja edellä mainittuun asiakirjaan.

3. Komission tiedonanto: CARS 2020 -toimintasuunnitelma

3.1 Tiedonannossa esitetty toimintasuunnitelma perustuu neljään pääkohtaan:

- edistyneeseen teknologiaan sijoittaminen ja innovoinnin rahoittaminen
- sisämarkkinoiden vahvistaminen ja järkevän sääntelyn soveltaminen

— kilpailukyvyyn tehostaminen maailmanmarkkinoilla

— muutoksen ennakointi ja tuotantotoimintaan kohdistuvien rakennemuutosten sosiaalisen vaikutuksen lieventäminen.

— Kaikkiin näihin neljään kohtaan sisältyy aloitteita, joiden toteuttamista valvotaan perustamalla korkean tason **CARS 2020** -ryhmä, jonka kokoonpano on sama kuin CARS 21 -ryhmän kokoonpano. Se järjestää vuosittain epävirallisen kokouksen ja myös asiantuntijakokouksia autoalan kilpailukykyyn liittyvistä aiheista.

3.2 Edistyneeseen teknologiaan sijoittaminen ja innovoinnin rahoittaminen

Komissio aikoo

— jatkaa yhteistyötä EIP:n kanssa, jotta varmistetaan alan tutkimus- ja kehittämistoimien rahoitus

— tehdä yhteistyötä teollisuuden kanssa vähäpäästöisiä ajoneuvoja edistävän eurooppalaisen aloitteen laatimiseksi **Horisontti 2020** -ohjelman puitteissa ⁽²⁾

— saavuttaa autojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen vähentämistavoitteet vuoteen 2020 mennessä

— tukea todellisia ajo-olosuhteita paremmin edustavan, polttoaineenkulutusta ja päästöjä mittaavan uuden ajamista koskevan testisyklin ja testausmenettelyn kehittämistä

— jatkaa liikenneturvallisuuteen tähtääviä toimia antamiensa **poliittisten suuntaviivojen 2011–2020** ⁽³⁾ mukaisesti

— laatia vaihtoehtoisia polttoaineita koskevan strategian ja esittää lainsäädäntöehdotuksen niiden käytön edellyttämästä infrastruktuurista.

3.3 Sisämarkkinoiden vahvistaminen ja järkevän sääntelyn soveltaminen

Komissio aikoo

— käynnistää vuoropuhelun sidosryhmien kanssa, jotta päästään sopimukseen ajoneuvojen jakelua koskevasta itsesääntelystä Euroopassa

— laatia suuntaviivoja puhtaita ja energiatehokkaita ajoneuvoja edistävälle jäsenvaltioiden taloudellisille kannustimille

⁽²⁾ Horisontti 2020 -ohjelma, (COM(2011) 808 final ja COM(2011) 809 final, 30. marraskuuta 2011) on ehdotus tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin rahoituskehikseksi vuosina 2014–2020, ja sen kokonaisbudjetti on 80 miljardia euroa.

⁽³⁾ COM(2010) 389 final.

- vahvistaa järkevän sääntelyn periaatteen – joka oli yksi ensimmäisen CARS 21 -ryhmän tärkeimpiä tuloksia ja jota myös uusi ryhmä on korostanut – sisällyttämällä lainsäädäntöehdotusten vaikutusarviointiin myös kilpailukykyvaikutusten arvioinnin
- tarkistaa ajoneuvojen tyyppihyväksyntäjärjestelmän ja sisällyttää siihen markkinavalvontaa koskevia sääntöjä.

3.4 Kilpailukyvyn tehostaminen maailmanmarkkinoilla

Komissio aikoo

- arvioida vapaakauppasopimusten vaikutuksia ja myös niiden yhteisvaikutusta alan kilpailukykyyn
- uudistaa UNECE-sopimusta ⁽⁴⁾ ja ottaa sen piiriin myös unionin ulkopuoliset markkinat
- täydentää mahdollisuuksien mukaan UNECEn piirissä tapahtuvaa monenvälistä sääntelyä kahdensivuisella sääntelyllä sellaisten maiden kanssa tehtyjen kauppasopimusten yhteydessä, jotka eivät kuulu UNECEn.

3.5 Muutoksen ennakointi ja tuotantotoimintaan kohdistuvien rakennemuutosten sosiaalisen vaikutuksen lieventäminen

Komissio aikoo

- tukea sellaisen eurooppalaisen autoteollisuuden osaamisneuvoston luomista, jossa kaikki sidosryhmät ovat mukana, mukaan luettuina koulutusta tarjoavat organisaatiot, jotta analysoidaan alan työllisyyden suuntauksia ja alalla tarvittavaa pätevyyttä ja näin ollen korjattavia ammatillisia puutteita
- edistää Euroopan sosiaalirahaston (ESR) käyttöä työntekijöiden uudelleen koulutukseen sekä Euroopan globalisaatio-rahaston (EGR) käyttöä toiminnan huomattavan supistamisen tai tehtaiden sulkemisen vakavimmissa tapauksissa
- seurata rakennemuutostoimia sen varmistamiseksi, että EU:n lainsäädäntöä noudatetaan tiukasti sisämarkkina- ja etenkin valtiontukisääntöjen osalta
- omaksua tuotannon ylikapasiteettia koskevassa rakennemuutoksessa vain teollisuutta täydentävän roolin, sillä teollisuus on vastuussa rakennemuutosprosessin hallinnasta.

4. Euroopan talous- ja sosiaalikomitean huomioita

4.1 ETSK on tyytyväinen komission tiedonantoon, jossa esitetystä toimintasuunnitelmasta paitsi vahvistetaan CARS 21 -ryhmän esittämät monet suositukset myös sitoudutaan käymään edelleen vuoropuhelua CARS 21 -ryhmän osanottajien kanssa, jotta suunnitelmassa esitettyjen suositusten toteutuksen

tilannetta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti ja mahdollisesti päivitetään.

Eurooppaan rakennettu tuotantokapasiteetti

4.2 Edellä todettuun liittyen ETSK painottaa, että tiedonannossa on merkittävä puute: tuotannon ylikapasiteetin ongelmaan ei kiinnitetä asiaankuuluvaa huomiota, vaan se on yksinkertaisesti sisällytetty yleisempään rakennemuutosprosessiin. Seuraavassa tuodaan esiin tämän ongelman laajuus sekä siihen liittyviä tietoja.

4.3 AlixPartnersin arvioiden mukaan ⁽⁵⁾ "noin 40 eurooppalaista autotehdasta toimi viime vuonna kannattavuusrajansa (*financial break-even point*) alapuolella ja hyödynsi 75–80 prosenttia tuotantokapasiteetistaan", ja "kymmenkunta alle 40 prosenttia tuotantokapasiteetistaan". Tämä tapahtui tilanteessa, jossa Euroopassa on 2007–2012 myyty 3,5 miljoonaa autoa aiempaa vähemmän, mikä vastaa 23 prosentin vähennystä ja hyötyajoneuvojen osalta 34,6 prosentin vähennystä. Tilanne on vieläkin kriittisempi moottoripyöräalalla, jolla rekisteröintien määrä on romahtanut 46 prosenttia eli lähes puolet enemmän kuin autojen kohdalla.

4.4 On kuitenkin myös lisättävä, että alan analyytikot eivät ole yhtä mieltä ylikapasiteetin laajuudesta, ja arviot vaihtelevat käytettyjen kriteerien mukaan kolmesta viiteen miljoonaan ajoneuvoon. ETSK:n mielestä Euroopan komission on asiaan liittyvistä vaikeuksista huolimatta toteutettava yksityiskohtaisempi tutkimus, jossa esitetään tarkempia lukuja.

4.5 Lisäksi tuotannon ylikapasiteettikysymys liittyy myös sellaisen syy-yhteyshetken alkupäähän, joka vaikuttaa huomattavasti autoteollisuuden kilpailukykyyn: tuotannon ylikapasiteetti, korkeat kiinteät kustannukset, hintasota, kannattavuuden aleneminen ja rahoitustilanteen heikkeneminen, tehtaiden sulkeminen, investointien rajoittaminen yleensä ja etenkin tutkimus- ja kehittämistoimien alalla, kilpailukyvyn alenemisen riski pitkällä aikavälillä. Näin ollen ETSK toivoo, ettei komissio aliarvioi sitä seikkaa, että ylikapasiteetti vaikuttaa myös toimintasuunnitelman kolmanteen pilariin eli kilpailukyvyn tehostamiseen maailmanmarkkinoilla.

4.6 Aihetta ei tietenkään voida tarkastella yksinkertaisesti, sillä tilanne vaihtelee riippuen maasta ja valmistajasta. Vuonna 2012 tuotantokapasiteetin käyttöaste Euroopassa oli keskimäärin noin 70 prosenttia, mutta maiden välillä on huomattavia eroja: se oli Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Saksassa noin 80 prosenttia, Espanjassa 70 prosenttia, Ranskassa 60 prosenttia ja Italiassa vähän yli 50 prosenttia (lähde: The Economist). Yksittäisten autonvalmistajien kohdalla erot riippuvat useista tekijöistä, joista yksi on valmius vientiin. Parhaimmassa asemassa ovat ne, joiden vienti unionin ulkopuolisiin maihin on huomattavaa (esimerkiksi BMW, Audi ja Daimler), kun taas kotimarkkinoista riippuvaisemmat valmistajat ovat vaikeuksissa.

⁽⁴⁾ Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission (UNECE) vuoden 1958 sopimus kansainvälisestä teknisestä yhdenmukaistamisesta moottoriajoneuvojen alalla.

⁽⁵⁾ AlixPartners, *Automotive Outlook 2012 – An Industry at the Crossroads*, Jens-Ulrich Wiese, IFF – Praha, 21. syyskuuta 2012.

4.7 Toinen valmistajia erotteleva tekijä on markkinasegmentti, jolla ne etupäässä toimivat. Roland Bergerin analyysi osoittaa, että laitojen käyttöaste vaihtelee segmentin mukaan: taloudellisiin ajoneuvoihin erikoistuneiden valmistajien tai merkkien (*economy segment*: Dacia/Logan, Chery, Hyundai ja Chevrolet) käyttöaste on 77 prosenttia, laajalle asiakaskunnalle suunnattujen keskihintaisten ajoneuvojen (*mid-range segment*: PSA, Renault-Nissan, Toyota, Suzuki, Fiat, Opel ja VW) valmistajien käyttöaste on 62 prosenttia ja kalliiden ajoneuvojen (*premium/high-end segment*: BMW, Mercedes, Audi, Lexus, Infinity ja DS) valmistajien käyttöaste on 83 prosenttia.

4.8 Näin ollen vaikuttaa siltä, etteivät yksittäiset valmistajat eivätkä yksittäiset valtiolliset ja alueelliset hallitukset voi puuttua hajanaisesti tuotannon ylikapasiteettiin. ETSK onkin sitä mieltä, että tarvitaan prosessia koordinoivaa ohjaajaa ja että komissio voi huolehtia tästä roolista.

Edistyneeseen teknologiaan sijoittaminen ja innovoinnin rahoittaminen

4.9 Suunnitelmassa ei ilmoiteta lisärahoituksesta jo osoitettujen ja käyttöön asetettujen määrärahojen ohella. Komission varapuheenjohtajan Antonio Tajanin CARS 21 -ryhmän toiminnan lopuksi esittämä tavoite lisätä varoja vähäpäästöisten ajoneuvojen edistämiseksi Horisontti 2020 -ohjelman puitteissa yhdestä kahteen miljardia euroa ei sisälly tiedonantoon. Tällä hetkellä myös EIP:n uusien toimien mahdollisuus on vain toive, joka juontuu äskettäisestä 10 miljardin euron pääomalisäyksestä.

4.10 Autoteollisuuden koko tuotantoketju, jonka on toteutettava merkittäviä tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoimia sellaisen teknologisen harppauksen toteuttamiseksi, jonka avulla voidaan rakentaa yhä vähäpäästöisempiä autoja vuoteen 2020 mennessä, tarvitsisi myös nykyistä enemmän EU:n varoja omien investointien kannustamiseksi, sillä niitä on vaikea toteuttaa Euroopan markkinoilla, joka ei näytä kykenevän selviytymään taantumasta lähitulevaisuudessa.

4.10.1 Tässä yhteydessä myönteistä on implisiittinen viittaus erilaisten käyttövoimatyyppien (polttoainemallit sekä sähkö-, hybridi- ja polttokennokäyttövoimaa hyödyntävät ajoneuvot) väliseen teknologiariippumattomuuteen, jonka mukaisesti EU:n on tuettava tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoimintaa, jotta saavutetaan tavoite "hyödyntää erilaisten polttoaineiden yhdistelmää, joka on välttämätön ilmastotavoitteiden toteuttamiseksi".

4.10.2 Edellä mainitun teknologiariippumattomuuden mukaisesti erityisen merkittävä on komission sitoumus kehittää perusrakenteita, jotka mahdollistavat kaikkien vaihtoehtoisten polttoaineiden markkinoille tuonnin asettamatta niistä mitään ensisijaiseen asemaan: sähkö, vety, kestäväpohjaiset biopolttoaineet, metaani (maakaasu ja biometaani) ja nestekaasu. Tätä varten komissio on esittänyt vaihtoehtoisia polttoaineita käsittelevän strategian sekä asianomaisia perusrakenteita koskevan lainsäädäntöehdotuksen, jossa mainitaan tankkaus- ja latausinfrastruktuurin vähimmäisvaatimukset. Valitettavasti selvässä risti-

riidassa vaihtoehtoisten polttoaineiden käytön edellyttämän – ja toimintasuunnitelman avulla edistettävän – infrastruktuurin laajentamisen kanssa on äskettäin annettu direktiiviehdotus (energiaverotuksesta), joka rankaisee dieselin ohella myös vaihtoehtoisia polttoaineita, kuten metaania ja biometaania, ja vaarantaa niiden jakelun markkinoilla.

4.10.3 Komission kanta teknologiariippumattomuuteen sisältää kuitenkin myös kaksi kriittistä seikkaa:

- a) Komissio ei ota kantaa eri teknologioiden erilaisiin vaikutuksiin ajallisten näkökohtien (lyhyen aikavälin tulokset pitkän aikavälin tuloksiin nähden) osalta eikä erilaisista ratkaisuista (esimerkiksi kannustimet) yrityksille ja julkiselle taholle koituvien kustannusten osalta. Viitepohjana tulee olla koko tuotantoketjun (*well to wheel*) kattava vaikutus.
- b) Komissio jättää huomiotta myös merkittävän aiheen, johon korkean tason CARS 21 -ryhmä viittaa kertomuksensa sivulla 73, sillä ryhmä toteaa, että "on tutkittava, voiko autoteollisuuden työvoimaintensiivisyys vähentyä pitkällä aikavälillä, kun sähköautot lyövät itsensä läpi markkinoilla (sähköautoissa on vähemmän komponentteja ja niiden valmistus edellyttää näin ollen vähemmän työvoimaa). Sähköistäminen yksinkertaistaa käyttövoimajärjestelmää (perinteisen voimansiirron noin 1 400 komponenttia verrattuna sähköisen voimansiirron noin 200 komponenttiin)." Näistä luvuista ilmenee, että teknologiariippumattomuus ei tarkoita sitä, että tuotantoketjuun kohdistuvat sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset olisivat neutraaleja. Odotettavissa on, että komissio julkaisee piakkoin tutkimuksen uusien teknologioiden vaikutuksesta tuotantopsyklin ja työllisyyteen.

4.11 Autot ovat merkittävä hiilidioksidipäästöjen lähde. Komitea katsoo, että entistä kattavampi keino autojen hiilidioksidipäästöjen mittaamiseksi on elinkaaren arviointimenetelmän käyttö, sillä siinä otetaan huomioon kaikki tuotteen elinkaaren aikana syntyneet päästöt raaka-aineiden tuotannosta tuotteen käytöstä poistamiseen asti.

4.12 Tiedonannossa vahvistetaan sitoutuminen hiilidioksidipäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamiseen, mutta siinä ei viitata millään tavoin siihen, että komissio esittäisi merkintöjä käsittelevän direktiivin 1999/94/EY tarkistusta, jotta veloitettaisiin ilmoittamaan kaikkien ajoneuvomallien absoluuttiset hiilidioksidipäästöt. Aloite olisi entistään tarkoituksenmukaisempi, sillä parhaillaan keskustellaan asetuksesta, jossa määritellään ajoneuvoja varten uudet 95 g/km rajat, kuten ETSK on jo suositellut äskettäin antamassaan lausunnossa ⁽⁶⁾.

4.13 Mielenkiintoinen on myös ilmoitus vähäpäästöisiä eurooppalaisia ajoneuvoja käsittelevästä uudesta aloitteesta Horisontti 2020 -ohjelman puitteissa (julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhankkeena toteutetun, vähäpäästöisiä ajoneuvoja koskevan eurooppalaisen aloitteen jatkotoimenä), johon myös yksityisrahoittajien on siis määrä osallistua.

⁽⁶⁾ EUVL C 44, 15.2.2013, s. 109.

4.14 Ei kuitenkaan ei riitä, että ainoastaan kehitetään uusia teknologioita, mikäli samalla ei varmisteta työvoiman asianmukaista koulutusta. Uudet teknologiat edellyttävät työntekijöiltä uusia taitoja ja uudenlaista osaamista. Toistaiseksi niitä ei ole saatavilla tällä alalla, ja osaksi niitä on myös vielä kehitettävä koulutusjärjestelmän puitteissa. Tämä edellyttää yhtäältä alalla toimivilta työnantajilta pitkäjänteisiä ponnisteluja uusien oppisopimuskoulutusohjelmien käyttöönottamiseksi mutta toisaalta myös yhteistyötä koulutuslaitosten sekä tutkimus- ja korkeakoulutusjärjestelmien kanssa uudenlaisten koulutusohjelmien tarjoamiseksi.

Sisämarkkinoiden vahvistaminen ja järkevän sääntelyn soveltaminen

4.15 Komissio vahvistaa oikeutetusti sitoumuksen, jonka mukaa järkevän sääntelyn periaatteen mukaisesti alaa koskevia säädöksiä annettaessa olisi sovellettava sellaisia parametreja kuin kustannus-hyötysuhde, *lead time* (?) sekä vaikutus teollisuuden kilpailuun maailmanmarkkinoilla.

4.16 Erittäin järkevältä vaikuttaa myös suuntaviivojen laatiminen taloudellisia kannustimia varten puhtaisten ajoneuvojen edistämiseksi. Niiden olisi perustuttava puolueettomiin ja käytettävissä oleviin tietoihin, kuten hiilidioksidipäästöihin, jotta vältetään koordinoimattomista toimista johtuva markkinoiden pirstaloituminen.

4.17 Ajallisen tehokkuuden osalta on otettava huomioon myös kuluttajien suhtautuminen uusiin teknologioihin ja etenkin sähkövoimaan. Tähänastiset tulokset ovat olleet puutteellisia ja joka tapauksessa odotuksia alhaisempia. Onkin pohdittava, olisiko lyhyen ja keskipitkän aikavälin ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi järkevämpää investoida entistä enemmän uusien sukupolvien huipputehokkaiden moottorien tutkimukseen.

4.18 Kun ajatellaan sähkökäyttövoimaa ja sen kehittämistä tulevaisuudessa, on myös muistettava, että arviot vaihtelevat huomattavasti ja myös poikkeavat merkittävästi toisistaan huomioon otettujen parametrien mukaan. Erilaisia ennusteita vertaillaessa (8) päästään kertomiin, jotka ulottuvat yhdestä kymmeneen.

Kilpailukyyn tehostaminen maailmanmarkkinoilla

4.19 CARS 21 -ryhmässä keskusteltiin paljon vapaakauppasopimuksista sen jälkeen kun teollisuus kritisoi Etelä-Korean kanssa tehtyä sopimusta (9). On myös käynyt selväksi, että on

analysoitava tällaisten sopimusten yhteisvaikutusta ja koordinoitava tiiviisti EU:n teollisuus- ja kauppapolitiittisia toimia Euroopassa, jotta poistetaan lopullisesti tullien ulkopuoliset esteet unionin viennistä. ETSK kannattaa näin ollen komission päätöstä käynnistää tutkimus jo tehdyistä ja lähitulevaisuudessa tehtävistä vapaakauppasopimuksista – esimerkiksi Japanin kanssa – jotta arvioidaan niiden yhteisvaikutusta autoalan kilpailukykyyn.

4.20 Yleisesti ottaen ETSK on tyytyväinen komission pyrkimykseen harjoittaa kauppapolitiikkaa, jolla pyritään säilyttämään autoteollisuuden vahva tuotantopohja Euroopassa. Tässä yhteydessä komissio hyödyntää ja hioo käytettävissä olevia välineitä UNECE-sopimuksen tarkistuksesta ajoneuvojen kansainvälisiä tyyppihyväksyntöjä käsittelevän uuden asetuksen laatimiseen.

4.20.1 Euroopan autoteollisuudella on kuitenkin haasteita myös kotimarkkinoilla, joilla kysynnän ja ajattelutavan muutokset vaikuttavat alan kykyyn menestyä tulevaisuudessa. Tämä seikka on otettava huomioon yhtä lailla kuin kilpailukyky maailmanmarkkinoilla.

Muutoksen ennakointi ja tuotantotoimintaan kohdistuvien rakennemuutosten sosiaalisen vaikutuksen lieventäminen (10)

4.21 Sen lisäksi, että menestyvää ja kestävä eurooppalaista autoteollisuutta tukevaan strategiaan täytyy sisältyä uusiin teknologioihin ja innovointiin investoimista yhdessä järkevän sääntelyn ja sisämarkkinoiden parantamisen kanssa, siinä on ennen kaikkea annettava autoteollisuudelle vakaa asema EU:n yleisessä teollisuuspolitiikassa ja työvoimalle sama painoarvo ja huomio kuin kaikille muillekin näkökohdille.

4.22 Tuotantopohjan säilyttämiseksi Euroopassa yritysten on kyettävä sopeuttamaan tuotantokapasiteettinsa nopeasti uusiin teknologioihin ja markkinoiden kehitykseen, ja niillä on oltava käytettävissään ammattitaitoisia ja osaamistaan jatkuvasti päivittävää työvoimaa. Näin ollen on järkevää perustaa vuonna 2013 eurooppalaisen autoteollisuuden osaamisneuvosto, johon kaikki sidosryhmät osallistuvat ja joka antaa suosituksia myös poliittisille päätöksentekijöille alan osaamisen kehityksestä sekä perus- ja ammattikoulutustarpeista odotettavissa olevia muutoksia ennakoiden. Taitojen jatkuva kehittäminen tekee työvoimasta työmarkkinakelpoista ja on paras ratkaisu, ja siihen kaikkien sidosryhmien tulisi pyrkiä. Pk-yrityksiin ja niiden ongelmiin tällä alalla tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

(7) *Lead time*: Teollisuuden tarvitsema aika minkä tahansa uuden vaatimuksen toteuttamiseksi, mikäli se edellyttää rakenteellisia muutoksia ajoneuvoihin.

(8) Roland Berger, *Rebound of the US Suppliers Industry* (Autoteollisuuden komponenttialan elpymisen Yhdysvalloissa), Detroit, lokakuu 2012.

(9) Ajanjaksona 1. heinäkuuta 2011 – 30. kesäkuuta 2012, ensimmäisenä vuotena sopimuksen voimaantulon jälkeen, Etelä-Koreasta on tuotu 433 000 ajoneuvoa, mikä tarkoittaa 46 prosentin lisäystä edellisiin 12 kuukauteen verrattuna (lähde: Eurostat).

(10) Kuten muistutetaan komission vihreässä kirjassa "Rakennemuutos ja muutosten ennakointi: mitä viimeaikaisista kokemuksista on opittu?" COM(2012) 7 final, rakennemuutostoimet ovat arkipäivää yrityksille, työntekijöille, viranomaisille ja muille sidosryhmille. Rakennemuutos voi tarkoittaa henkilöresurssien uudelleen kohdentamista suuremman lisäarvon tuottaviin toimintoihin, työntekijöiden koulutusta, työajan tilapäistä lyhentämistä, toimitusketjun osien poistamista ja tuotantolaitosten sulkemista.

4.23 Ennakoivissa toimenpiteissä rakennemuutosten kielteisten vaikutusten ehkäisemiseksi tulisi hyödyntää täysipainoisesti yleistä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua, mutta ennen kaikkea tutkittava mahdollisuutta käyttää eurooppalaisten yritysneuvostojen oikeuksia ottaa osaa rakennemuutostilanteisiin ja tulla kuulluksi niiden yhteydessä sekä niiden mahdollisuuksia esittää aktiivisesti vaihtoehtoisia ratkaisuja. Asianmukaisella tavarantoinnittajien ja lopputuottajien välisellä viestinnällä pitäisi varmistaa, ettei äärimmäistapaus eli tuotantolaitosten sulkeminen johda dominoefektiin autoteollisuuden hallitsemien alueiden taloudessa. On myös otettava huomioon, että lopullisesta kokoaamisesta vastaavien laitosten sulkeminen vaikuttaa tuotantoketjun alku- ja loppupäähän.

4.24 Kuten kohdissa 4.2–4.8 todetaan, tiedonannossa vaikuttaa kuitenkin välttävän ongelmaa, sillä siinä viitataan yleisesti ”rakennemuutosprosessiin” mainitsematta syitä. Asiakirjan asianomaisessa osassa ei enää tuoda erityisesti esiin asiakirjan sivuilla 6–7 mainittua ”pitkäkestoista, rakenteellisista syistä johtuvaa ylikapasiteettia”, josta eräiden autovalmistajien ilmoittamat tuotantolaitosten sulkemiset johtuvat. ETSK katsookin, että olisi tutkittava, missä määrin ylikapasiteetti johtuu tilapäisestä tuotantokapasiteetista – joka riippuu maantieteellisen jakautumisen historiallisesta taustasta – ja kysynnän välisestä epätasapainosta Euroopassa ja missä määrin siihen vaikuttavat erilaiset tekijät, kuten kuluttajien ostovoima, tuotepolitiikka, säästötoimet ja muut julkisen politiikan toimet.

4.25 Toisin sanoen toimintasuunnitelmassa ei puututa rakennemuutosprosessin syihin eikä arvioida sen laajuutta, vaan pannaan se merkille ja ehdotetaan vain toimia sen sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Teollisuudelle jätetään vastuu kyseisestä prosessista, ja komissiolla on vain täydentävä rooli yhdessä jäsenvaltioiden ja paikallisviranomaisten kanssa. Näin vältetään ehdottamasta komissiolle rakennemuutostojen koordinoitua roolia ja esittämästä myös suuntaviivoja, joita jäsenvaltioiden olisi toimissaan noudatettava.

4.26 ETSK onkin sitä mieltä, että hyödyntämättömän tuotantokapasiteetin laajuuden vuoksi komission täydentävä rooli muihin toimijoihin nähden ei ole riittävä.

4.27 Rakennemuutoksen osalta CARS 2020 -tiedonannossa esitetään myös mielenkiintoisia ajatuksia, joita olisi syvennettävä. Asiakirjan sivulla 22 todetaan seuraavaa: komissio ”muodos-

taa uudelleen yksiköiden välisen erityisryhmän tutkimaan autoteollisuuden tehtaiden sulkemisten ja toiminnan huomattavien supistamisten syitä sekä huolehtimaan jatkotoimenpiteistä. Aiemmissa autoteollisuuteen liittyvissä tapauksissa erityisesti on ollut aktiivinen ja hyvin tehokas” (tässä viitataan tapauksiin VW Forest ja MG Rover). ETSK kehottaa tutkimaan erityisesti kyseisiä tuloksia sekä sitä, miten ne voivat nykytilanteessa palvelaa esimerkkinä hyvästä käytänteestä.

4.28 ETSK ehdottaa rakennemuutosprosessien vaihtoehtojen tarkastelusta aiemmin toimiviksi osoittautuneiden tai parhailaan esitettävien esimerkkien mukaisesti. Esimerkiksi Opel Bochumin tuotantolaitoksessa ammattiliitot ja työnantajien edustajat ovat sopineet laajasta kirjosta toimenpiteitä, ja mukaan on otettu myös ulkoisia sidosryhmiä sosiaalisesti hyväksyttävään ratkaisuun pääsemiseksi tehtaan vuoden 2016 lopuksi suunniteltua sulkemista ajatellen.

4.29 Alaa varten on kuitenkin kehitettävä pitkän aikavälin teollisuuspoliittinen näkemys. Tämä on asetettava etusijalle tuotantokapasiteetin mukauttamista koskeviin kaikkiin lyhyen aikavälin päätöksiin nähden. Pelkkä kapasiteetin purkaminen ei paranna alan yleisiä valmiuksia vastata tuleviin haasteisiin, ja sillä on suunnattomat vaikutukset koko toimitusketjuun. Sen sijaan on pyrittävä muuttamaan alaa ja laatimaan uudenlaisia politiikkoja sellaisten tuotteiden kehittämiseksi, jotka vastaavat entistä paremmin kuluttajien odotuksia, jotta autoteollisuusalan voisi tulla 2000-luvulla kestäväpohjainen teollisuudenala.

4.30 Muussa tapauksessa vaarana on, että tavanomaisten keskihintaisten autojen valmistukseen erikoistuneet yritykset päättävät tällaisessa tilanteessa, jossa myynti on ollut pitkään alhaisella tasolla ja voittoja vastaavasti menetetty, keventää laskeneen tuotannon taakkaa sulkemalla tehtaita Länsi-Euroopassa ja siirtämällä tuotantoa jäljelle jääviin – useimmiten vasta hiljattain käyttöön otettuihin – tehtaisiin uusissa jäsenvaltioissa tai Euroopan ulkopuolella hyödyntääkseen alhaisempaa palkkojen ja työehtojen tasoa.

4.31 Komitea on lopuksi tyytyväinen – edellä esitetyn valossa kuitenkin riittämättömään – komission sitoumukseen valvoa valtioneuvoston sääntöjen ja sisämarkkinasääntöjen noudattamista sekä jäsenvaltioille suunnattuun kehoitukseen hyödyntää Euroopan sosiaalirahastoa ja Euroopan globalisaatiorahastoa.

Bryssel 23. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Puhdasta energiaa liikenteen alalla: eurooppalainen vaihtoehtoisten polttoaineiden strategia”

COM(2013) 17 final

ja ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta”

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD)

(2013/C 271/21)

Esittelijä: **Stefan BACK**

Euroopan komissio päätti 24. tammikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheista

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Puhdasta energiaa liikenteen alalla: eurooppalainen vaihtoehtoisten polttoaineiden strategia

COM(2013) 17 final

Euroopan parlamentti päätti 5. helmikuuta 2013 ja neuvosto 8. helmikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 91 artiklan ja 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheista

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 30. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 147 ääntä puolesta ja 1 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti ”Puhdasta energiaa liikenteen alalla” -pakettiin⁽¹⁾ ja siinä esitettyihin pyrkimyksiin luoda edellytykset puhtaista energialähteistä saatavan puhtaan käyttövoiman ottamiseksi massakäyttöön.

1.2 ETSK hyväksyy lähestymistavan, joka koskee markkinoiden kehittämistä ja yhteisten standardien mukaisen lataus-/tankkausinfrastruktuurin vähimmäiskattavuutta, käyttäjien luottamuksen lisäämiseksi ja rajat ylittävän liikkuvuuden takaamiseksi.

1.3 ETSK pitää myönteisenä myös sitä, että ehdotuksessa painotetaan kuluttajatiedotuksen ja kuluttajien luottamuksen merkitystä massamarkkinoiden kehittämisen tukemisessa välttä-

mättömänä edellytyksenä edullisille, vaihtoehtoisilla käyttövoimajärjestelmillä varustetuille ajoneuvoille.

1.4 ETSK suhtautuu myönteisesti kasvua ja työpaikkojen luomista edistävään panokseen, joka on odotettavissa Euroopan teollisuuden uusien markkinamahdollisuuksien ja parantuneen kilpailukyvyn seurauksena vaihtoehtoisten polttoaineiden ja niiden infrastruktuurin kehittymisen ansiosta.

1.5 Puhtaita polttoaineita koskevan strategian täytäntöönpanoa ei pitäisi rajoittaa ainoastaan kehittyneimpiin polttoaineisiin, vaan sen yhteydessä olisi käsiteltävä myös muihin vähäsaasteisiin energialähteisiin liittyviä pitkän aikavälin kysymyksiä, tämän alan nopeaa ja laaja-alaista kehitystä sekä tarvetta edistää innovointia ja markkinoille tuloa.

1.6 ETSK viittaa kysymyksiin, jotka on otettu esiin sen antamassa lausunnossa epäsuorista maankäytön muutoksista/bio-polttoaineista (asiakokonaisuus TEN/502 – CES2363-2012) ja erityisesti kohdissa 1.9–1.12, joissa tuodaan esiin aiheen moninaisuus ja pitkäaikaisuus sekä tarve jatkuvaan arviointiin.

⁽¹⁾ Tiedonanto ”Puhdasta energiaa liikenteen alalla: eurooppalainen vaihtoehtoisten polttoaineiden strategia” (tiedonanto), ehdotus direktiiviksi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta (ehdotus) ja sen liitteenä oleva valmisteluasiakirja nesteytetystä maakaasusta merenkulussa (valmisteluasiakirja).

1.7 ETSK katsookin, että tiedonannon strategisia pitkän aikavälin tavoitteita olisi käsiteltävä perusteellisemmin ehdotuksessa. Esimerkiksi puhtaita polttoaineita ja niiden infrastruktuuria koskevien kansallisten toimintakehysten, jotka jäsenvaltioiden on ehdotuksen mukaan perustettava, olisi katettava kaikki tiedonannossa tärkeinä pidetyt energialähteet, muun muassa biopolttoaineet.

1.8 Ehdotuksessa olisi siten määriteltävä talouden ja ympäristönsuojelun kannalta optimaalinen polttoaineiden yhdistelmä EU:n tasolla, jossa kehittämistä ja käyttöönottoa voitaisiin edistää koordinoituilla kansallisilla politiikoilla. Ehdotuksen 3, 8 ja 10 artiklaa sekä liitettä I olisi tarkistettava tältä kannalta.

1.9 ETSK epäilee, onko sähkökäyttöisten ajoneuvojen julkista latausinfrastruktuuria mahdollista toteuttaa ilman julkista rahoitusta ainakin alkuvaiheessa, kunnes sähkökäyttöisten ajoneuvojen määrä on noussut sellaiselle tasolle, että latausmaksut riittävät kohtuudella investoinnin rahoitukseen.

1.10 ETSK korostaa, että muutettuun energialähteiden yhdistelmään on siirryttävä kitkattomasti ja kannattavalla tavalla ja että on tärkeää pitää mielessä mahdollisuus parantaa fossiilisten polttoaineiden ympäristönsuojellista tasoa.

1.11 ETSK kiinnittää huomiota siihen, että vaarana on eri liikennemuotoja ja käyttäjäryhmiä varten tarvittavien uusien ja entistä toteutuskelpoisempien teknisten ratkaisujen kehittämisen keskeytyminen. Tästä on esimerkkinä muun muassa voimakas sitoutuminen nesteytetyn maakaasun käyttöön laivaliikenteessä huolimatta kehitillä olevista uusista ja edullisemmista vaihtoehtoista. Myös esimerkiksi kuorma- ja linja-autoille sekä kaksipyöräisille ajoneuvoille on olemassa uusia käyttäjälähtöisiä energiaratkaisuja.

2. Johdanto: tiedonannon ja ehdotuksen poliittinen tausta ja esittely

2.1 Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun Eurooppa 2020 -strategian lippulaivahankkeissa "Resurssitehokas Eurooppa" ja "Innovaatiounioni" käsitellään ilmastomuutosta, energian ja luonnonvarojen niukkuutta sekä tarvetta kilpailukykyyn ja energiavarmuuden parantamiseen tehostamalla luonnonvarojen ja energian käyttöä. Liikenteen alalla vuonna 2011 laaditussa liikennepoliittikan valkoisessa kirjassa kehoitetaan vähentämään liikenteen riippuvuutta öljystä ja asetetaan tavoitteeksi vähentää liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä 60 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Valkoisessa kirjassa esitetään kilpailukykyisen ja resurssitehokkaan liikennejärjestelmän kymmenen tavoitetta ja viitataan uusien ja kestävien polttoaineiden ja käyttövoimajärjestelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon. Valkoisen kirjan aloitteista näihin tavoitteisiin keskitytään aloitteissa 24 "Teknologian kehittämissuunnitelma" ja aloitteissa 26 "Innovatiivista liikennettä tukeva sääntelykehys". Tiedonannossa ja direktiiviehdotuksessa käsitellään näitä aiheita kokonaisuudessaan tai osittain.

2.2 ETSK on monissa lausunnoissaan kehottanut komissiota käynnistämään aloitteen vaihtoehtoisten polttoaineiden ja niihin liittyvän infrastruktuurin edistämiseksi. Niistä voidaan mainita muun muassa seuraavat:

- Liikennepoliittikan valkoista kirjaa koskevan lausunnon ⁽²⁾ kohdat 4.19 ja 4.20, joissa ETSK suhtautuu myönteisesti energiankulutuksen kannalta puhtaampien ja tehokkaampien käyttövoimajärjestelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon sekä tukee *Green Cars* -aloitetta ja vuoden 2010 strategiaa, jossa pyritään kehittämään vähäpäästöisiä ajoneuvoja. Kohdassa 4.30 ETSK panee tyytyväisenä merkille sen, että sähköajoneuvojen ja tarvittavan latausinfrastruktuurin käyttöönottoon on kiinnitetty huomiota, ja viittaa sähköajoneuvojen yleistymisestä laatimaansa lausuntoon ⁽³⁾, jossa ETSK ilmaisee varauksettoman tukensa tähän tavoitteeseen liittyville toimenpiteille, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja riippuvuutta öljyn tuonnista. Lausunnossa mainitaan myös älykkään teknologian merkitys sähkökäyttöisten ajoneuvojen käytön mahdollistamiseksi energiantoimittajissa ruuhka-aikoina.

- Meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuudesta annettu lausunto ⁽⁴⁾, jossa ETSK suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen parantaa velvoitteiden täyttämisen edellytyksiä "välineistöllä", johon sisältyy teknisiä toimia, kuten vaihtoehtoiset polttoaineet (nesteytetty maakaasu) ja maasähkön käyttö, sekä yksityiseltä ja julkiselta sektorilta saatavien sijoitusten avulla.

- Lausunto Euroopan laajuisen liikenneverkon uusia suuntaviivoja koskevasta ehdotuksesta ⁽⁵⁾. Lausunnossaan ETSK toteaa, että vaihtoehtoisten vähäsaasteisten polttoaineiden saatavuutta koskevaa vaatimusta on kiristettävä entisestään, sillä se mahdollistaisi TEN-T-suuntaviivojen yhdistämisen tulevaan liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden strategiaan.

2.3 Komission esittämä paketti koostuu seuraavista osista:

- Tiedonannossa esitetään yleiskatsaus poliittisesta taustasta ja tavoitteista sekä tärkeimmistä tämänhetkisistä vaihtoehtoista polttoaineista ja määritetään painopistealat, joilla tarvitaan uusia EU:n toimia.

- Ehdotuksessa pyritään varmistamaan vaihtoehtoisten polttoaineiden vähimmäisinfrastruktuurin rakentaminen sekä kyseistä infrastruktuuria koskevien yhteisten teknisten eritelmien täytäntöönpano EU:ssa unionin laajuisen liikkuvuuden ja mittakaavaetujen takaamiseksi.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Valkoinen kirja – yhtenäistä Euroopan liikennealuetta koskeva etenemissuunnitelma", EUVL C 24, 28.1.2012, s. 146.

⁽³⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Sähköajoneuvojen yleistyminen", EUVL C 44, 11.2.2011, s. 47.

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuudesta, EUVL C 68, 6.3.2012, s. 70.

⁽⁵⁾ ETSK:n lausunto suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, EUVL C 143, 22.5.2012, s. 130.

2.4 Tiedonannossa käsiteltäviin polttoaineisiin kuuluvat maakaasu, biometaanin mukaan luettuna (nesteytetty maakaasu [LNG], paineistettu maakaasu [CNG], synteetikaasureitin kautta nesteytetty maakaasu [GTL]), sähkö, biopolttoaineet (nestemäiset) ja vety eri ominaisuuksineen ja käyttötarkoituksineen. Tiedonannossa esitetään strategia, joka koskee kaikkia liikenne- ja energiamuotoja. Strategiassa pyritään määrittämään pitkän aikavälin kehys, jolla ohjataan vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöönottoon liittyvää teknologista kehitystä ja investointeja öljyriippuvuuden vähentämiseksi, polttoaineiden toimitusvarmuuden parantamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi. Strategiassa esitetyt toimet koskevat neljää alaa:

- Vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuri olisi rakennettava riittävän tiheäksi, jotta varmistetaan käyttömahdollisuus ja taataan liikkuvuus kaikkialla Euroopassa. Tämä mahdollistaa vaihtoehtoisia polttoaineita, erityisesti sähköä, vetyä sekä paineistettua ja nesteytettyä maakaasua, kuluttavien ajoneuvojen ja alusten käytön yleistymisen. Infrastruktuurin rakentamiseen tarvittavat 10 miljardia euroa saadaan takaisin markkinaosuuksien kasvun myötä. Rakentamiseen ei tarvita suoraa julkista tukea, jos hyödynnetään sellaisia välineitä kuin rakennuslupavaatimukset, käyttöoikeussopimukset, hankintalainsäädäntö, käyttömahdollisuuksia ja perittäviä maksuja koskevat säännökset ja muut kuin taloudelliset kannustimet.
- Yhteisiä eritelmiä tarvitaan kaikkein kiireisimmin sähköisten ajoneuvojen ja latauspisteiden välistä rajapintaa mutta myös vetyä, paineistettua maakaasua ja nesteytettyä maakaasua varten.
- Kuluttajajohdyksyntä on välttämätöntä. Kuluttajajohdyksynnän saavuttamisessa käytettävät keinot vaihtelevat muista kuin taloudellisista toimenpiteistä, joita ovat muun muassa etuoikeutettujen käyttömahdollisuuksien tarjoaminen sähkökäyttöisille ajoneuvoille ja tiedotuskampanjat, taloudellisiin kannustimiin.
- Teknologinen kehitys otetaan huomioon seuraavalla tavalla: a) "Horisontti 2020" -puiteohjelman yhteydessä myönnetään rahoitusta tutkimus- tai esittelyhankkeisiin tai markkina-suuntautuneille hankkeisiin, jotka koskevat kaikille eri liikennemuodoille tarkoitettuja vaihtoehtoisia polttoaineita; b) kehittämissuunnitelmia laaditaan strategisen liikenneteknologiasuunnitelman yhteydessä (COM(2012) 501 final); c) yksityisiä ja julkisia kumppanuuksia olisi kehitettävä edelleen, ja olisi hyödynnettävä älykkäät kaupungit ja yhteisöt -aloitteen (COM(2012) 4701 final) tyyppisiä kumppanuuksia; d) erityishankkeisiin sisältyy strategisen energiateknologiasuunnitelman osana käynnistetty Euroopan bioenergia -teollisuusaloite, ja EU:n yhteiseen tutkimuskeskukseen on suunnitella uusia valmiuksia sähköautojen sekä älykkäiden verkkojen yhteentoimivuuden tutkimukseen.

2.5 Ehdotuksessa keskitytään vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuriin, yhteisten teknisten eritelmien kehittämiseen ja kuluttajatiedotukseen. Siinä veloitetaan kuitenkin myös jäsenvaltiot hyväksymään kansallisia toimintakehyksiä vaihtoehto-

toisten polttoaineiden ja niiden infrastruktuurin markkinoiden kehittämiseksi. Kehykseen on sisällyttävä seuraavat osa-alueet: tiedotusvaatimus, poliittiset ja sääntelyyn liittyvät toimenpiteet infrastruktuurin kehittämisen tukemiseksi, tukitoimet, tutkimus ja tavoitteiden määrittely sekä yhteistyö muiden jäsenvaltioiden kanssa a) infrastruktuurin kansainvälisen yhtenäisyyden varmistamiseksi ja b) matkustamisen mahdollistamiseksi koko EU:n alueella.

2.6 Komissio julkaisi samaan aikaan tiedonannon ja ehdotuksen kanssa myös valmisteluasiakirjan, jossa määritetään toimintasuunnitelma nesteytettyä maakaasua merenkulussa koskevan kattavan EU:n kehysten luomiseksi. Komissio aikoo yhteistyössä EMSAn kanssa ehdottaa vuoden 2014 loppuun mennessä kattavan joukon säännöksiä, standardeja ja suuntaviivoja, jotka koskevat nesteytetyn maakaasun toimitusta, tankkausta ja käyttöä merenkulussa.

3. Yleistä

3.1 Kuten edellä todettiin, ETSK on useaan otteeseen käsitellyt vaihtoehtoisten polttoaineiden tarvetta liikenteessä ja sopivan infrastruktuurin kiireellistä kehittämistä uskottavaa tankkaus- ja latausjärjestelmää varten rajat ylittävän liikkuvuuden tukemiseksi. Se on myös painottanut, että on käynnistettävä uusia toimenpiteitä, joilla edistetään sähkökäyttöisten ajoneuvojen saatamista markkinoille, ja taattava jäsenvaltioille riittävä itsenäisyys tämän tyyppisen politiikan toteuttamiseksi. ETSK suhtautuu siten myönteisesti tähän aloitteeseen.

3.2 ETSK kannattaa tiedonannossa määriteltyä ja ehdotuksessa toteutettua lähestymistapaa, jonka mukaan jäsenvaltiot veloitetaan ottamaan käyttöön kansallisia toimintakehyksiä, joiden avulla kehitetään vaihtoehtoisten polttoaineiden markkinat tiettyjen vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Komissio seuraa toimintakehyksiä hallinnoimansa ilmoitus- ja arviointijärjestelmän avulla.

3.3 Erityisesti ETSK kannattaa keskittymistä tankkaus- ja latausinfrastruktuuriin, jolla edistetään vaihtoehtoisia polttoaineita käyttävien ajoneuvojen ja alusten saatamista markkinoille. Yleisesti näytetään olevan yhtä mieltä siitä, että tämäntyyppiset toimet ovat tärkeitä käyttäjien luottamuksen lisäämiseksi vaihtoehtoihin polttoaineisiin, mikä on välttämätöntä markkinoiden käynnistymiselle.

3.4 ETSK pitää myönteisenä myös EU:ssa voimassa olevien teknisten standardien määrittämistä tankkaus- ja latausinfrastruktuuria varten. Tällä toimenpiteellä on ratkaiseva merkitys, kun pyritään lisäämään luottamusta vaihtoehtoisin polttoaineisiin kannattavana vaihtoehtona rajat ylittävässä liikenteessä. ETSK olettaa, että komissio käyttää ehdotuksen mukaisesti valtaansa hyväksyäkseen delegoituja säädöksiä eritelmien saattamiseksi ajan tasalle, jotta taataan, että ne ovat aina yhteensopivia maailmanmarkkinoilla sovellettavien eritelmien kanssa.

3.5 ETSK toteaa, että ehdotuksessa jäsenvaltiot veloitetaan hyväksymään kansallisia toimintakehyksiä vaihtoehtoisia polttoaineita varten. Ehdotuksen 3 artiklan 3 kohdassa ilmeisesti kuitenkin hyväksytään, että jäsenvaltiot jättävät polttoaineita toimintakehysten ulkopuolelle, ja 4–6 artiklassa määritetyt infrastruktuurivelvoitteet koskevat ainoastaan sähkön, vedyn ja maakaasun toimitusta. Ehdotuksen 7 artiklaan sisältyvä kuluttajietodusta koskeva velvollisuus näyttää kuitenkin kattavan kaikki markkinoilla olevat vaihtoehtoiset polttoaineet. Tiedonannosta saa myös käsityksen, että ainakin tämänhetkisen tilanteen perusteella erityisesti niin sanotut kehittyneet biopolttoaineet ovat tärkeä osatekijä tulevassa energialähteiden yhdistelmässä ottaen huomioon myös biopolttoaineille varatut vähimmäiskiintiöt tulevassa energialähteiden yhdistelmässä. Sen vuoksi ETSK katsoo, että lainsäädäntöehdotuksen 3 artiklassa olisi mainittava keskeiset vaihtoehtoiset polttoaineet, joiden on kuuluttava kansallisten toimintakehysten piiriin.

3.6 Ehdotuksen 3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden olisi arvioitava vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurikatteen jatkumista valtioiden rajojen yli. Siinä säädetään myös, että jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä neuvottelemalla keskenään tai hyödyntäen yhteisiä toimintakehyksiä varmistukseksi, että direktiivin täytäntöönpanotoimet ovat johdonmukaisia ja koordinoituja. Ehdotuksen 3 artiklan 5 ja 6 kohdassa määritelty ilmoitus- ja arviointimekanismi näyttää olevan ainut keino varmistaa, että tätä perustavaa laatua olevaa velvollisuutta noudatetaan asianmukaisesti. ETSK epäilee mekanismin riittävyyttä ja pohtii, olisiko hyödyllistä luoda pysyvä koordinoitutehtävä samaan tapaan kuin TEN-T-suuntaviivojen mukaiset tiettyjen TEN-T-hankkeiden koordinaattorit.

3.7 Tiedonannossa ilmeisesti oletetaan, että vaihtoehtoisten polttoaineiden rahoitus voidaan taata ilman suoraa julkista rahoitusta ainoastaan sellaisten poliittisten välineiden tuella kuin rakennusluvut, käyttöoikeussopimukset, hankintalainsäädäntö, käyttömahdollisuudet ja perittäviä maksuja koskevat säännökset ja muut kuin taloudelliset kannustimet. ETSK:n mukaan tämä saattaa pitää paikkansa sähkökäyttöisille ajoneuvoille tarkoitettujen muiden kuin julkisten latauspisteiden kohdalla, mutta se epäilee, sopiiko vastaava malli sähkökäyttöisten ajoneuvojen julkisille latauspisteille, joissa kaupallinen toiminta on yleensä mahdotonta ja joiden kohdalla julkinen rahoitus on ainoa realistinen ratkaisu ainakin perustamisvaiheessa. (Katso esimerkiksi *Fortschrittsbericht der Nationalen Plattform Elektromobilität (Dritter Bericht)*, osa 5.5 – Saksan liittotasavallan liikenneministeriölle heinäkuussa 2012 laadittu raportti.)

3.8 Investointikustannusten suuruuden ja markkinoiden epävarmuuden vuoksi ETSK katsoo, että vaihtoehtoisten polttoaineiden tankkaus- ja latausinfrastruktuureja varten tarvitaan pitkällä aikavälillä yleisesti julkista rahoitusta. ETSK katsookin, että tiedonannossa tästä aiheesta esitettyä arviota olisi tarkasteltava uudelleen. Näitä rahoitustarpeita on käsitelty uusissa ohjeissa puhtaille ja energiatehokkaille ajoneuvoille tarjottavista taloudellisista kannustimista (*Guidelines on Financial Incentives for Clean and Energy Efficient Vehicles*, SWD(2013) 27), ja niitä olisi pohdittava myös määritettäessä esimerkiksi TEN-T-rahoituksen painopisteitä.

3.9 ETSK kyseenalaistaa myös ehdotuksen liitteessä II esitetyn arvion latauspisteiden jäsenvaltiokohtaisesta lukumäärästä vuodelle 2020. Liitteessä esitetään esimerkiksi Saksaa varten 1 500 000 latauspistettä, joista 150 000:n on tarkoitus olla julkisia. Edellä kohdassa 3.7 mainitussa raportissa, jossa käsitellään Saksan sähkökäyttöistä liikennettä koskevan ohjelman täytäntöönpanoa, ennustetaan suunnilleen samaa automäärää varten tarvittavan yhteensä vähän alle miljoona latauspistettä. Näistä latauspisteistä 150 000:n on tarkoitus olla julkisia, mutta 50 prosenttia niistä on kyseenalaisia. ETSK ehdottaakin, että liitteessä II esitettyjä tavoitemääriä tarkasteltaisiin uudelleen ja että liitteen II arvioiden tarkistamiseksi kehitettäisiin yksinkertainen mekanismi.

4. Erityistä

4.1 ETSK kyseenalaistaa maasähkön syöttöposteita koskevan kustannustehokkuusperusteen, joka määritetään ehdotuksen 4 artiklan 4 kohdassa. Ehdotuksessa ei esitetä selvästi, mihin tehokkuusperusteeseen kustannuksia olisi verrattava.

4.2 ETSK suhtautuu myönteisesti vaatimukseen siitä, että kaikki julkiset latauspisteet olisi varustettava älykkäillä mittausjärjestelmillä. Tämän ansiosta voidaan tulevaisuudessa helpommin kehittää sellaisia toimintoja kuin vihreän energian valinta ladattaessa ja sähkön toimitus ajoneuvosta ruuhka-aikoina. ETSK pohtii, voitaisiinko tätä vaatimusta harkita myös muille kuin julkisille latauspisteille.

4.3 ETSK pitää kyseenalaisena sitä, riittävätkö ehdotuksen 4 artiklan 8 kohdassa esitetyt säännökset takaamaan oikeuden liikkumiseen yli rajojen sähkökäyttöisellä ajoneuvolla. ETSK katsoo, että olisi harkittava perusteellisesti vaihtoehtoa, jossa jäsenvaltiot velvoitettaisiin varmistamaan, että liikkuminen EU:n alueella on mahdollista kohtuullisin kustannuksin.

4.4 Verrattaessa 6 artiklan 1 ja 2 kohtaa 4 kohtaan ETSK pohtii, onko ehdotuksen liitteessä III oleva, nesteytettyä maakaasua koskevien teknisten standardien saatavuutta varten esitetty määräaika ”vuoteen 2014 mennessä” todella riittävä, kun otetaan huomioon, että meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuutta koskevaa 0,1 prosentin sääntöä sovelletaan rikkipäästöjen valvonta-alueilla 1. tammikuuta 2015 alkaen. Tämän seurauksena varsinaisen työn suorittamiseen jää erittäin vähän aikaa rahoitusehtojen määrittämisestä puhumattakaan. Sen vuoksi ETSK ehdottaa, että ryhdyttäisiin toimiin, joilla taataan, että satamat, alusten omistajat ja liikennöitsijät voivat hyvissä ajoin sopeutua 0,1 prosentin vaatimukseen käyttämällä nesteytettyä maakaasua ilman vaaraa siitä, että EU:n säännöksiä ei noudatettaisi direktiivin 1999/32/EU mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 2012/33/EU 1 artiklan 4 kohdalla.

4.5 ETSK katsoo, että ehdotuksessa, mahdollisesti sen 3 artiklassa, olisi mainittava tarve löytää sopivia ratkaisuja, joilla varmistetaan, että riittävä infrastruktuuri on käytettävissä harvaan asutuilla alueilla, joilla rahoituksen saaminen voi olla erityisen vaikeaa ilman julkista tukea myös käynnistysjakson päätyttyä.

4.6 Lopuksi ETSK toteaa, että vaikka nesteytetty maakaasu sinänsä saattaakin olla peräisin fossiilisista polttoaineista tai biopolttoaineista, valmisteluasiakirjasta (osan 1 viimeinen kohta) käy ilmi, että merenkulussa käytettäväksi harkittava tyyppi näyttää tällä hetkellä olevan fossiilista alkuperää, vaikka sen ympäristönsuojelulliset ominaisuudet ovatkin erittäin hyviä. ETSK katsoo, että on pyrittävä edistämään nesteytetyn maakaasun muiden tyyppien tai muiden käyttövoimajärjestelmien käyttöä. Nesteytettyä maakaasua koskevan ratkaisun mahdollinen väliaikaisuus toisaalta kyseenalaistaa ehdotukseen sisältyvän voimakkaan sitoutumisen nesteytettyä maakaasua koskevien järjestelmien käyttöön.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkisen sektorin elinten verkkosivujen saavutettavuudesta"

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD)

(2013/C 271/22)

Esittelijä: **Ask Løvbjerg ABILDGAARD**

Euroopan parlamentti päätti 10. joulukuuta 2012 ja neuvosto 18. joulukuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan 1 ja 304 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkisen sektorin elinten verkkosivujen saavutettavuudesta

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD).

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 30. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 148 ääntä puolesta ja 1 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Yleisiä huomioita ja suosituksia

1.1 ETSK pitää tervetulleena Euroopan komission aloitetta. Ehdotus on merkitykseltään kiistaton, ja sen ilmeisenä tavoitteena on palvella sekä kansalaisia että verkkopalveluiden tarjoajia EU:ssa edistämällä verkkosisällön saavutettavuutta koskevien sisämarkkinoiden luomista.

1.2 ETSK epäilee kuitenkin vahvasti, ovatko ehdotetut toimet riittäviä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Tarvitaan vahvaa oikeudellista välinettä, jotta vältetään se, että tämänhetkisen talouskriisin aiheuttamia budjettirajoituksia käytetään tekosyynä jäsenvaltioiden mahdolliselle epäonnistumiselle direktiivin täytäntöönpanossa.

1.3 Direktiivin soveltamisala on rajallinen, joten sen vaatimukset koskevat vain osaa julkisen sektorin elinten verkkosivustoista. Seurauksena voi olla niiden välttämättömien palveluiden puutteellinen saavutettavuus, joita tarjotaan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jäävien julkisen sektorin verkkosivustojen kautta.

1.4 Lisäksi direktiivin soveltamisalan laajentaminen kaikkiin julkisen sektorin verkkosivustoihin on välttämätön edellytys tarvittavan kriittisen massan muodostamiseksi, jotta voidaan luoda saavutettavissa olevien verkkopalveluiden eurooppalaiset markkinat ja tätä kautta globaalisti kilpailukykyinen sektori verkkopalveluiden saavutettavuuden alalla, mikä voi tarjota uusia työllistymismahdollisuuksia sekä vammaisille että muille eurooppalaisille.

1.5 Näin ollen ETSK suosittaa vahvasti, että direktiivin soveltamisalaa laajennetaan asteittain kattamaan kaikki julkisen sektorin elinten verkkosivustot kunnioittaen yleiseen järjestykseen,

yleiseen turvallisuuteen ja kansanterveyteen sekä henkilötietojen suojaan liittyviä vaatimuksia⁽¹⁾. Lisäksi ETSK suosittaa vahvasti, että Euroopan komissiota ehdottaisi asetusta, jolla kyseisen direktiivin velvoitteet laajennettaisiin koskemaan myös EU:n toimielimiä.

1.6 Direktiivin täytäntöönpanon edistämiseksi ETSK suosittaa vahvasti myös monenlaisia liitännäistoimenpiteitä, kuten tiedottamista, verkkopalveluiden saavutettavuutta koskevia koulutusohjelmia ja verkkopalveluiden saavutettavuutta valvovien koordinaattoreiden nimeämistä suuriin julkisen sektorin elimiin, sekä kehottaa antamaan kansalaisille mahdollisuuden ilmoittaa julkisen sektorin verkkosivustojen saavutettavuudesta. Työmarkkinaosapuolilla on oltava nykyistä aloitteellisempi rooli näissä asioissa.

1.7 ETSK kehottaa Euroopan komissiota arvioimaan huolellisesti direktiivin työllisyysvaikutuksia sekä julkisella että yksityisellä sektorilla kiinnittäen erityisesti huomiota nettotyöllisyysvaikutukseen, laadukkaiden työpaikkojen luomiseen sekä vammaisten työllistymismahdollisuuksiin.

1.8 Direktiivin sujuvan täytäntöönpanon edistämiseksi ETSK kannustaa eurooppalaisia standardointielimiä hyväksymään viipymättä eurooppalaisen standardin, johon viitataan kyseisessä direktiivissä. Tämän eurooppalaisen standardin hyväksyminen ei kuitenkaan saa viivästyttää täytäntöönpanoa, sillä Euroopan komissio ehdottaa täysin asianmukaista tilapäistä oikeudellista järjestelyä keskeisenä osana direktiiviä.

⁽¹⁾ (Perusoikeuskirjan 8 artikla.) EUVL C 218, 23.7.2011, s. 130-134. EUVL C 255, 22.9.2010, s. 98-102.

2. Taustaa

2.1 Verkkosisällön saavutettavuus on olennainen osa monia eurooppalaisella tasolla tehtyjä poliittisia aloitteita: Euroopan vammaisstrategia 2010–2020 (tieto- ja viestintätekniikan esteettömyys), Euroopan sähköisen hallinnon toimintasuunnitelma 2011–2015 (osallistavat ja esteettömät sähköiset viranomaispalvelut) ja Euroopan digitaalistrategia (komissio ehdottaa, että julkisen sektorin elinten verkkosivustot ovat täysin saavutettavia vuoteen 2015 mennessä).

2.2 Vuonna 2006 EU:n jäsenvaltiot myös sitoutuivat niin sanotussa Riian julkilausumassa parantamaan julkisen sektorin verkkosivustojen saavutettavuutta. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan toistaiseksi ole toteuttanut sitoumuksiaan tyydyttävällä tavalla. Tämä on olennainen seikka Euroopan komission direktiiviehdotuksen taustalla.

2.3 Ehdotuksella direktiiviksi julkisen sektorin elinten verkkosivujen saavutettavuudesta pyritään auttamaan jäsenvaltioita täyttämään verkkosisällön saavutettavuutta koskevat kansalliset sitoumuksensa sekä tuetaan erityisesti jäsenvaltioiden sitoutumista vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen määräyksiin, jotka koskevat julkisen sektorin elinten verkkosivustoja. Yleissopimuksen 9 artiklassa veloitetaan jäsenvaltiot ja EU toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn muun muassa tieto- ja viestintätekniologiaan, internet mukaan luettuna.

2.4 Verkkosisällön saavutettavuutta koskevat jäsenvaltioiden lähestymistavat eivät ole yhdenmukaisia, mikä luo esteitä sisämarkkinoille. Verkkosisällön saavutettavuutta koskevat markkinat voisivat kasvaa merkittävästi, sillä saavutettavuus toteutuu alle kymmenessä prosentissa verkkosivustoista. Yhdenmukaistetuilla lähestymistavoilla voitaisiin päästä eroon markkinoiden pilkkoutuneisuudesta ja niillä vallitsevasta luottamuspulasta.

Näin ollen verkkosisällön saavutettavuus on ala, jolla sisämarkkinat voisivat palvella EU:n kansalaisia paljon laajemmin kuin tällä hetkellä. Samaan aikaan aihealuetta koskevan lainsäädännön avulla voitaisiin edistää aidosti eurooppalaisten markkinoiden luomista verkkosisällön saavutettavuuden alalla ja näin avata niiden jäsenvaltioiden markkinoita, joissa oikeudellisen epävarmuuden riski rajoittaa muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden verkkopalveluiden kehittäjien toimintaa.

2.5 Viime kädessä yhtenäistetty lähestymistapa verkkosisällön saavutettavuuteen kaikkialla EU:ssa alentaisi verkkopalveluita kehittävien yritysten kustannuksia ja täten myös niiden julkisten elinten kustannuksia, jotka hankkivat palveluja näiltä yrityksiltä.

2.6 Lisäksi on tärkeää painottaa, että julkiset elimet ja monet muut kansalaisten kannalta hyvin tärkeät instituutiot tarjoavat verkkosivustojen kautta keskeistä tietoa ja palveluita. Näin ollen kaikilla kansalaisilla, myös vammaisilla, toiminnallisista häiriöistä kärsivillä, lapsilla, ikääntyneillä ja kaikilla muillakin, on oltava pääsy näille verkkosivustoille ja niiden toimintoihin. Tämä koskee teknisiä mukautuksia (tekstiversio, mahdollisuus muuttaa kirjasinkokoa, kontrastin muuttaminen, mahdollisuus käyttää sivustoja muilla selaimilla ja mahdollisuus käyttää apuohjelmia) mutta myös esimerkiksi ”yksinkertaisen kielen” käyttämistä. Sähköisiä hallintopalveluja tarjoavien verkkosivustojen ja yleisesti julkisen sektorin elinten verkkosivustojen määrä kasvaa nopeasti. Verkkosivustoissa tarjottujen tietojen ja palveluiden saavutettavuus on tärkeää kansalaisten perusoikeuksien, myös työnsaantimahdollisuuksien, takaamiseksi tulevaisuudessa.

2.7 Ehdotuksella on myös merkitystä digitaalisen osallisuuden edistämisen kannalta, sillä verkkosisällön saavutettavuus on yksi välineistä, joilla pyritään saavuttamaan tavoite vammaisten integroimisesta yhteiskuntaan sekä takaamaan kaikkien kansalaisten pääsy verkkosivustoissa tarjottuihin palveluihin.

2.8 ETSK katsoo, että saavutettavuus on käsitettävä osaksi kansalaisten tasa-arvon periaatetta. Verkkosivustojen saavutettavuuden tulisi näin ollen olla tasa-arvoa edistävä toimenpide, samoin kuin seuraavien tärkeiden edellytysten:

— nopean (laajakaista)internetyhteyden mahdollistavan infrastruktuurin yleistymisen kaikkien saataville ⁽²⁾

— kaikkien kansalaisten mahdollisuus käyttää yksityisiä tai julkisia tietokoneita (laitteita)

— kaikkien väestöryhmien ymmärrettävissä olevien, helppokäyttöisten ohjelmistojen saatavuus, myös syrjäytyneille väestöryhmille ⁽³⁾.

3. Direktiiviehdotuksessa valittu lähestymistapa

3.1 Direktiivin tavoitteena on lähentää julkisen sektorin elinten verkkosivustojen saavutettavuutta koskevia jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä määrittelemällä yhdenmukaistetut vaatimukset.

⁽²⁾ EUVL C 318, 23.12.2006, s. 222–228.

⁽³⁾ EUVL C 318, 29.10.2011, s. 9–18. EUVL C 24, 28.1.2012, s. 139–145. EUVL C 175, 28.7.2009, s. 8–12.

3.2 Lisäksi ehdotuksessa määritellään tekniset säännökset, joiden mukaisesti jäsenvaltioiden on tehtävä julkisen sektorin elinten tietynlaisten verkkosivustojen sisällöstä saavutettavaa. Kyseiset julkisen sektorin verkkosivustot tarjoavat tietoa ja palveluita, jotka ovat välttämättömiä, jotta kansalaiset voivat osallistua taloudelliseen toimintaan – myös työmarkkinoille – ja laajemmin yhteiskunnan toimintaan ja jotta EU:n kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan. Asianomaiset verkkosivustoluokat perustuvat vuonna 2001 toteutettuun sähköisiä viranomaispalveluja koskevaan vertailuun⁽⁴⁾, ja ne on luetteloitu direktiivin liitteessä.

4. Huomiot ja suositukset

4.1 Soveltamisala

4.1.1 Direktiivin soveltamisala määritellään 1 artiklassa, jossa viitataan liitteeseen olevaan sivustolajien luetteloon, joka perustuu vuonna 2001 toteutettuun sähköisiä viranomaispalveluja koskevaan vertailuun. Luettelossa olevat sivustolajit ovat tärkeitä verkkosivustoja. Siitä kuitenkin puuttuu monia palveluja, jotka ovat edellytyksenä kansalaisten osallistumiselle taloudelliseen toimintaan ja laajemmin yhteiskunnan toimintaan.

4.1.2 Merkittäviä direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jääviä aloja ovat muun muassa seuraavat:

- lastenhoito
- alemman perusasteen koulutus
- ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus
- yleiset ja paikalliset vaalit
- julkinen liikenne
- kulttuuritapahtumat.

Luettelo ei ole tyhjentävä. Näillä keskeisillä aloilla tietoa ja palveluita tarjoavat julkisen sektorin verkkosivustot eivät nimenomaisesti kuulu direktiivin soveltamisalaan.

4.1.3 Euroopan komissio viittaa direktiivin johdannaisvaikutuksiin, jotka kohdistuvat niihin julkisen sektorin verkkosivustoihin, jotka eivät nimenomaisesti kuulu direktiivin soveltamisalaan.

4.1.4 Johdannaisvaikutusten odotetaan perustuvan siihen, että prosessin käynnistyttyä julkisen sektorin elimet tekevät myös direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä verkkosivustoista saavutettavia samassa yhteydessä tai myöhemmin. Johdannaisvaikutuksia saattavat edistää EU:n lainsäädännön mukaisesti tehdyt julkiset hankinnat, sillä voidaan olettaa, että hankintaviranomaisilla on velvoite noudattaa verkkosisällön saavutettavuutta koskevia eurooppalaisia standardeja teknisissä

eritelmissään. Tämän tekijän merkitys riippuu EU:n päätöstentekijöiden poliittisesta tahdosta sekä hankintaviranomaisten halusta ja kyvystä puuttua verkkosisällön saavutettavuuteen.

4.1.5 ETSK on kuitenkin huolissaan siitä, että näiden johdannaisvaikutusten taustalla olevat syy-yhteydet ovat heikkoja. ETSK:n mielestä mekanismin toimivuutta ei ole osoitettu. ETSK onkin tyytyväinen siihen, että direktiivissä kannustetaan jäsenvaltioita laajentamaan verkkosisällön saavutettavuutta koskevia vaatimuksia niihinkin verkkosivustoihin, joita ei nimenomaisesti mainita direktiivin liitteessä. Nykyisessä tilanteessa ETSK on kuitenkin edelleen huolestunut tämän toimenpiteen riittävydestä.

4.1.6 Sähköisten palveluiden saavutettavuudesta tehty vertailututkimus *Measuring Progress of eAccessibility in Europe (2006–2008)* osoitti, että jäsenvaltioiden lainsäädännön ja verkkosivustojen saavutettavuusasteen välillä on selkeä yhteys. Näin ollen lainsäädännön vaikutus itsessään on osoitettu.

4.1.7 ETSK on huolissaan, että määritellään direktiivin soveltamisalan vuonna 2001 tehdyn vertailututkimuksen pohjalta Euroopan komissio on valinnut lähestymistavan, joka ei vastaa verkkopalveluiden kehittäjien, julkisten elinten ja kansalaisten tilannetta nopeasti muuttuvassa tieto- ja viestintäyhteiskunnassa. Jäsenvaltiot ovat sen jälkeen tarkistaneet strategioitaan julkisen sektorin digitalisoimiseksi ja tekevät niin jatkossakin.

4.1.8 Vaarana on, että verkkosisällön saavutettavuudesta riippuvaiset kansalaiset jäävät osittain tai kokonaan ilman mahdollisuutta hyötyä palveluista ja tiedosta, joita tarjotaan direktiivin kapeahkon soveltamisalan ulkopuolelle jäävien verkkosivustojen kautta. ETSK katsoo, että tämä rikkoo kansalaisten tasa-arvon periaatetta (perusoikeuskirjan 20 ja 21 artikla).

4.1.9 Seurauksena julkisille elimille on, että tulevassa sääntely-ympäristössä erityyppisillä verkkosivuilla on erilaiset pakolliset lakisääteiset vaatimukset. Tämä saattaa tehdä direktiivin täytäntöönpanosta tarpeettoman monimutkaista. Monimutkaisuuden vähentämiseksi ETSK suosittaa vähimmäisvaatimuksena, että direktiivissä tulisi selkeästi edellyttää, että tiettyä palvelua tarjoavan verkkosivuston tulee kokonaisuudessaan kuulua direktiivin soveltamisalaan pelkän palvelutoiminnon sijaan.

4.1.10 Lisäksi seurauksena olisi, että jäsenvaltioiden julkisen sektorin olisi tarjottava joidenkin kansalaisten olottomattomissa olevia palveluita näille henkilöille muilla tavoin, mikä johtaisi tiettyjen väestöryhmien epätasa-arvoiseen kohteluun. Tämä saat-taa lisätä kustannuksia, joita aiheutuu vammaisten tarvitsemasta henkilökohtaisesta käytännön avusta, heille tarkoitetuista erityisistä liikenne- ja viestintäpalveluista sekä esimerkiksi vanhusten palvelamisesta, jos nämä asioivat henkilökohtaisesti kyseisen julkisen elimen tiloissa.

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/egovement-indicators-benchmarking-europe>

4.1.11 Verkkopalveluiden alalla toimivat yritykset taas saatavat joutua edelleen toimimaan markkinoilla, jotka ovat pilkkoutuneet verkkosisällön saavutettavuutta koskevien erilaisten vaatimustasojen mukaisesti. Niiden julkisen sektorin elinten verkkosivustojen, joihin sovelletaan direktiivin yhdenmukaisia vaatimuksia kaikkialla EU:ssa, määrä saattaa jäädä alhaiseksi, ja jäsenvaltiot voivat laajentaa tai rajoittaa tätä soveltamisalaa eriväessä määrin.

4.1.12 Mikäli saavutettavissa olevien verkkopalveluiden sisämarkkinoiden täyttää potentiaalia ei kyetä hyödyntämään, tämä estää myös työpaikkojen syntymisen sektorille. Tämä olisi menetetty mahdollisuus etenkin, kun otetaan huomioon potentiaaliset, erityisesti vammaisille soveltuvat työpaikat. Selkeä ja kattava eurooppalaisen tason lainsäädäntökehys on välttämätön edellytys sille, että Eurooppa on maailmanlaajuisesti kilpailukykyinen verkkopalveluiden saavutettavuuden alalla ja että tätä kautta syntyy uusia työpaikkoja Euroopan unioniin.

4.1.13 Tätä taustaa vasten ETSK suositaa vahvasti, että direktiivin soveltamisalaa harkitaan uudelleen. ETSK:n mielestä olisi asianmukaista laajentaa soveltamisala kaikkiin julkisten elinten verkkosivustoihin, jotka tarjoavat palveluita suoraan kansalaisille. Laajennukseen voitaisiin liittää direktiivin vaatimusten noudattamiselle asetettujen määräaikojen pidentäminen niiden verkkosivustojen osalta, jotka tarjoavat palveluita pienille ryhmille. Tällöin direktiivin täytäntöönpano tapahtuisi asteittain.

4.1.14 Vähintäänkin ETSK suositaa, että vuonna 2001 tehtyyn vertailututkimukseen perustuvaa palveluiden luetteloa ajantasaistettaisiin siten, että siihen lisätään jäsenvaltioiden digitaali-strategioihin nykyisin selkeästi kuuluvat keskeiset palvelut. Tällaisten uusien keskeisten palveluiden valinnassa tulisi ottaa huomioon myös, missä määrin ne voivat tukea saavutettavissa olevien verkkopalveluiden sisämarkkinoiden syntymistä. Tämän lähestymistavan heikkoutena on, että luetteloa olisi jatkuvasti ajantasaistettava sitä myötä, kun teknologia kehittyä ja julkinen sektori digitalisoituu kaikkialla EU:ssa.

4.1.15 ETSK suositaa vahvasti, että direktiivin soveltamisala kattaisi selkeästi julkisen sektorin verkkosivustojen versiot, jotka on tarkoitettu käytettäväksi mobiililaitteilla, sekä toiminnot, joilla pyritään helpottamaan mobiilikäyttöä yleisellä tasolla. Direktiivissä tulisi ottaa huomioon se, että mobiililaitteista on vähitellen tulossa suosituimpia asiakassovelluksia käyttäjien keskuudessa. Vaikka direktiivin täytäntöönpanoa säätelevät tekniset eritelmät kattavat myös mobiililaitteet, tämän näkökulman huomioiminen olisi tärkeä viesti ja vahvistaisi näin ollen direktiivin merkitystä tulevaisuudessa.

4.1.16 Lisäksi ETSK suositaa, että julkisen sektorin elimen verkkosivustossa tarjotut toiminnot, jotka ovat kyseisen sivuston ulkopuolisia (esim. internet-linkin kautta), tulisi nimenomaisesti

sisällyttää direktiivin soveltamisalaa. Tällainen tarkennus auttaisi välttämään oikeudellisen epävarmuuden siitä, mikä taho on vastuussa tietyn palvelun saavutettavuudesta.

4.1.17 Lisäksi ETSK kehottaa Euroopan komissiota ehdottamaan asetusta, jolla kyseisen direktiivin velvoitteet laajennettaisiin koskemaan myös EU:n toimielimiä, myös ETSK:ta, joka on valmis ottamaan aloitteellisen edelläkävijäroolin.

4.2 Standardien käyttö ja teknologianeutraalius

4.2.1 Direktiivissä on asianomaisten verkkosivujen yhdenmukaistettuja standardeja koskeva vaatimustenmukaisuusolettama, jolla pyritään edistämään verkkosisällön saavutettavuutta koskevien vaatimusten noudattamista. Yhdenmukaistettujen standardien käyttö mahdollistaa tiettyjen standardien ajantasaistamisen ilman, että EU:n tai jäsenvaltioiden lainsäädäntöä on välttämättä muutettava.

4.2.2 Direktiivin johdanto-osasta ilmenee, että World Wide Web Consortiumin (W3C) julkaisemien verkkosisällön saavutettavuusohjeiden versiossa 2.0 (WCAG 2.0) eritelty AA-tason onnistumiskriteerit ja ohjeidenmukaisuuden vaatimukset odotetaan otettavaksi huomioon toimeksiantoon 376 perustuvassa eurooppalaisessa standardissa ja tämän jälkeen kyseiseen työhön perustuvassa yhdenmukaistetussa standardissa. Nämä teknologianeutraalit eritelmät ovat perusta direktiivissä asetetuille verkkosisällön saavutettavuutta koskeville vaatimuksille.

4.2.3 ETSK kiittää Euroopan komissiota siitä, että ehdotetun direktiivin viitekehykseksi on valittu kansainvälisesti tunnustetut verkkosisällön saavutettavuutta koskevat eritelmät. ETSK toteaa, että verkkosisällön saavutettavuusohjeiden versiossa 2.0 (WCAG 2.0) määritelty AA-taso on lähtökohtana verkkosisällön saavutettavuudelle tällä hetkellä ja myös lähitulevaisuudessa. Näin ollen eurooppalainen standardointiprosessi ei saa viivyttää direktiivin hyväksymistä ja täytäntöönpanoa.

4.2.4 ETSK kiittää Euroopan komissiota myös yhdenmukaistettujen standardien käytöstä, mikä mahdollistaa tulevien kehitysaskelten integroimisen verkkosisällön saavutettavuutta koskeviin vaatimuksiin, mikäli tekninen tai muu kehitys edellyttää tätä direktiivissä tavoitellun esteettömyystason säilyttämiseksi.

4.2.5 Samaan aikaan on tärkeää, että asianomaiset standardit ovat avoimesti ja vapaasti kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien saatavilla ja että vastuu niiden täytäntöönpanosta ja kehittämisestä ei jää pelkästään standardointielimille ja kaupallisille toimijoille.

4.2.6 Teknologianeutraalius on edellytys työlle, jota tehdään verkkosisällön saavutettavuuden parissa nopeasti muuttuvassa tieto- ja viestintätekniiksessä ympäristössä. Tämä mahdollistaa jatkuvan innovoinnin. Niinpä WCAG 2.0:n teknologianeutraalius edistää direktiivin merkitystä tulevaisuudessa.

4.2.7 Lisäksi kansainvälisesti tunnustettujen eritelmien valinta lisää sen todennäköisyyttä, että paitsi EU:ssa myös maailmanlaajuisesti toimivat verkkosivustojen kehittäjät noudattavat yhdenmukaistuvia vaatimuksia verkkosisällön saavutettavuuden osalta, mikä yksinkertaistaa niiden toteutumista tarjotuissa verkkoratkaisuissa. Tämä näkökulma on tärkeää ottaa huomioon markkinoilla, jotka ovat luonteeltaan kansainväliset ja globaalit. On erittäin tärkeää, että myös käyttäjille luodaan yhteiset kriteerit yhtenäisen saatavuuden ja osallistumismahdollisuuksien osalta. Myös muiden rakenteellisten seikkojen asettelulla ja sijainnilla voidaan esimerkiksi helpottaa verkkosivustojen selaamista.

4.3 Tietoisuuden lisääminen ja koulutus

4.3.1 Jäsenvaltioita kannustetaan 6 artiklassa toteuttamaan lisätoimenpiteitä tiedottamisen, yhteistyöjärjestelyjen ja markkinoiden kasvun edistämiseksi verkkosisällön saavutettavuuden alalla.

4.3.2 ETSK suosittaa, että jäsenvaltioille asetettaisiin lainsäädännöllinen velvoite jakaa tietoa verkkosisällön saavutettavuudesta julkisten elinten, verkkosivustojen kehittäjien ja muiden sidosryhmien keskuudessa. Direktiivin tehokas täytäntöönpano edellyttää tietoa aiheesta ja sen merkityksestä.

4.3.3 ETSK suosittaa myös, että jäsenvaltioille asetettaisiin oikeudellinen velvoite luoda koulutusohjelmia julkisten elinten asianomaiselle henkilöstölle yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa verkkosisällön saavutettavuutta koskevien vaatimusten konkreettisen täytäntöönpanon edistämiseksi. Koordinoinnin ja laadunvarmistuksen kannalta tällaisten ohjelmien lisäarvo eurooppalaisella tasolla olisi merkittävä, ja niissä voitaisiin hyödyntää olemassa olevia hyviä käytäntöjä.

4.3.4 ETSK suosittaa vahvasti työmarkkinaosapuolten ottamista täysipainoisesti mukaan koulutus- ja tiedotusohjelmien kehittämiseen ja toteutukseen. Ne voivat olla merkittävässä roolissa tuomalla esille verkkosisällön saavutettavuuden parissa päivittäin työskentelevän henkilökunnan ja johtajien ajatuksia ja huolia. Lisäksi työmarkkinaosapuolet voivat tukea verkkosisällön saavutettavuutta koskevien kysymysten nostamista poliittiselle asialistalle.

4.3.5 Tiedottaminen ja alan ammattilaisten kouluttaminen on tarpeellista, mutta tämä ei riitä takaamaan komission tavoittelemien johdannaisvaikutusten toteutumista.

4.4 Seuranta

4.4.1 Verkkosivuston saavutettavuutta olisi valvottava jatkuvasti verkkosisällön säännöllisten päivitysten perusteella. Direktiivin 7 artiklassa jäsenvaltioita pyydetään valvomaan asianomaisia julkisen sektorin elinten verkkosivustoja käyttämällä menetelmiä, jotka Euroopan komissio vahvistaa direktiivissä säädetyn menettelyn mukaisesti. Jäsenvaltioiden on vuosittain laadittava

kertomus valvonnan tuloksista sekä mahdollisista lisäyksistä asianomaisten verkkosivustolajien luetteloon ja mahdollisista lisätoimenpiteistä julkisen sektorin verkkosivustojen saavutettavuuden alalla. ETSK katsoo, että tämä ei ehkä ole toteutettavissa kaikissa jäsenvaltioissa vuoden 2015 loppuun mennessä, eivätkä kaikki jäsenvaltiot ehkä pysty kattamaan kaikkia kansalaisia. Komission tulisi ottaa tämä huomioon. Komitea kannattaa EU:n sääntöjen laatimista; Euroopan parlamentti huolehtinee siitä, etteivät delegoidut säädökset johda sellaisiin teknisiin vaatimuksiin, joilla on haitallisia poliittisia seurauksia unionin kansalaisille.

4.4.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio myöntää tarpeen valvoa jatkuvasti julkisen sektorin elinten verkkosivustojen saavutettavuutta.

4.4.3 ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot olisi velvoitettava julkaisemaan kansalaisten ulottuvissa olevassa muodossa tällaisen jatkuvan valvonnan tulokset sekä mahdolliset yleiset päätelmät, joita asianomaiset viranomaiset ovat tehneet valvonnan perusteella.

4.4.4 ETSK suosittaa myös vahvasti, että jäsenvaltioille asetettaisiin velvoite luoda mekanismit, joiden kautta kansalaiset ja heitä edustavat järjestöt voivat raportoida julkisen sektorin elinten verkkosivujen saavutettavuudesta ja siihen liittyvistä ongelmista. Tällaisten mekanismien kautta saatua tietoa voitaisiin hyödyntää yleisissä seurantatoimissa.

4.4.5 ETSK kehottaa Euroopan komissiota pohtimaan, voitaisiinko suurille julkisen sektorin elimille asettaa velvoite nimetä verkkopalveluiden saavutettavuutta valvova koordinaattori, joka voisi seurata direktiivin ja siihen liittyvien vaatimusten täytäntöönpanoa. Kokemus osoittaa, että organisatorinen sitoutuminen on tärkeää saavutettavuutta koskevien vaatimusten toteutumisen kannalta.

4.5 Sääntely-ympäristön johdonmukaisuus

4.5.1 Koska sähköiseen tunnistukseen liittyviä ratkaisuja koskevaa EU:n lainsäädännön ollaan hyväksymässä ja koska parhaillaan valmistellaan saavutettavuutta koskevaa EU:n säädöstä (*European Accessibility Act*) vammaisten osallistumismahdollisuuksista muilla yhteiskunnan aloilla, on tärkeää taata sääntely-ympäristön johdonmukaisuus julkisen sektorin elimille sekä verkkosivustojen kehittäjille kaikilla aloilla. Tämän seikan merkitystä korostaa se, että parhaillaan EU:n tasolla hyväksyttävänä olevan, julkisia hankintoja koskevan paketin odotetaan niin ikään sisältävän säännöksiä saavutettavuudesta vammaisten kannalta.

4.5.2 Näin ollen ETSK suosittaa vahvasti, että tässä lausunnossa käsiteltävän direktiivin vaatimusten johdonmukaisuus muiden verkkosisällön saavutettavuuteen liittyvien säädöshoitosten kanssa taataan perusteellisen oikeudellisen ja teknisen analyysin avulla.

4.6 Innovointi ja uudet ratkaisut

4.6.1 Tieto- ja viestintätekniisten ratkaisujen saatavuus, toimivuus ja käyttömahdollisuudet muuttuvat nopeasti ajan myötä. Hyvä esimerkki tästä ovat älypuhelimille ja taulutietokoneille tarkoitettujen sovellusten kautta toimivat palvelut, joita myös julkisen sektorin elimet tarjoavat yhä enemmän.

4.6.2 ETSK suosittaa, että älypuhelin- ja taulutietokonesovellukset tulisi selkeästi ottaa mukaan direktiivin soveltamisalaan, mikäli niiden toiminta on yhteydessä julkisen sektorin elinten

verkkosivustojen kautta tarjottaviin palveluihin, sillä tällaiset sovellukset ovat jo osa kansalaisten ja julkisen sektorin elinten välistä vuorovaikutusta.

4.6.3 On syytä huomauttaa, että mahdollisuus käyttää verkkosivustoja kytkeytyy suoraan ihmisten oikeuksiin saada tietoa vapaasti ja osallistua kansalaisina poliittiseen elämään. Yksi esimerkki niistä hyvistä käytännöistä, joita Euroopan unionissa tulisi soveltaa, on helposti saatavilla olevan osallistumismahdollisuuden tarjoaminen kaikissa julkishallinnon elinten verkkosivustoissa.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelma 2012–2020 – innovatiivista terveydenhuoltoa 21. vuosisadalle”

COM(2012) 736 final

(2013/C 271/23)

Esittelijä: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Euroopan komissio päätti 19. helmikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelma 2012–2020 – innovatiivista terveydenhuoltoa 21. vuosisadalle

COM(2012) 736 final.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 30. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 154 ääntä puolesta 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK pitää ehdotettua sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelmaa 2012–2020 mielenkiintoisena. Tiedonannosta puuttuu kuitenkin luku, jossa käsiteltäisiin palveluntarjonnan sosiaalisia näkökohtia sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämistä edelleen.

1.2 ETSK muistuttaa, että uuden toimintasuunnitelman onnistuminen on ennen kaikkea jäsenvaltioiden vastuulla, vaikka komissiolla onkin välttämätön tuki- ja koordinoititehtävä.

1.3 Ihmisen on oltava keskeisellä sijalla sähköisessä terveydenhuollossa. On vältettävä ”persoonattomuuden” vaara, eikä psykologisia tekijöitä pidä sivuuttaa.

1.4 ETSK:n mielestä on erityisen valitettavaa, että terveydenhuoltoalan työntekijöiden määrä vähenee samalla, kun terveydenhuoltojärjestelmään kohdistuvat vaatimukset kasvavat.

1.5 ETSK tuo esiin, että tiedonannossa viitataan vain osittain uuden toimintasuunnitelman rahoittamistapoihin. Tarvitaan kuitenkin kokonaiskuva, jossa eritellään, millaista osuutta odotetaan julkiselta sektorilta, yksityiseltä sektorilta ja tarvittaessa potilailta ja yleisesti veronmaksajilta.

1.6 ETSK korostaa, että tiedonannossa mainittujen ohjelmien, toimien ja työryhmien välillä tarvitaan täysimittaista koordinoitua päällekkäisyyksien välttämiseksi.

1.7 Tietoteknisten laitteiden välttämättömien toimintojen standardoinnin alalla on korostettava julkisten viranomaisten suorittaman asianmukaisen valvonnan välttämättömyyttä, jotta vältetään määräävän markkina-aseman väärinkäyttö, jota tapahtuu jo tietyillä tieto- ja viestintätekniikan osa-alueilla.

1.8 ETSK on tyytyväinen päätökseen käsitellä myös toista yhteentoimivuuden kannalta perustavaa seikkaa eli tärkeimpiä

oikeudellisia ongelmia, jotka estävät rajatylittävän etälääketiedejärjestelmän käyttöönoton.

1.9 ETSK pitää komission ehdotusta sähköisen terveydenhuollon alan yritysten kehittämiseksi etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille annettavan tuen avulla asianmukaisena, mutta konkreettisten ehdotusten ja määrien puuttuminen estää tarkemman arvioinnin.

1.10 Verkkojen Eurooppa -välineen osalta ETSK korostaa, ettei sen pidä rajoittua pelkästään järjestelmien yhdistämiseen, vaan myös kansalaisille on taattava mahdollisuus tuntee ja ymmärtää Euroopan kansalaisten verkkoon liittämisen merkitys ja hyödyntää sen etuja.

1.11 Sähköisen terveydenhuollon uuden ohjelman tavoitteena on oltava, että Euroopan kansalaisille taataan entistä yhdenvertaisemmat mahdollisuudet käyttää terveydenhuollon palveluja. Tältä osin laajakaistan yleistymisellä on erityisen tärkeä merkitys.

Jotta nykyinen eriarvoisuus terveydenhuollon palvelujen saatavuudessa ei siirtyisi myös sähköisen terveydenhuollon alalle, vaaditaan laajempia toimia ja suurempia investointeja kuin mitä Euroopan aluekehitysrahastossa (EAKR) on tarjolla.

1.12 Digitaalista terveysosaamista on parannettava. A) Potilaiden osaamista kehitettäessä on otettava huomioon Sustainshankkeesta saadut kokemukset. On hyvin tärkeää taata henkilöille mahdollisuus tutustua potilastietojärjestelmissä usein ”piilotettuina” oleviin omiin tietoihinsa ja käyttää niitä. B) Terveydenhuoltoalan ammattilaisten osalta on olennaisen tärkeää sisällyttää sähköisen terveydenhuollon tuntemus alan koulutusohjelmiin.

2. Johdanto

2.1 Edistymistä on tapahtunut siitä, kun EU:ssa käynnistettiin ensimmäinen sähköisen terveydenhuollon toimintaohjelma (2004), mutta edelleen on olemassa esteitä yhdenmisen eurooppalaisen järjestelmän luomiselle muun muassa siitä syystä, että

- potilaat, kansalaiset ja terveydenhuoltoalan ammattilaiset eivät tunne sähköisen terveydenhuollon ratkaisuja eivätkä luota niihin
- sähköisen terveydenhuollon ratkaisut eivät ole yhteentoimivia
- lainsäädäntö on riittämätöntä tai hajanaista
- tieto- ja viestintätekniikan palveluiden saatavuudessa on alueellisia eroja ja epäedullisemmassa asemassa olevilla alueilla saatavuus on rajallista.

2.2 Keskenään yhteensopimattomien tuotteiden leviäminen Euroopassa on väistämätön seuraus markkinoiden hajanaisuudesta sekä viestinnän ja tiedonvaihdon standardien puuttumisesta tai siitä, etteivät suuret ostajat tunne niitä. Tämän tuloksena maiden, naapurialueiden tai jopa terveydenhuollon laitosten järjestelmiä ei pystytty useinkaan yhdistämään. On esimerkiksi sairaaloita, joissa radiologian osastolla on käytössä ohjelmisto, joka ei sovi yhteen saman sairaalan muilla osastoilla käytettyjen ohjelmistojen kanssa.

2.3 Eurooppa 2020 -strategian ja Euroopan digitaalistrategian tavoitteiden mukaisesti uuden toimintasuunnitelman tavoitteena on käsitellä näitä esteitä ja poistaa ne. Lisäksi siinä määritetään ala tarkemmin ja esitetään toiminta-ajatus sähköisestä terveydenhuollosta Euroopan unionissa.

2.4 Sähköisen terveydenhuollon maailmanmarkkinat ovat vahvassa kasvussa, ja niiden arvo voi nousta 27,3 miljardiin dollariin vuoteen 2016 mennessä. Eurooppalaisilla suuryrityksillä on joissain tapauksissa johtava asema maailmassa, ja alalla arvioidaan olevan kaikkiaan noin 5 000 yritystä.

3. Komission ehdotukset

3.1 Komissio ottaa esille eurooppalaisten terveydenhuoltojärjestelmien haasteita. Yhtäältä EU:n 27 jäsenvaltion julkisen terveydenhuollon menot saattavat nousta 8,5 prosenttiin BKT:stä vuoteen 2060 mennessä väestön ikääntymisen ja muiden tekijöiden vuoksi, ja samalla työikäisen väestön osuus vähenee ja yli 65-vuotiaiden osuus lisääntyy. Toisena haasteena on taata Euroopan unionin aktiivinen osallistuminen sähköisen terveydenhuollon maailmanmarkkinoille.

3.2 Tavoitteet ovat seuraavat:

- palvelujen nykyistä laajemmin yhteentoimivuuden saavuttaminen

- tutkimuksen, kehityksen, innovoinnin ja kilpailukyvyyn tukeminen

- sähköisen terveydenhuollon käyttöönoton helpottaminen ja nykyistä laajemmin käytön varmistaminen

- alaa koskevan poliittisen vuoropuhelun ja kansainvälisen yhteistyön edistäminen.

3.3 Toimenpiteitä ovat mm. seuraavat: edistetään rajatylittävää yhteentoimivuutta (tekniset ja semanttiset näkökohdat, laatu-merkinnät ja sertifiointi), annetaan terveyttä koskeva vihreä kirja, parannetaan markkinaolosuhteita yritysten kannalta ja lisätään kansalaisten digitaalista osaamista (kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelma ja Horisontti 2020 -ohjelma).

4. ETSK:n lausunto – yleistä

4.1 ETSK pitää vuosille 2012–2020 ehdotettua sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelmaa mielenkiintoisena.

4.2 ETSK katsoo kuitenkin, että toimintasuunnitelmassa olisi oltava luku palveluntarjonnan sosiaalisista näkökohdista eli erityisesti sellaisista kysymyksistä kuin digitaalisen kuilun asianmukainen käsitteleminen, teknologian saatavuus ja teknologian käytön osaaminen. Myös terveydenhuollon sosiaalista eriarvoisuutta olisi analysoitava, koska se on vaarassa lisääntyä. Toimintasuunnitelmassa olisi niin ikään pohdittava laajemmin sosiaali- ja terveystalouden kehittämistä, jota voitaisiin edesauttaa valtavasti tieto- ja viestintätekniikan käytön avulla.

4.3 ETSK muistuttaa, että toimivallanjoon mukaisesti toimintasuunnitelman onnistumisesta vastaavat pääasiassa jäsenvaltiot, joiden välillä on tällä hetkellä huomattavia eroja sähköisen terveydenhuollon käyttöönotossa.

Komissiolla on olennainen tuki- ja koordinoititehtävä, joka perustuu pääasiassa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114, 168, 173 ja 179 artiklaan. Jäsenvaltioiden ja komission yhteistyön sähköisten terveystalouden verkoston puitteissa on oltava täysimittaista ja osallistumisen aktiivista (direktiivi 2011/24/EU).

4.4 Sähköisen terveydenhuollon on vahvistettava molemminpuolista luottamusta potilaiden ja alan ammattilaisten välillä. On välttävää ”persoonattomuuden” vaara ja psykologisten tekijöiden sivuuttaminen. Ihmisen on oltava keskeisellä sijalla sähköisessä terveydenhuollossa. ETSK toteaa kuitenkin, että potilaiden oikeuksia edustavien tiettyjen eurooppalaisten järjestöjen, kuten Euroopan potilasfoorumin (*European Patients Forum*, EPF), mukaan prosessi etenee pikemminkin teknologian kuin potilaiden tarpeiden pohjalta. Tämä on huolestuttava näkökohta, joka on otettava huomioon.

4.5 Henkilökuntavajetta ei voida paikata tietotekniikalla. ETSK:n mielestä on erityisen valitettavaa, että terveydenhuoltoalan työntekijöiden määrä on vähentynyt samalla, kun terveydenhuoltojärjestelmään kohdistuvat vaatimukset ovat kasvaneet. Tieto- ja viestintäteknikka on vain työkalu niiden naisten ja miesten auttamiseksi, jotka tekevät päivittäin epäitsekästä työtä tarjotakseen potilaille terveydenhuoltopalveluja, sekä väline, joka auttaa potilaita luomaan mutkattomammat suhteet terveydenhuoltojärjestelmien ammattilaisiin.

4.6 ETSK huomauttaa, että tiedonannossa viitataan vain osittain uuden toimintasuosittelun rahoittamistapoihin. Tarvitaan kuitenkin kokonaiskuva, jossa eritellään, millaisia osuuksia odotetaan julkiselta sektorilta, yksityiseltä sektorilta ja tarvittaessa potilailta ja yleisesti veronmaksajilta.

4.7 ETSK toteaa, että tiedonannossa mainittujen ohjelmien, toimien, hankkeiden ja työryhmien välillä tarvitaan täysimittaista koordinoitua päällekkäisyyksien välttämiseksi.

4.8 Sähköisen terveydenhuollon uuden toimintasuosittelun onnistumiseksi on erittäin tärkeää pyrkiä muuttamaan terveydenhuoltopalvelujen tarjoajien organisaatioita. Sähköisten terveyspalvelujen saatavuutta ei pystytä toteuttamaan, jos se jätetään pelkästään ylimmän hallintojohdon vastuulle tai loppukäyttäjien eli kansalaisten käsiin. Terveyspalveluja tarjoavien välillä organisaatioiden on toteutettava toimia, jotta niiden rakenne ja henkilöstö sopeutuisivat näihin uusiin palvelumuotoihin.

5. Erityistä

5.1 Yhteentoimivuus

5.1.1 Tekniset ja semanttiset näkökohdat

5.1.1.1 ETSK pitää yhteentoimivuutta koskevaa komission ehdotusta yleisesti asianmukaisena, vaikka tuokin esiin, ettei pelkkä tietojen ja asiakirjojen vaihdon mahdollisuuden toteuttaminen yhteisten käytäntöjen avulla riitä, vaan ratkaistavana on myös semanttisia, organisaatioon liittyviä ja oikeudellisia ongelmia.

5.1.1.2 Semanttinen yhteentoimivuus

Komission ehdotuksessa olisi selkiytettävä seitsemännen puiteohjelman ja ISA-hankkeen kaltaisten ohjelmien, toimien ja työryhmien suhdetta SNOMED CT -nimikkeistöön (*Systematized Nomenclature of Medicine Clinical Terms*). SNOMED CT on laajin, täsmällisin ja merkittävin yhtenäinen, monikielinen ja kodifioitu terveydenhuollon kansainvälinen sanasto, jota toimittaa kansainvälinen terveydenhuollon standardisanastojen kehittämisjärjestö IHTSDO (*International Health Terminology Standards Development Organisation*). IHTSDO on voittoa tavoittelematon järjestö, jonka jäseniä ovat muun muassa monet Euroopan unionin jäsenvaltiot, Yhdysvallat ja Australia.

5.1.1.3 Standardointi

Sähköisen terveydenhuollon alalla toimii monia ohjelmistojen ja laitteiden toimittajia. Välttämättömien toimintojen standardointia on erittäin tärkeää edistää asetuksen (EU) N:o 1025/2012 mukaisesti, jotta alan yrityksille ja käyttäjille – etenkin niille, joilla on valta päättää hankinnoista – olisi tarjolla entistä kiinnostavampi toimintaympäristö, joka on vähemmän riskialtis ja

jossa investoinneista tulee tuottavampia ja hyödyllisempiä. ETSK korostaa julkisten viranomaisten suorittaman asianmukaisen valvonnan välttämättömyyttä, jotta vältetään määräävän markkina-aseman väärinkäyttö, jota tapahtuu jo tietyillä tieto- ja viestintäteknikan osa-alueilla.

5.1.1.4 Organisatoriset näkökohdat

ETSK on tyytyväinen komission päätökseen esittää konkreettisia toimenpiteitä yhdistämisen ja yhteistyön edistämiseksi EU:ssa. Pilottihanke epSOS (*European Patients Smart Open Services*)⁽¹⁾ helpottaa komission ilmoittamien konkreettisten toimenpiteiden laadintaa sähköisen terveydenhuollon rajatylittävien prosessien yhdistämiseksi.

5.1.1.5 Oikeudelliset näkökohdat

5.1.1.5.1 ETSK on tyytyväinen päätökseen käsitellä tärkeimpiä oikeudellisia ongelmia, jotka estävät rajatylittävän etälääketiedejärjestelmän käyttöönoton⁽²⁾. Koska kyse on innovatiivisista teknologioista, lainsäädännössä olevia puutteita ja esteitä ei ole vielä saatu kokonaan ratkaistua edes kansallisissa yhteyksissä.

5.1.1.5.2 Lisenssien ja toimilupien myöntäminen terveydenhuoltoalan ammattilaisille ja laitoksille

Potilaiden oikeuksista annetun direktiivin 2011/24/EU mukaan rajat ylittävässä terveydenhuollossa sovelletaan hoitojäsenvaltion lainsäädäntöä (4 artiklan 1 kohdan a alakohta)⁽³⁾. ETSK esittää, että harkitaan ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY uudistamista, sillä siinä ei käsitellä rajatylittävää palvelun tarjoamista.

5.1.1.5.3 Tietosuojat

Terveyttä koskevat tiedot ovat arkaluonteisia. Potilaat haluavat valvoa näitä tietoja ja niiden saatavuutta oman etunsa mukaisesti. Keskustelua potilaan oikeudesta estää omiin potilastietoihinsa tutustuminen on analysoitava kansainvälisellä tasolla, jotta saadaan aikaan kaikille Euroopan kansalaisille yhtäläiset standardit. ETSK muistuttaa, että luottamuksen puute potilastietojen suojaa kohtaan voi saada potilaat peittelemään ehdottoman tärkeitä tietoja.

5.1.1.5.4 Henkilötietojen suoja on perusoikeus, joka taataan Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta (16 artikla) ja perusoikeuskirjassa (7 ja 8 artikla). Direktiivissä 95/46/EY säädetään tästä suojasta tietojen käsittelyn ja vapaan liikkuvuuden kannalta⁽⁴⁾. Direktiivin täytäntöönpanossa jäsenvaltioille jätetyn harkintavallan vuoksi suojan tasossa on kuitenkin paljon eroja, mikä on tällä hetkellä yksi rajatylittävän etälääketieteen

⁽¹⁾ Mainituksa epSOS-hankeessa laaditaan muun muassa suosituksia, teknisiä eritelmiä, järjestelmäkuvauksia, organisaatiomalleja ja tietoteknisiä sovelluksia ja työkaluja, joiden tavoitteena on parantaa yhteentoimivuutta monikansallisella tasolla. Lisäksi monilla alueilla on otettu käyttöön kokeilujärjestelmiä.

⁽²⁾ Ks. komission yksikköjen työasiakirja EU:n voimassa olevan lainsäädännön soveltamisesta etälääketieteen palveluihin, SWD(2012) 414 final.

⁽³⁾ Ks. direktiivin 2000/31/EY 3 artiklan 1 ja 2 kohta: "alkuperämaaperiaate".

⁽⁴⁾ Lisäksi sovelletaan yksityisyyden suojaamisesta sähköisen viestinnän alalla annettua direktiiviä 2002/58/EY sekä direktiiviä 2011/24/EU.

suurimmista esteistä. Näin ollen ETSK toistaa tukevensa yleistä tietosuoja-asetusta koskevaa ehdotusta ⁽⁵⁾ 23. toukokuuta 2012 antamassaan lausunnossa ⁽⁶⁾ esitetyllä tavalla.

5.1.1.5.5 Kustannusten korvaaminen

Vakuutusjäsenvaltion (jossa terveydenhuoltopalvelu vastaanotetaan) on varmistettava, että rajatylittävän palvelun kustannukset korvataan, jos korvaamisen edellytykset täyttyvät (direktiivin 2011/24/EU 7 artiklan 1 kohta). ETSK:n mielestä potilaalle on annettava selkeät tiedot kustannusten korvaamisen edellytyksistä.

5.1.1.5.6 Vastuu hoitovirheistä aiheutuneista vahingoista ja lääkintätarvikkeiden toimittamisesta

Tämä kysymys on monimutkainen muun muassa siksi, että osallisena voi olla useampia toimijoita. Rajatylittäviä terveydenhuollon palveluja tarjottaessa pääperiaatteena on hoitojäsenvaltion lainsäädännön soveltaminen (direktiivin 2011/24/EU 4 artiklan 1 kohta). Tuotevastuuseen sovelletaan direktiiviä 85/374/ETY, jossa säädetään tuottamuksesta riippumattoman vastuun periaatteesta. ETSK:n kanta on, että tapaukset on ratkaistava oikeuskäytännön mukaisesti voimassa olevan oikeusperustan pohjalta.

5.1.1.5.7 Tuomiovalta ja sovellettava lainsäädäntö

Tämä on samoin monimutkainen kysymys, jota on käsiteltävä voimassa olevien kansainvälisten säännösten ja sopimusten perusteella. ETSK ehdottaa, että huomioon otettaisiin tuomioistuinten ulkopuoliset riitojenratkaisukeinot, kuten väliesmenettely ja sovittelu.

5.1.1.5.8 Tiedonsaantioikeus

Potilailla ja kansalaisilla on nyt aiempaa laajemmat mahdollisuudet tutustua terveyttä koskeviin tietoihin ja omiin sairauskertomuksiinsa. Joillakin alueilla palvelujen määrää on lisätty siten, että ympärivuorokautisia terveydenhuollon palveluita on saatavilla yleisesti tai tiettyjä riskiryhmiä varten taikka tietyillä alueilla. Potilaat voivat varata vastaanottoaikansa ja tutustua asianmukaisesti potilaskansioonsa sisältyviin tietoihin. Tämä kannustaa potilasta kantamaan aktiivisesti oman vastuunsa terveydestään huolehtimisesta ja sairauksien ehkäisemisestä. ETSK katsoo, että tiedonsaantioikeutta on syytä säännellä rajatylittävissä palveluissa.

5.1.1.5.9 Liikkuvat terveys- ja hyvinvointipalvelut

ETSK on tyytyväinen komission päätökseen käsitellä vuonna 2014 annettavassa vihreässä kirjassa liikkuvan terveydenhuollon ja hyvinvoinnin sovelluksia (*Mobile E-Health*). Kyseessä on sähköisen terveydenhuollon erityisala, joka laajenee nopeasti kannettavien laitteiden (älypuhelimien, taulutietokoneiden jne.) ja laitteisiin sopivien erikoissovellusten ("apps") yleistymisen myötä. Näiden laitteiden ja sovellusten käytön yleistyessä väestön keskuudessa käytön teknisten ja oikeudellisten näkökohtien sääntely on välttämätöntä.

⁽⁵⁾ COM(2012) 11 final – 2012/0011 (COD).

⁽⁶⁾ Euroopan talous- ja sosiaalikomitean valmisteleva lausunto aiheesta "Digitaalimarkkinat kasvun vauhdittajana"
EUVL C 229, 31.7.2012, s. 1.

5.2 Tutkimus, kehitys ja innovaatiot

5.2.1 ETSK pitää sopivina niitä tutkimusaloja, joita komissio ehdottaa tuettavaksi Horisontti 2020 -ohjelman osasta "terveys, väestönmuutos ja hyvinvointi".

5.2.2 Ottaen huomioon, että lääketieteelliseen tutkimukseen kaudella 2014–2020 myönnettävistä EU:n määrärahoista on vielä päätettävä, ETSK muistuttaa, että Yhdysvaltain kansallinen terveysviranomainen (*National Institute of Health*) investoi tähän tarkoitukseen vuosittain 30,9 miljardia dollaria.

5.2.3 ETSK ottaa huomioon terveysalan etujärjestöjen, kuten EPHA:n (*European Public Health Alliance*), ehdotukset ja esittää, että tutkimusohjelmissa otettaisiin huomioon muun muassa seuraavat näkökohdat:

- muiden ohjelmien, kuten Kansanterveys kasvun tukena -ohjelman, täydentäminen siten, että laaditaan luotettavia tilastoja väestön keskuudessa yleisten sairauksien (lihavuus, sydän- ja verisuonitaudit, syöpä, diabetes jne.) kehitymisestä
- toimien yhteensovittaminen, sillä tutkijat ovat perinteisesti työskennelleet itsenäisesti ja olleet liian vähän yhteydessä toisiinsa
- veronmaksajien varoilla kustannettujen tutkimustulosten patentointiehdot, jotta vältetään tutkimukseen liittyvien riskien siirtyminen yhteiskunnan vastuulle samalla kun hyödyt yksityistetään ⁽⁷⁾.

5.3 ETSK pitää komission ehdotusta sähköisen terveydenhuollon alan yritysten kehittämiseksi etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille annettavan tuen avulla asianmukaisena, mutta konkreettisten ehdotusten ja määrien puuttuminen estää tarkemman arvioinnin.

5.4 ETSK painottaa epSOS-pilottihankkeen sekä muiden hankkeiden ja tutkimusten tuloksiin perustuvan, vuosiksi 2014–2020 laaditun Verkkojen Eurooppa -välineen osalta, ettei sen pidä rajoittua pelkästään järjestelmien yhdistämiseen. Myös kansalaisille on taattava mahdollisuus tuntea ja ymmärtää "kansalaisten verkkoon liittämisen" merkitys ja hyödyntää sen etuja.

5.5 Koheesio

5.5.1 Sähköisen terveydenhuollon uuden ohjelman tavoitteena on oltava, että Euroopan kansalaisille taataan entistä yhdenvertaisempi mahdollisuus käyttää terveydenhuollon palveluja. Kuten ETSK on jo todennut, on selvää, että laajakaistan saatavuus kaikissa maissa sekä kattavat yhteydet ovat etälääketieteen kehityksen oleellisia edellytyksiä, minkä vuoksi digitaalisten palvelujen rakentamista alueille, etenkin maaseudulle ja syrjäisimmille alueille, tulee tehostaa ⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ EPHA:n kanta Horisontti 2020 -ohjelmasta (kesäkuu 2012): http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/contributions/during-negotiations/european_organisations/european_public_health_alliance.pdf

⁽⁸⁾ EUVL C 317, 23.12.2009, s. 84.

5.5.2 EAKR:n nykyinen ohjelmakausi päättyy pian, ja ETSK luottaa siihen, että ohjelmakaudella 2014–2020 ehdotuksia uuden sukupolven tekniikan laajamittaisesta käyttöönotosta koko EU:n alueella viedään eteenpäin ja ennen kaikkea että tähän varataan riittävästi varoja. Jotta nykyinen eriarvoisuus terveydenhuollon saatavuudessa ei siirtyisi myös sähköiseen terveydenhuoltoon, vaaditaan kuitenkin laajempia toimia ja suurempia investointeja kuin mitä EAKR:ssa on tarjolla.

5.6 Digitaalisen terveysosaamisen parantaminen

5.6.1 ETSK:n mielestä on hyvin tärkeää antaa potilaille mahdollisuus tutustua potilastietojärjestelmissä usein ”piilotettuina” oleviin omiin tietoihinsa ja käyttää niitä. Tässä yhteydessä mainittakoon Sustains-hanke, joka on tällä hetkellä meneillään 13:lla Euroopan alueella ja jonka tarkoituksena on helpottaa henkilöiden mahdollisuuksia tutustua omiin potilastietoihinsa niin sanottujen henkilökohtaisten potilaskansioiden ja muiden lisäpalvelujen avulla verkkoympäristössä.

5.6.2 Terveydenhuollon ammattilaisten osalta on välttämätöntä edistää sähköisen terveydenhuollon tuntemusta sekä terveydenhuollon käytännön tehtäviin että johtotehtäviin valmistavissa koulutusohjelmissä.

5.7 Ohjelmien arviointi

5.7.1 ETSK katsoo, että sähköisen terveydenhuollon etuja koskevien yhteisten arvojen ja –komission toteutettaviksi kuuluvien – arviointiohjelmien määrittäminen on yksi ensisijaisista näkökohdista, sillä teknologian kehityksen nopeus estää usein sen todellisen käyttökelpoisuuden todentamisen. Toteutetut tutkimukset osoittavat, että väestön ja terveydenhuollon henkilöstön tuki sähköiselle terveydenhuollolle riippuu suoraan siitä, uskovatko he, että sillä voidaan parantaa terveydenhuoltojärjestelmää.

5.7.2 ETSK toteaa niin ikään, että myönteisesti vaikuttavien mallien ja teknologioiden hyvä tuntemus ja niiden nimenomaisen edistäminen on keskeistä tieto- ja viestintätekniikkaan perustuvissa terveydenhuoltomalleissa. Tämän hyödyn saamiseksi on välttämätöntä saada käyttöön toimivat ja dynaamiset arviointimenetelmät, joissa kiinnitetään erityistä huomiota tarjotun palvelun kokonaisarviointiin eikä niinkään varsinaiseen tekniikkaan. Samoin on välttämätöntä arvioida palvelun tehokkuutta. Tämä liittyy palvelun taloudellisiin kokonaiskustannuksiin ja -hyötyihin, vaikka taloudellinen tehokkuus ei tietenkään saa olla ainoa peruste tieto- ja viestintätekniikkaan perustuvien terveydenhuoltomallien käytön suositteliseksi.

5.7.3 Viranomaisten, alan yritysten ja etujärjestöjen keskuudessa vallitsee yleensä ajatus, jonka mukaan sähköisellä terveydenhuollolla (joka pitää sisällään hyvin erilaisia sovelluksia) voidaan saada aikaan terveyshyötyjä. ETSK on samaa mieltä, mutta korostaa kuitenkin, että samalla on otettava huomioon myös todellisiin kokemuksiin perustuvat kriittiset näkökannat, joissa kyseenalaistetaan kustannussäästöt ja viitataan ongelmiin, kuten tietoteknisiin virheisiin, lausuntojen ”monistamiseen”, petosmahdollisuuksiin, korkeisiin kustannuksiin jne.

5.8 Poliittisen vuoropuhelun ja kansainvälisen yhteistyön edistäminen

On selvää, että sähköisestä terveydenhuollosta käytävän poliittisen vuoropuhelun on oltava maailmanlaajuisia, kuten komissio ehdottaa, sillä myös kehitysmaat toteuttavat mittavia toimia tällä alalla. Sen avulla tieto- ja viestintätekniikan käyttö voitaisiin suunnata Yhdistyneiden kansakuntien asettamien tavoitteiden saavuttamiseen ja tekniikan soveltamiseen solidaariset näkökohdat huomioon ottavalla tavalla.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan digitaalistrategia – Euroopan kasvun vauhdittaminen digitaalisin keinoin”

COM(2012) 784 final

(2013/C 271/24)

Esittelijä: **Thomas McDONOGH**

Euroopan komissio päätti 18. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan digitaalistrategia – Euroopan kasvun vauhdittaminen digitaalisin keinoin

COM(2012) 784 final.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 30. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 156 ääntä puolesta 7:n pidättyessä äänestämästä.

1. Pöytäkirjat ja suositukset

1.1 Komitea on tyytyväinen siihen, että digitaalistrategian väliarviointia koskevassa komission tiedonannossa keskitytään ensisijaisiin toimiin, joita talouskasvun ja työllisyyden edistämiseksi tarvitaan hyvin kipeästi.

1.2 Euroopan talous on kriisissä. Komission mukaan BKT pysyttelee 27 jäsenvaltion EU:ssa parhaassa tapauksessa ennallaan ja euroalueella se pienenee vuonna 2013 jälleen 0,25 prosenttia. Työttömyysaste nousi helmikuussa uusiin ennätyslukemiin, kun 27 jäsenvaltion EU:ssa oli työttömänä 10,9 prosenttia työvoimasta eli yli 26 miljoonaa ihmistä⁽¹⁾. Työttömyys on edelleen suurinta Kreikassa, jossa työttömyysaste on 26,4 prosenttia, ja Espanjassa, jossa vastaava luku on 26,3 prosenttia. Lisäksi nuorisotyöttömyysaste 27 jäsenvaltion EU:ssa on 23,5 prosenttia.

ETSK on yhtä mieltä komission kanssa siitä, että ”tällainen kohtuuttoman suuri työttömyys on tragedia ja että Euroopan on valjastettava kaikki käytettävissä olevat resurssit palvelemaan työpaikkojen luomista ja paluuta kestäväen kasvun tielle”⁽²⁾.

1.3 Talouden taantumasta huolimatta digitaalitalous kasvaa nopeasti ja luo uusia työpaikkoja. Tieto- ja viestintätekniikan alalla tulee alan omien arvioiden mukaan olemaan 700 000 avointa työpaikkaa vuoteen 2015 mennessä, koska tieto- ja viestintätekniisestä osaamisesta on Euroopassa puutetta. Tällainen osaamisvaje suuren työttömyyden vallitessa on tyrmistyttävää.

1.4 Eurooppa tarvitsee digitaalistrategiaa kipeästi vauhdittaakseen elpymistä ja saadakseen aikaan kestävä ja osallistavaa kasvua etenkin taloudellisesti kaikista vaikeimmassa asemassa olevilla EU:n alueilla. Nyt on oikea aika tarkistaa strategia ja

asettaa talouskasvun ja työllisyyden kannalta ratkaisevimmat toimet etusijalle.

1.5 Laajakaistainfrastruktuuri on digitaalistrategian toteuttamisen olennainen edellytys. Siksi komitea on erittäin pettynyt Eurooppa-neuvoston helmikuussa tekemään päätökseen⁽³⁾ vähentää digitaali-infrastruktuuriin ja -palveluihin Verkköjen Eurooppa -välineestä vuosina 2014–2020 osoitettavia määrärahoja 9,2 miljardista eurosta vain 1 miljardiin euroon monivuotisen rahoituskehityksen yhteydessä. Tämä leikkaus merkitsisi sitä, että monivuotinen rahoituskehitys ei tukisi laajakaistayhteyksien yleistymistä, ja vaikuttaisi kielteisimmin muita köyhempiin ja heikommissa asemassa oleviin EU:n alueisiin, sillä se syventäisi kasvavaa digitaalista kuilua entisestään.

1.6 Komission tiedonannossa hahmotellaan hyvin kunnianhimoisia ehdotuksia Euroopan digitaalista kehitystä haittaavien esteiden poistamiseksi. ETSK odottaa pääsevänsä aikanaan tarkastelemaan komission erillisiä tiedonantoja kustakin nyt ehdotetusta keskeisestä aloitteesta. Vasta sitten on mahdollista ottaa kaikilta osin kantaa yksittäisiin toimenpiteisiin, niiden todennäköisiin vaikutuksiin ja niihin mahdollisesti liittyviin kysymyksiin.

1.7 Aika- ja resurssirajoitusten vuoksi ETSK katsoo, että digitaalistrategian uudelleenkohdennuksen yhteydessä olisi asetettava etusijalle seuraavat kasvua edistävät toimet:

- kohtuuhintaisten nopeiden internetyhteyksien tarjoaminen kaikille kansalaisille
- digitaalisen osallisuuden ja lukutaidon lisääminen
- tieto- ja viestintätekniisten taitojen kehittäminen, tieto- ja viestintätekniikan osaamisvajeen korjaaminen, työpaikkojen luominen ja yrittäjyyden tukeminen

⁽¹⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽²⁾ <http://www.euractiv.com/socialeurope/commission-calls-eu-unemployment-news-518852>

⁽³⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/fi/ec/135383.pdf

- luottamuksen lisääminen ja kyberturvallisuuden vahvistaminen
- yksityisyyden suojelu ja henkilökohtaisen verkkoturvallisuuden edistäminen (erityisesti lasten osalta)
- käyttäjien digitaalisten oikeuksien peruskirjan laatiminen
- yhteiskunnan kaikkien ryhmien osallistumisen lisääminen politiikan kehittämisessä ja toteuttamisessa
- tehokkaan pilvipalvelustrategian toteuttaminen, asianmukainen sääntely mukaan lukien
- globaalin kilpailukyvyyn parantaminen tieto- ja viestintätekniikka- ja digitaalipalveluiden alalla siten, että eurooppalaiset yritykset saisivat keskeisten teknologioiden ja palveluiden alalla johtavan aseman maailmanmarkkinoilla
- Euroopan GNSS-hankkeiden, Galileon ja EGNOSin, yhteiset vipuvaikutukset.

1.8 ETSK panee tyytyväisenä merkille, että tiedonannossa käsitellään monia komitean lausunnoissa ”Digitaalimarkkinat kasvun vauhdittajana” ⁽⁴⁾ ja ”Kansalainen osallistavien digitaalisten sisämarkkinoiden ytimessä: toimintasuunnitelma onnistumisen takaamiseksi” ⁽⁵⁾ peräänkuulutettuja toimia, jotka koskevat muun muassa laaja-kaistayhteyksiä, yhteentoimivuutta, verkkoturvallisuutta, verkon neutraaliutta ja avointa internetiä sekä al:n yhdenmukaistamista.

1.9 Koska nopeiden laajakaistayhteyksien käyttöönotto kaikkialla EU:ssa on erittäin tärkeää, komitea kehottaa komissiota suosittamaan erilaisia rahoitusvälineitä, joiden tuella voidaan vauhdittaa investointeja laajakaistainfrastruktuuriin erityisesti siellä, missä markkinoilta saatava tavanomainen tuotto ei riitä houkuttelemaan yksityistä rahoitusta.

1.10 Innovatiivisia ratkaisuja, muun muassa langattoman teknologian käytön lisäämistä, on hyödynnettävä mahdollisimman nopeasti, jotta voidaan vauhdittaa laajakaistayhteyksien käyttöönottoa ja puuttua kasvavaan kuiluun kaupunki- ja maaseutualueiden välillä.

1.11 ETSK toivoo komissiolta ohjeita siitä, miten mahdollisuus nopean laajakaistayhteyden käyttöön voidaan tunnustaa yleiseksi oikeudeksi, joka koskee kaikkia kansalaisia paikasta riippumatta.

1.12 ETSK korostaa tarvetta nivoa tieto- ja viestintätekniikka kauttaaltaan osaksi koulutuspolitiikkaa, jotta digitaalisen lukutaidon ja tieto- ja viestintätekniisten taitojen elinikäinen oppiminen on mahdollista kaikille kansalaisille ⁽⁶⁾ ja tukee vahvan digitaalisen osaamisen kehittämistä kaikkialla yhteiskunnassa ja taloudessa. Komitean mielestä on myös välttämätöntä toteuttaa politiikkaa, jolla edistetään sukupuolten tasa-arvoa tieto- ja viestintätekniikan koulutuksessa.

1.13 Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä tarpeeseen tarjota työttömille kohdennettua koulutusta digitaalisen lukutaidon ja verkkotaitojen oppimiseksi. Niin ikään olisi tarpeen täydentää niiden aktiiviväestöön jo kuuluvien osaamista, jotka tarvitsevat tällaisia uusia taitoja voidakseen jatkaa työskentelyä digitaalitaloudessa.

1.14 Komitea kehottaa komissiota pohtimaan, miten julkista tieto- ja viestintätekniikkainfrastruktuuria, erityisesti koulujen ja kirjastojen laajakaista- ja tietotekniikkaresursseja, voitaisiin hyödyntää politiikassa, jolla tuetaan tieto- ja viestintätekniisten taitojen ja digitaalisen lukutaidon oppimiseen tähtäävää koulutusta kaikkialla unionissa.

1.15 Kuluttajien luottamuksella on perusluonteinen merkitys innovatiivisten digitaalipalveluiden kysynnän edistämiseksi. Luottamusta voidaan lisätä vahvistamalla kuluttajien lakisääteistä suojaa. Tähän kuuluu myös se, että huolehditaan sopimusten rikkomista koskevien sääntöjen noudattamisesta silloin, kun kuluttajien saamat laajakaistayhteydet eivät olekaan niin nopeita kuin internetpalveluntarjoajat ovat mainostaneet.

1.16 Komitea kehottaa jälleen komissiota edistämään ehdotuksia yrityksille tarkoitetun eurooppalaisen luotettavuusmerkin käyttöönottamiseksi. Kuten ETSK on aiemmissa launnoissaan ⁽⁷⁾ todennut, sähköistä kaupankäyntiä harjoittavien yritysten unioninlaajuinen sertifiointi- ja luokitusjärjestelmä lisäisi merkittävästi kuluttajien luottamusta sähköiseen rajatylittävään kaupankäyntiin ja auttaisi pk-yrityksiä kasvattamaan rajatylittävää verkkoliiketoimintaansa.

1.17 Komitea kiinnittää komission huomion avoimesta internetistä ja verkon neutraaliudesta antamaansa lausuntoon ⁽⁸⁾ ja kehottaa vahvistamaan verkon neutraaliuden periaatteen mahdollisimman pian virallisesti EU:n lainsäädännössä.

1.18 ETSK toivoo, että kuluttajansuojaa vahvistettaisiin laattimalla kaikkien kansalaisten digitaalisten oikeuksien peruskirja.

1.19 Komitea kehottaa jälleen komissiota hyödyntämään ne huomattavat yhteisvaikutukset, joita GNSS-ohjelmien asianmukainen sisällyttäminen digitaalistrategiaan toisi mukanaan.

1.20 Komitea korostaa, että kun tietoyhteiskunta kehittyy ja yhä useampia keskeisiä julkisia palveluita tarjotaan verkossa, komission on syytä jatkaa sellaisten strategioiden määrätietoista tukemista, joilla pyritään lisäämään tietoyhteiskuntaan osallistumista kaikkialla unionissa. Huomiota on kiinnitettävä erityisesti niiden kansalaisten osallistamiseen, jotka ovat vammaisuuden, luku- ja kirjoitusvaikeuksien, iän, taloudellisten resurssien vähäisyyden tai sukupuolen vuoksi muita heikommassa asemassa. ETSK suhtautuu myönteisesti digialan huippuosaajien (Digital Champions) nimeämiseen jäsenvaltioissa ja odottaa kiinnostuneena raportteja strategian tehokkuudesta.

⁽⁴⁾ EUVL C 229, 31.7.2012, s. 1–6.

⁽⁵⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_FL.DOC

⁽⁶⁾ EUVL C 318, 29.10.2011, s. 9–18.

⁽⁷⁾ EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58–64.

⁽⁸⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 139–145.

2. Komission tiedonannon pääsisältö

2.1 Digitaalitalous kasvaa noin seitsemän kertaa nopeammin kuin Euroopan talous muuten, ja 50 prosenttia kaikesta tuottavuuden kasvusta perustuu tieto- ja viestintätekniikkaan tehtyihin investointeihin. Tieto- ja viestintätekniikan parissa työskentelee Euroopassa yli neljä miljoonaa henkilöä monilla eri aloilla, ja heidän määränsä kasvaa vuosittain kolme prosenttia kriisistä huolimatta. Tieto- ja viestintätekniikka on olennaista transformatiivista tekniikkaa, joka tukee rakennemuutosta energian, terveydenhuollon, rahoituspalveluiden, tehdasteollisuuden, julkisten palveluiden ja koulutuksen kaltaisilla aloilla. Tällä hetkellä tämän potentiaalin hyödyntämistä haittaavat kuitenkin hajanaiset EU:n laajuiset poliittiset puitteet ja rakenteelliset esteet.

2.2 Käsiteltävänä olevassa tiedonannossa hahmotellaan komission suunnitelmia edistää Euroopan talouskasvua ja työllisyyttä kohdentamalla digitaalistrategia uudestaan ja keskittymällä siinä seuraaviin avainaloihin:

- **digitaalisten sisämarkkinoiden** ⁽⁹⁾ toteuttaminen vuoteen 2015 mennessä
- **digitaalisen innovoinnin** vauhdittaminen **julkisella sektorilla** Verkkojen Eurooppa -välinettä hyödyntäen ⁽¹⁰⁾
- **nopeiden internetyhteyksien** tarjonnan vauhdittaminen
- **pilvipalvelustrategian** ⁽¹¹⁾ täytäntöönpano tieto- ja viestintätekniikkakustannusten vähentämiseksi ja tuottavuuden, kasvun ja työllisyyden edistämiseksi
- Euroopan unionin **kyberturvallisuusstrategian** ⁽¹²⁾ toteuttaminen. Komissio ehdottaa myös, että maailmanlaajuisia kumppanuutta verkossa esiintyvän lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi laajennetaan ⁽¹³⁾.
- ”**digitaalitaitoja ja työllisyyttä** edistävän suuren koalition” käynnistäminen. Koalition on määrä toteuttaa koordinoituja toimia kaikkialla EU:ssa työllisyyden ja verkkotaitojen edistämiseksi.
- Tärkeää on myös nykyistä suotuisamman liiketoimintaympäristön luominen aloitteleville yrityksille ja **verkkoystävällisyyttä** koskevan toimintasuunnitelman laatiminen.

Tiedonannossa toivotaan, että näiden toimien avulla talouteen kokonaisuudessaan saadaan pitkillä aikavälillä luotua 3,8 miljoonaa uutta työpaikkaa.

- **uuden elektroniikka-alaa koskevan teollisen strategian** edistäminen ja T&K&I-rahoituksen keskittäminen strategisten vaatimusten mukaisesti keskeisiin teknologioihin.

⁽⁹⁾ EUVL C 143, 22.5.2012, s. 69–73 ja EUVL C 299, 4.10.2012, s. 165–169.

⁽¹⁰⁾ EUVL C 143, 22.5.2012, s. 116–119.

⁽¹¹⁾ EUVL C 76, 14.3.2013, s. 15–19, ja EUVL C 24, 28.1.2012, s. 40–47.

⁽¹²⁾ JOIN(2013) 1 final.

⁽¹³⁾ EUVL C 317, 23.12.2009, s. 43–48, EUVL C 48, 15.2.2011, s. 138–144, EUVL C 24, 28.1.2012, s. 154–158.

3. Yleistä

3.1 Digitaalistrategian mukainen hyvä kehityskierre, jossa digitaali-infrastruktuuri, sisältö, palvelut, markkinat ja innovaatio-toiminta yhdistyvät tuottavuutta ja kasvua parantavaksi kokonaisuudeksi, edellyttää vielä paljon lisäponnisteluja. Digitaaliset sisämarkkinat ovat vielä kaukana todellisuudesta, ja jäsenvaltiot kehittävät infrastruktuuriaan ja uudistavat sääntelyä edelleen hyvin erilaiseen tahtiin.

3.2 Euroopan talous on kriisissä. 27 jäsenvaltion EU:ssa on yli 26 miljoonaa työtöntä, mikä vastaa 10,9 prosenttia työvoimasta. EU:n taloustilanne on vakava ja myös epäsuotuisa verrattuna unionin globaaleihin kilpailijoihin: Yhdysvaltojen työttömyysaste oli tammikuussa vain 7,7 prosenttia, eli alhaisin neljään vuoteen, ja Japanin 4,3 prosenttia.

3.2.1 Lisäksi Eurostatin tuoreimmat tilastotiedot ⁽¹⁴⁾ osoittavat, että jäsenvaltioiden välillä on huomattavia eroja: Itävallan työttömyysaste on ainoastaan 4,8 prosenttia ja Saksan 5,4 prosenttia, kun taas Kreikan ja Espanjan työttömyysasteet nousevat yli 26 prosenttiin.

3.2.2 Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste on erityisen korkea, ja yli puolet nuorista on vailla työtä Kreikassa (58,4 prosenttia) ja Espanjassa (55,7 prosenttia).

3.3 Digitaalistrategiassa asetetaan kunnianhimoisia tavoitteita laajakaistan kattavuudelle ja nopeudelle ja edellytetään jäsenvaltioilta toimenpiteitä, muun muassa lainsäädäntöä, laajakaistainvestointien helpottamiseksi. Komission ⁽¹⁵⁾ mukaan Eurooppa jää laajakaistainfrastruktuurin tarjonnassa kuitenkin yhä enemmän jälkeen globaaleista kilpailijoistaan. Nopeisiin laajakaistayhteyksiin investoidaan ripeämmin sekä tietyissä osissa Aasiaa että Yhdysvalloissa, mikä johtaa siihen, että kattavuus on näillä alueilla huomattavasti parempi ja yhteydet nopeampia. Joulukuussa 2011 valokuituverkon käyttö oli maailmanlaajuisesti tarkasteltuna yleisintä Etelä-Koreassa, jossa 20,6 prosentilla 100 asukkaasta oli valokuituliittymä. Luku on kaksi kertaa suurempi kuin Ruotsissa (9,7 prosenttia), jossa levinneisyys oli EU:n paras. Valokuituyhteyksiä käytettiin toiseksi eniten Japanissa (17,2 prosenttia).

3.4 Kaikilla kansalaisilla olisi oltava oikeus osallistua tietoyhteiskuntaan riippumatta siitä, mikä heidän paikkansa yhteiskunnassa on. Fyysisen vamman, taloudellisten resurssien vähäisyyden, iän, luku- ja kirjoitusvaikeuksien tai sukupuolen vuoksi muita heikommassa asemassa olevien kansalaisten osallistumiseksi on toteutettava erityistoimia.

3.5 Mahdollisuus nopean laajakaistayhteyden käyttöön on tunnustettava EU:n kansalaisten yleiseksi oikeudeksi. Komissio otti vuonna 2010 esiin kysymyksen laajakaistan sisällyttämisestä yleispalveluvelvoitteeseen ⁽¹⁶⁾. Kysymykseen on vastattava pikaisesti, jotta kansalaisten hyvinvointia, työllisyyttä ja osallistumista tietoyhteiskuntaan voidaan edistää.

⁽¹⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽¹⁵⁾ SWD(2013) 73 final (part 1).

⁽¹⁶⁾ COM(2008) 572 final.

3.6 Valtioiden olisi varmistettava, että digitaalisten palveluiden käyttömahdollisuudet ja digitaalinen lukutaito ovat kaikkien ulottuvilla. Komitea toivoo, että jokaisella kansalaisella olisi mahdollisuus opiskella verkkotaitoja koko elämänsä ajan ammatillisista, henkilökohtaisista ja kansalaisosallistumiseen liittyvistä syistä.

3.7 Digitaalisen kuilun merkitys kasvaa nopean laajakaistan yhteydessä, sillä nopean laajakaistayhteyden puuttuminen ei vie kansalaisilta ainoastaan mahdollisuutta saada tietoja, kuten tavanomaisen laajakaistayhteyden puuttuminen, vaan myös mahdollisuuden käyttää nopeita yhteyksiä edellyttäviä internet-pohjaisia digitaalipalveluita, kuten sähköisiä terveydenhuolto-, koulutus- ja hallintopalveluita.

3.8 Euroopan digitaalistrategiaa koskeva tulostaulu⁽¹⁷⁾ ja Eurostatin tuoreimmat tilastotiedot⁽¹⁸⁾ osoittavat, että digitaalinen kuilu on kasvamassa yhä suuremmaksi ja että jäsenvaltioiden välillä on huomattavia eroja. Vuonna 2012 EU:n 27 jäsenvaltion kotitalouksista 28 prosenttia oli ilman laajakaistayhteyttä. Saksassa, Suomessa, Ruotsissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa laajakaistayhteys oli kuitenkin yli 80 prosentissa kotitalouksista. Sen sijaan Bulgariassa, Kreikassa, Italiassa ja Romaniassa vastaava luku oli alle 60 prosenttia. Lisäksi 90 prosenttia niistä kotitalouksista, joissa laajakaistayhteyttä ei ole, sijaitsee maaseudulla ja 35 miljoonaa maaseutualueiden kotitaloutta odottaa edelleen nopean yhteyden saamista. Mikäli taajamakeskusten ulkopuolella asuvien tilanteeseen ei kiinnitetä asianmukaista huomiota, heille aiheutuu tästä yhä enemmän sosiaalista ja taloudellista haittaa.

3.9 Digitaalinen lukutaito ja internetin käyttö korreloivat voimakkaasti laajakaistayhteyden kanssa: Suomessa ja Ruotsissa alle 10 prosenttia väestöstä ei ole koskaan käyttänyt internetiä, mutta Bulgariassa, Kreikassa ja Romaniassa vastaava osuus on yli 40 prosenttia.

3.10 Suunnittelusäännösten uudistaminen, infrastruktuurin älykäs suunnittelu, investointikannustimet ja innovatiiviset teknologiat voivat auttaa kuroma laajakaistakuilua umpeen. Myös kansalaisten on kuitenkin toimittava vastuullisesti ja edistettävä nopeiden internetyhteyksien käyttöönottoa.

3.11 Luottamus ja sitoutuminen on ratkaisevan tärkeää digitaalistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi. Jos luottamusta ei ole, monien suuria kasvumahdollisuuksia tarjoavien innovatiivisten palveluiden, kuten sähköisen kaupankäynnin ja pilvipalveluiden, kysyntä jää vähäiseksi. Luottamuksen vahvistamiseksi on tärkeää, että lainsäädäntö pysyy digitaalisten sisämarkkinoiden teknologisen ja liiketoiminnallisen kehityksen tahdissa. Näin ei valitettavasti ole, ja keskeisten kysymysten käsittelyssä onkin päästävä pikaisesti eteenpäin. Tämä koskee esimerkiksi kollektiivisia oikeussuojakeinoja, joista komitea kehotti vuonna 2009 antamaan direktiivin⁽¹⁹⁾.

3.12 Digitaalistrategian onnistumisen kannalta on ratkaisevaa, että yhteiskunnan kaikki ryhmät ovat täysipainoisesti mukana strategian kehittämisessä ja toteuttamisessa ja asianmukaisesti edustettuina kuulemisissa. Valitettavasti kuluttajilla

ja tavallisilla kansalaisilla on usein liian vähäinen edustus eräistä keskeisistä kysymyksistä käytävissä keskusteluissa, ja komission onkin ponnisteltava nykyistä enemmän kansalaisyhteiskunnan jäsenten yhtäläisen edustuksen varmistamiseksi kaikilla foorumeilla.

4. Erityistä

4.1 Koska nopeiden internetyhteyksien käyttöönotto kaikkialla EU:ssa on erittäin tärkeää, komitea kehottaa komissiota ehdottamaan erilaisia rahoitusvälineitä, joiden tuella voidaan vauhdittaa investointeja Euroopan tarvitsemaan laajakaistainfrastruktuuriin erityisesti silloin, kun markkinoilta saatava tavanomainen tuotto on riittämätöntä.

4.2 ETSK on tyytyväinen siihen, että komissio keskittyy laajakaistainfrastruktuurin tarjonnan kustannusten vähentämiseen, ja kiinnittää komission huomion siihen, millaisia kerrannaisvaikutuksia tällaisilla kustannusvähennyksillä on talouteen ja elämänlaatuun. Komitea kehottaa kaikkia sidosryhmiä uurastamaan asian hyväksi.

4.3 Komitea kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita panemaan radiotaajuuspoliittisen ohjelman⁽²⁰⁾ kaikilta osin täytäntöön ja siten edistämään laajakaistan kattavuustavoitteen ripeää saavuttamista.

4.4 Nopeiden internetyhteyksien tarjonnan yhteydessä on varmistettava, että uudet operaattorit pääsevät käyttämään infrastruktuuria oikeudenmukaisin ja kilpailukykyisin ehdoin, sillä muuten kuluttajien käytettävissä oleva palveluvalikoima vääristyy tai jää pieneksi.

4.5 Komitea katsoo, että on tärkeää kehittää kansallisten sääntelyviranomaisten käyttöön nopeisiin laajakaistayhteyksiin sovellettavia kustannusmalleja, jotka ovat yhtenäisiä kaikkialla EU:ssa. Niiden avulla voidaan varmistaa, että kustannukset ovat kaikkialla kohtuullisia ja ne on laskettu samojen standardien mukaan.

4.6 Digitaalitalouteen luotavat uudet työpaikat edellyttävät työntekijöiltä digitaalista lukutaitoa ja vaativat usein erityisiä tieto- ja viestintätekniisiä taitoja. Valitettavasti Euroopassa ei kouluteta työntekijöitä niin paljon, että määrä vastaisi kasvavan tieto- ja viestintätekniikka-alalla tarpeita. Vaikka EU kärsii ennätysuudesta työttömyydestä, tieto- ja viestintätekniikan alalla tulee alan omien arvioiden mukaan olemaan 700 000 vapaata työpaikkaa vuoteen 2015 mennessä. Tämä osaamisvaje on kurottava umpeen pikaisesti, edellyttäen se mitä tahansa erityistoimenpiteitä.

4.6.1 Komissio on uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelman puitteissa sitoutunut kehittämään EU:n laajuisen lähestymistavan ja välineistön, joilla tuetaan jäsenvaltioita tieto- ja viestintätekniisten taitojen ja digitaalisen lukutaidon sisällyttämisessä elinikäisen oppimisen keskeisiin toimintalinjoihin. Euroopan kannalta on tärkeää, että tämä Eurooppa 2020 -strategian lippulavahanke tuottaa tuloksia viipymättä.

⁽¹⁷⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

⁽¹⁸⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables

⁽¹⁹⁾ EUVL C 128, 18.5.2010, s. 97–102.

⁽²⁰⁾ EUVL C 107, 6.4.2011, s. 53–57.

4.6.2 Korkea nuorisotyöttömyysaste johtuu osittain siitä, että koulutuspolitiikka ja työnantajien tarpeet eivät vastaa toisiaan. Jäsenvaltioiden olisi puututtava tähän ongelmaan pikaisesti ja lisättävä korkea-asteen koulutukseen uusia tieto- ja viestintätekniisiin taitoihin painottuvia koulutusohjelmia. Lisäksi on olennaisen tärkeää, että tieto- ja viestintätekniikkaan liittyvä koulutuspolitiikka edistää sukupuolten tasa-arvoa.

4.6.3 Aktiiviväestöön kuuluville digitaaliset taidot ovat yhä tarpeellisempia tuottavuuden ja työhön liittyvän joustavuuden ylläpitämiseksi. Niillä työntekijöillä, joilla ei ole tarvittavia digitaalisia taitoja, on yhä suurempi riski joutua alityöllistetyiksi tai jopa työttömiksi. Euroopan tuottavuuden ja kilpailukyyn kannalta onkin välttämätöntä, että yritykset ja työntekijät tekevät yhteistyötä toteuttaakseen työpaikkakoulutusohjelmia digitaalisen lukutaidon ja tieto- ja viestintätekniisten taitojen parantamiseksi.

4.6.4 Lisäksi Euroopan vakavan työttömyysongelman ratkaisemiseksi olisi kehitettävä erityisiä tieto- ja viestintätekniisten taitojen ja digitaalisen lukutaidon oppimiseen tähtäviä koulutusohjelmia, joilla autetaan työttömiä pääsemään takaisin ansiotyöhön.

4.6.5 Koulujen, kirjastojen ja muiden julkisten rakennusten laajakaista- ja tietotekniikkaresursseja voitaisiin hyödyntää politiikassa, jolla tuetaan tieto- ja viestintätekniisten taitojen ja digitaalisen lukutaidon oppimiseen tähtäävää koulutusta kaikkialla unionissa.

4.7 Komitea on aiemmissa lausunnoissaan kehottanut laatimaan kansalaisten verkko-oikeuksien peruskirjan⁽²¹⁾. Vaikka ETSK suhtautuu myönteisesti komission julkaisemaan verkko-oikeuksia koskevaan EU:n säännöstöön⁽²²⁾, se katsoo, että EU:n olisi laadittava digitaalisten oikeuksien peruskirja, jotta kaikille käyttäjille tarjottaisiin selkeää suojaa. Komitea on äskettäin esittänyt tätä koskevan kehoituksen lausunnossaan ”Kansalainen osallistavien digitaalisten sisämarkkinoiden ytimessä: toimintasuunnitelma onnistumisen takaamiseksi”⁽²³⁾.

4.8 Kuluttajat eri puolilla EU:ta valittavat, etteivät heidän internetpalveluntarjoajansa tarjoa heille niin nopeita internetyhteyksiä kuin sopimuksissa luvataan. Tällainen sopimusten rikkominen ja harhaanjohtava mainonta heikentävät luottamusta digitaalisiin markkinoihin. Ongelmaan on puututtava tiukentamalla lainsäädäntöä ja sen noudattamisen valvontaa koskevia säännöksiä.

4.9 ETSK korostaa sähköisen kaupankäynnin toimintasuunnitelman, verkko-, kortti- ja mobiilimaksuja käsittelevän vihreän kirjan ja Euroopan kuluttaja-asioiden toimintaohjelman edistymisen olevan ratkaisevan tärkeää digitaalisten sisämarkkinoiden loppuunsaattamiseksi.

4.10 Komitea on aiemmassa lausunnossaan⁽²⁴⁾ tukenut voimakkaasti ehdotusta EU:n tietosuoja-asetukseksi. ETSK toivoo,

että EU:n tietosuoja sääntöjen kattava uudistus hyväksytään mahdollisimman pian virallisesti. Yleisestä tietosuoja-asetuksesta käytävässä keskustelussa on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon asetuksen mahdolliset vaikutukset muihin politiikanaloihin. Liian tiukat velvoitteet saattavat rajoittaa mahdollisuuksia käyttää henkilötietoja yhteiskunnan hyväksi ja saavuttaa digitaalistrategian tavoitteet (esimerkiksi potilastietojen seuranta tietyn taudin kehittymisen ennustamiseksi tai energianhallinta älykkäiden energiaverkkojen avulla).

4.11 Komitea kehottaa jälleen komissiota edistämään ehdotuksia yrityksille tarkoitettun eurooppalaisen luotettavuusmerkinnän käyttöönottamiseksi. Kuten ETSK on aiemmissa lausunnoissaan⁽²⁵⁾ todennut, sähköistä kaupankäyntiä harjoittavien yritysten unioninlaajuinen sertifiointi- ja luokitusjärjestelmä voisi tarjota kuluttajille valtiollisista rajoista riippumatonta yleistä suojaa heidän ostaessaan tavaroita ja palveluita verkosta. Tämä lisäisi merkittävästi kuluttajien luottamusta sähköiseen rajatylittävään kaupankäyntiin ja auttaisi pk-yrityksiä kasvattamaan rajatylittävää verkkoliiketoimintaansa.

4.12 Komitea toivoo, että kansallisten sähköisen tunnistamisen järjestelmien EU:n laajuisen yhteentoimivuuden varmistamisen lisäksi komissio harkitsee kaikille EU:n kansalaisille tarkoitettun vapaaehtoisuuteen pohjautuvan sähköisen tunnistejärjestelmän käyttöönottoa, jotta sähköiseen kaupankäyntiin liittyvissä maksutapahtumissa voitaisiin käyttää EU:n omaa varmennettua henkilötunnistusta.

4.13 Jäsenvaltioiden ja alue- ja paikallisviranomaisen tulisi digitaalitalouden piristämiseksi edistää ilmaisia langattomia lähiverkkoja (WiFi hotspots) julkisilla paikoilla.

4.14 Vaikka komitea suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen antaa suositus avoimen internetin turvaamisesta kuluttajille, se kehottaa vahvistamaan myös verkon neutraaliuden periaatteen mahdollisimman pian virallisesti EU:n lainsäädännössä. Komitea kiinnittää komission huomion avoimesta internetistä ja verkon neutraaliudesta antamaansa lausuntoon⁽²⁶⁾ jossa todetaan, että verkon neutraaliuden avulla pyritään varmistamaan, että internetpalveluntarjoajat kohtelevat kaikkia samankaltaisen internetdatan lähteitä samalla tavalla eivätkä harjoita syrjintää voitontavoittelutarkoituksessa.

4.15 Pilvipalveluiden käyttö lisää tarvetta suojata kansalaisia, heidän tietoaan ja yksityisyyttään, etenkin jos eurooppalaisten kuluttajien ja yritysten tietoja säilytetään EU:n ulkopuolella tai säilytyksestä huolehtivat EU:n ulkopuoliset yritykset. ETSK kiinnittää komission huomion pilvipalvelustrategiasta äskettäin antamaansa lausuntoon⁽²⁷⁾, jossa komissiota kehoitetaan vahvistamaan seuraavia asioita koskevaa sääntelykehystä:

— tietojen ja yksityisyyden suoja

— julkisen vallan pääsy käsiksi tietoihin

⁽²¹⁾ EUVL C 229, 31.7.2012, s. 1–6.

⁽²²⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/code-eu-online-rights>

⁽²³⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_FI.DOC

⁽²⁴⁾ EUVL C 229, 31.7.2012, s. 90–97.

⁽²⁵⁾ EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58–64.

⁽²⁶⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 139–145.

⁽²⁷⁾ EUVL C 76, 14.3.2013, s. 59–65.

- tietojen hallinta ja käyttäjien ja palveluntarjoajien välisten riitojen ratkaiseminen
- siirrettävyys ja yhteentoimivuus.

Lisäksi ETSK kehottaa komissiota ottamaan huomioon tarpeen varmistaa, että mahdollinen EU-tasolla hyväksyttävä pilvipalvelukehitys toimii myös tulevaisuudessa, sillä alan teknologian kehitys tulee olemaan erittäin voimakasta ja ennalta arvaamatonta vielä jonkin aikaa.

4.16 ETSK panee merkille Euroopan unionin äskettäin julkaistun kyberturvallisuusstrategian ja odottaa pääsevänsä tarkastelemaan strategiaa tukevaa toimenpidepakettia, ehdotettu verkko- ja tietoturvadirektiivi mukaan lukien.

4.17 Lasten ja muita heikommassa asemassa olevien etujen suojelemiseksi verkossa tarvitaan erityistoimenpiteitä. Tämä koskee etenkin tietosuojaa, verkkopetoksia sekä käyttäjien haavoittuvuutta hyödyntävää häikäilemätöntä markkinointia ja mainontaa. ETSK kiinnittää komission huomion lukuisiin aiheesta antamiinsa lausuntoihin⁽²⁸⁾. Erityisesti on syytä mainita lausunnot ”Eurooppalainen strategia internetin parantamiseksi lasten näkökulmasta”⁽²⁹⁾ ja ”Nuorille ja lapsille suunnatun mainonnan puitteet”⁽³⁰⁾.

4.18 Kuten komitean lausunnossa ”Euroopan digitaalistrategia”⁽³¹⁾ todetaan, avoimet standardit helpottavat kilpailua ja avaavat pk-yrityksille mahdollisuuden kasvaa ja menestyä maailmanlaajuisessa kilpailussa. Siksi digitaalistrategiaan olisi sisällytettävä erityinen osio, jolla edistetään ja tuetaan tieto- ja viestintätekniikan tuotteissa ja -palveluissa sovellettavia avoimia standardeja Euroopassa.

4.19 Tieto- ja viestintätekniikka-alaa hallitsevat yhdysvaltalaiset ja aasialaiset yritykset. On silmiinpistävää, ettei Eurooppa ole

onnistunut hyödyntämään tieto- ja viestintätekniistä innovointia ja luomaan sen pohjalta Googlen, Microsoftin, Applen ja Samsungin kaltaisia johtavassa markkina-asemassa olevia megayrityksiä. Komitea on tyytyväinen suunnitelmaan laatia uusi, mikro- ja nanoelektroniikan alaa koskeva teollinen strategia, jonka avulla on tarkoitus lisätä Euroopan houkuttelevuutta suunnittelu- ja tuotantotoimintaan tehtävien investointien kannalta ja kasvattaa Euroopan osuutta maailmanmarkkinoilla. EU:n politiikkaa on kuitenkin muutettava perusteellisesti, jotta voidaan varmistaa, että eurooppalaisilla yrityksillä on sellainen suotuista toimintaympäristö, jota ne tarvitsevat kehittyäkseen maailmanlaajuisiksi markkinajohtajiksi tieto- ja viestintätekniologian ja -palveluiden alalla.

4.20 Komission on myös varmistettava, että tämän teollisuuspolitiikan yhteydessä sovelletaan asianmukaisia sijoitusten hallinnan käytänteitä: investointien tekemisen tulisi perustua odotettuun taloudelliseen ja/tai yhteiskunnalliseen hyötyyn, ja kaikkia investointeja tulisi ohjata tiukasti, jotta varmistetaan ennakoitujen hyötyjen saavuttaminen.

4.21 Ehdotettujen T&K&I-investointien hallinnoinnilla tulee varmistaa ohjelmien ja hankkeiden toimiva koordinointi, jotta voidaan maksimoida hyödyt ja välttää päällekkäisestä toiminnasta aiheutuvaa voimavarojen tuhlausta.

4.22 ETSK uskoo, että eurooppalaiseen GNSS-teknologiaan ja -palveluihin tehtävät huomattavat investoinnit edistäisivät digitaalistrategian onnistumista. Niinpä komitea kehottaa jälleen komissiota hyödyntämään ne huomattavat yhteisvaikutukset, joita saataisiin aikaan, jos GNSS-ohjelmat otettaisiin asianmukaisesti huomioon digitaalistrategian muotoilussa ja toteuttamisessa. ETSK on kiinnittänyt asiaan huomiota jo digitaalistrategiasta antamassaan lausunnossa⁽³²⁾.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

⁽²⁸⁾ EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58–64, EUVL C 128, 18.5.2010, s. 69–73 ja EUVL C 224, 30.8.2008, s. 61–66.

⁽²⁹⁾ EUVL C 351, 15.11.2012, s. 68–72.

⁽³⁰⁾ EUVL C 351, 15.11.2012, s. 6–11.

⁽³¹⁾ EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58–64.

⁽³²⁾ EUVL C 54, 19.2.2011, s. 58–64.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietoturvan varmistamiseksi koko unionissa"

COM(2013) 48 final — 2013/0027 (COD)

(2013/C 271/25)

Esittelijä: **Thomas McDONOGH**

Neuvosto päätti 21. helmikuuta 2013 ja Euroopan parlamentti 15. huhtikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietoturvan varmistamiseksi koko unionissa

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD).

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 30. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 163 ääntä puolesta ja 1 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Pöytäkirjat ja suositukset

1.1 Komitea panee merkille ehdotetun direktiivin, joka olisi nähtävä äskettäin julkaistuihin Euroopan unionin kyberturvallisuusstrategiaan ⁽¹⁾ liittyvässä laajemmassa yhteydessä. Strategiaa hahmotellaan kattava visio verkko- ja tietoturvasta, jotta varmistetaan, että digitaalitalous voi kasvaa turvallisesti samalla kun edistetään eurooppalaisia vapauden ja demokratian arvoja.

1.2 ETSK on tyytyväinen ehdotettuun direktiiviin, jotta varmistetaan verkko- ja tietoturvan yhteinen korkea taso koko EU:ssa. Verkko- ja tietoturvan yhdenmukaistaminen ja hallinta unionin tasolla ovat olennaisen tärkeitä digitaalisten sisämarkkinoiden loppuunsaattamisen ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta kokonaisuudessaan. Komitea on komission tavoin huolissaan valtavasta vahingosta, jota taloudelle ja EU:n kansalaisten hyvinvoinnille voi aiheutua verkko- ja tietoturvan häiriöstä. Ehdotettu direktiivi ei kuitenkaan vastaa komitean odotuksia vahvasta lainsäädännästä tässä erittäin tärkeässä kysymyksessä.

1.3 Komitea on erittäin pettynyt siihen, että useat jäsenvaltiot eivät ole edistyneet verkko- ja tietoturvan tehokkaassa toteuttamisessa kansallisella tasolla. ETSK on huolissaan lisääntyneistä riskeistä, joita tämä tilanne aiheuttaa kansalaisille, sekä tilanteen kielteisistä vaikutuksista digitaalisten sisämarkkinoiden loppuunsaattamiseen. Kaikkien jäsenvaltioiden olisi viipymättä hoidettava verkko- ja tietoturvaa koskevat täyttämättä jääneet velvoitteensa.

1.4 Tämä puutteellinen edistymisen on luomassa uuden digitaalisen kuilun verkko- ja tietoturvassa pitkälle edistyneiden

jäsenvaltioiden eliittiryhmän ja vähemmän edistyneiden jäsenvaltioiden välille. Tällainen kuilu heikentää verkko- ja tietoturvaan liittyvää luottamusta ja yhteistyötä unionitasolla, ja jollei siihen puututa pikaisesti, se voi aiheuttaa jäsenvaltioiden erilaisista valmiuksista johtuvia häiriöitä sisämarkkinoilla.

1.5 ETSK katsoo, kuten se on tuonut esiin aiemmissa lausunnoissaan ⁽²⁾, että varovaiset ja vapaaehtoiset toimet eivät ole riittäviä ja että tarvitaan jäsenvaltioihin kohdistuvia voimakkaita sääntelyllisiä velvoitteita, jotta varmistetaan verkko- ja tietoturvan yhdenmukaistaminen, hallinta ja täytäntöönpano Euroopan tasolla. Valitettavasti ETSK:n täytyy todeta, että tässä tarkasteltava ehdotus direktiiviksi ei tarjoa tarvittavaa selkeää ja lujaa lainsäädäntöä. Komitea uskoo, että tarvittavan yhteisen korkean verkko- ja tietoturvan tason varmistamiseksi asetusta olisi jäsenvaltioille asetettuine, huolellisesti määriteltynä velvoitteineen direktiiviä tehokkaampi.

1.6 Huolimatta Euroopan komission aikomuksesta antaa delegoituja säädöksiä, jotta varmistetaan yhtenäiset olosuhteet direktiivin eräiden osien täytäntöönpanoa varten, komitea katsoo, että ehdotetusta säädöksestä puuttuu standardeja, selkeitä määritelmiä ja ehdottomia velvoitteita, minkä vuoksi jäsenvaltioille jää aivan liian paljon liikkumavaraa tulkitessaan keskeisiä elementtejä ja siirtäessään ne osaksi kansallista lainsäädäntöä. Komitea toivoo, että ehdotuksessa esitettäisiin paljon tarkempia standardien, vaatimusten ja menettelyjen määritelmiä, joita jäsenvaltioiden, viranomaisten, markkinatoimijoiden ja keskeisten internettoiminnan mahdollistavien tahojen on noudatettava.

⁽¹⁾ "Avoin, turvallinen ja vakaa verkkoympäristö", JOIN(2013) 1.

⁽²⁾ ETSK:n lausunnot aiheista "Elintärkeiden tietoinfrastruktuurien suojaaminen", EUVL C 255, 22.9.2010, s. 98 ja "Direktiivi tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä", EUVL C 218, 23.7.2011, s. 130.

1.7 Jotta vahvistetaan verkko- ja tietoturvaä käsittelevän politiikan muotoilua ja täytäntöönpanoa EU:ssa, komitea kehottaa perustamaan ilmailualan keskusviranomaisen (EASA) ⁽³⁾ kaltaisen EU-tason verkko- ja tietoturvaviranomaisen. Tällainen elin laatisi standardeja ja valvoisi verkko- ja tietoturvan kaikkien elementtien täytäntöönpanoa koko unionissa turvallisten päätelaitteiden ja käytäntöjen sertifiointista aina verkko- ja tietoturvan toteuttamiseen saakka.

1.8 ETSK on erittäin tietoinen kyberturvallisuuden ja tietosuojan lisääntyneistä riskeistä, jotka johtuvat pilvipalvelujen käyttöönotosta ⁽⁴⁾ Euroopassa. Komitea kehottaa nimenomaan sisällyttämään ehdotettuun säädökseen turvallisuutta koskevia erityisiä lisävaatimuksia ja -velvoitteita pilvipalvelujen tarjonnan ja käytön osalta.

1.9 Asianmukaisen vastuuvollisuuden varmistamiseksi verkko- ja tietoturvan alalla säädöksessä olisi selvennettävä, että toimijoilla, joilla on ehdotetun direktiivin nojalla velvoitteita, olisi oikeus pitää ohjelmistojen ja laitteistojen toimittajia vastuussa kaikista tuotteidensa tai palveluidensa vioista, jotka vaikuttavat suoraan verkko- ja tietoturvaopikkeisiin.

1.10 ETSK kehottaa jäsenvaltioita kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että pienten ja keskiuurten yritysten (pk-yritysten) verkko- ja tietoturvaä koskevat tiedot ja kyberturvallisuuteen liittyvät taidot paranevat. Komitea myös kiinnittää komission huomion "hakkerikilpailujen" menestykseen Yhdysvalloissa ⁽⁵⁾ ja eräissä jäsenvaltioissa ⁽⁶⁾ sekä tarpeeseen lisätä tietoisuutta kyberturvallisuudesta ja kouluttaa verkko- ja tietoturvan ammattilaisten seuraava sukupolvi.

1.11 Koska on tärkeää, että kaikki jäsenvaltiot noudattavat verkko- ja tietoturvamääräyksiä koko EU:ssa, ETSK kehottaa komissiota harkitsemaan, miten monivuotisen rahoituskehityksen varoja voitaisiin kohdentaa verkko- ja tietoturvamääräysten noudattamiseen, jotta autettaisiin taloudellista tukea tarvitsevia jäsenvaltioita.

1.12 Verkko- ja tietoturvateknologioiden tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin rahoituksen olisi oltava keskeinen painopiste tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti 2020 -puiteohjelmassa, jotta Eurooppa voi pysyä mukana nopeasti muuttuvassa verkkouhkien maailmassa.

1.13 Jotta selvennetään, millä toimijoilla on ehdotetun säädöksen nojalla lakisääteisiä velvollisuuksia, ETSK toivoo, että kukin jäsenvaltio velvoitettaisiin julkaisemaan sähköinen luettelo kaikista niistä toimijoista, joita direktiivin mukaiset riskinhallinta- ja raportointivaatimukset koskevat. Tällainen avoimuus ja julkinen vastuuvollisuus lisäisi luottamusta ja edistäisi säännösten noudattamista.

1.14 Komitea kehottaa komissiota kiinnittämään huomiota moniin aiempiin lausuntoihinsa, joissa käsitellään verkko- ja tietoturvaä ja otetaan kantaa turvallisen tietoyhteiskunnan ja elintärkeiden infrastruktuurien suojaamisen tarpeeseen ⁽⁷⁾.

2. Komission ehdotuksen pääkohdat

2.1 Ehdotus verkko- ja tietoturvadirektiiviksi julkaistiin yhdessä asiakirjan "Euroopan unionin kyberturvallisuusstrategia" kanssa. Strategian tavoitteena on vahvistaa tietojärjestelmien sielokykyä, vähentää verkkorikollisuutta, vahvistaa EU:n kansainvälistä verkkotoimintapolitiikkaa ja verkkopuolustusta, kehittää kyberturvallisuuteen liittyviä teollisia ja teknologisia voimavaroja sekä samalla edistää perusoikeuksia ja muita EU:n keskeisiä arvoja.

2.2 Verkko- ja tietoturvassa on kyse internetin ja muiden yhteiskuntamme toimintaa tukevien verkkojen, tietojärjestelmien ja niihin liittyvien palveluiden suojaamisesta. Verkko- ja tietoturva on keskeinen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta.

2.3 Verkko- ja tietoturvaan sovellettava puhtaasti vapaaehtoinen lähestymistapa, jota EU on tähän mennessä noudattanut, ei suojele riittävästi verkko- ja tietoturvariskeiltä. Tämänhetkiset verkko- ja tietoturvaalμιudet eivät riitä vastaamaan nopeasti muuttuviin uhkisiin eivätkä varmistamaan korkeatasoista ja yhteistä suojaa kaikissa jäsenvaltioissa.

⁽³⁾ Euroopan lentoturvallisuusvirasto: <http://easa.europa.eu/>

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunnot aiheista "Tietotekniikan resurssipalvelut (cloud computing) Euroopassa", EUVL C 24, 28.1.2012, s. 40 ja "Pilvipalvelujen potentiaali käyttöön Euroopassa", EUVL C 76, 14.3.2013, s. 59.

⁽⁵⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/25/technology/united-states-wants-to-attract-hackers-to-public-sector.html?pagewanted=all&_r=0

⁽⁶⁾ <http://www.bbc.co.uk/news/technology-17333601>

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Turvallisen tietoyhteiskunnan strategia", EUVL C 97, 28.4.2007, s. 21.

ETSK:n lausunto aiheesta "Elintärkeiden tietoinfrastruktuurien suojaaminen", EUVL C 255, 22.9.2010, s. 98.

ETSK:n lausunto aiheesta "ENISA-asetus", EUVL C 107, 6.4.2011, s. 58.

ETSK:n lausunto aiheesta "Yleinen tietosuojaa-asetus", EUVL C 229, 31.7.2012, s. 90.

ETSK:n lausunto aiheesta "Tietojärjestelmiin kohdistuvat hyökkäykset", OJ C 218, 23.7.2011, s. 130.

ETSK:n lausunto aiheesta "Sähköiset transaktiot sisämarkkinoilla", EUVL C 351, 15.11.2012, s. 73.

ETSK:n lausunto aiheesta "EU:n pilvipalvelustrategian valmistelu", EUVL C 76, 14.3.2013, s. 15.

ETSK:n lausunto aiheesta "Pilvipalvelujen potentiaali käyttöön Euroopassa", EUVL C 76, 14.3.2013, s. 59.

2.4 Jäsenvaltioiden valmiudet ja varautumistaso vaihtelevat nykyisin hyvin paljon, mikä johtaa verkko- ja tietoturvaan sovellettavien lähestymistapojen hajanaisuuteen eri puolilla EU:ta. Koska verkot ja järjestelmät ovat yhteenliitettyjä, EU:n yleinen verkko- ja tietoturva heikentyy sellaisten jäsenvaltioiden takia, joissa turvataso on riittämätön. Tämä tilanne vaikeuttaa myös luottamuksen luomista vertaisryhmien välille, mikä on ennakkoedellytys yhteistyölle ja tiedonvaihdon. Näin ollen yhteistyötä harjoitetaan vain niiden vähemmistönä olevien jäsenvaltioiden kesken, joissa valmiustaso on korkea.

2.5 Direktiivin, joka perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklaan, tavoitteena on helpottaa digitaalisten sisämarkkinoiden loppuunsaattamista ja moitteetonta toimintaa siten, että

- toteutetaan verkko- ja tietoturvan yhteinen vähimmäistaso jäsenvaltioissa ja lisätään siten yleistä varautumistasoa ja reagointikykyä
- parannetaan verkko- ja tietoturvaan liittyvää yhteistyötä EU:n tasolla rajat ylittävien turvapoikkeamien ja -uhkien torjumiseksi
- luodaan riskinhallintakulttuuri ja parannetaan tietojen vaihtoa yksityisen ja julkisen sektorin välillä.

2.6 Ehdotetussa direktiivissä asetetaan muun muassa seuraavia oikeudellisia vaatimuksia:

- a) Jokaisen jäsenvaltion on hyväksyttävä kansallinen verkko- ja tietoturvastrategia ja nimettävä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuudesta vastaava kansallinen toimivaltainen viranomainen, jolla on riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat, jotta se voi ehkäistä ja käsitellä verkko- ja tietoturvariskejä ja -poikkeamia ja reagoida niihin.
- b) Jäsenvaltioiden ja komission on luotava yhteistyömekanismi voidakseen antaa toisilleen varhaisvaroituksia turvariskeistä ja -poikkeamista, tehdäksään yhteistyötä ja järjestääksään säännöllisiä vertaisarviointoja.
- c) Tietyn tyyppisten toimijoiden on koko EU:ssa otettava käyttöön riskinhallintamenetelmiä ja raportoitava kansallisille toimivaltaisille viranomaisille keskeisissä palveluissaan ilmenevistä merkittävistä turvapoikkeamista. Toimijoita, joita nämä vaatimukset koskevat, ovat tiettyjen alojen (pankki- ja rahoituspalveluiden, liikenteen, energia-alan ja terveydenhuollon) elintärkeiden tietoinfrastruktuurien ylläpitäjät,

tietoyhteiskunnan palvelut (etenkin pilvipalvelut, sähköisen kaupankäynnin alustat, internetvälitteiset maksupalvelut, hakukoneet, sovelluskaupat ja verkkoyhteisöpalvelut) mahdollistavat toimijat ja julkishallinnon tahot.

2.7 Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi lainsäädäntöään viimeistään 18 kuukauden kuluttua siitä kun neuvosto ja Euroopan parlamentti ovat hyväksyneet direktiivin (todennäköisesti joskus vuonna 2014).

3. Yleistä

3.1 Internetin ja digitaaliyhteiskunnan kasvu vaikuttaa syvästi jokapäiväiseen elämään. Kun riippuvuutemme internetistä lisääntyy, vapautemme, hyvinvointimme ja elämänlaatumme riippuvat kuitenkin yhä enemmän vahvasta verkko- ja tietoturvasta: jos internet ei toimi eivätkä esimerkiksi sähköiset potilastiedot ole saatavilla hätätilanteessa, ihmisiä voi kuolla. Elintärkeä tietoinfrastruktuuri on Euroopassa yhä uhatumpi, eikä verkko- ja tietoturvasomme ole riittävän hyvä.

3.2 Europolin johtaja totesi viime vuonna, että hän on ”hyvin huolissaan laajalti perusteettomasta luottamuksesta internetin loukkaamattomuuteen”⁽⁸⁾. Kuulemme usein rikollisten, terroristien tai vieraiden valtioiden keskeisiin perusrakenteisiin kohdistamista uusista verkkohyökkäyksistä. Kohteet eivät useinkaan raportoi hyökkäyksistä, koska ne pelkäävät maineensa menettämistä. Viime viikkoina on kuitenkin havaittu Euroopan internetinfrastruktuuriin⁽⁹⁾ ja pankkijärjestelmiin⁽¹⁰⁾ kohdistuneita hyökkäyksiä, jotka ovat olleet liian haitallisia peiteltäviksi. Eräissä raportissa⁽¹¹⁾ on arvioitu, että vuonna 2011 Alankomaissa tehtiin 92 miljoonaa verkkohyökkäystä ja Saksassa 82 miljoonaa. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus arvioi, että vuonna 2011 maassa tehtiin 44 miljoonaa verkkohyökkäystä, joiden kustannukset taloudelle olivat lähes 30 miljardia euroa⁽¹²⁾.

3.3 EU:n neuvosto käsitteli vuonna 2007 verkko- ja tietoturvaongelmaa Euroopassa⁽¹³⁾. Siitä lähtien noudatettu poliittinen lähestymistapa⁽¹⁴⁾ on kuitenkin pääasiassa tukeutunut jäsenvaltioiden vapaaehtoiseen toimintaan, ja vain jäsenvaltioiden vähemmistö on ryhtynyt tehokkaisiin toimiin. Komitea panee merkille, että monet jäsenvaltiot eivät edelleenkaan ole julkaisseet kansallista kyberturvallisuusstrategiaa eivätkä laatineet kansallista verkkoturvallisuuspoikkeamavaraumissuunnitelmaa. Eräät jäsenvaltiot eivät ole vielä perustaneet tietotekniikan kriisiryhmää (CERT-ryhmää) eivätkä edelleenkaan ratifioineet verkkorikollisuutta koskevaa Euroopan neuvoston yleissopimusta⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ <http://forumblog.org/2012/05/what-if-the-internet-collapsed/>

⁽⁹⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/27/technology/internet/online-dispute-becomes-internet-snarling-attack.html?pagewanted=all&_r=0

⁽¹⁰⁾ http://www.dutchnews.nl/news/archives/2013/04/online_retailers_demand_banks.php

⁽¹¹⁾ http://www.securelist.com/en/analysis/204792216/Kaspersky_Security_Bulletin_Statistics_2011

⁽¹²⁾ UK Cyber Security Strategy – Landscape Review: <http://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/Cyber-security-Full-report.pdf>

⁽¹³⁾ Neuvoston päätöslauselma 2007/C 68/01.

⁽¹⁴⁾ COM(2006) 251 final ja COM(2009) 149 final.

⁽¹⁵⁾ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CL=ENG>

3.4 Kymmenen jäsenvaltiota, jotka ovat erittäin edistyneitä verkko- ja tietoturva-asioissa, ovat perustaneet Euroopan valtiollisten tietotekniikan kriisiryhmien yhteenliittymän (EGC) tehäkseen tiivistä yhteistyötä verkko- ja tietoturvan ja poikkeamiin reagoinnin aloilla. EGC:n jäseneksi ei tällä hetkellä voi liittyä: muut heikommin edistyneet 17 jäsenvaltiota ja uudelleen muodostettu CERT-EU⁽¹⁶⁾ on nykyisin suljettu tämän eliittiryhmän ulkopuolelle. Uusi digitaalinen kuilu on avautumassa verkko- ja tietoturvassa erittäin edistyneiden ja muiden jäsenvaltioiden välille. Jollei tätä kuilua kurota umpeen, verkko- ja tietoturvan erot jäytävät digitaalisten sisämarkkinoiden ydintä ja rajoittavat luotamuksen, yhdenmukaisuuden ja yhteentoimivuuden kehittämistä. Ilman päättäväisiä toimia erittäin edistyneiden ja heikommin edistyneiden jäsenvaltioiden välinen kuilu todennäköisesti kasvaa, mikä aiheuttaisi eri maiden välisistä valmiuseroista johtuvia sisämarkkinoiden häiriöitä.

3.5 Kyberturvallisuusstrategian onnistuminen ja ehdotetun verkko- ja tietoturvadirektiivin tehokkuus riippuvat vahvasta verkko- ja tietoturvateollisuudesta Euroopassa sekä verkko- ja tietoturvaan liittyvää erityistaitoa omaavien työntekijöiden riittävästä määrästä. ETSK panee tyytyväisenä merkille, että ehdotetussa direktiivissä viitataan jäsenvaltioiden tarpeeseen investoida verkko- ja tietoturvaan liittyviin opetus-, valistus- ja koulutusohjelmiin. Komitea kehottaa kuitenkin kaikkia jäsenvaltiota toteuttamaan erityistoimia, jotta pk-sektoria informoidaan, valistetaan ja tuetaan kyberturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Suurten yritysten on helppo hankkia tarvitsemansa osaaminen, mutta pk-yritykset tarvitsevat tukea.

3.6 ETSK on valmis tekemään yhteistyötä Euroopan verkko- ja tietoturvaviraston (ENISA) kanssa verkko- ja tietoturvan edistämiseksi verkkoturvallisuuskuukauden aikana myöhemmin vuonna 2013. Kun ajatellaan kyberturvallisuusstrategian ja verkko- ja tietoturvaa käsittelevän direktiivin tavoitetta kehittää turvallisuuden huomioon ottavaa kulttuuria kaikkialla unionissa ja lisätä verkko- ja tietoturvan edellyttämien taitojen tasoa, komitea kiinnittää komission huomion teinien keskuudessa järjestettyihin hankkerikilpailuihin, jotka ovat huomattavasti edistäneet valveutumista erinäisissä jäsenvaltioissa ja Yhdysvalloissa.

3.7 Komitea on tyytyväinen myös siihen, että kyberturvallisuusstrategiassa sitoudutaan rahoittamaan verkko- ja tietoturvaan keskittyvää tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoimintaa.

3.8 Pilvipalvelujen kasvu synnyttää monia uusia riskejä, jotka on otettava huomioon kyberturvallisuudessa. Verkkorikollisten käytössä on nykyisin esimerkiksi valtava laskentateho suhteellisen alhaisin kustannuksin, ja tuhansien yritysten tiedot on nykyisin tallennettu keskitettyihin tietokantoihin, jotka ovat alttiita kohdennetuille hyökkäyksille. ETSK on suosittanut verkkojen sietokyvyn parantamista pilvipalvelujen yhteydessä⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ CERT-EU on EU:n toimielinten, virastojen ja muiden elinten perustama pysyvä tietotekniikan kriisiryhmä.

⁽¹⁷⁾ ETSK:n lausunnot aiheista ”Tietotekniikan resurssipalvelut (cloud computing) Euroopassa”, EUVL C 24, 28.1.2012, s. 40 ja ”Pilvipalvelujen potentiaali käyttöön Euroopassa”, EUVL C 76, 14.3.2013, s. 59.

3.9 Komitea on aiemmin kehottanut ottamaan vapaaehtoiselta pohjalta käyttöön verkkokaupassa sovellettavan eurooppalaisen sähköisen henkilötunnisteen nykyisten kansallisten järjestelmien täydennykseksi. Tällainen järjestelmä tehostaisi petosten torjuntaa, lisäisi talouden toimijoiden välistä luottamusta, alentaisi palveluntarjontaan liittyviä kustannuksia, parantaisi palveluiden laatua ja tarjoaisi kansalaisille parempaa suojaa.

4. Erityistä

4.1 Verkko- ja tietoturvaa käsittelevä komission direktiiviehdotus on valitettavasti liian varovainen eikä riittävän selkeä ja riippuu liiaksi jäsenvaltioiden itsesääntelystä. Standardien, selkeiden määritelmien ja pakollisten velvoitteiden puuttuminen etenkin direktiivin IV luvut jättää liikaa liikkumavaraa jäsenvaltioille säädöksen keskeisten elementtien tulkinnassa ja saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Asetus, jossa on määritelty selvästi pakolliset lakisääteiset velvoitteet jäsenvaltioille, olisi direktiiviä tehokkaampi.

4.2 Komitea panee merkille, että ehdotetun direktiivin 6 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä ”toimivaltainen viranomainen” seuraamaan ja edistämään direktiivin johdonmukaista soveltamista kaikkialla unionissa. Lisäksi komitea toteaa, että direktiivin 8 artiklassa säädetään ”yhteistyöverkostosta”, joka sille ja komissiolle uskottujen toimivaltuuksien turvin huolehtii yleiseurooppalaisesta johtamisesta, ohjauksesta ja tarvittaessa täytäntöönpanon valvonnasta jäsenvaltiotasoa myöten. ETSK katsoo, että EU:n olisi näiden hallinnointipuitteiden pohjalta harkittava Euroopan lentoturvallisuusviraston (EASA) kaltaisen EU-tason viranomaisen perustamista verkko- ja tietoturva-asioita varten. EASA laatii standardeja ja huolehtii turvallisuusvaatimusten noudattamisesta ja täytäntöönpanon valvonnasta ilmailualan, lentoasemien ja lentoyhtiöiden toiminnan osalta.

4.3 Komitean kohdassa 4.2 ehdottama EU-tason verkko- ja tietoturvaviranomainen voisi tukeutua Euroopan verkko- ja tietoturvaviraston (ENISA), Euroopan standardointikomitean (CEN), tietotekniikan kriisiryhmien (CERT), Euroopan valtiollisten tietotekniikan kriisiryhmien yhteenliittymän (EGC) ja muiden vastaavien toimijoiden jo tekemään työhön. Tällainen viranomaisen laatisi standardeja ja valvoisi verkko- ja tietoturvan kaikkien elementtien täytäntöönpanoa turvallisten päätelaitteiden ja käytäntöjen sertifiointista aina verkko- ja tietoturvan toteuttamiseen saakka.

4.4 Koska jäsenvaltiot ovat hyvin riippuvaisia toisistaan varmistettaessa verkko- ja tietoturva koko unionissa ja koska verkko- ja tietoturvahäiriöistä voi aiheutua erittäin korkeita kustannuksia kaikille asianosaisille, ETSK toivoo, että lainsäädännössä sovittaisiin selvistä ja oikeasuhteisista seuraamuksista velvoitteiden laiminlyönnestä ja että seuraamukset yhdenmukaistetaan, jotta ne kuvastavat Euroopan laajuisia vastuuta ja mahdollisesti aiheutettavan vahingon laajuutta paitsi kotimarkkinoilla myös kaikkialla unionissa. Sädöksen 17 artiklassa, jossa käsitellään seuraamuksia, annetaan yleisesti ottaen jäsenvaltioille liikaa harkintavaltaa päättää seuraamuksista eikä tarjota riittäviä suunta- viivoja, jotta voidaan ottaa huomioon rajatylittävät ja Euroopan laajuiset vaikutukset.

4.5 Tällä hetkellä valtiot ja elintärkeiden palveluiden tarjoajat eivät julkista turvallisuus- ja tietokykyhäiriöitä kuin pakon edessä. Tällainen avoimuuden puute heikentää Euroopan kykyä reagoida verkkouhkiin nopeasti ja tehokkaasti ja sen kykyä parantaa yleistä verkko- ja tietoturvaa vastavuoroisen oppimisen avulla. Komitea on erittäin tyytyväinen komission päätökseen säätää direktiivissä velvollisuudesta ilmoittaa kaikista merkittävistä verkko- ja tietoturvapoikkeamista. ETSK ei usko, että turvapoikkeamien vapaaehtoinen omatoiminen raportointi toimisi, sillä maineen menettämisen ja vastuuseen joutumisen pelko houkuttelee peittelemään häiriöitä.

4.6 Direktiivin 14 artiklassa, jossa tarkastellaan ilmoittamista, ei kuitenkaan määritellä, minkälaisia olisivat turvapoikkeamat, jotka "vaikuttavat merkittävästi" turvallisuuteen, ja siinä annetaan asianomaisille elimille ja jäsenvaltioille liikaa harkintavaltaa päättää siitä, ilmoitetaan verkko- ja tietoturvapoikkeamista vai ei. Tehokas lainsäädäntö edellyttää yksiselitteisiä vaatimuksia. Koska ehdotettu direktiivi on liian epäselvä vaatimusten keskeisten määritelmien osalta, osapuolia ei voida pitää vastuussa säännösten rikkomisesta, kuten direktiivin 17 artiklassa säädetään.

4.7 Koska verkko- ja tietoturvan toteuttaminen on pitkälti yksityissektorin käsissä, on tärkeää edistää vankkaa luottamusta ja yhteistyötä kaikkien elintärkeistä tietoinfrastruktuureista ja -palveluista vastaavien yritysten kanssa. Komission vuonna 2009 käynnistämä tietokykyä käsittelevä eurooppalainen julkis-yksityinen kumppanuus (EP3R) on kiitoksen ja kannustuksen arvoinen. Komitea katsoo kuitenkin, että aloitetta tulee vahvistaa ja tukea sääntelyllisellä velvoitteella verkko- ja tietoturvasäädöksessä, jotta velvollisuutensa täyttämättä jättävät keskeiset toimijat voidaan pakottaa yhteistyöhön.

4.8 Kunkin jäsenvaltion olisi julkaistava tuomioistuimiaan varten sähköinen luettelo kaikista niistä toimijoista, joita ehdotetun direktiivin 14 artiklan mukaiset turvallisuusvaatimukset ja turvapoikkeamien ilmoittamisvelvoitteet koskevat. Tällainen avoimuus paitsi selventäisi sitä, millä tavoin kukin jäsenvaltio päättää soveltaa säädöksen 3 artiklan määritelmiä, myös auttaisi lisäämään luottamusta ja edistämään riskinhallintakulttuuria kansalaisten keskuudessa.

4.9 ETSK panee merkille, että ohjelmistojen kehittäjiin ja laitteistojen valmistajiin ei nimenomaan sovelleta direktiivin vaatimuksia, sillä ne eivät tarjoa tietoyhteiskunnan palveluja. Komitea katsoo kuitenkin, että ehdotetussa säädöksessä olisi todettava, että toimijat, joiden on noudatettava direktiivissä asetettuja velvoitteita, voivat valittaa ohjelmistojen ja laitteistojen toimittajille tuotteissa tai palveluissa havaituista puutteista, jotka vaikuttavat suoraan verkko- ja tietoturvapoikkeamiin.

4.10 Vaikka komissio arvioi, että ehdotetun verkko- ja tietoturvadirektiivin soveltamisen kustannukset ovat vuosittain noin 2 miljardia euroa, jotka jakautuvat Euroopassa julkisen ja yksityisen sektorin kesken, komitea katsoo, että eräiden talousvaikeuksissa olevien jäsenvaltioiden on vaikea löytää tarvittavia investointeja säännösten noudattamiseksi. On tutkittava, miten verkko- ja tietoturvasäännösten noudattamiseen voitaisiin antaa tukea monivuotisesta rahoituskehyksestä sekä erilaisista välineistä, kuten Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja kenties sisäisen turvallisuuden rahastosta.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi fluoratuista kasvihuonekaasuista”

COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD)

(2013/C 271/26)

Esittelijä: **Mário SOARES**

Hallintovirkamies: Annika Korzinek Neuvosto päätti 21. marraskuuta 2012 ja Euroopan parlamentti 19. marraskuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 192 artiklan 1 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus fluoratuista kasvihuonekaasuista

COM(2012) 643 final - 2012/0305 (COD).

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 26. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 92 ääntä puolesta ja 2 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK tukee päättäväisesti komission pyrkimyksiä vahvistaa fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevaa lainsäädäntöä.

1.2 ETSK korostaa, että olisi tärkeää päästä nopeasti maailmanlaajuiseen sopimukseen fluorattujen kasvihuonekaasujen hallinnasta, jotta kaikkiin maailman talouksiin sovelletaan samanlaisia sääntöjä.

1.3 Tämänhetkisen talous- ja sosiaalikiin aikana työllisyyden tukemisen on oltava etusijalla. Ilmasto- ja ympäristöystävällisempään talouteen siirtymisen tueksi tarvitaan vahvaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua, jotta tulevia muutoksia pystytään hallinnoimaan kollektiivisesti ja demokraattisesti. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, neuvottelemine ja osallistuminen ovat perusluonteisia arvoja ja välineitä, joiden pohjalta voidaan edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja laadukkaita työpaikkoja, luoda työpaikkoja ja vahvistaa innovoinnin ja Euroopan talouksien kilpailukykyä sekä yhteensovittaa nämä tavoitteet.

1.4 ETSK kehottaa vähentämään asetuksen eri osa-alueiden täytäntöönpanosta erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille aiheutuvaa taloudellista ja hallinnollista taakkaa.

1.5 ETSK kehottaa ottamaan nykyistä paremmin huomioon energiankulutuksen tuotteen koko elinkaaren aikana sekä sisällyttämään kustannus-hyötyanalyysiin ehdotettujen vaihtoehtoisten teknologioiden mahdolliset haitat.

1.6 Komission ja jäsenvaltioiden on vahvistettava tukea tutkimukselle ja teolliselle innovoinnille, erityisesti fluorattuja kasvihuonekaasuja korvaavien vaihtoehtoisten teknologioiden kehittämiselle.

1.7 Sekä jäsenvaltioilta että yrityksiltä tarvitaan merkittäviä toimia, jotta fluorattujen kasvihuonekaasujen käytön ja tuotannon vähentämiseen tähtäävillä politiikoilla saavutetaan sosiaalisesti oikeudenmukainen siirtymä.

1.8 Saattaa olla tarpeen kehittää asianmukaisia koulutusohjelmia, joilla työntekijöitä autetaan valmistautumaan fluorattuja kasvihuonekaasuja korvaaviin vaihtoehtoihin teknologioihin, mutta pk-yritysten erityistilanne on otettava huomioon eikä päteväinnistä/koulutuksesta saisi aiheutua liiallista taloudellista ja hallinnollista taakkaa.

1.9 Tarvitaan myös fluorattujen kaasujen käyttöä edeltäviä toimenpiteitä, joilla estetään vuodot vahvistamalla tällaisia aineita sisältävien laitosten suunnittelua koskevia vaatimuksia.

1.10 Jäsenvaltioiden olisi kehitettävä erilliskeräysjärjestelmiä fluorattuja aineita sisältäviä, käyttöikänsä lopussa olevia laitteita varten sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin 2002/96/EY periaatteiden mukaisesti.

1.11 Näiden koulutusohjelmien tulisi olla suunnattu kaikille yrityksille, joilla on fluorattuja kaasuja sisältävien laitteiden tuotantoon, jakeluun ja kokoamiseen liittyviä toimintoja. Koulutusohjelmissa tulisi käsitellä myös vaihtoehtoisia teknologioita, jotta edistetään teknologista siirtymäprosessia.

1.12 ETSK katsoo, että olisi asianmukaisempaa tehdä ero näiden teknologioiden välille, jotta tähdättäisiin "asteittaiseen käytöstä poistamiseen" "asteittaisen vähentämisen" sijaan ainakin silloin, kun se on teknisesti mahdollista ja taloudellisesti realistista.

1.13 Eurooppalaisille tuottajille asetettujen rajoitusten tulisi koskea myös Euroopan unioniin tuotavia tuotteita.

1.14 Euroopan komissio vastaa pääasiallisesti kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta. Komission on pidettävä sen kustannukset rajallisina tinkimättä ympäristötavoitteista.

1.15 Komissiolle olisi annettava tarkasteltavana olevan asetuksen valvonta-, varmennus- ja täytäntöönpanomenettelyihin liittyvät valtuudet.

1.16 ETSK on samaa mieltä ympäristönsuojelun valitsemisesta oikeusperustaksi, mutta komitea korostaa tarvetta huolehtia siitä, että asetuksen täytäntöönpano ei ole haitallista sisämarkkinoiden yhtenäisyydelle.

2. Johdanto

2.1 ETSK antoi vuonna 2004 lausunnon⁽¹⁾ ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietyistä fluoraatuista kasvihuonekaasuista (nykyinen asetus N:o 842/2006). Siinä painotettiin, että kasvihuonekaasupitoisuudet ovat kasvanut ihmisen toiminnan seurauksena ja mikäli tällaista kehitystä ja siihen liittyvää ilmaston lämpenemistä ei onnistuta hillitsemään tai pysäyttämään, tuloksena on ilmaston pysyvä ja mahdollisesti haitallinen muuttuminen. Vaikka komitea tukee komission tavoitetta ja yleistä lähestymistapaa, vuonna 2004 annettussa lausunnossa otettiin esille eräitä asetusehdotuksen herättämiä kysymyksiä. Näistä kriittisistä huomioista osa on edelleen käypä, ja ne esitetään uudelleen käsillä olevassa lausunnossa.

2.2 Fluoratut kaasut ovat voimakkaita kasvihuonekaasuja. Niitä käsitellään tällä hetkellä kahdessa eri kansainvälisessä sopimuksessa riippuen siitä, onko niillä ylilmakehän otsonikerrosta heikentäviä vaikutuksia. Wienin yleissopimukseen pohjautuvassa Montrealin pöytäkirjassa (1987) on näiden aineiden tuotannon ja käytön valvontaan liittyviä toimenpiteitä, joiden lopullisena tavoitteena on luopua kokonaan näistä aineista. Pöytäkirjan soveltamisalaa on sittemmin jatkuvasti laajennettu uusiin kaasuihin ja uusiin sovellustapoihin. Kioton pöytäkirjaan sisältyvät myös fluorattujen kaasujen päästöt, joilla ei ole vaikutusta otsonikerrokseen, sillä sopimuksen tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen. Fluorihiilivetypäästöjä käsitellään myös vuonna 2012 perustetussa ilmastoa ja puhdasta ilmaa koskevassa koalitiossa, jonka tavoitteena on vähentää lyhytkestoisia ilman epäpuhtauksia.

2.3 Muiden toimijoiden tavoin EU on etulinjassa fluorattujen kasvihuonekaasujen torjunnassa. Useat Montrealin pöytäkirjan osapuolet, myös Yhdysvallat, toimittivat vuosina 2009, 2010, 2011 ja 2012 ehdotuksia, joilla fluorihilivetyjen toimituksista ja kulutuksesta luovuttaisiin vähitellen koko maailmassa. Näitä aloitteita on tukenut 108 maata.

2.4 Edistyminen on kuitenkin ollut vähäistä, sillä muun muassa Kiina, Brasilia, Intia ja Persianlahden maat ovat kieltäytyneet käsittelemästä tätä kysymystä Montrealin pöytäkirjan yhteydessä siksi, että Kioton pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvat fluoratut kaasut eivät vaikuta lainkaan ylilmakehän otsonikerrokseen.

2.5 Euroopan unioni hyväksyi vuonna 2009 tavoitteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä vuosiin 2020 ja 2050 mennessä. Vuoteen 2020 mennessä EU:n kasvihuonekaasupäästöjen tulisi olla 20 prosenttia vuoden 1990 tasoa alhaisemmat, tai 30 prosenttia alhaisemmat siinä tapauksessa, että allekirjoitetaan maailmanlaajuinen sopimus, jossa asetetaan vertailukelpoisia tavoitteita maailman suurille talouksille.

2.6 Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi EU on kehittänyt joukon innovatiivisia välineitä, joista tärkeimpiä ovat eurooppalainen päästöoikeuksien kaupan järjestelmä (direktiivi 2009/29/EY), uusiutuva energiaa koskeva direktiivi (2009/28/EY), energiatehokkuusdirektiivi (2012/27/EU) sekä jäsenvaltioiden pyrkimysten jakautumisesta tehty päätös (N:o 406/2009/EY). EU on myöntänyt, että vuoteen 2050 mennessä kehittyneiden maiden päästöjen on laskettava 80–95 prosenttia vuoden 1990 tasoon verrattuna, jotta tavoite maailmanlaajuisen ilmastomuutoksen rajoittamisesta kahteen celsiusasteeseen on saavutettavissa.

2.7 Siirtymistä kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuoteen 2050 mennessä koskevassa Euroopan komission etenemissuunnitelmassa todetaan, että taloudellisesti tehokkaimmissa skenaarioissa päästöjä vähennetään vuoden 1990 tasoon verrattuna 25 prosenttia vuoteen 2020 mennessä, 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 60 prosenttia vuoteen 2040 mennessä.

2.8 Koska fluoraatuilla kasvihuonekaasuilla on huomattava ilmastoa lämmittävä vaikutus, ne ovat keskeisellä sijalla ilmastomuutoksen torjumiseen tarkoitetuissa EU:n toiminnaissa. Nykyinen fluorattuja kaasuja koskeva EU-lainsäädäntö käsittää kaksi pääsäädestä:

— asetuksessa (EY) N:o 842/2006 luodaan järjestelmä käytön-aikaisten vuotojen ehkäisemiseen ja kiinteästi asennettujen laitteiden loppukäsittelyyn sekä asetetaan pieni määrä kieltoja, jotka liittyvät tarkasti määriteltyihin erikoissovelluksiin

⁽¹⁾ EUVL C 108, 30.4.2004, s. 62.

— ajoneuvojen ilmastointijärjestelmiä koskeva direktiivi 2006/40/EY.

2.9 EU:n aikaisempaa kunnianhimoisemmat tavoitteet ilmastomuutoksen torjumisesta ja vähähiiliseen talouteen siirtymisestä ovat tervetulleita, mutta niiden tukena on oltava uskottava sosiaalinen ohjelma ja riittävät varat niiden alojen ja alueiden auttamiseksi, joilla työllisyyteen saattaa kohdistua negatiivisia vaikutuksia siksi, että muissa suurissa maissa ei ole tapahtunut vastaavaa kehitystä. Maailmanlaajuisen talous- ja energiatilanteen vuoksi kilpailukykyä koskeva kysymys on äärimmäisen merkittävä erityisesti energiantensiivisille vientialoille. EU:n talouden hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen tähtääviä toimia on nykyistä vahvemmin liitettävä uudelleenteollistumishankkeeseen, joka perustuu etenkin resurssien, myös energian, tehokkaaseen käyttöön ja kestäväpohjaisiin ja innovatiivisiin teknologioihin.

3. Yhteenveto komission ehdotuksesta ja sen taustatekijät

3.1 Komission ehdotuksen tavoitteita ovat:

3.1.1 Korvataan tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettu asetus (EY) N:o 842/2006, jotta EU:n ilmastotavoitteet voitaisiin saavuttaa kustannustehokkaammin hillitsemällä ilmastovaikutuksiltaan suurten fluorattujen kaasujen käyttöä ja suosi-malla energiatehokkaita ja turvallisia vaihtoehtoja samoin kuin parantamalla vuotojen ehkäisemistä fluorattuja kaasuja sisältävissä tuotteissa ja laitteissa ja niiden loppukäsitelyä.

3.1.2 Tehostetaan kestäväää kasvua, stimuloidaan innovointia ja kehitetään vihreää teknologiaa parantamalla vaihtoehtoisten teknologioiden ja ilmastovaikutuksiltaan vähäisten kaasujen markkinamahdollisuuksia.

3.1.3 Saatetaan EU viimeisimpien kansainvälisen tason tieteil-listen havaintojen tasalle. Kehitystä kuvaillaan YK:n ilmas-to-paneelin IPCC:n neljännessä arviointiraportissa, ja se liittyy esi-merkiksi tämän asetuksen kattamiin aineisiin ja niiden läm-mitysvaikutuksen laskemiseen.

3.1.4 Toimitaan niin, että saavutetaan yksimielisyys Montrea-lin pöytäkirjan pohjautuvasta kansainvälisestä sopimuksesta, jolla vähennetään fluorihilivetyypäästöjä, jotka ovat tässä suhteessa merkittävimpiä fluorattuja kaasuja.

3.1.5 Yksinkertaistetaan ja selkeytetään asetusta (EY) N:o 842/2006 ja pyritään näin keventämään hallinnollista taakkaa komission vakaasti ajaman paremman sääntelyn tavoitteen mukaisesti.

4. Yleistä

4.1 ETSK tukee päättäväisesti komission pyrkimyksiä vahvis-taa fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevaa lainsäädäntöä. Koska niillä on merkittävä ilmastoa lämmittävä vaikutus, tarvitaan eh-dottomasti lisätoimia, joilla rajoitetaan näitä kaasupäästöjä EU:ssa sekä tuotannon että käytön osalta.

4.2 Voimassa oleva lainsäädäntö on laadukas, mutta sen täy-täntöönpanoa ovat vaikeuttaneet lukuisat eri ongelmat, jotka ETSK oli suurelta osin eritellyt vuonna 2004 antamassaan lau-sunnossa. ETSK kehottaa jäsenvaltioita panemaan tehokkaam-min täytäntöön omat päätöksensä.

4.3 ETSK kannattaa EU:n aloitteita mutta korostaa, että olisi tärkeää päästä nopeasti maailmanlaajuisen sopimukseen fluo-rattujen kasvihuonekaasujen hallinnasta, jotta kaikkiin maailman talouksiin sovelletaan samanlaisia sääntöjä.

4.4 Koska olemassa on teknisesti luotettavia ja taloudellisesti elinkelpoisia vaihtoehtoisia teknologioita, lainsäädännön vahvis-taminen on varsin kustannustehokasta, sillä sen yleiset makro-taloudelliset vaikutukset ovat hyvin rajallisia tiettyjä erityisaloja lukuun ottamatta. Lainsäädännön täytäntöönpanosta aiheutuvia kustannuksia kompensoivat kuitenkin energiatehokkuuden li-sääntyminen sekä innovatiivisten yritysten strategisen aseman vahvistuminen markkinoilla. Vaikka ehdotettujen toimien kus-tannustehokkuutta on selvitetty huolellisesti, ETSK korostaa tar-vetta rajata ehdotetun asetuksen määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset mahdollisimman pieniksi. Lisäksi ETSK kehottaa ottamaan nykyistä paremmin huomioon energiankulu-tuksen tuotteen koko elinkaaren aikana sekä sisällyttämään kus-tannus-hyötyanalyysiin ehdotettujen vaihtoehtoisten teknologi-oiden mahdolliset haitat (syttyvyys, räjähtävyys, myrkyllisyys ja paineistuksen vaarallisuus). Lisäksi eräillä aloilla, kuten rautateil-lä, vaadittu turvallisuustaso saattaa estää vaihtoehtoisten ainei-den käyttöä, vaikka ne olisi kehitetty onnistuneesti. Onkin tar-peen kehittää näille aloille määrätietoisesti vaihtoehtoisia ratkai-suja, jotka ovat ekologisesti ja taloudellisesti toteutettavissa.

4.5 ETSK kehottaakin komissiota ja jäsenvaltioita vahvista-maan tukea tutkimukselle ja teolliselle innovoinnille, erityisesti fluorattuja kasvihuonekaasuja korvaavien vaihtoehtoisten tekno-logioiden kehittämiseksi. Talouskriisin aikana Euroopan talous tarvitsee tukea innovoinnille, joka on ratkaiseva osa uudelleen-teollistumiseen tähtäävää strategiaa. On kuitenkin otettava huo-mioon, että ei ole varmuutta siitä, pystytäänkö kohtuullisin kustannuksin kehittämään aineita tai teknologioita, joita tarvi-taan kehittyneen yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisissä tehtävissä, kuten jäähdyttämisessä.

4.6 On suhtauduttava myönteisesti siihen, että ehdotuksessa on koulutusta ja pätevöintiä käsittelevä artikla, sillä sen kautta voidaan lisätä lainsäädännön tehokkuutta, minkä pitäisi edistää yhteisvaikutuksia työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan unionin lainsäädännön kanssa muun muassa siksi, että siinä otetaan huomioon vaihtoehtoisin teknologioihin liittyvät riskit. ETSK kuitenkin toteaa, että työvoiman asianmukaisen koulutuksen puuttuminen hidastaa usein merkittävästi lainsäädännön täytäntöönpanoa. Sekä jäsenvaltioiden että yritysten onkin painokkaasti pyrittävä kehittämään tarvittavia koulutusohjelmia, joilla työntekijöitä autetaan valmistautumaan fluorattuja kasvihuonekaasuja korvaaviin vaihtoehtoisin teknologioihin. Pk-yritysten erityistilanne on otettava huomioon, eikä pätevöinnistä/koulutuksesta saisi aiheutua liiallista taloudellista ja hallinnollista taakkaa.

4.7 ETSK tähdentää, että fluorattuihin kasvihuonekaasuihin liittyvän kysymyksen ratkaisemisessa on hyödynnettävä eräiden jäsenvaltioiden hyviksi todettuja käytänteitä.

5. Erityistä

5.1 Koska kaasuvuotojen ehkäisemistä koskevien toimenpiteiden (esim. vuototarkastukset, vuotojen havaitseminen, kirjanpito jne.) kustannukset ovat hyvin merkittävät loppukäyttäjille, jotka ovat usein pk-yrityksiä, ETSK on huolissaan taloudellisesta taakasta, jonka fluorattuihin kasvihuonekaasuihin liittyvä sääntely aiheuttaa tälle talouskriisistä jo kärsineelle sektorille. ETSK korostaa tarvetta käyttöä edeltävillä toimenpiteillä, joilla estetään vuodot vahvistamalla fluorattuja kaasuja sisältävien laitosten suunnittelua koskevia vaatimuksia.

5.2 Ehdotetun asetuksen 7 artiklan 4 kohdassa tarkoitetut talteenottovaatimukset koskevat tietyissä tapauksissa kotitalouskäyttöä (ilmastointilaitteet, lämpöpumput). Olisi toivottavampaa saada jäsenvaltiot kehittämään erilliskeräysjärjestelmiä fluorattuja aineita sisältäviä, käyttöikänsä lopussa olevia laitteita varten sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin 2002/96/EY periaatteiden mukaisesti.

5.3 Koulutus ja pätevöinti (8 artikla)

5.3.1 Koulutusohjelmien perustaminen on pakollista ainoastaan niille yrityksille, jotka suorittavat 8 artiklan 1 kohdassa mainittuja tehtäviä muille osapuolille. ETSK:n mielestä näiden koulutusohjelmien tulisi olla suunnattu kaikille yrityksille, joilla on fluorattuja kaasuja sisältävien laitteiden tuotantoon, jakeluun ja kokoamiseen liittyviä toimintoja. ETSK painottaa, että koulutusohjelmissa tulisi käsitellä myös vaihtoehtoisia teknologioita, jotta edistetään teknologista siirtymäprosessia.

5.3.2 Jos koulutusohjelmissä käsitellään erityisesti työterveyteen ja -turvallisuuteen mahdollisesti vaikuttavia aineita ja menettelyitä, jäsenvaltioiden on otettava työmarkkinaosapuolet mukaan ohjelmien laatimiseen. Työmarkkinaosapuolet tulisi ottaa mukaan ohjelmien valmisteluun, jotta ehdotus olisi työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan EU:n lainsäädännön yleisten periaatteiden mukainen.

5.3.3 Koska ehdotetun asetuksen hyväksymiseen kuluu aikaa ei tiedetä, olisi aiheellista korvata jäsenvaltioille annettu määräpäivä, johon mennessä niiden on ilmoitettava komissiolle koulutus- ja pätevöintiohjelmansa määräajalla, joka on yhteydessä asetuksen voimaantulopäivään.

5.4 Markkinoille saattaminen ja käytön valvonta

5.4.1 Vaikka 9, 11 ja 12 artiklassa asetetaan yksittäisiä rajoituksia, ehdotetun asetuksen yleisenä lähestymistapana on pikemminkin "asteittainen vähentäminen" (*phasing down*) kuin "asteittainen käytöstä poistaminen" (*phasing out*) vuoteen 2030 mennessä. Itse asiassa 13 artiklassa pyritään vähentämään fluorihiihivetyjen markkinoille saattamista asteittaisten kiintiöiden kautta tekemättä eroa eri teknologioiden välille, joita asetus koskee.

5.4.2 ETSK katsoo, että olisi asianmukaisempaa tehdä ero näiden teknologioiden välille, jotta tähdättäisiin "asteittaiseen käytöstä poistamiseen" "asteittaisen vähentämisen" sijaan ainakin silloin, kun se on teknisesti mahdollista ja taloudellisesti realistista. Olisi aiheellista asettaa pitkän aikavälin tavoite kiellolle, joka vastaisi EU:n vuoteen 2050 asettamia tavoitteita kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä ja jossa otetaan huomioon vaihtoehtoisten teknologioiden kehitys. Eräillä aloilla tai osaloilla, kuten kaupallisessa käytössä olevat jäähdytyslaitteet tai suuret teollisuuden jäähdytysjärjestelmät, voitaisiin harkita uusien fluorihiihivetyjä sisältävien laitteiden markkinoille saattamisen kieltämistä jo vuonna 2025. Samaten olisi kiellettävä fluorattuja kaasuja sisältävät kertakäyttöiset säiliöt (suihkeet tai aerosolit), lukuun ottamatta mahdollisia poikkeuksia sellaisia tiettyjä välttämättömiä käyttötarkoituksia (esim. lääketieteessä) varten, joille ei ole löydetty varteenotettavia vaihtoehtoja.

5.4.3 Sen lisäksi, että erityisen voimakkaita kasvihuonekaasuja aiheuttavista teknologioista luopumisen ympäristöhyödyt ovat ilmeiset, korvaavien teknologioiden järjestelmällinen kehittäminen tukee innovointia ja antaa innovatiivisille yrityksille kilpailuedun markkinoilla, joille ollaan parhaillaan asettamassa uusia sääntöjä.

5.5 Tuotemerkinnät antavat olennaista tietoa työntekijöille, jotka käsittelevät ehdotetun asetuksen sovellusalaan kuuluvia laitteistoja, ja kuluttajalle siitä, minkälaisia riskejä hänen käyttämänsä teknologiaan liittyy. Työntekijöille suunnattujen teknisten tietojen on sisällettävä kattavasti, selkeästi ja tarkasti kaikki tarvittavat tiedot, jotta asennus-, ylläpito- tai purkutöissä kytetään minimoimaan ympäristöriskit.

5.6 Viestin tehokkuuden maksimoimiseksi, ja ottaen huomioon aiheen tekninen monimutkaisuus, annettavien tietojen tulisi olla mahdollisimman yksinkertaisia ja suuren yleisön ymmärrettävissä. Tässä yhteydessä olisi edistettävä yhteisvaikutuksia ekologista suunnittelua koskevan direktiivin 2005/32/EY mukaisen järjestelmän kanssa, jotta ympäristömerkintöjen järjestelmä olisi yhdenmukainen eurooppalaisella tasolla siltä osin, kuin se on teknisesti mahdollista.

5.7 Eurooppalaisille tuottajille asetettujen rajoitusten tulisi koskea myös Euroopan unioniin tuotavia tuotteita. Valmiiksi täytettyjen laitteiden kiellolla voidaan säädellä fluorattujen kaasujen tuontia tehokkaasti sekä ympäristö- että taloudellisesta näkökulmasta. ETSK pohtii kuitenkin, onko luotettavuus suurempi teollisuuslaitoksessa tapahtuvassa täyttämässä, koska siinä käytetään tätä tarkoitusta varten suunniteltua laitteistoa ja henkilökunta on saanut erityiskoulutuksen tehtävää varten. Näin ollen ETSK toteaa, että asetuksessa olisi nimenomaisesti säädettävä, että laitteiden valmiiksi täyttämistä koskevaa kieltoa ei sovelleta vientiin tarkoitettuihin laitteisiin. ETSK:n mukaan asetuksessa olisi määriteltävä myös valmiiksi täyttämisen kieltämiseen liittyvät poikkeukset laitteille, joiden osalta on osoitettu, että valmiiksi täyttäminen on perusteltua luotettavuus-, turvallisuus- tai ympäristönsuojelullisista syistä.

5.8 Kaikkien fluorattujen kasvihuonekaasujen tuottajien ja maahantuojien on noudatettava kiintiöitä. Velvoite ei koske kuluttajia eikä laitteiden käyttäjiä. Hallintotaakan vähentämiseksi on asetettu kynnsarvo, joka on suuruudeltaan yksi metrin tonni tai 1 000 hiilidioksidiekvivalenttitonnia vastaava määrä. Viennin määrää ei lasketa markkinoille saattamista koskevaan kiintiöön. Kiintiöiden jakautuminen perustuu aikaisempiin päästöihin. Vaihtoehtona ollutta päästöoikeuksien huutokauppaa ei

valittu, koska markkinoilla on liian vähän toimijoita (tehokkaiden markkinoiden luomiseksi) ja menettely olisi lisännyt hallinnollisia kustannuksia. "Uusille toimijoille" on varattu 5 prosenttia kiintiöistä. Kiintiöiden jakautuminen määritellään jaksolta 2008–2011 toimitettujen tietojen perusteella. On tärkeää, että rekisteröintiä ja ilmoittamista koskevat velvoitteet ovat hallittavissa, jotta ei aiheuteta kohtuutonta hallintotaakkaa yrityksille eikä varsinkaan pk-yrityksille. Yleisesti on aiheellista pohtia kiintiöjärjestelmän kustannustehokkuutta.

5.9 ETSK kehottaa Euroopan komissiota julkaisemaan säännöllisiä raportteja ehdotetun asetuksen 17 ja 18 artiklan nojalla kerättyjen tietojen pohjalta. Nämä raportit eivät kuitenkaan saa loukata yrityksiltä kerättyjen tietojen luottamuksellisuutta, sillä tällaiset tiedot liittyvät teollis- tai tekijänoikeuden suojaamiin teollisiin prosesseihin. Komission olisi myös rajoitettava tietojen keruusta aiheutuvaa hallintotaakkaa sekä asianomaisissa yrityksissä että jäsenvaltioissa.

5.10 Ehdotetun asetuksen 21 artiklassa säädetään komiteasta, jonka tehtävänä on avustaa komissiota delegoitujen säädösten antamisessa. Tähän komiteaan tulisi ottaa mukaan kaikkien asianosaisten tahojen, myös työmarkkinaosapuolten, edustajia.

5.11 ETSK pahoittelee, että 22 artiklassa ei anneta komissiolle valvonta-, varmennus- ja täytäntöönpanomenettelyihin liittyviä valtuuksia. Vaikka täytäntöönpanotoimet kuuluvat jäsenvaltioille, olisi ollut aiheellista antaa komissiolle mahdollisuus määritellä niitä varten vastaavanlaisia vähimmäisvaatimuksia kuin 8 ja 18 artiklassa.

5.12 ETSK tukee komission aikomusta käyttää fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevan asetuksen laatimisen perusteena Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 192 artiklan 1 kohtaa, koska asetuksen päätavoitteena on selvästikin ympäristönsuojelun korkea taso etenkin ilmastomuutosta torjumalla. ETSK korostaa kuitenkin tarvetta huolehtia siitä, että asetuksen täytäntöönpano ei ole haitallista sisämarkkinoiden yhtenäisyydelle.

Bryssel 23. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksessa (EY) N:o 73/2009 säädettyjen suorien tukien mukauttamisasteesta kalenterivuodeksi 2013”

COM(2013) 159 final – 2013/0087 (COD)

(2013/C 271/27)

Yleisesittelijä: **Dilyana SLAVOVA**

Neuvosto päätti 8. huhtikuuta 2013 ja Euroopan parlamentti 16. huhtikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 43 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset asetuksessa (EY) N:o 73/2009 säädettyjen suorien tukien mukauttamisasteesta kalenterivuodeksi 2013

COM(2013) 159 final – 2013/0087 (COD).

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean työvaliokunta päätti 16. huhtikuuta 2013 antaa asian valmistelun ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaoston tehtäväksi.

Asian kiireellisyys vuoksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) yleisesittelijäksi Dilyana SLAVOVAN ja hyväksyi seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 124 ääntä puolesta 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa rahoituskuria edistävään mekanismiin liittyvän mukauttamisasteen määrittämistä vuodeksi 2013 asetuksen (EY) N:o 73/2009 ⁽¹⁾ 11 artiklan mukaisesti. Se panee kuitenkin merkille, että komission ehdotuksella, joka perustuu Eurooppa-neuvoston 8. helmikuuta 2013 hyväksymään monivuotiseen rahoituskehykseen ⁽²⁾, ei ole oikeudellista pätevyyttä ilman Euroopan parlamentin hyväksyntää.

1.2 ETSK:n mielestä komissio ja parlamentti voisivat selvittää mahdollisuuksia huolehtia siitä, ettei tuleva kriisivarausta syö yhteisen maatalouspolitiikan talousarviomäärärahoja. Mikäli varaus kirjataan monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeeseen 2, se olisi varmistettava lisärahoituksella. Tällöin suorien tukien mukauttamisaste voisi jäädä komission ehdottamaa astetta alhaisemmaksi, mikä hyödyttäisi maataloustuottajia.

1.3 Komitea kehottaa neuvostoa, parlamenttia ja komissiota ryhtymään tarvittaviin toimiin lopullisen kompromissiratkaisun saavuttamiseksi mahdollisimman nopeasti, jotta maataloustuottajien lisäksi kaikkien muidenkin EU:n talouden sektoreiden toimijoille voitaisiin taata rahoitussuunnittelussa tarvittava oikeusvarmuus.

2. Lausunnon tausta

2.1 Jotta varmistettaisiin, että yleisen maatalouspolitiikan rahoittamiseen käytettävät määrät ovat monivuotisen rahoituskehysten mukaisia, rahoituskuria edistävällä mekanismilla mukautetaan suorien tukien tasoa silloin, kun ennusteiden mukaan markkinoihin liittyviä menoja ja suoriat tukia koskevat, monivuotisen rahoituskehyksen otsakkeen 2 mukaiset enimmäismäärät ylittyvät.

2.2 Sääntöjen mukaan maanviljelijöille, jotka jättävät suoriat tukia koskevan tukihakemuksen yhdelle kalenterivuodelle (N), maksetaan tuet tietyssä varainhoitovuodelle (N+1) sijoittuvana maksamisajanjaksona. Kalenterivuonna 2013 tämä tarkoittaa sitä, että maksamisajanjakso osuu vielä hyväksymättä olevan, vuosia 2014–2020 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen piiriin.

3. Yleistä

3.1 Kun otetaan huomioon suorien tukien epätasainen jakautuminen pienten ja suurten edunsaajien välillä ja sen vaikutukset, ETSK pitää erittäin tärkeänä, että tukien vähentämistä jatketaan tulevaisuudessa vain 5 000 euroa ylittävien summien osalta.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ EUVL L 30, 31.1.2009, s. 16

⁽²⁾ EUCO 37/13.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Ihmisarvoinen elämä kaikille: köyhyyden poistaminen ja kestävän tulevaisuuden turvaaminen maailmanlaajuisesti”

COM(2013) 92 final

(2013/C 271/28)

Esittelijä: **Evelyne PICHENOT**

Komissio päätti 18. maaliskuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ihmisarvoinen elämä kaikille: köyhyyden poistaminen ja kestävän tulevaisuuden turvaaminen maailmanlaajuisesti

COM(2013) 92 final.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 25. huhtikuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 103 ääntä puolesta 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Vuosituhannen kehitystavoitteiden ja kestävän kehityksen tavoitteiden yhdistäminen

1.1.1 Ihmiskunnalla on **ensimmäistä kertaa historiansa aikana** käytettävissään tietoa, resursseja ja tekniikoita, joiden avulla koko maailmasta voidaan poistaa köyhyys vuoteen 2030 mennessä. Se antaa valtavasti toivoa niille yli miljardille ihmiselle, jotka kärsivät edelleen äärimmäisestä köyhyydestä. Valtiot ovat puolestaan sitoutuneet ensimmäistä kertaa hoitamaan paremmin maapallomme luonnonvaroja, joiden tiedetään olevan rajallisia, suojelemaan niitä ja jakamaan ne tulevien sukupolvien kanssa vuoteen 2050 mennessä.

1.1.2 Syyskuussa vuonna 2013 YK:ssa alkavien neuvotteluiden tärkeimpänä tavoitteena on saada aikaan yleinen määritelmä kestävän kehityksen tavoitteista, jotta köyhyyden torjunta, kestävä tuotanto ja kulutus ja luonnonvarojen säilyttäminen voidaan sovittaa yhteen pitkällä aikavälillä. Tämän prosessin on oltava osallistava ja yhtenevä, jotta siihen voidaan liittää vuosituhannen kehitystavoitteiden vuodeksi 2015 suunniteltu tarkistus. Kansalaisyhteiskunnan toimijat, kansainväliset instituutiot ja jäsenvaltiot tekevät vastedes YK:ssa työtä näiden kansainvälisten neuvottelujen valmistelemista ja tukemista varten. ETSK on osallistunut Rio+20-konferenssiin⁽¹⁾ alkaen tähän keskusteluun ja auttanut määrittämään kansalaisyhteiskunnan tehtävää näiden haasteiden edessä. Se seuraa toimintaa vuoteen 2015 asti muiden lausuntojen⁽²⁾ ja aloitteiden avulla.

1.1.3 ETSK kannattaa komission pyrkimystä käynnistää unionitason keskustelu vuosituhannen kehitystavoitteita ja kestävän kehityksen tavoitteita koskevien prosessien yhdistämisen

tarpeesta ja **valtioiden vastuullistamisesta** tiedonannollaan ”Ihmisarvoinen elämä kaikille: köyhyyden poistaminen ja kestävän tulevaisuuden turvaaminen maailmanlaajuisesti”. Vaikka voidaan todeta, että vuosituhannen kehitystavoitteet ovat tuottaneet tulosta sosiaalisten tavoitteiden alalla, on kuitenkin vielä liian aikaista täsmentää ympäristötavoitteita ja samoin kuin määrittää kaikkien maapallon maiden hyväksyttävissä olevia taloudellisia tavoitteita. ETSK:n mielestä kannattaa mieluummin pyrkiä selvittämään, miten nämä **kestävän kehityksen kolme ulottuvuutta saadaan toimimaan yhdessä, jotta voidaan löytää oikeudenmukaiset, perustellut ja tehokkaat ratkaisut**.

1.2 Yhdistävää ja osallistavaa prosessia koskevat suositukset

1.2.1 Kun YK:n yleiskokousta varten laaditaan EU:n yhteistä kantaa, ETSK katsoo, että Euroopan komission tiedonanto on **tärkeä ohjenuora** toimitelmissä ja jäsenvaltioissa käytävän **keskustelun lähtökohdaksi**. ETSK on tyytyväinen ympäristöasioiden pääosaston ja DEVCon⁽³⁾ johdonmukaiseen **yhteiseen työhön**, joka kattaa myös Euroopan ulkosuhdehallinnon osuuden turvallisuusalalla tämän tiedonannon valmistelussa, vaikka tähän toimeen olisikin kannattanut mieluummin yhdistää kauppa- ja maatalouspolitiikka. ETSK on erityisen tyytyväinen Eurooppa-neuvoston yhteistyöhön ja kannustaa sitä laatimaan **yhtenäisen asiakirjan** ulkoasiainneuvoston päätelmistä touko-kesäkuussa 2013.

1.2.2 ETSK katsoo, että tämän **yhtenäisen ja kattavan kehityksen**, jonka tavoitteita on noudatettava kaikissa maissa, valinta edellyttää laajaa sisäistä yksimielisyyttä, jotta se voidaan esitellä muille kumppanimaille kansainvälisessä yhteisössä ja

⁽¹⁾ ETSK:n helmikuussa 2012 järjestämän konferenssin julkilausuma *Go sustainable, be responsible! European civil society on the road to Rio+20* (Edistä kestävyttä, osoita vastuullisuutta! Euroopan kansalaisyhteiskunta matkalla Rio+20-konferenssiin).

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Rio+20 – nykytilanne ja tulevaisuudennäkymät” (lisälausunto), EUVL C 44, 15.2.2013, s. 64–67.

⁽³⁾ Kehitys- ja yhteistyöpääosasto – EuropeAid.

jotta voidaan taata erityisesti köyhimpien maiden ja **noin sadan keskitulotason maan, muun muassa nousevan talouden maiden**, yhdenvertainen kohtelu, sillä niillä on nyt ratkaiseva asema kansainvälisissä neuvotteluissa. Neuvottelujen monimutkaisuuden vuoksi ETSK katsoo, että EU:n kanta on **virstanpylväs tässä diplomaattisessa prosessissa**, johon ei voida enää soveltaa aiempaa erottelua kehittyneiden maiden ja kehitysmaiden välillä.

1.2.3 ETSK kehottaa EU:ta pyrkimään siihen, että se saa äänsä kuuluviin kansainvälisellä näyttämöllä **vuosituhannen kehitystavoitteiden ja kestävä kehityksen tavoitteiden lähentämiskehityksen** pohjalta sekä jäsenvaltioiden yhteyksien kautta YK:ssa. Jokaisen maan on laadittava yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan kanssa **osallistava kansallinen kehitysstrategia**, jossa otetaan huomioon sen lähtötaso ja jossa pyritään myös saavuttamaan kestävä kehityksen yhteiset tavoitteet. ETSK:lle tämä valinta tarkoittaa **maailmanlaajuiseen rekisteriin** merkittyjen kansallisten sitoumusten arviointi- ja seurantamenetelyjä. Tähän liittyy BKT:tä täydentävien tilastollisten indikaattorien välttämätön parantaminen.

1.2.4 Euroopan unionilla on arvonsa, konsensuskäytäntönsä ja etuja, joiden avulla sen pitäisi pystyä – jos siihen on poliittista tahtoa – sitoutumaan päättäväisesti kestäväan kehitykseen siirtymiseen ja saamaan siihen mukaan myös kansainväliset kumppaninsa. Euroopan unioni on edelleen **vertailukohta**, kuten tiedonannon erittäin tärkeän **liitteen** konkreettiset sitoumukset osoittavat, ympäristöpolitiikan, ihmisoikeuksien kunnioittamisen, alueellista yhteenkuuluvuutta edistävien sisäisten siirtojen ja sosiaaliturvaan liittyvän tulonjakopolitiikan aloilla. Liite on lähtökohta Rio+20-konferenssin sitoumusten seurannassa EU:n tasolla ja kansainvälisesti.

1.2.5 Kestävä kehityksen tavoitteet katsotaan yleistavoitteiksi, joten ne on sisällytettävä EU:n politiikkaan sekä jäsenvaltioiden kansallisiin uudistusohjelmiin. ETSK suosittaa ottamaan tämän näkemyksen huomioon **Eurooppa 2020 -strategian puolivälisarvioinnin valmistelussa Rio+20-sitoumusten seurannan mukaisesti**. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ympäristönäkökohtien korostamisen odotetaan saavan uutta vauhtia⁽⁴⁾. ETSK:n mielestä se edellyttää Eurooppa 2020 -strategian ja **kestävän kehityksen strategian** yhdistämistä ja Euroopan talous- ja rahaliittoon tiiviissä yhteydessä olevan **sosiaalisen** unionin⁽⁵⁾ huomioon ottamista.

1.2.6 Kestävä kehityksen uusien tavoitteiden erityispiirteenä on, että niiden on tarkoitus olla yleismaailmallisia, kaikkiin maihin sovellettavia ja niissä on tarkoitus ottaa huomioon maapallon sietokyvyn rajat. Kun otetaan huomioon maan, makean veden, metsien ja monien muiden luonnonvarojen rajallisuus

maailmassa, kestävä kehityksen tavoitteisiin tulee sisältyä näiden luonnonvarojen entistä tehokkaampi käyttö ja niiden oikeudenmukaisempi jakaminen. Kestävä kehityksen tavoitteissa on myös asetettava tasapuolisuuteen perustuvat päämäärät kasvi-huonekaasupäästöjen ja muiden saastumisen muotojen aiheuttaman taakan vähentämiseksi. Näissä tavoitteissa tulisi asettaa määrät ja aikataulut jo kauan sitten sovitulle yleistavoitteelle siirtyä kestävämpiin tuotanto- ja kulutustapoihin. Ellei tätä siirtymää kestävämpään maailmantalouteen saavuteta kaikkialla maailmassa, kehitysmaissa saattaa hyvinkin osoittautua mahdottomaksi saavuttaa vuosituhattavoitteiden kaltaisia kehitystavoitteita, sillä nykyisellään eräissä perinteisissä kehitystavoitteissa saavutettu edistys heikentyy usein kasvavien maailmanlaajuisten ongelmien, kuten luonnonvarojen ehtymisen, ilmastomuutoksen ja muiden saastumisen muotojen takia.

1.2.7 Kehittyneet ja nousevan talouden maat ovat vastuussa suurimmasta osasta ylikulutuksen, luonnonvarojen tuhlaamisen ja ehtymisen sekä saastumisen kasvavaa ongelmaa. Kestävämpiin kulutus- ja tuotantotapoihin liittyvillä kestävä kehityksen tavoitteilla onkin erityinen merkitys niille, ja niiden tulisi asettaa vaativat ja haastavat parannustavoitteet seuraaviksi 15 vuodeksi. Euroopan unioni on ollut aina aktiivinen alalla, ja sen tulisi olla eturintamassa määriteltäessä asianmukaisia kestävä kehityksen tavoitteita kehittyneelle maailmalle.

1.3 Osallistavaa, kansalaisyhteiskunnille avointa prosessia koskevat suositukset

1.3.1 ETSK huomauttaa, että kaikkien mainittujen lausuntojen **kovaa ydintä** ovat suositukset **kansalaisyhteiskunnan roolista hyvässä hallintotavassa**, tuesta uuteen talousmalliin siirtymiseksi, köyhimpien ja heikoimmassa asemassa olevien suoje-lusta, työntekijöiden tukemisesta rakennemuutoksissa sekä il-maston lämpenemisen ja maapallon resurssien rajallisuuden huomioon ottamisesta. ETSK katsoo lisäksi, että riippumaton ja voimakas kansalaisyhteiskunta ja sen itsenäisyyden takaava **oikeusjärjestelmä** muodostavat yhdessä demokratisoitumisen ja oikeusvaltion perustan ja edistävät investointien ja kestävä kasvun edellyttämää vakautta⁽⁶⁾.

1.3.2 ETSK kehottaa sekä komissiota että jäsenvaltioita otta-maan **kansalaisyhteiskunnan** mukaan **koko** laadinta-, täytän-töönpano- ja seurantaprosessiin. Tämä koskee erityisesti kestä-vän kehityksen tavoitteita, joiden osalla tällainen ei ole vielä riittävää. Vuonna 2013 ja 2014 käytävien kansallisten keskus-teluiden, talous-, sosiaali- ja ympäristöneuvostoissa ja/tai kestä-vän kehityksen neuvostoissa käytävien keskusteluiden, joihin osallistuvat kaikki kansalaisyhteiskunnan osat, sekä eurooppalai-sen kansalaisyhteiskunnan ja kumppanimaiden kansalaisyhteis-kunnan kanssa käytävien keskusteluiden pitäisi edistää asiaa.

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Vihreä talous – kestävä kehityksen edis-täminen Euroopassa 2013”, (Ks. tämän virallisen lehden sivu 18).

⁽⁵⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Euroopan talous- ja rahaliiton sosiaalinen ulottuvuus”, (Ks. tämän virallisen lehden sivu 1).

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Tavoitteena kattava kansainvälisiä sijoituk-sia koskeva eurooppalainen politiikka”, esittelijä: Jonathan Peel, EUVL C 318, 29.10.2011, s. 150–154.

Nämä toimet liittyvät **yhteistyön ja kestävän kehityksen eurooppalaisen teemavuoden 2015** valmisteluun. Tavoitteena on luoda yhteinen visio tulevasta maailmasta ja tehdä EU:n ulkoisesta toiminnasta jälleen mielekästä kansalaisille (7). Komitea kehottaa komissiota mobilisoimaan riittävästi resursseja tämän kehitysyhteistyön eurooppalaisen teemavuoden toteuttamiseen, huolehtimaan kansalaisyhteiskunnan aktiivisesta osallistumisesta, tukemaan ensisijaisesti jo olemassa olevia ja teemavuoden järjestämiseen osallistuvien kumppaneiden toteuttamia aloitteita sekä edistämään perusluonteista keskustelua käsillä olevassa lausunnossa tarkasteltavista aiheista.

1.3.3 Kansalaisyhteiskuntien **tehtävänä on viedä eteenpäin toisenlaista talousmallia** esittelemällä sitä kansallisille poliittisille päätöksentekijöille ja kansainvälisille diplomaateille. Tavoitteena on erottaa taloudellisen toiminnan taso inhimillisen kehityksen ja ympäristövaikutuksen tasosta. ETSK suositaa, että erityisesti teemavuoden 2015 aikana jaetaan osaamista ja koulutusta kumppanimaiden ja -alueiden muiden kansalaisyhteiskuntien kanssa. ETSK:lla on alalla myönteistä kokemusta.

1.3.4 ETSK kehottaa kansalaisjärjestöjä osallistumaan kansainvälisiin, kansallisiin ja aihekohtaisiin **kuulemisiin** ja hyödyntämään niiden tuloksia. Tämä pätee erityisesti UNDP:n ja UNEP:n juuri käynnistämään kestävän kehityksen kuulemismenetelyyn, johon voi tutustua sivustossa www.worldwewant2015.org/sustainability

1.3.5 ETSK suositaa, että vuoden 2015 jälkeisessä ohjelmassa hyödynnetään aiempaa järjestelmällisemmin **vaikutustearviointoja** ja seuranta, jota toteutetaan muun muassa kansalaisjärjestöjen myötävaikutuksella (esimerkiksi ihmisoikeuksien, ekosysteemien ja työolojen alalla). Yksi olennaisista välineistä vuosituhannen kehitystavoitteiden ja kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanossa on myös **työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun käyttöönotto**, joka osoittaa, että työntekijöiden ihmisoikeuksia kunnioitetaan.

1.3.6 Kansalaisyhteiskunnan rooli **suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa** on merkittävä. Eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan on hankittava tarpeelliset tiedot, jotta se voi toimia kaikissa EU:n sisäisten politiikanalojen johdonmukaisuuden valvontamekanismeissa kehityksen hyväksi, mikä on Lissabonin sopimukseen kirjattu periaate. ETSK suositaa, että kansalaisyhteiskunta otetaan mukaan BKT:tä täydentävien indikaattorien valintaan, korruption torjuntaan, rauhanprosessia koskeviin neuvotteluihin ja kansallisten strategisten suunnitelmien laadintaan ja kehottaa hyödyntämään niistä käytännössä saatavia sosiaalisia innovaatioita.

(7) "Beyond 2015" on maailmanlaajuinen kehitysyhteistyöjärjestöjen foorumi, joka järjestää valistuskampanjan tämän keskustelun haasteista ja kerää näkemyksiä sivustollaan www.beyond2015.org

1.3.7 ETSK kehottaa luomaan kestävyysajattelun mukaisen tuotannon ja kulutuksen edistämiseksi EU:ssa omistetun **monen osapuolen kuulemisfoorumin** (8), jotta voidaan vahvistaa EU:n johtoasemaa uudenlaisen talousmallin luomisessa. Jokaisella alalla on välttämätöntä määritellä välivaiheet sovitulle siirtymiselle ja niihin liittyen tukitoimenpiteet kyseisille aloille, yrityksille, alueille ja työntekijöille.

1.3.8 ETSK suosittelee tämän tulevan ohjelman täytäntöönpanoa varten toimijoiden välisten kumppanuuksien vahvistamiseen perustuvaa lähestymistapaa esimerkiksi sukupuolten tasa-arvon alalla. **Toimijoiden välisiin tavoitteita koskeviin vapaaehtoisin sopimuksiin/kumppanuuksiin perustuvia yhteistyömalleja**, joita pannaan täytäntöön kaikilla alueellisilla tasoilla, voitaisiin edistää. Esimerkkinä voidaan mainita yksityisten, julkisten tai järjestöihin kuuluvien toimijoiden yhdessä tekemät aloitteet niiden sitoutuessa saavuttamaan yhteisesti tietyt tavoitteet alueilla tai kaupungeissa. Nämä innovatiiviset lähestymistavat näyttävät olevan välttämättömiä **köyhyyden moniulotteisen näkökulman** huomioon ottamiseksi. Tällaiset sopimukset soveltuisivat myös Etelä-Etelä-yhteistyöhön, johon annetaan taloudellista tukea Pohjoisesta.

1.4 Vuoden 2015 jälkeisen ohjelman näkymiä koskevat suositukset

1.4.1 Vuoden 2015 jälkeinen ohjelma tarkoittaa paradigman muutosta, joka menee kansainvälistä apua ja yhteistyötä pidemmälle. Se on katsottava prosessiksi, joka sitouttaa kaikki maat **siirtymään osallistavaan ja vihreään talousmalliin** ja tekemään näin suunnanmuutoksen kohti vähähiilistä taloutta. ETSK on samaa mieltä tiedonannon analyysistä, jonka mukaan "on olennaisen tärkeää, että tie osallistavaan vihreään talouteen käy kestävien kulutus- ja tuotantotapojen ja resurssitehokkuuden, erityisesti vähäpäästöisten energiajärjestelmien, kautta".

1.4.2 **Rahoituspolitiikan ja talous- ja maahanmuuttopolitiikan välinen johdonmukaisuus.** Taloudellisten tekijöiden lisäksi on välttämätöntä panna **johdonmukaisuusperiaatteen** mukaisesti täytäntöön muita politiikkoja, jotka vaikuttavat merkittävästi suunnan muuttamiseen kohti kestävästä kehitystä. Esimerkkeinä voidaan mainita hiilidioksidiverot ja kaikki kannustintoinenpiteet, joilla lievennetään ilmastonmuutosta, köyhistä maista peräisin olevan tilapäisen maahanmuuton tai kiertomuuton tukeminen, kehitysmailla myytävien aseiden tiukka valvonta ja rahoitussääntely rahanpesun vähentämiseksi ja veronkierron lopettamiseksi.

(8) ETSK:n valmisteleva lausunto aiheesta "Kestävän tuotanto ja kulutuksen edistäminen EU:ssa", esittelijä: An Le Nouail Marlière, EUVL C 191, 29.6.2012, s. 6–10.

1.4.3 Kestävän kehityksen tavoitteiden määrittelyssä on otettava huomioon yksittäisten ja yleisten kehityskysymysten välinen **jännite** ja maapallon ympäristötasapainon säilyttämistä koskevat kysymykset. ETSK:n mielestä tämän jännitteen laukaisu ja tasapainon löytäminen kestävän kehityksen kolmen ulottuvuuden välille edellyttää, että **globaalilla julkisella politiikalla** suojellaan **maapallon yhteisiä hyödykkeitä**, joita itsenäisistä valtioista muodostuva kansainvälinen yhteisö hoitaa. Se on tulevan ohjelman suuri haaste.

1.4.4 Tämä **vuoden 2015 jälkeisen ajan tärkeimmäksi haasteeksi** määritetty maapallon yhteisiä hyödykkeitä koskeva kysymys edellyttää **aiempaa suurempaa johdonmukaisuutta kansainvälisten instituutioiden** ja globaalin politiikan välillä. Euroopan unionin on otettava siinä paikkansa. ETSK on eräissä lausunnoissaan hahmotellut vastauksia maapallon yhteisten hyödykkeiden huomioon ottamiseksi liittyen muun muassa elintarviketurvaan ⁽⁹⁾, sosiaalisen suojelun perustaan, kaupan ja investointien monenväliseen sääntelyyn sekä ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen.

1.4.5 ETSK pitää valitettavana tiedonannon "Ihmisarvoinen elämä kaikille" vähäisiä viittauksia tähän aiheeseen ja katsoo, että seuraavassa taloudellisia varoja koskevassa tiedonannossa, joka on tarkoitus antaa vuoden 2013 puolivälissä, on käsiteltävä tätä kysymystä, jotta voidaan varmistaa **asiamukaiset rahoituslähteet**. Julkinen kehitysapu on edelleen osoitettava köyhyyden torjuntaan. Aluksi yksitoista jäsenvaltiota käsittävää Euroopan unionin finanssitransaktioveroa koskevassa kuulemismenettelyssä tulee päähuomio omistaa kommentteille, joissa paneudutaan globaaleihin kysymyksiin.

1.4.6 Kestävän kehityksen tavoitteiden määritelmää koskevan kansainvälisen sopimuksen odottamista ei saa missään tapauksessa käyttää tekosynä kehitysmaiden rahoitustukisitoumusten viivyttämiseen tai vähentämiseen. ETSK on hyvin huolestunut siitä, että kehitysyhteistyöpolitiikan täytäntöönpano voi keskeytyä, jos sopimusta ei saada valmiiksi vuonna 2015. Tämän riskin lieventämiseksi se suosittelee ehdottomasti varaamaan **tarkistettuja vuosituhanneen kehitystavoitteita varten** riittävän rahoituksen määräaikaan mennessä ⁽¹⁰⁾. ETSK kehottaa unionia ja jäsenvaltioita pitämään kiinni sitoumuksistaan tänä taloudellisesti vaikeana aikana ja tekemään kaiken voitavansa, jotta uuden vaiheen alkaessa **saavutetaan keskimäärin 0,7 prosentin tavoite**.

1.4.7 Vuosituhannen kehitystavoitteet edellyttävät ajantasaisamista ja uusiin 2000-luvun haasteisiin sopeutumista ja

aiempien kokemusten huomioon ottamista. ETSK:n mielestä on lisättävä vähintään kolme uutta aihetta: **energian saanti kaikille** ⁽¹¹⁾, **oikeus ruokaan ja veteen sekä sosiaalinen perusturva** ⁽¹²⁾. Lisäksi vuoden 2006 tarkistuksen jälkeen mukaan otettu **ihmisarvoinen työ** on vahvistettava uudelleen painopistealaksi, ja **maatalouden kehittäminen** on otettava ehdottomasti uudelleen koko köyhyyden torjunnan ytimeen.

Myös kahden kyseessä olevan ohjelman yhdistäminen voidaan perustaa tähän tarkistukseen, joka on vasta ensimmäinen vaihe tulevassa yleisessä ohjelmassa. On tunnustettava nykyiset jännitteet ja epävarmuus "ihanteellisen" ohjelman ja "mahdollisuuksien" todellisuuden välillä.

1.4.8 ETSK ehdottaa, että tässä vuosituhanneen kehitystavoitteiden tarkistuksessa kehitetään **erityinen kehitystä koskeva lähestymistapa epävakaille tai konflikteista kärsiville valtioille** ja otetaan institutionaalinen uudistus näiden maiden ensisijaisten tavoitteiden ytimeen, jotta voidaan pyrkiä jo etukäteen **paikalliseen turvallisuuteen ja oikeuteen** keskittyvän hallintotapaan.

2. Vuosituhannen kehitystavoitteista saadut kokemukset

2.1 **Vuosituhatjulistuksen pysyvyys.** Tämä julistus on säilyttänyt kaiken poliittisen ja symbolisen arvonsa **sopimuksena, joka sinetöi sitoumuksen myös vuoden 2015 jälkeen** kaikkien maiden, rikkaiden ja köyhien, välillä. Sen on pysyttävä tulevan ohjelman perustana, sillä se kuvaa suuria haasteita ja perusarvoja, joiden on oltava 2000-luvun kansainvälisten suhteiden taustalla: rauha, turvallisuus ja aseistariisunta, yhteisen ympäristön suojelu, ihmisoikeudet, demokratia ja hyvä hallintotapa, heikossa asemassa olevien ryhmien suojelu ja Afrikan erityisongelmiin vastaaminen sekä oikeus kehitykseen ja tarve luoda kehitykselle suotuisa ympäristö. Tällä julistuksella on jo luotu selkeä yhteys kestävän kehityksen ulottuvuuksien välille vuoden 1992 Rion julistuksen mukaisesti.

2.2 Vaikka vuosituhanneen kehitystavoitteiden **saavuttaminen on ollut vaihtelevaa**, ne ovat auttaneet yksinkertaisuutensa ja yleistajuisuutensa ansiosta valistamaan kehittyneiden maiden kansalaisia ja saaneet heidät liikkeelle. Vielä on kuitenkin osoitettava, että julkisen mielipiteen tuki johtaa todella avun lisäämiseen, korruption tehokkaaseen torjuntaan, avun suuntaamiseen uudelleen eniten jälkeen jääneille maille tai sen mukauttamiseen sodassa oleville maille tai sisäisten konfliktien heikentämille maille.

⁽⁹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Kauppa ja elintarviketurva", esittelijä: Mario Campli, apulaisesittelijä: Jonathan Peel, EUVL C 255, 22.9.2010, s. 1–9.

⁽¹⁰⁾ European Development Report 2013: "After 2015: global action for an inclusive and sustainable future."

⁽¹¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "EU:n energiasaarekkeiden yhdistäminen: kasvu, kilpailukyky, solidaarisuus ja kestävyys EU:n sisäisillä energiamarkkinoilla", esittelijä: Pierre-Jean Coulon, EUVL C 44, 15.2.2013, s. 9–15.

⁽¹²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Sosiaalinen suojelu kehitysyhteistyössä", esittelijä: José María Zufiaur Narvaiza, EUVL C 161, 6.6.2013, s. 82–86.

2.3 Alueet, epätasa-arvo ja köyhyys. Köyhyysindeksiä tarkasteltaessa ETSK suhtautuu varauksellisesti siihen, että alle 1,25 dollarin päivittäisiä tuloja pidetään rajana arvioitaessa äärimmäisen köyhyyden vähenemistä ja kansallisia keskiarvoja. Nämä välineet eivät kerro yhteiskuntien syvästä **sisäisestä epätasa-arvosta** eivätkä **alueellisista eroista**, mikä vahingoittaa erityisesti maaseudun väestöä, jonka pitäisi pystyä elämään edelleen maaseudulla ja **ottamaan maaseudun kehityksen ansiosta vastaan osa** tulevien vuosikymmenten väestönkasvusta. Toisaalta **huonosti hoidettu kaupunkistuminen** kärjistää ja lisää kaupunkialueiden köyhyyttä, mikä edellyttää laatupainotteisempia analyyseja.

2.4 Sukupuolten tasa-arvo pysyy kaiken muutoksen olennaisena edellytyksenä⁽¹³⁾ naisten aseman parantamistarpeen vuoksi, mutta myös siksi, että se on kaikkien muiden epätasa-arvoisuuksien ytimessä ja pahentaa niiden seurauksia. Vastaukset syrjimättömyyteen ja **naisten oikeuksiin** ovat olennaisia yhteiskuntiemme muuttamiselle. Naisten panos rauhaan, kehitykseen, taloudelliseen toimintaan ja turvallisuuteen on tulevan ohjelman tärkeimpiä valtteja. Kaikkien, sekä miesten että naisten, on tunnettava nämä arvot.

2.5 Määrälliset tulokset ja metodologiset välineet. Ajan tasalle saatetun etenemissuunnitelman tulee johtaa asiaankuuluviin tavoitteisiin ja edistystä mittaaviin indikaattoreihin. Säännöllisesti julkaistavat vuosituhaten kehitystavoitteiden seurantaraportit ovat tuoneet esille tärkeitä saavutuksia ja puutteita. **Arviointien laatu on määrävä tekijä** tässä tavoitteiden **hallintomenetelmässä**. Tulevassa ohjelmassa on parannettava ja yhdenmukaistettava kansallisia tilastovälineitä erityisesti sukupuoleen liittyvien tietojen ja vammaisia henkilöitä koskevien tietojen osalta. Siksi on parannettava väestörekisteriä ja laadittava **laadullisia tutkimuksia** muun muassa opetusalaalla.

2.6 Enemmän kuin BKT. Vuoden 2015 jälkeisessä ohjelmassa hyvinvointia kuvaavissa kestävä kehityksen indikaattoreissa⁽¹⁴⁾ on yhdistettävä **taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät indikaattorit** rajattuun taulukkoon yhden yhdistelmäindikaattorin sijasta. Muihin indikaattoreiden liittäminen BKT:hen on mahdollista kansainvälisesti. Sitä sovelletaan jo vähiten kehittyneiden maiden määritelmässä, joka kattaa inhimillisen kehityksen viivästymistä ja taloudellisesti heikkoa asemaa koskevat kriteerit sekä inhimillisen kehityksen indikaattorin ja hiljattain myös UNDP:n kehittämän epätasa-arvon indikaattorin.

Talouspolitiikan, hyvinvoinnin ja sosiaalisen edistyksen välisen kuilun umpeen kuromiseksi on turvauduttava **BKT:tä täydentäviin indikaattoreihin**. Tarvitaan uutta lähestymistapaa, jossa eritellään edistyksen osatekijät ja pyritään sisällyttämään kansalliseen tilinpitoon sosiaalinen ja ympäristöön liittyvä ulottuvuus,

käyttämään yhdistelmäindikaattoreita ja luomaan avainindikaattoreita. Puuttuvana lenkinä on kuitenkin sellaisten **tehokkuutta ja vastuullisuutta mittaavien välineiden kehittäminen**, joita tarvitaan yhdistämään poliittiset ja talousarvioon liittyvät valinnat indikaattorien suoritustasoon. Hyvinvoinnin ja edistyksen mittaaminen ei ole yksinomaan tekninen ongelma. Itse "hyvinvoinnin" käsite paljastaa yhteisöjen painopistealat ja yhteiskunnan perusarvot. Yksi tapa tällä edetä indikaattoreiden valinnassa on ottaa kansalaiset ja kansalaisjärjestöt mukaan yliopistojen työhön indikaattorien määrittämiseksi ja niiden käytön arvioimiseksi.

2.7 Julkisen vallan, keskushallinnon ja paikallisviranomaisten on taattava **sosiaalisen perusturvan** tehokas tarjoaminen, jotta elämän suuriin riskeihin voidaan vastata erityisesti terveyden ja vammaisuuden, eläkkeen ja työttömyyden aloilla. Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot (ammattiliitot, valtiovallasta riippumattomat organisaatiot, rahastot, keskinäiset yhtiöt, osuuskunnat, pk-yritykset, perhe- tai kuluttajayhdistykset) voivat tehdä viranomaisten kanssa sopimuksia saadakseen keskeisen aseman palvelujen suunnittelussa, seurannassa ja toimittamisessa ja saadakseen julkista tukea, erityisesti vähiten kehittyneissä maissa.

3. Ihmisoikeudet, kansalaisyhteiskuntien osallistuminen, demokratisoituminen ja toimijoiden väliset sopimukset/kumppanuudet vuoden 2015 jälkeisen ohjelman ytimessä

3.1 Demokratisoituminen ja ihmisoikeudet, perusta siirtymiselle osallistaviin yhteiskuntiin ja kestäviin talouksiin. Pysyvä tuki demokratisoituspyrkimyksille on edelleen paras tapa saada aikaan avoimia yhteiskuntia, jotka ottavat kansalaisensa huomioon. Tämän vuosisadan avoimissa yhteiskunnissa ei saada mitään merkittävää muutosta aikaan ilman **asianomaisten toimijoiden osallistumista, omistajuutta, sitoutumista ja yhteisvastuuta**. Demokratiaa ja ihmisoikeuksia edistävän rahoitusvälineen ja kansalaisyhteiskuntien asemaa kehityksessä koskevan tiedonannon puitteissa ETSK suhtautuu myönteisesti siihen, että riippumattoman kansalaisyhteiskunnan kehittymistä pidetään entistä tärkeämpänä⁽¹⁵⁾, sillä sen avulla voidaan sekä torjua **korruptiota sen lähteestä riippumatta**, taata vastuuvollisuus suhteessa kansalaisiin, saada taloudelliset toimijat mukaan vaikutustenarviointeihin kaupallisten sopimusten seurannassa sekä vahvistaa naisten oikeuksien puolustajien toimintavalmiutta ja tukea ympäristönsuojelijoita.

3.2 Kumppanimaiden avoimuus ja vastuullisuus tulevan ohjelman perustana. Vuosituhannen kehitystavoitteet ja niistä johtuva **avun tuloksellisuutta** koskeva ohjelma (Pariisin, Accran ja Busanin periaatteet) ovat edistäneet vastuullisuuden vahvistamista kumppanimaissa ja epävakaiden valtioiden erityislanteiden huomioon ottamista. Kehitysyhteistyön suurten virheiden korjaamiseksi edunsaajamaiden pitää kuitenkin pystyä

⁽¹³⁾ Sukupuolten tasa-arvo EU:n kehityspolitiikassa, toimintasuunnitelma vuosille 2010–2015.

⁽¹⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "BKT ja muut indikaattorit – kansalaisyhteiskunnan osallistuminen täydentävien indikaattorien valintaan", esittelijä: Stefano Palmieri, EUVL C 181, 21.6.2012, s. 14–20.

⁽¹⁵⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi demokratian ja ihmisoikeuksien maailmanlaajuisista edistämistä koskevasta rahoitusvälineestä", esittelijä: Giuseppe Iuliano, EUVL C 11, 15.1.2013, s. 81–83.

toimimaan tulevassa ohjelmassa tasavertaisesti avunantajamaiden kanssa. Erityisesti on otettava huomioon **sisäisiä konflikteja tai sotaa koskevat tilanteet ja luonnonkatastrofeihin liittyvä haavoittuvuus**, kun laaditaan näille maille **erityisiä ratkaisuja** ensisijaisilla ennakotavoitteilla, joilla elvytetään instituutioita ja taataan turvallisuus, poliisitoimi ja oikeudenhoito.

3.3 Yhteiskuntien välinen yhteistyö ja lukuisten kansainvälisten toimijoiden ja verkostojen välisen vaihdon hyödyntäminen. Monen toimijan lähestymistapa kannustaa kehityskumppaneita sekä Pohjoisessa että Etelässä ylittämään hallitustenvälisten sitoumusten perinteisen diplomaattisen kehyksen. Osallistavampi näkemys kansalaisyhteiskunnasta perustuu **sopimuksiin tai kumppanuuteen, joka virallistetaan eri toimijoiden välisellä sopimuksella tavoitteista ja keinoista**. Tämä tapahtuu ottamalla paremmin huomioon **kaupunkien** ja paikallisyhteisöjen aloitteet (vihreiden kaupunkien verkot, siirtymävaiheessa olevien kaupunkien liike) sekä kansalaisjärjestöjen aloitteet (valtioista riippumaton diplomatia, esimerkiksi Rion huip-pukokous) sekä kaikenlaiset **yritykset** (liikemaailma, esimerkiksi vastuullisten yritysten verkosto ja yhteisötalous), kansainväliset **keskusammattijärjestöt** (avaintoimijoita ihmisarvoisen työn tavoitteessa) ja yliopistot ja **tutkimuskeskukset** tavoitteiden laadinnassa mutta myös niiden täytäntöönpanossa. ETSK suosittaa, että tulevassa ohjelmassa tunnustetaan yksityisten, julkisten ja yhdistyksiä edustavien kumppaneiden välillä tehtyjen sopimusten arvo ja hyödynnetään niitä laiminlyömättä itse kansalaisilta tulevia monia kansainvälistä solidaarisuutta koskevia aloitteita. **Tämän toimijoiden moninaisuuden yhdenvertainen huomiointi** on ehdoton edellytys aiempaa tehokkaammalle ja osallistavammalle hallinnolle, jossa otetaan huomioon köyhimpien ääni.

3.4 ETSK kannattaa siksi monien muiden tarkkailijoiden ohella ensisijaisia parannuksia hyvän hallintotavan ja demokraattisten instituutioiden alalla, jotta kumppanimaiden vastuuta niiden omasta kansallisesta kehitysstrategiasta voidaan vahvistaa. Vuosituhannen kehitystavoitteiden avulla **tietty kehityksmaiden kansalaisyhteiskunnat** ovat pystyneet vahvistamaan asemaansa toimijoina tai haastamaan hallituksiaan investointeja ja julkisia menoja koskevista päätöksistä. Tulevassa, aiempaa osallistavammassa ohjelmassa niiden osallistumista näiden köyhyyden vähentämistä koskevien strategisten asiakirjojen laadintaan on vahvistettava, jotta löydettäisiin innovatiivisia ratkaisuja ihmisarvoiseen työhön ja sosiaaliturvaan. Samalla saadaan **asi-antuntemusta ja kehitetään suunnittelua**, joilla edistetään valtioiden parempaa hallintoa. ETSK kannattaa sitä, että apu suunnataan osittain kaupalle, jotta voidaan vahvistaa **työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen valmiuksia** kaupallisella alalla, jotta ne voivat edistää kaupan ja elintarviketurvan sisällyttämistä kansallisiin kehitysstrategioihin.

4. Laajan yksimielisyyden aikaansaaminen suunnan muutoksesta kohti kestäväää kehitystä

4.1 Globaali hallinto ja julkiset ympäristö-, sosiaaliset ja taloudelliset hyödykkeet. Koska hyödykkeet ja palvelut, kuten

ilma, vesi, valtameret, ekosysteemit, ihmisarvoinen työ, sosiaaliturva, elintarviketurva, kauppasäännöt, koskevat koko maapalloa, niitä kutsutaan tiedonannossa "elämän peruspilareiksi", ja ne esitellään liitteessä. Nämä maapallon yhteiset hyödykkeet ⁽¹⁶⁾ on sisällytettävä vuoden 2015 jälkeiseen ohjelmaan kestävään kehityksen kolmea ulottuvuutta koskevan globaalin julkisen politiikan avulla. Niitä on käsiteltävä yleisessä ja yhtenäisessä kehyksessä, mutta ennen kaikkea niitä on tuettava kansainvälisillä sopimussitoumuksilla, rahoituksella ja kansallisilla toimilla, joissa niissäkin otetaan huomioon monia yhteisiä ja yksilöllisiä toimia paikallisemmin.

4.2 Suunnan muuttamiseen vuoteen 2050 mennessä tar-koitetun globaalin rahoituksen moninaisuus. YK arvioi, että köyhyyden ja ympäristöhaasteiden käsittelemiseen kestävyysperiaatteiden mukaisesti tarvittaisiin joka vuosi 800 miljardia euroa eli 1,5 prosenttia globaalista BKT:stä. **Virallinen kehitysapu kattaa vain 10–15 prosenttia** tästä kansainvälisen rahoituksen tarpeesta. Muut kotimaiset ja kansainväliset varat ovat siis välttämättömiä. Tulevan rahoituslähteitä koskevan tiedonannon yhteydessä on käsiteltävä vakavasti kysymystä **kansainvälisistä verovarista**, joiden avulla voitaisiin saada avoimuuden periaatetta noudattaen ja ennakoitavasti rahoitusta, jota tarvitaan köyhyyden vähentämiseksi, ympäristön suojelemiseksi ja maapallon yhteisten varojen hoitamiseksi. Innovatiivinen rahoitus ja finanssitransaktiovero ovat edellytyksiä kyseiselle politiikalle, ja ne pitäisi osoittaa ensisijaisesti näihin maailmanlaajuisiin haasteisiin. Lisäksi kotimaisten verovarajen käyttöönotto sekä **siirto-laisten lähettämien rahojen** suuntaaminen tuottavaan toimintaan ovat edelleen välttämätön ehto edistymiselle kohti paikallisesti määritettyjä tavoitteita.

4.3 Enemmän työpaikkoja vihreässä ja osallistavassa taloudessa. Nykyinen talouden hidastuminen uhkaa vakavasti vuosituhat-
 tuksen kehitystavoitteiden saavuttamista vuonna 2015, koska sillä on suuri vaikutus työpaikkoihin ja yrityksiin. Kriisi voi kuitenkin olla myös mahdollisuus edistää toimintaa vihreän talouden puolesta ja saada aikaan suunnanmuutoksen kohti kestäväää kehitystä. Tässä mielessä **ILO:n globaali työllisyysso-pimus** on uusi väline, jonka tarkoituksena on edistää paljon työpaikkoja tarjoavaa kehitystä ja lisätä työn ja taitojen kysyntää luomalla maailmanlaajuinen sosiaalinen perusturva ja ottamalla mukaan epävirallinen sektori ihmisarvoista työtä koskevalla kansallisella suunnitelmalla.

4.4 Kansainväliset rahoituslaitokset ovat näiden vuosituhattoimien yhteydessä lyöneet laimin erityisesti **globaalia maatalo-utta**. Siksi on tasapainotettava pikaisesti uudelleen työpaikkoja luovat investoinnit perheviljelmien ja luomuviljelyn hyväksi.

⁽¹⁶⁾ Tiedonannon liitteessä esitetään jaottelu tärkeimmistä maapallon yhteisistä varoista.

4.5 Yritysten rooli siirtymisessä kohti vuotuista **kestävyysraportointia**. YK:ssa yksityistä sektoria edustaa globaali sopimus, joka tehtiin vuonna 2000, jotta **yritysten yhteiskunnallisesta vastuusta** voisi tulla **väline vuosituhanneen kehitystavoitteiden käyttöön**. Se kokoaa tällä hetkellä yhteen 130 maan 8 700 yritystä, jotka ovat allekirjoittaneet työntekijöiden oikeuksia, ihmisoikeuksia, ympäristöä ja korruption torjuntaa koskevan sitoumuksen. Vapaaehtoisilla sitoumuksilla, kuten kehitystavoitteiden siirtämisellä yritystasolle, voi olla merkittävä tehtävä alihankintaketjuissa. ETSK katsoo, että ekologista suunnittelua, ekologista tuotantoa, ekologista kohtuutta ja reilua kauppaa sekä luonnonvarojen säästämistä koskevat aloitteet ovat innovatiivisia ratkaisuja, joiden avulla voidaan saavuttaa kestävä kehityksen tavoitteet ⁽¹⁷⁾. ETSK tukee siis Rio+20-julistukseen sisältyvän suosituksen täytäntöönpanoa, sillä siinä pyritään yleistämään kestävyystavoitteista raportointia siten, että yritykset antaisivat vuosikertomuksen ohella vuosittain myös kertomuksen kestävyysajattelun toteuttamisesta (*Corporate Sustainability Report*).

5. Kestävä talouskehitys: yksityisten toimijoiden vastuullistaminen ja näiden roolin vahvistaminen

5.1 Huolimatta kriisin alussa ilmenneistä kiusauksista palata protektionismiin kansainvälinen yhteisö on valtaosin välttänyt rajoittavat kaupalliset käytännöt. Ajautuminen umpikujaan **kehitystä koskeissa monenvälisissä neuvotteluissa** on kuitenkin saanut aikaan suurta huolta eturistiriidoista kehitysmaiden kanssa. **Nousevan talouden maat** hyötyvät suuresti kaupan kasvusta, vaikka niiden sisäinen eriarvoisuus lisääntyy lukuun ottamatta joitakin maita, kuten Brasiliata, tulonjakoa tasoittavien toimien ja köyhyys torjumisen ansiosta.

5.2 Sitä vastoin kaupan avautuminen ei ole saanut aikaan odotettuja tuloksia monessakaan kehitysmaassa, joissa on maataloustuotteita ja raaka-aineita mutta ei monipuolistamista, jalostusta ja **infrastruktuureja**. ETSK pitää valitettavana AKT-maiden kanssa tehtävien talouskumppanuussopimusten tekemisen pysähtymistä. ETSK korostaa, että vähiten kehittyneille maille myönnetty **etuuskohteluun perustuva asema** ⁽¹⁸⁾ antaa erittäin vaatimattomia tuloksia kuten myös **kauppaa tukeva apu**, jonka merkitys monenvälisen yhteistyön muotona kasvaa koko ajan. ETSK kehottaa ottamaan käyttöön **kauppaa tukevan avun**, josta on jo sovittu WTO:ssa, ja edistämään yleistä kaupan avaimista ilman tulleja ja kiintiöitä vähiten kehittyneille maille nousevan talouden markkinoilla.

5.3 ETSK kehottaa EU:ta sisällyttämään **oikeutta ruokaan** ⁽¹⁹⁾ koskevat periaatteet rakenteelliseksi osaksi kaupallisia käytäntöjään ja käynnistämään asiaankuuluvan yhteistyötoiminnan WTO:ssa ja muiden suurien kauppakumppanien kanssa, jotta näistä periaatteista tulisi erottamaton osa monen- ja kahdenvälisistä kauppapolitiikkaa. Lisäksi ETSK tukee mahdolliseen Dohan sopimukseen kuulumattomien ympäristöhyödykkeiden vapauttamista ja vihreiden teknologioiden siirtojen helpottamista kahdenvälisissä kauppasopimuksissa ⁽²⁰⁾.

5.4 Kestävässä kehityksessä tulee keskittyä taloudellisten toimijoiden lisäksi ehdottomasti myös infrastruktuureihin. **Infrastruktuurien ja tiedonvaihtoverkkojen toteuttamisella** ⁽²¹⁾ onkin vipuvaikutusta sekä ulkomaisten investointien houkuttelemisessa että pk-yritysten kehityksen tukemisessa, raaka-aineiden jalostuksen edistämisessä ja sähköisen kaupan kehittämisessä.

Bryssel 23. toukokuuta 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Concord-tutkimus: *The private sector in development*, joulukuu 2012.

⁽¹⁸⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta", esittelijä: Jonathan Peel, EUVL C 43, 15.2.2012, s. 82–88.

⁽¹⁹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Kauppa ja elintarviketurva", esittelijä: Mario Campi, apulaisesittelijä Jonathan Peel, EUVL C 255, 22.9.2010, s. 1–9.

⁽²⁰⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Kansainvälinen kauppa ja ilmastomuutos", esittelijä: Evelyne Pichenot, EUVL C 21, 21.1.2011, s. 15–20.

⁽²¹⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "EU-Afriikka-strategia", esittelijä: Gérard Dantin, EUVL C 77, 31.3.2009, s. 148–156.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteiden avoimuudesta ja kyseisten lääkkeiden sisällyttämisestä yleisen sairausvakuutuksen korvausjärjestelmien piiriin”

COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD)

(2013/C 271/29)

Neuvosto päätti 8. huhtikuuta 2013 ja Euroopan parlamentti päätti 16. huhtikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteiden avoimuudesta ja kyseisten lääkkeiden sisällyttämisestä yleisen sairausvakuutuksen korvausjärjestelmien piiriin

COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD).

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on jo käsitellyt aihetta 12. heinäkuuta 2012 antamassaan lausunnossa CESE 1573/2012 (*), komitea päätti 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa), ettei se laadi aiheesta uutta lausuntoa, vaan viittaa mainitussa lausunnossa ilmaisemaansa kantaan. Äänestyksessä annettiin 161 ääntä puolesta ja 2 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE

(*) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteiden avoimuudesta ja kyseisten lääkkeiden sisällyttämisestä yleisen sairausvakuutuksen korvausjärjestelmien piiriin”, EUVL C 299, 4.10.2012, s. 81.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisön tullikooduksista (uudistettu tullikoodiksi) annetun asetuksen (EY) N:o 450/2008 muuttamisesta sen soveltamisen alkamispäivämäärän osalta”

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD)

(2013/C 271/30)

Euroopan parlamentti päätti 15. huhtikuuta 2013 ja neuvosto 18. huhtikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset yhteisön tullikooduksista (uudistettu tullikoodiksi) annetun asetuksen (EY) N:o 450/2008 muuttamisesta sen soveltamisen alkamispäivämäärän osalta

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD).

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on hyväksyttävä, ja koska komitea on jo käsitellyt aihetta 23. toukokuuta 2012 antamassaan lausunnossa CESE 1297/2012 (*), se päätti 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon ja viitata mainitussa lausunnossa ilmaisemaansa kantaan. Äänestyksessä annettiin 161 ääntä puolesta ja 2 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

(*) EUVL C 229, 31.7.2012, s. 68.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin energiainfrastruktuuriin liittyvien investointihankkeiden ilmoittamisesta komissiolle ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 617/2010 korvaamisesta”

COM(2013) 153 final

(2013/C 271/31)

Euroopan komissio päätti 20 maaliskuuta 2013, neuvosto 15. huhtikuuta 2013 ja Euroopan parlamentti 16. huhtikuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 194 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset Euroopan unionin energiainfrastruktuuriin liittyvien investointihankkeiden ilmoittamisesta komissiolle ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 617/2010 korvaamisesta

COM(2013) 153 final.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että asiakirjan sisältö on hyväksyttävä, eikä komitealla ole siihen kommentoitavaa, se päätti 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) antaa esitetystä asiakirjasta myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 161 ääntä puolesta ja 2 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*

Henri MALOSSE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta [neuvoston asetuksen (EY) N:o 1198/2006 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 861/2006 sekä yhdenmetyistä meripolitiikasta annetun neuvoston asetuksen N:o XXX/2011 kumoamisesta]”

COM(2013) 245 final – 2011/0380 COD ja

”Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteiseen strategiakehykseen kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta”

COM(2013) 246 final – 2011/0276 COD

(2013/C 271/32)

Neuvosto päätti 7. toukokuuta 2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 42 artiklan, 43 artiklan 2 kohdan, 91 artiklan 1 kohdan, 100 artiklan 2 kohdan, 173 artiklan 3 kohdan, 175 artiklan, 188 artiklan, 192 artiklan 1 kohdan, 194 artiklan 2 kohdan ja 195 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheista

Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta [neuvoston asetuksen (EY) N:o 1198/2006 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 861/2006 sekä yhdenmetyistä meripolitiikasta annetun neuvoston asetuksen N:o XXX/2011 kumoamisesta]

COM(2013) 245 final – 2011/0380 COD

ja

Muutettu ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset yhteiseen strategiakehykseen kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta

COM(2013) 246 final – 2011/0276 COD.

Koska Euroopan talous- ja sosiaalikomitea katsoo, että kyseiset asiakirjat, joilla mukautetaan Euroopan meri- ja kalatalousrahasto olemassa oleviin koheesiopolitiikan sääntöihin, ovat sisällöltään hyväksyttäviä, eikä komitealla ole niihin kommentoitavaa, se päätti 22.–23. toukokuuta 2013 pitämässään 490. täysistunnossa (toukokuun 22. päivän kokouksessa) antaa esitetyistä asiakirjoista myönteisen lausunnon. Äänestyksessä annettiin 161 ääntä puolesta ja 2 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

Bryssel 22. toukokuuta 2013

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

2013/C 271/12	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle tulliliiton tilasta" COM(2012) 791 <i>final</i>	66
2013/C 271/13	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Toimintasuunnitelma: eurooppalainen yhtiöoikeus sekä yritysten hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä – nykyaikainen oikeudellinen kehys aiempaa sitoutuneemmille osakkeenomistajille ja kestävää liiketoimintaa harjoittaville yrityksille" COM(2012) 740 <i>final</i>	70
2013/C 271/14	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Yrittäjyys 2020 -toimintasuunnitelma – Uutta kipinää Euroopan yrittäjyyteen" COM(2012) 795 <i>final</i>	75
2013/C 271/15	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kulutustavaroiden turvallisuudesta sekä neuvoston direktiivin 87/357/ETY ja direktiivin 2001/95/EY kumoamisesta" COM(2013) 78 <i>final</i> – 2013/0049 (COD)	81
2013/C 271/16	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tuotteiden markkinavalvonnasta ja neuvoston direktiivien 89/686/ETY ja 93/15/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/9/EY, 94/25/EY, 95/16/EY, 97/23/EY, 1999/5/EY, 2000/9/EY, 2000/14/EY, 2001/95/EY, 2004/108/EY, 2006/42/EY, 2006/95/EY, 2007/23/EY, 2008/57/EY, 2009/48/EY, 2009/105/EY, 2009/142/EY ja 2011/65/EU, asetuksen (EU) N:o 305/2011, asetuksen (EY) N:o 764/2008 ja asetuksen (EY) N:o 765/2008 muuttamisesta" COM(2013) 75 <i>final</i> – 2013/0048 (COD)	86
2013/C 271/17	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kasvua ja yhteenkuuluvuutta tukevat sosiaaliset investoinnit, mukaan luettuna Euroopan sosiaalirahaston täytäntöönpano vuosina 2014–2020" COM(2013) 83 <i>final</i>	91
2013/C 271/18	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän (EES) perustamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantulo- ja maastalähtötietojen rekisteröimiseksi" COM(2013) 95 <i>final</i> – 2013/0057 (COD) "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 562/2006 muuttamisesta maahantulo- ja maastalähtöjärjestelmän (EES) ja rekisteröityjen matkustajien ohjelman (RTP) käytön osalta" COM(2013) 96 <i>final</i> – 2013/0060 (COD) ja "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rekisteröityjen matkustajien ohjelman perustamisesta" COM(2013) 97 <i>final</i> – 2013/0059 (COD)	97
2013/C 271/19	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista "Ehdotus – muutos komission ehdotukseen COM(2011) 607 <i>final</i> /2: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1081/2006 kumoamisesta" COM(2013) 145 <i>final</i> – 2011/0268 (COD) ja "Ehdotus – muutos komission ehdotukseen COM(2012) 496: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yhteiseen strategiakehykseen kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta" COM(2013) 146 <i>final</i> – 2011/0276 (COD)	101

2013/C 271/20	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – CARS 2020: Kilpailukykyistä ja kestävä eurooppalaista autoteollisuutta koskeva toimintasuunnitelma" COM(2012) 636 <i>final</i>	104
2013/C 271/21	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Puhdasta energiaa liikenteen alalla: eurooppalainen vaihtoehtoisten polttoaineiden strategia" COM(2013) 17 <i>final</i> ja "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta" COM(2013) 18 <i>final</i> – 2013/12 (COD)	111
2013/C 271/22	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi julkisen sektorin elinten verkkosivujen saavutettavuudesta" COM(2012) 721 <i>final</i> – 2012/0340 (COD)	116
2013/C 271/23	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Sähköisen terveydenhuollon toimintasuunnitelma 2012–2020 – innovatiivista terveydenhuoltoa 21. vuosisadalle" COM(2012) 736 <i>final</i>	122
2013/C 271/24	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan digitaalstrategia – Euroopan kasvun vauhdittaminen digitaalisin keinoin" COM(2012) 784 <i>final</i>	127
2013/C 271/25	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietoturvan varmistamiseksi koko unionissa" COM(2013) 48 <i>final</i> — 2013/0027 (COD)	133
2013/C 271/26	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi fluoratuista kasvihuonekaasuista" COM(2012) 643 <i>final</i> – 2012/0305 (COD)	138
2013/C 271/27	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksessa (EY) N:o 73/2009 säädettyjen suorien tukien mukauttamisasteesta kalenterivuodeksi 2013" COM(2013) 159 <i>final</i> – 2013/0087 (COD)	143
2013/C 271/28	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Ihmisarvoinen elämä kaikille: köyhyyden poistaminen ja kestävä tulevaisuuden turvaaminen maailmanlaajuisesti" COM(2013) 92 <i>final</i>	144
2013/C 271/29	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteiden avoimuudesta ja kyseisten lääkkeiden sisällyttämisestä yleisen sairausvakuutuksen korvausjärjestelmien piiriin" COM(2013) 168 <i>final</i> – 2012/0035 (COD)	151
2013/C 271/30	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisön tullikoodeksista (uudistettu tullikoodeksi) annetun asetuksen (EY) N:o 450/2008 muuttamisesta sen soveltamisen alkamispäivämäärän osalta" COM(2013) 193 <i>final</i> – 2013/0104 (COD)	152

2013/C 271/31	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin energiainfrastruktuuriin liittyvien investointihankkeiden ilmoittamisesta komissiolle ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 617/2010 korvaamisesta" COM(2013) 153 <i>final</i>	153
2013/C 271/32	Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista "Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta [neuvoston asetuksen (EY) N:o 1198/2006 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 861/2006 sekä yhdenmetyistä meripolitiikasta annetun neuvoston asetuksen N:o XXX/2011 kumoamisesta]" COM(2013) 245 <i>final</i> – 2011/0380 COD ja "Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteiseen strategiakehykseen kuuluvia Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta" COM(2013) 246 <i>final</i> – 2011/0276 COD	154

EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) on suora ja maksuton portti Euroopan unionin lainsäädäntöön. Sivustolla voi tarkastella *Euroopan unionin virallista lehteä*, ja siellä ovat nähtävillä myös sopimukset, lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja lainsäädännön valmisteluasiakirjat.

Lisätietoja Euroopan unionista löytyy osoitteesta: <http://europa.eu>

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

FI